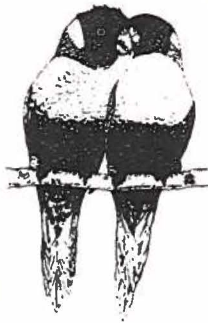
PAPEGØJE
BOGEN

J. L. ALBRECHT MØLLER

PAPEGØJE BOGEN

MEDARBEJDER:
AAGE V. NIELSEN

BIND I



1970
SKIBBY-BØGERNE
v/ Aage Poulsen
Skibby

FORORD

Når bind I og II af »Papegøjebogen« nu er udsendt, skrevet og samlet af *hr. Aage V. Nielsen* og af undertegnede, foreslår jeg den tilegnet vore hustruer

fru Gurli Nielsen

og

fru Cæcilie Albrecht Møller

fordi de ikke blot tåler vores hobby, men deler den; det er i taknemmelighed til deres holdning, opmuntring og hjælp denne tilegnelse sker.

Og hermed sender vi denne vor kære skabning, drilagtig, legesyg, tidskrævende, morsom og interessant, men dog elsket, som den har været for os, ud til danske fuglevenner - i det forfængelige håb, at den må virke på modtageren, som den har været for os.

Kastrup, den 1. januar 1966.

Albrecht Møller.

DANSK INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING

Papegøjerne (Psittacidae) *har et særdeles kort, tykt stærkt nedadbøjet overnæb, kort undernæb; overnæbbet er meget bevægeligt; tungen tyk og blød. Tropiske fugle med livlige farver. Planteædere.*
(J. E. V. Boas: Lærebog i Zoologi, p. 559)

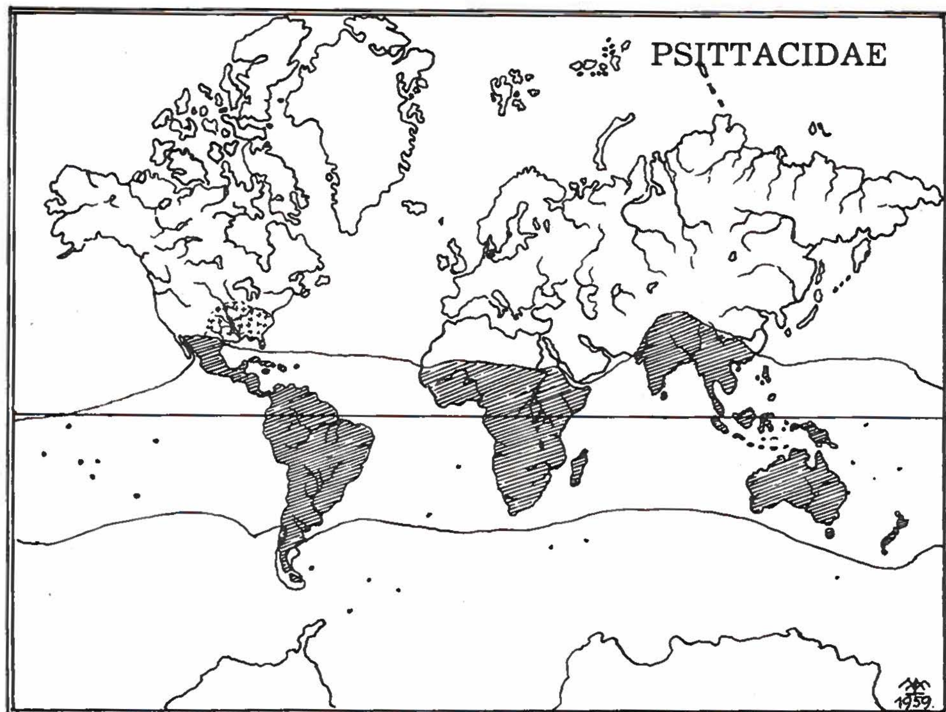
Ovenstående var det pensum om papegøjer, som forlangtes til 1. del af veterinær-medicinsk eksamen i 1918. At en del af os studerende allerede dengang vidste noget mere, er en anden sag, men i sammenligning med, hvad nærværende bog forhåbentlig kan yde, viser det i forholdet til alle de mange tusinde andre fuglearter, at selv hvor vi finder dyreriget begrænset, så vi har hold på det, dér overvælder det os alligevel i sin mangfoldighed, og vi må stadig erkende, at vi kun står lige indenfor døren i den sal, der rummer al viden om disse forhold. Der er så store områder, så mange interessante problemer, som stadig er helt forbigået - og stadig dukker dette eller hint nye op og vil med for at gøre bogen så omfattende, så levende, så à jour og så rigtig som mulig - og alligevel skal der nok her og der være ting, der burde være taget med, men som er smuttet, og andet, som med føje er udeladt af pladshensyn, men som havde krav på at blive omtalt.

Papegøjerne er en skarpt adskilt, naturlig afgrænset gruppe af fugleriget og der er ingen jævn overgang til andre grupper. Selv om enkelte fugle flygtigt kunne minde om papegøjerne på et eller andet område, så er der så store og afgørende forskelle, at man straks kan afvise disse eksemplarer.

Herom er der også almindelig enighed, men med hensyn til arternes anbringelse hører enigheden op, og hver har sit system. Ofte har en enkelt arts navn skiftet så ofte, at nomenklaturen kan fylde flere sider - at deltage i denne bedømmelse og omflytning, mangler jeg helt forudsætninger for - ingen af de bestående systemer er jo uangribelige, og et helt nyt system vil sikkert også blive behæftet med fejl.

Men for at få det hele med, bygges i denne bog udelukkende og slavisk på den sidst udkomne »Check-list of Birds of the World«, vol. III, af *James Lee Peters*, 1937.

Papegøjerne findes i alle verdensdele undtagen Europa. De forekommer i en zone rundt omkring jorden ved Ækvator, og denne zones bredde udvides forskelligt mod syd eller nord efter de foreliggende omstændigheder. Hvor øer eller landområder byder papegøjerne egnede livsbetingelser, er udbredelsesområdet, som det fremgår af kortet, stærkt varieret. I Afrika møder vi papegøjer på 16 grader nordlig og 27 grader sydlig bredde, medens vi i Asien har papegøjernes nordgrænse ved Himalayabjergene.



Papegøjernes udbredelsesområde over hele verden

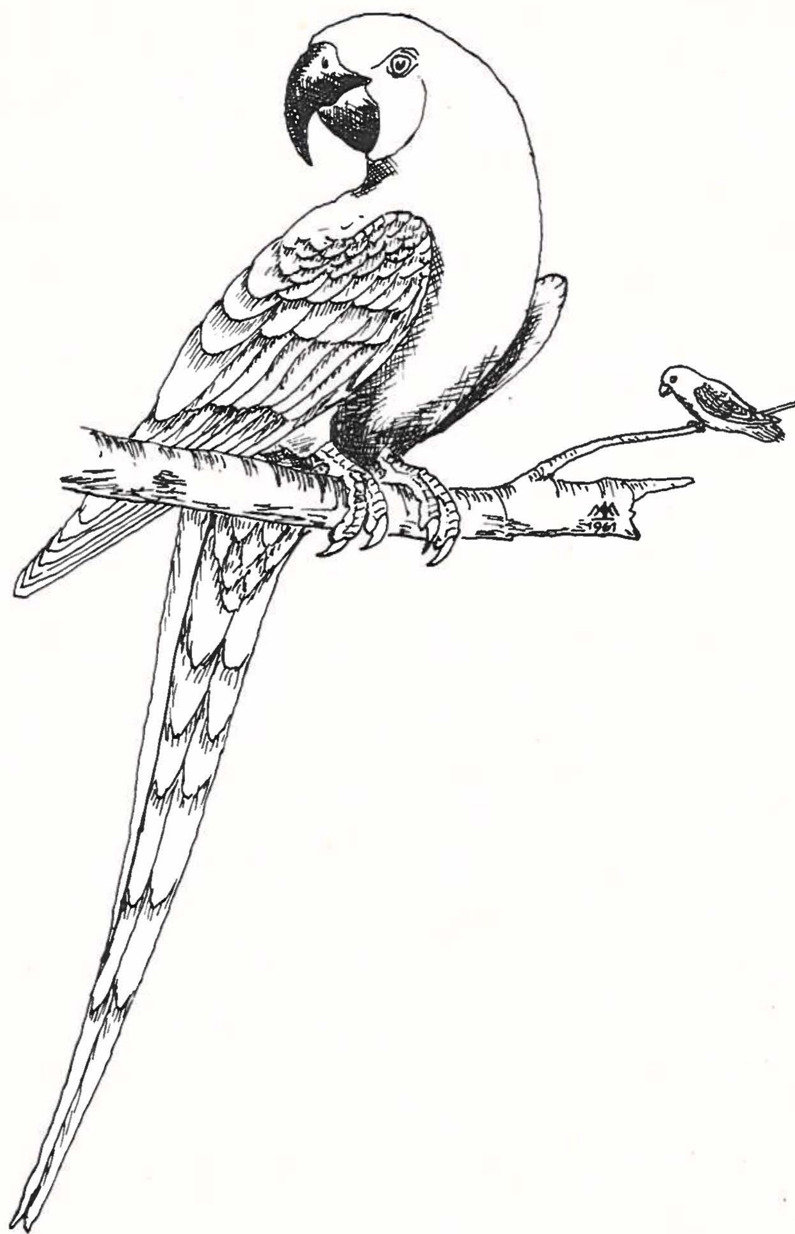
I Amerika er den nordligste art (Karolinaparakitten - *Conuropsis carolinensis)* desværre uddød omkring år 1900, og det sidste eksemplar, man kendte, døde i New Yorks zoologiske have den 25. maj 1913. Det skal bemærkes, at der på den store udstilling i Gothersgades eksercerhus, Kongens Have i København i 1886 var udstillet et eksemplar af Karolinaparakitten.

Mod syd findes papegøjerne derimod udbredt så langt de kan komme i Sydamerika, og andre steder, som f. eks. på Macquarie-øerne syd for Australien og New Zealand, træffes de endnu sydligere, nemlig på 55 grader sydlig bredde, d. v. s. lige så langt syd for Ækvator, som København ligger nord for linien.

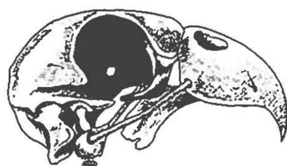
I højden varierer papegøjernes opholdssteder også meget. I Andesbjergene træffes de parakitter, som bebor de største højder, ca. 4000 meter over havet, altså over trægrænsen.

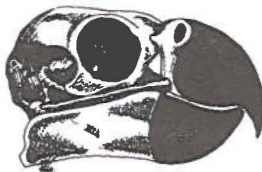
Papegøjernes størrelse er meget stærkt varierende. Det rigtige størrelsesforhold er anskueliggjort på hosstående tegning, der viser den største papegøje, Hyazintaraen *(Anodorhynchus hyacinthinus)*, som kan blive godt en meter i længden, ved siden af den mindste repræsentant for papegøjerne, Spættepapegøjen *(Micropsitta keiensis)*, der kun måler ca. 80 mm.

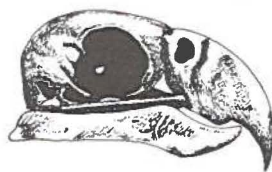
Man vil heraf let forstå, at bogens tegningers indbyrdes størrelsesforhold ikke kan opretholdes i fuld udstrækning. Bogens format begrænser de store arter, så de små arter vil i rigtigt størrelsesforhold hertil blive så små, ubetydelige og så udviskede i konturerne, at deres værdi som sammenligningsgrundlag med levende fugle bliver tvivlsom. Vedrørende fuglenes størrelse henvises derfor til de under arterne anførte mål.



Største og mindste papegøje


Lori


Kakadue


Jako

Kranier af forskellig type

Papegøjernes hjerne er forholdsvis lille og kun udviklet i mindre grad. Hjernebarken er ganske tynd sammenlignet med pattedyrenes. De hosstående tegninger viser nogle karakteristiske forskelligheder, der er typiske for de nævnte fuglegruppers kranium.

Lorien uden tak i overnæbbets skæreflade.

Kakaduen med den særprægede flade isse, med plads til topmusklerne, og det meget høje næb.

Egentlig papegøje (Grå Jako) i hvis overnæbs konturer tydeligt ses skærefladens tand eller hak, der - selv om den varierer og ofte næsten er borte - findes hos alle arterne.

Næbbet er særpræget. Overnæbbet er meget længere end undernæbbet og krummet ned over spidsen af dette, så det danner en krog. Papegøjenæbbet afviger fra rovfuglenes derved, at overnæbbets krumning strækker sig over hele længden fra basis til spids. Næbbet varierer for hver slægt, en skitse over hovedets og næbbets form er derfor vedføjet, hvor slægten omfatter flere arter.

Overnæbbet er meget bevægeligt og ikke som hos andre fugle fast sammenvokset med kraniet, men derimod ved knogleled og muskler forbundet dermed under den bløde vokshud hvori næseborene har deres plads.

Hos alle Egentlige Papegøjer og Kakaduer har overnæbbet i den yderste halvdel »filegruber« mod hvilke undernæbbets skæreflader stadig slibes og næringsmidlerne fastholdes og sønderfiles. Den korte, kraftige, kødfulde tunge spiller herunder en betydelig rolle ved drejningen af frøkærnerne, når disses skaller skal files itu.

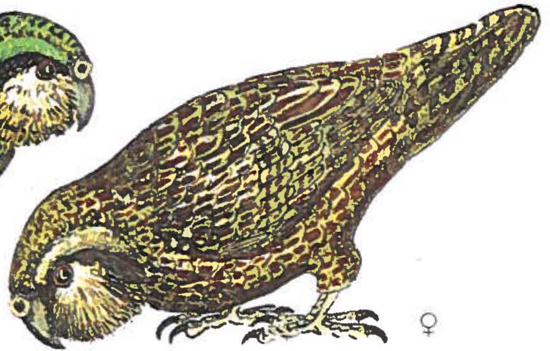
Hos Lorierne er tungen længere, slankere og har mod spidsen på siderne et par hornagtige blade, medens selve spidsens overside er besat med en hel dusk børster, som ved fuglenes besøg i blomster kan optage pollen og blomstersaft. I blødere frugter og bær virker børsterne som en pensel i en malerbøtte (se tegningen under Lorier) og hos hele denne underfamilie mangler næbbet »filegruben«.

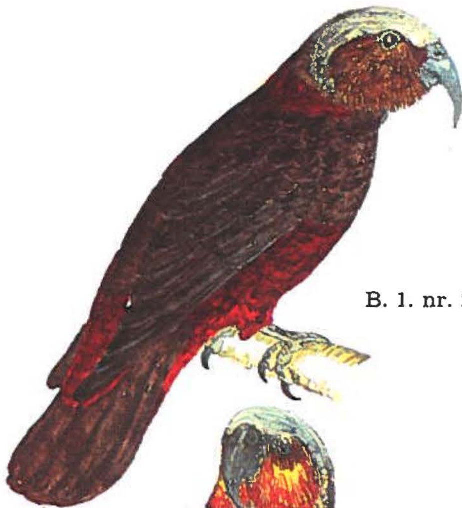
Endelig spiller papegøjernes næb en meget stor rolle for fuglenes klatrende bevægelser i træer og krat, her virker næbbet som et aldeles uundværligt tredie lem. Papegøjerne opholder sig mest i tætte skove og kun enkelte parakitarter er gode flyvere. De større papegøjer klatrer ved at række næbbet langt frem, hage sig fast med dette og derefter trække sig frem, og man har ofte observeret hvor ilde stillet en papegøje er, hvis den ikke kan bruge sit næb. En papegøje klatrer langt bedre med kun een fod og næbbet, end hvis den kan bruge begge fødder, men har næbbet optaget f. eks. af en stor nød eller lignende.

TAVLE 1

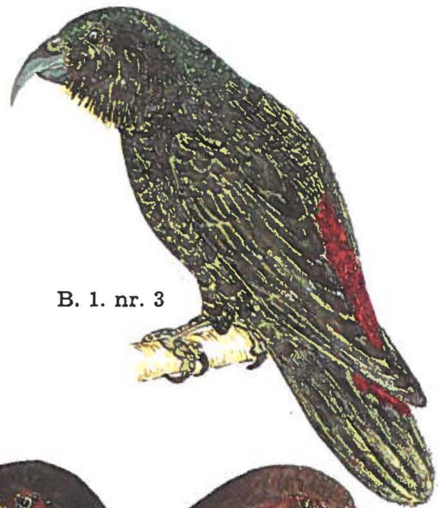


A. 1. nr. 1





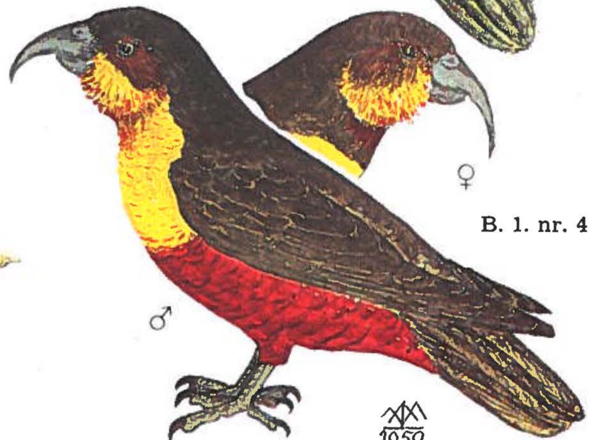
B. 1. nr. 2



B. 1. nr. 3



B. 1. nr. 1



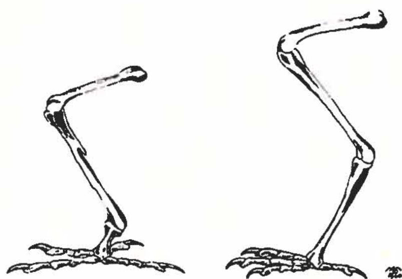
B. 1. nr. 4

A. 1. nr. 1: *Strigops habroptilus.* B. 1. nr. 1: *Nestor m. septentrionalis.* B. 1. nr. 2: *Nestor m. meridionalis.* B. 1. nr. 3: *Nestor notabilis* B. 1. nr. 4: *Nestor productus*

Papegøjernes form for klatring, som de er ene om, koster mange af dem livet efterhånden som kulturens velsignelser når deres leveområder. De tager sig nemlig ikke i agt for de elektriske ledninger, og når de griber om to af disse med næb og fødder, er de dødsens.

Med visse undtagelser er papegøjerne ikke gode flyvere. De har en forholdsvis kort overarm, og skønt der ved deres ret lange svingfjer bødes en del derpå, gør de sjældent længere rejser, og ingen af dem er egentlige trækfugle. Selv om næringsmidlernes forekomst er medbestemmende for deres opholdssted, så er de dog hjemstavnsbundne, ikke blot til deres verdensdel, men ofte til et mindre lokalt område; tit har hver ø eller øgruppe sin afvigende art, underart eller lokalrace af papegøjer.

Enkelte arter kan næsten ikke flyve (Uglepapegøjerne - *Strigops*), men ellers er de fleste arter ret hjælpeløse på jorden, og man ser ikke så sjældent, at en gående papegøje må støtte næbbet på jorden.



Papegøjes og sangfugls ben

Hosstående tegning viser forholdet mellem en papegøjes og en sangfugls ben. Medens låret og det sammenvoksede skinneben er næsten lige lange, er mellemfodsknoglen hos papegøjen meget kort; hos de fleste andre fugle er dens længde omtrent som skinnebenets. Det er indlysende, at når papegøjerne derfor kun kan tage ganske korte skridt, er de temmelig hjælpeløse på jorden selv om de flytter benene meget hurtigt.

Papegøjernes tæer er meget lange, mellemtåen er i reglen længere end løbet (hos andre fugle er løbet indtil dobbelt så langt som mellemtåen) og kun 2. og 3. tå er fremadrettet, medens 1. og 4. tå er bagudrettet hos papegøjerne. Dette giver en god støtte for genstande, som papegøjen holder i sin klo, og navnlig har det betydning, når kloen med et næringsmiddel løftes i vejret og papegøjen med sit næb halvvejs møder det løftede næringsmiddel og bider deraf. Denne måde at føre føden til munden på, ser man kun hos visse papegøjearter og - som hos mennesket - er nogle »kejtbenede«, d. v. s. bruger venstre ben til at holde føden med.



Fod af Kingsparakit

Selv om papegøjernes løb er kort, er benet dog meget bevægeligt og langtrækkende i visse situationer. Man kan således ofte se papegøjer sætte et ben op bag vingen og klø sig i nakken med det.

Papegøjerne er morgenduelige, de er altid tidligt på færde. Allerede når dagen gryr, hilser de hinanden med høje skrig og - efter at have rettet på fjerene - flyver de som regel i flok til foderpladserne, og her ødelægger de mere end det, de æder. Under måltidet er de næsten tavse, der kan være lidt mudren hist og her, men man hører ikke meget til dem medens de æder. De udsætter vagt-

poster, og dersom den udsatte vagt opdager en forstyrrelse, udstøder den høje, ofte øredøvende skrig og flagrer bort medens hele flokken istemmer skrigene og flygter.

Bliver de ikke forstyrret under måltidet, drager de efter dette til vandet. I et lille vandhul eller sø basker de lidt i vandet, retter atter på de store og ofte grove fjer og sætter sig så til rette i trækronernes skygge. De ynder også at tage deres morgenbad ved at klatre gennem det dugvåde bladhang i tropeskovene, hvorved de får den nødvendige væde til huden. Også den varme tordenregn synes de om, man kan undertiden se hele flokke med løftede vinger lade regnen trænge helt ind på kroppen. Dagen igennem er de dvaske og daser i mindre eller større flokke sovende tiden væk. Først hen imod aften er de igen på færde og søger til markerne, hvor de forsyner sig til natten. De fleste papegøjer er vegetarianere. De tager frø, spirer, rodknolde, stængler, friske skud, frugter, bær, nødder, nektar, blomstersaft og vilde biers honning, enkelte tager insekter ind imellem. Man hævder, at en enkelt art (Keaen - *Nestor notabilis*) er blevet rovfugl, og man har anført, at den anfalder og dræber får (se omtalen under denne art).

Papegøjerne har ikke nogen bestemt fældetid, men skifter fjerdragt hele året igennem på den måde, at enkelte fjer tabes og vokser ud igen uden at dette kan ses på fjerdragten. Denne er iøvrigt meget varieret hos de forskellige arter, og man træffer fjer så bløde som dun såvel som meget stive fjer i dæklaget hos papegøjerne. De små Mikropapegøjer eller Spættepapegøjer - *Micropsitta* - har støttehale, men anvender den ikke altid. En familie på Philippinerne, de Spatelhalede Papegøjer, er meget ejendommelige derved, at deres to midterste halefjer er meget forlængede ud over den skarpt afskårne hale, og disse to lange halefjer har kun fane på et lille stykke af fjerspidsen.

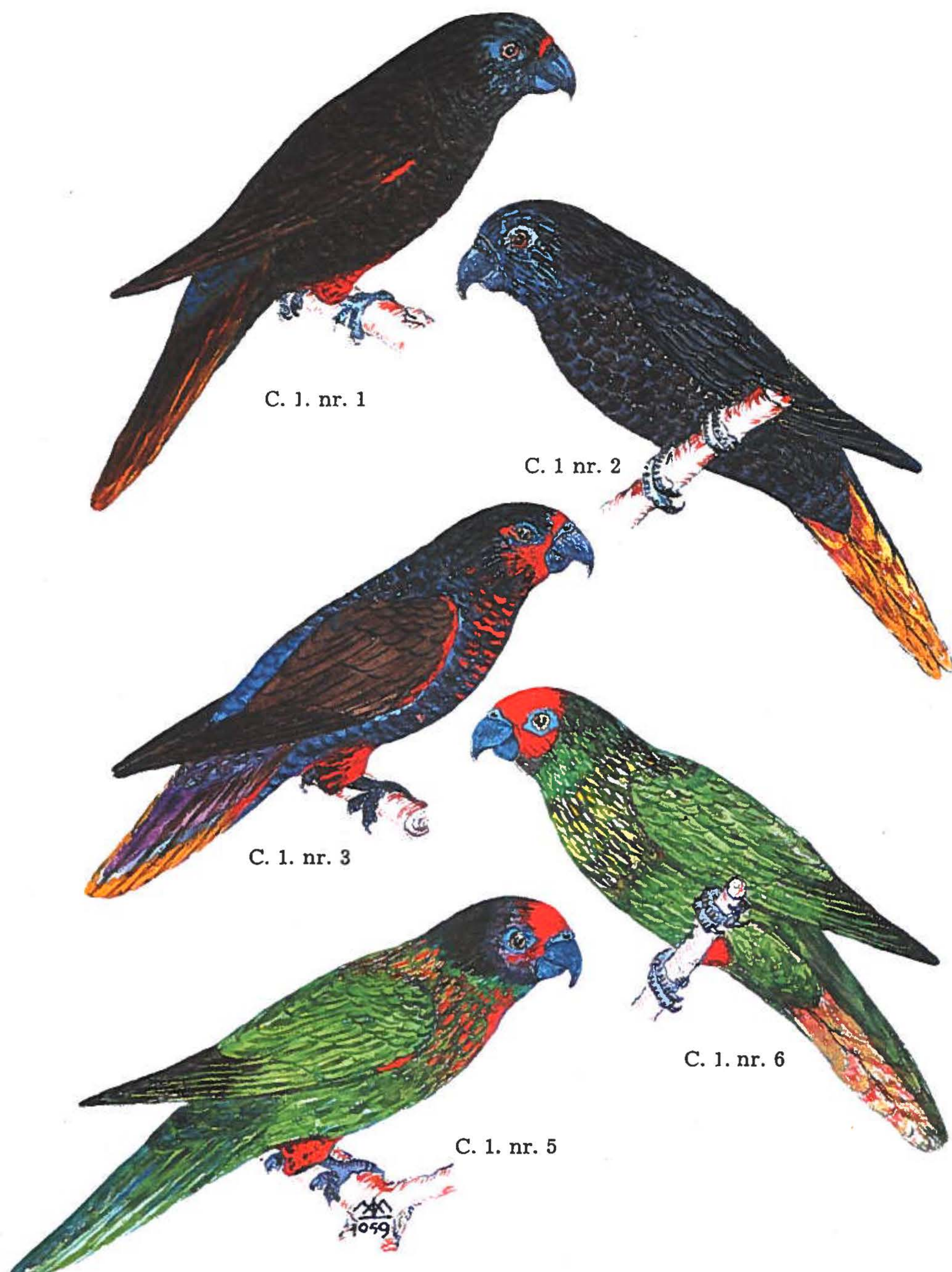
Papegøjerne kan blive meget gamle. Fra naturen har man ingen tal, men man ved, at en papegøje (iflg. Dr. *K. Bøhme*) blev indfanget og hjembragt fra Raja von Satara 1801, og den levede i bedste velgående oktober 1929 i London, den blev således mindst 128 år gammel og en alder på 100 år for en papegøje er ikke ualmindeligt.

Papegøjerne lever i monogami, og et par holder sammen hele livet. En omparring hos papegøjer er derfor meget vanskelig gennemførlig og som regel umulig at få etableret.

Størstedelen af papegøjerne har deres rede i hule træer, enten i frønnede hulheder, der blot udvides eller udbedres af fuglene, eller i en revne, som fuglene har gnavet op til en passende størrelse, der naturligvis er stærkt varierende. Ofte yngler papegøjerne kolonivis, hvilket er tilfældet med Araer, Kakaduer og Kilehaleparakitter. Andre finder klipperevner, som de fylder op med grenstumper og blade, det gør især enkelte amerikanske kilehaleparakitter. Nogle arter opsøger og bygger i hulheder i huse hos indfødte, hvis hytter og boliger af forskellig art giver mange muligheder, især for de indiske papegøjearter. Selvbyggede reder af grene og kviste og endda ofte mange reder sammen i et fletværk, så hver familie har to kamre, en forstue og en rugestue, udføres af en eneste art: Munkepapegøjen, *Myiopsitta monachus*. I eller på jorden bygger Uglepapegøjer, Nestorpapegøjer, Jordpapegøjer og Hulepapegøjer.

De større arter lægger som regel kun 2 æg og yngler kun een gang årligt, andre arter lægger op til en halv snes æg i et hold og yngler flere gange om året. Alle papegøjeæg er hvidskallede og glatte, som hulerugende fugles

TAVLE 2



C. 1. nr. 1: *Chalcopsitta atra bernsteini.* C. 1. nr. 2: *Chalcopsitta a. atra*
C. 1. nr. 3: *Chalcopsitta i. insignis.* C. 1. nr. 5: *Chalcopsitta s. sintillata*
C. 1. nr. 6: *Chalcopsitta s. chloroptera*

æg almindeligvis er. Papegøjeæg er meget rundagtige og undertiden helt kuglerunde. Man har tidligere forsøgt at påvise en sammenhæng mellem æggenes form og fuglenes hovedform, det er dog en tvivlsom teori, der vistnok også er opgivet.

Almindeligvis ruger papegøjehunnen alene og mades af hannen, der under rugningen opholder sig i nærheden og småsnakker med sin mage. Rugetiden varierer fra 16 til 30 dage og ungernes ophold i reden når helt op på 94 dage for nogle arters vedkommende.

Ungerne er i den første tid hjælpeløse, blinde og har et uforholdsmæssig stort hoved, men ikke udpræget papegøjenæb. Ca. 8 dage gamle kan de se og de mades stadigt af begge forældre. Det forekommer også, at hannen mader hunnen, som ene mader ungerne i reden; men i alle tilfælde får ungerne i den første tid kun føde, som har passeret forældrenes kro. Madningen af ungerne varer til et varierende tidspunkt i den første måned efter udflyvningen.

Ungernes vækst foregår i de første 4 uger efter klækningen. De har da næsten alle nået deres normale størrelse, men alligevel forbliver mange arters unger op til 3 måneder i reden.

Papegøjeforældre er meget omsorgsfulde for deres unger og forsvarer dem til det alleryderste. De anfalder og skambider enhver fjende uanset størrelse, og hos flere folkeslag er man mere bange for vrede papegøjeforældre end for giftslanger.

Tidligere blev størsteparten af de falbudte papegøjer fjernet fra reden som unger. Nu fanges og falbydes også ældre fugle, der vanskeligt kan tilpasse sig livet i fangenskab. Papegøjer er meget solidariske med sårede artsfæller, ligesom de også ofte tager sig af forældreløse unger. Dette karaktertræk drager man undertiden fordel af ved nedskydning. Man skamskyder en papegøje, og ved dens skrig indfinder flokken sig, hvorefter et systematisk myrderi finder sted. Hos mange stammer af indfødte i papegøjernes hjemlande er fuglenes kød eftertragtet, så de indfødte plyndrer rederne ved med en bambusstang, der er forsynet med modhager, at trække fuglene op af reden. De gamle fugle kan på grund af deres hårde og sejge kød, der er ligesom læderagtigt, kun bruges til suppe, som skal være særdeles velsmagende. Den danske forfatter og opdagelsesrejsende *Jørgen Bitsch* skriver i sin bog »Jivaro«, at de gamle papegøjer skal skrælles og selv da er de ikke nogen lækker spise, de har en bismag af tran.

Men hos utallige stammer holdes papegøjer som husdyr, der enten tæmmes eller holdes som høns til spisebrug ved passende lejlighed. Ofte holdes de som vagtposter; intet kan vække en lejr som en flok papegøjer, hvis der er noget usædvanligt på færde.

En del papegøjer er dimorfe (toformede), medens andre arters hanner og hunner ligner hinanden, derfor er det ikke altid så let at finde par. Hos enkelte arter kan man dog allerede i redekassen skelne kønnene, f. eks. hos Sangparakitter og *Agapornis cana*, hvor ungerne viser henholdsvis de grøn/røde og de grå fjer i ungedragten. Hos andre arter foregår udfarvningen meget langsomt, fra halvandet til tre år, og her kan som eksempel nævnes Blommehovedet Ædelparakit og Halsbåndparakit *(Psittacula)*. Af disse har mange liebhavere købt et par, der blev til to hanner, idet der var tale om en ung fugl og en gammel han, ja, mange har endda købt en hun til, som efter et eller to års forløb også er blevet til en han.

De fleste papegøjer har som unger sorte øjne, der dog i løbet af et halvt

til to år viser iris. Denne er meget livlig, og en sådan fugl kan veksle pupil meget hastigt, når den udtrykker sin sindstilstand.

HISTORIE

Ordet PAPEGØJE
Engelsk: parrot
Tysk: Papagei
Fransk: perroquet
Spansk: papagayo
Latin: Psittacus
Arabisk: babagha

Papegøjen synes at have været ukendt i det gamle Ægypten.

Vi finder den første omtale af papegøjen hos den græske læge og historieskriver *Ktesias* fra Knidos (omkring 400 år før vor tidsregning) under navnet *Bittakos*, og der må efter beskrivelsen være tale om Blommehovedet Ædelparakit, *Psittacula cyanocephala*, men da forfatterens øvrige produktion ikke anses for at være særlig pålidelig, må denne beskrivelse nok også tages med al mulig forbehold.

Alexander den store, som levede 356-323 f. K., hjemførte flere arter papegøjer fra sit krigstogt til Indien ca. 327 f. K. Også disse fugle hørte til *Psittaculaslægten*, og efter ham kaldes disse Halsbåndparakitter endnu Alexanderparakitter. Det fremgår af beretningerne, at de indfødte holdt disse parakitter som husdyr, der var tamme, hvilket passer godt med, at det sikkert var fugle, som de pågældende stammer havde tilbyttet sig, da Alexanders erobringer dog ikke strakte sig så langt som til de områder, hvor de nævnte fugle i dag forekommer. Alexander den store overlod fuglene til sin tidligere lærer *Aristoteles*, der forsøgte at anlægge en zoologisk park eller have.

På *Nero's* tid, år 37-68, holdt overklassen i det romerske rige papegøjer. Man ved, at det var den afrikanske *Palaeornis torquatus*, at de var tamme, og at de tjente til adspredelse. De var anbragt i bure af skildpaddeskjold og elfenben, der var forbundet med sølvtråde, så allerede dengang var det ikke nogen billig fornøjelse at holde papegøjer. *Marcus Porcius* talte også skarpt og fordømmende mod denne form for luksus, vistnok uden synderligt held. Her hører vi dog første gang om papegøjernes evne til at kunne imitere, det anføres nemlig, at en af papegøjerne kunne tale og sige: »Ave Cæsar«.

Hans samtidige, den romerske forfatter *Cajus Plinius* (23-79) nævner, at papegøjen blev sjov, når den havde fået vin. Også han anfører, at overklassen paraderede med en sådan tæmmet fugl på hånden.

Den svenske ornitolog, dr. *Uno Plazikowski*, oplyser, at der i Herculanum, som blev ødelagt ved jordskælv og lavamasser i årene 63 og 79, ved udgravninger er fundet en tegning af en Alexanderparakit forspændt en vogn med en græshoppe som kusk.

Heliogabal skal have fodret sine løver med papegøjer og påfugle, og ved de berygtede orgier og gæstebud i Rom, blev der serveret postejer af papegøjetunger.

Herefter følger et åremål med mere sparsomme oplysninger om papegøjer, selv om de utvivlsomt har været holdt adskillige steder, såvel importerede her til Europa, som indfangede og afrettede til husdyr af de indfødte i fuglenes oprindelsesområder.

År 1240 får Roms mægtige kejser *August Frederik II*, som levede fra 1194-1250 og var meget ornitologisk orienteret, fra Sultanen af Babylon en hvid, toppet Kakadue, sandsynligvis en på Celebes hjemmehørende art.

19. september 1492 var der ved at blive mytteri ombord på de skibe, som *Christopher Columbus* førte over Atlanten. Søfolkene krævede, at planen om at finde det nye land blev opgivet, og at skibene skulle vende om. Men så observerede man to store fugle med krumt næb. Man antog dem dengang, formodentlig fejlagtigt, for pelikaner, men udlagde forekomsten af disse fugle som bevis på, at man var nær land. Man fattede nyt mod, og 7. oktober fik man land i sigte. 12. oktober gik man i land på den første ø - Amerika var opdaget! Flere forfattere har nu påstået, at disse papegøjer har været ikke uvæsentlig medvirkende til den store verdenshistoriske begivenhed: Amerikas opdagelse.

April 1493. Columbus var hjemme og til audiens hos kong *Ferdinand* og dronning *Isabella* i Barcelona. Han overbragte ved den lejlighed »de 6 indianere, som endnu var i live, en del smykker af guld og fjer, samt 40 levende papegøjer i alle mulige strålende farver, skind af mærkelige dyr og ukendte udstoppede fugle«. (Senere forskere mener, at det her drejede sig om *Amazona leucocephala* - Kuba Amazone, Stresemann, men der kan også være tale om den Trefarvede Ara - *Ara tricolor*, som nu er forsvundet, men som dengang fandtes på Kuba og flere øer der omkring).

På Columbus' anden rejse i efteråret *1494* oplyser han i beretningerne, at man på Guadeloupe fandt »dresserede papegøjer og tamme gæs«.

1495 malede *Albert Dürer* for den portugisiske storkøbmand *Rodrigo* billedet »Heiligen Hieronymus«, som hænger i Louvre i Paris. Billedet blev malet som tak for storkøbmandens gave - og hvad denne gave bestod af, kan vi læse i Dürers dagbog: »en kokusnød, noget vin, kirsebær og pærekompot m. m. samt to papegøjer«, den ene sikkert en Amazone, måske begge. To Amazonpapegøjer var altså dengang lige så meget værd som et maleri af datidens største maler.

1496. Den paduanske skoles mester, den italienske maler *Andre A. Mantegna* (1431-1506), fremstillede billedet »Madonna«, malet på bestilling til mantuanerhoffet, og på dette billede ses en Kakadue.

1520 har Martin Luthers ven, den tyske maler *Lucas Cranach den ældre* (1472-1553) på sit maleri »Adam og Eva« (Paradiset) anbragt en Grå Jako. Omtrent samtidig har *Joh. Burgkmaier* malet et billede »Johannes altar« i Augsburg, og herpå ses en Kuba Amazone *(Amazona leucocephala)*.

1564 skriver *Johsv. Caius* (1511-1573), at han i England har set mange arter papegøjer, og han medsender billeder og beskrivelse af *Ara chloroptera,* som lige er indført fra Brasilien (formodentlig Pernambuco).

1569 har *Hertug Wilhelm* holdt levende *Ara ararauna* og *Ara macao,* hjembragt fra Vestindien.

1560-1570 vinder de sydamerikanske papegøjer og parakitter indpas, og i flere tilfælde kan man konstatere, at de er hjembragt af søfarere til hjemmeværende familiemedlemmer.

1572 synes det at være bevist, at den italienske biolog *Ulisse Aldrovandi* (1522-1605), der som professor i medicin og naturvidenskab i Bologna bl. a. skrev om hovedmuskulaturen og kraniet hos *Psittacus,* for første gang selv så en levende Grønvinget Ara *(Ara chloroptera)* i Genua.

1599 beskriver *Aldrovandi* atter en papegøje. Denne gang drejer det sig om en Kakadue, som *Fyrst Farnese* har ejet.

Omkring år *1600* begyndte man i Europa at udstoppe og konservere døde fugle.

Da *Kejser Rudolf II* døde (1552-1612), fandtes i hans store samling af udstoppede fugle:

Hyacintara, *Anodorhynchus hyacinthinus*
Blågul Ara, *Ara ararauna*
Moluk Kakadue, *Kakatoe moluccensis*
Gulrygget Lori, *Domicella garrula*
2 Orangehovedet Dværgpapegøje, *Agapornis pullaria*

Efterhånden som europæerne trængte frem i troperne, så man mange steder der, at de indfødte holdt papegøjer i fangenskab eller som frie husdyr - men man jagtede dem også, spiste deres kød og pyntede sig med deres fjer. Det var en indbringende forretning at handle med de indfødte, hvis man da kan kalde det handel, for ofte fik europæerne for værdiløse småting rigdomme, som de afsatte hjemme. Til Amsterdam hjembragte således en indiensfarer den første levende Gulrygget Lori, *Domicella garrula.* Den kaldtes Moluk Lori og kostede 170 Gylden, en tårnhøj pris efter datidens møntværdi.

Hos de indfødte var det især kvinderne, som viste evne for at tæmme papegøjer, og de udvalgte fortrinsvis hunfugle hertil, formodentlig fordi de mente, at kvindernes stemme lå bedst for fuglenes stemmeleje. Det var ofte utroligt mange gloser en sådan gammel lejrpapegøje kendte. Man har beviser på, at papegøjer har lært visse sproggloser og bevaret dem til efter udryddelsen af det pågældende naturfolk. Dette gælder således f. eks. »Aturerne«, en indianerstamme, som i midten af det attende århundrede levede i det øvre Orinoco i Venezuela, papegøjerne var de eneste, der talte dette naturfolks sprog.

1735 kom den svenske botaniker *Carl Linnæus* fra Holland til Sverige. Han arbejdede på at bringe orden i planternes og dyrenes navne, og i 1758

udkom hans hovedværk: »Systema Naturae«, 10. udgave, i hvilket han bl. a. opdelte fuglene i:

Klasser	*Ordener*	*Slægter*	*Arter*
(Classis)	(Ordo)	(Genus)	(Species)

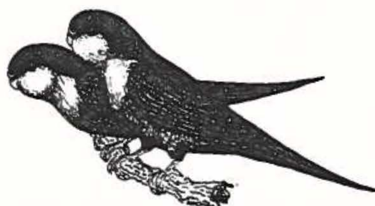
De første to, klasse og orden, var en kunstig, men praktisk og fornuftsinddeling, medens de to sidste, slægt og art, var i pagt med livet og en naturlig udvikling. Linné har i hvert fald givet navn og beskrivelse til 41 kendte papegøjearter:

Eos bornea
Trichoglossus ornatus
Trichoglossus haematod
Domicella lori
Domicella domicella
Domicella garrula
Ara ararauna
Ara militaris
Ara macao
Ara servera
Ara nobilis
Aratinga solstitialis
Aratinga canicularis
Aratinga pertinax aeruginosa
Aratinga pertinax pertinax
Forpus passerinus
Brotogeris chrysopterus
Pionites melanocephala
Pionus menstruus
Pionus sordidus
Amazona collaria
Amazona leucocephala
Amazona agilis
Amazona autumnalis
Amazona brasiliensis
Amazona festiva
Amazona aestiva
Amazona amazonica
Deroptyus accipitrinus
Poicephalus senegalus
Psittacus erithacus
Coracopsis nigra
Tanygnathus lucionensis
Mascarinus mascarin
Psittacula eupatria
Psittacula alexandri
Psittacula cyanocephala
Alisterus amboinensis
Agapornis pullaria
Loriculus galgulus
Platycercus

1801-1805 skrev *Levaillant:* »Hist. nat. des Perroquet«, senere (1837-1838) blev den suppleret, men i denne første monografi omtales 137 papegøjearter, hvoraf dog kun 84 anerkendtes.

I *1924* var antallet steget til godt 600 arter.

1937 udkom »Check-list of Birds of the World«, III bind, udgivet af *James Lee Peters* ved Harvard Univercitetet i Cambridge, og heri omtales 778 arter, underarter og lokalracer af papegøjer.



Art	Særlige ting	Solsikke	Majskolber	Kanariefrø
Lorier	Saftsuppe Universalfoder Kogt æg		Friske	
Flagermuspapegøjer	Sandkage Wienerbrød Universalfoder Kogt æg Melorme	v	v	v
Små parakitter	Figen	v	v	v
Agapornider		v	v	v
Kilehaleparakitter (små)	Hamp	v	v	v
Kilehaleparakitter (store) Ædelparakitter	Hamp Jordnødder	v	v	v
Fladhaleparakitter	Græsfrø Hamp	v	v	v
Amazonpapegøjer Jakos, Kakaduer	Tyroler- og Jordnødder Hamp	v	v	v
Araer (store) Kakaduer	Tyroler- og Jordnødder Hamp Boghvede	v	v	v

ANSKAFFELSE

Når man anskaffer sig en papegøje, får man som regel dermed en ven for livstid, så det er vanskeligt for mange at forstå, at nogen kan sælge en sådan papegøje - sælge sin ven.

Men skal man begynde at holde papegøjer, må ganske bestemte krav kunne opfyldes, og der kan derfor opstilles følgende regler:

Man skal have

1. egnet plads,
2. kendskab til den anskaffede fugls almindelige livskrav,
3. tid til at passe den,
4. lyst til også at være afhængig af fuglen - at gøre sig bunden.

Papegøjen er et levende væsen, som man ikke kan lægge til side på samme måde, som man kan gøre det med en anden hobby. Den kræver ikke blot at blive passet, men også at man stadig beskæftiger sig med den.

Den rigtige orden for de nødvendige anskaffelser, der derfor ikke blot skal købes, men også gøres klar til fuglens modtagelse er:

først fuglens lejlighed, volieren eller buret,

dernæst alt nødvendigt til den kost fuglen skal have straks, det duer nemlig ikke, at dens foder først skal købes senere, og

tilsidst selve fuglen, papegøjen hvorom det hele drejer sig, således at den straks kan komme i de rette omgivelser og falde til ro.

Hirse	Havre	Frugt	Honning	Marmelade	Grønt, spiret frø
		Appelsin Pære Druer Jordbær	v	v	v
		Æble Pære Banan Appelsin Druer	v		v
v	v	Æble Pære			v
v	v	v			v
v	v	v			v
v	v	v			v
v	v	v			v
v	v	v			v
v	v	v			v

Man køber ikke en papegøje fordi man i et opløftet øjeblik forelsker sig i dens manerer eller farver. Ingen har udelukkende fortrin - det positive og det negative hører sammen - og intet her på jorden er fuldkomment, heller ikke papegøjer.

Man bør i ro og mag undersøge, overveje og komme til klarhed over, om den art man nu har set - med dens vaner og tilbøjeligheder, der er givne, hører sammen og kun sjældent kan ændres væsentligt - nu også passer for dens fremtidige omgivelser, det vil sige for mig selv, min familie, vore naboer o. s. v. Skriger papegøjen om morgenen? Basker den støv og frøskaller ud over hele huset? Gnaver den alt itu o. s. v.? Mange papegøjer, som er købt på grund af deres farve, deres væsen eller en varm anbefaling, fik løfte om andre kår end dem, de fik, da man erfarede deres opførsel og virkelige væsen. De har fået det, så de kun er tålt, og sådanne kår er for en intelligent fugl lidet misundelsesværdige.

Men alt dette taget i betragtning er dog ikke grund nok til at opgive at anskaffe en papegøje, for der findes så mange forskellige, at der også er en papegøje, der passer til Deres forhold. Det er måske ikke netop den, som De først tænkte på, men en fugl, som vil berede Dem mange glæder og få skuffelser. Derfor må man vælge - det har man sin forstand til.

LEJLIGHEDEN

Den bedste bolig for papegøjen er naturligvis en voliere i haven, hvor frisk luft, sol og regn er naturlige foreteelser for den, og volieren bør være så stor som mulig til parakitter og andre livlige og meget flyvende papegøjer. Volierens form skal helst være rektangulær, så der kan opnås en antagelig flyverute. Det må tilrådes at anvende dobbelt trådvæv eller -gitter af hensyn til uglers og kattes angreb; mange - især parakitter - hænger med brystet mod tråden, så en ugleklo eller kattepote kan skade dem varigt.

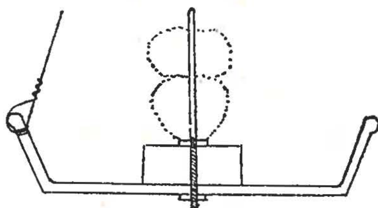
Det svære hjortehegn kan anvendes enkelt, hvis det er tilstrækkelig finmasket, fordi maskerne er forskudt for hinanden, hvorved det bliver så tykt, at der altid bliver en halv centimeter mellem fuglens bryst og fjenden. Trådtykkelsen må vælges efter papegøjeartens evne til at sønderbide eller rettere klemme maskerne, så tråden sprænges, og det tilrådes altid at anvende finketæt net, der er lidt dyrere, hvilket imidlertid betaler sig, da man så undgår at fodre spurvene. Er volierens skelet af træ, bør trådnettet anbringes indvendigt, da mange papegøjearter kan gennemgnave en lægte på rekordtid. Iøvrigt vil nettets indvendige anbringelse på et jernskelet, f. eks. af vinkel- eller T-jern, også forskønne volieren.

Volierens bundlag kan man med fordel indrette så en trediedel, mest praktisk nærmest indgangsdøren, dækkes med et lag groft grus og to trediedele består af jord tilsået med hvede, havre eller byg.

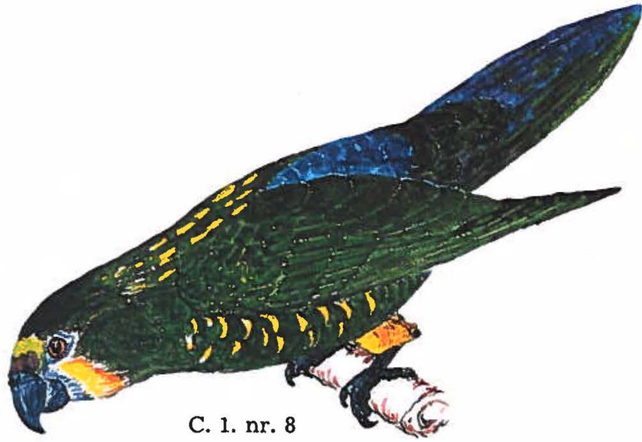
I volieren skal der være siddepladser for papegøjerne. Planter man træer, må man være forberedt på, at de går ud, fordi de gnaves itu. Tax må undgås, sirbuske ligeledes, da de kan være giftige, men har man en træstamme, kan man fastgøre den i passende højde i volieren. I stammen borer man passende huller, sætter en frugtgren fast med en kile i hvert hul og skifter den ud, når den er afgnavet, så har papegøjerne altid friske grene at gnave i - uden stort besvær for Dem. Men pas endelig på, at grenene ikke er sprøjtede med kemiske midler, der også er giftige for fuglene! Foruden de friske grene, hvis bark og saft er gavnlig for papegøjer, kan man anbringe et søm over de indsatte grene, et stort søm, på hvilket der kan fastgøres et æble, som papegøjer også har gavn af. De tager det som regel, når æblet er fastgjort, men løse æbler eller anden frugt, der f. eks. er faldet på jorden, ænses ikke.

SPISEBORDET

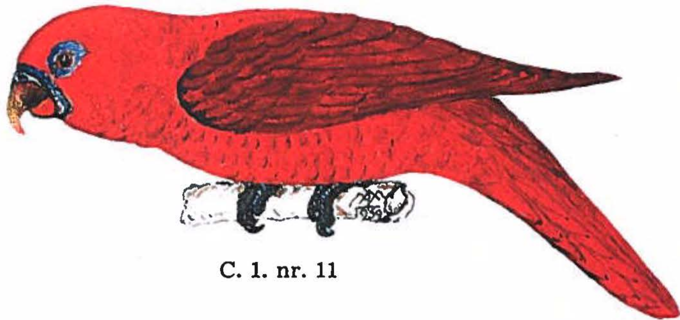
Dette anbringes midt i volieren, hvor man graver en træstamme ned. Med et søm eller en skrue fastgøres en zinkbakke, noget større i diameter end stammen, på enden af denne, så man undgår mus på spisebordet. Over bakken anbringes i passende højde en plade, så det kan undgås, at det regner ned i maden. Man kan også lave en ophængt spiseplads ved i tre ståltråde at ophænge et stort urtepottefad. Borer man et hul i dettes bund og anbringer en lang bolt gennem en træklods over hullet i fadet, kan bolten anvendes til at fastgøre en frugt på.



TAVLE 3



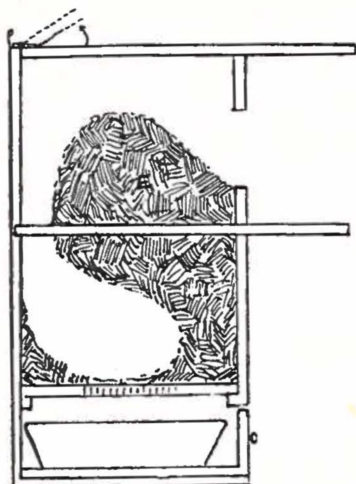
C. 1. nr. 8

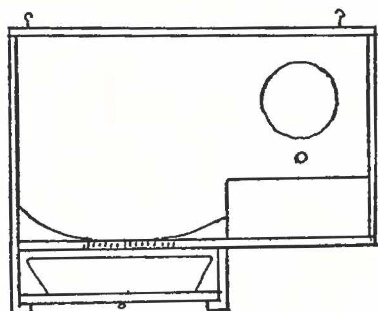


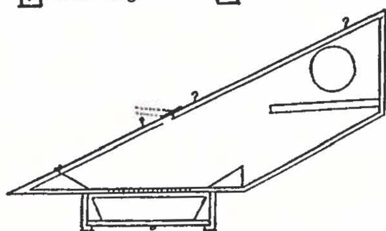
C. 1. nr. 11

C. 1. nr. 8: *Chalcopsitta d. duvenbodei*
C. 1. nr. 11: *Chalcopsitta cardinalis*

SENGEN







Flere papegøjearter overnatter i naturen i hulheder i træer og lignende steder. For disse fugle bør man opsætte redekasser som erstatning, og der bør være flere at vælge imellem og flere konstruktioner. Disse redekasser kan også bruges, dersom man holder papegøjer parvis og ønsker, at de skal yngle. Her er det dog umuligt at give retningslinier for kassernes konstruktion og udseende, fordi fuglenes individuelle ønsker ikke kan generaliseres. En bestemt ting må man dog sørge for, nemlig at indgangshullet ikke er for stort. Dersom fuglen ikke kan udfylde flyvehullet helt, føler den sig ikke tryg, og er hullet for lille, gnaver fuglene det selv større, de har jo specialværktøj dertil!

En ven betroede mig engang, at han havde fået et par rosellaparakitter, og at han havde sat en meget stor undulatkasse ind til dem, men der skete intet. Han fik så det råd at sætte en vandret undulatkasse ind til fuglene - der skete intet. En anden ven tilrådede ham at sætte en skrå kasse ind. Han fik lavet en sådan - men nu var året gået. Næste forår rådede en gammel opdrætter at sætte en »Grandfather's clock«, en bornholmerurkasse, derind. Også dette blev realiseret, men intet skete. Så kom endelig en fugleven, der havde set en hul træstamme, der måtte være det helt rigtige. Den blev købt og med stort besvær anbragt i volieren en søndag. Så gik papegøjerne om tirsdagen i redekassen - men i den allerførste kasse, der blev sat ind til dem! Det er et spørgsmål om tålmodighed, andet middel gives ikke.

SERVICE

Æde- og drikkekar skal være svære. De tynde bakelitskåle bides ofte itu af de mellemstore papegøjer eller parakitter, og de store arter som araer og visse kakaduer knækker let glas- og porcelænsskåle, hvis skår så kan gøre skade. Vandkarret kan enten være et stort urtepottefad eller en af de flade eternitskåle.

NB! Husk, at der i volieren skal være en skål med kalkskaller.

TIL STUEBRUG

Til stuebrug findes for enligtsiddende papegøjer, også til de større arter, velegnede, firkantede bure (brug ikke runde). De er anvendelige som opholdssted for fuglen, når den skal sove eller være alene hjemme i nogle timer. Døren i disse bure er så stor, at man let med fuglen på fingeren kan få fuglen ud og ind, når den er blevet fortrolig.

Disse bure kan også anvendes dersom man vil prøve at sammenparre egentlige papegøjer, som f. eks. Jako eller Amazoner. Parret anbringes da i hvert sit bur med afskærmning imellem, så de ikke kan se hinanden. Dersom de da »stemmeparrer«, d. v. s. svarer hinanden, kan de sættes tæt sammen, og hvis de da mader og nusser hinanden gennem tremmerne, kan man sætte dem i voliere sammen, eventuelt i bur sammen, men altid et andet sted.

Dersom de ikke svarer hinanden, tager man afskærmningen bort, lader burene stå med en halv til en meters afstand og flytter dem gradvis til de står helt tæt sammen. Når fuglene så mader eller piller hinanden, er sympati opnået, og de kan sættes sammen på et nyt sted. Man må huske, at dersom de slås, kan der let ryge et ben eller et par tæer, det går eventyrlig hurtigt, og de er næsten ikke til at skille ad.

Skal man holde flere par papegøjer i volierer ved siden af hinanden, må par af samme eller hinanden nærstående arter ikke være naboer.

I forbindelse med udendørs volierer bør være et læskur eller et lukket rum, og for mange arter må dette kunne opvarmes om vinteren. I mange fuglebøger læses, at denne eller hin art kan overvintres koldt. Det må i det mindste være frostfrit, for det gælder jo ikke om at få konstateret hvor dårligt (koldt) man kan overvintre sine venner.

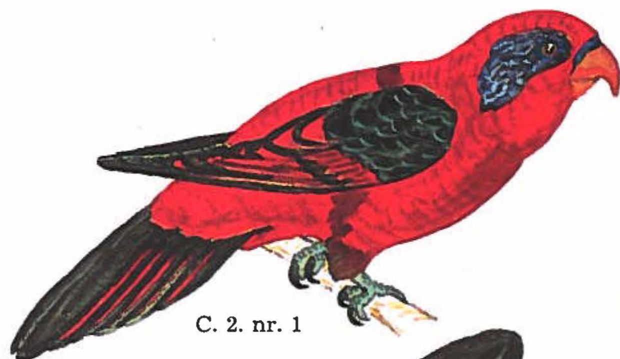
Læ kan man iøvrigt skaffe en del af ved at fastgøre halmmåtter udenpå trådnettet. De kan fastgøres med tækketråd, der fra trådnettet trækkes gennem halmmåtten og fæstnes til en lægte, der anbringes parallelt med måttens sammenrulningsretning. Når dette er gjort, kan de parakitter (og nogle er der), som foretrækker kulden, sætte sig ude. Blot der ikke er træk, tager de sjældent skade deraf, vel at mærke dersom de også er fortrolige med at gå ind, hvis det bliver for koldt. Af samme grund bør man om vinteren kun fodre inde.

Vedrørende *Undulater* henvises til *Curt af Enehjelms* undulatbøger, både »Den store Undulatbog« og »Talende Undulater«, der mere udtømmende end pladsen her tillader, behandler dette emne.

KOSTEN

Med en vis forsigtig vurdering kan al naturlig kost, som papegøjerne vil have, tilrådes. Stor variation i kostplanen giver det bedste resultat, og tørt frø plus et stykke sukker kan nok blive trivielt for en papegøje gennem hundrede år. Men undgå sammenkogte kødretter og krydderier af alle slags. Franskbrød, kogte eller rå kartofler og gulerødder gør ingen skade, men *persille er gift* for papegøjer. Af æstetiske hensyn bør man heller ikke lade en papegøje tage næring af menneskets mund. Denne unaturlige om-

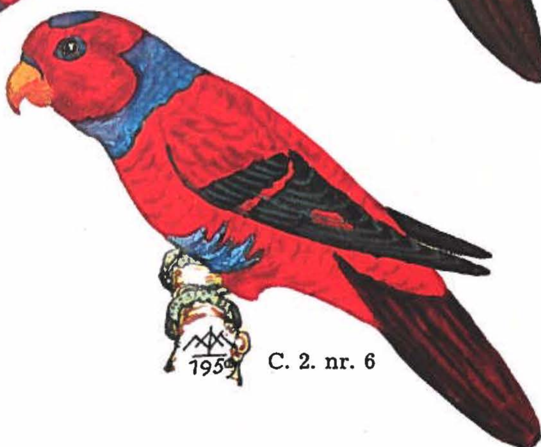
TAVLE 4











C. 2. nr. 1: *Eos cyanogenia*. C. 2. nr. 2: *Eos reticulata*
C. 2. nr. 3: *Eos squamata squamata*. C. 2 nr. 4: *Eos s. guenbyensis*
C. 2. nr. 6: *Eos s. insularis*

gang og blanding af spyt er noget griseri - og kan få skæbnesvangre følger. I store træk kan skemaet på side 12 og 13 tjene som oversigt og være retningsgivende for forskellige papegøjers og parakitters kostplan.

FUGLEN

Når man så er klar over, hvilken art man vil holde, *når* lejligheden til den er i orden, *når* man på forhånd har undersøgt muligheden for at erhverve sig den ønskede art, måske også er blevet klar over dens omtrentlige pris, og *når* man tillige har dens foder parat, *så tager man fuglen hjem.*

Og så gælder det jo om at få en god fugl. Her spiller heldet en stor rolle, men en del kan man gøre selv. Man kan se efter om papegøjen

1. har store, runde, klare øjne med livlige pupilbevægelser,
2. at fuglen er kvik i sine bevægelser (sidder den lidt dvask og stille midt på dagen gør det ikke så meget, men den må ikke gerne lægge næbbet om på ryggen).
3. har glatte og bløde løb og tæer (grove og ru skæl vidner om en ældre og uplejet fugl). Den skal også helst have alle sine tæer og negle og disse skal heller ikke gerne tyde på at være klippede, for det skal da gentages, hvilket kan være ret ubehageligt, da man ikke kan forklare fuglen, at det kun sker til dens eget bedste. Manglende tæer og negle er meget almindeligt, og for en fugl, som ellers er i orden, må det ikke blive til et kardinalpunkt, men et økonomisk spørgsmål,
4. har stramme og rene fjer - en stødt hale kan dog næppe undgås for burfugles vedkommende. Stækning bør for nyindførte fugles vedkommende heller ikke afskrække, hvis de da ikke er »ledstækkede«, d. v. s. at det yderste led af vingen med håndsvingfjerene er amputeret,
5. har maven i orden, afføringen må være lind, men sammenhængende. Underhaledækfjerene og småfjerene omkring gattet skal være rene.
6. er »foderfast«, d. v. s. at den lever på en for den pågældende art normal næring - se i foderkoppen! Man må dog yderligere sikre sig, at dette er tilfældet, da dens mave kan være fuldkommen ødelagt af tilvant uheldig kost, og den kan være umulig at få kostændret - eller den kan være vænnet til kød i en sådan grad, at den bliver »fjerspiser«, hvis kødet tages fra dens daglige kost,

og endelig bør man

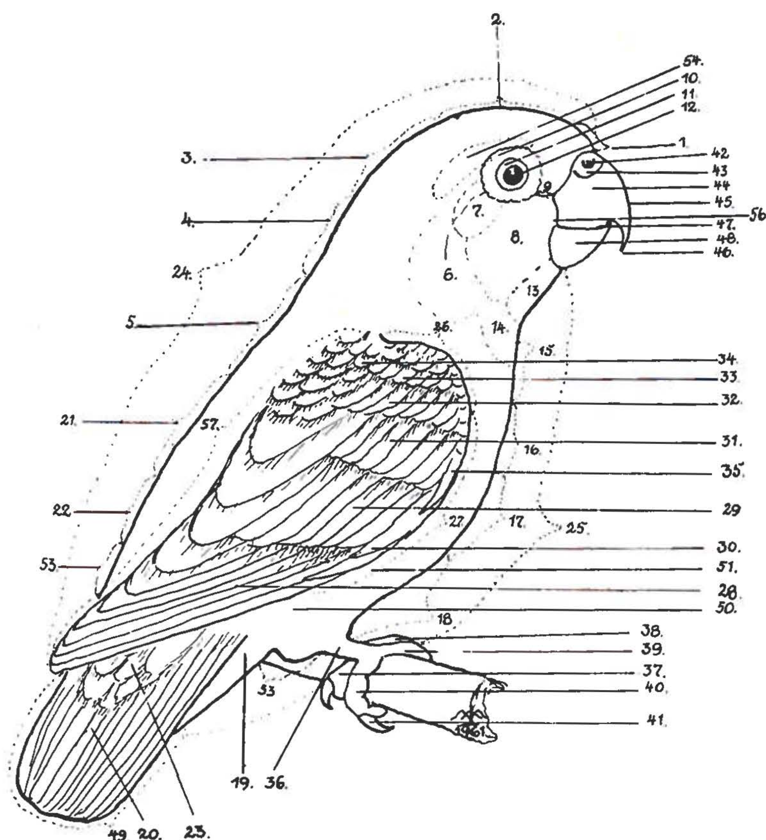
7. aldrig selv indfange den papegøje, som man ønsker at købe eller på anden måde erhverver, det vil papegøjen nemlig sent og måske aldrig glemme, så De risikerer, at De aldrig bliver rigtig fortrolig med den.
8. lade papegøjen selv gå ind i sin nye lejlighed - selv om det antagelig vil tage nogen tid.

Når en papegøje skal tæmmes eller tilvænnes, må man gå meget langsomt frem. Den skal først falde til ro - måske efter en meget omtumlet fortid - den skal føle sig helt tryg, og den skal overbevises om, at den nu er blandt venner. Man skal tale meget og altid venligt med den, aldrig prøve at tvinge den. Al dens færd skal være uhæmmet livsudfoldelse og helt frivillig. Papegøjen er ikke noget lille menneske, og den skal ikke omdannes til en pladespiller eller en mekanisk attrap - men den er et levende væsen, som man har fået betroet, og hvis hele liv og velvære er afhængig af den person, som lukker burets dør.

Men en rigtig plejet papegøje er - med sin vilde leg, sin ærlige hengivenhed, sit smukke, åbne, uhæmmede og naturlige familieliv - et ædelt væsen, der også naturligt og til vor glæde kvitterer for god behandling.

Det er at holde papegøjer.

Vedrørende sygdomme henvises til dyrlæge *Dalborg Johansens* »Stuefuglenes sygdomme og deres behandling« samt til overdyrlæge *Jens Hasholt's* »Fuglesygdomme« i Aage Poulsens »Prydfjerkræ«.



Nogle betegnelser på papegøjers ydre legemsdele

(Tallene svarer til de på tegningen anførte)

1 Pande	**5 Overryg**	**9 Tøjle**
2 Isse	**6 Halssider**	**10 Øjenring**
3 Nakke (baghoved)	**7 Øreområde**	**11 Iris (regnbuehinde)**
4 Baghals	**8 Kind**	**12 Pupil (synsåbning)**

13 Hage
14 Strube
15 Forhals
16 Kroområde
17 Bryst
18 Bug
19 Underhaledækfjer
20 Halefjer (styrefjer)
21 Mellemryg
22 Underryg
23 Overhaledækfjer
24 Overside
25 Underside
26 Vingebue
27 Vingerand
28 Håndsvingfjer
29 Armsvingfjer
30 Hånddækfjer
31 Store vingedækfjer
32 Mellem-vingedækfjer
33 Små vingedækfjer
34 Skulderfjer
35 Tommelfjer
36 Løb
37 1. tå (1. led), bagtå
38 2. tå (2. led), indertå
39 3. tå (3. led), mellemtå
40 4. tå (4. led), ydertå
41 Negl eller klo
42 Næsebor
43 Vokshud
44 Overnæb
45 Næbryg
46 Næbspids
47 Næbtak, -tand
48 Undernæb
49 Hale
50 Lår
51 Kropside
52 Hals
53 Gump
54 Øjenbryn
55 Øje
56 Skægstribe
57 Vinge
58 Næb
59 Hoved
60 Overhoved

Latin

1 Frons
2 Vertex
3 Occiput
4 Cervix
5 Stragulum
6 Parauchenium
7 Regio parotica
8 Gena
9 Lorum
10 Regio ocula
11 Iris
12 Pupilla
13 Mentum
14 Gula
15 Guttur
16 Ingulum
17 Pectus
18 Venter
19 Subcaudales
20 Rectrices
21 Dorsum
22 Tergum
23 Supracaudales
24 Notaeum
25 Gastraeum
26 Flexura
27 Campterium
28 Remiges primariae
29 Remiges secundariae
30 Tectrices primariae
31 Tectrices maiores
32 Tectrices mediae
33 Tectrices minores
34 Scapulares
35 Alula
36 Tarsus
37 Hallux
38 Digitus secundus
39 Digitus tertius (medius)
40 Digitus quartius
41 Unguis
42 Naris
43 Cera
44 Maxilla
45 Culmen
46 Apex
47
48 Mandibula
49 Cauda
50 Tibiah
51 Hypocondria
52 Collum
53 Uropygium
54 Supercilium
55 Oculus
56 Regio malaris
57 Ala
58 Rostrum
59 Caput
60 Pileum

Engelsk

1 Forehead
2 Crown
3 Occiput
4 Hind-neck
5 Mantle
6 Side of neck
7 Ear-coverts
8 Cheek
9 Lore
10 Eye-coverts
11 Iris
12 Pupil
13 Chin
14 Throat
15 Fore-neck
16 Lower throat
17 Breast
18 Belly
19 Undertail coverts
20 Tail feathers
21 Back
22 Lower back
23 Upper tail coverts
24 Upper surface
25 Under surface
26 Bend of wing
27 Edge of wing
28 Primaries
29 Secondaries
30 Primary coverts
31 Greater wing-coverts
32 Median wing-coverts
33 Lesser wing-coverts
34 Scapulars
35 Bastard-wing
36 Tarsus
37 Hind toe
38 Inner toe
39 Middle toe
40 Outer toe
41 Claw
42 Nostril
43 Cere
44 Upper beak
45 Culmen
46 Apex, tip of bill
47
48 Mandible
49 Tail
50 Thigh
51 Flanks
52 Neck
53 Rump
54 Eyebrow
55 Eye
56 Malarstripe
57 Wing
58 Beak
59 Head
60 Top of head, pileum

Tysk

1 Stirn
2 Scheitel
3 Hinterkopf
4 Oberhals, Hinterhals
5 Mantel
6 Halsseiten
7 Ohrgegend
8 Wange
9 Zügel
10 Augenring
11 Iris
12 Pupille
13 Kinn
14 Kehle
15 Vorderhals
16 Kropf
17 Brust
18 Bauch
19 Unterschwanzdecken
20 Schwanzfedern, Steuerf
21 Rücken
22 Hinterrücken
23 Oberschwanzdecken
24 Oberseite
25 Unterseite
26 Flügelbug
27 Flügelrand
28 Handschwingen
29 Armschwingen
30 Handdecken
31 Grosse Flügeldecken
32 Mittlere Flügeldecken
33 Kleine Flügeldecken
34 Schulterfedern
35 Afterflügel
36 Lauf
37 Hinterzehe
38 Innenzehe
39 Mittelzehe
40 Aussenzehe
41 Kralle
42 Nasenloch
43 Wachshaut
44 Oberkiefer
45 Firste
46 Schnabelspitze
47 Zahn des Oberschnabels
48 Unterkiefer
49 Schwanz
50 Schenkel
51 Weichen
52 Hals
53 Bürzel
54 Augenbraue
55 Auge
56 Bartstreif
57 Flügel
58 Schnabel
59 Kopf
60 Oberkopf

Fransk

1 Front
2 Sommet de la tête, vertex
3 Derrière de la tête
4 Région cervicale
5 Manteau
6 Coté du cou
7 Région parotique
8 Joue
9 Lore
10 Environs de oeil
11 Iris
12 Pupille
13 Menton·
14 Gorge
15 Devant du cou
16 Jugulum
17 Poitrine
18 Ventre, abdomen
19 Souscaudales
20 Pennes caudales, rectrices
21 Dorsal
22 Bas du dos
23 Couvertures superieures
24 Partie superieur du corps
25 Partie inférieure du corps
26 Cour bure
27 Bord de l'aile
28 Rémiges primaires
29 Rémiges secondaires
30 Tectrices primaires
31 Grandes couvertures, secondaires
32 Secondaires, couvertures moyennes
33 Petit couvertures secondaires
34 Scapulaires
35 Rémiges batardes
36 Tarse
37 Gros orteil, 1. doigt
38 Doigt interne, 2. doigt
39 Doigt médian, 3. doigt
40 Doigt externe, 4. doigt
41 Griffe, ongle
42 Narine
43 Cire
44 Mandibule superieure
45 Culmen
46 Pointe de bec
47
48 Mandible inferieure
49 Queue
50 Jambe, calotte
51 Flancs
52 Coü
53 Croupion
54 Sourcils
55 Ocil
56 Moustache
57 Aile
58 Bec
59 Tête
60 Pileum



ORDEN: Psittaciformes

FAMILIE: Psittacidae

UNDERFAMILIE: A. Strigopinae

Slægt:
1. Strigops

UNDERFAMILIE: B. Nestorinae

Slægt:
1. Nestor

UNDERFAMILIE: C. Loriinae

Slægt:
1. Chalcopsitta
2. Eos
3. Trichoglossus
4. Psitteuteles
5. Pseudeos
6. Domicella
7. Phigys
8. Vini
9. Glossopsitta
10. Charmosyna
11. Oreopsittacus
12. Neopsittacus
13. Psittaculirostris
14. Opopsitta
15. Lathamus

UNDERFAMILIE: D. Micropsittinae

Slægt:
1. Micropsitta

UNDERFAMILIE: E. Kakatoeinae

Slægt:
1. Probosciger
2. Calyptorhynchus

Underslægt:
a. Zanda
b. Calyptorhynchus

Slægt:
3. Callocephalon
4. Kakatoe

Underslægt:
a. Kakatoe
b. Lopochroa
c. Ducorpsius
d. Licmetis
e. Eolophus

Slægt:
5. Nymphicus

UNDERFAMILIE: F. Psittacinae

Slægt:
1. Anodorhynchus
2. Ara
3. Aratinga
4. Nandayus
5. Leptosittaca
6. Conuropsis
7. Rhynchopsitta
8. Cyanoliseus
9. Ognorhynchus
10. Pyrrhura
11. Microsittace
12. Enicognathus
13. Myiopsitta
14. Amoropsittaca
15. Psilopsiagon
16. Bolborhynchus
17. Forpus
18. Brotogeris
19. Nannopsittaca
20. Touit
21. Pionites
22. Pionopsitta
23. Hapalopsitta
24. Gypopsitta
25. Graydidascalus
26. Pionus
27. Amazona
28. Deroptyus
29. Triclaria
30. Poicephalus
31. Psittacus
32. Coracopsis
33. Psittrichas
34. Lorius
35. Geoffroyus
36. Prioniturus
37. Tanygnathus
38. Mascarinus
39. Psittacula
40. Politelis

Underslægt:
a. Polytelis
b. Spathopterus

Slægt:
41. Aprosmictus
42. Alisterus
43. Prosopeia
44. Psittacella
45. Bolbopsittacus
46. Psittinus
47. Agapornis
48. Loriculus
49. Platycercus
50. Purpureicephalus
51. Northiella
52. Psephotus
53. Neophema
54. Eunymphicus
55. Cyanoramphus
56. Melopsittacus
57. Pezoporus
58. Geopsittacus

ORDEN:
PAPEGØJER
(Psittaciformes)

FAMILIE:
(Psittacidae)

A
UNDERFAMILIE:
(Strigopinae)

1
SLÆGT:
(Strigops)

UGLEPAPEGØJE



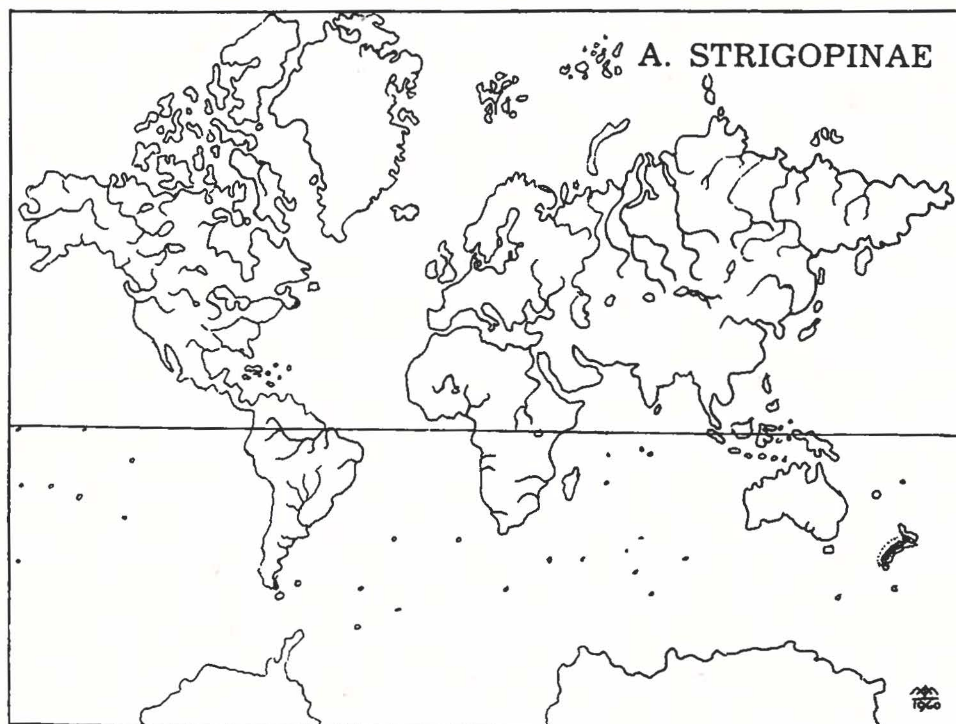

Ret stor papegøje med kort, tykt *næb*, der er opsvulmet på siderne og uden filegruber; undersiden af næbspidsen forsynet med en rasplignende flade (gonnys), afrundet med 5 ribber og 4 furer; ret store næsebor i opsvulmet vokshud. *Fjerene* er løse og meget bløde, omkring øjnene er de ordnet stråleformet, så de - ligesom hos uglerne - danner en kreds med øjet som centrum; *øjet* har en komplet øjenring. *Vinger* korte og afrundede, 1. og 9. håndsvingfjer er kortest og næsten lige lange, 4., 5. og 6. er de længste. *Halen* kort og afrundet med tilspidsede fjer. *Løb* temmelig lange, negle moderate og ganske let krummede. *Brystben* ukomplet, kun med rudimentær køl. Kun een slægt, begrænset til Ny Zeeland.

A. 1. nr. 1. *Strigops habroptilus* G. R. GRAY 1845
UGLEPAPEGØJE — Tavle 1

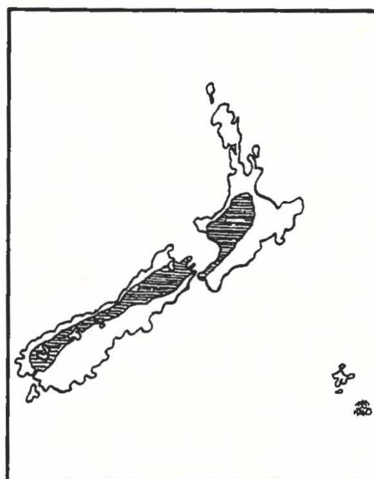
NOMENKLATUR: *Strigops habroptilus* G. R. GRAY, Gen. Bds. II p. 427 pl. CV 1845. *Stringopsis habroptila* Van d. HOEY 1855. *Stringops habroptilus* FINSCH 1867. *Strigopsis habroptilus* SCHLEGEL 1864. *Stringops* V. HÜGEL 1875.

Strigidae = ugler. Striga = striglehår. Habros = prægtig. Ptilotos = fjeret.

Engelsk: Kakapo, Night-Parrot. Tysk: Eulenpapagei, Kakapo, Nachtpapagei. Fransk: Perroquet de nuit. Maori: Kakapo, Tarapo.



FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Issens fjer brunsorte med grønlig midte og saftigt grønne kanter; pande, kinder, øredækfjer og ansigt har blegt mørkebrune fjer med gullighvid midte; resten af kroppens overside saftgrøn med irgrønt skær på de store vingedækfjer, hver fjer med gul midte og udenfor denne sort, der danner uregelmæssige tværbånd. Yderfanerne på de store vingedæk-, vingesving- og armsvingfjer samt hele halen er brunliggule med sorte og citrongule, uregelmæssige tværstriber; vinge- og armsvingfjerenes inderside sort, mere eller mindre tværstribet med citrongult. Kroppens underside blegt grønliggul med citrongult skær; fjerene brunligsorte med smalle kantsømme, nogle af fjerene sort og gult tværstribede. Næb gullighvidt. Iris sort. Løb og fødder gulligbrune. Fjerkreds omkring øjnene som hos uglerne.
Længde: 610, vinge: 280, hale 230, næb 46, løb 45 mm.
REDEUNGER: Grå på undersiden.
UNGE FUGLE: Farverne som de ældre fugles.



Strigops habroptilus G. R. GRAY

UDBREDELSE: Ny Zeeland i de centrale bjergkæder på Nordøen samt nordlige og vestlige dele af Sydøen. Nu uddød på Stewartøen.

I NATUREN: Som nævnt i indledningen, har fuglen stærkt rudimenteret brystben, der er intet at fæstne kraftige vingemuskler på. Fuglens flyveevne er såre ringe og den opholder sig derfor mest på jorden. Skal den endelig flyve, klatrer den op i et træ og nærmest svæver til et lavere punkt.

Dertil kommer, at den også næsten mangler luftrum i knoglerne, også dette bidrager til forståelsen af dens kravlende, løbende og hoppende bevægelser.

Den er af flere forskere truffet i forholdsvis lav vegetation og i spredt skovbevoksede områder både i bjerg- og kystegne og ofte nær flodernes udmundinger.

Dens føde består af næringsfattige plantestoffer, mos, bregneblade og andre plantedele samt af bær. Den må derfor indtage store mængder heraf for at kunne opretholde livet, men det ofte tørre foder kræver et tilskud af væde, derfor søger fuglen ud til floderne og i flodsandet kan dens ejendommelige fodspor ret tydeligt ses, de forveksles iøvrigt undertiden med de indfødtes fodaftryk.

Når fuglen tilfører stofferne i kroen vand, opstår der en gæring, som kan udspile kroen enormt - dette synes ikke at være tilfældet, når føden er bær og det er heller ikke observeret i fangenskab. (Enkelte forskere mener, at Kakapoen kan puste en luftsæk op, så denne bliver så stor som fuglens krop - dette kan antagelig forklares ved førnævnte gæringsluft i kroen).

Fuglen er således - så vidt man ved - udelukkende vegetarianer, den afgnaver og opskraber sin næring og sønderbider den med næbbet. Dens kød afviger derfor væsentlig fra andre papegøjers, det er fastere, sundere, mere velsmagende og fedtlaget er næsten hvidt, den er derfor en lækkerbidsken for de indfødte Maorier.

Dens togter til floderne foregår oftest i nattetimerne, den er således den eneste papegøjeart, som indtager næring om natten; men dens natlige færden har også en praktisk side, idet flodsandet om dagen vrimler med sandfluer, hvis væsen er at trænge ind f. eks. under menneskers klæder og skabe ulidelig irritation af huden. For fuglen er dette dobbelt katastrofalt, fordi dens løse fjerdragt end ikke yder normal modstand mod disse insekter. Den er dog ikke mere udpræget natfugl end at den f. eks. efter en regnbyge kan træffes siddende direkte i solen, og dette forklarer dens relativt små øjne i forhold til andre natfugles.

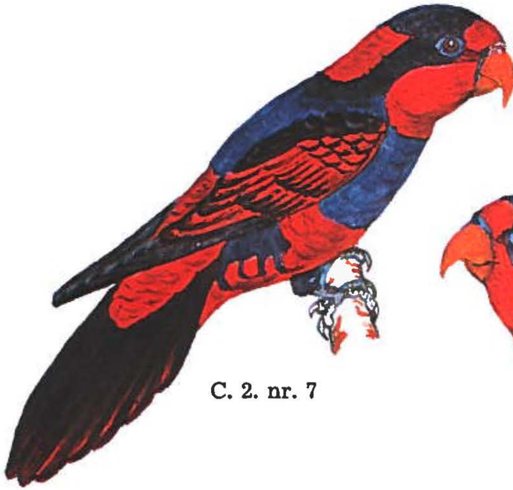
Den er ligeledes iagttaget indtagende næring om dagen både af bælgplanter, af hvilke den afbed alle unge skud, og af *Rata-planter*, hvis blomster er meget honningfyldte og er fremme i en stor del af året og som fuglen sætter stor pris på.

I sommertiden er det voldsomme mængder af planteføde en Kakapo kan sætte til livs, den afbider med næbbet, holder med foden og fortærer føden derfra. I det sene efterår, d. v. s. maj og juni måneder på Ny Zeeland, er den derfor i bedst, hvilket dog også vil sige voldsom god foderstand.

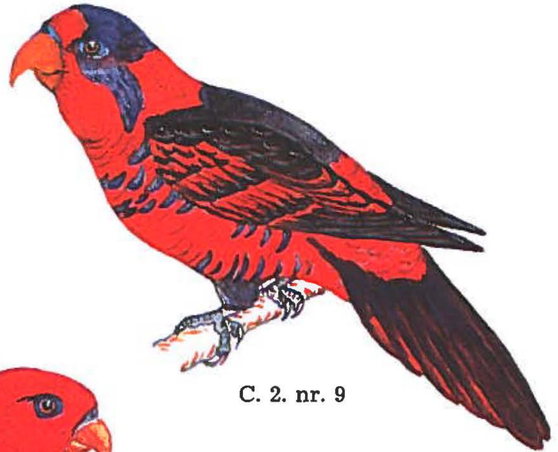
I vintertiden dækker sneen næsten alle deres foderemner og fuglene må da strejfe vidt omkring og tilbagelægge mange kilometer, så da afmagres de stærkt.

Kakapo'en, hvis navn af Maorierne er sammensat af »kaka« = papegøje og »po« = nat, altså natpapegøje, fører et egenartet liv i forhold til andre papegøjer. Den levede fredeligt og uforstyrret dagen igennem i sin »jordbolig« indtil hunden kom til Ny Zeeland. Den forstyrrelse i naturens balance gik ud over den kluntede fugl med den ringe flyveevne og bestanden decimeredes. De overlevende måtte derfor grave større og sikrere beskyttelsessteder. Hertil yder naturen dem nogen hjælp, idet mange træers rodnet hæver sig delvist over jorden, så der opstår hulheder, som alligevel er beskyttet af de mange rodgrene, der giver fuglene adgang, men hindrer større fjender i at komme ind eller ned i hulhederne. Kakapo'en graver

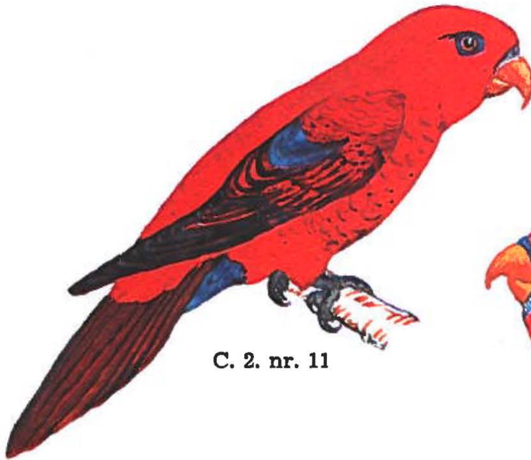
TAVLE 5



C. 2. nr. 7



C. 2. nr. 9



C. 2. nr. 11



C. 2. nr. 14

C. 2. nr. 7: *Eos histrio histrio* C. 2. nr. 9: *Eos histrio challengeri*
C. 2. nr. 11: *Eos bornea bornea* C. 2. nr. 14: *Eos semilarvata*

også selv runde huller i jorden, den skraber med fødderne og brækker løs med næbbet, begge køn afløser hinanden i dette forehavende. Et hul, som blev iagttaget medens fuglene lavede det, var 16 cm i gennemsnit og cirka 50 cm dybt og det tog blot fuglene to dage, skønt de kun arbejdede i skumringstiden, at lave dette rum, der ikke var en yngleréde, men blot et opholdsrum for fuglene.

RACER: Som nævnt har *Strigops habroptilus* tidligere været langt talrigere på Ny Zeeland, men der er også beskrevet flere racer såvel efter museumseksemplarer som efter levende fugle, der i nogle tilfælde endda skal have været i fangenskab hos private i deres hjemland. Hvis man går ud fra, at denne interessante fugleart går sin udryddelse i møde, må de tidligere anerkendte type- og farveafvigelser nok ses som begyndelsen til afslutningen. *Peters* anerkender kun 1 art, idet han holder sig til, at *Matthews* (i Syst. Av. Australas. pt. 1 1927 p. 354) selv forkaster de af ham selv og *Iredale* i 1913 opstillede former. Foruden

Strigops habroptilus habroptilus G. R. GRAY 1845,
der udgør hovedarten, der hovedsagelig lever omkring Dusky Sound på Sydøen og som svarer til foranstående farvebeskrivelse, nævner *Peters* dog

Strigops greyii G. R. GRAY 1862,
der skal have en mere lyseblå farve i kanterne og spidsen af hver fjer, som ellers er gulgrøn med hvid skaftstribe og iøvrigt sort marmoreret. Dens udbredelse angives af *Peters* som ukendt, men *Matthews* & *Iredale* angiver, at den lever på Sydøen.

Salvadori beskriver den som mindre end *S. h. habroptilus,* men mere blålig på den øverste del af fuglens overside og med blegere gullige, næsten hvidlige farver end hovedartens gule, brungule eller citrongule farver.

1862 hjembragte *Georg Gray* et eksemplar til British Museum. Dr. *Finsch* mente, at det drejede sig om en tidligere allerede udryddet art og der er ikke senere fundet andre.

Iøvrigt skal der have været holdt et eksemplar i fangenskab, men ornitologerne mente, at det kun var en individuel variant af den almindelige art. Dette eksemplars størrelse kunne end ikke bestemmes nøjagtigt, da fuglens vinger og hale var noget beskadigede. Endvidere har

Strigops habroptilus innominatus MATTHEWS & IREDALE 1913
været beskrevet som noget mindre end hovedarten, længde ca. 535 mm og vingemål ca. 22 cm. Den er fundet på Nordøen og beskrevet i »Ibis« 1913 p. 427, men anses nu for at være fuldkommen uddød. Endelig skal også nævnes

Strigops habroptilus parsonsi MATTHEWS & IREDALE 1913,
der ligeledes er beskrevet i »Ibis« 1913 p. 427, som noget større end hovedarten, dens vingemål er angivet til 335 mm, altså væsentlig større end vingemålet på en hel række eksemplarer i Wienna Museum. Den formodes at leve i de nordvestlige bjergegne på Sydøen.

Det er vel ikke usandsynligt at antage, at denne art er identisk med den af østrigeren *Andreas Reischek,* der i 1870-erne var præparator på Canterbury-Museet på Ny Zeeland, beskrevne art. *Reischek* var en meget interesseret og energisk ornitolog, som på alle årstider og ofte under farefulde omstændigheder opsøgte fuglene i deres undertiden næsten utilgængelige opholdsområder. Han observerede i årene omkring 1885 en Kakapoart, der kun opholdt sig mellem 800-1600 meters højde på meget vanskeligt tilgængelige områder, hvorfra den end ikke i de strengeste vintre fortrak mod lavere liggende egne. *Reischek* kaldte den *var. alpinus* og beskrev den som betydeligt større end lavlandskakapoen. Den havde en langt flottere farvetegning, dens rygfjer havde et blågrønt glinsende spejl og dens fjerdragt var langt mere glinsende ligesom dens skelet var mere robust og fuglen selv var langt sjældnere end dens lavere boende frænder.

YNGLEFORHOLD: Kakapoen ruger i februar og marts. Dens rede findes i jorden, i skrænter, under trærødder eller klippestykker; navnlig mellem mangrovetræernes rødder i hulheder, som fuglen udvider, men den graver også runde redehuller i jorden med en åbning, som den selv lige kan passere. Mange af disse huler har to åbninger og undertiden bygges de, hvor træerne har hulheder, som når et stykke op i stammen.

Reden udfores bl. a. med hunnens brystfjer, som hun selv afplukker. Der lægges 2 hvide æg af en størrelse som hønseæg (40 × 35 mm), begge køn ruger, men der kommer sjældent mere end een unge til udvikling. Dog er der fundet reder med 2 fuldt udviklede unger, ofte var da også en af forældrene i reden.

Ungerne er af en snavset, hvidgul farve, dækket af hvide dun, som viger for fjerdragten, dog viser hver fjer i indtil cirka 6 måneder lidt smudsighvidt, dunagtigt i spidsen. Når ungerne forlader reden er de næsten befjeret som de gamle fugle, men hale- og vingefjer er lidt kortere og ungerne er lidt mindre og lidt mere dystert farvede end de gamle. Ungerne udvikles langsomt og opholder sig længe i redehulen, hvor de sover det meste af dagen, først i skumringen og om natten eller på gråvejrsdage kommer de frem.

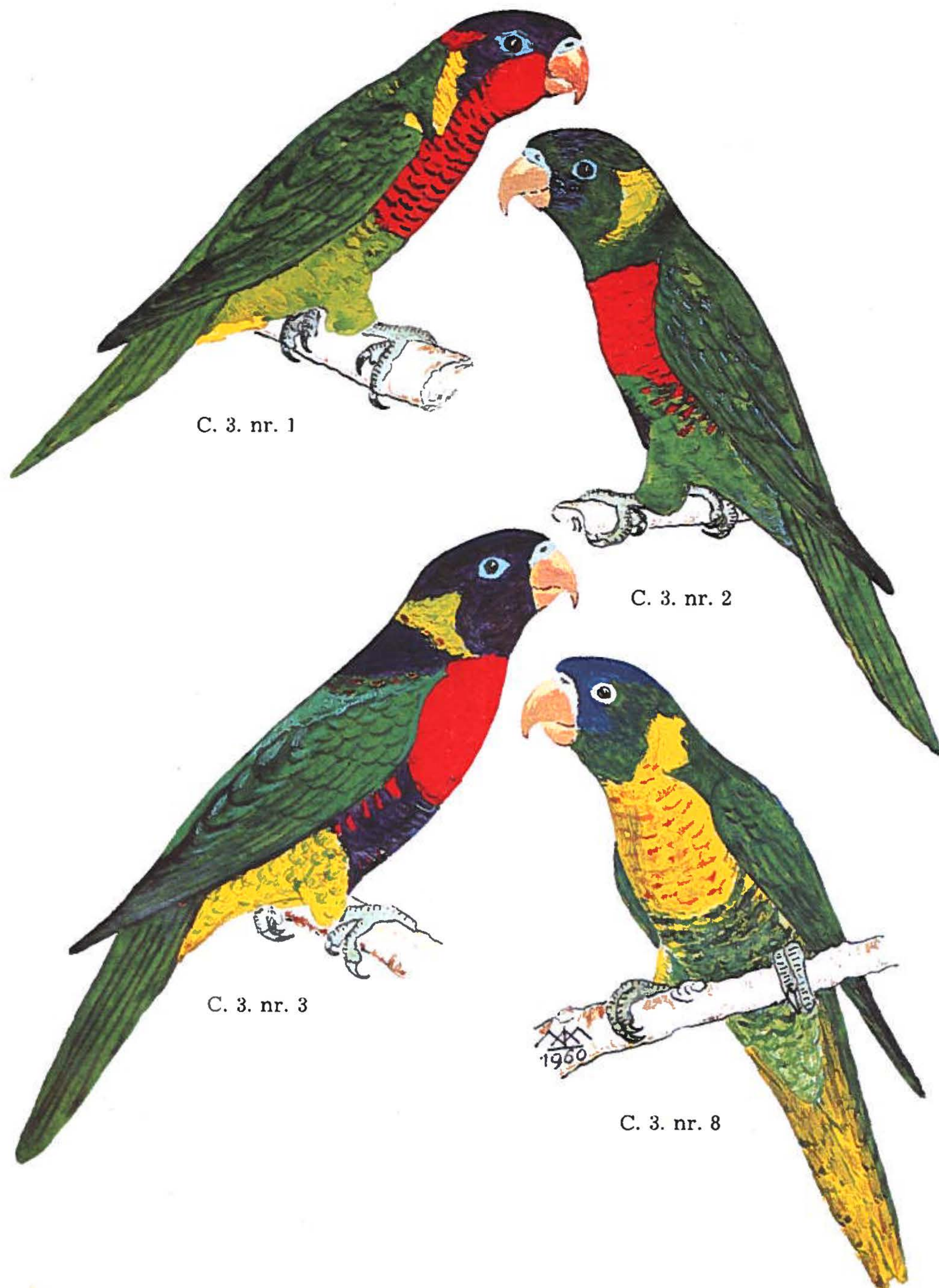
Andreas Reischek oplyser - noget i modstrid med andre forskeres beretninger, der hævder, at et kakapopar er fælles om gravearbejdet til opholdsrum, at begge køn ruger og at ungerne opholder sig i reden med forældrene - at det er umuligt at finde reder med mere end en af forældrene sammen med ungerne. Han hævder, at Kakapoen er meget uselskabelig og vel den mest ufredelige af alle fugle, selv overfor sin egen mage, og i yngletiden indskrænker hannens venlighed mod hunnen sig til, at han ikke bider hende ihjel, enhver følelse af samhørighed ligger ham fjernt så snart parringen er overstået. Så snart ungerne har forladt reden, forlades de også af den gamle hun og må selv klare sig. Hannen bekymrer sig overhovedet ikke om sit afkom, men medens ungerne er i reden, bevæger hunnen sig så lydløst som muligt i dens nærhed og søger på enhver måde undgåelse af, at fjender skal opdage redens eksistens.

I FANGENSKAB: Også på andre måder er denne fugl mærkelig. Det første skindlagte eksemplar kom til Europa i 1845; 1847 blev den beskrevet af *G. R. Gray*, men man kendte langt tidligere dens eksistens, idet de indfødte på Ny Zeeland havde anvendt dens spraglede fjer til pynt.

Kendskabet til fuglen i fangenskab er ikke stort. I 1870 bragte mr. *Sale* den første levende Uglepapegøje til England, hvor den levede i Zoo i London til 1876.

Mr. *Sale* oplyser, at en Kakapo i bur er stille og dvask og meget vanskelig at holde i live. Hvis den derimod får lov til at bevæge sig frit under store pladsforhold, er den livlig, legelysten og meget kælen. Den er en spøgefuld kammerat, som f. eks. dansede med udbredte vinger og lod som om den var vred, når man anbragte en hund eller kat foran dens bur, og den viste stor glæde, når den havde opnået at gøre dyrene forskrækkede med sit egenartede udseende. Han oplyser samtidig, at man vistnok gør den stor uret ved at tale om dens store griseri. Det skal nemlig bemærkes, at det foder, fuglen fik i fangenskab, var meget mere næringsholdigt end dens naturlige føde, så den store mængde fyldstoffer, den indtager i friheden, var borteliminnderet.

TAVLE 6

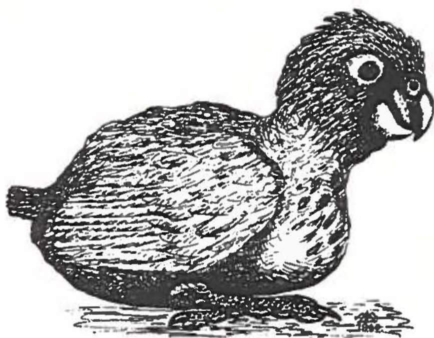


C. 3. nr. 1: *Trichoglossus ornatus.* C. 3. nr. 2: *Trichoglossus haematod mitchelli.* C. 3. nr. 3: *Trichoglossus h. forsteni.* C. 3. nr. 8: *Trichoglossus h. capistratus.*

Kaptajn *Stokes* har også sendt Zoo et eksemplar af en Kakapo, som blev meget tam. Om dagen opholdt den sig gerne i et hjørne af volieren, men kom dog også undertiden frem og legede som en kattekilling. Også den dansede med udbredte vinger frem og tilbage langs indhegningen når den så en kat eller en hund foran volieren.

G. R. Gray købte af de indfødte et eksemplar for £ 24, men fuglen døde kort efter, antagelig på grund af fejl ernæring (brød, kogte kartofler, havremel i vand samt salat, kål, græs, jordnødder og mandler). Man har ganske vist ikke større erfaring for, om fuglen kan vænnes til mere kraftig kost end den tager i frihed, men skal den kunne vænnes dertil, må det sikkert ske i meget langsomt tempo.

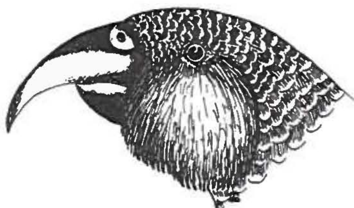
At denne fugl tidligere har været mere almindelig er givet. De indfødte har fanget mange ved at blænde dem om natten; hunde og katte har taget deres andel, og rotter har været slemme ved fuglenes æg og unger. På dens eksistens fremover ser forskere meget forskelligt. Medens enkelte mener, at den snart er uddød på grund af de ugunstige forhold, udtaler *Julius von Haast:* »Den, der som jeg, er bekendt med Ny Zeelands natur, må indse, at der endnu findes hundreder af kvadratmile ubeboet land, som endnu i hundreder af år vil forblive ubetrådt af alle med undtagelse af forskere og på hvilke den mærkværdige fugl uforstyrret kan fortsætte sin levevis. Forhåbningerne herom er så meget større, som vi må betænke, at fuglen forekommer fra havets strand til højder på omkring 1600 meter. Skulle den alligevel blive fordrevet fra de lavere liggende egne, så byder de ofte kun med de allerstørste vanskeligheder opnåelige bjerghøjder den alligevel sikre opholdsområder«.



B
UNDERFAMILIE:
(Nestorinae)

1
SLÆGT:
(Nestor)

NESTORPAPEGØJER



Mellemstore, egenartet udseende, flegmatiske fugle med stærkt segl-formet, smalt næb. Overnæbbet er bøjet stærkt ned over undernæbbet, der kun er cirka halvt så langt som overnæbbet. Nestorpapegøjen har ingen eller en kun svagt antydet næbtak og savner filegruber. Vokshuden er smal med tydelige næbvorter og frie, runde næsebor. Vingerne er lange, men halen er ret kort og svagt afrundet.

B. 1. nr. 1. *Nestor meridionalis septentrionalis* LORENZ 1896
GULBRYSTET KAKA — Tavle 1

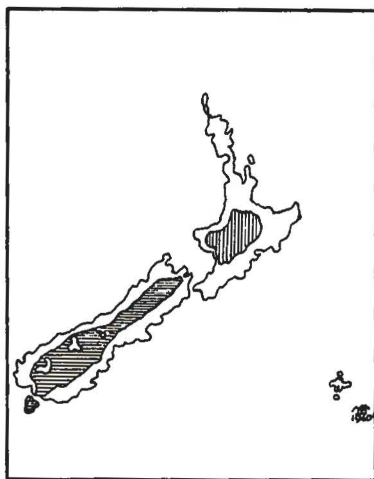
NOMENKLATUR: *Nestor meridionalis septentrionalis* LORENZ, Verh. zool.-bot. Ges. Wien 46 p. 198, 1896 (North Island, New Zealand).
Meridionalis = sydlig. Septentrionalis = nordlig.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande, isse og baghoved grå, overside olivenbrun til chokoladebrun, ryg brunlig, underryg og underside rød. Fjerene på hovedsiderne gullige med røde kanter, forhalsen lys gråbrun, ned over kroområdet mørkere brunlig, næsten som ryg og vingedækfjerenes farve. Tværs over brystet et bredt, gult bånd. Øjet brunt. Næb mørkt hornfarvet. Ben grålige. (Denne beskrivelse kan variere stærkt, idet man kan finde eksemplarer, som næsten mangler det gule, adskillende brystbånd, men kun har enkelte spredte gule fjer. Arten blev derfor fra første gang den blev iagttaget i 1788 og indtil 1896, betragtet som almindelig »Kaka« - B.1. nr. 2., se denne).

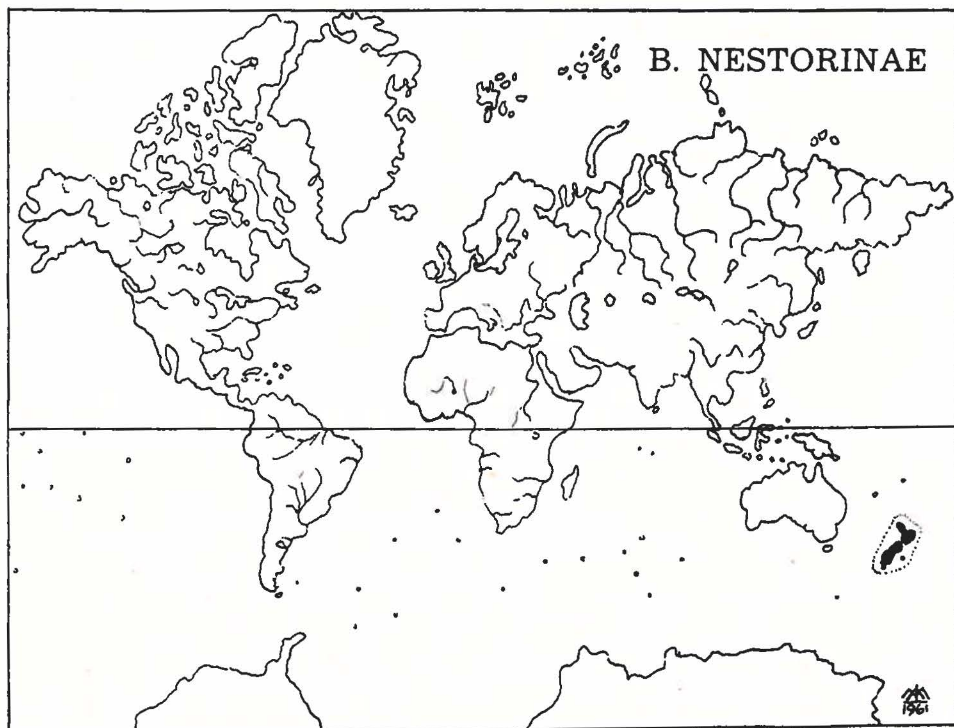
UDBREDELSE: Ny Zeeland, Nordøen, Små og Store Barrierøer, Mayorøen og Kapitiøen.

I NATUREN: Formodentlig som »Kaka« - B. 1. nr. 2. Der foreligger ingen beretninger om afvigelser.

I FANGENSKAB: Der findes ingen notater herom og der kendes intet til dens opførsel.
Se iøvrigt *Nestor meridionalis meridionalis*.



Nr. 1: *N. m. septentrionalis* ||||
Nr. 2: *N. m. meridionalis* ≡



B. 1. nr. 2. *Nestor meridionalis meridionalis* (GMELIN) 1788
KAKA — Tavle 1

NOMENKLATUR: *Psittacus meridionalis* GMELIN, S. N. I. p. 333 n. 98 1788. *Southern brown Parrot* LATHAM 1781. *Psittacus nestor* LATHAM 1790. *Psittacus australis* SHAW 1792. *Nestor novae zelandia* LESS. 1831. *Psittacus hypopolius* FORST. 1844. *Nestor hypopolius* WAGL. 1832. *Centrourus australis* SW. 1837. *Nestor meridionalis* G. R. GRAY 1843. *Nestor australis* G. R. GRAY 1845. *Nestor notabilis* BP. 1856.

Engelsk: Kaka-Parrot, Common Kaka. Tysk: Kaka, Braunbrüstiger Stumpfschwanzlori. Fransk: Nestor de la Nouvelle-Zélande, Perroquet Ka-ka.
Maori: Ka-ka.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Overhoved hvidliggråt, overside mørkolivenbrun, hver fjer sortsømmet. Nakkebånd, overgump, overhaledækfjer dybrøde. Hoved- og halssider brune, fjerene ved næbroden med rødt skær, strube grålig; brystfjer olivenbrune med mørke kanter, øvrige underside mere eller mindre dybrød. Vingedækfjer og inderste håndsvingfjer som oversiden. Undervingedækfjer røde, undertiden med orange skær og med brunlige tværbånd, øvrige svingfjer mørkbrune, armsvingfjer lysere med 5-6 falmet røde, tilspidsede kantpletter på inderfanen, hånddækfjerene ligeså. Halefjer som oversiden, mod spidsen sorte, sidehalefjerene med kantpletter som svingfjerene. Øje mørkebrunt til blågråt. Næb sortagtigt blågråt, vokshud sort. Fødder sortagtigt horngrå. (Der forekommer talrige afvigelser og farvevariationer).
Længde: 445-520; V: 266-300; H: 140-178; N: 40-42; L: 30 mm.

UNGER: Undersiden af vingerne brun- og skarlagen tværstribet, kanten af håndsvingfjerene olivenbrun til orange. Hos enkelte eksemplarer er farven udvisket og kun synlig som et gulligt skær, hos andre lige så fremtrædende som hos voksne fugle.

UDBREDELSE: Ny Zeeland, Sydøen og Stewartøen. (Kort, se foregående art).

I NATUREN: Kakaen, der blev fundet 1781 og vakte opmærksomhed på grund af sit cirka 50 mm lange næbs form, lever på de vestlige alpeområder



Buller River - en af de skønne ny zeelandske floder - følger vejen langs Sydøens vestkyst. Her er endnu aldeles uberørt landendeløse urskove, vildsomme dale og utæmmede brusende floder.

Foto: Lise Weismann
Farvefilmen »Kiwi«

fra bjergenes fod til trægrænsen. Den viger, hvor nybyggerne trænger frem, og lever fortrinsvis i de lidet tilgængelige storskove, hvor den undertiden ses i ret stort antal. I yngletiden, eftersommer og vinter, er den standfugl, men når ungerne er blevet store, foretager den en slags vandring, ofte over lange strækninger.

Det hævdes, at den næsten altid færdes i selskab med sin mage og parrets unger, men den iler dog straks nødstedte, skrigende artsfæller til hjælp og på et øjeblik kan der da samles anselige flokke.

Trækket foregår som regel over høje skovområder, hvor flokkene søger hvilesteder for natten og der, hvor de samles og slår sig til ro, er der i skumringstiden stort spektakel med skrig og skrål indtil det er blevet helt mørkt. Det er en udpræget træfugl, der klatrer behændigt, men den bevæger sig besværligt på jorden.

I vintertiden er føden sparsom og fuglene kan da komme til at sulte. De nærmer sig da til beboede steder og søger at skaffe sig føde. Maorierne driver så jagt på dem med lasso, net eller limpinde, både fordi fuglene er en yndet spise og fordi de ofte holdes som husfugle.

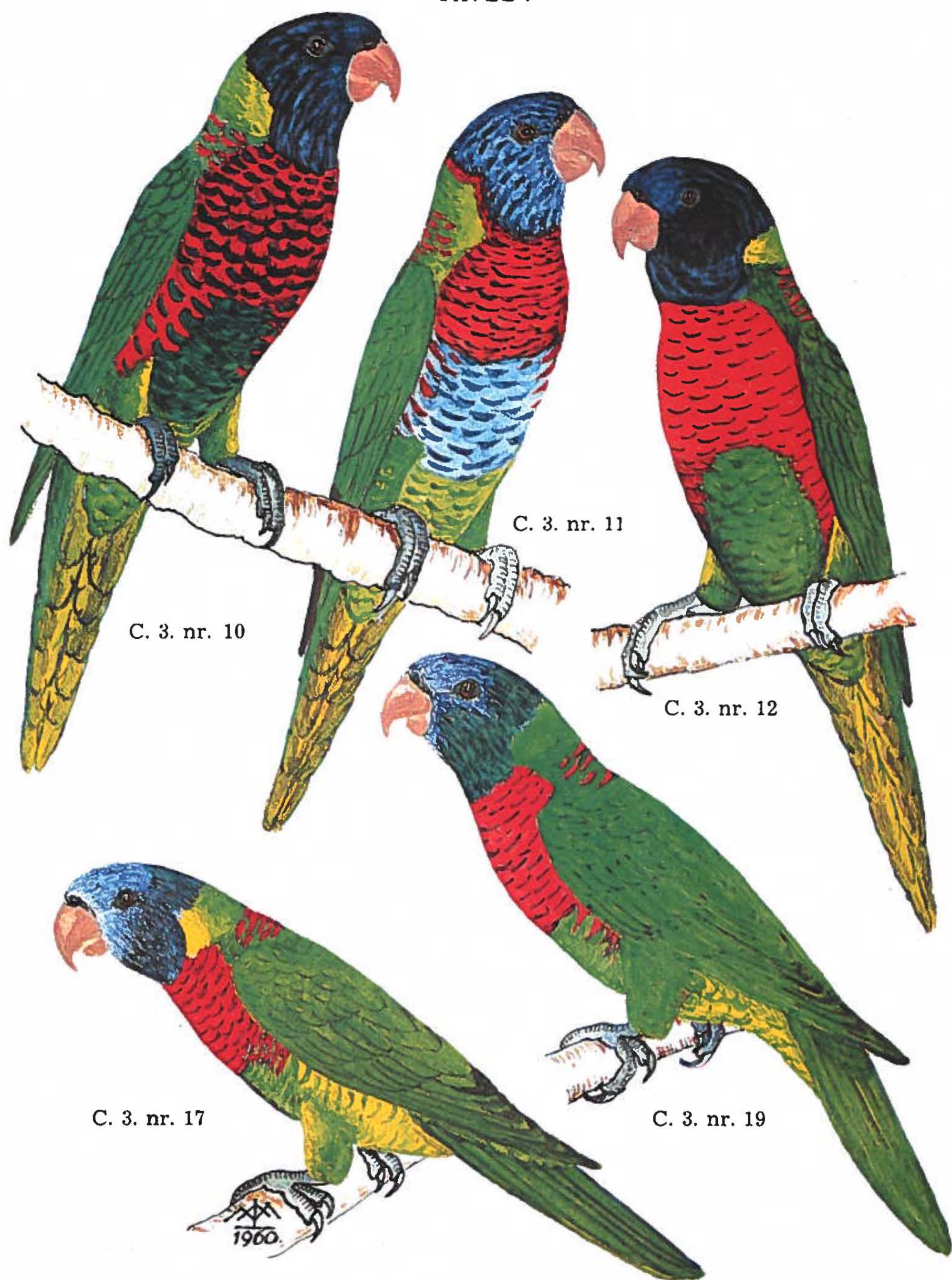
Brehm oplyser, at den forholder sig rolig, når den fanges, men den benytter enhver mulighed for at komme fri og den kan på et øjeblik totalt splintre et bur af træ. Den tager dog straks føde til sig, når den får noget spiseligt tilbudt og bliver den godt behandlet, bliver den ganske tam i løbet af kort tid.

Fru *Lise Weismann* beretter således, at hun ved deres lejrplads hurtigt blev ven med nogle Kakaer. Hun medbragte en del dadler, som hun til en begyndelse satte fast på et lille træ ved teltet. Fuglenes nysgerrighed blev straks vakt og træet blev efterhånden plyndret inden hun selv havde fjernet sig. Efter endnu en kort tids forløb tog fuglene dadlerne af hendes hånd, og da beholdningen af dadler var ved at slippe op, ville fru Weismann dele dem og bed dem over, så satte Kakaerne sig på hendes skulder og tog dadlerne ud af munden på hende.

ERNÆRING: Blomster, nektar, frugtkerner, bær, frugter, insekter og larver, men iøvrigt er Kakaen altædende og tager undertiden endog ådsler.

REDE: Først fundet af *Buller*, 23. december, i et træ 1 m over jorden. Indgangshullet var 35 cm i diameter og indgangsrøret var 60 cm langt. Selve

TAVLE 7



C. 3. nr. 10: *Trichoglossus h. haematod.* C. 3. nr. 11: *Trichoglossus h. rosenbergii.* C. 3. nr. 12 *Trichoglossus h. nigrogularis.* C. 3. nr. 17: *Trichoglossus h. flavicans.* C. 3. nr. 19: *Trichoglossus h. massena.*



Kakaen - den musvågestore papegøje - lever i Nordøens skove. Af farve er den brun med gyldent hoved og røde fjer under vinger og gump. Den er sandsynligvis den intelligenteste blandt fuglene. Den taler og pludrer som et lille barn og har altid meget at fortælle.

Foto: Lise Weismann
Farvefilmen »Kiwi«

redens bund var dækket af et tykt lag bark og smuld, som ellers ikke hørte til der, men var indbragt af fuglen. Der var to cirka 10 dage gamle unger i reden. Denne er også fundet under mange andre forhold, under trærødder, i klippespalter og andre hulheder.

ÆG: I begyndelsen af november lægges normalt 4 helt hvide æg. De ruges til henimod jul, og når ungerne kommer frem, mades de af begge forældrene. Det hævdes, at en han ikke sjældent har to hunner.

STEMMEN er skurrende, ofte hører man dens »t-schryt, t-schryt«, men endnu hyppigere høres den lyd, som har givet fuglen navnet »Kaka«, fra det sted, hvor den færdes og søger føde.

IMPORT: Den var tidligere langt mere almindelig, men efterhånden som områderne, hvor den kan yngle i fred, bliver færre, mindre og mere utilgængelige, kan man vanskeligt få fat på dens unger. Kakaen har været i Londons Zoo og i flere tyske zoologiske haver, men kun ganske undtagelsesvis i privat eje.

I FANGENSKAB: Kakaen bliver hurtigt meget tam, den er omgængelig og fordringsløs men i stadig bevægelse både dag og nat. Dens færden og bevægelser virker pudsigt, men dens intelligens, behændighed og dens frygtelige næb gør den til en grænseløs ødelægger.

Brehm fortæller, at i en have kan den på en eneste dag plukke i tusindvis af blomster af frugttræerne, ødelægge vinstokke og mange andre planter og i en stue er alle genstande - uanset hvilke, det drejer sig om - redningsløst prisgivet dens tilintetgørende næb. Samstemmende betegner alle forfattere den som en frygtelig gnaver, men den holdes dog ikke sjældent både i fangenskab og som løsgående fugl af Maorierne.

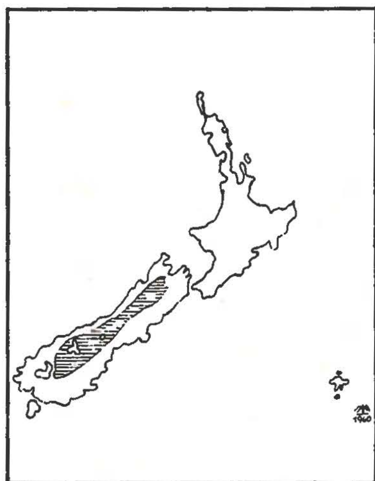
Carl Weismann oplyser, at Kakaens og Keaens nysgerrighed ofte ender med tyveri, de slæber interessante ting med sig, så flere steder på øerne er opsat skilte, der advarer turister og opfordrer til »at låse fotografiapparater og andre løse genstande inde i bilerne, for Kaka og Kea stjæler«.

Lord Tavistock oplyser, at han aldrig har ejet en Kaka, men tror, at den skal have en stor voliere og at dens foder i fangenskab må blive: hvede, havre, solsikke, alle slags nødder, gulerødder, frugt og grønt (undtagen kartofler og persille). Den må sikkert holdes koldt.

B. 1. nr. 3. *Nestor notabilis* GOULD 1856
KEA — Tavle 1

NOMENKLATUR: *Nestor notabilis* GOULD, Proc. Z. S. 1856 p. 94, id B. of Austr. Suppl. G. R. GRAY, List. Psitt. 1859 p. 100. id. Ibis 1862 p. 230. GOULD, Handb. B. of Austr. Append. sp. 16. PELZELN, Verh. Zool. bot. Gesell. 1867 p. 318 (note).

Engelsk: Kea, Mountain Kaka. Tysk: Kea, Olivengrüner Stumpfschwanzlori, Kealori. Maori: Kea.



Nestor notabilis GOULD

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Mørk olivengrøn, hver fjer med en halvmåneformet, brunlig plet i spidsen og sort søm, skaftstriben er brun. Overgump og undervingedækfjer skarlagenrøde med en brunlig kant, undertiden med orange skær. Skulderfjer orangerøde til skarlagen, ligeledes med brun spids. Håndsvingfjer og hånddækfjer brune, udvendigt ved roden med skinnende grønligblå rand, øvrige yderfaner lyst blågrå. Armsvingfjerenes yderfane glinsende grønligblå, hånd- og armsvingfjer altid med brede, savtakformede, livligt gule, især på undersiden synlige pletter, som set nedefra danner 2-3 tydelige bånd. Halefjer mat grønne, sidehalefjerenes inderfane brunlig med orangegule, savtakformede pletter, der tilsammen danner 3 tydelige bånd med sortagtige mellemrum. Iris mørkebrun. Næb gulligbrunt til blågråt, undernæb rødligt ved roden. Ben blygrå til lysegrå.
♀: Skal kunne kendes på, at fjerene har bredere kantsømme.
Længde: 390-500; V: 310-330; H: 157-200 mm.

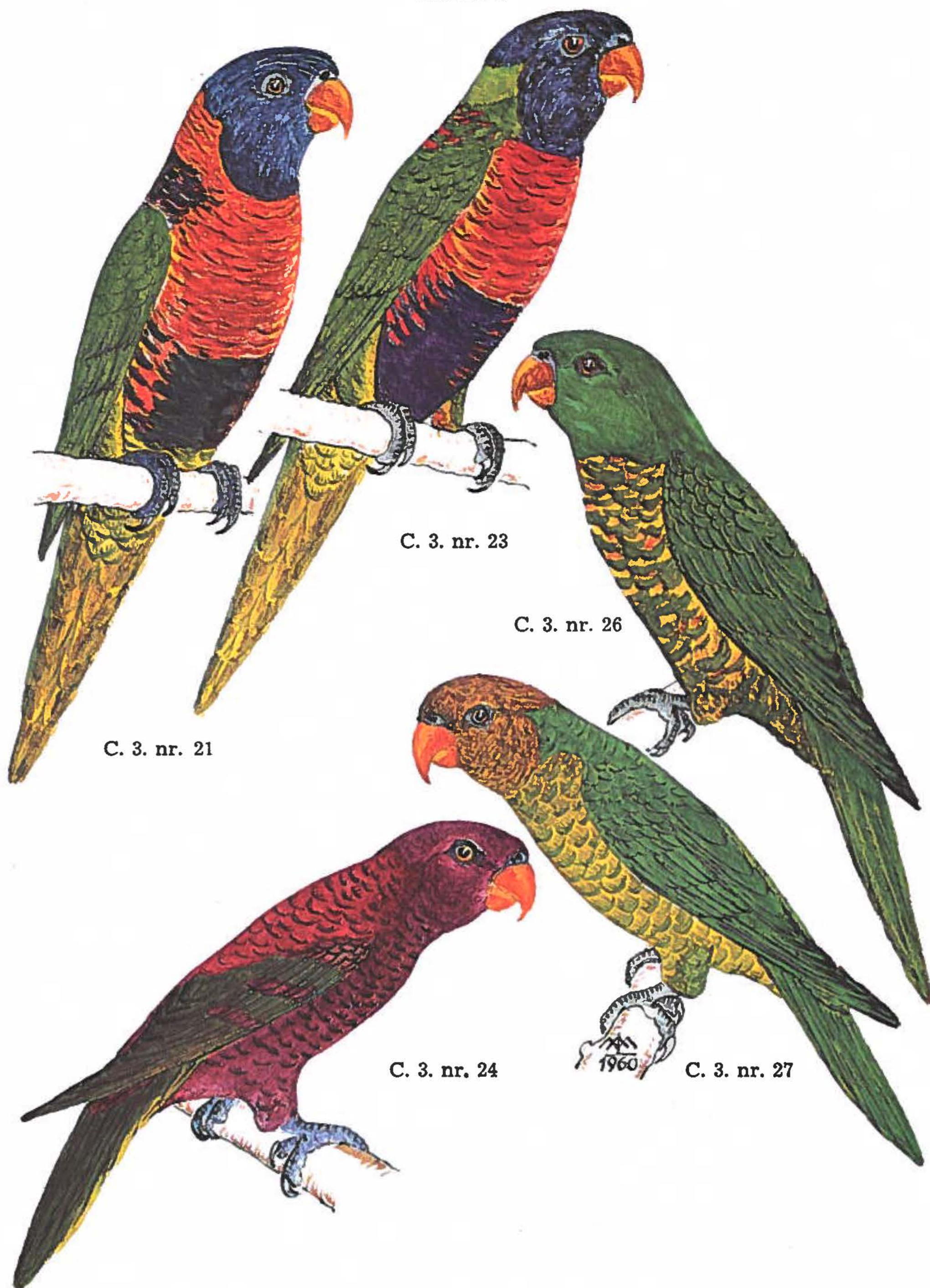
UDBREDELSE: Ny Zeeland, Murikikulandet på Sydøen.

I NATUREN: Keaen lever i et smalt bælte mellem 1500 og 2000 m højde i Ny Zeelands sydlige alper, hvorfra den kun viger i meget strenge vintre og det er den eneste penseltungede papegøje, som lever en stor del af sit liv i snedækkede områder. Dens opholdssteder er altid afsides beliggende og ofte helt utilgængelige på klippeafsatser og plateauer, hvor det rige grønsvær, lave planter og overdådige blomsterflor yder den næring i overflod i sommertiden. Her møder den også Ny Zeelands Ædelfalk *(Harpa novaezeelandiae* POTTS), som sammen med de strenge vintre - og mennesket, der er dens værste fjende - er det eneste, den behøver at frygte. Keaen kommer sjældent i træerne og sker det alligevel, er det kun i de lave. Den kommer som regel kun frem for at søge føde i morgen- og aftentimerne, om dagen sover den det meste af tiden i et smuthul, hvis ikke et eller andet tiltrækker sig dens opmærksomhed, for den er uhyre nysgerrig og den fanges let, fordi den både er sorgløs og godtroende, når den ser en mulighed for at få noget at æde.

På grund af dens nysgerrighed, oplyser *Carl Weismann,* har man været nødt til at opsætte advarselsskilte for turister om ikke at forlade fotografiapparater og andre løse genstande, da Keaen ødelægger, eller ligesom Kakaen stjæler dem.

Da den hollandske søfarende og opdagelsesrejsende *Abel J. Tasman* (1602-1659) den 13. december 1642 opdagede Ny Zeelands Sydø, døbte han den *Staatenland,* hvilket navn hollandske geografer rettede til Nova Zeelandia. Der fandtes på øerne dengang to pattedyr, nemlig to flagermus - og alt var idyl; desuden levede der flere mærkelige fuglearter, som f. eks.

TAVLE 8



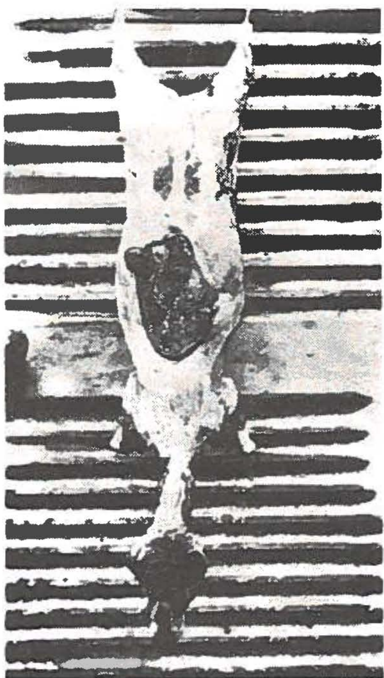
C. 3. nr. 21: *Trichoglossus h. rubritorquis.* C. 3. nr. 23: *Trichoglossus h. moluccanus.* C. 3. nr. 24: *Trichoglossus rubiginosus.* C. 3. nr. 26: *Trichoglossus chlorolepidotus.* C. 3. nr. 27: *Trichoglossus euteles*

nationalfuglen »Kiwi«, der er en strudsagtig lille fyr med vinger som en nyfødt fugleunges, den kan altså slet ikke flyve. Tidligere levede også verdens største fugl, »Moafuglen«, på øerne, den kunne blive 3-4 meter høj. De indfødte, der kaldes Maorier og menes at være kommet til øerne i det 13. århundrede, spiste Moafuglens kød og der var jo til nogle måltider på sådan en fugl. Flere forskere mener, at dette folks kødhunger førte til, at kannibalismen opstod da Moafuglen blev udryddet, og at Kiwien sikkert også ganske var endt i Maoriernes maver, dersom den ikke var blevet fredet. Kannibalismen ophørte stort set da missionærerne i det 19. århundrede kom til øerne, der består af Nordøen og Sydøen, der er adskilt af Cookstrædet, samt den endnu sydligere beliggende og meget mindre Stewartø.

Men der er også andre årsager til, at de totalt forsvarsløse fuglearter blev decimeret. Den engelske opdagelsesrejsende *James Cook* (1728-1779), dræbt i kamp med de indfødte på Sandwichøerne, besøgte i årene 1769, 1773, 1774 og 1777 med »Endeavour«, »Resolution« og »Discovery« stillehavsøerne, som derved og senere, da hvalfangerne i det 19. århundrede anlagde en koloni på Nordøen, blev invaderet af mus og rotter. De mange frøsorter og de forsvarsløse fugle blev de små gnaveres lette bytte, fuglene både i æggene og som unger, de gamle fugle kunne gnaverne vel ikke klare. Da man indså fadæsen, den balanceforskydning, der var sket i naturen ved musenes og rotternes hærgen, forsøgte man et modtræk og indførte vilde katte og hunde til at udrydde gnaverne, men det gjorde nærmest ondt værre. Hundene fandt hurtigt ud af, at det var lettere at tage fugle, end at grave rottereder frem og så var ulykken sket, man havde pillet ved naturens orden og det blev katastrofalt; flere af fuglearterne, bl. a. nogle af Nestorpapegøjerne er nu blevet udryddet.

Det hårdeste angreb mod bestanden af Nestorpapegøjer er dog foretaget af mennesket. I den hårde vinter 1867 observerede fårehyrder, at nogle får havde fået udrevet uldtotter af ryg og bagkrop og der fandtes som regel også betændelse i sårene, så da videnskaben påstod, at betændelsen stammede fra uren jord og Keaen stadig roder i jorden - var sagen klar! Man havde ikke set, hvordan det var gået til og der var blevet gættet på mange angribere, også vilde hunde kom ind i billedet, men så opstod et rygte om, at det nok var Keaen, der var synderen, selv om den oprindelig var frø-, grønt- og rodknoldædende. Fårene blev som regel sårede lige før daggry og da ingen forsvarede Keaen, skønt mange tvivlede om dens skyld, gik jagten ind på fuglen, der jo ikke selv gjorde sagen bedre ved, at man så den æde af de døde dyr. Tilmed har dens nysgerrighed måske også lokket den til at forgribe sig på farmernes ophængte kød, men afgørende blev det, at en farmer skal have set en Kea tage sig en ridetur på et får, der efter fårs sædvane styrtede afsted. Måske er der så kommet blod, fordi Keaen har måttet holde sig godt fast med kløerne, fåret har trillet sig på den snavsede jord og betændelsen er omgående opstået i varmen - men farmeren, der skal have været øjenvidne til den fatale ridetur, har man aldrig kunnet finde.

Alligevel gik jagten på Keaen ind og »Fårefarmernes sammenslutning« fik regeringens hjælp. Man fremstillede et plakatmotiv, visende et flået, ophængt får med oprevet ryg som Keaens værk - og det virkede. Dertil udsatte myndighederne en præmie for hver dræbt Kea og skønt de fleste tvivlede på, at Keaen var morderen, gik et skånselsløst udryddelsesapparat i gang. Man skød, lagde gift og hvor fuglen i snævre bjergkløfter, indtil



Agitationsplakaten som The New Zealand Sheepowners Federation udsendte som propaganda for udrydelsen af Keaen. Den viser et skambidt og dræbt får.

2 meter inde, havde sine unger, sprøjtede man brændbare eller eksplosive vædsker ind i revnerne og tændte ild!

Heldigvis yngler Keaen ofte på totalt utilgængelige steder og om vinteren, da bjergskråningerne er så glatte, at mennesker ikke kan forcere dem. Mere besindige folk på Ny Zeeland har bestræbt sig for at redde fuglen og masseforfølgelserne er nu ophørt, men sagnet lever.

Det danske opdagelsesrejsendepar *Lise* og *Carl Weismann* har berejst Ny Zeeland så sent som i året 1958 og har udspurgt adskillige farmere. Svaret var stadig: »Nej, jeg har ikke set det selv, men min nabo har«. Ved henvendelse til ham hed det: »Nej, ikke jeg selv, men min hyrde« - og denne lod »sorteper« gå videre til en anden hyrde. Alle vidste, men ingen havde selv set.

Enkelte forskere hævder, at Keaerne snart vil være uddøde, men andre hævder, at fuglene forekommer på så utilgængelige og uudforskede steder, at de nok skal klare sig. De lever i skovområder i indtil 2000 m højde, hvor klipperne er stejle og farlige, gennemskåret af floder og dybe slugter. Undertiden ses fuglene i små flokke og til andre tider kan der observeres mange. Flugten er hverken let eller lydløs og de flyver sjældent over større afstande, men er stærkt jordbundne, bevæger sig mest i hop med samlede ben og hopper undertiden også sidelæns hen imod deres mage som en slags parringsdans.

Der er noget særligt over disse fugle, og f. eks. er deres sammenhold ganske enestående. Bliver en Kea anskudt, udstøder den høje skrig og straks bliver alt levende omkring den af kammerater, som fra alle verdenshjørner kommer deres fælle til hjælp og med stort mod går løs på den formodede fjende. Farligst er de i skumringen og dæmringen, medens de sjældent ses midt på dagen, da daser de.

FØDE: Keaen er altædende. Den anfalder træer, afgnaver knopperne og de unge skud, men tager også frø, frugt, bær, insekter og honning, ja, selv ådsler går de i nødsfald ombord i. Om vinteren kommer Keaen dog ofte ud for mangel på næringsmidler og dette er mere føleligt for de fugle, der lever i bjergene, end for fuglene i skovområderne. Derfor søger bjergfuglene nærmere til beboede steder for at finde noget spiseligt i vintertiden.

REDE: Keaens rede findes i fjeldrevner, der udfyldes med frønnet træ, så der dannes et passende leje for dens æg. Af disse lægges der i begyndelsen af november 4 helt hvide, som hunnen ruger alene. Ungerne bliver meget sent selvstændige og bliver det hård vinter - hvilket på Ny Zeeland indtræffer, når det er sommer på vore breddegrader - trækker både forældre

og unger tæt til de indfødtes boliger. Maorierne finder især keaungernes kød meget velsmagende og nedlægger mange, andre indfanges og holdes som husdyr. Ved indfangningen anvendes ofte tæmmede lokkefugle, og får fangerne fat i keaunger, er også forældrene deres sikre bytte, for intet kan få de gamle papegøjer til at forlade deres unger, end ikke en skovbrand kan forjage forældrene fra reden med ungerne, de bliver hos børnene og lader sig dræbe.

I FANGENSKAB: Keaen er langtfra nogen almindelig fugl i liebhaveriet, dens farver er dystre og fuglen er døsig om dagen, så den har ikke virket tiltrækkende på eller været særlig attrået af private. Dertil kommer, at det slet ikke er let at fange keaunger, der som regel ligger godt beskyttet i få cm brede klippespalter og næsten altid et par meter inde i granitrevnen, så de ikke kan nås. I zoologiske haver har fuglen dog som regel været repræsenteret. I modsætning til Kakaen har den flere gange været i privat eje og har endda ynglet flere steder i fangenskab.

Sydney Porter, Derby, roser Keaen fremfor de bedste Grå Jakoer, de morsomste kakaduer og de tammeste amazonpapegøjer. Hans par lagde 4 æg og fik 3 unger, hvoraf den ene levede, så han fik A. S. medalje (foto i A. M. 1947 p. 50).

Porters gamle fugle fik gulerødder, radiser, selleriblade, mælkebøtter og kogte kartofler, æbler og nu og da en håndfuld kastanier, det eneste frø, som de tog, var solsikke. I meget koldt vejr fik de kogt majs og en lille stump fåretalg, men det hørte ikke til i deres normale kost.

Dette par havde æg flere gange, og da det endelig lykkedes at få unger og de to første var døde, trods en fin kostforplejning (melorme, kogt fisk, risbudding, kage etc.), opdagedes det, at parret meget gerne ville have julesalat. Så fik de det naturligvis, skønt julesalathoveder da kostede 2-3 kr. pr. stk., og parret åd hver dag 4-5 stykker, skønt det også var vanskeligt at skaffe så mange, men det lykkedes, og så forelå resultatet.

1958: Opdræt i San Diego. (A. M. 1958 p. 109).

I København fik Zoologisk Have i begyndelsen af 50-erne fra »Galathea ekspeditionen« 4 stk. Keaer, der blev installeret i et af de gamle rovfuglebure mod Frederiksberg Have, men en dag var buret tomt. Fuglene havde ubemærket gnavet sig ud og var borte. Den ene har man intet hørt til, men det lykkedes at få fat på de tre af de undvegne fugle, som formodes at være 2,1. Hunnen har i 1960 lagt et æg, men har ikke ruget, og man har prøvet at bytte om på dyrene, et resultat skulle være indenfor rækkevidde.

I Zoo, Berlin, levede fra 1936 flere eksemplarer af disse fugle, hvoraf de sidste iflg. Dr. *G. Steinbacher*, Augsburg, først gik til i slutningen af 2. verdenskrig, da fuglehuset i Berlins Zoo brændte. I Gef. W. 1937 pag. 389/91 og i 1957 pag. 159 omtaler Dr. *G. Steinbacher* udførligt den fodersammensætning, som man udviklede, gennemprøvede og forbedrede, indtil man havde et værdifuldt, hensigtsmæssigt, rigtigt sammensat og varieret foder til Keaerne.

Dette foder bestod af jordnødder, solsikke og et blødfoder, der serveredes fugtigt og mest muligt findelt og som bestod af kogte gulerødder, kogt ris, opblødt franskbrød, ituskårne æbler og pærer, hakket kød, udblødt majs og korender. Halvdelen heraf blev blandet med havrevælling og sukker. Endvidere fik fuglene blomsterløg, salat, blomkål, friske solsikkehoveder, umoden havre, mælkebøtter, artiskokker, majskolber, samt om vinteren

grønkål, hvis marv de gerne åd. Endelig fik de friske pilekviste, som de afbarkede og gnavede kraftigt i.

Dr. Steinbacher har iøvrigt også beskæftiget sig meget med teorien om Keaens fåredrab og konstateret, at dens næb er ganske uegnet til at forårsage svære bidsår og at det vil tage den lang tid at gennemtrænge et fårs pels og hud. Med næbbet skraber fuglen sit bytte itu, langt mere end den sønderbider det. Næbbet er udmærket til at grave eller skrabe med, men Keaen har store vanskeligheder ved at bide faste eller hårde ting itu, så alene af den grund vil en Kea næppe nogen sinde angribe et levende får, mener *Dr. Steinbacher.*

Samstemmende beretter alle fuglefolk, som har kendskab til denne fugl, at den i fangenskab meget hurtigt bliver fortrolig og sin herre meget hengiven, men man kan lige så lidt lade en Kea flyve frit i beboelsesrum, som man kan have en Kaka der. Fuglens uhyre nysgerrighed og beskæftigelsestrang vil bevirke, at den vil ødelægge alt, som ikke kan modstå dens næbs flænsende kraft.

B. 1. nr. 4 *Nestor productus* (GOULD) 1836
OKKERBRYSTET KEA — Tavle 1

NOMENKLATUR: *Plyctolophus productus* GOULD, Proc. Zool. Soc., London 1836, p. 19. id. *Nestor productus,* B. of Austr. V pl. 6. *Centrurus productus* NAUMANN 1856. *Nestor productus* SCHLEG. Dierentuin. 1864 p. 84. *Nestor norfolcensis* PELZELN, Sitzber. d. K. K. Akad. d. Wiss. 1860, Band XLI p. 322.
Productus = fremdraget
Engelsk: Long-billed Parakeet. Tysk: Stumpfschwanzlori von Norfolkinsel, Ockerbrüstiger Keilschwanzlori.

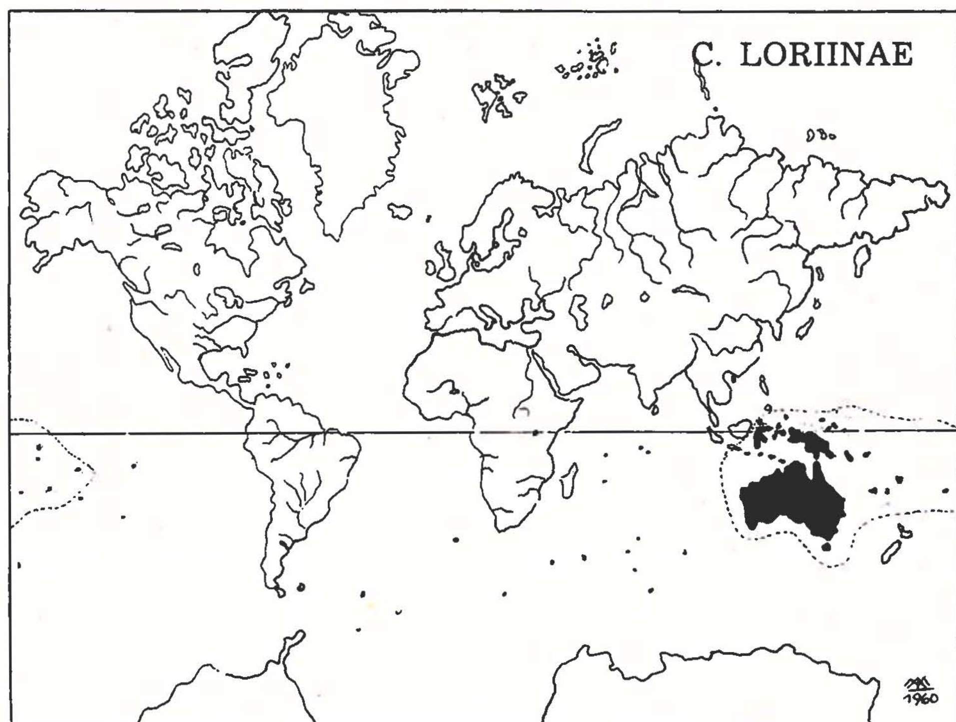
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Overside olivenbrun, vinger og hale brune, øverste dele af hovedsiderne (øreområdet) brunt, midterste del dog med gule fjer ved grunden medens fjerspidserne er røde. Forhals og kroområde gult, enkelte fjer dog med rød kant eller spids. Bugen rød. Næb gråt. Ben lysegrå.
♀: Hos hunnen, der ellers ligner hannen, går den brune farve i et bånd ned over forhalsen, hvor fjerene er kantet med rødt.
UDBREDELSE: Fuglen er desværre sikkert uddød, den er fremdraget og har levet på Philipsøen i Norfolkøgruppen.

På John Goulds tid var den altså kendt og der foreligger et godt billede af den fra fru Goulds hånd (Biof. Austr. V pl. 6). Den levede udelukkende på den kun ca. 5 kvadratmiles Philipsø, hvor Gould må have set den, men meddelte den uddøende.
I FANGENSKAB: Gould har også set et levende eksemplar hos en major Anderson i Sydney. Fru Anderson oplyste, at denne fugl var fanget ved hjælp af slynge. Den levede i klipperne og opholdt sig i de højeste trætoppe, men var så lidt sky, at den let lod sig fange.
RACER: Iflg. Peters skal forannævnte *Nestor norfolcensis* være identisk med *N. productus* (GOULD), men der er ikke enighed herom blandt de forskellige forfattere. Von Pelzeln og O. Finsch anerkendte *N. norfolcensis* som en selvstændig race og var overbeviste om, at den østrigske rejsende *Ferdinand Bauer,* i hvis efterladte papirer den fandtes tegnet og beskrevet, har set den i live, da han kunne angive 6 tydelige afvigelser mellem den og *N. productus.* Der er dog enighed om, at *N. norfolcensis* også er uddød.

Nestor esslingii SOUANCE, fra Ny Zeelands sydlige alpeområde. Den skal ligeledes være set i naturen for mange år siden, men betragtes som uddød. Peters mener den identisk med *N. m. meridionalis.*

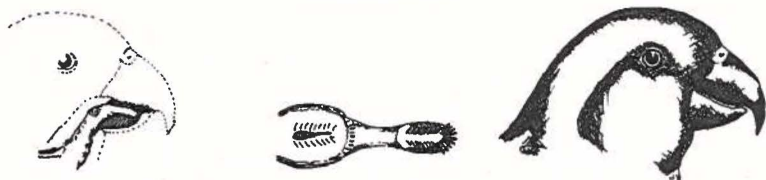
Nestor superbus BULLER, anses for at være fuldstændig udryddet. Den levede kun i de højest beliggende ny zeelandske alpedale og på nogle plateauer, hvor den blev iagttaget af Dr. Julius v. Haast og nedlagt af Alfred Cox. Det skudte eksemplar findes i dag i Canterburymuseet.

Nestor occidentalis BULLER, en ligeledes uddød race, der blev beskrevet af Buller, men som af Peters henføres til *N. m. meridionalis.*



C.
UNDERFAMILIE:
(Loriinae)

LORIERNE



Denne underfamilie omfatter 15 slægter af så uhyre forskellig størrelse og type, at man næppe kan nævne et eneste decideret fællestræk hos dem. Det typisk slanke lorinæb uden næbtak f. eks. hos slægterne 1. *Chalcopsitta* og 2. *Eos*, mangler hos 14. *Opopsitta*. Halen udviser også store afvigelser, fra den ganske korte hos 6. *Domicella* til den lange hos 10. *Charmosyna* og den fra alle øvrige slægters helt afvigende hos 11. *Oreopsittacus*, der har 14 halefjer, medens det normale er 12. Fuglenes størrelse svinger fra de duestore *Trichoglossus* til de små *Oreopsittacus*, der er mindre end Spurvepapegøjer og end ikke den for Lorierne karakteristiske og ejendommelige penseltunge er lige udpræget hos alle arterne.

Men - stort set - er kendetegnet for hele denne underfamilie, som er udbredt over Australien og de omliggende øer, dog den såkaldte penseltunge, selv om nyere systematikere trækker slægten 13. *Psittaculirostris* ud og opfører denne som en selvstændig underslægt *(von Boetticher)*.

De fleste arter, selv vildfangede yngre eksemplarer, bliver ved omsorgsfuld pleje fortrolige og hengivne; af natur er de udpræget legesyge og de er papegøjeordenens akrobater.

Loriernes føde består væsentligt af frugter, bær og honning, undertiden insekter og larver, men fuglenes mangel på filegruber i næbbet gør effektiv sønderdeling af frø så ufuldkommen, at frøenes næringsværdi ikke kan udnyttes.

Se iøvrigt under de enkelte arter.

1. SLÆGT: *(Chalcopsitta)*

Denne slægt, Sortnæbbede Lorier (11 arter), består af en række temmelig store fugle, der er karakteristiske ved deres sorte næb og forholdsvis dæmpede farver. *Chalcos* (gr.) = bronce, *psitta* kommer af *psittacus* (gr.) = papegøje (undtagelse: *C. cardinalis*). De har alle 12 tegllagte halefjer med afrundede spidser.

Da man kender meget lidt til disse loriarters næring i naturen og næsten ingen erfaring har med dem i fangenskab, må det tilrådes at give dem meget forskelligt foder, f. eks. må honningvand, marmelade, bløde, søde frugter og bær sikkert ikke savnes. Deres ret svære næb kunne også tyde på, at fuglene tygger planteskud, frugtknopper og måske bark af unge grene, f. eks. pil.

C. 1. nr. 1.: *Chalcopsitta atra bernsteini* ROSENBERG 1861
BERNSTEINS LORI — Tavle 2
Ater = sort eller mørk

NOMENKLATUR: *Domicella atra* FINSCH 1868. *Chalcopsitta novæ guinea part.* GRAY 1858. *Chalcopsitta atra part.* SCLATER 1860. *Lorius ater (part.)* SCHLEGEL 1864. *Chalcopsittacus ater part.* SALVADORI 1877. *Chalcopsittacus bernsteini* G. v. ROSENBERG, Journ. f. Orn. IX p. 46, 1861.

Engelsk: Bernstein's Lory. Tysk: Bernsteins Lori, Bernsteins Sammetlori

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Ligner Sort Lori *(C. a. atra)*, men ryg, bryst og bug er hos nærværende art purpuragtig sortbrunlig, medens hovedet er sort med et rødt pandebånd (oftest mørkt rødt). Den har ligesom *C. a. atra* intet rødt på svingfjerenes inderfane, lårene er mørkrøde.

L: 320-337, V: 187-190, H: 137 mm

UDBREDELSE: Øen Mysol.

I NATUREN: Ifølge *Rosenberg* (1817-88), der opholdt sig 30 år i Indonesien og besøgte et stort antal øer, er Bernsteins Lori almindelig på øen Mysol, hvor den ses i små flokke, ofte nær menneskelige boliger. Den fanges ofte af de indfødte, bliver hurtigt tam og betegnes som en af de flotteste og venligste fugle.



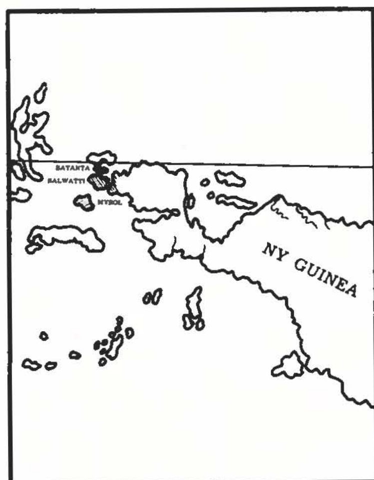
C. 4. nr. 1: *Psitteuteles flavoviridis meyeri* C. 4. nr. 1a: *Psitteuteles f. m.* var. *bouthainensis* C. 4. nr. 2: *Psitteuteles f. flavoviridis* C. 4. nr. 4: *Psitteuteles goldiei* C. 4. nr. 5: *Psitteuteles versicolor* C. 4. nr. 6: *Psitteuteles iris iris*

Baron *C. B. Hermann von Rosenberg* har opkaldt denne art efter Dr. *Heinrich A. Bernstein,* født 1828 i Breslau, og som egentlig var mediciner, men som efter at være blevet tilknyttet Leidener Museet, fik udlængsel og 1854 drog til Java og senere til andre øgrupper i Indonesien. Han blev i januar 1865 indviklet i en blodig konflikt med de indfødte på øen Salawatis kyst og 3 måneder senere døde han på ekspeditionsskibet, der lå for anker ved Salawati.

I FANGENSKAB: Bernsteins Lori formodes at være indført til London i slutningen af forrige århundrede.

I året 1902 kom den til fuglehuset i Berlins Zoo, købt som ungfugl i ungedragt i Makassar. Den var meget forpjusket, men på overfarten rettede den sig, så den ved ankomsten til Europa var udfarvet og fin. Den var rolig, skreg kun svagt, lærte at fløjte lidt og badede meget, men den levede kun knapt et år. 1903 døde den, måske på grund af kulde?

Et eksemplar af en han fra Ny Guinea (21.-6.-72) findes på Zool. Museum i København.



C. l. nr. 1: *C. a. bernsteini* ///
C. l nr. 2: *C. a. atra* \\\

C. l. nr. 2.: *Chalcopsitta atra atra* (SCOPOLI 1786)
SORT LORI — Tavle 2

Ater = sort eller mørk

NOMENKLATUR: *Psittacus ater* SCOPOLI, Deliciæ Flor. et Faun. Insubricæ II p. 87 1786. *Psittacus novæ guinea* GMEL. 1788. *Lorius novæ guinea* STEPH. 1826. *Platycercus novæ guinea* WAGL. 1832. *Platycercus ater* G. R. GRAY 1846. *Chalcopsitta novæ guinea* BP. 1849. *Chalcopsitta atra* SCLATER 1858, *Eos atra* GRAY 1859. *Eos ater* GRAY 1859. *Lorius ater* SCHLEGEL 1864. *Domicella atra* FINSCH 1868. *Chalcopsittacus ater* SALVADORI 1877.

Engelsk: Black Lory. Tysk: Schwarzer Lori, Trauerlori, Sammetlori. Fransk: Lori noir.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Sort med mat purpurglans. Overgump, over- og underhaledækfjer mørkt purpurblå, hale purpurgrå, mod spidsen gråoliven, undersiden gyldenoliven, rødlig ved roden. Øjet kastaniebrunt til rødt med indre hvidgul ring. Næb, vokshud og løb sorte. *Mivart* anfører, at fjerene på brystet har violetpurpurfarvede kanter og at halefjerene på undersiden ved roden er purpurrøde.
L: 320-337, V: 187-190, H: 132 mm.

UDBREDELSE: Ny Guinea, specielt i den vestlige del og på øerne derudfor (Salawati og Batanta, også kaldet Papuaøerne). Kort, se C. l. nr. 1.

I NATUREN: Denne er en af de mørkest farvede og længst kendte Lorier, den er allerede beskrevet og afbildet af *Sonnerat* i 1776. Den siges at være almindelig flere steder og er gentagne gange set i flokke på 10-20 stykker i småskovene og i områder med spredt, buskadsagtig vegetation. Den kommer også ret nær til de beboede områder, hvor hunnerne da ofte fanges og gøres tamme. Det lader sig let gøre og de viser sig som fortrolige og tiltalende fugle.

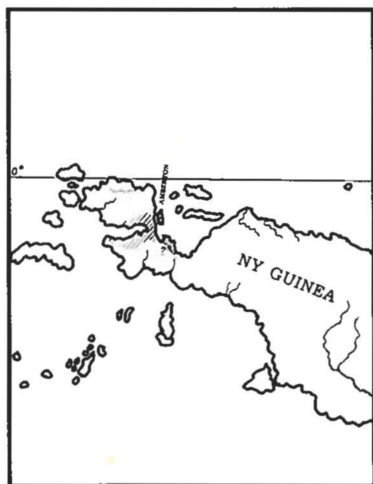
Marchesaekspeditionen opgiver også at have set den i flokke på 10-20 individer på Mysol. Ekspeditionsskibet medførte et levende eksemplar i nogle måneder og denne fugl var meget tam.

Det er vel dog et spørgsmål, om det så ikke drejede sig om *C. a. bernsteini*, der netop lever på Mysol.

I FANGENSKAB: I 1938 har den været i Berlins Zoo.
1909 var der 1. opdræt hos *Brook* i Skotland (medalje).
1910-11 gentaget.
1941 opdrættedes den i Amerika af Mrs. *H. Scheu*.

C. 1. nr. 3.: *Chalcopsitta insignis insignis* OUSTALET 1878
RAJA-LORI — Tavle 2
In = uden, signis = mærke eller kendetegn

NOMENKLATUR: *Chalcopsitta insignis* OUSTALET, Assoc. Sc. de France, Bull. nr. 533 p. 247, 1878. *Psittacus stavorini (?)* LESSON 1826. *Domicella stavorini* FINSCH 1868. *Chalcopsittacus bruijnii* SALVADORI 1878. *Chalcopsittacus insignis* SALVADORI 1888. *Domicella insignis* REICHENOW 1881.



Engelsk: Red-quilled Lory, Raja Lory
Tysk: Prachtsammetlori
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Purpursort; isse noget mørkere (næsten sort); pande, kinder ispræengt mørkrødt; de skjulte dele af fjerene på hals, bryst og bug er røde, lårene helt røde foran og på siderne. Bageste del af ryggen mørkblå, skulderfjer purpurbrune, vingekant og undervingedækfjer røde, svingfjer røde ved basis på inderfanen. Halens overside violet, brunlig ved roden og gulgrå mod spidsen, de yderste kanter er gyldenolivengule, undersiden er purpurrød på inderste totrediedele og gyldenolivengul på yderste trediedel. Næb, vokshud og den nøgne hud på hagen samt ben sorte.
L: 280, V: 178, H: 124, N: 23, L: 20 mm.
UDBREDELSE: Øen Amberpon i Geelvinkbugten.

C. 1. nr. 3: *C. i. insignis* ///
C. 1. nr. 4: *C. i. spectabilis* \\\

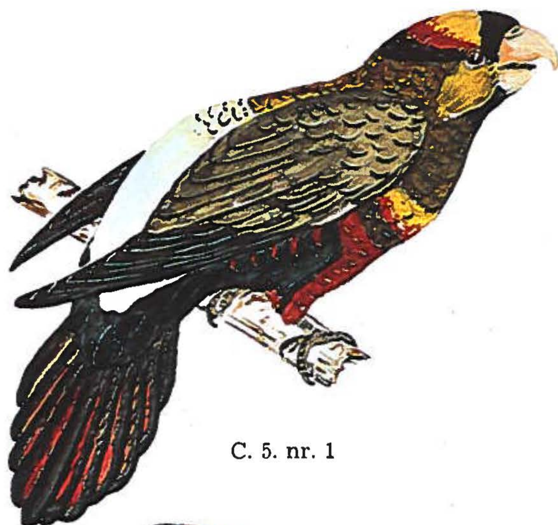
I NATUREN: Oplysningerne om denne art er meget sparsomme. Et enkelt eksemplar blev nedlagt i 1822-1825 og beskrevet af *Lesson* efter hukommelsen. *Salvadori* har imidlertid opdaget, at der fandtes 2 eksemplarer i Museo Civico, Milano. Disse er både beskrevet og tegnet af Dr. *Giacinto Martorello*, Milano, og de er anerkendt som en selvstændig race, der dog mentes uddød, da den ikke var observeret mellem 1826 og århundredskiftet.

I FANGENSKAB: *Rudolf Neunzig* meddeler dog, at den har været i fangenskab, men at den er vanskelig at holde i live trods bedste forplejning. Et eksemplar, som holdtes under de gunstigste omstændigheder i Tyskland, døde således pludselig midt i sin muntre leg. Dette stemmer med en engelsk notits om, at en mr. *Wilfred Frost* i september 1927 har bragt et levende eksemplar til England, men at det desværre døde meget kort tid efter ankomsten.

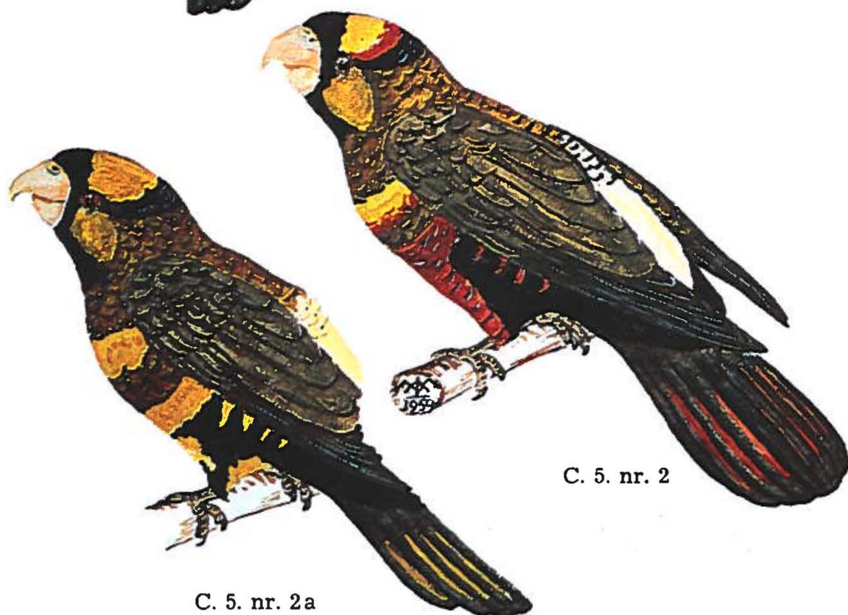
Den tvivl, der ved dens lange fravær fra markedet, var skabt om, at den enten var uddød, eller at der var tale om en bastard mellem *C. a. atra* og *C. s. sintillata*, er altså nu hævet.

C. 1. nr. 4.: *Chalcopsitta insignis spectabilis* van OORT 1908

NOMENKLATUR: *Chalcopsitta spectabilis* van OORT, Notes Leyden Mus. 30, 1908 p. 127.



C. 5. nr. 1



C. 5. nr. 2

C. 5. nr. 2a

C. 5. nr. 1: *Pseudeos fuscata fuscata* C. 5. nr. 2: *Pseudeos f. incondita*
C. 5. nr. 2 a: *Pseudeos incondita* (gul varietet)

FARVEBESKRIVELSE:
Der findes kun et eneste eksemplar på Leyden Museet, så beskrivelsen er usikker.
UDBREDELSE: Mambrioehalvøen, nordvestlige Ny Guinea. Udbredelseskort, se *Chalcopsitta insignis*, C. 1. nr. 3.

Selv om det ikke er påfaldende, at Leyden Museet, fra hvilket mange store forskere er udgået og mange ekspeditioner er planlagt, skulle eje det eneste kendte eksemplar af en fugl, der er hjembragt fra naturen, så stiller mange sig dog tvivlende og nogle afventende i dette tilfælde.

Dr. *Ernst Mayr*, der er ekspert i mutationer, mener, at enten må *C. i. spectabilis* være en bastard mellem *C. i. insignis* og *C. s. sintillata*, eller måske en fritlevende race mellem de to former.

C. 1. nr. 5: *Chalcopsitta sintillata sintillata* (TEMMINCK) 1835
RØDBRYSTET LORI — Tavle 2

Scintillo = funkler, skinner

NOMENKLATUR: *Psittacus scintillatus* (TEMMINCK), Pl. Color pl. 569 1835. *Psittacus bataveneis* LATHAM 1790. *Psittacus scintillans* MÜLLER 1839/44. *Lorius scintillatus* BOURJOT 1837/38. *Domicella scintillata* FINSCH 1868. *Eos scintillatus* G. R. GRAY 1845. *Eos rubrifrons* GRAY 1859. *Chalcopsitta scintillans* BONAP. 1850. *Chalcopsitta scintillata* BONAP. 1850. *Chalcopsitta rubrifrons* GRAY 1858. *Chalcopsitta chloropterus* RAMSAY 1878/79. *Chalcopsittacus chloropterus* SALVADORI 1876. *Chalcopsittacus scintillatus* D'ALBERTIS 1877.

Engelsk: Red-fronted Lory, Yellow-streaked Lory. Tysk: Schimmerlori, Strichellori.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande, tøjler og kinder er røde, men issen, hovedets sider, nakken og hagen sort og den øvrige fjerdragt grøn. Underryggen og overgumpen er lysende grøn med blåligt skær. Fjerene på hals, ryg, bryst og bug har gullige skaftstriber. Struben og brystets sider har røde striber. Vingerne er grønne, undervingedækfjerene røde. Lårene er røde, halefjerene grønne, men inderfanen er rød på basishalvdelen. Øjne orangegule. Næbbet, vokshuden og benene sorte.
L: 295, V: 280, H: 112 mm

UDBREDELSE: Vestlige og sydlige Ny Guinea og Aruøerne.

I NATUREN: Denne art afviger ganske fra dens foregående artsfæller ved at have en overvejende grøn fjerdragt, den er desuden noget mindre og den var allerede, da den blev opdaget, en sjælden fugl i sine udstrakte opholdsområder. Den er fundet i Lobobugten, Rubie, Geelvinkbugten, ved Mesan, ved Flyfloden og nær Port Moresby, men der foreligger kun meget sparsomme beretninger om dens liv i naturen.



C. 1. nr. 5: *C. s. sintillata* ///
C. 1. nr. 6: *C. s. chloroptera* \\\
C. 1. nr. 7: *C. s. rubrifrons* ≡

I FANGENSKAB: I 1913 har den været i Zoo, Berlin, men om dens liv i fangenskab findes endnu færre beretninger end om dens naturliv. De indfødte på Ny Guinea skal dog holde den som en meget yndet burfugl.

C. 1. nr. 6.: *Chalcopsitta sintillata chloroptera* (SALVADORI) 1876
GRØNVINGET LORI — Tavle 2

NOMENKLATUR: *Chalcopsittacus chloropterus* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova IX p. 15, 1876. *Eos scintillata* D'ALB. 1877. *Chalcopsittacus scintillatus* D'ALB. 1877. *Chalcopsittacus scintillans* RAMSAY 1878. *Chalcopsittacus chloropterus* RAMSAY 1878-79. *Domicella scintillata part.* REICHENOW 1881.

Engelsk: Green-streaked Lory. Tysk: Orangegestrichelter Lori. Fransk: Perruche Lori Jarancra. Native: Jaran-Kra.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Næsten som *C. s. sintillata,* men adskiller sig fra denne ved undervingedækfjerenes grønne farve, som dog undertiden er blandet med rødt. Fjerene på baghalsens sider er oftest mere grønne og det gule på svingfjerenes underside er ikke så tydeligt afgrænset som hos *C. s. sintillata.* Bryst- og nakkefjers skaftstriber er grønne.

UDBREDELSE: Sydøst Ny Guinea og området ved Flyfloden. Kort, se C. 1. nr. 5.

I NATUREN: *Brehm* mener, at Dr. *A. B. Meyer* har nedlagt 3 hanner og 2 hunner af denne art på Ny Guinea, men om dens liv i naturen er meget lidt kendt.

C. 1. nr. 7.: *Chalcopsitta sintillata rubrifrons* G. R. GRAY 1858 RØDPANDET LORI

NOMENKLATUR: *Chalcopsitta rubrifrons* G. R. GRAY, Proc. Zool. Soc. London, 1858, p. 182 pl. 135. (Aru Islands), id. *Eos scintillatus et rubrifrons,* List. Psitt. (1859) p. 53 sp. 11 et 12. *Chalcopsitta scintillata* et *Eos rubrifrons* ROSENBERG, Cab. J. f. Orn. (1864) p. 113 et 114.

Engelsk: Red-fronted Lory. Tysk: Scharlachstirniger Lori.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne art afviger væsentligt kun fra *C. s. sintillata* derved, at den røde farve på pande og isse har en større udstrækning, så tøjlerne og næsten hele hovedets overside er rød, undertiden findes også enkelte røde fjer på forhals og halssider, men ellers er fjerdragten farvet som hos *C. s. sintillata.*

UDBREDELSE: Formentlig vestkysten af sydlige Ny Guinea og Aruøerne. Kort, se C. 1. nr. 5.

Udbredelsesområdet er usikkert, der kendes kun få museumseksemplarer og f. eks. betragter *Finsch* denne art som værende identisk med *C. s. sintillata* fra Aruøerne.

C. 1. nr. 8.: *Chalcopsitta duivenbodei duivenbodei* (DUBOIS) 1884 DUIVENBODE'S LORI — Tavle 3

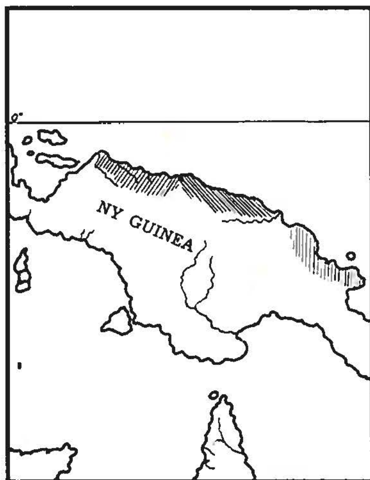
NOMENKLATUR: *Chalcopsittacus duivenbodei* DUBOIS, Bull. Mus. Roy. d'hist. Nat. Belgique, III, p. 113 pl. 5, 1884 (New Guinea; Tana Mera substituted by *Hartert.* Nov. Zool., XXXVI, 1930, p. 103).

Engelsk: Duivenbode's Lory. Tysk: Duivenbode Lori. Fransk: Perruche Lori d'Duivenbode.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Mørk brunoliven; pande og bånd fra tøjlerne omkring den nøgne hud på kinderne og fortsættende ned under hagen til struben gulorange; isse og baghoved mørkolivenbrune. baghalsens fjer har intensivt okkergule skaftstriber, men har ikke violet skær, nakke og halssider med lange, smalle, okkergule fjer med gule skaftstriber, øredækfjer, bageste del af kinder olivenbrune; nederste del af strube og hele brystet olivenbrunt, fjerene på brystet med gullige kanter og deres nederste, skjulte del gul. De små vingedækfjer nær kanten af vingen, undervingedækfjerene, roden af inderfanen på svingfjerene samt lårene orangegule; hånddæk- og håndsvingfjer sorte, hale mørk purpur, fjerene med olivenfarvet skær på kanterne og de yderste styrefjer med gule basispletter, halens underside gyldenoliven; næb, vokshud og lidt af struben sort, nøgne øjenring blå(-sort), fødder sorte:

Totall.: 300, V: 175, H: 132, N: 24, L: 20 mm



C. 1. nr. 8: *C. d. duivenbodei* ///
C. 1. nr. 9: *C. d. intermedia* \\\
C. 1. nr. 10: *C. d. syringanuchalis* |||

UDBREDELSE: Nordkysten af Vest Ny Guinea fra Mamberano- til Tamifloden.

I NATUREN: Der er intet kendt om fuglens levevis i naturen, dens farver beskytter den godt, så den er vanskelig at få øje på i opholdsområdet.

Mr. Prestwich oplyser, at *M. A. Dubois* gav fuglen navn efter forretningsmanden *M. W. R. van Renesse van Duivenbode*, som sammen med sin søn en tid omkring 1880 opholdt sig i Indonesien, hvorfra han hjembragte en ret stor samling sjældne fugle og beskrivelser heraf, og blandt disse var da også det eksemplar, som fik hans navn.

I 1891 var kun to eksemplarer kendt, nemlig det fra *Duivenbode* modtagne i museet i Brüssel og et i *Rothschilds* samling.

I FANGENSKAB: I november 1929 hjembragte *Walther Goodfellow* fra Ny Guinea bl. a. et eksemplar af denne vidunderlige Lori. I 1930 fandtes et levende eksemplar i Zoo, London, men ellers er den ukendt i fangenskab.

C. 1. nr. 9.: *Chalcopsitta duivenbodei intermedia* (AUBER) 1934
AUBERS DUIVENBODE LORI

NOMENKLATUR: *Chalcopsittacus duivenbodei intermedius* AUBER, Anz. Orn. Ges. Bayern, II, 1934, p. 314. (Augusta (= Sepik) River, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Størrelse ganske som *C. d. duivenbodei*, men den mangler de typiske basispletter på de 3 yderste styrefjer. Den har derimod svagt violet skær på baghalsens fjer, der er forsynet med tydeligt gule skaftstriber. Iøvrigt som *C. d. duivenbodei*.

UDBREDELSE: Vestlige del af den tidligere tyske koloni i Ny Guinea. Kort, se C. 1. nr. 8.

I NATUREN: Arten er kendt fra øvre Sepikflod, Berlinbugten og Maeanderberg, men eksemplarer fra dette område mangler iflg. *Ludvig Auber*, Wien, enhver antydning af gult ved basis af de tre yderste styrefjerpar. *Auber* foreslår derfor, at eksemplarerne fra den vestlige del af den tidligere tyske koloni kaldes *intermedia*. Eksemplarerne fra det hollandske område er gule ved basis af de tre yderste styrefjerpar.

Iøvrigt intet kendt om dens liv i naturen og *Peters* mener, at det er tvivlsomt, om den kan skelnes fra *C. d. syringanuchalis* (C. 1. nr. 10).

C. 1. nr. 10.: *Chalcopsitta duivenbodei syringanuchalis* (NEUMANN) 1915
SYRENFARVET DUIVENBODE LORI

NOMENKLATUR: *Chalcopsittacus duyvenbodei syringanuchalis* OSCAR NEUMANN, Orn. Monatsb., XXIII, 1915, p. 179. (Ny subsp. Stephansort, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

Adskiller sig fra *C. d. duivenbodei* ved at have et intensivt violet (lilla) skær over baghalsens fjer samt en i det højeste svag antydning af fjerenes okkergule skaftstriber. Den hos *duivenbodei* blå plet på underryg og nakke har hos *syringanuchalis* et tydeligt lilla skær og rygpletten har en større udstrækning. Også overhaledækfjerene har det lilla skær, og de to eksemplarer, efter hvilke arten er bestemt, har tydeligvis også et mindre næb, end eksemplarerne fra Mamberano (dog kun ubetydeligt mindre). ♂: 185 mm, ♀: 166 mm imod 174-186 mm hos 6 kontrollerede eksemplarer i Mamberano- (Moszkowski-Riggenbach-) coll.

UDBREDELSE: Østlige del af tidligere Tysk Ny Guinea, østligst til Huongolf. Kort, se C. 1 nr. 8.

I NATUREN: *Ludwig Auber*, der har undersøgt skind i Berlin- og Münchenmuseerne, fra Stephansort, Kaiser Wilhelmland, har fundet, at alle fuglene fra det tidligere tyske område, har violet changerende baghals og mindre gule skaftstriber, så den mørkebrune farve har mindre udstrækning.

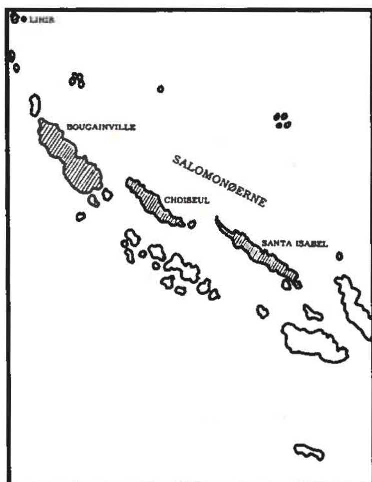
Om fuglenes liv i naturen er intet berettet, udover at de unge eksemplarer fra Stephansort er noget mindre - 156-167 mm imod 185 mm for fuglene fra Sepikfloden og 181-183 mm for eksemplarerne fra Hollandsk Ny Guinea.

C. 1. nr. 11.: *Chalcopsitta cardinalis* (G. R. GRAY) 1849
KARDINAL LORI — Tavle 3

Kardinal = rød (hentyder til kardinalens røde kappe).

NOMENKLATUR: *Lorius cardinalis G. R. GRAY*, Gen. Bds. III, 1849, app., p. 20.

(Solomon Islands, based on Voy. Pole Sud, Atlas, Ois., pl. 24 bis, f. 2.). *Eos cardinalis* BP. 1857. *Eos unicolor* WALL. 1864. *Domicella cardinalis* FINSCH 1868. *Trichoglossus cardinalis* RCHNW. 1881. *Domicella (Eos) cardinalis* RCHNW. 1882. Engelsk: Cardinal Lory. Tysk: Kardinal Lori.



C. 1. nr. 11: *Chalcopsitta cardinalis*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Fjerdragten næsten fuldstændig rød; hoved og nakke dyb højrød til purpurrød; bryst og bug lidt lysere, hver fjer med en blegt gullig søm i spidsen, så fuglens underside fremtræder med bølgeformede tværstriber i rødliggul tone. Ryg, skuldre og gump er gulligt røde; nogle af overryggens fjer har smalle, svagt markerede gullige sømme; overhaledækfjer røde og underhaledækfjer lysere purpuragtigt røde; håndsvingfjer brune med rødligbrun yderfane og med olivengul glans, når de ses i visse belysninger - deres inderfane er mørk rødligbrun; armsvingfjer brunligt røde som ryggen, vingebuen er mørkt purpuragtigt blå. Halens overside brunligrød, halens underside er brunlig rød som vingerne og synes meget lysere rød i bestemte belysninger. Næbbet er hornfarvet med rød spids, undernæbbet koralrødt og huden omkring næbroden gullig, vokshuden hornfarvet, de nøgne øjenomgivelser, fødder og kløer sortagtige.
Totallængde: ca. 300, V: ca. 180, H: ca. 160 mm.
UDBREDELSE: Salomonøerne Feni og Nissan.

Denne art regnedes tidligere til *Eos*, men adskiller sig typemæssigt stærkt fra denne slægt (længere hale og nøgent område ved næbroden).
I NATUREN: *E. P. Ramsay* oplyser, at denne ensfarvede, men meget smukke Lori findes i overflod på Salomonøerne. Det er en meget sejglivet fugl, som vil flyve bort, selv om den er ramt af mange skud. Den er især observeret i gamle Mangrovetræer. Kønnene er ens, dog er hunnen en ubetydelighed mindre end hannen.

Zool. Museum i København ejer flere eksemplarer, bl. a. en hun fra Harawa i Bougainvilleøgruppen (dat. 8.-12.-1907).

De bekendte franske naturforskere *Hombrun* & *Jacquinot* erhvervede undervejs på farten til Sydpolen på Salomonøerne bl. a. et eksemplar af denne skønne Lori, men det gik uheldigvis tabt ved »Astrolabe«s forlis. Heldigvis reddedes dog en meget naturtro afbildning, som blev offentliggjort i den zoologiske del af det pragtfulde værk: »Voyage au Pole Sud (Zoologie 1853)«, mærkværdigvis findes der ikke kommentarer eller oplysninger sammen med billedet.

2.
SLÆGT:
(Eos)

Eosarterne (Rødlorierne) er alle meget smukt rødt farvede med aftegninger i blåt og sort. De har alle tilspidset hale og ret korte, spidse vinger. Deres næb er ret slankt med nogen vokshud, øjnene er rødligt farvede eller ravgule.

Der advares imod at holde dem i alt for høj temperatur.

Disse Lorier ernæres med saft- og grynsuppe, marmelade, sød og blød frugt, honningvand og grønt, undertiden tager de også larver og insekter samt spiret frø.

Flere arter har i liebhaveriet været blandet sammen og udbudt som par, kun enkelte arter udbydes jævnligt som rigtige par. 15 arter.

C. 2. nr. 1.: *Eos cyanogenia* BONAPARTE 1850
BLÅØRET LORI — Tavle 4

Cyano = kyanos = blå, geny = kind.

NOMENKLATUR: *Eos cyanogenia* BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, XXX, Feb., 1850, p. 135; Consp. Av., I after 15. Apr., 1850, p. 4. (No locality, restricted to Numfor (or Mafor) by HARTERT, Nova Guinea, XV, 1932, p. 451). *Lorius cyanogenia* SCHLEGEL 1864. *Lorius cyanogenius* FINSCH 1865. *Domicella cyanogenys* FINSCH 1868. *Domicella schlegeli* FINSCH 1868. *Eos cyanogenys* SALVADORI 1877.

Engelsk: Black-winged Lory, Blue-cheeked Lory. Tysk: Blauohrlori. Fransk: Lori à joues bleues. Native: Maningir.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Karminrød med purpurrødt skær, i visse belysninger er navnlig undersiden og de yderste fjerkanter changerende i en blålig tone. Fra tøjlerne tæt rundt om øjet over øreregionen og ned ad halsens sider et smukt violetblåt felt, der består af lange, smalle, tilspidsede fjer; på begge sider af næbbet en brunsort plet. Vingedækfjer, skuldre og et bånd tværs over midten af ryggen brunsort; en plet på flankerne over lårene sort. Svingfjer skarlagenrøde, men inderste vingedækfjer og spidsen samt yderfanen på svingfjerene sort, håndsvingfjerenes inderfane er dog gul indenfor den sorte spids. Hånddækfjerene og vingebuens fjer skarlagenrøde med smal, grøn søm i spidsen, de små undervingedækfjer er skarlagenrøde. Begge midterste halefjer og yderfanen på sidehalefjerene sort, inderfanen rød. Øje rødt, næb orangefarvet til orangerødt, fødder sorte.

Totallængde: 287, V: 157, H: 105 mm



C. 2. nr. 1: *Eos cyanogenia* ///
C. 2. nr. 2: *Eos reticulata* \\\

UNGEDRAGT: *Salvadori* nævner, at unge fugle har uregelmæssige tværbånd på hoved, nakke (*Brehm:* skuldre), underryg og især på kroppens underside. De fremkommer ved en blanding af orange og grønne fjer.

UDBREDELSE: Øerne Mafoor, Manem og Mysore i Geelvinkbugten.

I NATUREN: Denne arts hjemsted og udbredelse har givet anledning til temmelig modstridende oplysninger, da de første fugle af forskerne erhvervedes ved køb hos de indfødte Papuanere, hvis udsagn om fuglenes hjemsted ikke var lige pålidelige. Først da *A. B. Meyer* besøgte øerne i Geelvinkbugten og personlig nedlagde talrige eksemplarer såvel af denne som af mange andre fuglearter, fik man sikre oplysninger.

Iflg. *Rosenberg* afslører den Blåørede Lori sin tilstedeværelse i buskadserne ved sit korte gennemtrængende skrig og den observeres undertiden i flokke, som holder sammen i flugten, når de hist og her træffes i skovene.

A. B. Meyer oplyser, at denne art - ligesom flere andre - har en meget behagelig hyacinth- og ananasduft, der var så kraftig, at et rum, hvori nogle skudte eksemplarer opbevaredes i en enkelt nat, var ganske gennemtrængt af duften.

IMPORT: Kun indført få gange til Europa.

I FANGENSKAB: I 1901 fik Zoo, Berlin, et eksemplar overladt af Dr. *Heinroth*, og denne fugl betegnedes som »et meget tamt og underholdende plejebarn«. Mr. *Millsum* havde et eksemplar i sin samling og betegnede dette som en af de roligste og fredeligste fugle, han har kendt.

1934 1. opdræt (1 unge) hos *Gilbert Lee*.

C. 2. nr. 2.: *Eos reticulata* S. MÜLLER 1841
BLÅSTREGET LORI — Tavle 4

Reticulum = nettet.

NOMENKLATUR: *Psittacus reticulatus* S. MÜLLER, Verh. nat. gesch. Ned., Land-

en Volkenk., pt. 4, 1841, p. 107, orig. descr., p. 108. (Moluccas). *Lorius borneus* LESS. 1831. *Eos cyanostriata* G. R. GRAY 1845. *Eos bornea* SOUANCE 1856. *Psittacus cyanostictus* SCHLEG. 1857. *Eos reticulata* SCLAT. 1860. *Eos sp.* ROSENB. 1862. *Lorius reticulatus* SCHLEGEL 1862. *Psittacus (Eos)) guttatus* ROSENBERG 1863. *Domicella reticulata* FINSCH 1868. *Eos reticulatus* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Blue-necked Lory, Blue-streaked Lory. Tysk: Schwarzflügel-Breitschwanzlori, Strichellori, Gestreifter Lori. Fransk: Perruche Lori striée bleu. Native: Jata-vala-Kirkich (bengal.)

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Karminrød, undersiden mørkere, nakke til ned på overryg med blå striber; overgump og overhaledækfjer med purpursorte skaftstriber; skulderfjer sorte, udvendigt med røde kanter; små midterste vingedækfjer røde, men sorte på den usynlige del ved basis, de store er sorte med rød spids; armsvingfjer røde med sort spids, håndsvingfjer sorte, indvendigt røde ved basis. Hale sort med purpurfarvet skær, sidehalefjerenes inderfane rød, undersiden rød, yderfanernes yderside gyldenoliven. Næb rødt, men orangefarvet mod spidsen, vokshud og øjenring sort. Øjne brune, fødder sorte.

L: 275, V: 157, H: 130 mm

♀ : Næppe forskellig fra hannen, men det siges, at dens næb er længere og slankere i spidsen, samt at hun har lidt svagere farver.

UDBREDELSE: Tenimber- og Keiøerne. Kort, se C. 2. nr. 1.

I NATUREN: Som for de øvrige sjældent indførte papegøjer foreligger der også for denne art kun ganske få oplysninger om dens liv i naturen, og de går navnlig ud på, at fuglen er nedlagt på bestemte lokaliteter, samt at det er en yndet burfugl hos de indfødte. Her siges tillige, at den skal være temmelig hårdfør og at den i væsen og opførsel er som Rød Lori (C. 2. nr. 11. - *Eos bornea).*

IMPORT: Sjældent importeret til Europa. Zoo, London, skal have haft 6 eksemplarer, hvoraf de første er opført på havens lister i 1862 og 1874. Zoo, Berlin, havde et eksemplar i 1876 og det berettes, at Dr. *Platen* havde 16 stk. med hjem fra Celebes. De blev solgt i Hamburg for 70 Mk. stk. eller 130 Mk. pr. par, men der er aldrig berettet noget om deres videre skæbne.

I FANGENSKAB: Heller ikke i fangenskab er der gjort iagttagelser, som er blevet offentliggjort, og det må vel betegnes som karakteristisk, at end ikke Dr. *Russ* har berettet om eller beskrevet de levende fugle, som han så i Dr. *Platens* samling, men - som han selv beklagende meddeler - på grund af sin forsømmelse i det væsentlige har måttet støtte sig til Dr. *Finsch's* beskrivelser i sine håndbøger.

Lord *Tawistock* oplyser, at denne art ikke bør holdes i bur, men i gode volierer, så de kan nyde beskyttelse mod kulde både inden- og udendørs. Deres ernæring bør hovedsagelig bestå af søde frugter, hvorfor det er nødvendigt at *holde* rent på gulvet i deres opholdsrum.

1939 opdræt hos Mrs. *Bonestell,* Californien, 1 unge (medalje).

Også bastarderet med *D. h. histrio,* C. 6. nr. 7.

C. 2. nr. 3.: *Eos squamata squamata* (BODDAERT) 1783
HÆTTELORI — Tavle 4
Squamata = skællet

NOMENKLATUR: *Psittacus squamatus* BODDAERT, Table Pl. enlum., 1783, p. 42. (Gebe, ex Daubenton, Pl. enl. no. 684. Replaces *Eos wallacei* (Finsch)). *Psittacus guebiensis part.* GMELIN 1788. *Psittacus squameus* SHAW 1811. *Psittacus guebuensis part.* VIEILLOT 1823. *Lorius guebiensis* STEPH. 1826. *Eos guebiensis* WAGLER 1832. *Eos squamata* G. R. GRAY 1845. *Eos cochinsinensis* G. R. GRAY 1861. *Eos guebensis* ROSENBERG 1862. *Lorius (Eos) wallacei* FINSCH 1864. *Eos wallacei* NEWT. 1865. *Domicella riciniata* FINSCH 1868. *Lorius riciniatus var. wallacei* BRÜGGEMANN 1876. *Domicella wallacii* REICHENOW 1881. *Psittacus schlegeli* RUSS 1881.

Engelsk: Wallace's Lory, Gueby Lory. Tysk: Guebilori. Fransk: Lori rouge et violet. Lori écaillé.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Skarlagenrød. Halsbånd, bug og underhaledækfjer violblå; de længste skulderfjer mørkt violblå. Vinger skarlagenrøde, de store vingedæk- og armsvingfjer med sort spids, håndsvingfjerene sorte med rød grund ved basis af inderfanen.

har uregelmæssige tværbånd på hoved, nakke (*Brehm:* skuldre), underryg og især på kroppens underside. De fremkommer ved en blanding af orange og grønne fjer. Halens overside dyster purpurrød, undersiden rød ved roden på inderfanen, men gulligrød mod spidsen. Næb orangerødt, øje mørkt, fødder gråsorte.

L: 252, V: 150, H: 102 mm.

UNGEDRAGT: Rød. Fjerene på hoved, hals, ryg, bryst og sider med mørkt purpurfarvede sømme; øredækfjer med purpurfarvet skær; overryg og skuldre mørkt purpurfarvede, underhaledækfjer purpurrøde.

UDBREDELSE: Papuaøerne (Waigiou, Guebe, Batanta o. s. v.)

I NATUREN: Lever enkelt-, par- og familievis på blomsterbærende buske og træer ganske som de beslægtede arter, men heller ikke om denne arts liv og færden i naturen foreligger nævneværdige beretninger.

IMPORT: I forrige århundrede indført af og til, for det meste som ganske unge fugle og ofte udbudt i handelen som Kapuzinlori (C. 2. nr. 4.) Senere kun sjældent indført til Europa. Har været i Zoo, London.



C. 2. nr. 3: *Eos s. squamata* ///
C. 2. nr. 4: *Eos s. guenbyensis* \\\
C. 2. nr. 5: *Eos s. obiensis* ≡
C. 2. nr. 6: *Eos s. insularis* |||

I FANGENSKAB: En meget smuk Lori, der som de fleste af dens slægtninge ved omsorgsfuld pleje hurtigt bliver fortrolig og tillidsfuld. Munter og meget livlig, hvorfor den bør have rigelig plads, så den kan bruge vingerne efter deres bestemmelse. Iøvrigt som beslægtede arter.

C. 2. nr. 4.: *Eos squamata guenbyensis* (SCOPOLI) 1786
KAPUZINLORI — Tavle 4

Squama = skællet, variegata = foranderlig, varierende

NOMENKLATUR: *Psittacus guenbiensis* SCOPOLI, Del. Flor. et Faun. Insubr., fasc. II, 1786, p. 87. (Replaces *Eos variegata* (GMELIN) and *Eos riciniata* BECHSTEIN). *Variegated Lory* 1781, *Psittacus guebiensis (part.)* 1788. *Psittacus variegatus* GMELIN 1788. *Psittacus cochinsinensis* LATHAM 1790. *Psittacus riciniatus* BECHSTEIN 1811. *Psittacus cochinchinensis* BECHSTEIN 1811. *Psittacus cucullatus* SHAW 1811. *Psittacus guebuensis (part)* VIEILLOT 1823. *Lorius cucullatus* STEPH. 1826. *Lorius isidorii* SWAINSON 1829. *Eos variegata* WAGLER 1832. *Eos cochinchinensis* WAGLER 1832. *Eos cochinsinensis* G. R. GRAY 1845. *Eos isidorii* G. R. GRAY 1845. *Eos riciniata* BONAPARTE 1850. *Eos indica (var.)* 1859. *Eos riciniata* ROSENBERG 1862. *Lorius riciniatus* SCHLEGEL 1864. *Domicella riciniata (part.)* FINSCH 1868. *Lorius riciniatus* ROSENBERG 1875.

Engelsk: Violet-necked Lory, Cochinchina Lory. Tysk: Kapuzenlori, Violetnackiger Lori. Fransk: Perruche Lori à nuque violette, Lori à châperon bleu.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Pande og forhoved til midten af issen, tøjler, forreste del af kinder og øreområdet skarlagenrød. Baghoved, nakke, bag- og forhals mørkviolet. Overryg skarlagenrød, underryg, overgump og overhaledækfjer mørkere, kraftig karminrød. Skulderdækfjer brunsorte med grønligt skær, skulderrand samt alle undervingedækfjer røde. Bryst, bug og hele underlivet bagtil samt underhaledækfjerene mørkviolette, lårregionen rød med violet skær. Undertiden findes et skarlagenrødt tværbånd over brystet. Håndsvingfjer sortbrune, inderfanens yderste trediedel skarlagenrød, fra den tredie fjer også en skarlagenrød plet på yderfanen, armsvingfjerene røde med bred sort kant i spidsen og skarlagenrød underside, den yderste trediedel sortgrå med olivengrønligt skær. Hånd- og armdækfjer røde ved basis og sorte på yderste trediedel, som danner to sorte tværbånd over vingerne, alle små overvingedækfjer røde. Halefjer olivengrønligpurpurbrune, de to midterste ensfarvede. de øvrige skarlagenrøde på inderste trediedel af inderfanen og stærkt afbleget

skarlagenrøde på undersiden med mat olivengrønlig spids. Næb orangerødt, vokshuden dystert gullig, øjet mørkebrunt til rødbrunt, den nøgne øjenhud gulliggrå, fødder og negle sortagtigt grå.
L: 250-260, V: 140-145, H: 100 mm.

UNGEDRAGT: De sortagtige skulderdækfjer har stærkt grønligt skær ligesom det sorte på vingerne. Alle fjer på fuglenes underside har dystert violette sømme i spidsen.

UDBREDELSE: Molukkerne. Kort, se C. 2. nr. 3.

I NATUREN: Lever i skovene på mørke og afsides liggende områder, berettes det, men da arten ernærer sig af blomstersaft og søde frugter, kommer den sikkert også frem fra de mørke skovpartier, når den ikke føler sig truet. Beretningerne om dens naturliv er iøvrigt yderst sparsomme.

IMPORT: I forrige århundrede hørte den til de allersjældnest indførte fugle og den har kun været i et eneste eksemplar i Zoo, London, i 1873. Ved dette århundredes begyndelse hyppigere indført og averteret til salg af forskellige tyske fuglehandlere.

I FANGENSKAB: Kapuzinlorien er en meget smuk og livlig fugl, der både har slægtens fordele og dens uheldige egenskaber. Den kan skrige så gennemtrængende og vedholdende, at det er uudholdeligt og dens udtømmelser griser så meget til, at den kræver hyppig rengøring. Det har den fælles med mange andre arter, ligesom dens gode sider, og til disse hører, at den som regel aflægger skrigeriet i takt med dens tiltagende fortrolighed, så det, når den er blevet tam, hvilket sjældent varer ret længe, kun er yderst sjældent, man generes af dens skrig.

Enkelte eksemplarer skal kunne lære at tale *(Dr. Platen)*, og om disse fugles intelligens er der ingen tvivl. De kan blive meget hengivne og udfolder under deres leg og livlige færden så megen kluntet, men umiddelbar ynde, at man ikke kan blive træt af at iagttage og glæde sig over dem.

W. Wiese havde i juni 1905 en Violetnakket Lori (Kapuzinlori) udstillet i Zoologisk Haves udsigtstårn, hvilket, grundet fuglens sjældenhed, var en virkelig sensation. I 1934 fandtes et fra Celebes importeret eksemplar i Aarhus Zoo.

Lord Tawistock oplyser, at hunnen siges at have spinklere næb ved basis og et let krummet overnæb.

OPDRÆT: Fru *Prowé,* Moskva, opnåede i 1909 at høre, at fruens Kapuzinloripar havde levende unger i redekassen, men forældrene dræbte og fortærede ungerne da disse var knapt 2 uger gamle. Opmadningsfoderet bestod af opblødte myrepupper, revet æggebrød og hakket æg, desuden hirse, kanariefrø, havre, hamp, pærer og æbler.

1927: *Soudée,* 1. opdræt, sølvmedalje.

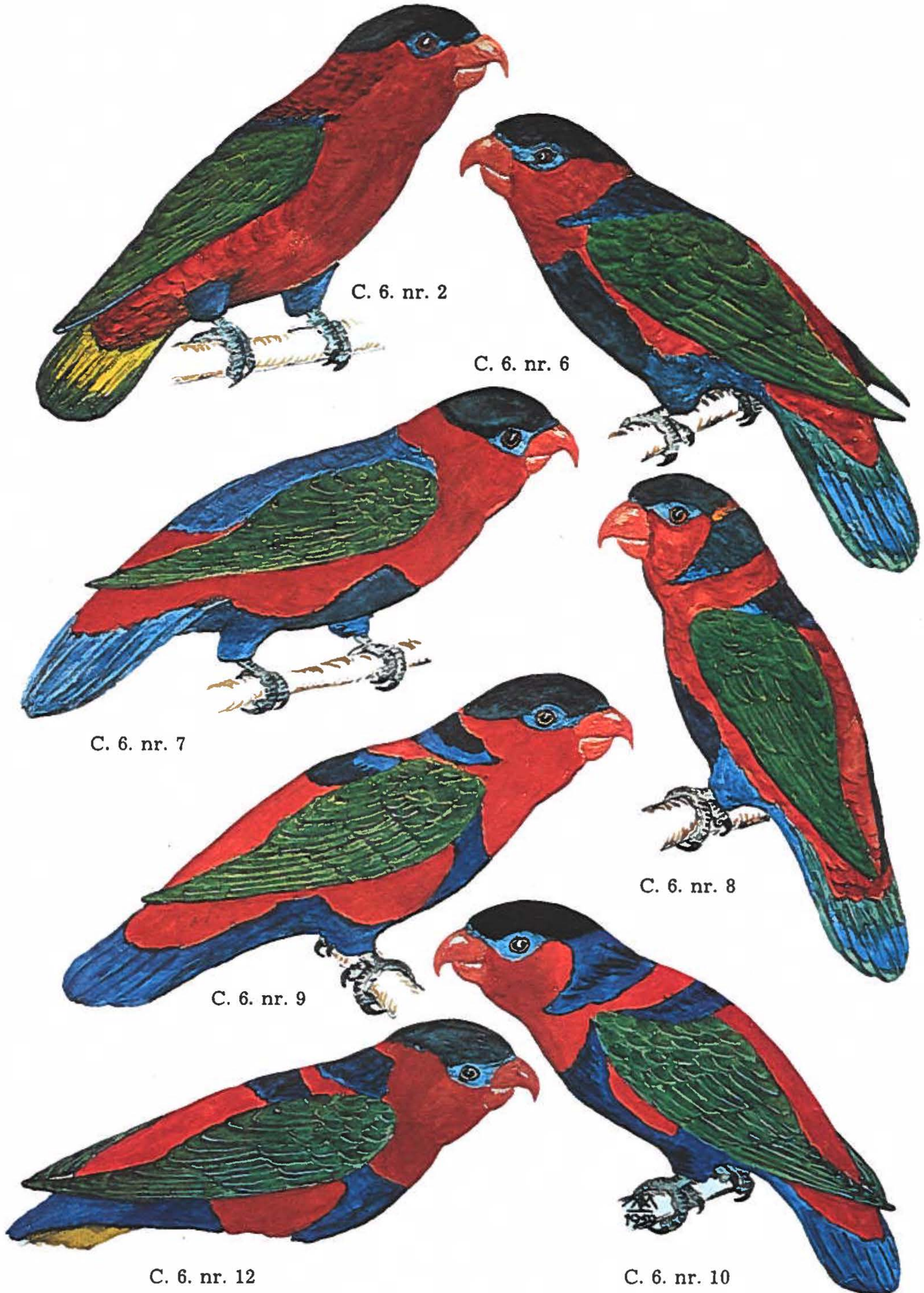
1939: *Bonestill,* Calefornien, fuldbyrdet opdræt.

I Zool. Mus., København, findes *Wieses* eksemplar mrkt. 25. 12. 1922 *(Eos riciniata)* og 1 eksemplar *(Lorius cochinchinensis - Eos riciniata)* Halmahera 26. 2. 1875.

C. 2. nr. 5.: *Eos squamata obiensis* ROTHSCHILD 1899
OBIENSIS LORI

Obiensis = fra øen Obi

NOMENKLATUR: *Eos variegata obiensis* ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl., X, 1899 p. 16 (Obi). *Psittacus variegatus* GMELIN, S. N. p. 319. *Variegated Lory* LATHAM, Syn. I. p. 220. id. *Psittacus variegatus* Ind. Orn. p. 90. BECHSTEIN, Kurze Ueb. p. 70. VIEILLOT, Nouv. Dict. XXV p. 464. LATHAM, Gen. Hist. II (1822) p. 137. KUHL, Consp. p. 98. *Eos variegata* WAGLER, Mon. p. 560. G. R. GRAY, Gen. of B. II nr. 5. id. *Eos indica var.* List. Psitt. (1859) p. 51.



C. 6. nr. 2: *Domicella hypoinochroa hypoinochroa* C. 6. nr. 6: *Domicella lory lory* C. 6. nr. 7: *Domicella l. rubiensis* C. 6. nr. 8: *Domicella l. erythrothorax* C. 6. nr. 9: *Domicella l. jobiensis* C. 6. nr. 10: *Domicella l. cyanauchen* C. 6. nr. 12: *Domicella l. salvadorii*

Engelsk: Variegated Lory. Tysk: Grünschwänziger Wallace Lori. Fransk: Perruche Lori à queue vert.

FARVEBESKRIVELSE:

Som Kapuzinlori (C. 2. nr. 4.) med følgende undtagelser: Den voksne fugl mangler det blå felt i hovedet og den blå farve i halsbåndet. Dens store vingedækfjer og skulderfjer er sorte. Halefjerene er tydeligt grønne.

UNGE FUGLE har bred halsring og en blå plet på forhovedet.

UDBREDELSE: Øen Obi i Molukkerne (Obi major). Kort, se C. 2. nr. 3.

I NATUREN: Som hos næsten alle Loriarterne fra Molukkerne, er der også hos denne opstået mange misforståelser og fejltagelser såvel m. h. t. navngivning som til opholdsområde. Det karakteristiske for denne arts fugle fra Obi og det, som adskiller disse fra fuglene fra øerne Batjan, Halmahera og Ternate, er netop den manglende blå farve på hoved og hals, samt at de hos Kapuzinlorien brunsorte skulderfjer med grønligt skær, hos Obifuglene er sorte ligesom de store vingedækfjer, der jo hos Kapuzinlorien er mere eller mindre røde. Den grønne hale er ligeledes et decideret kendetegn.

8 eksemplarer fra Obi og en hel del fra Ternate og Batjan - indsamlet af DOHERTY LUCAS og GUILLEMARD viser meget tydeligt forskellighederne og fuglene fra Obi danner således med rette en særlig art, der bør kaldes *obiensis*. Allerede i 1868 opfører FINSCH med et enkelt eksemplar som grundlag i sit værk »Die Papageien« (Bd. II p. 804) en særlig varietet med grøn hale.

C. 2. nr. 6.: *Eos squamata insularis* GUILLEMARD 1885
EDWARDS LORI — Tavle 4

Insula = ø

NOMENKLATUR: *Eos insularis* GUILLEMARD, P. Z. S. 1885 p. 565, pl. 34. (Weeda Islands).

Engelsk: Insular Lory, Edwards Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *Eos squamata squamata* (C. 2. nr. 3.) meget, men afviger ved, at det sorte på vingerne er mindre fremtrædende og den mørkt violetblå plet på skuldrene mangler, medens der findes en lille violblå plet på issen. Iøvrigt kan den beskrives således: Rød; dette gælder både hele hovedet, med undtagelse af den lille violetfarvede plet på issen, hals, bryst og bug henimod gumpen, lår, overhaledækfjer og halens over- og underside. Et purpurfarvet bånd går rundt om halsen, mere eller mindre purpurfarvede fjer, nogle af dem har kun purpurfarvede spidser, danner en uregelmæssig plet på nederste del af brystet, underhaledækfjerene er purpurfarvede. Skulderfjerene er røde, dog er de længste mere eller mindre stærkt rødligt purpurfarvede. Vingerne er generelt røde, men håndsvingfjerenes ene fane er rød ved roden, armsvingfjerene og de store vingedækfjer er røde med blå spidser. Vingernes underside er rød med et sort bånd, som dannes af skulderfjerene. Næbbet orange med gul spids, iris rød, fødder sortgrå.
L: 270, V: 140 mm.

UDBREDELSE: Weedaøerne, sydøst for Halmaheraøgruppen. Kort, se C. 2. nr. 3.

I NATUREN: Intet kendt.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa.

I FANGENSKAB: Har været i Zoo, London, og et enkelt eksemplar i Mr. *Ezra's* store samling.

C. 2. nr. 7.: *Eos histrio histrio* (P. L. S. MÜLLER) 1776
DIADEM LORI —Tavle 5

Histrio = skuespiller.

NOMENKLATUR: *Psittacus histrio* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776 p. 76 (East Indies = Sangir Islands). *Psittacus indica coccinea* BRISSON 1760. *Psittacus indicus* GMELIN 1788. *Psittacus coccineus* LATHAM 1790. *Lorius coccineus* STEPH. 1826. *Eos indica* WAGLER 1832. *Eos coccinea* SCLATER 1860. *Lorius indicus* FINSCH 1865. *Domicella coccinea* FINSCH 1868. *Eos histrio* G. R. GRAY 1870. *Lorius histrio* KOCH 1876. *Domicella histrio* REICHENOW 1881.

Engelsk: Red-and-blue Lory, Blue-tailed Lory, Blue-diademed Lory, Blue-breast-

ed Lory. Tysk: Blaustirniger Lori, Diademlori, Blaubrüstiger Breitschwanzlori, Brustbandlori. Fransk: Perruche violet et rouge, Lori rouge et violet, Perruche Lori a diademe bleu. Dansk: Også kaldet Blåbrystet eller Blåpandet Lori.

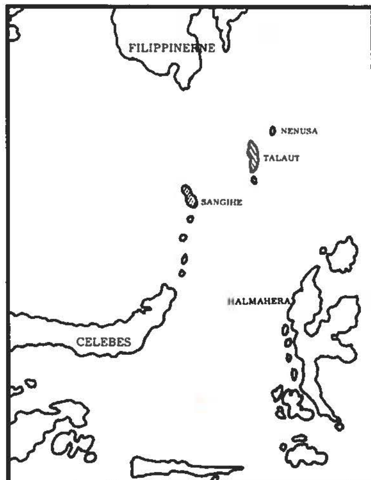
FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Isse, øreplet, nakke, bryst og lår blå; skulderfjer sorte; flanker og bug purpurblå; underhaledækfjer med blå spids; vingedækfjer røde med sort spids, svingfjer sorte med rød inderfane ved basis; halefjer purpurblå, sidehalefjerenes inderfane rød. Øje ravgult, næb orangerødt, fødder sortagtige.

L: 300, V: 160, H: 132 mm.

♀ undertiden lidt mindre end hannen. Hunnen hævdes også undertiden at have et kraftigere næb med en længere krog på overnæbbet.

NB. Eksemplarer med mindre blåt i fjerdragten er sandsynligvis ældre fugle.



C. 2. nr. 7: *Eos h. histrio* ///
C. 2. nr. 8: *Eos h. talautensis* \\\
C. 2. nr. 9: *Eos h. challengeri* ≡

UDBREDELSE: Sanghir og Talautøerne nord for Celebes.

I NATUREN: Da Dr. *Forsten* havde hjemsendt de første eksemplarer af denne art fra Halmahera, var der i lang tid tvivl om dens hjemsted. Hverken *Bernstein* eller *Wallace* havde fundet den der, så de hjemsendte fugle måtte være eksemplarer, som havde været holdt i fangenskab. *Wallace* fandt dog i 1864 arten på øerne *Store Sanghi* og *Siao*, senere nedlagde også *A. B. Meyer* en del eksemplarer der. *A. B. Meyer* skildrer iøvrigt arten således: Det må være en særlig mollukkansk form, da der ikke findes nogen beslægtet art hverken på Filippinerne eller Celebes. Ganske vist er der nedlagt nogle få fugle på Celebes, men det har altid været eksemplarer, som er undveget fra fangenskab. Den findes kun på Sanghir og Talautøerne og bringes derfra af handels- og søfolk til Menado, der kan betragtes som hovedstad for øgrupperne nord for Celebes og hovedafsætningsmarkedet for alle varer derfra. Men iøvrigt sælger søfolkene fra de små øer Diademlorier vidt omkring, blandt andet på Filippinerne, hvor disse fugle også er yndede som burfugle.

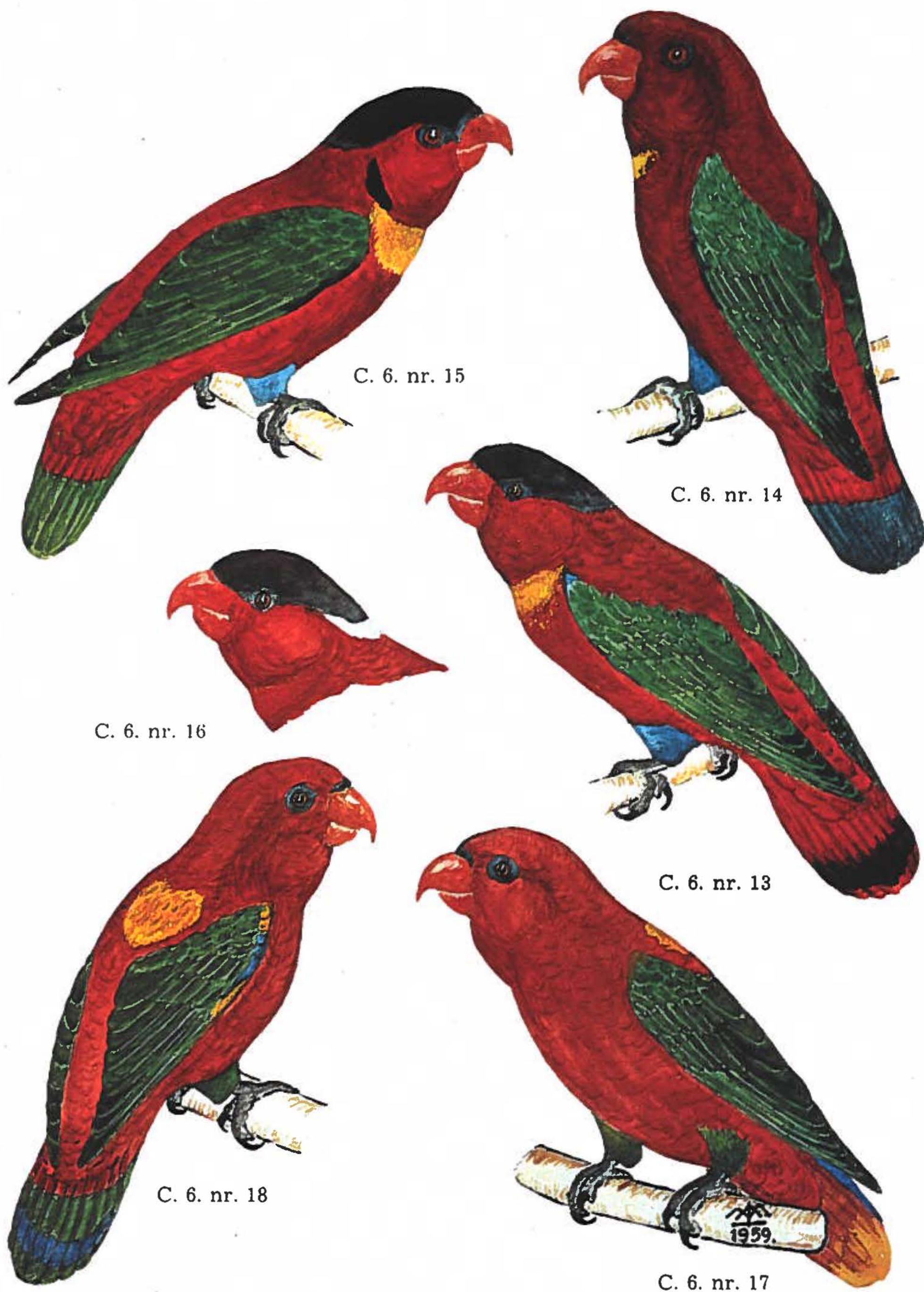
Det berettes, at de indfødte på småøerne fanger loriungerne ud af rederne kort tid før ungerne bliver selvstændige og tæmmer dem til salg. Herunder skal de have gjort den erfaring, at loripar, som kun har een unge i reden, yder langt større unger, end par, som har to unger i reden. Denne størrelsesforskel vedvarer hele livet og er så betydelig, at ungerne ofte anses for to forskellige racer og fuglene vil altid kunne skelnes fra hinanden på denne størrelsesforskel.

IMPORT: I forrige århundrede meget sjældent nået til Europa. 1871 et par i Zoo. London, og 1872 et enkelt eksemplar fra *A. B. Meyer* samme sted. 1879 var et par udstillet på »Ornis«, Berlin, af en fuglehandler, og i Dr. *Platens* samling fandtes 7 stykker.

I FANGENSKAB: Diademlori er en dejlig fugl. I direktør *Scheuba's* samling fandtes et eksemplar, om hvilket siges: »Den er meget roligere og mindre bevægelig end f. eks. *Domicella garrulus* (C. 6. nr. 17.) og *Eos bornea bornea* (C. 2. nr. 11.). Den er også meget mere tilbageholdende og ikke nær så fortrolig, men ikke desto mindre er den - som de fleste Lorier - let at forskrække eller at bringe i affekt, hvilket altid har mere eller mindre betydningsfulde sygdomsanfald til følge. Dens hovedfoder er hampefrø«.

Iflg. *Lord Tawistock* skal denne art derimod være meget legesyg.

1,1 hos *P. Rødvig*, Aarhus, i flere år. Af hans forskellige loriarter er denne den mest utilnærmelige og nervøse, ved ankomsten søgte den op i volierens yderste krog, synlig angst når mennesker nærmede sig. Det er den eneste art han ikke har håndtam; de er indbyrdes legesyge, når de ikke føler sig iagttaget.



C. 6. nr. 13: *Domicella domicella* C. 6. nr. 14: *Domicella tibialis*
C. 6. nr. 15: *Domicella chlorocercus* C. 6. nr. 16: *Domicella albidinuca*
C. 6. nr. 17: *Domicella garrula garrula* C. 6. nr. 18: *Domicella garrula flavopalliata*

1960 udstillet 1 stk. *E. h. histrio* og 1 stk. *E. h. challengeri* (som par) i Glostrup af *Bjarke Gradholt.*

I 1961 er der i København som par udbudt 1 stk. *E. h. histrio* som han og 1 stk. *E. b. bornea* som hun.



Diadem Lori - Foto: P. Rødvig

C. 2. nr. 8.: *Eos histrio talautensis* MEYER & WIGLESWORTH 1894
TALAUT LORI

Talautensis = fra Talaut (øgruppe nord for Celebes).

NOMENKLATUR: *Eos histrio talautensis* MEYER & WIGLESWORTH, Journ. f. Orn., 42, 1894, p. 240. (Talaut Islands).

Engelsk: The talaut variety of the Blue-tailed Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Denne art er iflg. *Mivart* at opfatte som en mellemform mellem *E. histrio* og *E. challengeri* (C. 2. nr. 7. og 9.), og efter en påvisning af den ringe forskel, der er mellem museernes skind inden for hver af disse to arter og mellem dem indbyrdes, anfører *Mivart,* at det er med ulyst, at han må opføre *E. challengeri* som en selvstændig art.

E. h. talautensis adskiller sig fra de nævnte ved at have større udbredelse af den røde farve på vingerne og en smallere sort kant på armsvingfjerene.

UDBREDELSE: Talautøerne nord for Celebes. Kort, se C. 2. nr. 7.

C. 2. nr. 9.: *Eos histrio challengeri* SALVADORI 1891
RØDBRYSTET DIADEM LORI — Tavle 5

Challengeri af challenge = vinder, udfordrer.

NOMENKLATUR: *Eos challengeri* SALVADORI, Cat. o. Bds. Brit. Mus., 20, 1891 p. 18, (in key) p. 22. (Meangis Island). *Eos indica* SCLATER. P. Z. S. 1878 p. 578.

Engelsk: Challenger Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *Eos histrio histrio* (C. 2. nr. 7.) meget, men er mindre af størrelse og brystet er ikke rent blåt.

♂ og ♀ : Kroppen, incl. bagryggen, rød; skulderpartiet og nakken blå, brystet beklædt med en blanding af røde og blå fjer; øjne røde (eller let brune hos hannen). næb orange, ben rødlige eller brunlige; iøvrigt som *E. h. histrio* (C. 2. nr. 7.).
L: 250, V: 152, H: 100 mm.

UDBREDELSE: Nenusaøerne (mellem Halmahera og Philippinerne).
Kort, se C. 2. nr. 7.

I NATUREN: *Mivart* anfører, at Dr. *Murray* købte 4 eksemplarer af indfødte, som sagde, at de kom fra Meangis i Nenusaøgruppen, og at 3 af disse fugle, der findes i Brit. Museum, har dannet grundlag for *Sclaters* beskrivelse og katalogisering af arten. Iøvrigt intet kendt om dens naturliv.

1 eksemplar hos *Bjarke Gradholt*, København

Zool. Mus., København, har et skind fra Sanghirøerne.

C. 2. nr. 10.: *Eos bornea cyanonothus* (VIEILLOT) 1817
BURU LORI

Cyanonothus, af cyan = blå, nonothus = ikke på øret.

NOMENKLATUR: *Psittacus cyanonothus* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., 25, 1817 (1818) p. 334. (Moluccas, ex Le Vaillant, Perroquets, pl. 93, error = Buru).



Engelsk: Red Lori from Buru.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ ens, men væsentlig mindre end *Eos bornea bornea* (C. 2. nr. 11.), som de ligner meget, navnlig denne arts lokalrace fra *Ceram*. Undersiden af kroppen, skulderpartiet og vingedækfjerene mørkt purpurrøde. Håndsvingfjerene dystert sortagtigt grå med grønligt skær mod spidsen.

UDBREDELSE: Øen Buru i Molukkerne.

Finsch anerkendte ikke denne art, idet han ikke fandt *Vieillots* beskrivelse tilstrækkelig fyldestgørende (Rød, skuldre blå) og han opførte derfor Buru Lorien under *Domicella rubra* (*Eos bornea bornea*, C. 2. nr. 11.)

C. 2. nr. 10: *Eos b. cyanonothus*	///
C. 2. nr. 11: *Eos b. bornea*	\\\
C. 2. nr. 12: *Eos b. rhotschildi*	≡
C. 2. nr. 13: *Eos b. bernsteini*	|||

C. 2. nr. 11.: *Eos bornea bornea* (LINNE) 1758
RØD LORI — Tavle 5

Bornea = fra Borneo

NOMENKLATUR: *Psittacus borneus* LINNAEUS, S. N. I. p. 141 1766. *Psittaca coccinea Bonarum fortunarum insulæ* BRISSON 1760. *Psittacus chinensis* MÜLLER 1776. *Psittacus ruber* GMELIN 1788. *Psittacus moluccensis* LATH. 1790. *Psittacus cœruleatus* SHAW 1789-1813. *Psittacus cyanurus* SHAW 1811. *Psittacus cyanonotos* VIEILLOT 1817. *Lorius ruber* STEPH. 1826. *Lorius borneus* STEPH. 1826. *Lorius cyanurus* STEPH. 1826. *Eos rubra* WAGLER 1832. *Psittacus guebuensis (part.)* S. MÜLLER 1839/44. *Lorius caeruleatus* G. R. GRAY 1845. *Eos sp.* ROSENBERG 1862. *Eos rubra var.* WALL. 1863. *Psittacus bernsteinii* ROSENB. 1863. *Lorius squamatus* SCHLEG. 1864. *Domicella rubra* FINSCH 1868. *Domicella schlegelii* FINSCH 1868.

Engelsk: Red Lory, Blue-tailed Lory, Blue-fringed Lory, Moluccan Lory, Long-tailed Scarlet Lory. Tysk: Roter Lori, Blauschulteriger Lori. Fransk: Lori de la Chine, Perruche écarlate, Lori à franges bleues, Perroquet Lori à queue bleu.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Lysende skarlagenrød; de længste skulderfjer og underhaledækfjer blå. Vingedækfjer røde, de 3-4 yderste svingfjer kun røde indvendigt ved basis, ellers sorte, inderste svingfjer sorte med blåt skær over spidsen, øvrige svingfjer med sort spids. Hale mørkerød, undersiden gyldenrød, inderfanerne lysende røde ved roden. Øjet brunt til orange; øjenring, vokshud og fødder sortgrå. Næbbet rødt.

L: 265-300. V: 139-180. H: 89-110 mm.

Iflg. *Lord Tawistock* skal hunnens næb være lidt mere buet og smalt ved basis end hannens.

UNGE FUGLE: Fjerene på kroppens underside har blålige sømme.

UDBREDELSE: Sydlige Molukker, Amboina, Saparua og Ceram. Trækker periodisk til Harouko, Ceram-laut, Goram, Monawolka, Tejor, Khoor, Banda og Keiøerne. Kort, se C. 2. nr. 10.

Denne smukke lori har været kendt siden 1751 og været beskrevet eller omtalt meget ofte, men tit så ufuldstændigt, at den har været forvekslet med andre arter. Dens omfattende nomenklatur har selv FINSCH måttet opgive at bringe orden i og den senere udvikling har vist, at der både er begået fejl i negativ og positiv retning.

I NATUREN: Der findes kun få konkrete beretninger fra fuglens liv i naturen, men den er oftest observeret af de rejsende forskere i høje træer i flokke, der under et øredøvende spektakel behændigt klatrede rundt og fortærede træernes frugter.

IMPORT: Omkring århundredskiftet ret hyppigt i handelen, tidligere og op til vore dage sjældnere indført. Nogle få eksemplarer har været i Zoo, London.

I FANGENSKAB: Klog og elskværdig af væsen, bliver hurtigt tam under omsorgsfuld pleje, lader sig tage på hånden og kæle for og kan blive meget fortrolig. Leger gerne og de fleste eksemplarer kan lære at efterligne ord, latter, gråd og dyrelyde. Enligtsiddende kan blive gode talere, men ofte vil de skrige slemt, dersom de ikke beskæftiges. Giver man sig meget af med dem, kan de dog næsten helt afvænnes med at skrige.

Wiese anfører i Gef. Welt, at man nødigt må skræmme disse fugle, da det let kan have deres død til følge.

Som foder til nyimporterede anvendte *Wiese* kogt ris, opblødt franskbrød og frugt, men af frø så at sige intet.

OPDRÆT:

1940: *Hopkinson* anfører, at Rød Lori er opdrættet 2 gange.
1942: *Delacour* nævner *Sheffler*, Arizona (1 unge).
1946: Antydes et belgisk opdræt uden beskrivelse.
1949: *Sheffler*, Arizona, opdræt gentaget.
1961: Zoo, København, har 2 smukke eksemplarer.
Zool. Mus., København, har et skind fra Molukkerne 1908.

C. 2. nr. 12.: *Eos bornea rothschildi* STRESEMANN 1912
ROTHSCHILDS LORI

Stresemann opkaldte fuglen efter baron *W. von Rothschild*, hvis arbejder med Psittacider har bidraget væsentligt til kendskabet til disse fugle.

NOMENKLATUR: *Eos bornea rothschildi* subsp. n. STRESEMANN, Nov. Zool. XIX, 1912, p. 340. (Mansuela, 3000 feet, central Ceram).

Engelsk: Rothschild's Lory. Tysk: Rothschilds Lori. Fransk: Perruche Lori de Rothschild.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ganske som *Eos bornea bornea* (C. 2. nr. 11.), men væsentligt mindre.

Vingemål *E. b. rothschildi:* Han 154-163 mm; hun 147-154 mm
Vingemål *E. b. bornea:* Han 169-172 mm; hun 160-169 mm

UDBREDELSE: Øen Ceram i Molukkerne. Kort, se C. 2. nr. 10.

Denne underart findes tilsyneladende kun i de ret utilgængelige bjergområder i de centrale dele af øen Ceram, hvor *Stresemann* har fundet den i ca. 1000 meters højde, men intet berettet om dens naturliv.

C. 2. nr. 13.: *Eos bornea bernsteini* (ROSENBERG) 1863
BERNSTEINS RØD-LORI

Bernsteini = opkaldt efter dr. *Heinrich Agathon Bernstein* (1828-1865)

NOMENKLATUR: *Psittacus (Eos) Bernsteini* ROSENBERG, Natuurk. Tijdschr.

Nederl. Indie, 25, 1863 p. 145. (Kei Islands). *Lorius squamatus* (BODD.) SCHLEGEL 1864. *Lorius ruber* SCHLEGEL 1864. *Lorius squamatus* ROSENBERG 1867. *Psittacus squamatus* BODDAERT. *Eos squamata* G. R. GRAY 1859. *Lorius gubiensis* LESSON. *Lori ecaillé* LEVAILLANT.

Engelsk: Molucca Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Dyster skarlagenrød, også halen; øreplet livligt blå, skulderdækfjer blå. Fjerene på kroppens underside med violetblå søm i spidsen, disse sømme er især brede på bugfjerene og lårene er næsten helt blå. Svingfjerene sorte i spidsen, de første to håndsvingfjer helt sorte. Armsvingfjerene med smal sort søm i spidsen og armdækfjerene ligeså, hvorved der dannes 2 mørke tværbånd over vingerne. De 3 sidste armsvingfjer blå. Næb orangefarvet, fødder sortagtigt brune.

Vinge: han 170-180 mm; hun 165-170 mm.

Hos UNGE FUGLE fremkommer den blå øreplet først efterhånden.

UDBREDELSE: Keiøerne. Kort, se C. 2. nr. 10.

Dr. *Heinrich Agathon Bernstein* var bl. a. leder af en nederlandsk ekspedition til Ny Guinea.

Bernsteins Rød-Lori ligner *Eos bornea bornea* (C. 2. nr. 11.), men skelnes let fra denne ved følgende afvigelser:

Den blå øreplet, den over ryggen klart ultramarinblå bue, dannet af de store rygfjer, og de blå sømme på bugfjerene. *E. b. bornea* mangler blå øreplet, har kun blåt på overvingedækfjerenes spidser og mangler blåt på bugfjerene.

C. 2. nr. 14.: *Eos semilarvata semilarvata* BONAPARTE 1850

CERAM-LORI — Tavle 5

Semilarvata af semi = halv, og larva = maske.

NOMENKLATUR: *Eos semilarvata* BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, 30, Feb. 1850, p. 135. id Consp. Av., 1 after 15. Apr. 1850, p. 4 (No locality = Mountains of Ceram). id. Proc. Z. S. (1850) pl. 15. id. Rev. et Mag. Z. 1854. id. NAUMANN 1856. G. R. GRAY, List Psitt. (1859) p. 51. WALLACE, Proc. Zool. S. 1864 p. 290. SCHLEGEL, Dierentuin 1864 p. 68 id. *Lorius semilarvatus,* Mus. P. B. Psitt. 1864 p. 124. *Domicella semilarvata* FINSCH, Papag. II p. 794, 1868. REICHENOW J. f. Orn. 1881 p. 168. id. Vogelbild., Nachtr. 41 (1883).

Engelsk: Blue-cheeked Lory, Ceram Lory. Tysk: Blaubäckiger Breitschwanzlori, Blauwangiger Breitschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hele kroppen fra hoved til bagryg og overhaledækfjerene er, ligesom undersiden fra struben til underhaledækfjerene, rød. Et blåt bånd strækker sig over hver kind fra undernæb til hen bag øreregionen. Håndsving- og hånddækfjerene har sort yder- og rød inderfane; armsvingfjerene er røde med sort spids; undervingedækfjer og undersiden af vingerne rød, med undtagelse af den sorte kant på svingfjerenes spids. Halen meget mat mørkrød foroven. halefjerenes inderfane også rød, halens underside lige så mørk rød, men fjerene er en ubetydelighed lysere i spidsen. Fødder sorte, næbbet mere eller mindre rødlig gult.

L: 226; V: 132; H: 100; N: 21; L: 15 mm.

UNGE: Kindernes blå farve har mindre udstrækning, bugfjer med smalle blå kanter, en plet på bug og underhaledækfjer blå, hånddækfjer mørke og på yderfanerne kantet med blåt.

UDBREDELSE: Ceram i Molukkerne.

C. 2. nr. 14: *E. s. semilarvata* ///
C. 2. nr. 15: *E. s. goodfellowi* \\\

Denne art er først beskrevet i 1850 af prins *Lucien Bonaparte,* og der findes intet eksemplar i Brit. Mus. Dr. *Wallace* har aldrig truffet den på sine mange, vidt udstrakte og succesrige rejser, men han formodede, at den levede på Timor-laut, hvilket dog betvivledes af *Salvadori,* fordi *Eos reticulata* (C. 2. nr. 2.) levede der.

I NATUREN: Ceram Lori er en decideret bjergfugl, der udelukkende lever i omkring 1500 meters højde i de centrale og meget utilgængelige bjergegne i den midterste del af Ceram, den største ø i Molukkerne - 17.750 kvadratkilometer. Man kender meget lidt til dens naturliv, hvilket formentlig netop skyldes dens utilgængelige opholdsområder.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa.

I FANGENSKAB: Sjælden i fangenskab, men den har dog været i Mrs. *Johnstones* samling.

Ceram Lori adskiller sig fra *Eos cyanogenia* (C. 2. nr. 1.) ved sin mindre og lysere plet *omkring* øjnene, ved sin meget fremtrædende lyseblå plet *under* øjnene og ved sin mangel på sort i skulderpartiet.

Fra *Eos reticulata* (C. 2. nr. 2.) afviger den ved at mangle det blå mellem skuldrene.

Eos semilarvata kühni ROTHSCHILD 1897
KÜHNS LORI

Mr. *Heinrich Kühn* sendte blandt en del andre fugle fra Keiøerne også et par papegøjer fra øen Toeal, Little Kei, og *Walther von Rothschild*, 1868-1937, direktør for *Tring-Museet,* fandt efter en nøje undersøgelse, at et par eksemplarer fra Little Kei var så meget afvigende, at de dannede en ny race eller underart, som han gav navnet:

Eos kühni sp. nov. - til ære for deres opdager.

Eos s. kühni ligner *Eos s. semilarvata* BP. (C. 2. nr. 14.), men afviger iflg. *Rothschilds* beskrivelse på følgende punkter:

1. Kindpletterne, der udgår fra øjet i dettes bredde, strækker sig kun over øverste del af øreområdet, medens det blå felt hos *E. s. semilarvata* udgår fra undernæbbets rod og i en bred bue udstrækkes over kinden til øredækfjerene.
2. Skulderfjerene og enkelte af de mindre vingedækfjer er blå og danner en bred, blå bræmme langs hele vingens overkant, medens *E. s. semilarvata* kun har en meget begrænset blå plet over skuldrene.
3. Foruden den sorte spids på hånd- og armsvingfjerene findes et bredt, sort bånd over vingen. Det dannes af de sorte spidser på de store overvingedækfjer, og mangler helt hos *E. s. semilarvata.*
4. Endelig er de blå farvefelter hos *E. s. kühni* af en dyb blå farve, medens de hos *E. s. semilarvata* er lyseblå.



Kühns Lori

C. 2. nr. 15.: *Eos goodfellowi* OGILVIE-GRANT 1907
GOODFELLOW-LORI
Goodfellowi = opkaldt efter Mr. *Walter Goodfellow* (1866-1953).

NOMENKLATUR: *Eos goodfellowi* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., 19, 1907 p. 102.

Engelsk: Goodfellow's Lory.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Ligner *Eos bornea bornea* (C. 2. nr. 11.) meget og har ligesom denne næsten fuldkommen rød kropfarve. Derimod afviger den fra den nævnte art ved at have lavendelblå øredækfjer samt violetblå ryg og lår. Fjerene på midten af brystet og på bugen er kantet med mørkeblåt.

Beskrivelsen af denne form stammer fra 2 eksemplarer, som levede i voliere, sandsynligvis de samme, som af Mr. *Goodfellow* blev bragt levende til England og anbragt hos Mrs. *Johnstone of Burrswood*, Sussex.

UDBREDELSE: Øen Obi i Molukkerne. Kort, se C. 2. nr. 14.

Mr. *Kinnear* oplyser, at der ikke findes noget eksemplar af denne art i Brit. Mus. Den korte beskrivelse tyder på, at fuglen er nært beslægtet med *Eos s. semilarvata* (C. 2. nr. 14.), men den er meget afvigende fra *Eos squamata obiensis* (C. 2. nr. 5.), der også er hjemmehørende på øen Obi.

3.
SLÆGT:
(Trichoglossus)

Stribethoved Lorier

Trichoglossusarterne (trichos = hår, glossa = tunge) er slanke, meget farvestrålende fugle i fra drossel- til duestørrelse. Fjerene på hovedet med skaftstriber, næbbet middellangt og slankt med stærkt nedadbøjet spids. Ret lange og spidse vinger. Halen bredfjeret ved roden, regelmæssigt aftrappet til kileform. Fødderne korte og kraftige, tæerne tykke med stærkt krummede negle.

Indenfor arten afviger de enkelte eksemplarer ofte meget stærkt i farve og tegning.

27 arter og underarter udbredt fra Tasmanien i syd til Halmahera og Morotai mod nord.

Ernæring som *Eos*, men Trichoglossusarterne ynder at afbarke pile- og frugttræsgrene; iøvrigt henvises til beretningerne under C. 3. nr. 23. *Trichoglossus haematod moluccanus*, om ernæring og opdræt.

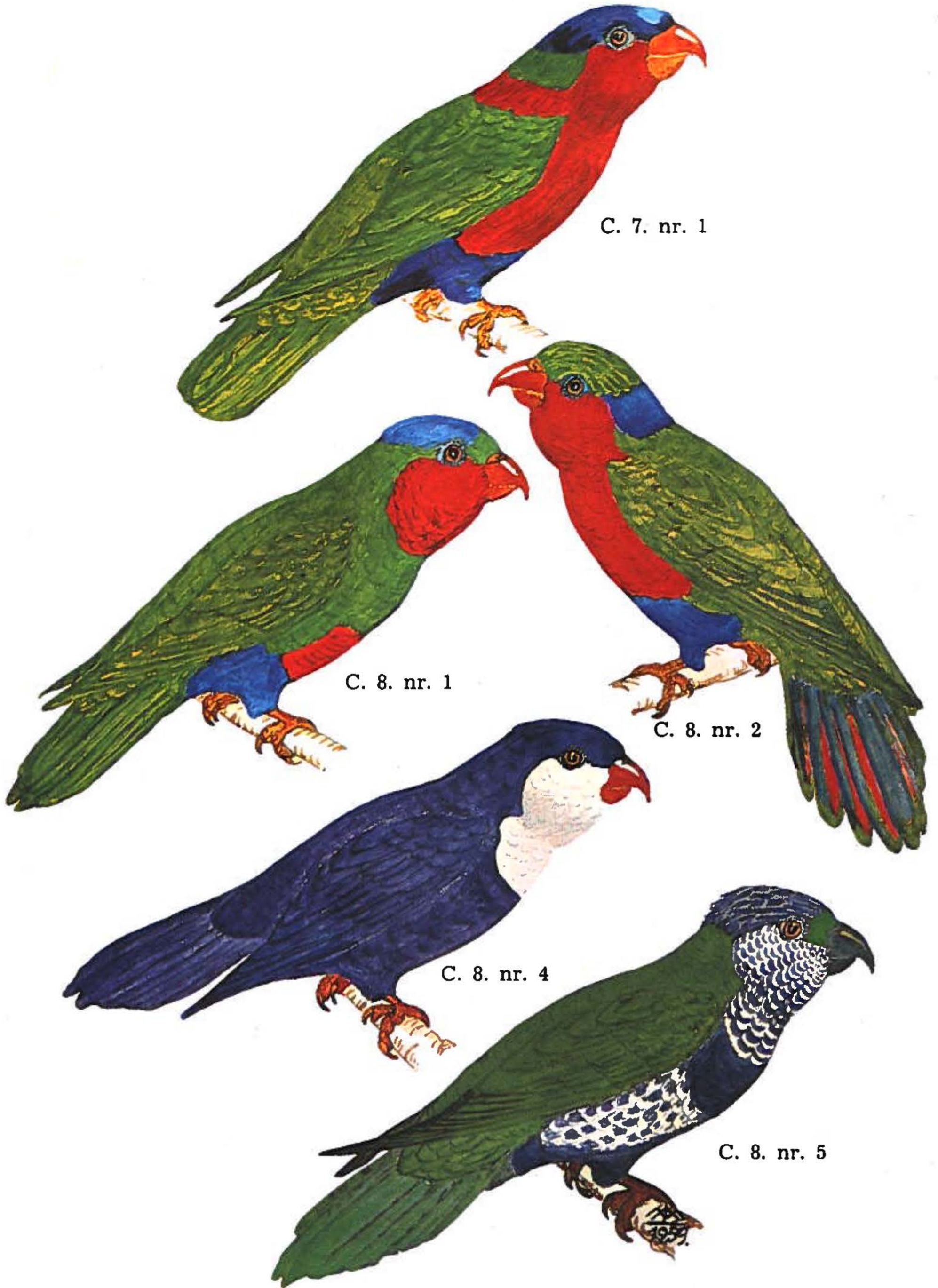
C. 3. nr. 1.: *Trichoglossus ornatus* (LINNE) 1758
PRAGTLORI — Tavle 6
Ornatus = prydet, smuk

NOMENKLATUR: *Psittacus ornatus* LINNAEUS, Syst. Nat. ed. 10. *1*, 1758 p. 98 (America error = East Indies, ex Edwards, pl. 174, i. e. Celebes). *Avis paradisiaca orientalis elegantissima* SEBA 1734. *Psittacus minor e cocineo viridis* EDWARDS 1751. *Psittaca indica varia* BRISSON 1760. *Psittacus inquinatus* MÜLLER 1776. *Lorius ornatus* STEPH. 1826. *Australasia malaisiæ* LESSON 1831. *Eos ornata* WAGLER 1832. *Psittacus (Trichoglossus) ornatus* MÜLLER & SCHLEGEL 1839-1844. *Trichoglossus ornatus* G. R. GRAY 1846.

NB. Hos ældre forfattere: Loriparrakeet og Paradisparakit.

Engelsk: The Lory Parrakeet, Ornamental Lory. Tysk: Schmucklori, Blauohriger Keilschwanzlori. Fransk: La Perruche Lori, Perruche orné. Native: Bangnu eller Bandhnu (Bengali); Ololito (Gorontolo); Kerut og Parkitji (Minehassa).

TAVLE 13

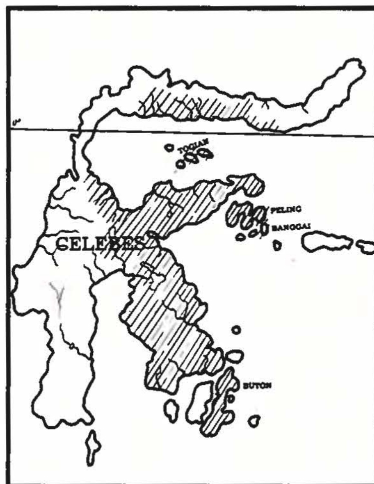


C. 7. nr. 1: *Phigys solitarius.*
C. 8. nr. 1: *Vini australis.* C. 8. nr. 2: *Vini kuhli*
C. 8. nr. 4: *Vini peruviana.* C. 8. nr. 5: *Vini ultramarina.*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Overhoved og øredækfjer purpurblå; over baghovedet et rødt bånd med mørkeblå tværlinier; kinder røde; bag øredækfjerene og kinderne et bredt, gult bånd; øvrige overside grøn; på overryggen et for det meste skjult gult tværbånd; forhals og bryst røde med sortblå tværlinier, hagen mangler disse tværlinier. Midten af bugen grøn, siderne gule; undergump og underhaledækfjer gulliggrønne, fjerene med grønne sømme. 1. svingfjer sortgrå, yderfanen blå, øvrige svingfjer grønne på yderfanen og i spidsen, de forreste dog med blålig spids; dækfjerene grønne; vingeranden med blandet grønne og gule fjer; undervingedækfjer gule, hale grøn, sidehalefjerene mørkt orange på inderfanen og røde ved roden. Næb rødt, vokshuden grå. Øjet rødbrunt til mørkebrunt, øjelågskant blålig. Fødder grå.

L: 220-250; V: 110-120; H: 67-87 mm.

UDBREDELSE: Celebes og tilgrænsende øer (Togian, Peling, Banggai og Buton).



C. 3. nr. 1.: *Trichoglossus ornata* ///

I NATUREN: Den almindeligste papegøje på Celebes, findes overalt på øen og færdes i flokke, der uophørligt smutter omkring i træerne for at finde, bide i og kun delvis fortære de frugter, som årstiden byder på. Der findes altid nogle, som Pragtlorien kan leve af, men den foretrækker bananer og den er ustandselig på færde for at æde, lege og i flok med beslægtede skrigende at flyve fra det ene træ til det andet. Kun i de hedeste middagstimer holder den sig i ro i det tætteste bladhang og da sidder mange sammen, pludrer, piller hverandre i fjerene eller hviler blot i skygge for tropesolen. Dersom vejret er koldt, flyver de ustandseligt omkring hele dagen.

De indfødte nedlægger disse fugle for at spise dem, men fanger også mange levende for at holde dem som husfugle. Ofte ses en Pragtlori lænket til en lille stander udenfor de indfødtes hytter; fuglene siges at være meget vilde i begyndelsen og slet ikke lette at tæmme. Som mange andre Lorier, har også denne en egen duft, ret behagelig og meget lignende duften af hyacinther. Om yngel og udvikling af ungerne er der ikke berettet noget fra opholdsområderne.

IMPORT: Før 1880 meget sjældent indført, kun i et enkelt eksemplar i Zoo, London, i 1873 og 1874 og næppe i nogen anden zoologisk have før i langt senere tid. Frk. *Hagenbeck* udstillede et enkelt eksemplar på »Ornis«, Berlin, i 1880. Denne fugl havde endnu en ring af kokosnøddeskal om foden, som den havde været lænket ved i sit hjemland. I 1880 begyndte importen for alvor og i løbet af dette år sank prisen til næsten det halve.

I FANGENSKAB: Trods ankomst i tilsyneladende meget fin kondition, syntes de nyimporterede Pragtlorier svagelige og Dr. *Russ* oplyste i sin tid, at fuglene døde meget snart uden forudgående sygdom, men med hjernen overfyldt med blod og han sluttede deraf, at de enten let bliver ophidsede, forskrækkede, eller at de har været udsat for en eller anden påvirkning, f. eks. for megen varme. Iøvrigt betegnes Pragtlorien som lille og sirlig, yndefuld i hver bevægelse, ikke så urolig, blidere end de fleste beslægtede arter, men dog ret livlig og med et knapt så gennemtrængende skrig.

Iflg. *F. Rannje* gnaver Pragtlorien aldrig, derimod griser den meget både fra næb og gat.

OPDRÆT:

1884: *Beaujardin* ved Tours (2 unger, 3 uger).

1884: Gross. *B. Christensen*, København, (æg af denne art).

1926: *Decoux*, 2 æg, 1 unge, som voksede langsomt, døde ca. 1 måned gammel, da den begyndte at få fjer.

1927: *Decoux*, gentagelse i februar, men ubefrugtede æg. Gentagelse i maj, 2 unger. En døde ca. 1 måned gammel, den anden forlod redekassen ca. 2 måneder gammel, blev madet af begge de gamle fugle.

1932: *Hood*, U. S. A., 1 unge døde i 1931. - I. 2 æg, ungerne døde 14 dage gamle. - II. 2 unger, dette opdræt fik medalje.

1934: *O. Hirthe*, København. Zoo, Aarhus, fik en sending direkte fra Celebes, O. Hirthe udtog selv par i 1934.

1936: 14. januar kom det første æg, 15. januar det andet, men fuglene rugede forgæves og kom på udstilling i 10 dage. 26. februar atter et æg, 27. februar kom det andet æg og 22. marts klækkedes en unge, der døde 25. marts fordi den ikke blev madet. 14. juni var der igen en 2 dage gammel unge og 2 æg. Disse var ubefrugtede, men ungen vejede 8 gram, havde lille hoved, hvidgule dun på kroppen, stort, klumpet underliv, lyse ben og sort næb og sorte kløer. 11 dage gammel åbnede den øjnene og dunene blev grå. 19 dage gammel vejede den 65 gram og blev madet af begge forældre. 30 dage gammel havde den de blå hovedfjer og det blå på vingerne. 28. juli 1936 var ungen fuldfarvet.

1940: Mrs. *Bonestell*, Californien, fuldbyrdet opdræt.

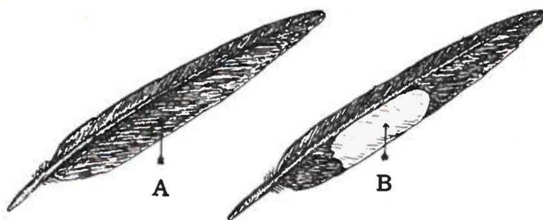
1946: *Bruynell Steynockerzeel*, Belgien, opdræt lykkedes.

Endvidere er der opdrættet bastarder mellem denne og *Rødnakket Lori* (C. 3. nr. 21.), *Lori fra de blå bjerge* (C. 3. nr. 23.) og *Skælbrystet* Lori (C. 3. nr. 26.)

Flere danske opdrættere har i flere år haft denne skønne fugl, således f. eks. *J. Lindegaard*, Brylle, *Carl Aage Jensen*, Køge, og i Zoo, København, er der for tiden (1961) 2 fine levende eksemplarer.

Zool. Mus., København, har et fint skindlagt eksemplar. Celebes, Kisma 24.-2.-1875.

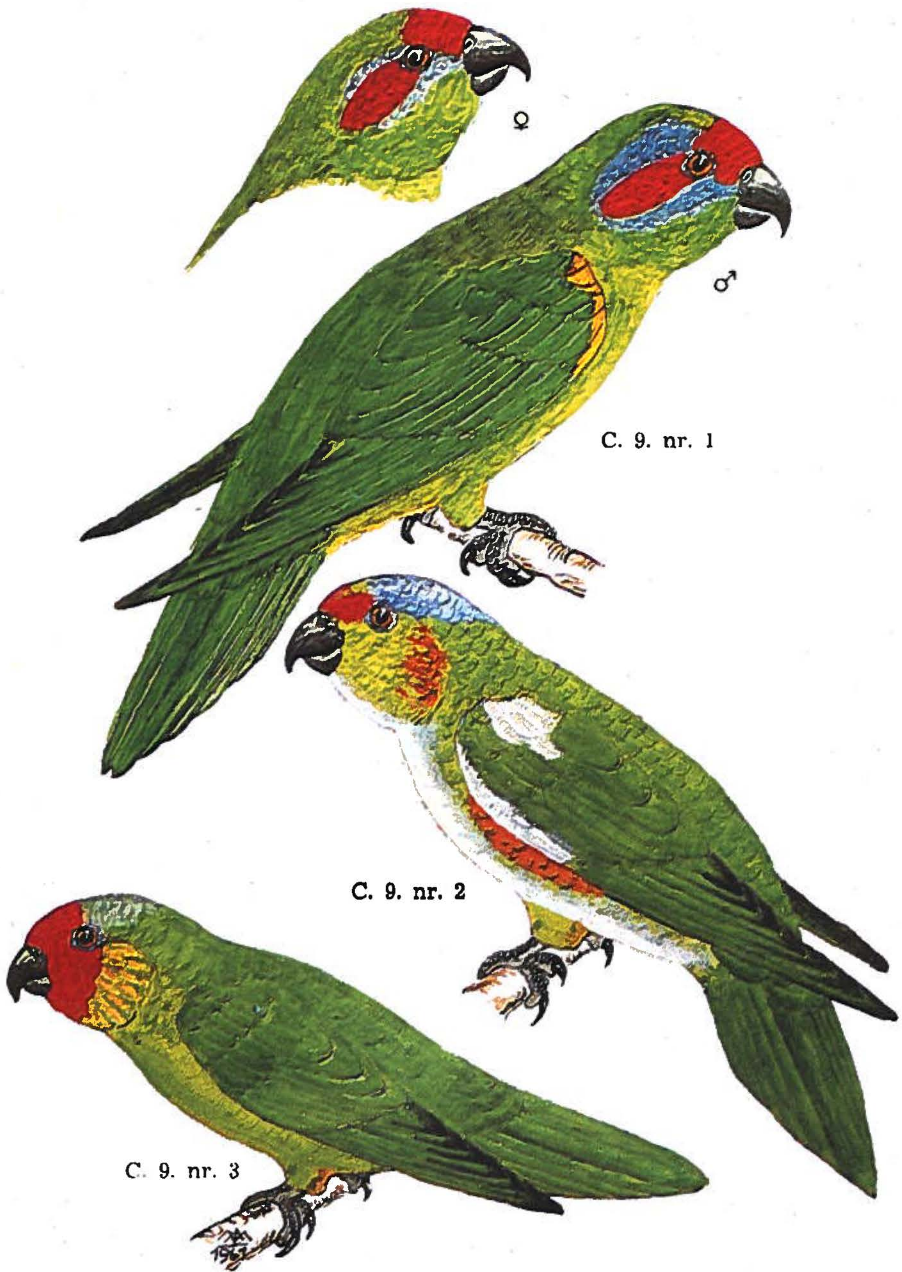
Endelig skal vi anføre *O. Hirthes* spiseseddel for opdrætsparret: Alle slags søde marmelader, mælk med sukker, honning, revet sandkage, friske bær (især jordbær og hindbær), druer, søde pærer, kogte, søde æbler, appelsiner, halvmodne majskolber, søde grønærter, tynd risvælling, bygvælling, havresuppe, alle med rosiner og sukker samt lidt frø af forskellige slags.



A. Svingfjer af *Trichoglossus ornata*: hel sort
B. Svingfjer af alle andre Trichoglossusarter: gul plet

C. 3. nr. 2.: *Trichoglossus haematod mitchelli* G. R. GRAY 1859
MITCHELL'S LORI — Tavle 6

Haematod, af græsk: haima, atos = blod (blodrød). Mitchelli efter *David William Mitchell*. Mitchell var kunstner og fra 1847-59 sekretær i Londons Zoo, der i den periode havde gode kår; hans udkomme var imidlertid minimalt. 1859 rejste han til den nyanlagte Jardin d'Acclimatation i Paris, men døde samme år »forpint og melankolsk«. For sit samarbejde om illustrationerne til *G. R. Gray's* »The Genera of Birds«, 3 vol., 185 farvetavler, opkaldte Gray denne parakit efter ham.



C. 9. nr. 1: *Glossopsitta concinna.*
C. 9. nr. 2: *Glossopsitta porphyrocephala.*
C. 9. nr. 3: *Glossopsitta pusilla.*

NOMENKLATUR: *Trichoglossus Mitchellii* G. R. GRAY, List. Bds. Brit. Mus., Psittacidae, 1859, p. 62. (Type locality unknown = Lombok). FINSCH, Papg. II p. 838. SCLATER, P. Z. S. 1871 p. 499, pl. xli. G. R. GRAY, ibid. SCLAT. op. cit p. 544. SALV. Ibis, 1871, p. 372. SCLAT. P. Z. S. 1880, p. 420. id. Vert. An. 8th ed. p. 320. 1883. *Psittacus (Trichoglossus) forsteni* ROSENBERG, J. f. Orn. 1862 p. 66. id. Natuurk. Tijdschr. Ned. Ind. XXV p. 146 (1863).

Engelsk: Mitchell's Lory, Mitchell's Lorikeet, Red-breasted Lorikeet or Coconut Lory. Tysk: Mitchells Lori. Fransk: Perruche Lori de Mitchell.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ : Panderand og tøjler blålige. Hoved og hovedsider mørkviolette, på overhovedet har hver fjer grønlig skaftmidte. Over nakke og halsens sider et bredt, grøngult bånd, som på den nedre del af kinder og hen til næbroden bliver smalt og mørkegrønt. Baghals og hele øvrige overside mørk græsgrøn. Svingfjer, fra og med den 3., med stor gul plet på inderfanen, alle sorte på undersiden. Halefjer grønne på yder- og inderfane, med smal, sort søm og dyster olivengul underside. Strube, bryst og undervingedækfjer glinsende skarlagenrøde. Bug og underliv violetsort. Bugsider, lår og underhaledækfjer grønne (den gule bundfarve skinner igennem). Næb sort, øjne røde, fødder sortagtige.

L: 225-230; V: 130; H: 85 mm.

♀ : Den blå farve på hovedet går jævnt over i brunt.



C. 3. nr. 2: *T. h. mitchelli* \\\
C. 3. nr. 3: *T. h. forsteni* ///
C. 3. nr. 4: *T. h. djampeanus* ≡
C. 3. nr. 5: *T. h. stresemanni* |||

UDBREDELSE: Øerne Bali og Lombok.

I NATUREN: Yderst sparsomme beretninger, der faktisk kun indeholder meddelelse om, at denne art for det meste er observeret i kokospalmer.

IMPORT: 1859 og 1871 i Zoo, London. 1896 indført til Tyskland i større antal. 1897 rugede et par i Zoo, Berlin, på 2 æg. 1903 udbød flere tyske fuglehandlere arten til salg.

1896 udstillede frk. *Hagenbeck*, Hamburg, 4 stk. på »Aegintha«, Berlin.

I FANGENSKAB: Fuglen er først beskrevet af *G. R. Gray* i 1859 efter et eksemplar i Brit. Mus. Denne fugl havde levet i Zoo, London, og alle oplysninger om dens herkomst og hjemland savnedes. *W. Wiese* (som i flere artikelserier i »Die Gefiederte Welt« under mærket »Von einem langjähriger Vogelliebhaber« har omtalt det meste af sit fuglehold) skriver i dette blads årgang 1902 side 67 bl. a.: »Den ulige smukkere, med Bjerglorien nær beslægtede art, er Mitchells Lori fra Ny Guinea. Den er væsentlig mindre og blidere af væsen, men kan dog undertiden slås slemt med det øvrige selskab. Den ligner Bjerglorien, blot er hoved og bug mørkt sortblå i stedet for lyst violetblå. Brystskiltet er smukt rent skarlagenrødt uden enhver aftegning (altså også uden gult), baghalsen er sortblå med røde, gule og grønne fjerkanter blandet mellem hverandre. Et smukt bredt bånd over nakken til foran på halsen er gult, hist og her blandet med lidt rødt....

Denne Lori kommer sjældent på fuglemarkedet, er derfor dyr og turde endnu være mange liebhavere ganske ukendt. Hunnen kan kendes på, at det blå på hovedet lidt efter lidt går over i brunt«.

OPDRÆT:
1896: *Berlins Zoo*, 2 æg men ingen unge.
1936: *Sheffler*, Los Angeles, 1 unge.

1936: *Derscheid,* 2 unger forlod reden i september.
1937: *Derscheid,* gentaget.
1938: Opdræt på Ceylon.
1938: *P. W. Louwman,* Wassenaar, 2 unger udfløjet efter 8 uger i reden.
1941: Gentagelse.
1943: Gentagelse (2 unger hvert af årene). De dræbtes i krigen 1944.

Om opdrættet i *Wassenaar* kan yderligere oplyses, at loriparret tidligere havde gjort flere forsøg. De havde flere gange haft æg, men selv fortæret disse. Det fuldbyrdede opdræt blev udruget i et svagt opvarmet rum med adgang til friluftsvoliere og ungernes lange ophold i redekassen (8 uger efter æggenes klækning) skyldtes sikkert det i opmadningsperioden herskende ublide vejr.

C. 3. nr. 3: *Trichoglossus haematod forsteni* BONAPARTE 1850
FORSTENS LORI — Tavle 6

Forsteni, efter Dr. med. *Eltio Alegondus Forsten,* 1811-1843. Prins *Charles Lucien Bonaparte* beskrev det første eksemplar i Leyden Musæet og gav det navn efter Dr. Forsten, som 27 år gammel rejste ud for at udforske øer i Indonesien. På Java pådrog han sig straks en farlig tropesygdom, der senere, ved hans ankomst til Celebes, tiltog, så han fra 1840 var henvist til ophold i en bærestol. Med sammenbidt energi udforskede han stadig nye områder: Ternate, Halmahera, Amboina, Banda, det uudforskede sydlige Vestceram - og her forværredes hans tilstand, så han med nød og næppe nåede til Amboina, hvor han døde. Til hans ære er Forstens Lori opkaldt. *Bonaparte* skriver: »til erindring om hans tidlige død som offer for det ostindiske klima i den eksakte videnskabs tjeneste«.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus Forsteni* BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, *30,* februar 1850, p. 134. (Sumbawa). id. Consp. Av. I p. 3 1850. *Psittacus forsteni* TEMMINCK in Mus. Lugd. *Trichoglossus immarginatus* BLYTH 1858. *Psittacus (Trichoglossus) forsteni* ROSENBERG 1862.

Engelsk: Forsten's Lory, Forsten's Lorikeet. Tysk: Forstens Keilschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Hoved, kinder og strube mørkviolet med purpur skær, på forhovedet har hver fjer blå skaftmidte. Over baghoved og nakke et bredt, gulgrønt bånd. Hele den øvrige overside mørk græsgrøn, på overryggen har hver fjer rødt tværs over midten lige bag det violette tværbånd. 1. svingfjer ensfarvet sort, de øvrige grønne på yderfanen og sorte med gul plet på inderfanen, pletten mangler på den sidste og er smal og næsten zinnoberrød på den 2. svingfjer. Undervingedækfjerene er skarlagenrøde. Halefjer grønne med smal, sortagtig søm på inderfanen, undersiden sortagtig gul. Øverste del af struben violet, hver fjer rød ved basis. Strube og bryst samt øverste del af kropsider skarlagenrød, enkelte fjer på siderne med bred violet eller grøn kant. Bugmidte mørk violet; sider, underliv og underhaledækfjer gule. Næb gulligt hornfarvet (levende har fuglen nærmest rødt næb). Øje rødt, fødder gråsorte.

L: 250-270; V: 130-135; H: 105 mm.

♀ : Som hannen med den undtagelse, at det violette tværbånd på overryggen er mere udvisket. Siges dog også at have smallere og mere tilspidset næb.

UNGE FUGLE: Iflg. en opdrætter har unge fugle mørkere hoved og sortagtigt overnæb.

UDBREDELSE: Øen Sumbawa i de små Sundaøer. Kort. se C. 3. nr. 2.

I NATUREN: Levevis som beslægtede arter.

IMPORT: Tidligere ret sjældent indført. 1896 i Zoo. London 1913 i Zoo. Berlin. 1927 tilbyder tyske fuglehandlere nyimporterede eksemplarer, senere af og til på markedet.

I FANGENSKAB: Pladsforhold og forplejning som beslægtede arter. Flere danske fugleliebhavere har også haft denne art i flere år, således f. eks. *Carl Aage Jensen,* Køge, og *Carl D. Fog,* Lyngby.

OPDRÆT:

1901: Opdræt i Zoo, Calcutta.
1905: Mrs. *Michell*, Bedale, 2 opdræt (Av. Soc. medalje).
(*Neunzigs* oplysning om opdræt i 1900 ref. til dette)
1930: Zoo, London, 2 unger.
1930: *Gilbert Lee*, U. S. A., 2 unger (medalje).
1934: Mrs. *Chechester*, Ballymena, Irland, 2 unger.
1934: *Sheffler*, 2 unger.
1942: Mr. *Patten*, Sydney, 4 unger.
1943: Gentagelse, 2 unger.
1957/58: *Carl D. Fog*, Lyngby, 2 unger (medalje). »Stuefuglene« oktober 1959 p. 5.

C. 3. nr. 4.: *Trichoglossus haematod djampeanus* HARTERT 1897
DJAMPEA-LORI

Djampea = fra øen af samme navn.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus forsteni djampeanus* HARTERT, Nov. Zool., 4, 1897 p. 172, (Djampea).

Engelsk: Djampea Lory

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Hoved, kinder og strube mørkviolet med purpuragtigt skær, fjerene på forhovedet med dybblå midte. Over baghoved og nakke et bredt gulgrønt bånd og bag dette et bredere og tydeligt violet nakkebånd. Overryggens fjer røde over midten lige bag det violette tværbånd. 1. svingfjer ensfarvet sort, de øvrige grønne på yderfanen og sorte med gul midterplet på inderfanen, pletten mangler på den sidste og er smal og næsten zinnoberrød på den 2. svingfjer. Undervingedækfjerene er skarlagenrøde. Halefjer grønne med smal sortagtig kant på inderfanen, undersiden sortagtig gul. Kropsider skarlagenrøde, enkelte fjer med bred violet eller grøn kant. Bugmidte mørk violet; sider, underliv og underhaledækfjer gule. Næb rødligt, øje rødt, fødder gråsorte.

♀ : Ofte lidt mere udviskede farver, navnlig det violette nakkebånd.

UNGE FUGLE: Ligner meget gamle fugle fra Sumbawa (Forstens Lori, C. 3. nr. 3.), men har mere eller mindre grønt på bageste del af issen. Bugmidten har også isprængt grønne fjer og de røde brystfjer er kantet med en trist mørk rand. Der er ingen antydning af blåt bånd over baghalsen.

UDBREDELSE: Øen Djampea. Kort, se C. 3. nr. 2.

Denne art er først bemærket af *Ernst Hartert.* I en samling skind fra Mr. Ewerett, der havde samlet dem på øen Djampea, bemærkede Hartert en forskel mellem disse og skindene af Forstens Lori, der var samlet på Sambawa og fandtes i Tringmuseet.

I en senere sending fra Bima på Sambawa, hvorfra de typiske skindlagte eksemplarer i Leydenmuseet stammer, fandt Hartert overensstemmelse med skindene fra Sambawa i Tringmuseet, men samme afvigelser med fuglene fra Djampea og endelig gjorde en tredie sending fra Mr. Ewerett ende på al tvivl, Forstens Lori findes på Sambawa og Djampea Lori findes på øen Djampea og de udgør to forskellige former.

Djampea Loris vingelængde er 141-145 mm; Forstens Lori 130-135 mm.

C. 3. nr. 5.: *Trichoglossus haematod stresemanni* MEISE 1929
STRESEMANNS LORI

Stresemanni, efter Dr. *Erwin Stresemann.*

NOMENKLATUR: *Trichoglossus haematodus stresemanni* MEISE, Journ. f. Orn. 77, 1929, p. 472. (Kalao-tua).

Engelsk: Stresemann's Lory. Tysk: Stresemanns Lori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Ligner *T. h. djampeanus* (C. 3. nr. 4.) også i størrelse, men issens fjer har grønligblå skaftstriber, hvor *T. h. djampeanus* har purpurfarvede. Bagtil - lige før det grønne nakkebånd - bliver disse skaftstriber meget utydelige eller forsvinder

helt og her er farven faktisk dyb purpur, selv om der også forekommer enkelte individer med et grønligt skær over dette område. Det violette nakkebånd findes, ligesom hos djampeanus, men det indeholder en udflydende brun farvetone og undertiden forekommer både gullige og rødlige tværstriber. Brystet har en lysere rød farve og undervingedækfjerene har samme farve, men med lyserøde eller gullige kanter, især henimod fjerspidsen. Skuldrene har gullige og rødlige fjer. Iøvrigt som *T. h. djampeanus* (C. 3. nr. 4.).

Vingemål: ♂ 142-151 mm; ♀ 137-151 mm.

Beskrivelsen er foretaget efter et skind i Amer. Mus., New York, (han ad. Kalaotua, von Plessen, 5.-5.-1927). Von Plessens samling indeholder 11 skind (6 hanner og 5 hunner) og på disse er konstateret visse afvigelser, der hovedsageligt drejer sig om følgende:

GAMLE FUGLE: Brystet med dels dybt røde og dels orange tværstriber. Hos de dybt rødbrystede er den violette strubefarve mere klar. Overryggens violette tværstriber er af forskellig bredde.

UNGE FUGLE: 1.) mangler de farvede fjer på overryggen; 2.) er grønlige i det ellers violette bugfelt.

Som overalt hos Trichoglossusarterne, er der altså også her en del afvigelser fra individ til individ.

UDBREDELSE: Kalao-tua og Djampea øerne syd for Celebes. Kort, se C. 3. nr. 2.

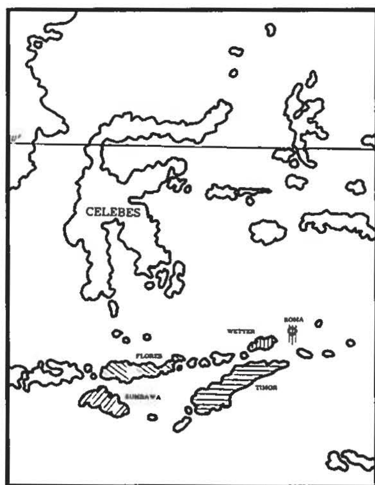
Meise skriver i sin dedikation: »Denne underart vil jeg tilegne min højtærede lærer, Dr. *Erwin Stresemann* som udtryk for min oprigtige taknemmelighed«.

I NATUREN: *Von Plessen* oplyser: *T. h. stresemanni* er hyppigt forekommende på øerne *Kalao-tua* og *Djampea*, men mangler på øerne *Kalao* og *Bonerate*.

C. 3. nr. 6.: *Trichoglossus haematod fortis* HARTERT 1898
ORANGEBRYSTET LORI — Tavle 15

Fortis = stærk, kraftig, udholdende.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus haematodus fortis* HARTERT, Nov. Zool., 5, 1898, p. 120. (Waingapo, Sumba)



FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Fjerdragten indeholder meget lidt rødt og generelt er fuglen grøn. Ligner *T. h. capistratus* (C. 3. nr. 8.), der må anses som hovedarten, men *T. h. fortis* har en mørkere blå farve i hovedet end Timorfuglene. Brystfarven er gullig med kun enkelte, delvis skjulte, orangerøde fjer. Undervingedækfjerene er kraftigt røde, men nogle af dem har som regel og undertiden har de alle orangegule kanter. Næbbet er større end hos *T. h. capistratus*.

Vingemålet er 150-156 mm
(*T. h. capistratus* - vinge: 144-154 mm)

UDBREDELSE: Øen *Sumba* i de små Soembaøer.

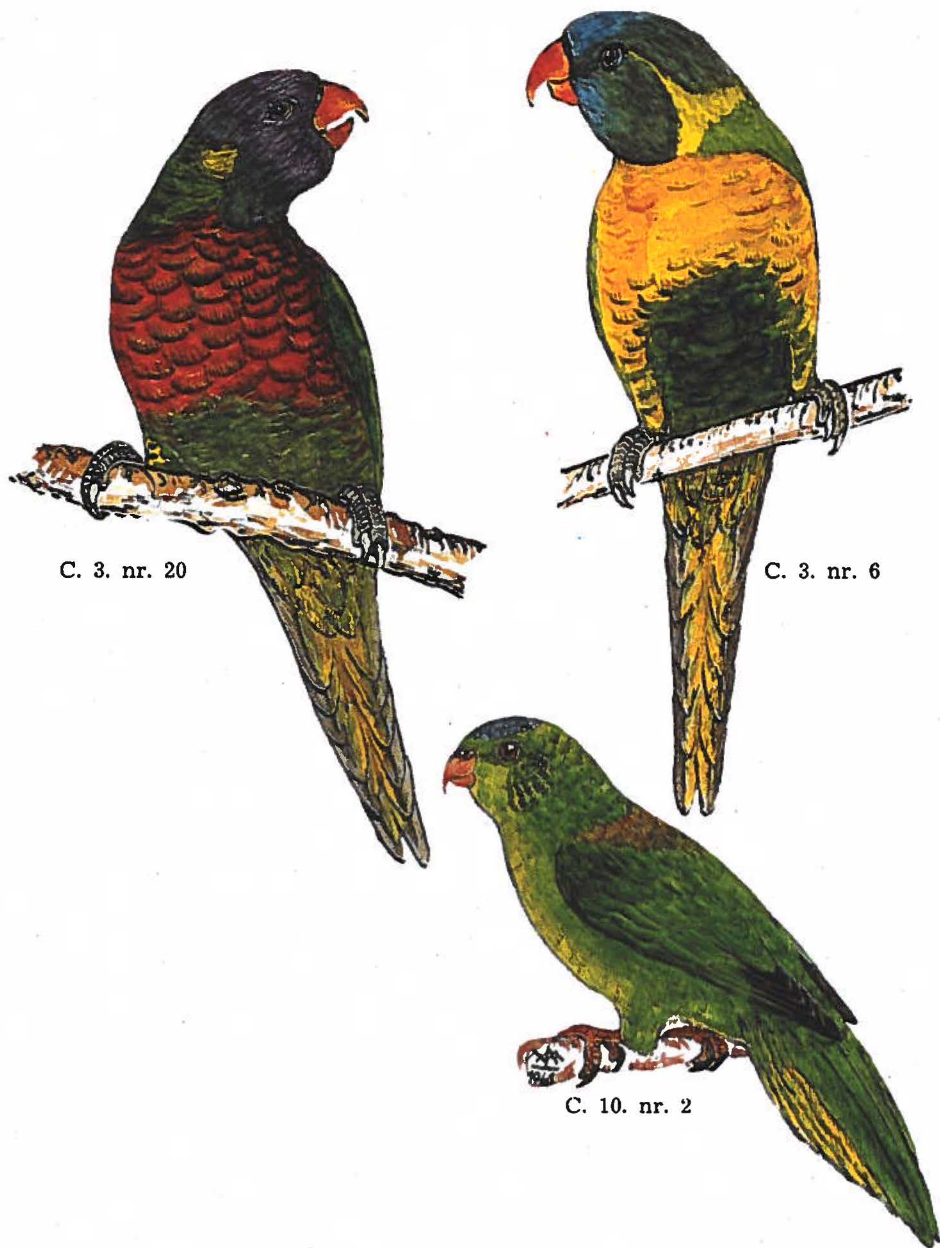
Beskrivelsen er foretaget efter 11 skindlagte eksemplarer fra Waingapoområdet på øen Sumba. Fuglene blev indsamlet af *A. Ewerett* i september 1896.

C. 3. nr. 6: *T. h. fortis* ///
C. 3. nr. 7: *T. h. weberi* \\\
C. 3. nr. 8: *T. h. capistratus* ≡
C. 3. nr. 9: *T. h. flavotectus* |||

C. 3. nr. 7: *Trichoglossus haematod weberi* (BÜTTIKOFER) 1894
WEBERS LORI

Weberi, efter Dr. *Max Carl Wilhelm Weber* (1852-1926?).

NOMENKLATUR: *Psitteuteles weberi* BÜTTIKOFER, in Weber's Zool. Ergebn. Reise Niederl. Ost-Ind., 3, 1894, p. 290, pl. 17, fig. 1. (Flores).



C. 3. nr. 6: *Trichoglossus h. fortis*
C. 3. nr. 20: *Trichoglossus h. deplanchii*
C. 10. nr. 2: *Charmosyna meeki*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Hele hovedet græsgrønt, hver fjer med lysere grøn skaftstribe. Fjerene på panden og i mindre eller højere grad tillige langs den øvrige næbrod med blå spids. Tværs over baghalsen et gulgrønt nakkebånd, hvilket fortil forener sig med den øvre rand af det endnu lysere brystbånd. Ryg, vingedækfjer, overgump, overhaledækfjer og halens overside græsgrøn. Svingfjer sorte, alle med undtagelse af de yderste, med grøn yderrand. Hage nøgen, halssider og strube græsgrønne. Kroområdet, bryst og brystsider lyst grøngule med mere eller mindre grønne sømme i fjerspidsen. Disse danner et bredt, grøngult tværbånd, som kontrasterer skarpt mod den græsgrønne strube, såvel som med den ligeledes græsgrønne bug. Bugfjerene og underhaledækfjerene mere eller mindre blandet med gule fjer, lårene er hovedsageligt gule. Undervingedækfjerene er gulgrønne, de større dækfjer gule med sort spids, hvilke danner et gult, skråt tværbånd. Svingfjerenes underside sort med en lang gul plet på inderfanen, hvorved vingerne får et gult, skråt tværbånd på undersiden. Halefjerenes underside olivengrøn med stærk tendens til olivenbrunt. Næb orangerødt, fødder blygrå, fodsålerne dog gullige.

L: ?; V: 120-126; H: 90-95; Løb: 12; Næb: 20, næbbets højde ved basis 18 mm.

UDBREDELSE: Flores (i den nordlige række af de små Sunda (Soemba) øer). Kort, se C. 3. nr. 6.

Beskrivelsen af denne art, som på Flores repræsenterer *T. euteles* (C. 3. nr. 27), er baseret på 2 eksemplarer fra *Reo*, et eksemplar fra *Bari* og flere eksemplarer fra *Endeh*, som alle er indsamlede i november og december 1888. *Salvadori* har iøvrigt været opmærksom på den mørkere grønne farve på fuglenes hoved såvel som på den mørkere grønne underside på alle de af Mr. *Allen* på *Flores* samlede eksemplarer og har oplyst herom, uden at erkende en artsforskel heri.

T. h. weberi, der udelukkende er fundet på *Flores*, er meget nær beslægtet med *T. euteles* (C. 3. nr. 27.), som lever på øerne *Timor, Ombaai, Wetter, Letti, Babber* og *Timor-laut*, men kan dog konstant skelnes fra denne ved følgende afvigelser:

1) det ganske påfaldende større næb (længde: 20 mod 16 mm og højde ved basis: 18 mod 14 mm),
2) mørkt græsgrønt (ikke olivengult) hoved med blå fjerspidser på pandefjerene,
3) et bredt, grøngult brystbånd, der tydeligt kontrasterer med den græsgrønne farve på bug og strube, samt
4) farven på halens underside, der tenderer stærkt mod *olivenbrunt*, medens halens underside hos *T. euteles* er olivengrøn med stærk tendens mod *olivengult*.

Hos *unge T. euteles* er hovedet også grønt, men lysere og uden blåt på pandefjerene.

Dr. *J. Büttikofer* opkaldte denne art fra Flores efter opdageren Dr. *Weber*, efter hans rejser i tysk ostindien 1888-89. Han blev senere professor i zoologi i Amsterdam og en stor del af hans samling blev givet til Leyden Musæum.

C. 3. nr. 8.: *Trichoglossus haematod capistratus* (BECHSTEIN) 1811
BLÅKINDET LORI — Tavle 6

Capistratus = snøret, indviklet

NOMENKLATUR: *Psittacus capistratus* BECHSTEIN, in LATHAM'S allgemeine Uebers., Vög., *4*, Th. 1., 1811, p. 68. (East Indies, restricted to Timor by Hellmayr, antea, p. 78). *Psittacus haematodus* LINNE, Mant. Plant. p. 524 (part.) 1771. *Psittacus haematodus (part.)* GMELIN 1788. *Psittacus haematodus* SHAW 1811. *Psittacus capistratus* BECHST. 1811. *Trichoglossus capistratus* VIGORS & HORSFIELD 1826. *Psittacus (Trichoglossus) capistratus* MÜLLER & SCHLEG. 1839/44. *Trichoglossus cyanogrammus* SCLATER 1860. *Trichoglossus haematopus* CAB. & REICHENOW 1876. *Trichoglossus haematodus* WAGLER 1832. *Trichoglossus haematodes* HARTLAUB 1844.

Engelsk: Blue-faced Lory, (Edward's Lorikeet). Tysk: Blauwangenlori. Fransk: Perruche à face bleu.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Pande, kinder, hage blå, øvrige dele af hoved og strube grønne, grønliggult nakkebånd, øvrige overside grøn. Fjerene på overryggen røde ved roden, gule midtpå. Brystet gult med mere eller mindre orangefarvet skær, brystfjerene har undertiden grønlige sømme. Bugen mørkegrøn, øvrige underside har grønliggule

fjer med grøn spids. Flankerne røde, vingedækfjerene grønne. Svingfjerene grønne med en bleggul plet på midten af de sortagtige inderfaner. 1. svingfjer sort på yderfanen. Undervingedækfjerene gule med rødt skær. Hale grøn, sidehalefjerene gule på inderfanen, undersiden *oliegrøn*. Næb rødt, vokshuden hvidlig. Øjet gult til rødt. Fødder mørkegrå.

L: 275; V: 120; H: 112 mm.

UDBREDELSE: *Timor* (største af de små Sunda- (Soemba-) øer i den sydlige række). Kort, se C. 3. nr. 6.

I NATUREN: Praktisk taget ingen beretninger om dens naturliv.

IMPORT: 1863 og 1874 i Zoo, London, ellers kun meget sporadisk indført og efter århundredskiftet også sjældent indført.

I FANGENSKAB: De få liebhavere, som har haft denne art, betegner den som en tam og elskværdig fugl, der kan lide varme, men ikke er særlig ømfindtlig overfor kulde, udholdende og let at forpleje. Den bør dog i alle fald have rigeligt af frugt og så varieret kost som muligt.

OPDRÆT:

1932: Mrs. *Benchly*, San Diego Zoo, (2 unger, håndmadet i 14 dage).

1945: Mr. *Ezra*, 1. forsøg: 2 æg, begge språede; 2. forsøg: 2 æg, forladt efter 14 dages rugning, døde unger i skallen. Flere mislykkede forsøg.

Iøvrigt bastarderet med Bjerglori (*T. h. moluccanus*, C. 3. nr. 23.)

Zoologisk Museum, København, har et fint skind.

C. 3. nr. 9: *Trichoglossus haematod flavotectus* HELLMAYR 1914
GULBRYSTET LORI

Flavotectus, af flavo = gul, lysegul og tectus = tildækket, dækket, skjult.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus haematod(us) flavotectus* HELLMAYR, Avifauna Timor 1914, p. 79 (Roma, Wetter) n. Subsp.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *T. h. capistratus* (C. 3. nr. 8.), men forryggens fjer ensfarvet grønne, kun undtagelsesvis med olivengrønne pletter. Bryst gult med smalle, orangerøde sømme på fjerspidserne. Undervingedækfjer højgule, kun af og til med rødt skær eller røde pletter. Ingen grøn stribe over øjen- og tøjleområdet. Iøvrigt som *T. h. capistratus*.

L: 148-150 (hun: 142-146), H: 22-23 mm (hun: 20-22 mm)

UDBREDELSE: *Wetter* og *Roma* (2 af de små Sunda- (Soemba-) øer nord for Timor. Kort, se C. 3. nr. 6.

Når det er angivet, at der kun undtagelsesvis kan forekomme eksemplarer med olivengrønne pletter på forryggen, skyldes dette, at man på Roma har nedlagt nogle få eksemplarer (3) med svagt olivengule pletter på forryggens fjer (blege i farven og ganske uden nogen iblanding af orangerødt).

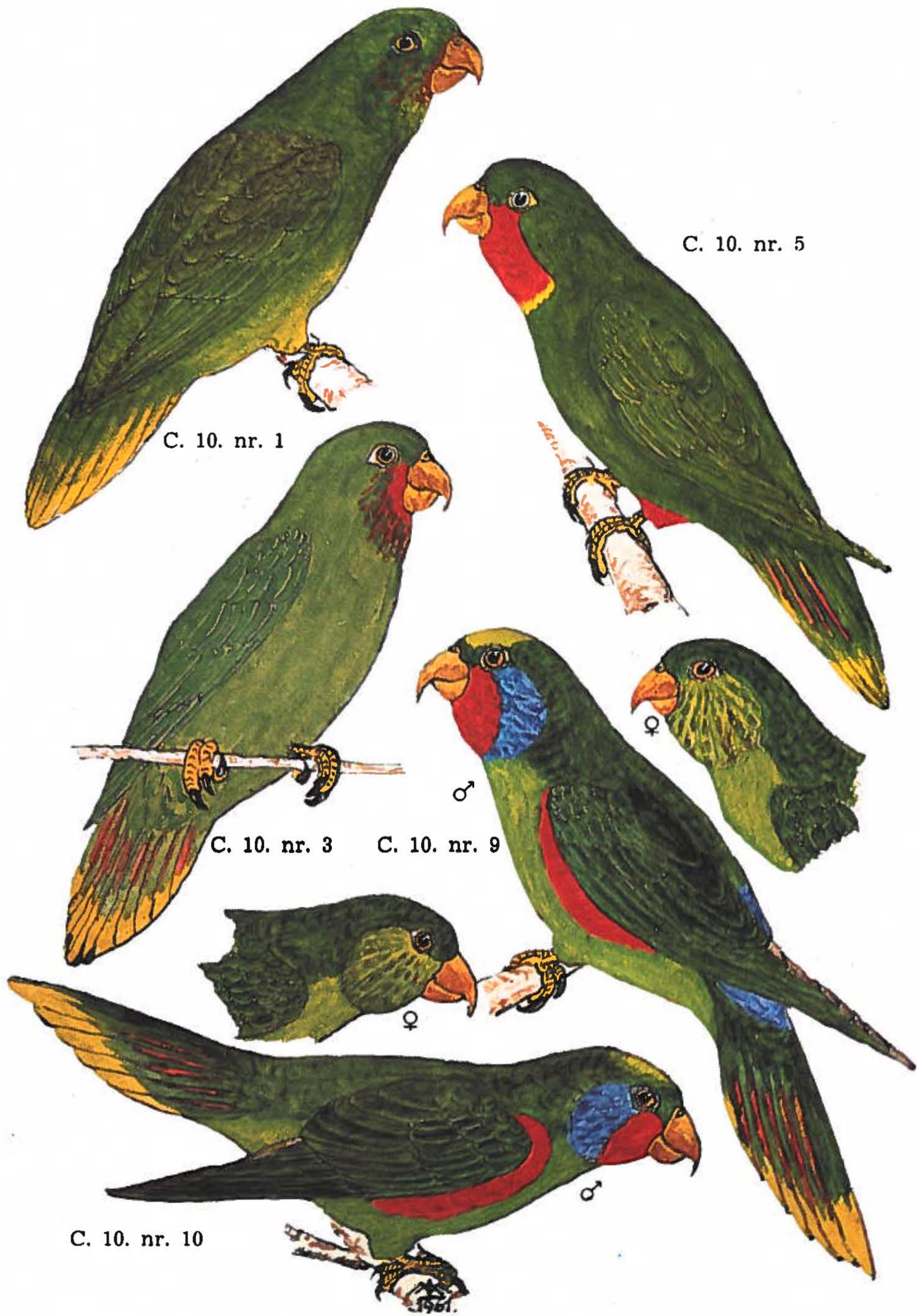
C. 3. nr. 10.: *Trichoglossus haematod haematod* (LINNE) 1771
GRØNNAKKET LORI — Tavle 7

Haematod, af græsk: haima og atos = blod, = blodrød.

NOMENKLATUR: *Psittacus haematodus* LINNE, Montissa Plant., 1771, p. 524. (Amboina ex Brisson). *Psittaca amboinensis varia* BRISSON 1760. *Psittacus haematodus* BODDAERT 1783. *Psittacus haematopus* KUHL 1820. *Australasia novæ hollandiæ* LESSON 1831. *Trichoglossus cyanogrammus* WAGLER 1832. *Trichoglossus haematodus* JARD. & SELBY 1825. *Psittacus capistratus var.* MÜLLER 1839/44. *Trichoglossus capistratus var.* G. R. GRAY 1861. *Trichoglossus nigrogularis var.* G. R. GRAY 1859. *Trichoglossus nigrigularis var.* G. R. GRAY 1861. *Trichoglossus capistratus* ROSENBERG 1862. *Trichoglossus haematotus* SCHLEGEL 1864.

Engelsk: Green-naped Lory or Lorikeet. Tysk: Breitbindenlori. Grünnackenlori. Fransk: Perruche à collier vert.

TAVLE 16



C. 10. nr. 1: *Charmosyna palmarum.* C. 10. nr. 3: *Charmosyna rubrigularis rubrigularis.* C. 10. nr. 5: *Charmosyna aureicincta.* C. 10. nr. 9: *Charmosyna placentis placentis.* C. 10. nr. 10: *Charmosyna p. subplacens*



FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Pande og kinder blå, isse grønlig, baghoved, øredækfjer, strube purpursortagtig, gulliggrønt nakkebånd, hvis fjer har et rødt tværbånd over midten. Overryggens fjer er grønne ligesom den øvrige overside og har samme tværbånd som nakkebåndets fjer. Brystpletten er rød, dens fjer har sort kant i spidsen og grønne tværbånd på siderne. Underhaledækfjerene gullige med grønne spidser. Flankerne røde. Vingefjerene grønne, svingfjer og hale som hos *T. h. moluccanus* (C. 3. nr. 23.) Undervingedækfjer røde. Næb orangerødt. Øje rødt. Fødder blygrå.

L: 264-300; V: 132-152; H: 132-143 mm.

UDBREDELSE: Øerne *Ceram, Amboina, Buru, Ceram-laut,* Goram, Manawoka, Watubela, vestlige Kei-øer (Tayandu-gruppen), Waigeu, Batanta, Salawatti, Misol, Numfor, Jobi, samt vestlige Ny Guinea østligst til Geelvinkbugten mod nord og til Eilandenfloden mod syd.

C. 3. nr. 10: *T. h. haematod* //

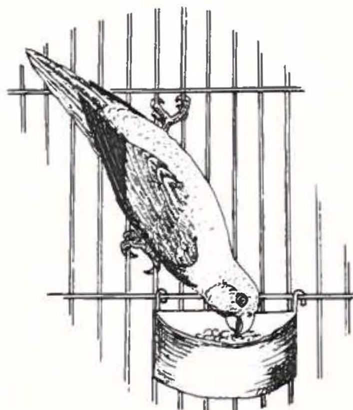
I NATUREN: I 1913 meget talrig på flere af de nævnte øer, hvor de observeredes i små flokke i nærheden af strandene. De opholdt sig for det meste i toppen af de ret lave Casuarinatræer, hvis frugter (frø) sammen med andre frugter og nektar hovedsageligt udgør deres føde. De var tilsyneladende stridbare og de lavede et øredøvende spektakel med deres skrig. Mr. *Goodfellow* opdagede en af deres sovepladser i nærheden af Wakatimi, hvor små flokke i stort antal ved solnedgangstid kom fra alle retninger. Der var så mange lorier, at svage grene ofte knækkede under fuglenes vægt og dette forårsagede atter stor ståhej og et enormt spektakel, når de opskræmte fugle i mørket fløj rundt for at søge en ny soveplads. Fuglene observeredes i selskab med *Pseudeos fuscata* (C. 5. nr. 1.)

IMPORT: Kun sjældent indført levende til Europa. Dr. *Platen* medbragte 3 levende eksemplarer og i 1901 hjembragtes 2 eksemplarer af Dr. *Heinroth,* Berlin.

I FANGENSKAB: Dr. *Heinroths* eksemplarer trivedes under rejsen udmærket på et foder bestående af ris, Spratts patentfoder, skibstvebakker, kartoffelmos med æg og et tilskud af bananer.

O. Hirthe, København, købte i 1934 1,0 af en sending, importeret direkte fra Celebes til Aarhus Zoo.

Zool. Mus., København, har et skind mrkt. Passim, Ny Guinea, juni 1873, Dr. *A. Meyers* coll. (Wroblewsky) 25.-8.-1874.



Typisk og meget almindelig ædestilling hos Lorier, hvorfor fodring på jorden må frarådes

C. 3. nr. 11.: *Trichoglossus haematod rosenbergii* SCHLEGEL 1871
ROSENBERGS LORI — Tavle 7

Rosenbergii = opkaldt af professor *Hermann Schlegel* efter baron *C. B. von Rosenberg* (1817-1888).
NOMENKLATUR: *Trichoglossus Rosenbergii* SCHLEGEL, Nederl. Tijdschr. v. Dierk., *4*, 1871, p. 9. (Biak). *Trichoglossus rosenbergi* SALVADORI, Cat. o. B. in Brit. Mus. XX, p. 61, 1891.
Engelsk: Rosenberg's Lory or Lorikeet.



C. 3. nr. 11: *T. h. rosenbergi* ///
C. 3. nr. 12: *T. h. nigrogularis* \\\
C. 3. nr. 13: *T. h. brooki* ≡
C. 3. nr. 14: *T. h. intermedius* |||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.) meget. Ryg, vinger, hale er grønne, men mellem-skulderfjerene er mere eller mindre røde. Hovedet er fuldstændig blåt, med undtagelse af baghovedet, der er purpurfarvet og afgrænses af et smalt, rødt bånd, bag hvilket bageste del af halsen er grønliggul, undertiden med lidt rødt på nakkefjerene. Brystet er rødt med kraftige, brede, mørkeblå tværstriber, der dannes af fjerenes kanter. Midten af bugen har samme mørkeblå farvetone, flankerne er gulliggrønne og fjerene har grønne pletter i spidsen. Svingfjerenes inderfane er rød ved roden. Undervingedækfjerene er røde. Yderste halefjers yderfane er gulliggrøn. Næbbet er rødligt orange, fødderne grå.
L: 280; V: 122; H: 105 mm.

UDBREDELSE: Øen *Biak* i Geelvinkbugten.

Rosenbergs Lori afviger især fra Grønnakket Lori ved sin mindre størrelse, den mørkere blå bug, de mørkere kanter på kroområdets fjer og de røde pletter på svingfjerenes inderfane. Endvidere ved den gulagtigt grønne farve, der fra baghalsen breder sig over overryggen og det røde bånd, der skiller den grønne farve fra det blå hoved.

I NATUREN: Næsten intet berettet om dens naturliv udover, at den så vidt det hidtil er konstateret, ikke findes udenfor Biak øgruppen i Geelvinkbugten.

IMPORT: I 1910 blev et enkelt eksemplar importeret af en Mr. *Frost*, der betegner den som den måske smukkeste af Trichoglossusarterne.

OPDRÆT: Der kendes kun et bastardopdræt med Bjerglori (C. 3. nr. 23.)

C. 3. nr. 12.: *Trichoglossus haematod nigrogularis* G. R. GRAY 1858
SORTSTRUBET LORI — Tavle 7

Nigrogularis, af nigro = sort, og gula = hals, strube
NOMENKLATUR: *Trichoglossus nigrogularis* G. R. GRAY, Proc. Zool. Soc. London, 1858, p. 183. (Aru Islands). *Trichoglossus cyanogrammus part.* WALLACE, P. Z. S. 1861. *Trichoglossus haematotus (Part.)* SCHLEGEL 1866. *Tr. nigrogularis* ROSENBERG, Reis naar de Zuidoostereil. 1867, p. 48, 80 et 100. *Tr. nigrigularis* SCHLEGEL Dierentuin 1877 p. 77.
Engelsk: Dark-throated Lory, Black-throated Lorikeet. Tysk: Schwarzkehllori, Schwarzkehliger Keilschwanzlori. Fransk: Perruche à face bleu.
Native, Ny Guinea: Kissi-kissi; Aruøerne: Jarrian; Keiøerne: Sirtein.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Ligner Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.) men har grøn isse og lysultramarinblåt baghoved. Mange eksemplarer har enkelte uregelmæssige, røde eller gule fjer på pande, kinder og baghoved. Struben er purpursort. Brystfjerene er gule eller orangefarvede nær deres mørke kanter, det røde på brystet er lysere og de mørke tværstriber smallere end hos Grønnakket Lori. Bugen er mørkegrøn som kropsiderne, midten af bugen endnu mørkere, nærmest sortagtig grøn. Undervingedækfjerene er røde. Iøvrigt som Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.)
L: 280; V: 152; H: 140 mm.

UDBREDELSE: Østlige Keiøer, Aruøerne og sydlige kyst af Ny Guinea fra Prinsesse Mariannestrædet til Flyfloden. Kort, se C. 3. nr. 11.

I NATUREN: Meget smuk og efterstræbt fugl, der ikke er talrigt forekommende i opholdsområderne. *A. B. Meyer,* som har nedlagt en del eksemplarer på øen Jobi og på Ny Guinea siger, at der ikke er forskel på han og hun i udseende, samt at denne og alle beslægtede arter i Indonesien i væsen, opførsel, bevægelser og stemme ligner hinanden meget, når man ser dem i naturen, så Bjerglorien (C. 3. nr. 23.) kan anses for den typiske repræsentant for de allerfleste af dem.

Sortstrubet Lori skelnes let i naturen fra Mittchells Lori (C. 3. nr. 2.) på sine længere vinger og sin betydeligt længere hale. Den afviger endvidere især fra Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.) ved den tydelige sorte strube-bug-plet, samt ved at mangle den røde søm på 2. svingfjers inderfane.

IMPORT: Meget sjældent importeret, 1 par kom i 1904 til London.

I FANGENSKAB: Meget sjælden og smuk Lori, har ikke været opdrættet i fangenskab, kun en bastardering med Rødnakket Lori (C. 3. nr. 21.) er kendt (i Belgien i 1912).

C. 3. nr. 13.: *Trichoglossus haematod brooki* OGILVIE-GRANT 1907 BROOKS LORI

Brooki = efter Mr. *Edward Jonas Brook of Hoddam Castle,* Dumfries (1865-1924), ejer af en af verdens største private fuglesamlinger og opdrætter bl. a. af mange arter paradisfugle, lorier og papegøjer.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus brooki* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *19,* 1907 p. 102. (Type a bird then living in an Aviary, said to have come from Pulo Swangi or Spirit Island).

Engelsk: Brook's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Pande og kinder blå, fjerene med lys skaftstribe, øvrige del af hoved, yderste kant af kinder og strube sortagtig. Et smalt bånd af lysgulgrønt på halsens for- og bagside og på kroområdet orange med enkelte sortkantede fjer. Forryggen med enkelte orangefarvede fjer. Undervingedækfjer orange, fjerene på flankerne orangerøde, nogle kantet med sort, andre med grønt. En stor, uregelmæssig, sortagtig plet på bugen isprængt grønt, gult og rødt. Lårene er beklædt med en blanding af grønne, orange og gule fjer. Hale grøn med gul inderfane på de yderste fjer. Næb orangerødt.

L: 300-350; V: 130-150; H: 122-150 mm.

UDBREDELSE: Begrænset til Spiritøen ved Tranganøens sydkyst - Aru øgruppen. Kort, se C. 3. nr. 11.

Iflg. *Lord Tawistock* en meget sjælden fugl og uhyre sjældent indført til Europa.

De to levende eksemplarer, efter hvilken *W. R. Ogilvie-Grant* foretog beskrivelsen, er af *W. Goodfellow* hjembragt til Mr. *E. Brook* (1865-1924), der oprindelig var forretningsmand i manufaktur, men ejede omkring 1907 til 1. verdenskrig udbrød, den fineste private samling tropiske fugle i verden, ligesom han havde flere fremragende opdræt. Desværre gik hele hans store samling tabt under krigen.

C. 3. nr. 14.: *Trichoglossus haematod intermedius* ROTHSCHILD & HARTERT 1901 MELLEMLORI

Intermedius = midterste, mellemste, mellemliggende.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus haematodus intermedius* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool. 8 1901, p. 70. (Stephansort, New Guinea). *Trichoglossus haematodus chlorogenys* STRESEMANN, Orn. Monatsb. 30, 1922, p. 35. (Meanderberg, upper Sepik River, New Guinea).

Engelsk: Blue-faced Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Er som navnet antyder en art, der hvad størrelse, farve og tegning angår, ligger mellem Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.), som den ligner ved de forholdsvis brede, mørke rande på de røde brystfjer, og Massena Lori (C. 3. nr. 19.), som den

ligner ved hovedets farve, der dog er mere blå end grønlig i masken og navnlig på issen. Baghalsen er brunlig og dens smalle nakkebånd er undertiden næsten gult. Ryg og vinger som Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.).

L: ?; V: 132-152 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Ny Guinea fra Mamberanofloden til Astrolabebugten og Vulcanøen. Kort, se C. 3. nr. 11.

I NATUREN: I december 1899 fandt botanikeren Dr. *Erik Nymann* den første gamle/han af denne art ved Stephansort og i løbet af de følgende to år, indtil 1901, da den blev beskrevet og navngivet af *Rothschild & Hartert*, rådede man over flere eksemplarer fra Kaiser Wilhelm Land. Der er imidlertid store afvigelser mellem de foreliggende eksemplarer, ikke blot i størrelse (vingemålene hos 5 eksemplarer fra Huon Gulf er kun 132-142 mm, medens 3 eksemplarer fra Astrolabe Bay måler 146-152 mm), men de førstnævnte synes også at have et mindre, men mere klart bånd over baghalsen, samt et slankere næb. De sidstnævntes halsbånd er mere grønligt, de er kraftigere og har et større næb, hvilket gav anledning til, at *Rothschild & Hartert* antydede, at det måske ikke blot drejede sig om een, men om to arter eller lokalracer.

Det er vel også sandsynligt, at fuglene med de små vingemål er *T. h. micropteryx*, som er kommet fra sydøst, som først i 1922 er udskilt i en særlig race og som *Hartert* altså ikke kendte i 1901 (se C. 3. nr. 15.)

I FANGENSKAB: Man har ingen sikre notater om den som plejebarn hos fugleholdere. Hvis den har været holdt levende under beskyttede forhold, har den sikkert været identificeret med en af de to andre arter.

C. 3. nr. 15.: *Trichoglossus haematod micropteryx* STRESEMANN 1922 KORTVINGET LORI

Micropteryx: af micro, d. v. s. (gr.) mikros = kort, lille og pteryx (gr.) = vinge.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus haematodus micropteryx* STRESEMANN, Journ. f. Orn. 70, 1922, p. 407. (Sattelberg, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

Denne form adskiller sig fra *T. h. intermedius* (C. 3. nr. 14.) ved at have mindre næb og kortere vinger. Fra *T. h. abberans* (C. 3. nr. 16.) adskiller den sig i særdeleshed ved at have mørkere og mindre gulligt tonet farvning af de grønne skaftstriber på fjerene, samt ved at have et mørkere farvet baghoved, (sortagtigt brunt i stedet for kastaniebrunt). Endelig anfører *Stresemann*, at den har »en noget betydeligere gennemsnitsstørrelse end abberans« (C. 3. nr. 16.). Vingemål: 132-142 mm.

NB. *Stresemann* angiver *T. h. massena* som et synonym for *Trichoglossus abberans* - se Journ. f. Orn. 66 p. 439 1918 (Kaiser Wilhelms Land, findested usikkert).

C. 3. nr. 15: *T. h. micropteryx* ///
C. 3. nr. 16: *T. h. abberans* \\\
C. 3. nr. 17: *T. h. flavicans* ≡
C. 3. nr. 18: *T. h. nesophilus* |||

UDBREDELSE: Sydøstlige Ny Guinea fra Huonhalvøen i nord til Hall Sound i syd og videre østpå.

I Orn. Monatsber. 1922, p. 35, offentliggjorde *Stresemann* en beskrivelse af denne form, som han kaldte *Trichoglossus haematodus chlorogenys, subsp. nov.*, men i samme tidsskrift nr. 70, 1922, p. 407, oplyser han, at *T. h. chlorogenys* må betragtes som et synonym for *T. h. intermedius* ROTHSCH. & HART., da denne race, hvad han tidligere har overset, var beskrevet. *Stresemann* meddeler derefter, at *T. h. micropteryx* er en mindre race fra Kaihalvøen og at den hidtil ikke har været

C. 3. nr. 16: *Trichoglossus haematod aberrans* REICHENOW 1918
GULGRØNRYGGET LORI

Aberrans = afvigende

NOMENKLATUR: *Trichoglossus aberrans* REICHENOW, Journ. f. Orn., *66*, 1918, p. 439. (»Kaiser Wilhelms Land« = north of Hercules Bay, New Guinea, *fide* Stresemann in Hartert, *antea*, 1925, p. 123, error = Ralum, New Britain, *fide* Mayr, Mitt. Zool. Mus. Berlin, *17*, 1931, p. 699.)

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : I det meste stemmer den overens med *T. h. massena*, bl. a. med de smalle, sorte kanter på brystets røde fjer. Men den afviger ved, at oversiden er gulgrøn som hos *T. h. flavicans* (C. 3. nr. 17.). Nakkebåndet er gulgrønt og baghovedet er nærmest rødbrunt (rævefarvet) som hos *T. h. massena* (C. 3. nr. 19.)

UDBREDELSE: Louisiade Arkipelaget, New Britain, New Ireland, Lihir- og Salomonøerne. Kort, se C. 3. nr. 15.

Arten er tidligere angivet som kommende fra Kaiser Wilhelms Land på Ny Guinea og selv om den flere gange har været fremme i skindlagte eksemplarer, har det været uden angivelse af findested. Dette skyldes måske, at arten kun forekommer på de angivne øgrupper.

C. 3. nr. 17.: *Trichoglossus haematod flavicans*
CABANIS & REICHENOW 1876
OLIVENGRØN LORI — Tavle 7

Flavicans = gullig, lysegullig

NOMENKLATUR: *Trichoglossus flavicans* CABANIS & REICHENOW 1876, Sitzber. Gesellsch. Naturfr. zu Berlin p. 73 (New Hannover). *Trichoglossus cyanogrammus schoedei* REICHENOW, Orn. Monatsber., *18*, 1910, p. 176. (Manus, Admiralty Islands). *Trichoglossus massenae* HARTLAUB 1867. *Trichoglossus cyanogrammus* SCLATER 1877.

Engelsk: Olive-green Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden klar gyldengrøn med olivenfarvet skær. Forhoved og tøjler blålige. Isse, baghoved og kinder mørkt brunpurpur, struben lidt mere purpurfarvet. Nakke gulligoliven, rygfjerene har skjulte røde pletter og rødligtbrune kanter. Bryst klart højrødt med smalle, mørkeblå tværbånd, fjerene med mørke sømme. Flanker, nedre bugparti og underhaledækfjerene gule, fjerene på flanker og bug har brede, olivengrønne sømme, sædvanligvis tillige et purpurskær. Undervingedækfjer røde, svingfjerenes inderfane gul på et bredt stykke ved basis, de inderste svingfjer tillige med noget rødt. Halens overside gulligoliven, undersiden mere gul, inderfanerne for størstedelen gule og fjerene er mere eller mindre røde mod spidsen. Iris rødgul, fødder grå.

UDBREDELSE: Øerne Hermit, Manus, St. Matthias, Squally og Ny Hannover. Kort, se C. 3. nr. 15.

Salvadori nævner, at farven varierer i fuglenes olivengrønne overside, idet nogle eksemplarer har et gulligt skær og *Mivart* hævder, at bugens purpurskær ikke har en konstant karakter.

C. 3. nr. 18.: *Trichoglossus haematod nesophilus* NEUMANN 1929
MØRKRØDBRYSTET LORI

Nesophilus af nesos (gr.) = ø og philos (gr.) = kær, elsket.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus haematodes nesophilus* NEUMANN, Journ. f. Orn. 77, 1929, p. 197. (Longan, Ninigo, Schachbrett-Islands).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Ligner *T. h. massena* (C. 3. nr. 19.) meget og især er halens ringe størrelse næsten overensstemmende for de to former. Derimod er det røde på brystet mørkere, og baghovedet, hovedsiderne og struben meget mørkere og ikke så kastaniebrune, men sorte med lillablåt skær og helt uden antydning af grønt i stribetegningen på baghovedet af nesophilos. Den gulgrønne krave er meget smal, men tydeligt til stede.

Vingemål: han 140, hun 133 mm. Halelængde: han 112, hun 114 mm.



Kystparti fra Bali.
Partier som dette vil man finde tilsvarende på mangfoldige af de større og mindre øer i Stillehavet.
Foto: Mogens Chr. Nørlund.

UDBREDELSE: Admiralitetsøerne og formodentlig alle de små øgrupper vest for Manus med undtagelse af Hermitøerne. Kort, se C. 3. nr. 15.

Til bestemmelse af denne nye underart har man haft følgende eksemplarer til rådighed:

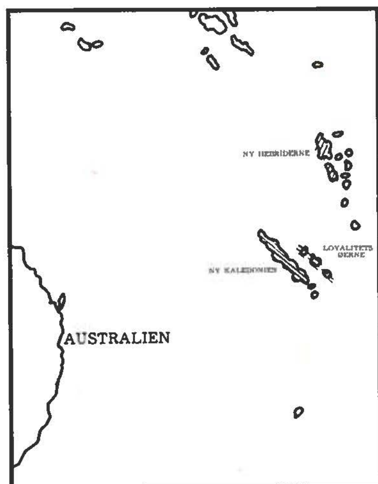
2 eksemplarer fra Ninigoøerne og 1 stk. fra Echiquirøerne, men til sammenligning: 20 stk. *T. h. haematod,* 40 stk. *T. h. intermedius* og 25 stk. *T. h. massena* fra fra museerne i Berlin, Frankfurt a. M., Wien, München og Tring.

C. 3. nr. 19.: *Trichoglossus haematod massena* BONAPARTE 1854 MASSENA-LORI — Tavle 7

Massena = *Victor Massena,* prins af Essling og hertug af Rivoli, samlede og ejede en prægtig fuglesamling, som han skænkede det videnskabelige akademi i Philadelphia. Sammen med sin fætter, baron *Charles de Souancé,* har han navngivet flere papegøjearter.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus massena* BONAPARTE, Rev. et Mag. de zool. 1854 p. 157. *Trichoglossus deplanchi* VERREAUX & DES MURS 1860. *Trichoglossus haematotus part.* SCHLEGEL 1874.

Engelsk: Massena's Lory, Massena's Lorikeet. Tysk: Massenalori, Schmalbindenlori. Fransk: Perruche de Massena.



C. 3. nr. 19.: *T. h. massena* ///
C. 3. nr. 20.: *T. h. deplanchii* \\\

FARVEBESKRIVELSE:

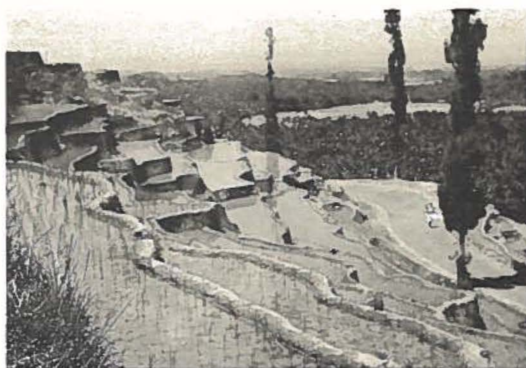
♂ og ♀: Ligner Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.), men er mindre, har kortere hale og lysere rød farve på brystet. Øredækfjer og kinder har grønt skær, øjet er lyst karmin og fødderne sortagtige. En mere detailleret beskrivelse vil nævne, at panden er blå, issen med mørkolivenfarvede skaftstriber, nakken med sodbrune fjer med olivenfarvede skaftstriber. Kinderne har mørksodfarvede fjer med blå og bagtil med mørkgrønne striber. Struben er sortsodet med grønligt skær. Forreste del af brystet orangerødt med smalle, sorte fjerrande. Enkelte røde fjer på forryggen. Undervingedækfjerene er orangerøde, flankerne orangerøde blandet med grønt. Bryst og bug grønne med enkelte gule og orangerøde fjer. Hale grøn med gul inderfane på de yderste fjer. Næb orangerødt.

L: 250-254; V: 146-148; H: 102 mm.

Hos UNGE FUGLE er øjnenes iris gulbrun.

UDBREDELSE: Ny Hebriderne.

I NATUREN: Denne art var tidligere almindelig på øen Vate, hvor den endnu antagelig forekommer i størst antal, men den er meget van-



Rismarker pa Bali.
Risen er det vigtigste næringmiddel for befolkningerne i det fjerne østen. Marker som disse er ikke ualmindlige på mange stillehavsøer.
Foto: Mogens Chr. Nørlund

skelig at fange grundet på dens skyhed. Den opholder sig mest i Pawpautræerne af hvis frugter den lever, men den holder naturligvis til i forskellige træer alt efter, hvor den finder føde. I et år, da Erythrinabuskene ikke blomstrede, observeredes den i stort antal i kakaotræerne på den lille ø Nguna nord for Vate.

Massenalorien ses næsten altid i små flokke - formentlig holder familien sammen i nogen tid - men den forholder sig iøvrigt meget stille, navnlig medens den æder og flokkene vækker først opmærksomhed om deres tilstedeværelse ved det øredøvende skrig, de udstøder, når de starter fra et træ for at søge et nyt madsted eller et mere sikkert opholdssted. Maveindholdet hos nedlagte fugle har kun bestået af honning (nektar).

Albert Meek nedlagde 19. maj 1907 et eksemplar (en han) i fældning ved Kumusifloden i det daværende britiske nordøstlige Ny Guinea, men det har antagelig været et omstrejfende eksemplar.

IMPORT: Meget sjældent importeret. 1907 i Zoo, Berlin.

I FANGENSKAB: Af en direkte import fra Celebes til Aarhus Zoo, købte *O. Hirthe*, København, i 1934 et par.

Zool. Mus., København, har et skind mrkt.: *Tr. massena*, Bp., hun, Port Palteson, Vanua Lava, Ny Hebriderne, 2.-8.-1934, St. Teglbjerg, »Monsunen 1933/35. 2.-12.-1942«.

C. 3. nr. 20.: *Trichoglossus haematod deplanchii*
J. VERREAUX & DES MURS 1860
DEPLANCHE's LORI — Tavle 15

Deplanchii: fuglen opkaldt efter skibslæge *M. Deplanche* i den kgl. engelske marine.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus Deplanchii* J. VERRAUX & DES MURS, Rev. et Mag. Zool. (2) *12*, 1860 p. 388. (New Caledonia).

Engelsk: Deplanche's Lorikeet. Tysk: Deplanches Keilschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner Grønnakket Lori (C. 3. nr. 10.) og Massenalori (C. 3. nr. 19.) temmelig meget, men afviger ved, at den grønne farve på fuglens overside har en tydelig olivenfarvet tone. Det purpurfarvede på baghals, hovedets sider og struben kan nå henimod violetblåt og er i alle fald mere fremtrædende end hos Massenalorien. Det røde på brystet er meget klart og strålende og har en lysere tone. De sorte tværbånd på brystet er meget smalle omtrent som hos Massenalori. Det grønne på bugen er mere eller mindre blandet med mørkt purpur.

UDBREDELSE: Ny Caledonien og Loyalitetsøerne. Kort, se C. 3. nr. 19.

I NATUREN: Skønt der praktisk taget ikke foreligger beretninger om denne arts liv i naturen, må det antages, at dens levevis ganske svarer til de beslægtede arters, navnlig dog Massenaloriens (C. 3. nr. 19.)

C. 3. nr. 21.: *Trichoglossus haematod rubritorquis* VIGORS & HORSFIELD 1827 RØDNAKKET LORI — Tavle 8

Rubritorquis af rubri = rød, og torquis = snoet ting, krave.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus rubritorquis* VIGORS & HORSFIELD, Trans. Linn. Soc. XXV p. 291 1827 (1826) (Australia = Derby, North-West Australia, *apud* MATHEWS). *Trichoglossus rubritorquatus* FINSCH, Die Papageien II, p. 824 1868. *Trichoglossus rubritorques* SALVADORI, Cat. o. B. XX p. 60 1891. *Trichoglossus rubritorquis melvillensis* MATHEWS, Austr. Av. Rec., *1, 1912*, p. 35 (Melville Isld.).

Engelsk: Red-collared Lorikeet, Red-naped Lory. Tysk: Rotnackenlori, Rothalsiger Keilschwanzlori. Fransk: Perruche à collier rouge, Perruche Lori à collier rouge.



C. 3. nr. 21.: *T. h. rubritorquis* ///
C. 3. nr. 22.: *T. h. septentrionalis* \\\
C. 3. nr. 23.: *T. h. moluccanus* ≡

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Hoved inclusive kinder og strube blå til mørkviolet med purpur skær, fjerene har glansfulde blå skaftstriber. Bryst og halskrave dyborange mere eller mindre stribet med purpurrødt, dog ikke i fjerspidserne. Bag halskraven et bredt blåt bånd. Fjerene i skulderområdet med purpurrød spids, op mod baghalsen med dyb blå og ned mod ryggen med grøn spids, de er alle gule ved basis. Vinger grønne, håndsvingfjerenes inderfane sortagtigt brun med en aflang gul midtplet, så der dannes et indvendigt tværbånd over vingerne. Et smalt bånd tværs over bugens midte er dybt blåsort, dets fjer er kantet med grønt. Flankernes fjer er purpurfarvede med blå eller grøn spids, underskulderfjer og undervingedækfjer lyst purpurrøde. De to midterste halefjer grønne med blåt skær i spidsen, det næste par grønne og kantet med gult på inderfanen, de følgende grønne på yder- og gule på inderfanen, halens underside gullig, mørkere i nuancen på sidefjerenes inderfane, underhaledækfjerene gule med grøn spids. Næb rødligt, ben og fødder gråligt brune, øjne rødligt orange.

L: 295-310; V: 150-155; H: 138-140; N: 22; L: 18 mm.

♀ : Som hannen, men har et lidt mindre og noget mere rundt hoved.

L: 300-322; V: 142-158; H: 118-140; N: 22; L: 15-17 mm

UNGE FUGLE: Afviger ved at have en generelt mørkere og mere udvisket farve overalt, en smallere halskrave og et sortagtigt næb.

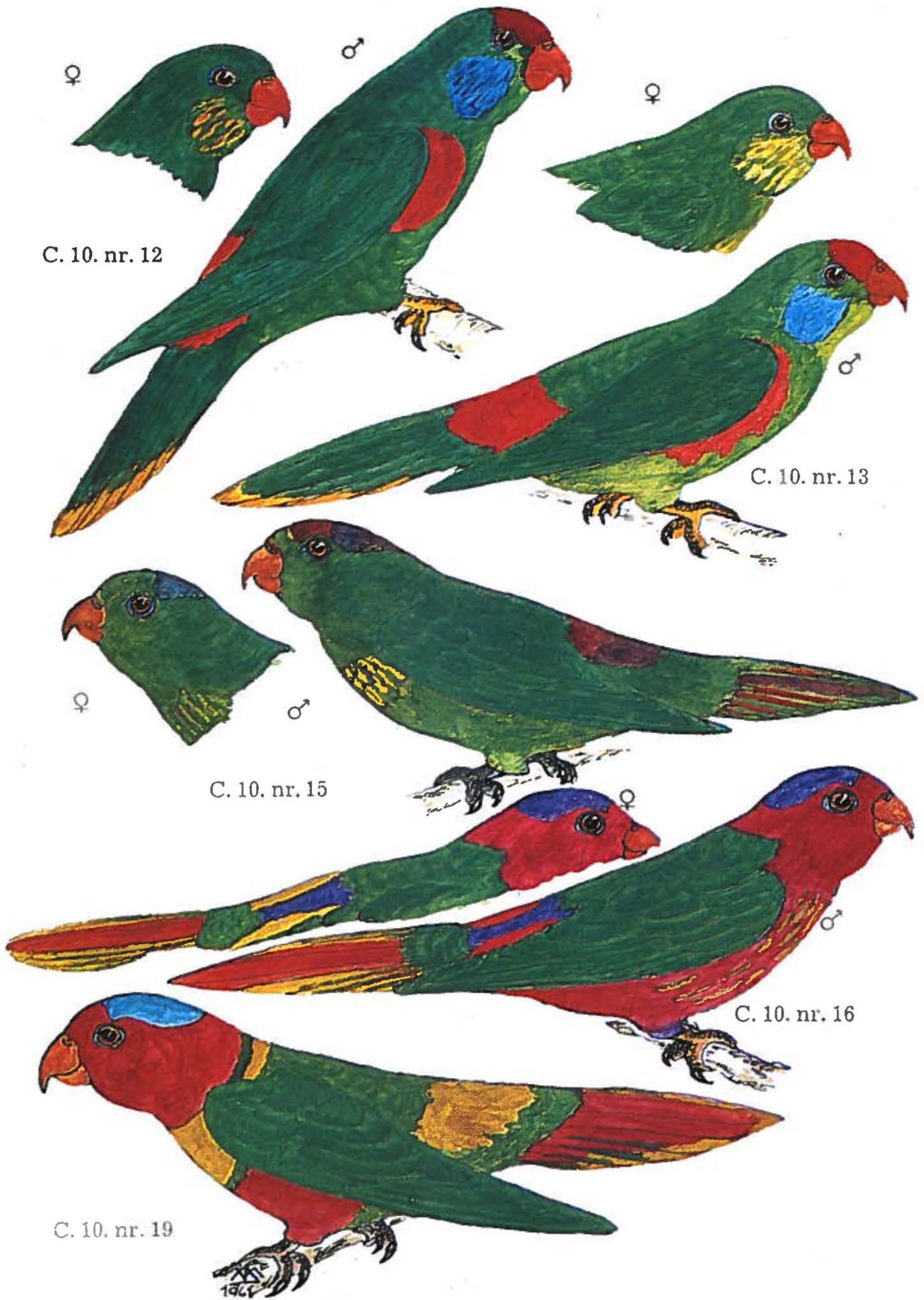
Det må dog fremhæves, at selv om variationerne i disse fugles farver måske ikke for et uøvet øje synes store, findes der dog næppe to eksemplarer, som er ens. Såvel de enkelte farvers udbredelse som deres nuance kan variere temmelig meget.

UDBREDELSE: Nordvest Australien fra omkring Derby til så langt mod øst som til Mc. Arthurfloden samt Melville-, Roma- og Wetterøerne.

I NATUREN: Samstemmende beretninger går ud på, at denne art i levevis meget ligner *T. h. moluccanus* (C. 3. nr. 23.), at den sædvanligvis observeres i ret store flokke, der holder til i toppen af høje træer, hovedsagelig Eucalyptus, men også andre blomster- og frugtbærende træer, hvis blomster, frugter, knopper og friske skud udgør deres væsentligste føde. Fuglen er temmelig sky, en hurtig og behændig flyver og dens stemme er en høj skrigen, der navnlig udstødes under flugten. Yngletiden er fra maj til december, reden findes i højtsiddende huller navnlig i Eucalyptustræer nær vandløb, kuldet er normalt på 2 æg. I yngletiden ses fuglene kun enkelt- eller parvis.

IMPORT: Tidligere ret sjældent indført, i de senere år hyppigere. 1907 i Zoo, Berlin, som havde et par nogle få år.

I FANGENSKAB: *Boosey* mener, at når denne fugl ikke har været særlig populær hos liebhavere, skyldes det dels dens grusomhed overfor alle de



C. 10. nr. 12: *Charmosyna rubrinotata rubrinotata* C. 10. nr. 13: *Charmosyna r. kordoana* C. 10. nr. 15: *Charmosyna wilhelminae* C. 10. nr. 16: *Charmosyna pulchella pulchella* C. 10. nr. 19: *Charmosyna margarethae*

fugle, den kan nå, samt at den ikke er frøæder, men næsten udelukkende skal have halvflydende foder.

Af *Poul J. Calvert's* interessante oplysninger om arten skal her nævnes: Holdes bedst i friluftsvoliere, men dog også indendørs, tåler selv stærk kulde. Stiller ikke særlig store krav til størrelsen af bur eller voliere. Kan normalt ikke holdes sammen med andre fugle. Ruger bedst i stor parakit-(stor undulat-) kasse, såvel inden- som udendørs med savsmuld, tørvestrøelse eller trøsket træ som bundlag. 2 æg ruges af hunnen alene i 22-25 dage, hannen mader hunnen i rugeperioden og ungerne straks fra klækningen. Ungerne bliver i kassen i ca. 60 dage og udfarves gradvis i løbet af cirka et år. Kønnene er vanskelige at skelne, hannens farver er stærkest efter udfarvningen. Hr. *Calverts* kostplan for fuglene var iøvrigt: Semoulevælling med sukker og honning. Mælkebrød, frugt, grønt, tørre og spirede hirsekolber. Hr. *Calvert* bemærker, at det er meget beskedent, hvad fuglene tager af frø, da de jo er penseltungede, men man kan give dem honningvand, marmelade, sandkage o. s. v., selv om deres krav til tilværelsen i det hele synes meget beskedne. Et par har således ynglet i et bur på 75 × 40 × 60 cm hos hr. Calvert, hvilket slet ikke var tilsigtet og hr. Calvert bemærker, at et sådant bur naturligvis ikke er egnet dertil.

OPDRÆT:

1910: London Zoo, 1 unge.
1916: *Brook*, Skotland, hvert år i over 8 år.
1914/16: *Peddie Waddell*, flere resultater.
1925: *Whitley*, med stor succes, men glemte at rapportere.
1927: *Whitely*, 2 unger i anden generation.
1957: *Poul J. Calvert*, Charlottenlund, sølvmedalje for 1. opdræt.

Iøvrigt har flere danske opdrættere holdt denne art i flere år (*Carl Aage Jensen*, Køge, m. fl.) og Zoo, København, har i 1961 2 smukke eksemplarer.

C. 3. nr. 22.: *Trichoglossus haematod septentrionalis* ROBINSON 1900
COLES LORI

Septentrionalis = nordlig

NOMENKLATUR: *Trichoglossus novaehollandiae subsp. septentrionalis* ROBINSON, Bull. Liverpool Mus. *2*, 1900, p. 115. (Cooktown, Queensland). *Trichoglossus colesi* LE SOUEF, Emu, 10. 1910, p. 204. (Gladstone, Queensland).

Engelsk: Coles Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hoved, hovedsider og strube mørkeblå med en lysere stribe gennem hver fjers midte. Et smalt, gulgrønt bånd tværs over baghovedet, nogle af dettes fjer med smal, mørkeblå spids. Kroppens overside grøn, de fleste fjer med et mørkt tværbånd og smal mørk kant, der giver dem et spraglet udseende. Øverste armsvingfjer ligeså og visende et tydeligt mørkt bånd. Nederste armsvingfjer med lidt spatelformet spids og mærket med blåt ligesom skulderfjerene. Håndsvingfjerene med grøn yderkant og mørkere skygge indenfor denne, inderfanen sort med bredt, lysegult tværbånd. Overhaledækfjer for det meste med blå spids. 4 midterste halefjer helt grønne, de 4 fjer på hver side af dem med grøn yderfane og delvis lysegul underfane, kantet med gult helt ud i spidsen, disse 8 fjer er også spatelformede. Underhaledækfjer rødlige ved basis, så gule, så grønne og med blå spids. Fjerene på bugen grå ved basis, så med et rødligt tværbånd og blå spids. Brystfjer skarlagenrøde, for det meste med blå spids og nogle med et smalt tværbånd, hvilket giver et let skællet udseende, de skarlagenrøde fjer på flankernes øverste del dog ensfarvede. Nogle få fjer på øverste del af brystet har bred, gul spids. Næb rødligbrunt, lysere i spidsen og med en kort, gul streg langs overnæbbets kurve, undernæbbet lysere end overnæbbet. Øje lysegult, den nøgne øjenring sortagtig. Fødder og tæer sortagtige.

L: 280; V: 150; H: 115; Løb: 13; Næb: 19 mm.

UDBREDELSE: Queensland. Kort, se C. 3. nr. 21.

I NATUREN: Coles Lorien er udbredt over en stor del af det østlige Queensland i Australiens nordøstlige del, men ikke særlig talrigt forekommende, det er en af de med Bjerglorien (C. 3. nr. 23.) nærmest beslægtede underarter. Dens kød er dog ikke mørkerødt som Bjergloriens, men helt lyserødt, og dens brystben er ca. 1,5 cm kortere end dennes.

Denne interessante fugl blev nedlagt nær Gladstone i Queensland af en Mr. *Clifford Coles* den 8. november 1910 på en udflugt arrangeret af »The Royal Australasian Ornitologist's Union« og lederen af denne udflugt, Mr. *D. le Souef*, Melbourne, opkaldte straks fuglen efter Mr. Coles, da den ikke tidligere havde været kendt.

C. 3. nr. 23.: *Trichoglossus haematod moluccanus* (GMELIN) 1788 BJERGLORI, Lori fra de blå bjerge — Tavle 8

Moluccanus = fra Molukkerne. (Molukkerne omfattedes tidligere også af begrebet Novae-Hollandiae).

NOMENKLATUR: *Psittacus moluccanus* GMELIN, Syst. Nat. I p. 316 1788. *Psittacus novae hollandiae* id. 1788. *Psittacus multicolor* id. 1788. *Psittacus haematodus var.* LATHAM Ind. Orn. 1790 p. 87. *Psittacus semicollaris* LATHAM Ind. Orn. 1790 p. 103. *Psittacus cyanogaster* SHAW, Gen. Zool. VIII p. 413 pl. 9. *Psittacus haematopus* BECHSTEIN, Ueb. 1811 p. 67. *Psittacus haematodus part.* VIEILLOT, Enc. Méth. 1823 p. 1386. *Trichoglossus haematodus* VIG. & HORSF., Linn. Trans. XV. 1826 p. 289. *Trichoglossus haematopus* STEPH., Gen. Zool. XIV 1826 p. 129. *Australasia Novae-Hollandiae* LESSON, Tr. d'Orn. 1831 p. 209. *Trichoglossus multicolor* WAGLER, Mon. 1832 p. 553. *Trichoglossus Swainsonii* JARDINE & SELBY, Ill. Orn. III pl. 112 1825-39. *Trichoglossus Novae-Hollandiae* BLYTH, Cat. B. As. Soc. 1849 p. 11. *Trichoglossus multicolor* BP., Rev. et Mag. Zool. 1854 p. 157. id. Naumannia 1856. G. R. GRAY, Gen. o. B. II no. 3. id. List. Psitt. 1859 p. 60. SCHLEG., Mus. P. B. Psitt. 1864 p. 108. GOULD, Handb. B. o. Austr. II. sp. 444. Perruche à tête bleue (male), LEVAILLANT, Perr. t. 24.

Engelsk: Blue Mountain Parrot or Lory, Blue-bellied Parrot, Swainson's Lorikeet, Rainbow Lorikeet. Tysk: Gebirgslori, Lori von den blauen Bergen. Allfarblori. Fransk: Perruche à bouche d'or, Perruche de Swainson.
Indfødte i New South Wales: »War'in«, »Goo-reel«, medens kolonisterne kalder den Blue Mountain Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Hoved, hovedets sider og struben mørkt brunblå med glinsende blå skaftstriber på alle fjer. Et nakkebånd er gulagtigt grønt. Fjerene på baghals og skulderregion er delvis klart skarlagenfarvede mod spidsen, skulderfjerene gule med højrødt skær i nogle og i andre tilfælde er skulderpartiet kun gulligt. Ryg, bagryg og halens overside grøn. Kroområde og bryst purpurrødt, nogle af fjerene i midten af dette område kantet med dybblåt. Brystsiderne orangegule med mere eller mindre purpurrøde fjerspidser. Bugmidten dyb blå, bugsider purpurrøde, men plettet med gult og grønt i fjerspidserne. De 4 midterste halefjer blåliggrønne, sidehalefjerene grønne på yder- og gule på inderfanen, hvilket aftager i udbredelse mod halens midte, halefjerenes underside er gullig. Hånd- og armsvingfjerene grønne på yder- og mørkt brune eller sortagtige på inderfanen, med en stor, oval, gul plet på midterste del af fjerene, så der dannes et tværbånd over vingens underside. Underskulder- og undervingedækfjer lyst purpur og underhaledækfjerene gule med grøn spids og med purpurrødt skær ved basis. Næb rødt, ben og fødder askeagtigt grå, iris orange eller rødliggul.

L: 300-350; V: 130-160; H: 125-155; N: 18; L: 15 mm.

♀ : Ligner ganske hannen, men har normalt et mindre og mere rundt hoved.

UNGE FUGLE: Afviger fra de gamle ved at have et mere gulligt bryst, et smallere hals-nakkebånd og et sortagtigt næb.

UDBREDELSE: Kyst- og tilgrænsende områder i Queensland, Ny Syd-Wales, Victoria, Sydaustralien, medens den er trækfugl på Tasmanien. Kort, se C. 3. nr. 21.

NB. Ovennævnte farvebeskrivelse kan kun tages som beskrivelse af normalformen, der vel knapt eksisterer, da variationerne i farverne, farvefelternes størrelse og form er legio. Forfatteren er f. eks. i besiddelse af ca. 50 farvediapositiver af Bjerglorien og deraf er næppe to stykker ens.



C. 10. nr. 20: *Charmosyna josefinae josefinae*
C. 10. nr. 23: *Charmosyna papou papou*
C. 10. nr. 26: *Charmosyna papou stellae*
C. 10. nr. 7: *Charmosyna toxopei*

I NATUREN: Bjergloriens udbredelsesområde er så stort, at den ikke er til stede overalt i det hele året igennem. I store flokke følger fuglene navnlig Eucalyptustræernes blomstringstid og sammen med flere andre Loriarter (*T. h. chlorolepidotus*, C. 3. nr. 26, *Glossopsitta concinna*, C. 9. nr. 1. og *Glossopsitta pusilla* C. 9. nr. 3.) lever de hovedsageligt af disse træers blomster sålænge blomstringen varer. De synes aldrig at være i ro. Hvadenten de æder af blomster eller frugter, eller de søger skjul i træernes løvhang, bevæger de sig akrobatisk som aber, legende, klatrende, skrigende og ædende, flyvende fra træ til træ og stadig ødelæggende meget mere, end de fortærer. Bjerglorien er en ualmindelig grådig fugl, den frådser i blomster,



BJERGLORI
Fra *Peter Browns* »New Illustrations of Zoologi«, London, 1774
Første offentliggjorte afbildning af en australsk papegøje

nektar og frugt indtil dens hoved, hals og bryst er en klæbrig masse og saften løber ud af halsen på den. Iøvrigt fortærer den også en mængde insekter, de tiltrækkes også af de honningfyldte blomster og fuglene kan ikke undgå at fortære mange af dem sammen med blomsterne, men udenfor blomstringstiden æder fuglene også mængder af larver og pupper, man har fundet nedlagte Bjergloriers mave aldeles stoppet med insekter i alle udviklingsstadier. Bjerglorien gør også så megen skade i frugtplantager, specielt på de bløde og saftige sommerfrugter, at den betragtes som et skadedyr, også majsplantagerne hjemsøger den og splitter planterne, så kolberne efterlades åbne, hvorved de hurtigt rådner. Bjergloriens plyndringer har derfor forårsaget, at den er sat på listen over dyr, der ikke nyder beskyttelse.

Ynglesæsonen varierer i de forskellige distrikter, men i det nordlige Queensland er der fundet redeunger i maj, oktober, november, december og januar. I Ny Syd Wales er fuglene fundet rugende i juni til december.

Ofte ruger de to kuld lige efter hinanden. Reden findes næsten altid i en hulhed i et højt træ, såvel i et levende som i et udgået, og æggene anbringes altid på et underlag af trøsket træ og i en afstand af 30-60 cm fra redens indgang, der oftest befinder sig fra 6-20 m over jorden. Hunnen mades i rugeperioden af hannen og hun forlader kun reden ved solnedgang. Når hun da har fløjet lidt rundt, går både hun og hendes mage i reden for natten. I de hedeste sommermåneder besøger hannen kun den rugende hun og mader hende to gange daglig, nemlig straks efter solopgang og lige før solnedgang.

IMPORT: Første gang bragt levende til Europa i 1771 af *S. Banks*, derefter indført til England i 1868 til Zoo, London, efter 1870 oftere på markedet og nu temmelig almindelig hos liebhaverne.

I FANGENSKAB: Bjerglorien bør holdes i bur i den første tid, derefter i voliere og kun med største forsigtighed sættes i fuglestue, da et angreb på andre fugle foregår så lynhurtigt, at man næppe kan nå at gribe ind, før det er for sent. Nogle par er fredelige, andre absolut ufordragelige og det viser sig desværre ikke altid straks, men Bjerglorien kan absolut ikke holdes sammen med beslægtede arter eller papegøjer af samme størrelse.

Arten er livlig, stormende, højrøstet, komisk, tiltalende, yndefuld i visse situationer, aldrig dumsky, men kan også virke klovnagtig. Fuglen klatrer mindre end den hopper og flyver. Den kræver rigelig plads, og et par leger og brydes gerne, så det ser ganske drabeligt ud. Frisk importerede fugle kommer ikke gerne på jorden, foderet må derfor anbringes højt og gøres fast, så fuglene kan bide deraf, falder foderet ned, er det spildt og ænses ikke af fuglene. De holder sig altid rene, bader gerne og må altid have rent sand og friskt badevand. Opdrættede unger er lette at tæmme og afrette, enkelte kan lære at sige lette ord.

Bjerglorien må især - ligesom beslægtede arter - beskyttes imod forskrækkelse, ophidselse, stærk varme og pludselige temperaturændringer. Ændring af tilvant foder må ligeledes ske gradvist, enhver pludselig forandring er meget risikabel for dens helbred.

ERNÆRING: Alle slags søde frugter, noget grønt, et godt insektæderfoder, levende insekter, melorme må være hovedfoder. Desuden kan man give frugtmarmelade, frugtsuppe, mælkebrød, sandkage, bær efter årstiden, honningvand m. m. og lade fuglene have adgang til forskellige frøsorter.

OPDRÆT: Parringsdansen består af komiske hoppende og vuggende bevægelser. Redekassen, der f. eks. kan være 35 × 25 × 25 cm (ikke mindre)· med 8 cm flyvehul foretrækkes ophængt temmelig højt og i tæt buskads. Der lægges normalt 2 æg, sjældnere 3, med en dags mellemrum; de ruges af hunnen i 23-26 dage og både hun og han mader ungerne straks efter klækningen. Hannen mader også hunnen i hele rugetiden og inden længe efter klækningen overtager han ungernes opmadning.

UNGERNE: Nøgne ved klækningen, efter 1 døgn klædt i lange, fine, hvide dun. Efter 8. dag har de korte, uldagtige, grålige dun, snart derefter kommer de grønne vingespidser til syne, så følger halefjerene og efter 22 dage glinsende blå kropfjer. 30 dage gamle har ungerne størstedelen af de orangegule bryst- og de blå bugfjer samt nakkebåndet, og efter 40 dages forløb er de fuldstændig klædt i den farvede redeungefjerdragt. Redekassen forlades sjældent før 60 dage efter klækningen og ungernes udseende er da kun lidet forskelligt fra forældrenes.

Der er dog følgende afvigelser: Ungernes bryst er overvejende orangegult i stedet for rødt og navnlig her er fjerene matte og glansløse, hvorimod de blå pandefjer er glinsende blanke. Næb og øjne er sorte, undertiden dog med en rødlig tone, vokshuden er dyb blåsort. Mellem 3. og 6. måned sker normalt den egentlige udfarvning, men forinden udvides dog den røde farve på brystet, ligesom næbbet og øjenringen efterhånden rødfarves.

Opmadningsfoderet er fuglenes sædvanlige foder plus tilskud af franskbrød i mælk, alle mulige søde frugter og bær, salat, alle frugttræsgrene (ikke sprøjtede) og i særdeleshed grene af syren. Et særligt lækkeri er vanilje-creme og en opflænset kålstok.

Iflg. *K. Petermann*, Rostock, er kønskendetegnene temmelig usikre. »Selv et øvet øje kan have vanskeligt ved at skelne rigtigt. Det eneste for mig sikre kendetegn«, skriver den kendte opdrætter, »er det grønne nakkebånd, der hos hannen er bredere og mere gulliggrønt, men samtidig ikke så rent i farven, idet der meget ofte viser sig gule og røde fjer deri. Den blå farve på baghovedet går mere over i blygråt og sortstribet og den grønne rygfarve er mørkere hos hannen, men også i alt dette kan der være større eller mindre variationer«.

Sluttelig anføres en iagttagelse af den tyske opdrætter *E. Langheinz:* »Et par usædvanlig tamme Bjerglorier blev ganske vilde og bidske, når jeg nærmede mig deres redekasse, hvor jeg formodede, at de havde unger. Ved en list - jeg skød et bræt for flyvehullet - fik jeg to nyligt klækkede unger at se trods forældrenes rasende protester. Dagen efter måtte jeg gerne kigge i kassen - da var den tom«.

OPDRÆT:

1873: *A. Heublin*, Coburg, 1. opdræt.
1873: *Frederick Schneider*, Wittstock, Brandenburg.
1873: *K. Petermann*, Rostock, Mecklenburg, og flere andre opdrættere.
1874: *Jourdan:* Voiron, Frankrig.
1877: Antagelig første opdræt i England.

Iøvrigt har *K. Petermann*, Rostock, opdrættet Bjerglori i 3. generation og i Danmark har såvel *Aage Poulsen*, Skibby, *O. Hirthe*, Søborg (der i 1934 selv udtog et par af en sending fugle direkte fra Celebes til Aarhus Zoo), *Johs. Jeppesen*, Glostrup, *G. Clausen*, Bandholm, haft opdræt af denne skønne fugl. Hos sidstnævnte opdrætter blev tredie kuld på 2 unger forladt af forældrene ca. 3 uger efter klækningen. Ejeren og hans små døtre håndmadede ungerne med franskbrød i mælk drysset med sukker, fortyndet blandet frugtmarmelade, honningvand, grønt af Tradescantia og æbler, så disse fugle blev naturligvis børnenes kæreste legekammerater; se hosstående billede.

I »Stuefuglene« 1962 p. 168 beretter *G. Clausen* yderligere om bastardopdræt mellem Bjerglori og Skælbrystet Lori, hvis unger nu også har ynglet.



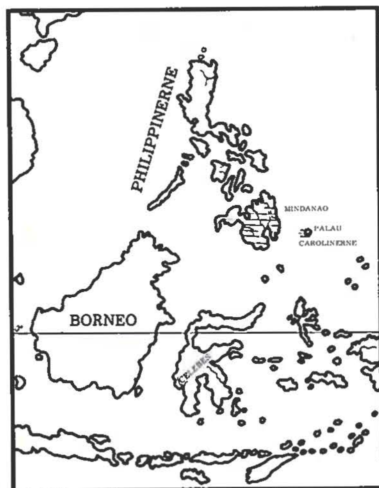


C. 3. nr. 24.: *Trichoglossus rubiginosus* (BONAPARTE) 1850
VINRØD LORI — Tavle 8

Rubiginosus = rustfarvet

NOMENKLATUR: *Chalcopsitta rubiginosa* BONAPARTE, Consp. av. I 1850 p. 3. id. Compt. Rend. 1850 p. 134. id. Proc. Z. S. 1850 p. 26. pl. 16. id. Rev. et Mag. Z. 1854. id. Naumannia 1856. G. R. GRAY, List. Psitt. 1859 p. 53. WALLACE 1864 p. 289. *Lorius rubiginosus* SCHLEGEL, Mus. P. B. Psitt. 1864 p. 129. *Eos rubiginosa* G. R. GRAY 1859. *Chalcopsitta rubiginosa* PELZELN, Reise der Novara 1865 p. 99. *Domicella rubiginosa* FINSCH, Die Papageien II 1868 p. 781. *Trichoglossus rubiginosus* FINSCH 1876.

Engelsk: Cherry-red Lory. Tysk: Braunroter Breitschwanzlori, Kirschbrauner Lori.



C. 3. nr. 24: *T. rubiginosus*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Meget mørk rød med en brunlig, undertiden svag purpur nuance; fjerene på bryst, bug og ryg med purpursorte kanter, hvilke danner de mørke tværbånd. Hovedet er mørkere farvet end kroppen; vingerne er mørkt røde, men svingfjerene er mørkt olivenfarvede på oversiden og gråsorte på undersiden. Halens overside olivenfarvet, lysere mod spidsen og grønliggul på undersiden; underhaledækfjerene rødlige eller terracottafarvede; næbbet rødliggult, måske rødt på de levende fugle; iris rød. Fødderne sortagtige.
L: 250; V: 140; H: 105 mm

NB. Et eksemplar i Zool. Mus. i København er under soklen mærket: »Iris hvid«.

UDBREDELSE: Øen Ponapé.

Ponapé er en af de største øer i den af 48 øgrupper med ialt 550 øer bestående tidligere japanske, nu U. S. A. tilhørende stillehavsøgruppe. Ponapé ligger på 6 grader, 58 minutter nordlig bredde og 158 grader, 20 minutter østlig længde og har i tidens løb været benævnt med en mængde forskellige navne (Bonabe, Bonaby, Bonabay, Bonibet, Bornabi, Fanopé, Funopet, Puynipet og Ascension af franskmændene), hvilket har bevirket stor forvirring og givet anledning til fejltagelser hos ornitologerne. *Verreaux* har f. eks. troet, at Vinrød Lori stammede fra en ø i Molukkerne (Waigiu) og *Rosenberg* har ligesom *Wallace* derefter skrevet, at fuglen levede der, skønt ingen af de to forskere har set fuglen på denne ø. *Finsch* finder det uforståeligt, at *Bonaparte* angiver øen Guebe og at *Schlegel* også i Leiden Museets katalog anfører denne ø som fuglens hjemsted, når museets eksemplar var mærket: »Expedition Danaide Bonabay« og altså bar den rigtige hjemstedsbetegnelse.

Denne blev konstateret af ornitologer på ekspeditionsskibet »Novara« under et kun 5 timer langt ophold ved Ponapé, hvor fuglen forekom så talrigt, at der blev nedlagt 1 han og 2 hunner af Vinrød Lori i dette korte tidsrum.

I NATUREN: Vinrød Lori opholdt sig parvis eller i småflokke dels i høje, løvrige træer, dels i frugttræerne omkring de indfødtes hytter. Fuglene var langtfra sky og de plyndrede træerne for frugter trods alle de indfødtes forsøg på at jage dem bort. Også om denne art berettes det, at når en fugl blev ramt af et skud, kom artsfæller i stort tal ned for at tage del i den ramtes skæbne.

IMPORT: Levende har fuglen næppe været indført til Europa, men hr. *J. Kubary* medbragte sidst i forrige århundrede 8 eksemplarer til *Museum Godeffroy* i Hamburg.

C. 3. nr. 25.: *Trichoglossus chlorolepidotus neglectus* REICHENOW 1898
LILLE SKÆLBRYSTET LORI

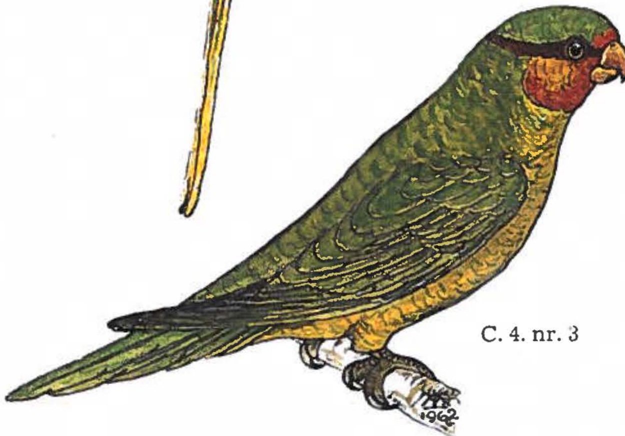
Chlorolepidotus, af chloro (gr. chloros) = grøn, gulgrøn, grønlig; lepidotus (gr. lepidotos) = skællet; neglectus = upåagtet.

NOMENKLATUR: *Psitteuteles neglectus* REICHENOW, Orn. Monatsb., 6, 1898 p. 4

TAVLE 19







C. 4. nr. 3: *Psitteuteles johnstoniae*
C. 10. nr. 24: *Charmosyna papou goliathina*
C. 10. nr. 26 a: *Charmosyna papou atrata*

(Cape York, Queensland). *Eutelipsitta chlorolepidota minor* MATHEWS, Austr. Av. Rec., 3, 1916, p. 57. (North Queensland; type said to be from Cairns).

Engelsk: Scaly-breasted Lorikeet from Cairns.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Identisk med *T. c. chlorolepidotus* (C. 3. nr. 26.) i alle forhold undtagen størrelsen og udbredelsesområdet. Næbbet er dog også forholdsvis slankere.

T. c. neglectus L: 210; V: 120-125; H: 90-95; Næb (i lige linie fra vokshud): 15-16 mm.
T. c. chlorolepidotus L: 250; V: 135-140; H: 110-120; Næb (i lige linie fra vokshud): 18 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Queensland.

Berlins Zoologiske Museum modtog i 1898 i en sending fugleskind fra Nord Queensland 2 stykker af en Psitteutelesart, som i størrelse ganske afveg fra de øvrige. I farve stemte de overens med alle de andre og der kunne således næppe herske tvivl om, at det måtte være en selvstændig underart. *Reichenow* beskrev den nye art som *Psitteuteles neglectus* fra Cairns og med dens væsentlig ringere størrelse som specielt kendetegn. I Ibis 1900, p. 642, henholdt *Robinson & Laverock* sig hertil og betragtede denne form som en underart og i 1911 bekræftede *North* dette ved at skrive: »*P. neglectus* er blot en mindre, nordlig race, der ikke er karakteristisk forskellig fra *P. c. chlorolepidotus*. Se derfor under C. 3. nr. 26.



C. 3. nr. 25: *T. c. neglectus* ///
C. 3. nr. 26: *T. c. chlorolepidotus* \\\

C. 3. nr. 26.: *Trichoglossus chlorolepidotus chlorolepidotus* (KUHL) 1820
SKÆLBRYSTET LORI — Tavle 8

Chlorolepidotus, af chloro (gr. chloros) = grøn, gulgrøn, grønlig; lepidotus (gr. lepidotos) = skællet.

NOMENKLATUR: *Psittacus chlorolepidotus* KUHL, Consp. Psitt. 1820 p. 48 (New South Wales). *Spotted Parrot* LATHAM, Gen. Hist. II 1822 p. 197. *Trichoglossus Matoni* (Lath. M. S.), WIGORS & HORSFIELD, Linn. Trans. XV 1826 p. 291. *Trichoglossus? chlorolepidotus* STEPH. 1826. *Australasia viridis* LESSON, Tr. d'Orn. 1831 p. 210. *Tr. chlorolepidotus* WAGLER, Mon. p. 550. JARDINE & SELBY, Ill. of Orn. 1835 pl. 110. GOULD, Bds. of Austr. V pl. 50. REICHB., Goulds Uebers. Nr. 172. LEAR Parr. pl. 35. *Tr. chlorolepidotus* G. R. GRAY, Gen. of B. II No. 5. id. List Psitt. 1859 p. 62. BP. Rev. et Mag. Z. 1854. id. NAUM. 1856. SCHLEG., Mus. P. B. Psitt. 1864 p. 111. GOULD, Handb. B. of Austr. II sp. 446. *Psitteuteles chlorolepidotus* SALVADORI, Cat. o. B. XX. 1891 p. 65.

Engelsk: Scaly-breasted Lory or Lorikeet. Tysk: Schuppenlori, Gelbgefleckte Keilschwanzlori. Fransk: Perruche à ecaillée.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Grøn, men blåliggrønt skær på issen; nakkefjerene, brystfjerene, overryggens fjer og undertiden fjerene på andre dele af kroppen viser af og til gul fjergrund, så fjerdragten på disse steder synes forsynet med gule tværstriber; undertiden har den gule fjergrund rødt skær, især på struben og kropsiderne; skulderfjer, undervingedækfjer og inderfanerne ved roden af svingfjerene røde; halens underside okkergullig; øje skarlagenrødt, nærmest pupillen gulligt; næbbet rødt, men gulligt mod spidsen; vokshuden og den nøgne øjenring olivenfarvet; fødderne blygrå.

L: 250-260; V: 130-140; H: 110 mm.

UNGEDRAGT: Den røde farve har kun ringe udbredelse og er mere mat; næbbet brunrødt.

UDBREDELSE: Øst-Australien, fra Rockinghambugten til Syd-Australien. Kort, se C. 3. nr. 25.

I NATUREN: Lever udenfor yngletiden i småflokke, meget ofte i selskab med Bjerglori (C. 3. nr. 23.), Moskuslori (C. 9. nr. 1.) og Dværglori (C. 9. nr. 3.), men Skælbrystet Lori er i regelen mindst talrigt repræsenteret i flokkene. Disse tumler sig i de højeste gummitræer rundt omkring i de sumpede egne nær kysterne, hvorimod de ikke er observeret i det indre af landet. De ernærer sig af de stedsegrønne Banksiabuskes blade og blomster, samt af de sødt duftende knopper af Mimoserne, hvor de forekommer i stort antal. Fremfor alt ynder de dog Eucalyptustræernes blomster, som de trækker efter, og det vækker stedse forundring, at fuglene er til stede i stort antal, samme dag, som Eucalyptusblomsterne springer ud, selv om der ikke har været en eneste Skælbrystet Lori på denne egn i måneder, ja, måske i årevis. Fuglene fylder sig så voldsomt med Eucalyptusblomsternes nektar, at den ligefrem løber ud af næbbet på dem, der tilfældigt bliver nedlagt under deres måltid, men de nedlagte fugles maveindhold viser tillige, at de også fortærer ikke uvæsentlige mængder af de insekter, der også tiltrækkes og lever af blomsterhonningen.

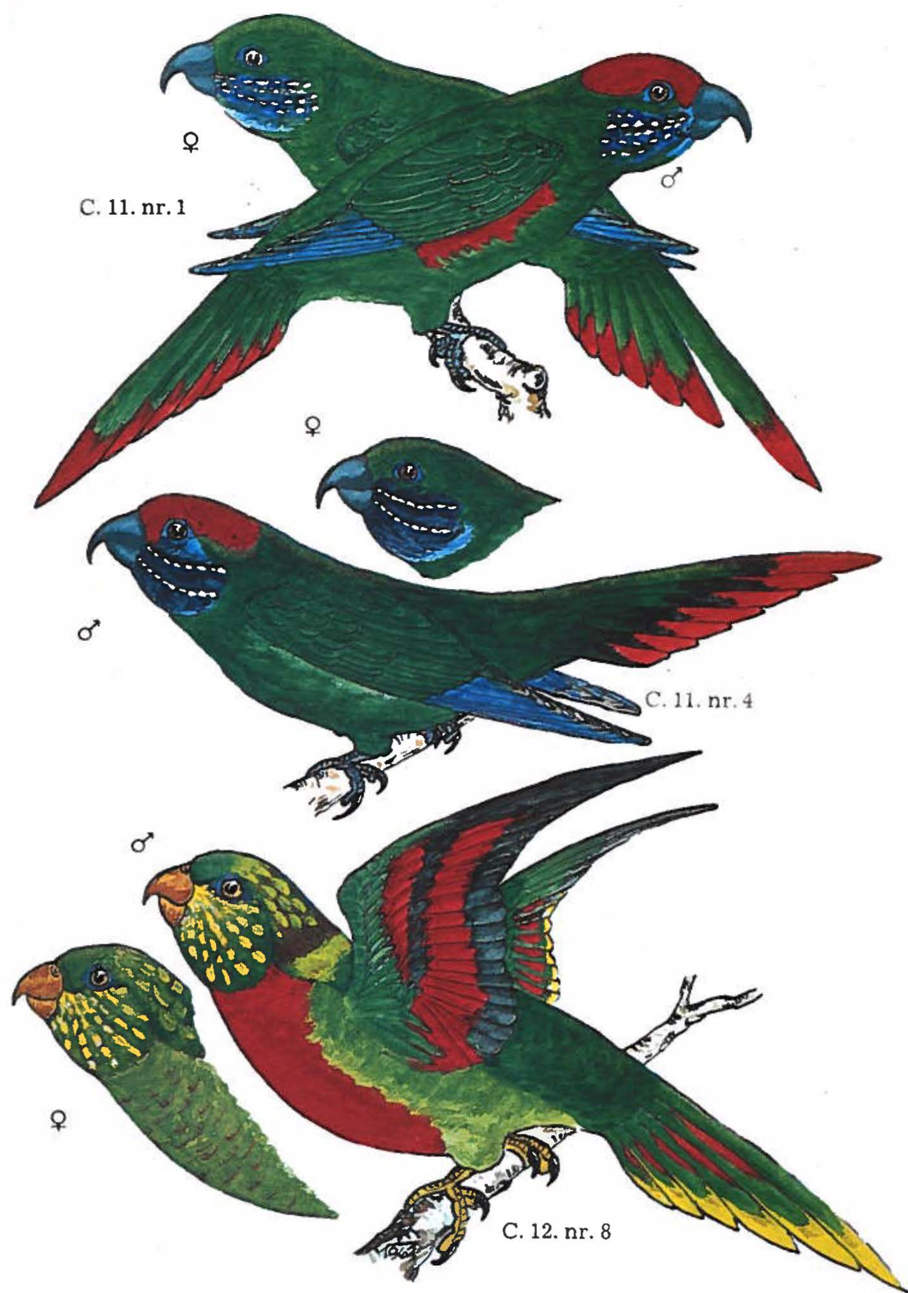
Ynglesæsonen går fra maj/juni til januar. Reden findes altid i meget høje træer og Eucalyptustræerne foretrækkes. Som regel er reden både vanskelig at få øje på og meget utilgængelig; dels findes den i fra 30-40 meters højde, dels er den oftest af fuglene gnavet ind i stammen på et sted, hvor en større eller mindre gren er knækket af, så hullet set nedefra er godt camoufleret. Det er observeret, at et par fugle har været over seks uger om at gnave deres redehul. Kuldet er normalt på 2 hvide, matte, rundovale æg, der ofte findes på et underlag af trøsket træ indtil et par meter fra indgangsåbningen til reden.

IMPORT: Først i 1871 til Zoo, London, hvor den kun har været denne ene gang indtil århundredskiftet. 1875 udstillet i St. Gallen, 1878 et par hos frk. *Hagenbeck*, Hamburg, 1879 et par hos *Aug. F. Wiener*, London, og først nogle år senere oftere indført.

I FANGENSKAB: Skælbrystet Lori betegnes som ualmindelig skønne, livlige, men fuldkommen fordragelige og fredelige fugle. Da de dog også betegnes som værende ganske som Bjerglori (C. 3. nr. 23.), hvad opførsel og væremåde angår, må en vis forsigtighed m. h. t. at lade dem gå sammen med andre fugle tilrådes. Deres skrig ligner ligeledes Bjergloriens, men skal være væsentlig mindre kraftigt og gennemtrængende. De bør have ret god plads og have mulighed for at hoppe fra gren til gren, så de derved kan nå deres foder, da de kun sjældent flyver eller klatrer rundt i deres voliere. De hopper derimod i lange sæt medens de nikker kraftigt med hovedet og udstøder en sagte snerren eller lidt skrattende snurren.

Foderet kan f. eks. bestå af kanariefrø, kogt ris og søde frugter, men også figen, rosiner, bær, hakket æg, reven gulerod, mælkebrød, sandkage og lignende tages gerne, hvorimod der er forskellige meninger om, hvorvidt de gnaver i friske grene; de vil sikkert have gavn af både bark og saft af sådanne, dersom de vil gnave deri.

I 1950 erhvervede forfatteren 1,1 af denne art. Parret var sløjt, begge fugle usle og forkomne, vragede foderet og ville kun æde brød. De kom dog efterhånden over på varieret kost, men hunnen døde det følgende år og hannen blev derefter meget tam. Den var ikke særlig knyttet til nogen bestemt person, alle kunne gå til den, men den yndede at kravle på forfatterens skuldre og hoved, selv om dens kløer ofte hængte fast i uldent



C. 11. nr. 1: *Oreopsittacus arfaki arfaki*
C. 11. nr. 4: *Oreopsittacus arfaki grandis*
C. 12. nr. 8: *Neopsittacus musschenbroekii musschenbroekii*

tøj. Den levede i mange år og findes nu sammen med hunnen udstoppet i forfatterens samling.



Forfatterens sønnesøn med hannen

OPDRÆT:

1890: Berlins Zoo, 2 unger forlod redekassen 23. april.
1891: *B. Christensen,* København, 1 unge.
1899: Beretning om opdræt i årene 1883-1884 i England.
1916: 1 unge opdrættet i Frankrig.
1935: 2 unger hos *W. K. Penney,* Australien. (S. A. medalje)
1935: Opdræt hos *R. Walker,* Australien.
1938: 2 unger hos *John Black,* New Zealand.
1944: Dr. *Osman Hill,* Ceylon, 4 unger i 2 kuld.
1944: Opdræt i Adelaide Zoo.

C. 3. nr. 27.: *Trichoglossus euteles* (TEMMINCK) 1835
GULHOVEDET LORI — Tavle 8

NOMENKLATUR: *Psittacus euteles* TEMMINCK, Pl. col., livr. 96, 1835 pl. 568 (Timor). id. Tabl. Meth. p. 61 1839. S. MÜLLER & SCHLEGEL, Verh. Land- en Volkenk. p. 209 1839/44. *Conurus euteles* BOURJOT, Perr. pl. 43 (han) (1837-38). *Perruche iris femelle* BOURJOT, Perr. pl. 44b (hun) (1837-38). *Psittacus (Trichoglossus) euteles* S. MÜLL. & SCHLEG. Verh. Land- en Volkenk. p. 472 1839-44. *Coriphilus euteles* G. R. GRAY, Gen. B. III p. 417 n. 8 1845. id. List. Psitt. Brit. Mus. p. 59 1859. SCHLEGEL, Dierentuin p. 78 1864. *Psitteuteles euteles* BP. Rev. et Mag. Z. 1854 p. 157. id. NAUMANNIA, 1856, Consp. Psitt. n. 318. G.R.GRAY, Handl. II p. 157 n. 8233 1870. *Trichoglossus ochrocephalus* BLYTH, Journ. A. S. B. XXVII p. 279 1858. G. R. GRAY, P. Z. S. 1860 p. 226. WALLACE, Ibis 1861 p. 349. id. P. Z. S. 1865 p. 484 (Flores) 1864 pp. 292, 295. FINSCH, New-Guin. p. 158, 1865. id. Papag. II p. 850 1868. GIEB., Thes. Orn. III p. 657 1877. MEYER, Verh. z.-b. Gesellsch., Wien 1881 p. 769 (Lettie) p. 772 (Babbar). Rchnw., Journf. Orn. 1881, pp 156, 396 (Consp. Psitt. pp. 92, 228). id. Vogelbild t. XXX f. 5. 1878-83. TRISTR. Cat. Cool. B. p. 74 1889. *Psittacus (Belocercus) euteles* ROSENB., Journ. f. Orn. 1862 p. 63. id. Nat. Tijdschr. Ned. Ind. 1863 p. 146. *Nanodes euteles* SCHLEG., Mus. P.-B. Psittaci p. 112 1864. id op. cit. Revue II p. 56 1874. *Neopsittacus euteles* MEYER, Zeitschr. f. ges. Orn. 1884 pp. 195, 196 (Timor-laut). SALVAD. Mem. R. Ac. Sc. Tor. ser. 2, XL p. 173 1889.

Engelsk: Perfect Lory, Yellow-headed Lorikeet, The Plain Lory. Tysk: Gelbkopflori. Fransk: Perruche eutéle, Perruche iris femelle.

C. 3. nr. 27.: *T. euteles* ///

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Hoved guloliven; ellers grøn med gulliggrøn underside; undervingedækfjer grønne; vingernes underside sort, inderfanerne gule ved basis; sidehalefjerenes underside og inderfaner gulliggrønne. Næbbet gult; fødderne mørke.

UNGE FUGLE: Skal iflg. *Salvadori* have et mere grønt hoved, der ikke kontrasterer så skarpt med kroppens grønne farve.

UDBREDELSE: Små Sundaøer: Timor, Lomblen, Pantar, Alor, Wetar, Roma, Kisar, Leti, Moa, Damar, Babar, Teun og Nila.

Eksemplarer fra øen Flores har et mere grønt og mørkere hoved, kroppens underside er ligeledes mørkere grøn *(Salvadori)*. (Se C. 3. nr. 7.)

I NATUREN: *T. euteles* har tilsyneladende kun dannet en enkelt lokalrace, idet fuglene af denne art er ganske ens af udseende på alle de ovennævnte øer. Lokalracen er derimod opstået og er anerkendt som en særlig art på øen Flores, se C. 3. nr. 7. *(Trichoglossus h. weberi)*.

Ældre fugle af *T. euteles* har rent voksgult hoved, men yngre fugle har mere mat grønliggult eller endog helt grønt overhoved og hovedsider. Gamle fugle har helt rødt næb, unge fugle har et tildels mørkebrunt overnæb.

IMPORT: Meget sjældent indført. 1896 et par i Zoo, London.

I FANGENSKAB: Næppe forskellig fra de øvrige arter hvad pleje og øvrige forhold angår, men der foreligger ikke oplysninger om den i fangenskab.

Det skal dog bemærkes, at når der advares mod at udsætte de forskellige Loriarter for forskrækkelse eller ophidselse, bør dette tages mere alvorligt, end man måske i almindelighed er tilbøjelig til. Flere ældre forfattere (bl. a. *Russ* og *Neunzig)* har omtalt, at man ikke måtte forskrække Lorier, da det kunne have deres død til følge. Vi har tidligere anført det i forsigtige vendinger, men nu har forfatteren fornylig oplevet, at et par *T. euteles*, som i løbet af kort tid var blevet temmelig fortrolige, blev så forskrækkede ved synet af en kat udenfor vinduet i deres opholdsrum, at hunnen faldt død ned af siddepinden uden at give en lyd fra sig endsige vise andre tegn pä forskrækkelse end en tydelig chockvirkning, der fik fuglen til at stivne af skræk for så at falde ned af pinden - stendød.

Vi må efter denne oplevelse advare mod at udsætte Lorier for overraskelser eller at forskrække dem.

Forfatterens han lever i bedste velgående, et andet par fra samme import ejes nu af *Carl Aage Jensen*, Køge.

OPDRÆT:

I Av. Mag. 1951 p. 69 meddeles, at *Ken Stott jun.* oplyste: I 1941 dræbtes 1 par og 1 unge på reden af bier i San Diego Zoo.

1962 kom 2 par til landet, hvoraf forfatteren har sikret sig det ene.

Trichoglossus caeruleiceps D'ALBERTIS & SALVADORI

betragtes af *Peters* som synonym for *Trichoglossus haematod nigrogularis* G. R. GRAY (C. 3. nr. 12.)

Trichoglossus coccineifrons G. R. GRAY 1858

En lang række forfattere *(G. R. Gray, Sclater, Rosenberg, Wallace, Finsch,*

Schlegel, Meyer, Salvadori, Reichenow m. fl.) omtaler denne form, som sigter til en fugl, der af *Wallace* blev opdaget og nedlagt på Aruøerne.

Den er beskrevet første gang af *G. R. Gray* i Proc. Zool. Soc. London 1858 p. 183 og p. 194 og derefter af de nævnte forfattere i forskellige værker og tidsskrifter samt afbildet i farver i MIVART: »The Loriidæ« p. 101. *Salvadori* er dog nået til den opfattelse, at den må være en bastard mellem *Trichoglossus nigrogularis* (C. 3. nr. 12.) og *Chalcopsitta sintillata* (C. 1. nr. 5.).

Peters nævner den ikke i sin Check-List of Birds of the World.

Trichoglossus cyanogrammus (WAGLER)

anses af *Peters* som synonym for *Trichoglossus haematod haematod* LINNE (C. 3. nr. 10.)

Trichoglossus verreauxius BONAPARTE 1854

Også denne form, som først er beskrevet af *Bonaparte* i Rev. et Mag. de Zool. 1854 p. 157 og senere omtalt af en række forfattere *(G. R. Gray, Finsch, Gieb., Reichenow)* samt afbildet i farver i MIVART: »The Loriidæ« p. 113, er kun kendt fra museumseksemplarer. *Bonapartes* beskrivelse efter et eksemplar i museet i Paris var ret ukomplet, men Dr. *O. Finsch* har fundet et eksemplar i Brit. Mus., hvilket han har mærket som *Trichoglossus verreauxius. Salvadori* har dog efter nogen overvejelse bestemt dette eksemplar til at være en bastard mellem *Trichoglossus moluccanus* (C. 3. nr. 23.) og *Glossopsitta concinnus* (C. 9. nr. 1.).

Heller ikke denne form er nævnt i *Peters:* Check-List of the Birds of the World.

4.
SLÆGT:
(Psitteuteles)

Grønne Dværglorier

Det er kun et meget svagt skel, man har kunnet drage mellem de tre sidste former i den foregående slægt *(Trichoglossus)* og de første former i denne. Der har da også været flyttet rundt med disse arter flere gange i Nomenklaturen og de danner i alle fald en jævn overgang.

Psitteuteles-arterne er overvejende små, slanke og grønne Lorier med forskellige aftegninger i hoved og på bryst især med gule, røde eller blå farver. De få af arterne, som man har haft i fangenskab, har været fornøjelige og fredelige fugle, så de fleste arter vil under egnede pladsforhold sikkert kunne holdes sammen med andre fugle. Deres næring udgøres af de sædvanlige frugter, bær, honningvand, kage eller franskbrød. Man gør nok vel i at opbløde brødet i vand og give mælk at drikke for at undgå risiko for gæring ved opblødning i mælk.

Der er 8 arter, som er hjemmehørende på Celebes, Philippinerne, Ny Guinea, Australien eller de små Sundaøer (Soembaøer).

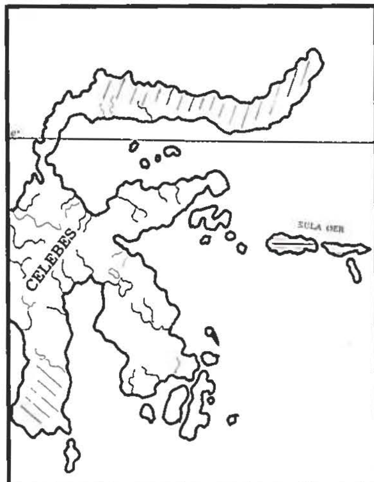
C. 4. nr. 1.: *Psitteuteles flavoviridis meyeri* (WALDEN) 1871
MEYER'S LORI — Tavle 9.

Meyeri = Meyers, opkaldt efter Dr. *Adolf Bernhard Meyer* (1840-1911), som studerede medicin og naturvidenskab ved Berlins universitet, i 1870 begyndte som videnskabelig naturforsker at studere og samle fugle på Celebes, fortsatte til Philippinerne og Ny Guinea, hvor han i Arfakbjergene samlede en meget stor kollektion af sjældne fugle. 1874 direktør for det kgl. Museum for Zoologi, Antropologi og Etnografi i Dresden, som under hans ledelse i 32 år blev videnskabelig verdensberømt både for dets værdifulde samlinger og for dets enestående organisation. 1906-1911 var Dr. Meyer i Berlin beskæftiget med sproglige og antropologiske undersøgelser. Han udgav flere betydningsfulde, navnlig ornitologiske, værker og

offentliggjorde utallige artikler i de førende ornitologiske tidsskrifter. Han var æresmedlem eller korresponderende medlem af næsten alle lærde ornitologiske selskaber og en paradisfugl, Meyer's Sicklebill, *Epimachus meyeri,* blev opkaldt til hans ære.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus flavoviridis, part.* WALLACE, Proc. Zool. Soc. London, 1862 p. 337, 1864 pp. 292, 295 (Menado). *Trichoglossus meyeri* WALDEN, Ann. & Mag. N. H. 4, VIII p. 281 1871. *Psitteuteles meyeri* SALVADORI, Cat. o. B. Brit. Mus. XX p. 63 1891. *Trichoglossus flavoviridis edithae* STRESEMANN, Orn. Monatsb. 39. 1931 p. 46. (Uru. 800 meters, western base of the Latimodjong Mountains, Celebes).

Engelsk: Meyer's Lorikeet. Tysk: Meyers Keilschwanzlori, Kleiner Schuppenlori. Fransk: Perruche Meyer. Native: Parkitji lolaro (Menado) (= Junglepapegøje).



C. 4. nr. 1: *P. f. meyeri* ///
C. 4. nr. 1a: *P. f. m. v. bonthainensis* \\\
C. 4. nr. 2: *P. f. flavoviridis* ≡

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Grøn; forhoved, isse, baghoved og nakke olivenbrune med gyldent skær, der er mest fremtrædende på forhovedet. Kinder og tøjler grønligt brune og gule, hver fjer mere og mere gul ud imod kanten. Øredækfjer klart lyst gule, så de danner en isoleret lys plet på begge sider af hovedet. Kroppens underside med et ensartet skær af grønliggult, hver fjer med mørkgrønne kanter, der danner ensartede mørkgrønne tværbånd over hele undersiden. Skulderfjerene gule ved roden og med brede, grønne striber på oversiden. Undervingedækfjerene mere grønne og mindre gule, men ligeledes med brede, grønne tværbånd eller pletter. Vingesvingfjerene mørkt grå på undersiden, undervingedækfjerene og underskulderfjerene gulligt grønne. Næb orangerødt, fødder grålig-blå, iris kirsebærrød.

L: 180; V: 100; H: 70 mm.

UNGE FUGLE: Farverne mere matte og lidt mørkere, issen omtrent grøn, brystet mere grønt og mindre gult.

UDBREDELSE: Celebes.

I NATUREN: Forekommer iflg. Dr. *Meyer* i flokke i ikke ubetydeligt antal på den nordlige del af Celebes fra begyndelsen af april, men allerede fra midten af maj måned bliver den sjælden i dette område; formentlig fordrives den af regntidens indtræden til mindre fugtige egne. Dr. Meyer bemærker, at trækket dog ikke blot skyldes årstidens vekslen, men at fuglene især trækker efter de mange buskes og træers blomstringstid og at fuglene har meget mere sikker viden herom, end menneskene endnu har.

IMPORT: Sjældent indført og vel undertiden forvekslet med *Trichoglossus chlorolepidotus,* Skælbrystet Lori fra Queensland og Ny Syd Wales (C. 3. nr. 26.), som den ligner temmelig meget, men som den dog afviger fra ved det gule hoved og den mindre størrelse.

I FANGENSKAB: Der foreligger næppe andre nævneværdige oplysninger om denne fugl i fangenskab end de interessante enkeltheder vedrørende det første opdræt i Danmark hos *Axel Clemmensen,* Skotterup, Nakskov (Stuefuglene, 34. årg. p. 251, 1959). I en sekskantet kasse 38 × 38 × 60 cm. med en 5 cm tyk græstørv med et lag tørvestrøelse over, rugede fuglene fra 8. februar 1959. 6. marts hørtes ungerne første gang, men 14. april fandtes de døde. 28 april var der et nyt kuld æg, hvoraf 2 unger kom ud den 23. maj. 17. juli fløj disse unger ud i fin kondition. 14 dage senere var ungerne lidt mindre og lidt mørkere i farven end forældrene, men ellers

ganske som disse. Opdrættet, der belønnedes med F. F. F. sølvmedalje, blev opnået i en 3 × 0,9 m lang voliere med tilsluttende lukket rum på 90 × 175 cm, så der var en samlet flyvelængde på 4¾ m.

Foderet bestod af kondenseret mælk tilsat vand og tørt franskbrød; bihonning med vand og jordbærsaft. Af frø tog fuglene kun lidt, men mest havre, af grønt ligeledes kun lidt, men de var glade for blomster af agerkål og solsikke; af frugt fik de mest modne blommer, jordbær og pære.

Senere (i 1962) har en ny ejer af samme par fugle, Gartner *Rasmussen*, Sandby pr. Harpelunde, også haft opdræt af parret.

C. 4. nr. 1 a.: *Trichoglossus meyeri var. bonthainensis* MEYER — Tavle 9

Bonthainensis = efter Bonthainbjergene, som er findestedet.

Sitzb. u. Abh. Ges. Isis 1884 Abh. I p. 16 (Bonthain, S.-Celebes).

Om denne variant meddeler SALVADORI:

Den ligner *P. f. meyeri*, men afviger ved følgende detailler:

1. Hovedets gule farve er mindre synlig og ikke så skarpt afgrænset fra det grønne på baghalsen.
2. Den grønne farve på bageste del af halsen er mere klar, lysere og danner en slags krave eller halsbånd.
3. Strube, halssider og kinder er ikke bølgetegnet med rødliggult, men mere blåliggrønne og fjerenes underside på disse partier er ikke gule men blå.
4. De grønne tværbånd på kroppens underside er brede.
5. Vingernes underside er mere sortagtige.
6. Den gule farve på bagryggen er mindre iøjnefaldende.

Vingelængde: 107; H: 74; N: 16; L: 12 mm.

UDBREDELSE: Bonthainbjergene på Syd-Celebes. Kort, se C. 4. nr. 1.

Varianten afviger næppe fra arten i adfærd og levevis.

C. 4. nr. 2.: *Psitteuteles flavoviridis flavoviridis* (WALLACE) 1862
GULGRØN LORI — Tavle 9

Flavoviridis, af flavo (flavus) = lysegul og viridis = grøn, altså gulgrøn

NOMENKLATUR: *Trichoglossus flavoviridis* WALLAGE, P. Z. S. p. 337 pl. 39 1862. *Psitteuteles flavoviridis* SALVADORI, Cat. o. B. Brit. Mus. XX p. 63 1891. FINSCH, Neu-Guin. p. 158 1865. id. Papageien II, p. 849 1868. G. R. GRAY, Handlist II p. 155 1870. WALDEN, Ann. & Mag. N. H. (4) VIII, p. 281 1871. SCHLEGEL, Mus. P.-B. Psitt. Rev. p. 49 1874. GIEB. Thes. Orn. III p. 657 1877. ROSENBERG, Malay Archipel. p. 275 1878.

Engelsk: Yellow-green Lory. Tysk: Gelbgrüner Keilschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn. Hoved olivengult, gråsortagtigt nakkebånd. Ansigt, kinder og hage mørk, trist grønne, hver fjer kantet med gult; forhals, bryst og øvre del af bugen klar, lys gul, hver fjer smalt kantet med mørkegrønt, så der dannes et skællet udseende parti. Bug, undergump og underhaledækfjer gulliggrønne, fjerene grønkantede, skulderfjerene med skjulte gule aftegninger, svingfjerene gråsorte på undersiden, halefjerenes underside okkergul. Næb orangerødt, øjenringen gul, fødder blyfarvede, iris orange.

L: 215; V: 122; H: 82; N: 19; L: 13 mm.

UDBREDELSE: Sulaøerne. Kort, se C. 4. nr. 1.

Skønt *Wallace* har nedlagt et enkelt eksemplar af denne art i nærheden af Menado på Nord-Celebes, bør man sikkert kun betragte Sulaøerne som dens eneste hjemsted, da det nedlagte eksemplar fra Celebes kunne se ud til at være undveget fra fangenskab.

C. 4. nr. 3.: *Psitteuteles johnstoniae* (HARTERT) 1903
JOHNSTONES LORI — Tavle 19

Johnstoniae, opkaldt af Dr. *Ernst Hartert* efter Mrs. *M. A. Johnstone*, Groombridge,



Parti fra central Papua.
I dalens bund start- og landingsbane for flyvemaskiner.
De omgivende bjerge er ca. 2000 fod høje.

der er velkendt som fugleven og i særdeleshed for sine fremragende opdræt af papegøjer.
NOMENKLATUR: *Trichoglossus johnstoniae* HARTERT, Bull. Brit. Orn. Cl., *14*, 1903 p. 10. (Mount Apo, 8000 feet, Mindanao).
Engelsk: Mrs. Johnstone's Lorikeet.



C. 4. nr. 3: *Psitteuteles johnstoniae*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Forhoved mørkt rosenrødt, hos hunnen dækket af grønt i fjerenes spids. Smal tøjlestribe og bred stribe fra øjet bagud, disse striber mødes på den mørkt brunligt purpurfarvede nakke (ikke helt så mørk som »prune purple« - Ridgway's pl. VIII fig. 1. nomencl. Coe). Resten af hovedet og hele oversiden er græsgrøn. Vingesvingfjerene har alle, med undtagelse af de 3 første håndsvingfjer, hvor både inder- og yderfane er sort, store svovlgule pletter midt på inderfanen. Fjerene omkring overnæbbet og øredækfjerene er rosenrøde, øreområdets fjer dog med grønlige spidser. Kroppens underside er grumset svovlgul, fjerenes basis grå og spidsen bredt grønkantet. Nederste del af bugen og halens underside mere grønliggul, fjerene mangler her totalt grønne spidser. Undervingedækfjerene gulliggrønne, henimod spidsen af vingerne mørkegrønne og nogle af de længste fjer er lysegule i spidsen. Næbbet gulligrødt, halens underside grønlig til brungul.
L: ? V: 106-108; H: 71-74; N: 14,5 (hun 12); L: ca. 13 mm.

UDBREDELSE: Udbredelsesområdet synes begrænset til *Mount Apo* på Mindanao i Philippinerne.

Hartert skriver om denne dejlige Lori: Denne nye og interessante papegøje ligner meget *P. f. meyeri* (C. 4. nr. 1.) hvad brysttegning angår, men farverne i hovedet minder mere om *P. versicolor* (C. 4. nr. 5.). Den synes at danne forbindelsesled mellem slægterne *Psitteuteles* og *Ptilosclera*, som hævdes kun at være forskellige i deres afvigende farver. (*Peters* sammenfatter under slægten *Psitteuteles: Ptilosclera* BP., i. e. of authors, of *Sharpe's* Hand-list, *Psitteuteles* (uden *euteles*), *Glossopsitta goldiei* (Sharpe) og *Neopsittacus iris* (Temminck)).

Hartert anfører videre: Jeg kan ikke se, at *Psitteuteles* og *Ptilosclera* kan adskilles og heller ikke se muligheden for at adskille *Trichoglossus* og *Psitteuteles*. I virkeligheden er typen af Psitteuteles en Trichoglossus-type, som jeg kun forestiller mig, skønt T. meyeri (Psitteuteles flavoviridis meyeri = Meyers Lori, C. 4. nr. 1.) og Trichoglossus chlorolepidotus chlorolepidotus (C. 3. nr. 26.) afviger mere ved undersidens tegninger eller farver.



Rabaul, Ny Britain
På øen findes vulkanerne
Matupi og Vulcan, der var
i udbrud 1937
Øen er hjemsted for flere Loriarter

C. 4. nr. 4.: *Psitteuteles goldiei* (SHARPE) 1882
GOLDIES LORI — Tavle 9

Goldiei, fuglen opkaldt efter *Andrew Goldie,* en skotsk naturforsker, som først i 1880erne samlede store kollektioner af sjældne fugle i Ny Guinea og om hvem Dr. *R. Boydler Sharpe* i sin tilegnelse skrev: »Mr. Goldie er velkendt i forbindelse med naturhistorien i det sydøstlige Ny Guinea og i dette tilfælde, da han har besøgt ukendt land, har han opdaget mange meget ejendommelige fuglearter, af hvilke flere synes at være nye for videnskaben«.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus goldiei* SHARPE, Journ. Linn. Soc. Zool. XVI pp. 318, 426 1882. *Neopsittacus goldiei* SALVADORI, 1882. *Glossopsittacus goldiei* SALVADORI 1891. *T. goldiei* RCHNW., Vogelbild. Nachtr. nr. 29. 1883. SHARPE, Gould B. New Guinea pt. XIV, pl. 3. 1883. RCHNW. & SCHAL., Journ. f. Orn. p. 416, 1883.

Engelsk: Goldie's Lory, Goldie's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Generelt grøn; isse og pande purpurrøde. Et bredt purpuragtigt blåt nakkebånd fra foran og bag øjet grænser til den røde kalot. Tøjler, kinder og øredækfjer lillarøde med livlige blå skaftstriber på fjerene, som tillige er kantet med mat mørkerødt. Baghalsens fjer er plettet med gulgrønne kanter. Struben gulgrøn, hos hannen med iblandet rødt. Bryst og underside samt undervingedækfjer gulgrønne og tegnet med mørkgrøn stribe gennem midten af fjerene, hvilken på hele kroppens underside er stærkt iøjnefaldende. Underhaledækfjer og lår gulliggrønne. Svingfjerenes underside mørkgrå med en oliegrøn plet på inderfanen, så der deraf dannes et tværbånd på vingens underside. Hale grøn, undersiden oliegrøn. Næb sort. Fødderne mørke.

L: 180; V: 107; H: 80; N: 14; L: 13 mm.

♀ : Ligner hannen, men hovedets røde farve er begrænset til panden. Issens og baghovedets fjer har purpuragtig blå spids og er grønne ved basis.



C. 4. nr. 4: *P. goldiei* ///
C. 4. nr. 5: *P. versicolor* \\\

UNGE FUGLE: Som hunnen.

UDBREDELSE: Astrolabebjergene i det sydøstlige Ny Guinea.

I NATUREN: *British Ornithologist's Union's* ekspedition til Ny Guinea meddeler ganske kort, at den har truffet den sjældne lille *Glossopsittacus goldiei* i Hollandsk Ny Guinea. *Rothschild & Hartert* oplyser, at *Emil Weiske* har sendt eksemplarer af denne skønne lille Lori til Tring-Museet fra Aroafloden, hvor den er nedlagt i

4000-5000 fods højde, samt at *Mr. Anthony* fra Mt. Gaivara og fra Marokadistriktet i Owen Stanley-bjergene har sendt eksemplarer, som er nedlagt i fra 3000-6000 fods højde, men udover disse oplysninger gives ingen meddelelser om artens naturliv.

C. 4. nr. 5.: *Psitteuteles versicolor* (LEAR) 1832
MANGEFARVET LORI — Tavle 9

Versicolor, af versus = forandrer, foranderlig, og color = farve.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus versicolor* VIGORS i Lears Ill. Parr. pl. 36 1832. *Conurus lori scintillatus* BOURJ. 1837-38. *Trichoglosse versicolor* HOMBR. & JACQ. 1845. *Psitteuteles versicolor* BONAPARTE 1854. *Coriphilus versicolor* G. R. GRAY 1859. *Nanodes versicolor* SCHLEGEL 1864. *Ptilosclera versicolor* GOULD 1865. *Trichoglossus (Ptilosclera) versicolor* RAMSAY 1878. *Neopsittacus versicolor* SALVADORI 1882. *Trichoglossus versicolor mellori* MATHEWS Nov. Zool. 18, 1912 p. 259. (South Alligator River, Northern Territory). *Trichoglossus versicolor whitei* MATHEWS, Nov. Zool. 18, 1912 p. 260. (Derby, North-West-Australia).

Engelsk: Grey-footed Lorikeet, Varied Lorikeet. Tysk: Buntlori, Strichellori, Werol. Fransk: Perruche versicolore.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Isse og tøjler røde, øredækfjer og smalt nakketværbånd gulgrønt, dette nakkebånd afgrænser det røde på baghovedet. Bag dette et bredt blåligt bånd, der som en krave fra baghalsen fortsættes til under hagen. Kinderne har det samme blålige skær. Halssidernes, baghalsens og strubens fjer har gule skaftstriber, som især er iøjnefaldende og kontrasterer med det blå skær på disse partier. Oversiden grøn med lyse gullige skaftstriber, der er lidt lysere og mere gullige på kroppens underside, end på ryggen. Vingers og hales overside mørkere grøn med gule skaftstriber på overvingedækfjerene, men uden skaftstriber på overhaledækfjerene. Bryst og flanker er mere eller mindre røde. Lår, bug og underhaledækfjer gulligt grønne. Vingerne sorte på undersiden og uden lyse tværbånd. Skulder- og undervingedækfjer grønne. Halen gulliggrøn på undersiden, hvilket også gælder halefjerenes inderfaner. Næb rødligt, fødder grå, iris brun.

L: 193-206; V: 111-119; H: 67-72; L: 12 mm.

♀ : Ligner hannen, men væsentlig mere mat og mørk i farverne og med mindre udbredt rødt på issen.

L: 187-200; V: 111-116; H: 60-72; L: 12 mm.

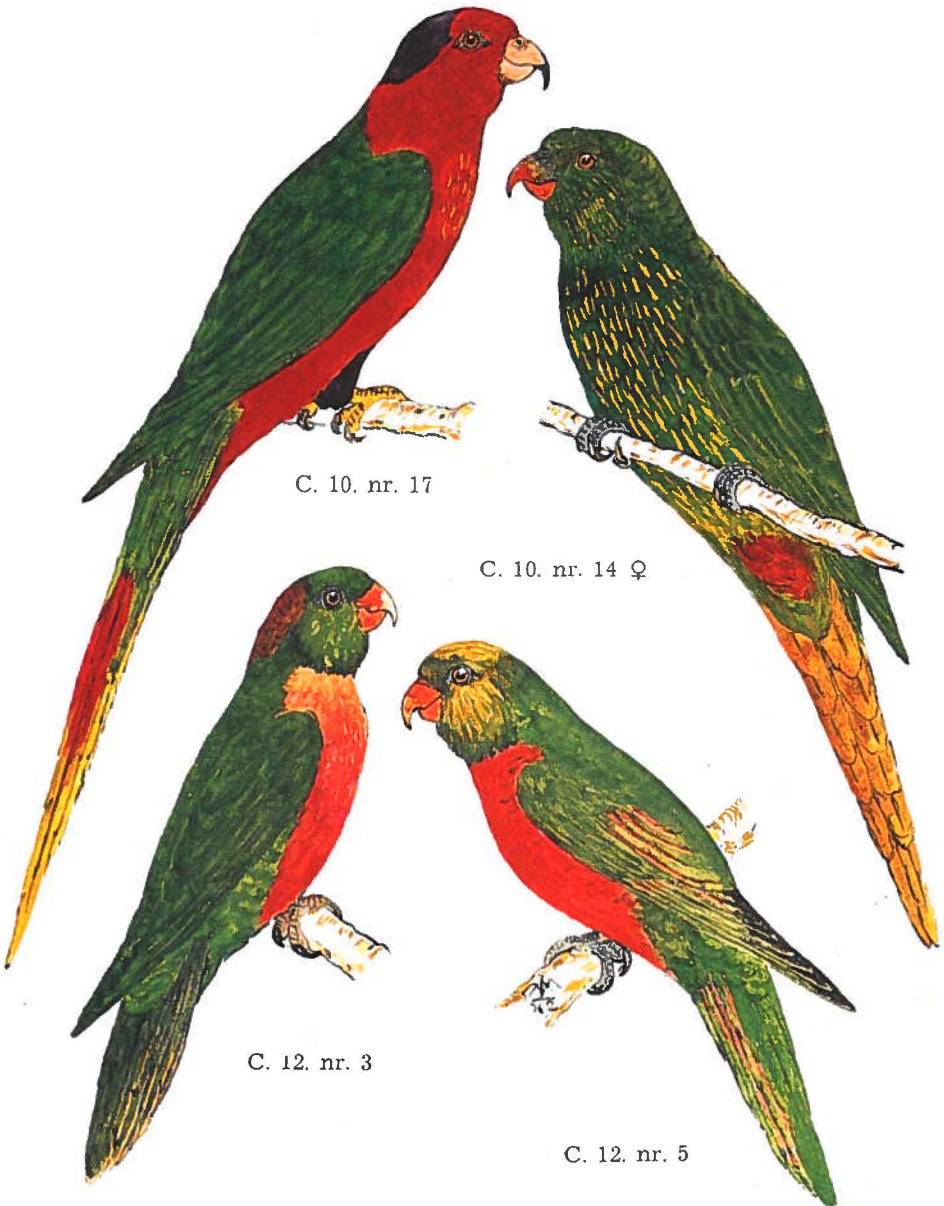
UNGE FUGLE: Afviger ved generelt mørkere farver. Issens røde farve er ukomplet og mat mørk rød, det røde på brystet mindre tydeligt.

UDBREDELSE: Det nordlige tropiske Australien.

I NATUREN: Det berettes, at denne art undertiden samler sig i enormt store flokke, der flyver så ensartet og præcist samtidigt, at man kunne antage flokken for en forbidrivende sky, hvis det ikke var for fuglenes øredøvende skrigs skyld. Iøvrigt afviger de næppe fra de beslægtede arter m. h. t. levevis og deres ernæring består hovedsageligt af nektar fra Bauhini-lianers og Eucalyptus-træers blomster. Det oplyses, at dersom en af disse fugle fanges og artsfæller kan høre dens skrig, vil disse i stort antal indfinde sig for at optræde som redningsmænd og de vil sværme tæt omkring den eventuelle fanger.

IMPORT: En sjælden fugl, der i forrige århundrede kun har været indført få gange. 1896 2 par i Zoo, Berlin, 1902 flere eksemplarer i Londons Zoo.

I FANGENSKAB: Der er stærkt afvigende meninger om Mangefarvet Loris egenskaber under beskyttede forhold. *Cayley* siger: »På ingen måde let at holde i fangenskab, da den er meget ømfindtlig overfor kulde; der har ikke været mange i fangenskab og der er ikke rapporteret meget om dens vaner og opførsel«. *Lord Tawistock:* »Arten byggede i Mrs. Burgess' samling, men uden resultat. Mr. Phillips beskriver sin han som tam og tilbøjelig til at være indladende. Den synger ofte en trillende lille sang og danser på sædvanlig Lori-maner. Behandlingen må være som de øvrige Lori-arters, men specielt må man anvende Dr. Allisons food som hovedfoder«. Og *Boosey* siger, efter et citat af Cayleys ovennævnte bemærk-



C. 10. nr. 14: *Charmosyna multistriata*. C. 10. nr. 17: *C. pulchella bella*
C. 12 nr. 3: *Neopsittacus pullicauda alpinus*. C. 12. nr. 5: *N. p. pullicauda*

ninger: »Jeg kan kun sige, at vi på Keston har fundet Mangefarvet Lori lige så hårdfør som Bjerglori, ja, faktisk endnu mere modstandsdygtig, da den unge, som vi opdrættede, vinteren over har opholdt sig i udendørs voliere og dog var ved udmærket helbred og i fin kondition. Skønt den havde en kasse til rådighed, benyttede fuglen aldrig denne, men foretrak at sidde på en gren om natten. Det undrer også, når *Cayley* siger, at de ikke er lette at holde, da vi har det indtryk, at vor behandling og fodring af dem har bevirket, at fuglene har haft det bedre hos os, end i naturen. Lorier (Lorikeets) er ikke fugle for enhver, men for den, der f. eks. ikke regner med små vanskeligheder, som at tilberede friskt foder hver dag og besværet med den rigtige renholdelse og pasning, kan Mangefarvet Lori anbefales som en festlig fugl og på samme tid en af de skønnest farvede af denne familie. Den har tillige den fordel, at være meget mindre støjende end mange af dens artsfæller«.

OPDRÆT:

1936: *Keston Birdfarm,* 1 unge, A. S.-medalje (A. M. 1936 p. 192, 340).

1949: *C. J. Lambert,* Horsley, Sydney, 2 unger.

RACER: *Peters* nævner følgende lokalracer, der af *Cayley* betegnes som subspecies: *T. v. mellori* MATHEWS, der lever i området syd for Van Diemens bugt og *T. v. whitei* MATHEWS, hvis opholdsområde er omkring Derby i det nordlige Vest-Australien.

C. 4. nr. 6.: *Psitteuteles iris iris* (TEMMINCK) 1835

IRIS-LORI — Tavle 9

Iris = regnbuen, hentyder til fuglens mange livlige farver.

NOMENKLATUR: *Psittacus iris* TEMMINCK, Pl. Col. 567 (livr. 96) 1835 (Timor: Macklot & S. Müller coll.). *Conurus iris* BOURJ. 1837-38. *Psittacus (Trichoglossus) iris* MÜLL. & SCHLEG. 1839-44. *Corilphilus iris* G. R. GRAY 1845. *Psitteuteles iris* BONAPARTE 1854. *Psittacus (Belocercus) iris* ROSENBERG 1862. *Trichoglossus iris* SCLATER 1860. *Nanodes iris* SCHLEGEL 1864.

Engelsk: Iris Lory. Tysk: Rotköpfiger Keilschwanzlori.

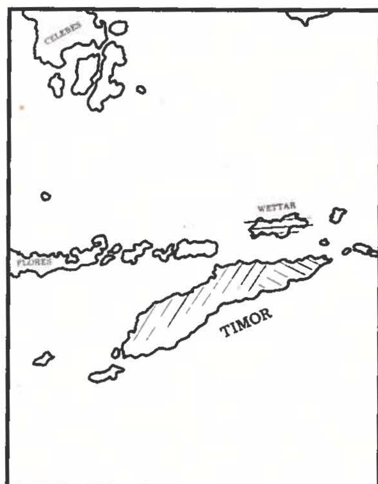
FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Grøn, undersiden gulliggrøn; brystfjerene med smalle sømme; overhovedet rødt, bageste del mere eller mindre purpurblåt; kinder grønne; øredækfjer purpurfarvede; hage rødlig; gult nakkebånd; undervingedækfjer gulliggrønne, svingfjerenes underside brun; halens underside gulliggrøn; næb gult; fødder mørke.

L: 195; V: 120; H: 82 mm.

UDBREDELSE: Øen Timors vestlige del.

I NATUREN: Denne art, hvis forekomst er begrænset til Hollandsk Timor, er et interessant eksempel på, at fuglenes udseende ikke forandrer sig, man kan måske sige, at racen har holdt sig ren gennem en længere årrække i et bestemt område, skønt geografiske forhold ikke hindrede en eventuel raceblanding. Så tidligt som i 1835 beskrev og navngav *Temminck* denne art efter fugle, som var indsamlet i Lelogama distriktet. I 1911 indsamles atter fugle i dette distrikt og *Hellmayr* meddeler, at de svarede meget godt til de tidligere kendte eksemplarer.



C. 4. nr. 6.: *P. iris iris* ///
C. 4. nr. 7.: *P. i. rubripileum* \\\
C. 4. nr. 8.: *P. i. wetterensis* ≡

Det oplyses på grundlag af 10 eksemplarer, at baghovedets farve er ret varierende, den normale farve er lillabrun mere eller mindre blandet med vinrødt og grønt. De enkelte fjer

er vinrøde ved basis, så følger en lillablå zone og fjerspidsen er sømmet med lysegrønt. De lysegrønne fjerspidser kontrasterer stærkt med det højrøde forhoved. Voksne hunner afviger hverken i størrelse eller udseende fra hannerne.
Arten synes ikke at forekomme særlig talrigt, men *S. Müller* har dog observeret små flokke (6-10 individer) på sletterne omkring Wienoto, og *Wallace* har også set både den og Gulhovedet Lori (C. 3. nr. 27.) i samme område, medens *Everett* har nedlagt *P. i. rubripileum* (C. 4. nr. 7.) nær den portugisiske grænse ved Atapupu og Fialarang.

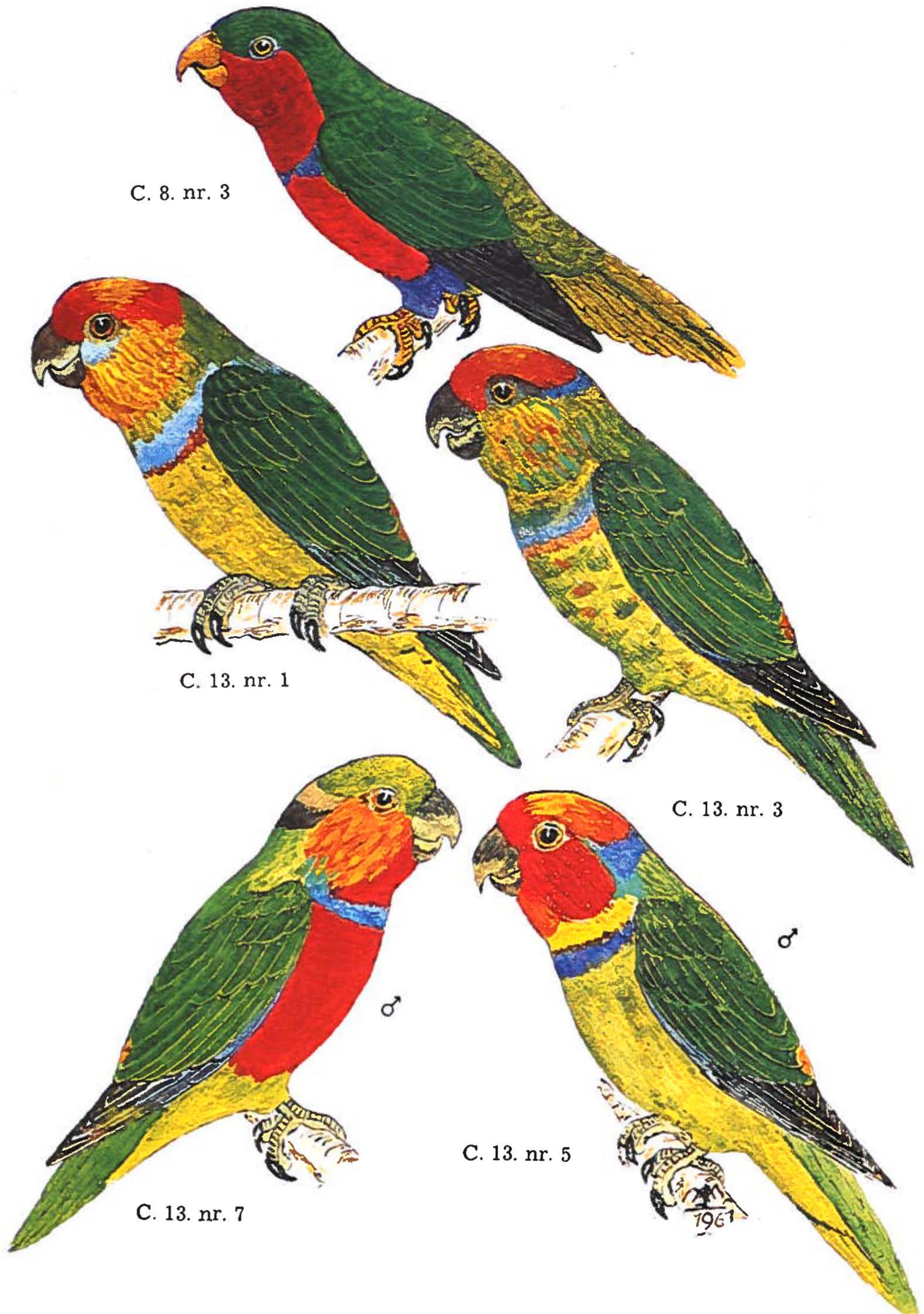
C. 4. nr. 7.: *Psitteuteles iris rubripileum* (SALVADORI) 1891
ØSTLIG IRIS-LORI

Rubripileum, af rubri (ruber) = rød, og pileum = isse, overhoved.
NOMENKLATUR: *Neopsittacus rubripileum* SALVADORI, Cat. o. B. XX p. 88 1891. (Timor). *Trichoglossus iris* WALLACE 1861.*Nanodes iris (part.)* SCHLEGEL 1864.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Denne østlige Timor-form afviger fra *P. i. iris* (C. 4. nr. 6.) ved dens ensartet farvede røde isse, dens mere blåligt farvede øredækfjer og dens mindre størrelse. Iøvrigt har den lyst gulliggrønne hovedsider, violetblå øredækfjer, mørk orangefarvet iris, blyagtig sort øjenring og vokshud, orangerødt til mørkt gulligt næb, olivengrå fødder og sortagtige kløer.
L: ? V: 112-117; H: 71-76; L: 14,5- 17 mm.
UNGE FUGLE: Issen er beklædt med en blanding af røde og grønne fjer.
UDBREDELSE: Østlige Timor. Kort, se C. 4. nr. 6.
I NATUREN: Skønt det kan synes ejendommeligt, at to så nært beslægtede arter som *P. i. iris* (C. 4. nr. 6.) og den her omtalte *P. i. rubripileum* på samme ø kan holde sig særprægede gennem en længere årrække, synes dette at være sket i dette tilfælde. Begge arter findes nemlig endnu - henholdsvis i hollandsk og portugisisk Timor - med samme artspræg som i 1835.

C. 4. nr. 8.. *Psitteuteles iris wetterensis* (HELLMAYR) 1912
STOR IRIS-LORI

Wetterensis = fra øen Wetter i de små Soembaøer.
NOMENKLATUR: *Neopsittacus iris wetterensis* HELLMAYR, Nov. Zool. 19, 1912 p. 211. (Wetar Island). *Neopsittacus iris* (nec. TEMMINCK) HARTERT, Nov. Zool. 11 1904 p. 194 (Wetter Island).
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Farver som hos *P. i. iris* (C. 4. nr. 6.) fra Vest-Timor, men alligevel let at skelne fra denne på de mørkere og mere græsgrønne hovedsider, på det større og mere robuste næb og på, at wetterensis konstant er væsentlig større.
L: ?; V: 123-126; H: 80-85; N: 17-18 mm.
UDBREDELSE: Øen Wetter, nordøst for Timor. Kort, se C. 4. nr. 6.
Da Dr. *Ernst Hartert* beskrev de store kollektioner af fugle, som var indsamlet af *Heinrich Kühn,* gjorde han korrekt opmærksom på differencerne mellem *P. i. rubripileum* (C. 4. nr. 7.) og fuglene fra Wetter, men af mangel på materiale af den typiske form, *P. i. iris* (C. 4. nr. 6.), blev Wetter-fuglene henført til denne art.
Da der senere indgik 10 eksemplarer af *P. i. iris* fra Lelogama i hollandsk Timor, blev den tydelige forskel straks åbenbar og man skelner nu mellem 3 Iris-Loriarter, nemlig: Iris-Lori (C. 4. nr. 6.), Østlig Iris-Lori (C. 4. nr. 7.) og Stor Iris-Lori (C. 4. nr. 8.).

TAVLE 22



C. 8. nr. 3: *Vini stepheni*. C. 13. nr. 1: *Psittaculirostris desmarestii occidentalis*. C. 13. nı. 3: *P. d. desmarestii*. C. 13. nr. 5: *P. d. cervicalis* C. 13. nr. 7: *Psittaculirostris salvadori edwardsii*

5. SLÆGT: (*Pseudeos*)

Brun-Lorier

Denne lille slægt omfatter vel kun een stærkt varierende art, der har forvoldt mange kvaler ved afgørelsen af, om den rette inddeling skulle omfatte een afvigende eller to (eventuelt tre) forskellige racer. *Peters* anfører to, og vi følger ham.

Fuglen står *Eos* meget nær, ligner denne såvel i type som størrelse og dens ernæring adskiller sig næppe stort fra Eos-arternes.

Dens forekomst under beskyttede forhold har hidtil mest strakt sig til de zoologiske haver, men den har dog, som det fremgår af efterfølgende, været i enkelte store samlinger og er endog opdrættet.

C. 5. nr. 1.: *Pseudeos fuscata fuscata* (BLYTH) 1858
HVIDRYGGET BRUN-LORI — Tavle 10

Fuscata = mørkebrun, brunagtig.

NOMENKLATUR: *Eos fuscata* BLYTH. Journ. A. S. B. 27, p. 279 1858. *Eos leucopygialis* ROSENBERG 1862. *Eos (Chalcopsitta) torrida* G. R. GRAY 1859. *Chalcopsitta leucopygialis* ROSENBERG 1863. *Lorius fuscatus* SCHLEGEL 1864. *Domicella fuscata* FINSCH 1868. *Chalcopsitta fuscata* G. R. GRAY 1870. *Chalcopsittacus fuscatus* SALVADORI 1876. *Eos condita* MEYER 1886.

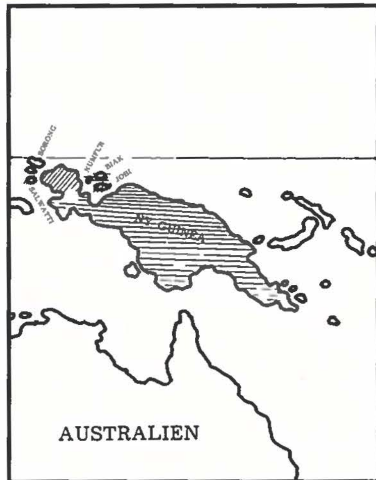
Engelsk: White-rumped Lori, Dusky Lori.
Tyck: Weissbürzellori.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Brunsort; isse og nakkebånd orangerødlige; fjerene på baghals, overryg og kroområdet med rødlige, grå eller olivenfarvede kanter; øvrige overside gullighvid. Et strube- og et brysttværbånd, bugmidten og lårene røde. Underhaledækfjer purpurblå; håndsvingfjer og forreste store dækfjer med purpurskær; inderste store dækfjer og armsvingfjerene med kastaniebrunt skær; håndsvingfjer med olivenfarvet ydersøm, røde indvendigt ved roden. Undervingedækfjerene delvis røde. Midterste halefjer mørkt rødlige eller gullige, violfarvede mod spidsen, sidehalefjerene violfarvede, mere grå. Øjet rødt (inderst orangefarvet, yderst hvidt). Næbbet rødt eller orangegult. Fødder grå.

L: 262-280; V: 157-160; H: 87-90 mm.

UNGE FUGLE har gule i stedet for røde fjer.

UDBREDELSE: Ny Guinea, Jobi og Salwatti.



C. 5. nr. 1: *P. f. fuscata* ///
C. 5. nr. 2: *P. f. incondita* ═

I 1901 oplyste *Rothschild & Hartert*, at de med 45 eksemplarer af denne art for sig, ikke var i stand til at udskille nye arter, heller ikke den af Dr. *Meyer* som afvigende art beskrevne *Eos incondita* (C. 5. nr. 2.), da de ikke fandt, at hans kendetegn var holdbare. R. & H. indrømmer, at eksemplarer fra Jobi og Ron generelt er større og finere, men hævder, at de er jævnbyrdige med mange andre fra Berauhalvøen, Kaiser Wilhelm Land og Brit. Ny Guinea. De er dog klar over, at fuglene findes i både en rød og en gul fase, men hævder, at der også findes mellemliggende farvning.



Højslette mellem hovedvejen i »De Blå Bjerge« i det sydøstlige Ny Syd Wales og grænsen ind mod Australian Capital Territory med hovedstaden Canberra.
Foto: Det Australske Nyheds- og Informationsbureau.

I NATUREN: *Dr. Heinroth* berettede om denne art: »I charmerende flugt slår en sværm sig ned i et træ med store, røde blomster. Med skrigen og langvarig flagren omkring og klatren bliver de sidste blomster hjemsøgt. Herunder indtager fuglene de mærkeligste stillinger med hovedet nedad o. s. v., ganske som vi er vant til at se Lorier lege i vore volierer. Fuglenes brogede farver går i eet med blomster, blade og kviste..«. Fra en anden beretning: »Hver nat samledes i tusindvis af disse fugle på en soveplads i en mose ved Wakatini, hvortil fuglene kom fra alle sider. De holdt et øredøvende spektakel fra længe før solnedgang til det var helt mørkt. Ofte knækkede en gren under de mange fugles vægt, og så begyndte spektaklet igen og varede indtil de uheldige atter havde fundet en ny soveplads«.

Eos fuscata opholder sig både i lavlandet og i bjergene og den er observeret i 6500 fods højde i Brit. Ny Guinea.

IMPORT: Meget sjældent indført i tidligere tid, Dr. *Platen* har en gang hjembragt et levende eksemplar. 1910 var der dog flere i Zoo, Berlin.

I FANGENSKAB: *Lord Tawistock* solgte en fugl af denne art til Mrs. *Dalton Burgess,* og den blev sin ejerinde ganske enestående hengiven. Kun når hun henvendte sin opmærksomhed på en tam Sort Lori, kunne den Hvidryggede Brun-Lori af jalousi finde på at bide let efter hende. Lord Tawistock betegner iøvrigt denne art som let at tæmme, som en god taler og som meget legesyg.

OPDRÆT:

Dr. Hopkinson noterer i A. M. 1940: *P. fuscata* opdrættet.

Delacour i A. M. 1942: *Sheffler,* Arizona, havde unger i 1940.

C. 5. nr. 2.: *Pseudeos fuscata incondita* (A. B. MEYER) 1886
GULRYGGET BRUN-LORI — Tavle 10

Incondita, af in = u-, uden, og condita (conditus) = tiltrækkende, behagelig, sirlig.

NOMENKLATUR: *Eos incondita* A. B. MEYER, Zeitschr. f. ges. Orn., 3, 1886 p. 6, pl. 1, fig. 2. (Southeastern New Guinea and Island of Jobi). id. SALVADORI, Mem. R. Ac. Sc. Tor. 2, XI, p. 169 1889.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Generelt er beskrivelsen af *P. f. incondita* enslydende med beskrivelsen af *P. f. fuscata,* med den undtagelse, at førstnævntes bagryg er gul til hvidgullig i stedet for hvid.

Iøvrigt forekommer der så mange farvevariationer i disse Brun-Loriers fjerdragt, at en beskrivelse kun kan give et tilnærmelsesvis billede af fuglenes udseende.

UDBREDELSE: Hele Ny Guinea med undtagelse af Berau-halvøen, samt øerne i Geelvinkbugten. Kort, se C. 5 nr. 1.

Denne art forekommer ifølge meddelelser fra *A. B. Meyer, R. Bowdler Sharpe, Wallace, Gould, Mivart, Salvadori* m. fl. i stærkt afvigende former, både m. h. t.



Medlemmer af Sydney Bjergbestigerklub bestiger den ene af »De Tre Søstre«, en række klippetinder ca. 1000 fod høje i »De Blå Bjerge« i Ny Syd Wales, 50 miles vest for Sydney.

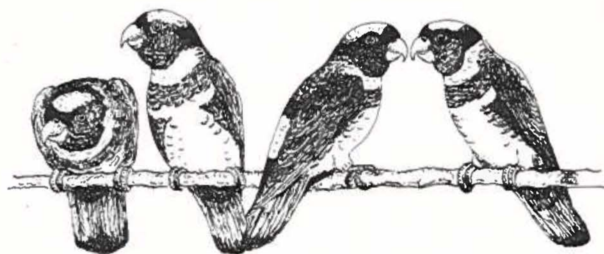
Foto: Det Australske Nyheds- og Informationsbureau.

størrelse og navnlig vedrørende fjerdragtens farver. Nogle individer har stærkt udbredt rødfarvning af bryst- og bugparti, medens disse hos andre er lysegule og næsten ganske mangler rødt. *Rothschild & Hartert* erklærede således allerede i 1901, at de med 45 eksemplarer som grundlag, var ude af stand til at afgøre, om differencerne skyldtes arts-, køns- eller aldersforskelle, og meningerne har stadig været stærkt afvigende blandt ornitologerne om dette spørgsmål, som ikke synes at være afklaret endnu. Blot synes der at være enighed om, at fuglene fra øen Jobi konstant er større og mere intenst farvede, end fuglene fra Ny Guinea. Hypotesen om, at det er alderen hos fuglene, der bestemmer farven, må også udelukkes.

Alle rejsende (*Goodfellow, Claude Grant* m. fl.) nævner antal af Lorier på sovepladserne om natten som »mange hundrede« eller »i tusindvis«.

Man betragter den også som en tam fugl, der nødigt flygter; de indfødte holder den også, hvordan de fanger den, er uklart. *C. Grant* fortæller, at også de hollandske soldater havde et stort antal med sig, men fuglene var så ringe, at de fleste døde.

C. Grant bragte flere levende eksemplarer med til England omkring 1913.



6.
SLÆGT:
(*Domicella*)

Grønvinge-Rød-Lorier

Medens de første 5 Lori-slægter nærmest har kileformet hale, møder vi hos Domicella-formerne en bred, let afrundet hale. Alle slægtens medlemmer er røde, har grønne vinger og dertil varierende tegninger i hvidt, gult, blåt eller sort. De fleste har blå, men de to sidstnævnte *(D. garrula)* har grønne benklæder (lår). Tidligere var *Eos* og *Domicella* forenet i een slægt, *Lorius*, hvorfor man på tysk stadig, men fejlagtigt, ser betegnelsen »Breitschwanzlori« heftet på enkelte Eos-arter.

Fuglene i denne slægt er noget mere plumpe end i de foregående slægter, men dog adrætte og legesyge; de kan blive meget tamme og enkelte individer kan lære at eftersige nogle ord eller lære at fløjte. Jo mere man giver sig af med dem, desto mindre skriger de, men har man dem enligt siddende, kræver de jævnligt og højlydt, at man holder dem med selskab.

Ernæringen er som for de øvrige Lori-arter, frugt, marmelade, honning og sandkage eller opblødt franskbrød med druesukker, undertiden også lidt spiret frø, samt grenknopper og grønt.

18 arter, Ny Guinea og omliggende øer, Salomonsøerne og Molukkerne.

C. 6. nr. 1.: *Domicella hypoinochroa devittata* (HARTERT) 1898
PURPURBUGET LORI

Devittatus, af ordet de, som giver efterfølgende ord forstærket betydning, og vittatus = bredstribet.

NOMENKLATUR: *Lorius hypoenochrous devittatus* HARTERT, Nov. Zool., 5, 1898, p. 530 (Ferguson Island).

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Som *Domicella hypoinochroa hypoinochroa* (C. 6. nr. 2.) med den undtagelse, at fuglene mangler den sorte tværstribe på vingernes underside, der ellers er dannet af de sorte spidser på de længste undervingedækfjer.

UDBREDELSE: Sydøstlige Ny Guinea, øst for Angabungi- og Kumusi-floderne, Trobriand-, D'Entrecasteaux-, Woodlark-, Rook-, Ny Britannia-, Ny Hannover-, Ny Irland- og Wituøerne.

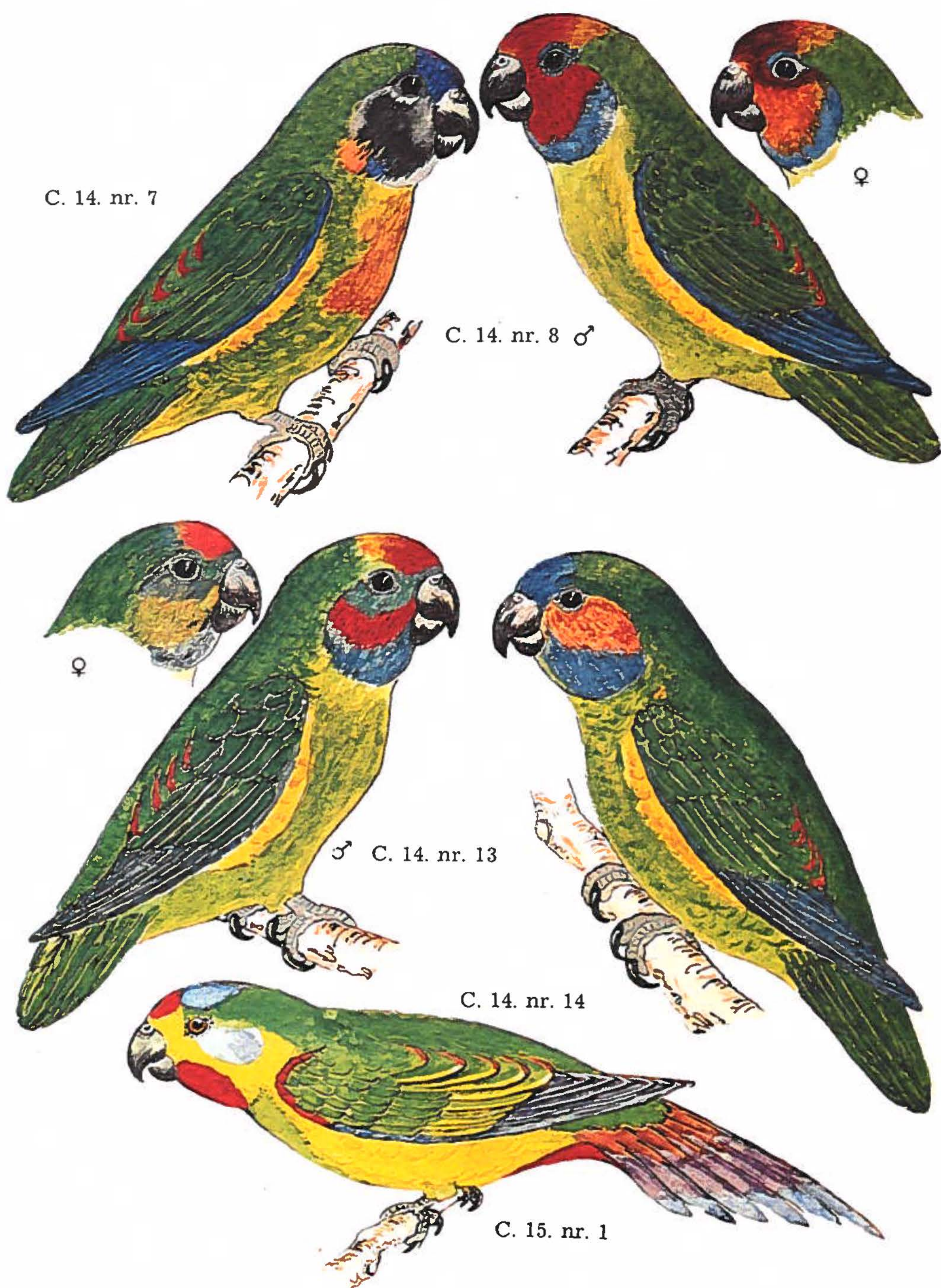
Typen på denne art er fuglene, som forekommer på Ferguson-øen. De afviger fra fuglene, som lever på Sudest- og Rossel-øen, hos hvilke en tydelig sort tværstribe på vingernes underside er konstant forekommende.

På øen St. Aignan forekommer fugle med en antydning af denne sorte undervingetværstribe og hos nogle individer er de yderste undervingedækfjer sorte. Disse fugle synes derfor at udgøre en mellemform mellem *D. h. hypoinochroa* og *D. h. devittata*, men er ret samstemmigt af ornitologerne henført til sidstnævnte form.



C. 6. nr. 1:
D. hypoinochroa devittata

TAVLE 23



C. 14. nr. 7: *Opopsitta gulielmi III suavissima.* C. 14. nr. 8: *Opopsitta diopthalma diopthalma.* C. 14. nr. 13: *Opopsitta d. macleayana* C. 14. nr. 14: *Opopsitta d. coxeni.* C. 15. nr. 1: *Lathamus discolor*

C. 6. nr. 2.: *Domicella hypoinochroa hypoinochroa* (G. R. GRAY) 1859 LOUISIADE-LORI — Tavle 11

Hypoinochroa, af hypo = under, forneden; ino = uden; chroa, af chroos = farve.

NOMENKLATUR: *Lorius hypoinochrous* G. R. GRAY, List Bds. Brit. Mus. Psittacidae, 1859, p. 49 (Louisiade Archipelago = Sudest Island). *Lorius tricolor, part* G. R. GRAY, 1858. *Lorius hypoenochrous* WALL. 1864. *Domicella hypoinochroa* FINSCH 1868. *Domicella hypoenochroa* FINSCH 1869. *Lorius hypoenochroa* CAB. & RCHNW. 1876. *Lorius hypoenochrous* SALVADORI 1891.

Engelsk: Purple-bellied Lory, Louisiade Lory. Tysk: Louisiadelori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Hele over- og baghovedet sort. Bug, undergump, lår og underhaledækfjer purpurfarvet, underhaledækfjerene dystert sortgrønne ved basis. De øvrige kropfjer røde, men på overryggen findes et sort, violblåt skinnende tværbånd. Vinger og vingedækfjer mørkgræsgrønne, på skuldrene med et olivenbrungulligt skær. De mindste og mellemstore undervingedækfjer skarlagenfarvede, de største er røde ved basis, men ellers sorte og danner en sort tværstribe på vingens underside. Håndsvingfjerenes inderfane højgul ved basis, yderste halvdel sort. På de første 4 armsvingfjer en stor gul plet på midten af inderfanen. Halefjerene dybt skarlagenrøde på inderste og dystert olivengrønne på yderste halvdel. På grænseområdet mellem de to farver findes et violetagtigt skær. Halens underside glinsende olivengul, fjerene skarlagenfarvede ved roden. Næb orangegult, fødder og kløer sorte.



C. 6. nr. 2: *D. h. hypoinochroa* ///
C. 6. nr. 3: *D. h. rosseliana* \\\

L: 275; V: 170; H: 90 mm. Vægt: 223-250 g.

Fuglenes størrelse angives iøvrigt meget varierende; *Dr. Heinroth* nævner en gammel han med en vingelængde på 186 mm og en ung hun, hvis vinge målte 160 mm.

UDBREDELSE: Louisiade øgruppen, Ny Guinea nær Østkap, Ny Irland, Ny Britanien og Ny Hannover.

I NATUREN: Denne pragtfulde Lori er opdaget på Macgillivray-øen (i den sydøstlige ende af Louisiade-arkipelaget), hvor den forekom i stort antal og i små flokke ofte observeredes flyvende hen over trætoppene, medens de med små mellemrum udstødte høje, skarpe skrig. Skovens tætte løvhang forhindrede dog, at der blev nedlagt mere end nogle få stykker.

IMPORT: Gentagne gange indført af Frk. *Hagenbeck,* Hamburg, men sandsynligvis bragt i handelen som Sortkappet Lori (C. 6. nr. 13.).

I FANGENSKAB: Skal være blidere af væsen og have mindre skrigende og svagere stemme end de beslægtede arter.

C. 6. nr. 3.: *Domicella hypoinochroa rosseliana* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1918 MOUNT ROSSEL-LORI

Rosseliana = fra Mount Rossel, et højdedrag på Rossel-øen i Louisiade-øgruppen.

NOMENKLATUR: *Lorius hypoinochroa rosselianus* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., 25, 1918, p. 312. (Mount Rossel, Rossel Island).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Ligner *Domicella h. hypoinochroa* (C. 6. nr. 2.), men afviger fra denne ved at have meget mørkere vinrødt bryst, det er omtrent af samme farve som bugens øverste del (medens *D. h. hypoinochroa* har lysere rødt bryst, der tydeligt afviger fra den mørkt vinrøde øverste del af bugen). *Rosseliana* er også gennemsnitligt

større, næbbet er større og vingerne er længere, nemlig 170-180 mm. (De fleste af en serie på 16 fugle har en vingelængde på 173-176 mm).

UDBREDELSE: Rossel-øen i Louisiade-øgruppen. Kort, se C. 6. nr. 2.

Den typiske fugl for denne art er en han, nr. 6831 fra Meeks samling, nedlagt den 14. november 1915 på Mount Rossel, denne og 15 andre, alle fra Rossel-øen, tjente i Tring-museet til bestemmelse af denne art.

C. 6. nr. 4.: *Domicella amabilis* STRESEMANN 1931
RØDHOVEDET LORI

Amabilis = yndig

NOMENKLATUR: *Lorius amabilis* STRESEMANN, Orn. Monatsb., 39, 1931 p. 182. (Najanai, New Britain).



C. 6. nr. 4: *Domicella amabilis*

FARVEBESKRIVELSE:

Denne art står *D. h. devittata* (C. 6. nr. 1.) nærmest, men afviger ved det ensfarvede røde hoved, den mangler altså også helt den sorte kappe. Som hos *devittata* er bugens midte, lårfjerene og underhaledækfjerene violetblå. Undervingedækfjerene er røde, vingespejlet gult. Nakken glinser lys violet som hos *devittata,* men skulderfjerene er ildrøde, ikke sortagtigt overtrukket som hos denne. Også næbbet er ildrødgult. Benene er gulbrune med lyse kløer. Iris lys cremerød. Efter næbstørrelsen at dømme, er fuglen noget mindre end *devittata.*

UDBREDELSE: Ny Britanien.

I et brev til Dr. *Stresemann* oplyser *P. Otto Meyer* bl. a.: »Her sender jeg en Domicella-art uden sort hovedplet. Jeg fik den ved Nakanai (Ny Britanien), desværre er dens svingfjer revet ud. Denne art eller mutant (?) lever dybt inde i urskovene ved foden af vulkanen »Vater«. De indfødte kalder den »leme«, d. v. s. *speciosus amabilis* på grund af dens skønne, flammende røde fjer.

C. 6. nr. 5.: *Domicella lory major* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1901
STOR DOMICELLA-LORI

Major = større, ældre, størst, vigtigst

NOMENKLATUR: *Lorius lory major* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., VIII, 1901 p. 66 (Waigeu).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Fuldstændig som *D. l. lory* (C. 6. nr. 6.) med undtagelse af, at vingen er længere, næbbet gennemsnitligt større og det blå på baghalsen generelt lysere hos *D. l .major.*

Vingemål: han: 175-179, hun: 167 mm.

UDBREDELSE: Øen Waigeu. Kort, se C. 6. nr. 6.

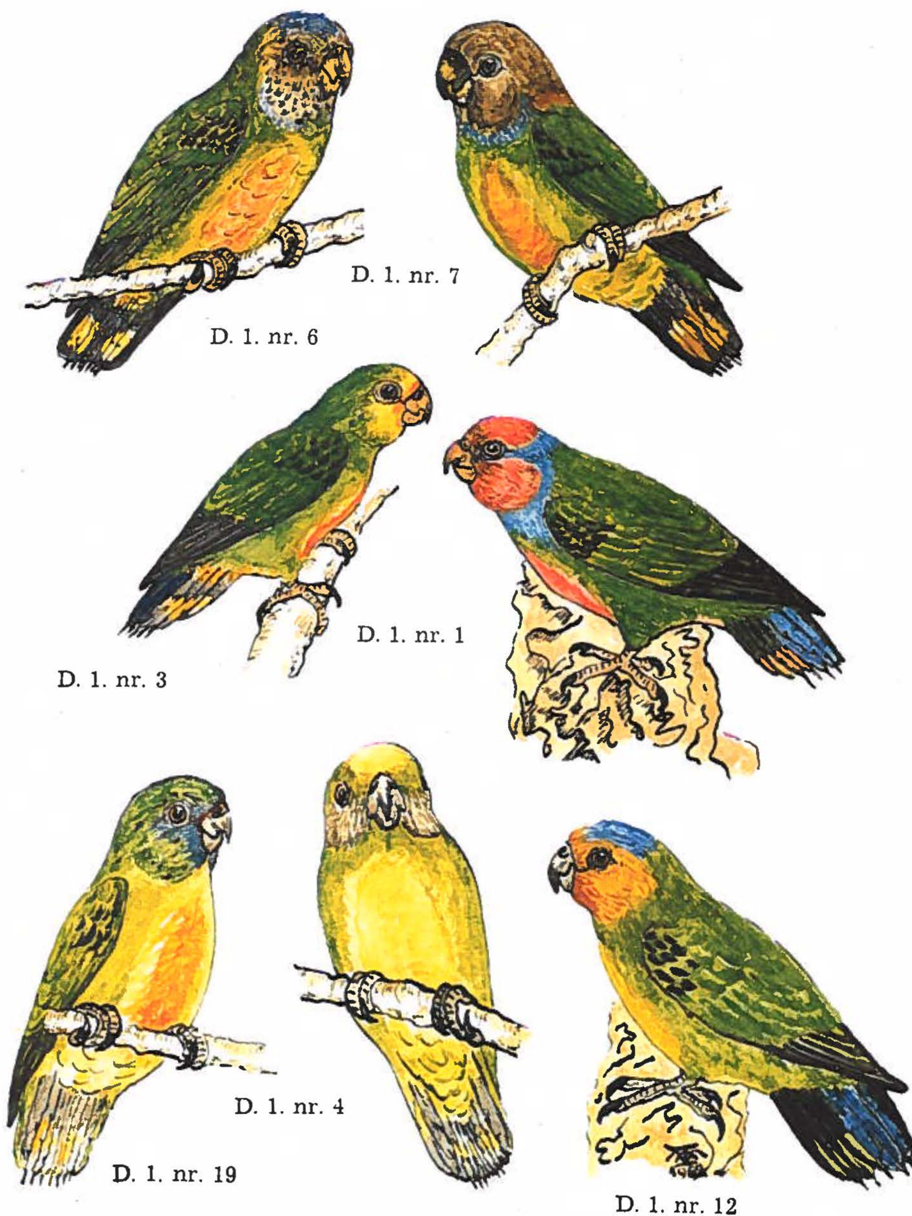
Rothschild & Hartert beskrev og navngav denne nye art på grundlag af en serie fugle samlet af *H. Guillemard* på Waigeu og oplyste samtidigt: Forskellen fra *D. l. lory* er måske ikke let at se ved første øjekast, men den er måske mere betydningsfuld for fuglene end de farvedifferencer, på hvilke nogle af de andre former er baserede.

C. 6. nr. 6.: *Domicella lory lory* (LINNE) 1758
BLÅHALET LORI — Tavle 11

Lory = lille halvabe (hentyder til dens klatren).

NOMENKLATUR:*Psittacus lory* LINNE, Syst. Nat. I p. 145 1766 (ed. 10. 1. 1758 p. 100). (East Indies = Northwestern New Guinea). *Lorius philippensis* BRISS. 1760.

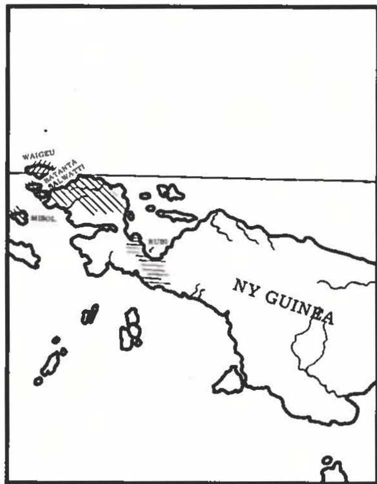
TAVLE 24



D. 1. nr. 1: *Micropsitta b. bruijnii*. C. 1. nr. 3: *M. keiensis chloroxantha*
D. 1. nr. 4: *M. keiensis keiensis*. D. 1. nr. 6: *M. geelvinkiana geelvinkiana*
D. 1. nr. 7: *M. geelvinkiana misoriensis*. D. 1. nr. 12: *M. pusio pusio*
D. 1. nr. 19: *M. finschii finschii*

Lory tricolor BUFF. 1779. *Psittacus atricapillus* GMEL. 1788. *Psittacus sebanus* SHAW 1812. *Lorius tricolor* STEPH. 1826. *Domicella lory* WAGL. 1832. *Psittacus lorius* WEINL. 1854. *Lorius lory* WALL. 1859. *Lorius cyanauchen* ROSENB. 1863. *Domicella lori* FINSCH 1868. *Lorius lori* G. R. GRAY 1870. *Domicella tricolor* RCHNW. 1878-83. *Eos tricolor* SCLATER 1883.

Engelsk: Black-capped Lory, Blue-tailed Lory, Three-coloured Lory, Lady Lory. Tysk: Frauenlori, Rotnackenlori, Blauschwanzlori. Fransk: Lori à scapulaire bleu, Lori des dames. Native: Papua Lori (bengal.), Manjauer.



C. 6. nr. 5: *D. l. major* ///
C. 6. nr. 6: *D. l. lory* \\\
C. 6. nr. 7: *D. l. rubiensis* ≡

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hovedets overside sort; hovedets sider, strube, bryst, bugsider, bagryg, overgump og overhaledækfjer røde. Bånd over nakken og undertiden et over forryggen lysere rødt. Baghalsen ned til brystet og forryggen sort med violblåt skær. Midten af bugen, underhaledækfjerene og lårene blå. Vingefjerene grønne, indadtil mere olivenfarvede, svingfjerene indvendigt gule ved roden, undervingedækfjer røde. Sidehalefjerene mørkrøde ved roden, de midterste grønlige ved roden, yderste halvdel sortblå. Øje brunt, gulligrødt til gult, nøgne øjenring mørk; næb rødt, vokshuden dystert gul. Fødder sorte.

NB. Der forekommer både farve- og størrelsesafvigelser.

L: 300; V: 160; H: 102 mm.

UNGE FUGLE har intet rødt nakkebånd, men grønlig overryg, øverste del af brystet er rødt, undervingedækfjerene er grønlige med en blanding af blå og røde fjer.

UDBREDELSE: Batanta, Salwatti, Misol og Arfak-halvøen, Ny Guinea.

Rothschild & Hartert oplyser, at den typiske fugl af denne art kun findes langs den nordlige kyst af Berau-halvøen, men fugle med kun små afvigelser i udseende og altså af samme art, har et bemærkelsesværdigt udbredelsesområde, idet de forekommer i det nordvestlige Ny Guinea og på øerne udfor dette landskab.

I NATUREN: Dr. *Meyer* beretter, at denne art i sine opholdsområder hører til de talrigest forekommende, og at hans jægere havde kunnet nedlægge i hundredevis, dersom han havde givet lov dertil. Navnlig ved Passim, på vestkysten af Geelvinkbugten, og ved Andei, der ligger ved foden af Arfakbjergene, forekom de i stort antal, men desværre er der intet berettet om deres naturliv.

IMPORT: Meget sjældent indført i tidligere tid og hørte derfor også til de dyre fugle. I fortegnelsen over fugle i Londons Zoo, findes kun et par opført, det fandtes i haven i 1874. I 1878 var et enkelt eksemplar på »Ornis«-udstillingen i Berlin (120 mark), endvidere har direktør *Scheuba* og Dr. *Platen* haft den i deres samlinger. Senere noget oftere indført. I 1934 direkte fra Celebes til Zoo, Aarhus.

I FANGENSKAB: Blåhalet Lori betegnes samstemmende af liebhavere, forskere og forfattere som en ualmindelig tiltalende, lærevillig, lydig og hengiven fugl og der nævnes flere eksempler på god talefærdighed og så stor hengivenhed, at fuglen sørgede sig til døde, når den mistede sin herre.

Flere danske opdrættere har ejet denne fugl i længere tid (*E. Bagge*, Hvidovre, *P. Rødvig*, Aarhus, m. fl.) og betegner den som en ualmindelig skøn og tiltalende Lori.

C. 6. nr. 7.: *Domicella lory rubiensis* (A. B. MEYER) 1893
RUBI-LORI — Tavle 11

Rubiensis = fra Rubi i Geelvinkbugtens sydlige del, Ny Guinea.

NOMENKLATUR: *Lorius erythrothorax rubiensis* A. B. MEYER, Abh. k. zool. Mus. Dresden, 1892-93 (1893), no. 3, p. 10. (Rubi district, New Guinea).

Engelsk: The Lory of Rubie.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *D. lory jobiensis* (C. 6. nr. 9.), men afviger fra denne ved, at Rubi-Loriens purpurfarvede plet i skulderregionen strækker sig længere bagtil, at denne plet, nakken og skuldrene er decideret koboltblå og at kroppens sider er røde uden noget sort bånd. Undervingedækfjerene er røde og sorte - i stedet for blå og sorte hos *jobiensis* - og underskulderfjerene er røde. Det gule på svingfjerene er mindre klart gult, og underhaledækfjerene er blålige, men med et grønt skær.

L: 300; V: 160; H: 96; Næb: 29 mm.

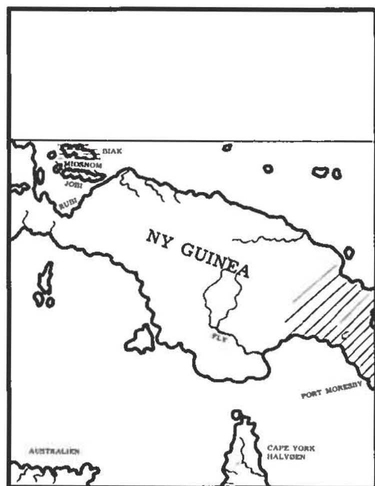
UDBREDELSE: Kysterne af Geelvinkbugten på Ny Guinea: Wandammen, Rubi, Wanggar og Musairo, samt den sydlige Ny Guinea-kyst mod øst til Port Romily ved Papuabugten. Kort, se C. 6. nr. 6.

C. 6. nr. 8.: *Domicella lory erythrothorax* (SALVADORI) 1877
RØDBRYSTET GRØNVINGE-LORI — Tavle 11

Erythrothorax, af erythro (gr. erythros) = rød-, og (gr.) thorax = panser, pansret.

NOMENKLATUR: *Lorius erythrothorax* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova, 10, 1877, p. 32. (Southeastern New Guinea = Mount Epa, ex ibid., 7, 1875, p. 812). *Domicella lory part.* MEYER, 1874. *Lorius lory* SALVAD. & D'ALB. 1875. *Lorius hypoenochrous var.* RAMSAY 1878. *Lorius guglielmi* RAMSAY 1878. *Lorius hypoenochrous var. guglielmi* RAMSAY 1878. *Lorius hypoenochrous* RAMSAY 1878. *Domicella erythrothorax* REICHENOW 1881.

Engelsk: Red-breasted Lory.



C. 6. nr. 8: *D. l. erythrothorax* ///
C. 6. nr. 9: *D. l. jobiensis* \\\
C. 6. nr. 10: *D. l. cyanauchen* ═

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Ligner *D. l. lory* (C. 6. nr. 6.) meget, men afviger fra denne ved, at brystet er rødt i stedet for blåt. Hoved og isse sort. Kinder, øvre strube og bryst røde. Et smalt, rødt bånd deler den sorte kappe fra baghalsens sorte plet og et andet smalt rødligt bånd deler kappen. Hele brystet, dele af bugen, flankerne, nederste del af ryggen, overgumpen og overhaledækfjerene er røde. Baghalsen og skulderpartiet - med undtagelse af det røde tværbånd - er mørkt purpurfarvet. Nedre del af brystet og underste del af bugen er ligeledes mørkt purpurfarvet. Lårene og underhaledækfjerene violetblå. Vingernes overside er grøn, mørkere ved skulderkanten. Skulderfjerene sømmet med oliven, fortrinsvis på yderfanerne. Hånd- og armsvingfjerenes yderfaner er dybgrønne og går mere eller mindre over i sort mod spidsen. Svingfjerenes inderfane er hovedsageligt klart gul, så med undtagelse af de højrøde undervingedækfjer og svingfjerenes sorte spids er vingernes underside gul. Halens overside er mere eller mindre mørkrød ved roden, derefter grønlig og mørk violet på yderste halvdel; undersiden mere eller mindre rød ved roden, derefter gyldenoliven helt ud i spidsen. Iris gullig, øjenringen nøgen og mørk purpur, næbbet orangerødt, mørkest ved basis, løb og fødder sorte.

L: 300; V: 163; H: 105; L: 21 mm.

UNGE FUGLE afviger ved, at det blå på bugen er blandet med rødt.

UDBREDELSE: Sydøstlige kyst af Ny Guinea fra Purarifloden østpå og nordkysten øst for Huonhalvøen.

Også om denne art foreligger ret afvigende oplysninger, såvel om dens udseende som om dens udbredelsesområde. *Ogilvie-Grant* meddeler f. eks., at det på B. O. U.-ekspeditionen til Holl. Ny Guinea blev konstateret, at unge fugle af *Lorius erythrothorax* har de mindre undervingedækfjer plettet med skarlagen, blåt, sort, grønt og gult og de lange ydre rækker er gule med gråligsorte spidser, hvilke danner et sort

bånd ved basis af vingerne, samt at fuglene i dette stadium af Dr. *A. B. Meyer* er beskrevet som *Lorius salvadorii.*

Mivart angiver denne arts udbredelse til et område fra Port Moresby gennem Flyflodens område til Rubie-distriktet ved sydligste del af Geelvinkbugten, altså et område, der helt og holdent ligger vest for det ovenfor angivne. *Rothschild & Hartert* meddeler også i Nov. Zool. 1901, at Tring-Museet har en fin serie fra Kapaur, syd for M'Cluers fjord, flere fra Etna- og Triton-bugterne, en serie fra Ronøen i Geelvinkbugten foruden flere fra forskellige lokaliteter i Britisk Ny Guinea. Hos ingen af disse skind er der dog så store differencer, at de kan danne grundlag for nye racer, bl. a. også fordi de udviser variationer indenfor de lokale områder.

C. 6. nr. 9.: *Domicella lory jobiensis* A. B. MEYER 1874
JOBI-LORI — Tavle 11

Jobiensis = fra øen Jobi

NOMENKLATUR: *Domicella lory jobiensis* A. B. MEYER, Sitzungsb. k. Akad. Wiss. Wien, Math.-naturwiss. Cl. 70, Abth. 1, 1874, p. 229, 231. (Jobi). *Domicella jobiensis* A. B. MEYER, Sitzb. Isis. Dresden, p. 78, 1875. *Domicella cyanauchen part.* SCHLEGEL 1854. *Domicella lori var. jobiensis* MEYER 1874. *Lorius tricolor* ROSENBERG 1875. *Lorius jobiensis* SALVADORI 1875.

Engelsk: The Lory of Jobie.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Pande og isse sorte, baghoved purpuragtigt. Øvre del af bryst, hovedets sider (tøjler, kinder og øredækfjer), strube, halsens sider, forhals, flanker, tværbåndene på nederste del af baghoved og skuldre, nederste del af ryg samt overhaledækfjer kraftigt rosarødt farvede. Baghalsen mørkt blå, nedre del af bryst mørkt purpur og dette felt fortsættes opad på begge sider til vingernes rod. Bugen blåligsort, underhaledækfjerene blå. Skulderfjerene grønne, de største, mellemste og øvre vingedækfjer næsten smaragdgrønne. Tommelfjer purpur, hånddækfjer smaragdgrønne. Svingfjerenes inderfane gyldengul med sort spids. Undervingedækfjerene udvendigt dybt blå, indvendigt sorte. Underskulderfjer purpuragtigt sorte. Halefjerenes overside purpur, undersiden vissentgrøn plettet med gyldent. Næbbet orangerødt. Fødderne mørke.

L: 325; V: 175; H: 115; N: 33 mm.

NB. Bugens farve synes at variere mellem blå og blåsort.

UNGE FUGLE: Bugen er plettet med grønne fjer.

UDBREDELSE: Øerne Jobi og Mios Nom i Geelvinkbugten. Kort, se C. 6. nr. 8.

I NATUREN: *Rothschild & Hartert* oplyser, at man udelukkende kender denne art fra de to øer, hvorfra Tring-museet allerede i 1901 havde 15 skind af voksne fugle. De afviger principielt fra *D. l. major* (C. 6. nr. 5.) og *D. l. erythrothorax* (C. 6. nr. 8) ved deres dybt blå undervingedækfjer. Deres bryst er klart lyst rødt med et rosa skær, baghalsen blå, næbbet stort og kraftigt og det røde tværbånd på skulderregionen er normalt tydeligt tegnet. Vingen hos voksne hanner måler omkring 175 mm.

C. 6. nr. 10.: *Domicella lory cyanauchen* (S. MÜLLER) 1841
BLÅNAKKET LORI — Tavle 11

Cyanauchen = blånakke

NOMENKLATUR: *Psittacus cyanauchen* S. MÜLLER, Verh. nat. gesch. Ned., Land- en Volkenk., pt. 4, 1841, p. 107. (Moluccas). *Lorius superbus* FRAS. 1845. *Lorius cyanauchen* SOUANCE 1856. *Lorius speciosus* ROSENBERG 1863. *Lorius cyanocinctus* ROSENBERG 1863. *Domicella cyanauchen* FINSCH 1868. *Domicella lori mysorensis* MEYER 1874.

Engelsk: The Lory of Mysore, Blue-naped Lory. Tysk: Blaunackenlori. Fransk: Perruche Lori Nunri.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Denne art afviger fra *D. l. lory* (C. 6. nr. 6.), *D. l. erythrothorax* (C. 6. nr. 8.), *D. l. jobiensis* (C. 6. nr. 9.), *D. l. rubiensis* (C. 6. nr. 7.) og *D. l. salvadorii* (C. 6. nr. 12.) ved at mangle det røde tværbånd på baghovedet og fra *D. h. hypoinochroa* (C. 6. nr. 2.) ved at have blå undervingedækfjer, samt fra de resterende

arter i denne slægt ved at have sort isse, men mangle det gule tværbånd over kroppen. Iøvrigt kan den beskrives således:

Issen, de større undervingedækfjer og undersiden af håndsvingfjerenes spids sort. Kinder, øredækfjer, strube, øvre del af brystet, et tværbånd over skulderregionen, bagryggen og overhaledækfjerene røde. Nakke, bug, undergump, lår og underhaledækfjer blå. Vinger og skulderfjer udvendigt grønne, svingfjerene med sort spids, undersiden af den åbne vinge meget lys, undervingedækfjerene og underskulderfjerene blå, de længere dækfjer er sorte og mellem dem og den sorte vingekant findes en stor, lys, gyldengul plet. Nakkens blå farve breder sig fremefter til begge sider og ender i en spids, men uden - som i de før nævnte arter - at danne et halsbånd. Det røde på flankerne har forbindelse med det røde på siderne af den øvre del af brystet. Den purpurfarvede plet på ryggen bag den nederste røde tværstribe er mere eller mindre sort. Halens overside er blå, især på den yderste del, nærmere roden har den et brunligt skær, undersiden er gyldengul. Næbbet er dyborangefarvet, iris kraftig nøddebrun og fødderne næsten sorte.

L: 280; V: 167; H: 95; N: 29; L: 21 mm.

Rothschild & Hartert supplerer denne beskrivelse således: Iris orange med en indre og en ydre mørk ring, den førstnævnte indvendigt begrænset af en sølvagtig ring. Næbbet mørkorange med okkerfarvet spids, vokshud og nøgen øjenring sort.

UDBREDELSE: Øen Biak i Geelvinkbugten (tidligere kaldet Misori eller Mysore), Biak med omliggende ganske små øer danner en gruppe, der også er kendt som (holl.) Schouten Eilanden. Kort, se C. 6. nr. 8.

I NATUREN: Ingen tilgængelige beretninger om dens naturliv, men Tring-museet modtog fra dets rejsende forsker *Doherty* 2 skind og en levende fugl. Denne blev købt af en indfødt og fuglen var den mest perfekte parodist, man nogensinde havde hørt.

IMPORT: Først indført af frk. *Hagenbeck*, Hamburg, i 1894, derefter også i større antal.

C. 6. nr. 11.: *Domicella lory viridicrissalis* (DE BEAUFORT) 1909
LILLE BLÅNAKKET LORI

Viridicrissalis, afledt af vireo = grøn.

NOMENKLATUR: *Lorius cyanauchen viridicrissalis* DE BEAUFORT, Nova Guinea, 5, livr. 3, 1909, p. 403. (Humboldt Bay, New Guinea. *Lorius lory subsp.?* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool. VIII, 1901, p. 67.



C. 6. nr. 11: *D. l. viridicrissalis* ///
C. 6. nr. 12: *D. l. salvadorii* \\\

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Ligner *D. l. jobiensis* (C. 6. nr. 9.) i farverne og *D. l. salvadorii* (C. 6. nr. 12.) i størrelse, idet den er mindre end *jobiensis* og på størrelse med, men afvigende i farverne fra *salvadorii*. Både han og hun har det samme rosa skær på brystet som *D. l. jobiensis*, baghalsen er også blå og skulderpartiet rosarødt, men ryggen er lidt lysere end hos *D. l. jobiensis*, medens ryggen er mørkere end hos *D. l. salvadorii*. Underlivet er farvet som hos *D. l. jobiensis*, men underhaledækfjerene er lysere blå; hos *D. l. salvadorii* er de mørkere blå. Undervingedækfjerene, samt de øvrige farver og aftegninger er som hos *D. l. jobiensis*. Næbbet er også mindre end hos denne art.

Vingelængde: 158-163 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Ny Guinea fra Mamberanofloden til Tamifloden.

Allerede i 1901 fandt *Rothschild & Hartert* blandt Tring-museets hjembragte fugle fra Takar afvigelser, der kunne have dannet grundlag for denne underart, men de fandt ikke selv deres materiale tilstrækkeligt omfattende til beskrivelse og navngivning af en ny underart før der var foretaget nye undersøgelser.

De Beaufort beskrev og navngav dog den nye underart på grundlag af 1 ung fugl fra Humboldt Bay, 2 hanner og 4 hunner fra området ved Sentani-søen og 1 han fra Tami, (indsamlet af en indfødt). *De Beaufort* konstaterede tillige, at 2 eksemplarer i Leyden-Museet, indsamlet af *Rosenberg* så tidligt som 1. juni 1869 ved Anai også er *D. l. viridicrissalis*, samt at den blå farve på disse eksemplarers underhaledækfjer, som er et karakteristisk kendetegn for *viridicrissalis*, umuliggør *Salvadoris* antagelse af, at det drejer sig om unge fugle, da de ikke har antydning af ungedragt.

C. 6. nr. 12.: *Domicella lory salvadorii* (A. B. MEYER) 1891
SALVADORIS LORI — Tavle 11.

Salvadorii, opkaldt efter greve *Adelardo Tommaso Salvadori Paleotti*, født 30. september 1835 i Porto S. Giorgio i Umbrien, Italien. Faderen italiensk greve, moderen engelsk dame fra Lincoln. S. studerede til læge, deltog i Garibaldis togt og var med i slaget ved San Maria di Capura som læge-officer. 1863 bosat i Turin, assistent ved zool. Mus. ved Turins universitet kort tid efter og i 1879 vice-direktør for museet, der under hans ledelse voksede hurtigt i betydning og størrelse. 1877 rejse til alle betydende europæiske museer. 1880 udkom hans hovedværk: Ornitologia della Papuasia e delle Molucche, (3 bind 1880-1882). 1890-91 udarbejdede han i London 3 bind af Catalogue of Birds in the Brit. Mus. (vol. XX, papegøjer, vol. XXI, duer og vol. XXVII, flamingoer, ænder, emuer, kiwier etc.). Ialt udgivet eller forfattet eller offentliggjort 338 afhandlinger om 27 nye slægter og 490 nye arter fugle, størstedelen fra Malay- og Papua-områderne. Salvadori var indehaver af utallige videnskabelige udmærkelser og æresbevisninger, han var korresponderende eller æresmedlem af de fleste betydningsfulde videnskabelige og ornitologiske selskaber overalt på jorden.

NOMENKLATUR: *Lorius salvadorii* A. B. MEYER, Abh. Ber. k. zool. Mus. Dresden, 1890-1891 (1891), no. 4, p. 6. (Astrolabe Bay, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Ligner meget *D. l. jobiensis* (C. 6 nr. 9.) blandt andet ved også at have blå undervingedækfjer, men afviger fra denne ved mørkere baghals, overryg og øvre del af bugen. Brystet er mere skarlagenfarvet og uden rosa skær. Underhaledækfjerene er generelt, men ikke altid dybere blå; det grønne skær på vingekanten er lidt mere udbredt og bugen er også lidt grøn.

Iøvrigt har den et klart rødt bånd både over baghovedet og over skulderpartiet, som hos *jobiensis*, vingerne er grønne, halen blå på oversiden og med gyldent skær på undersiden. Den purpurfarvede plet på nederste del af brystet forlænger sig på begge sider op under vingerne og fortsættes i undervingedækfjerene. Dens konstant mindre størrelse er dog det vigtigste kendetegn, hvorpå man kan skelne den fra *D. l. jobiensis*.

L: 310; V: 165; H: 105; N: 31 mm.

NB: Hos hunnen er det røde på brystet adskilt fra det røde på flankerne. Både han og hun har purpurfarvede lår, som regel dog iblandet grønne fjer.

UDBREDELSE: Nordlige Ny Guinea fra Torricelli-bjergene til Astrolabe-bugten. Kort, se C. 6 nr. 11.

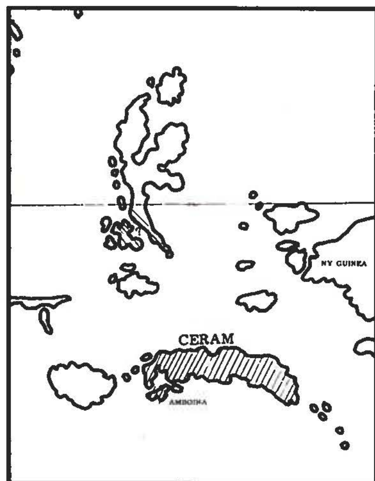
I NATUREN: Forekommer almindeligt omkring Astrolabe-bugten og Konstantinshavn i det tidligere Tysk-Ny-Guinea. Tring-Museet havde allerede i 1901 8 skind af denne art, fuglene var nedlagt nær Simbang ved Konstantinshavn, men *Mivart* oplyser, at der intet eksemplar findes i Brit. Mus. og der foreligger ikke nærmere beretninger om dens liv i naturen.

C. 6. nr. 13.: *Domicella domicella* (LINNE) 1758
SORTKAPPET LORI — Tavle 12

Domicella = frøken.

NOMENKLATUR: *Psittacus Domicella* LINNE, Syst. Nat., ed. 10, 1, 1758, p. 100. (Asia = East Indies, ex Edwards, pl. 171 = Amboina). *Lorius orientalus indicus* BRISS. 1760. *Lorius torquatus indicus* BRISS. 1760. *Psittacus rex* BECHST. 1811. *Psittacus raja* SHAW 1811. *Psittacus raghea* VIEILLOT 1817. *Lorius domicella* VIG. 1825. *Domicella atricapilla* WAGLER 1832. *Domicella domicella* WALLACE 1859. *Lorius domicellus* GULLIV. 1875.

Engelsk: Blue-naped Lory. Purple-capped Lory. Tysk: Schwarzkappenlori. Erzlori (Frauenlori). Fransk: Lori à calotte noir. Native: Kastorie (Amboina). Luri. Ninrie (Ceram).



C. 6. nr. 13: *D. domicella* ///
C. 6. nr. 14: *D. tibialis* \\\

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Hætten på hovedet sort, bagtil med violetblåt skær. Gult tværbånd over kroområdet. Lår blå. Øvrige kropfjer røde, ryg og skuldre noget mørkere. Vinger grønne, inderste vingefjer med olivengrønt skær, svingfjerene gule ved roden af inderfanen. Vingebue og undervingedækfjer blå, spidsen af svingfjerene sortgrå. Halen rød med purpurfarvet bånd over fjerspidserne. Øjet brunt, gult ved pupillen. Næb orangerødt. Fødder sortgrå.

L: 300; V: 160-175; H: 100 mm.

UDBREDELSE: Ceram og Amboina.

I NATUREN: Den hyppigst forekommende Lori på Ceram og Amboina, hvor den både findes i skovenes ensomhed og nær menneskelige boliger. Det berettes, at den ofte ses flyvende i små familieflokke hen over byerne, hvor dens skønne glinsende farver da flimrer og glimter i solskinnet. Flugten er hurtig med mange sirlige og behændige drejninger. Den ses aldrig i bjergene, men der findes næppe et hjem på Amboina, hvor denne skønne, livlige og lærenemme fugl ikke holdes som bur- eller husfugl. Den ernærer sig hovedsageligt af plantehonning, bløde træfrugter og ynder pisang. Reden findes i hulheder i træerne og det berettes, at æggene er cirka 32 x 22 mm.

IMPORT: En af de tidligst indførte Lorier, men mange tålte ikke den lange rejse til Europa.

I FANGENSKAB: En af de længst kendte arter, allerede beskrevet af SEBA i 1734 og en af de mest yndede Lorier. Klog, livlig, munter, men ikke særlig støjende fugl, med blidere temperament og mindre kraftig stemme end mange af dens artsfæller. Individuelle forskelligheder såvel i udseende som i karakter gør sig dog ofte og stærkt gældende hos denne art og dette gælder også evner og andre egenskaber. Nogle lærer således at tale med stor færdighed og tydelighed, andre har ikke evne dertil. Nogle bliver meget tamme og fortrolige og enkelte vedbliver at være arrige og bidske. Når en Sortkappet Lori foretager sine ejendommelige hovedbøjninger og afvekslende slår vingerne ud og folder dem sammen uden at gøre mine til at flyve, har den som regel skumle hensigter, men oftest er de fra hjemlandet eksporterede tamme, elskværdige og bliver hurtigt meget hengivne fugle.

Ernæringen kan bestå af frugt, bær, grønt, forskellige slags frø, kogt ris og gulerødder, mælkebrød eller opblødt sandkage, marmelade, honningvand, frugtsuppe og lignende, men det berettes, at de *ikke tåler brombær.* Skønt frugtædere, bør de aldrig savne drikkevand og skønt de ikke som mange andre Lorier lægger sig i vandet, må de heller aldrig mangle badevand i en ret flad skål, de anbringer sig da i vandet og gør sig grundigt våde overalt, undtagen i hovedet, ved at slå med vinger og hale. Nogle liebhavere har gjort den iagttagelse, at Sortkappet Lori sover på gulvet i et hjørne af deres voliere, de lægger sig simpelthen ned, men sover ganske let og flyver op, så snart de forstyrres.

OPDRÆT:

Canon Dutton, senere *Lord Sherborne* skrev vedrørende et par i sin samling: »Jeg købte dem i februar 1882 af *M. Celle de Sprimont* i Belgien, hvis gartner erklærede, at de var opdrættet i en voliere og at man forsynede de gamle fugle med finthakket kød, når disse ynglede«.

Bruyneel, Belgien, noterer 1. december 1946, at hans par tidligere har givet et komplet opdrætsresultat. *Delacour* bekræftede i A. M. 1949, 29, at Bruyneel for mange år siden havde haft opdræt af et par, hvoraf hannen var død for få år siden, hunnen havde senere givet en glimrende bastardunge med en Rødnakket Lori-han (C. 3. nr. 21).

Prins *N. Taka-Tsukasa* oplyste, at hans par havde haft unger i en udendørs voliere, men gav ikke yderligere oplysninger, Av. Mag. 1922, 15.

1939 opdrættet af Mrs. *Bonestell* i Californien (A. S.-medalje).

O. Hirthe udstillede Sortkappet Lori på udstilling i København i december 1931.



O. Hirthes voliere på udstillingen 1931

C. 6. nr. 14.: *Domicella tibialis* (SCLATER) 1871
BLÅBENET LORI — Tavle 14.

Tibialis, af tibiae = lår, og alis = anderledes, på en anden måde.

NOMENKLATUR: *Lorius tibialis* SCLATER, Proc. Zool. Soc., London, 1871, p. 499, pl. 40. (No type locality; type an aviary specimen). GARROD, P. Z. S. 1872, p. 788 (head showing tongue). SALVADORI, Orn. Pap. e Mol. I. p. 240 (1880). SHARPE, Gould's Birds of New Guinea, vol. V. pl. 37 (1888); SALVADORI Cat. o. Birds in Brit. Mus. XX, p. 39 1891. *Domicella tibialis* REICHENOW, Journ. f. Orn. 1881 p. 170. Id. Vogelbild. t. XXXI. fig. 7 (1878-83).

Engelsk: Blue-thighed Lory. Tysk: Blauschenkellori.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Pande, isse, baghoved, hovedsider, nakke, hals, øvre del af strube, ryg bagryg, overhaledækfjer, bryst, bug, flanker og underhaledækfjer røde. Nedre del af struben plettet med gult, så der dannes et udflydende tværbånd over kroområdet. Lårene lillaagtigt blå. Vingerne er grønne, vingedækfjerene græsgrønne, de mindste med lidt karmin- og lillarødt, som breder sig langs vingebuen. De inderste, største og mellemste dækfjer er mørkt karminfarvede på spidsens underside. Tommelfjerene er græsgrønne med blålig spids. Hånddækfjerene er græsgrønne, indvendigt noget sortagtige, mere end basishalvdelen er gul, nederst med rødt skær. De inderste armsvingfjer har - ligesom de store dækfjer - et mørkkarmin skær nær spidsen. Undervingedæk- og skulderfjer er lillablå (lidt mørkere end lårene), men de har rødt skær langs vingekanten. Spidsen af hånddækfjerenes underside er sort. Svingfjerenes underside er sort med en stor gul plet ved basis. Halen er klar lys rød foroven, med et brunligt purpurblåt ret skarpt afgrænset felt på fjerenes yderste del, undersiden er gyldenolivenfarvet. Næbbet orangerødt. Fødderne gråligt kødfarvede. Den nøgne øjenring og vokshuden mørk purpuragtige.

L: 290; V: 167; H: 95; L: 18 mm.

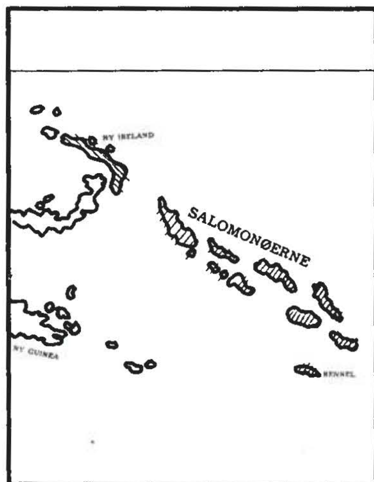
UDBREDELSE: Vides ikke sikkert, måske fra en af Moluk-øerne. Kort, se C. 6. nr. 13.

Denne art er beskrevet efter et eksemplar, som havde levet i Londons zoologiske have indtil 1871 og hvis skind nu findes i Brit. Mus.

C. 6. nr. 15.: *Domicella chlorocercus* (GOULD) 1856
GRØNHALET LORI — Tavle 12

Chlorocercus, af (gr.) Chloros = gulgrøn, grønlig-, og cercus (gr. kerkos) = hale.

NOMENKLATUR: *Lorius chlorocercus* GOULD. Proc. Zool. Soc., London, 1856, p. 137. (San Cristobal, Solomon Islands). *Lorius chloronotus* BONAPARTE 1856. *Domicella chlorocerca* FINSCH 1868.



C. 6. nr. 15: *D. chlorocercus* ///
C. 6. nr. 16: *D. albidinucha* \\\

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Ligner *D. domicella* (C. 6. nr. 13.) meget, men afviger ved, at håndsvingfjerenes inderfane er rød i stedet for gul, at yderste del af halen er grøn og ved at have en sort plet på begge sider af halsen.

Issen, panden og baghovedet er sorte, øvre del af struben, kinderne, øredækfjerene og nakken røde. Over nedre del af strube og kroen et gult tværbånd, der er bredt på midten og tilspidset i en bue op om halsens sider, hvor dets spidser møder en sort plet af aflang trekantet form. Ryg, bagryg, overhaledækfjer, bryst, bug og underhaledækfjer er skarlagenrøde. Vinger og skulderfjer er grønne og vingedækfjerene gulliggrønne. Hånd- og armsvingfjer er mørkt græsgrønne, deres inderfane er gråsort, med skarlagenrød basis. Vingebuen og undervingedækfjerene er blå, men spidsen af underhånddækfjerene er sort, så der dannes et mere eller mindre tydeligt bånd mellem det blå og det røde på vingens underside. Lårene er blå. Halen er skarlagenrød på inderste og græsgrøn på yderste halvdel, dens underside er gyldenorange. Næbbet orangerødt, fødderne sortagtigt brune. Iris lys rød eller blegt orange, øjenring og vokshud purpuragtigt farvede.

L: 275; V: 170; H: 100; N: 25; L: 19 mm.

UDBREDELSE: Salomons-øerne (inclusive Rennell-øen).

I NATUREN: Denne art blev opdaget af *Macgillivray* på øen San Cristobal og senere beskrevet og navngivet af *John Gould*. Den er senere atter observeret på den nævnte ø af *Richards* og *Layard* og der findes eksemplarer af den i Brit. Museum, men alle oplysninger om dens naturliv mangler.



E. 1. nr. 5: *Probosciger aterrimus aterrimus*
E. 3. nr. 2: *Callocephalon fimbriatum fimbriatum*

IMPORT: Meget sjældent importeret, 1867 nåede et par levende til Zoo, London.
I FANGENSKAB: *E. L. C. Layard* ejede et par, skænket ham af *James Marler*, der oplyste, at det var et par, som en indfødt havde taget fra samme rede i et træ på øen Sarai. Hannen var den livligste, svarede på tilråb og lod mange forskellige lyde høre, om det var tillærte eller naturlyde, kunne ikke afgøres. Den havde bl. a. flere forskellige fløjtetoner og en lyd, der lød som om den ville give et kraftigt kys. Hannen havde en lille langagtig plet af små røde fjer på den nøgne sorte tøjlestribe. Hunnen var meget mere rolig og sagde ikke nær så meget. Begge fugle havde i flere måneder været i et meget lille bur og kunne ikke flyve, efter et par måneders ophold i et stort bur, kunne de flyve, men gjorde det ikke gerne, derimod klatrede de udmærket og undertiden satte de sig på en fri gren og svingede vingerne med ufattelig hurtighed. Når de åd, holdt den ene en frugt eller lignende med foden og begge åd da af frugten i største fordragelighed. Ofte så man disse fugle hænge i den ene fod eller i et par tæer og de kunne da vende og dreje sig i enhver tænkelig stilling. Sukkervand, brød, som var opblødt deri, søde frugter, kogte kartofler, ris, yams og batater er nævnt som deres væsentligste foder.

C. 6. nr. 16.: *Domicella albidinucha* ROTHSCHILD & HARTERT 1924 HVIDNAKKET LORI — Tavle 12.

Albidinucha, af albus = hvid (albidus = hvidlig) og nucha = nakke.

NOMENKLATUR: *Domicella albidinucha* ROTHSCHILD & HARTERT, Bull. Brit. Orn. Cl., 45, 1924 p. 7. (Hills on southwest coast of New Ireland). Col. pl., Nov. Zool., 32, pl. 1.

Engelsk: White-naped Lory. Tysk: Weissnackenlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Overhovedet ned til øjnene glinsende sort. Bag dette en trekantet hvidlig plet dannet af fjer, som nærmest spidsen er cremefarvede, midtpå brunliggule og ved basis gråsorte. Ryg, underryg, haledækfjer, hovedsider, halsen og hele kroppens underside skarlagenrød, halssidernes fjer har et stribet og stramt udseende, underliv, lår og underhaledækfjer violetblåsorte, de ligner altså ikke brystets fjer. Midten af ryggen mørkere, mere karminrød og strubefjerene gule ved basis. Skulder- og overvingedækfjer samt yderkanten af svingfjerene græsgrønne, svingfjerenes inderfane sortagtig med en stor lysegullig plet midtpå, den har en udstrækning på fra halvdelen til to trediedele af fanen. Halefjerene mørkgrønne yderst, mørkrøde på næsten nederste halvdel, undersiden af halen gullig. Vingebuen lyst violetblå, fjerenes spids lavendelfarvet. Undervingedækfjer røde, de lange fjer dog sorte. Næb gulligrødt, undertiden lysrødt ved basis af overnæbbet, bag næseborene findes nogle sorte småfjer (selve næbbet er ikke sort). Ben sorte, iris brunrød, brungul, rødgul eller mørkgul.

L: ?; V: ♂ 156-162; ♀ 152-156 mm.

UDBREDELSE: Ny Irland. Kort, se C. 6 nr. 15.

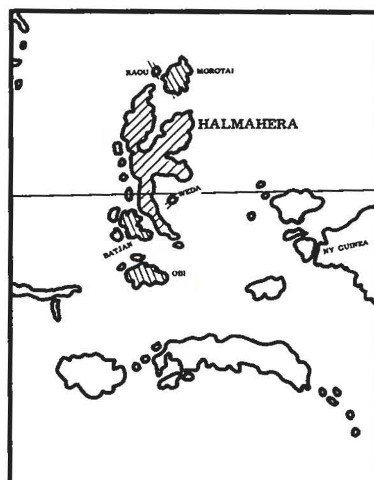
Neunzig angiver udbredelsesområdet som sydvestkysten af Ny Irland og Bismarcks-øerne med bemærkningen »så vidt bekendt« og med den tilføjelse, at »den i naturen næppe vil adskille sig fra de beslægtede arter«.

C. 6. nr. 17.: *Domicella garrula garrula* (LINNE) 1758 GULRYGGET LORI (Skarlagenrød Lori) — Tavle 12

Garrula = snakkelysten, snakkesalig, sladrevorn.

NOMENKLATUR: *Psittaculus garrulus* LINNE, Syst. Nat., ed. 10, 1, 1758, p. 100. (Asia = East Indies, ex Edwards, pl. 172 = Halmahera). *Scarlet Lory* EDWARDS, 1751. *Lorius ceramensis* BRISS. 1760. *Lorius moluccensis* BRISS. 1760. *Psittacus garrulus var. B. Psitt. aurorae* LINNE 1766. *Lory des Moluques* DAUB. pl. Enl.216. *Lory-noira* BUFF. 1779. *Ceram Lory* LATHAM 1781. *Lory Nouara* LEVAILL. 1801. *Psittacus noira* VIEILL. 1823. *Lorius garrulus* STEPH. 1826. *Domicella garrula* WAGLER 1832. *Lorius garrulus var.* G. R. GRAY 1860.

Engelsk: Chattering Lory, Scarlet Lory, Crimson Lory. Tysk: Gelbmantellori, Ceramlori. Fransk: Perruche Lori de Ceram, Lory des Moluques, Lory-noira. Native: Lat-Sira Lori (Bengalen).



C. 6. nr. 17: *D. g. garrula* ///
C. 6. nr. 18: *D. g. flavopalliata* \\\

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Næsten fuldstændig klar strålende rød, blot med undtagelse af vingerne og halens spids. Skulderpartiet har dog almindeligvis nogle gule fjer, men undertiden slet ingen andre end røde. Hele hovedet, halsen, brystet, bugen, over- og underhaledækfjerere er livligt røde. Lårene mørkegrønne. Vingerne grønne med et olivenfarvet skær på overvingedækfjerene. Vingebuen og undervingedækfjerene er gule, håndsvingfjerenes inderfane rød ved roden. Halens overside rød på basishalvdelen, yderste halvdel er mørk purpur med grønt skær, undersiden gyldenrød. Næbbet rødt; fødderne mørke; iris mere eller mindre mørk gul; øjenringen og vokshuden er purpuragtig sort. L: 300; V: 180; H: 115; N: 26; L: 20 mm.

UDBREDELSE: Halmahera og Weda-øerne.

I NATUREN: En af de længst kendte arter, allerede i 1605 omtalte *Clusius* den, men først i 1764 beskrev og navngav *Linné* den i Systema Naturae. Oprindelig har man dog ikke skelnet mellem denne og *D. g. flavopalliata* (C. 6. nr. 18) og derfor har dens udbredelsesområde også tidligere været angivet som omfattende både Halmahera og omliggende øer, hvilket altså er fejlagtigt.
Iøvrigt ved man ganske overordentlig lidt om dens liv i naturen, hvilket sikkert skyldes, at den helt op til vore dage kun er fanget af og solgt til eksport af de indfødte på Halmahera.

IMPORT: Oprindelig mange gange forgæves søgt indført til Europa, men kun undtagelsesvis nået levende til vor verdensdel. Senere er det lykkedes hollænderne at indføre adskillige eksemplarer, men også her er der sket mange forvekslinger med andre arter. *Russ* påviser således med adskillige eksempler, at denne art i virkeligheden har været meget sjælden både i private samlinger og i zoologiske haver.

I FANGENSKAB: Gulrygget Lori har altså været en sjælden fugl indtil længe efter første verdenskrig, men blev derefter mere udbredt. Meningerne om dens karakter og opførsel har været delte, men de ret få eksemplarer, man har kunnet udtale sig om, har naturligvis også kunnet være individuelt meget forskellige. Flere fuglevenner roser den dog som overordentlig tam og sin herre meget hengiven, betegner den som lærenem til både tale og imitering af lyde som fløjten, sang og flere andre. Andre betegner den som angrebslysten og farlig, når den er sulten og nogle hævder, at de blandt mange eksemplarer aldrig har hørt nogen kunne efterligne tale.

Et sammendrag af mange foreliggende oplysninger om foderemner vil se således ud: Nyindførte fodres i begyndelsen med kogt ris med lidt sukker, franskbrød gjort fugtigt med mælk eller vand og dertil alle slags søde frugter, navnlig saftige, men iøvrigt indenlandske frugter og bær, som årstiden byder (der advares dog mod brombær, som skal være livsfarlige for fugle fra troperne). Efterhånden kan man give universalfoder, æggebrød, biskuit, kogte kartofler, revet eller hel gulerod, agurk, salat, spinat, mælkebøtte, marmelade, honningvand, sødet mælk, sødet kondenseret mælk, sirup, myrepupper og forskellige slags frø, som hamp, kanarie og de forskellige hirsearter samt solsikkefrø. Endvidere skal den også have kalk og må aldrig mangle drikke- og badevand.

Det skal tillige bemærkes, at denne, som alle bredhalelorier, bør have



E. 2a nr. 1: *Calyptorhynchus baudinii* E. 2a nr. 2: *C. funereus*
E. 2b nr. 4: *C. m. magnificus* E. 2b nr. 5: *C. lathami*

god flyveplads og rigeligt af grene at klatre i, den bør have adgang til både sol og skygge og den bør ikke anbringes for mørkt; lys og frisk luft uden træk er nødvendig for at fuglen kan befinde sig godt og holdes i kondition.

Pinlig renlighed i dens opholdsrum er på grund af de flydende udtømmelser også nødvendigt såvel for fuglene som for deres omgivelser.

OPDRÆT:

1913: Lord *Poltimore,* 1 unge, F. B. C.-medalje.

1938: *Karl Neunzig* takker i redaktionsbrevkassen i Gef. Welt en hr. *N. G. Breitenfurt* for meddelelse om, at opdræt af Gulrygget Lori er lykkedes.

1939: Efter to forgæves forsøg året før lykkedes opdræt af 2 unger for Mrs. *Bonestell,* Californien, ved hjælp af Bjerglori som plejeforældre og senere på året hos et andet par et fuldgyldigt opdræt af 1 Gulrygget Lori-unge.

1944: *F. H. Rudkin,* 1 unge efter forgæves forsøg året før, i 1949 gentoges opdræt 2 gange, 1 unge i begge tilfælde.

1960: Første danske opdræt: *Carl Aage Jensen,* Køge, 1 unge (indstillet til F. F. F.-medalje, se »Stuefuglene« 36. årg. s. 50-53).



Carl Aage Jensen, Køge, med ungen

C. 6. nr. 18.: *Domicella garrula flavopalliata* (SALVADORI) 1877
GULSKULDRET LORI — Tavle 12.

Flavopalliata, af flavus = gul, lysegul, og palliatus = iført en dragt.

NOMENKLATUR: *Lorius flavopalliatus* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Gen. X p. 33 nr. 64 1877 (Obi and Batjan, Moluccas). *Lorius garrulus* SCLATER 1860. *Lorius garrulus* (partim. ex Batjan) G. R. GRAY 1860. *Domicella garrula part.* FINSCH 1868. *Domicella flavopalliata* REICHENOW 1881.

Engelsk: Yellow-backed Lory. Tysk: Prachtlori. Gelbmanteliger Breitschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Generelt lys, strålende rød, farven dybest på skuldrene. Mellem skuldrene en klar gul plet, ofte med nogle få eller flere røde fjer mellem de gule. Hele

hovedet og halsen, brystet, bugen, over- og underhaledækfjerene klart røde. Lårene grønne. Vingedækfjer græsgrønne, de inderste, de mellemstore og største dækfjer mere olivengrønne, de sidste med et gyldent skær. Tommelfjer og hånddækfjer sortagtige med noget purpurblåt. Vingebuen gul. Svingfjerene sorte, udvendigt dog græsgrønne. Undervingedæk- og skulderfjer gule. De nederste store dækfjer sortagtige. Svingfjerenes underside sort, dog er størstedelen af deres inderfane klart lyst rød. Næb orangerødt, fødderne mørke; iris mørk gul, den nøgne øjenring og vokshuden blåligsort. Halen rød ved basis, derefter følger et grønt, et blåt og atter et grønt tværbånd.

L: 280; V: 150-155; H: 100-105; N: 27; L: 19 mm. *(flavopalliata* er altså væsentlig mindre end *D. g. garrula).*

UDBREDELSE: Molukkerne: Morotai, Raou, Batjan, Obi, Ternate. Kort, se C. 6. nr. 17.

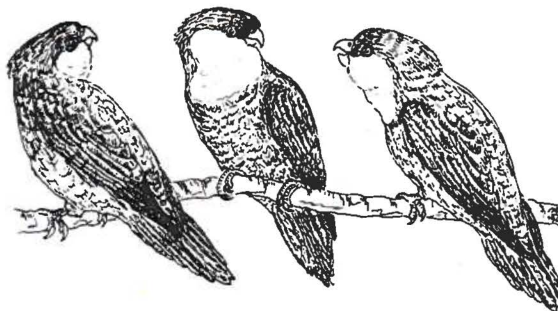
I NATUREN: I modsætning til *D. g. garrula* (C. 6. nr. 17.), som kun forekommer på øen Halmahera, er nærværende art udbredt over de fleste af Molukkerne, blot findes den ikke på Halmahera. Om denne smukke Loris liv i naturen, dens yngleforhold, ungernes udseende, om de mange variationer i fjerdragten skyldes alders- eller arveforhold, er der næsten intet berettet af de rejsende forskere. Dette skyldes antagelig, at de fleste til Europa importerede eksemplarer er fanget af indfødte, som ikke har været interesserede i at give deres viden om fuglenes liv og opholdssteder fra sig. Det oplyses imidlertid, at de indfødte fangere, navnlig på øen Batjan, fanger fuglene ved hjælp af limfælder og lokkefugle, samt at Lorier fra Batjan betragtes som særligt værdifulde, fordi de lettere skal kunne lære at tale, medens fugle fra øen Ternate er bekendt for at være helt umulige i så henseende.

IMPORT: Skal være indført ret ofte både til England og Tyskland, men da denne art ofte er forvekslet med *D. g. garrula*, er det vanskeligt at erfare noget sikkert herom.

I FANGENSKAB: I alt væsentlig er denne art ganske som *D. g. garrula* og netop fordi disse to har været blandet sammen eller forvekslet, vil det næppe være muligt at skelne oplysningerne om deres opførsel, karakter, talefærdigheder etc. undtagen i de tilfælde, da liebhavere virkelig har plejet begge arter.

OPDRÆT:

Prestwich oplyser fra en notits i Avic 1931, p. 131, som nævner, at Mr. *Lee* har et opdræt af »Golden-backed Lories«, at han ikke kan efterspore nogen Lori af dette navn, og at han kun kan antage, at det må have været et opdræt af *D. g. flavopalliata.*



Safir-Lori



7.
SLÆGT:
(Phigys)

Krave-Lori

Adskiller sig kun væsentligt fra Domicella-arterne i størrelse. Halen er svagt afrundet og halvt så lang som vingerne. Nakkefjerene er kraftigt udviklede, men ikke sammenhængende, hvorved der dannes en slags krave, navnlig når fuglen sidder med hovedet fremadbøjet eller hænger med hovedet nedad.

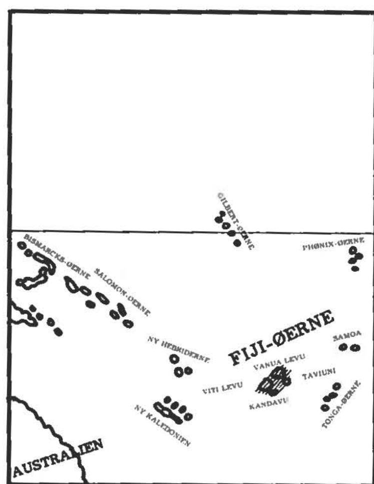
Slægten omfatter kun een art. Tidligere antog man, at fuglen opholdt sig meget alene, hvorfor man kaldte den »Eneboer« eller »Eremit« (solitarius), men senere forskere har truffet den i flokke, hvorved navnet nu vil forekomme noget misvisende.

C. 7. nr. 1.: *Phigys solitarius* (SUCKOW) 1800
KRAVELORI — Tavle 13

Solitarius = enlig, alene, holder sig afsondret.

NOMENKLATUR: *Psittacus solitarius* SUCKOW. Anf. Theor. ang. Naturg. Thier.. 2, pt. 1, 1800, p.334 (Fiji Islands). LATHAM. Ind. Orn. Suppl. II 1802 p. XXIII nr. 12. id *Solitary Parrot*, Syn. Suppl. I p. 65. id Gen. Hist. II 1882 p. 190. *Psittacus Vaillanti* SHAW. Nat. Misc. 1809 pl. 909. id. *Ps. Coccineus* 1811. *Ps. Phigy* BECHST. 1812. *Brotogeris ? Phigy* STEPH., Gen. Zool. XIV p. 133. *Lorius phigy* LESS.. Tr. d'Orn. p. 193. *Brotogeris coccineus* SWS.. Class. of B. II p. 303. *Coriphilus solitarius* WAGL. Mon. p. 565. *Trichoglossus coccineus* PEALE. Unit. St. Expl. Exp. 1848. *Coriphilus solitarius* G. R. GRAY. Gen. of B. II nr. 4. *Lorius solitarius* SCHLEGEL. Dierentuin 1864. *Nanodes solitarius* SCHLEGEL, Mus. P. B. Psitt. 1864 p. 116. *Lorius solitarius* FINSCH & HARTLAUB. Ornith. Cent. Polyn. 1867 p. 23. *Le Perroquet Phigy* LEVAILL. Perr. t. 64. *Domicella solitaria* FINSCH. Papg. II. p. 760. 1868.

Engelsk: Solitary Lory. Solitary Parrot. Tysk: Violetköpfiger Breitschwanzlori. Fransk: Perruche Phigy. Native: Kula (Fijiøerne).



C. 7. nr. 1: *Phigys solitarius* ///

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Pande og isse purpurblå til sortviolet, baghoved næsten sort, men fjerene grønne ved roden; nakke- og baghalsfjerene meget lange, nakkefjerene lyst grønne, baghalsens fjer ligeså; på spidshalvdelen er de smukt skarlagenrøde (purpurskarlagen), hvorved der dannes et smalt, rødt bånd om baghalsen. Øvrige overside, vinger og hale mørkt græsgrønne, ryggen med et noget olivengrønt skær, overgump og nederste overhaledækfjer derfor smukkere og lysere grønne end ryggen. Hovedsider og øvrige underside ned til bugen smukt purpurskarlagenrøde som halsbåndet og sammenhængende med dette. Basis på bryst- og bugfjer grå med en udvisket gul tværstribe. Bug, undergump og lår mørkt sortviolette, fjerene grønne ved roden. Svingfjerenes inderfane matsort, undersiden mere gråsort, den første svingfjer ensfarvet sort; undervingedækfjerene grønne, de inderste røde. Halefjerenes inderfane på de to to midterste fjer med gul kantplet midtpå, ved roden sortagtige med nogle udviskede, langagtige rødliggule pletter, der også findes på sidehalefjerenes inderfane; halens underside er grøn ved basis og gyldengrøn mod spidsen. Næb orange. Iris orange. Ben orange, fødder brunlige, kløerne sorte.

UNGFUGLE har meget kortere nakke- og baghalsfjer, baghoved med grønt skær, de røde fjer på den nederste del af brystet er kantet med mere eller mindre mørk purpur, de midterste halefjer mangler den gule plet og de rødliggule pletter på sidehalefjerene er meget smallere end hos de voksne fugle.

L: 190; V: 127; H: 63; N: 16½; L: 14 mm.

UDBREDELSE: Fijiøerne.

I NATUREN: Kravelorien forekommer på så godt som alle Fijiøerne, den mangler tilsyneladende på Lomaloma, og dens navn tiltrods, færdes den ofte i flokke. Dr. *Bahr* har endda observeret den i store flokke. Af de 250 Fijiøer er kun ca. 80 beboet, de mod øst vendende kyster er på næsten alle øerne bevokset med tropisk urskov fra kystlinien og op til de højeste bjergtoppe og her lever denne lille Lori, der er bedre sikret mod udryddelse, end de fleste andre arter. Kun rotter og mungoen, der røver dens æg og unger fra reden, er dens fjender. Dog tager indfødte jægere også dens unger, dersom det lykkes dem at finde reden, der er anbragt i højde med jordoverfladen i gamle palmestammer. De indfødte lader unge piger opmade ungerne med sukkerrør og bær direkte fra munden.

Fuglenes ernæring består fortrinsvis af blomster, pollen og nektar fra Erythrinatræers og buskes overflod af disse i en del af året og ellers af kakaotræernes blomster, men det påstås iøvrigt, at dersom man f. eks. på øen Kandava anbringer sig under en blomstrende busk eller et træ, vil der inden længe vise sig en flok af disse fugle der. Når fuglene ser sig opdagede, forholder de sig fuldkommen rolige, men flyver kort tid efter pludselig bort med skingrende skrig.

Fuglene er selvfølgelig ikke velkomne i kakaotræerne, da de der fortærer store mængder af træernes blomster og de indfødte forfølger dem i hvert fald på de beboede øer. Om yngleforhold i naturen er der kun berettet, at reden er fundet i december på øen Taveum.

IMPORT: Meget sjældent indført indtil efter anden verdenskrig. I slutningen af forrige århundrede skal 1,1 være kommet til London og i 1911 var der et par i Londons Zoo. Dr. *Bahr* hjembragte foruden nogle skind også et levende par i 1911.

I FANGENSKAB: Dr. *Bahr* fik en gang en redeunge, der endnu havde sine mørkegrå dun på kroppen og en del fjerpigge i vingerne. Den blev anbragt i en varmekasse med ca. 37 grader Celsius og det var besværligt at opmade den, den fik the, mælk og sukker fra munden, som den søgte at stikke hele hovedet ind i. Den voksede kun langsomt og da den var 6 uger gammel, var



E. 4a nr. 3: *Kakatoe galerita triton* E. 4a nr. 8: *Kakatoe g. galerita*
E. 4a nr. 10: *Kakatoe s. sulphurea* E. 4a nr. 14: *K. s. s. citrinocristata*

den fuldt befjeret, men kunne kun gå; den forsøgte at flyve ud af kassen, men faldt på gulvet og kvæstede sig dødeligt. Den afveg fra voksne fugle ved at mangle det mørke overhoved, og ved at have et nærmest brunligt næb. Det oplyses, at ungerne har brunt næb indtil de er 3 mdr. gl. og at deres iris i samme periode er gul. I 6 måneders alderen sker en partiel fældning på bryst og hoved og cirka 8 måneder gamle er ungerne farvet som forældrene. De er lidt svage overfor kulde.

Lord Tawistock har haft denne art og bekræfter dens ømfindtlighed overfor kulde, hvorfor han tilråder sovekasse. Foder til opmadning er af opdrættere angivet som kondenseret mælk og frugt, samt iøvrigt foder som til andre Lorier.

OPDRÆT:

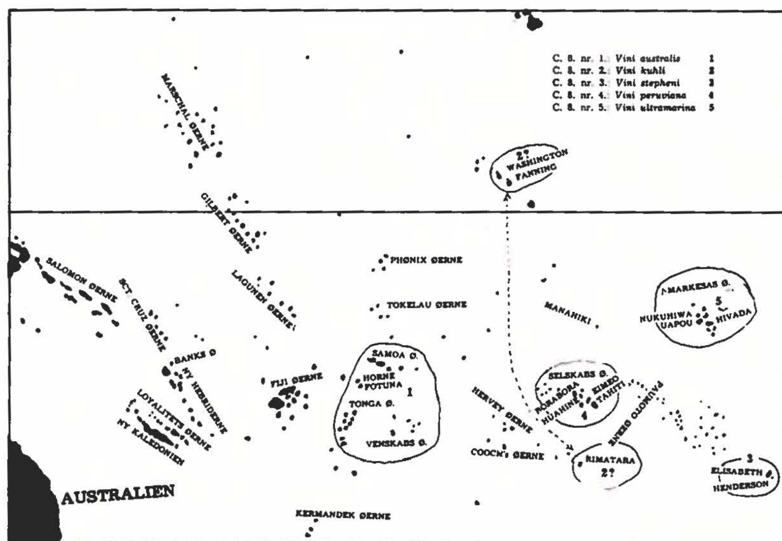
1936: I december havde *Lord Tawistock* en halvt klækket unge.

1938: I april 2 unger, som blev næsten en måned gamle.

1939: 2 unger og 1940 1 unge, som blev overført til Zoo.

1940 og 1941 opdræt i Australien.

1943: *Taronga Zoo* meddeler, at 2 par gik i rede, begge par fik en unge og begge unger havde det godt i 1944. Indtil da var det den eneste zoologiske have, som havde opnået opdræt af denne art.



8

SLÆGT:

(Vini)

Ocean-Lorier

Alle denne slægts medlemmer forekommer på øgrupper i det store ocean, Stillehavet. Det er små, farvestrålende fugle med kort, afrundet til kileformet hale. Fjerene på issen er lancetformede og danner en slags hætte, hver fjer har blank skaftstribe. 5 arter, som tidligere har været udskilt i 2-3 slægter. Forekommer sjældent hos liebhavere, men enkelte af arterne har været i zoologiske haver.

C. 8. nr. 1.: *Vini australis* (GMELIN) 1788
BLÅTOPPET LORI — Tavle 13

Australis = sydlig, fra Australien.

NOMENKLATUR: *Psittacus australis* GMELIN, Syst. Nat., *1*, 1788 p. 329 (Sandwich Islands, error = Samoa Islands). *Psittacus fringillaceus* GMELIN, S. N. I. p. 337 no. 107 1788. *Blue-crested Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus porphyreocephalus* SHAW 1789. *Psittacus pipilans* LATH. 1790. *Sparrow Parrakeet* LATHAM 1802. *La Perruche fringillaire* LEVAILL. 1801. *Brotogeris fringillaceus* STEPH. 1826. *Lorius fringillaceus* LESSON 1831. *Coriphilus euchloris* WAGLER 1832. *Brotogeris porphyreocephalus* SW. 1836. *Vini fringillaceus* LESS. 1838. *Psittacus euchloris* FORST. 1844. *Coriphilus pipilans* G. R. GRAY 1845. *Trichoglossus pipilans* PEALE 1848. *Coriphilus fringillaceus* BP. 1854. *Coriphilus australis* CASS. 1858. *Nanodes fringillaceus* SCHLEG. 1864. *Domicella fringillacea* FINSCH 1868. *Vini fringillaceus* G. R. GRAY 1870. *Coriphilus fringillaceus* SUNDEV. 1872. *Trichoglossus fringillaceus* GIEB. 1877. *Vini australis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Blue-crested Lory, Blue-crested Parrakeet, Sparrow Parrot. Tysk: Blaukäppchen, Blauschopfiger Breitschwanzlori. Fransk: Perruche fringillaire, Psittacule fringillaire. Native: *Kohänga* (Venskabsøerne), *Vini-Sega* (Wallisøerne), *Hega* (Tongatabu).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Grøn, overhovedets fjer er smalle, forlængede, blå og dækker isse og baghoved. Pande grøn, resten af oversiden grøn, lysest på baghals og overhaledækfjer. Overryg, skuldre og vinger med olivengrønt skær. Tøjler, kinder og strube rød. På nederste del af brystet en stor rød plet, der er adskilt fra den røde strube ved resten af brystets grønne farve, som har et blåligt skær. Bug og lår purpurblå, lårenes bagside dog med nogle grønne fjer. Flankerne klart grønne. Håndsvingfjerene mørke i spidsen og på inderfanen. 1. fjer helt mørk. Vingesvingfjerenes underside grumset, undervingedækfjer og underskulderfjer lyst grønne. Halens overside grøn, fjerspidserne og inderfanerne gule, undersiden gulgrøn. Næb orangerødt. Fødder røde, men sandsynligvis kødfarvede hos levende fugle. Iris rødlig eller brunlig gul.

L: 180; V: 120; H: 68; N: 13; L: 12,5 mm.

UNGFUGLE: Fjerene på hovedet kortere, det røde på struben mindre udbredt, det røde på nedre del af brystet kun begyndende og ungfugle er uden blå plet på underlivet.

UDBREDELSE: Samoa- og Tonga-øerne, Fotuna-øen i Horne-gruppen og Lau-arkipelaget. (Kort ved slægtindledningen pag. 111).

Blåtoppet Lori blev opdaget af kaptajn *Cook* på hans 3. rejse (1776-1780), da han fandt den på Venskabsøerne og den blev senere observeret af *Peale* på Samoaøerne, og der er ikke senere opdaget nogen anden art af familien *Loriidae* på disse øer. Derimod forekommer den ikke på Sandwich-øerne, så det er fejlagtigt, når *Latham* og *Gray* har meddelt dette. I beretningen om Cook's tredie rejse har *Forster* kun meddelt følgende om denne art: »Den er ikke større end en spurv, smukt gulgrøn med lyseblå plet på issen, bryst og bug er røde«. Ældre forfattere, som f. eks. *Buffon*, bringer kun beskrivelse af fuglen, men oplyser intet yderligere om den.

I NATUREN: Dr. *Eduard Gräffe* har givet følgende interessante oplysninger: »Den lille papegøje forekommer f. eks. på øen Tongatabu og den nærliggende ø Eua og lever næsten udelukkende mellem de store palmeblade i de høje kokuspalmer, hvor man kun sjældent kan få øje på den, skønt den forråder sin nærværelse ved sine skingrende skrig, der nærmest lyder som sølvfløjtetoner. Ved skarp iagttagelse opdager man den dog og ser den klatre rundt blandt blomsterklaserne. Formodentlig er blomstersaften dens eneste næring, hvilket det udelukkende flydende maveindhold hos nedlagte eksemplarer kunne tyde på. Kun i august måned kan man også se den blandt de røde blomster på det indiske Koral- eller Dadaptræ og da i selskab med andre fugle. Fra januar til marts finder man dens rede mellem de gamle frugtklaser eller i en af rotter udhulet frisk kokusnød, hvis stilk da tørrer ind, så nøddeskallen bliver hængende i den. Her ruger hunnen normalt et eller to æg ud. Ungerne er i begyndelsen helt grønne med få røde fjer på bug og hoved, sort næb og smudsiggule fødder, deres fjerdragt er altid forpjusket og bliver først meget sent lige så glansfuld, som de gamle fugles«.



E. 4a nr. 18: *Kakatoe haematuropygia* E. 4c nr. 2: *K. sanguinea goffini*
E. 4c nr. 3: *K. s. sanguinea* E. 4c nr. 5: *K. s. ashbyi*

IMPORT: Meget sjældent indført, men enkelte har dog i 1870'erne nået engelske og hollandske havnebyer, kun undtagelsesvis har den kunnet holdes i live i mere end ganske kort tid og den er ikke opført i fuglefortegnelsen i Zoo. London, i forrige århundrede.

I FANGENSKAB: Dr. *Gräffe* oplyser, at denne lille papegøje desværre kun kan holdes i live i nogle få uger og kun dersom man kan give den friske sukkerrør. Disse river den itu med næbbet, suger marv og stængel ud med tungen, så kun de tørre trevler bliver tilbage. Dr. *Russ* erhvervede i sin tid et eksemplar, som dyrehandler Hieronymi, Braunschweig, i 1875 hjembragte fra en rejse til England og Holland. Fuglen ankom temmelig syg til Dr. Russ og åd f. eks. kanariefrø. Den holdt sig nogenlunde i cirka 3 uger, men da Dr. Russ så begyndte at fodre den med opblødt æggebrød, biskuit og frugt, fandt han den en morgen pludselig død af tarmbetændelse.

Såvel fra naturen som fra fangenskab går oplysningerne ud på, at Blåtoppet Lori altid synes irriteret og bider kraftigt om sig med sit lille, spidse næb, den udstøder også meget ofte sit skingre skrig og rejser de små, blå hovedfjer, så dens opførsel i det hele taget giver iagttageren indtrykket af, at den altid er arrig eller utilfreds.

C. 8. nr. 2.: *Vini kuhlii* (VIGORS) 1824
RUBIN-LORI — Tavle 13

Kuhlii, opkaldt efter Mr. *M. Kuhl*, »der har skrevet en værdifuld afhandling om Vini-slægten og hvis tidlige død ikke kan beklages dybt nok af ornitologiens venner«, skrev *Vigors* i sin første beskrivelse om navngivningen af denne art.

NOMENKLATUR: *Psittacula Kuhlii* VIGORS, Zool. Journ., *1*, 1824 p. 412, pl. 16. (Toohooteterooha Island. A day's sail from Otaheite). *Psittacus Kuhli* LESS. 1828. *Lorius kuhlii* LESS. 1831. *Vini coccinea* LESS. 1831. *Coriphilus kuhlii* WAGL. 1832. *Brotogeris kuhlii* SW. 1837. *Psittacula interfringillacea* BOURJ. 1837-38. *Domicella kuhli* FINSCH 1868. *Vini kuhlii* G. R. GRAY 1870. *Vini Kuhli* SALVADORI 1891.

Engelsk: Kuhl's Lory, Love-bird, Ruby Lory, Kuhl's Ruffed Lory. Tysk: Blauschopflori, Rubinlori, Liebesvogel, Kuhls Lori. Fransk: Lori écarlate, Psittacule de Kuhl.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀ : Pande og isse med lange, smalle grønne, baghoved med lange, smalle mørkviolette fjer. Nakke og forryg olivengrøn. Øvrige overside gulliggrøn. Tøjler, kinder, underhals og bryst røde. Flanker og underhaledækfjer gulliggrønne. Bug, midten af undergump og lår sortagtigt violette (purpur). Vinger grønne, håndsvingfjer med blå sømme på yderfanen. Svingfjerenes underside og de store undervingedækfjer grønne. Halefjerene sortagtigt violblå på yder-, men røde på inderfanen og med grøn spids. (*Mivart* angiver, at halefjerene er stribede og plettede med grønt, rødt og purpur, hvorimod det ikke er konstant, at fjerene er grønne i spidsen, mørkpurpur på yder- og røde på inderfanen), halens underside er grumset purpur. Næb rødt, iris rød med indre gul ring, fødderne røde.

L: 180-200; V: 120-130; H: 67-69; N: 12-13; L: 12 mm.

UDBREDELSE: Washington- og Fanning-øerne i Stillehavet, hvor de er indført, deres egentlige hjemsted er Rimatara, Austral-øerne. (PETERS).
(Kort ved slægtsindledningen pag. 111).

Der har været stor usikkerhed om denne arts hjemsted, der først mentes at være Salomon-øerne, fordi de første fugle, der sendtes til Europa, var erhvervet fra indfødte der. Det vakte derfor stor forundring, da den observeredes på Washington- og Fanning-øerne, mange tusinde kilometer nordøstlig for Salomonøerne og først Dr. *Steers* opklarede, at fuglen var indført til disse øer.

Så sent som 1913 skriver *Ogilvie-Grant* i »The Ibis«: »Det synes nu helt sikkert, at Vini Kuhli's sande hjem er Selskabs-øgruppen, med øerne Tahiti, Bora-Bora etc., hvor den måske nu er uddød, og den må følgelig have været indført på Fanning-ørne. Dens forekomst på Henderson-øen forstærker dette synspunkt og den geografiske udbredelse af slægten Vini strækker sig således nu fra Samoa- og Venskabs-øerne til Henderson-øen«. Denne ligger i lige linie ca. 3000 miles og Samoa-øerne cirka 1500 miles fra Fanning-øen.

I NATUREN: Denne yndige papegøje lever i de høje kokospalmer og adskiller sig antagelig ikke væsentligt fra de beslægtede arter, hvad ernæringen angår, da det

er konstateret, at den har penseltunge. Derimod synes beretningerne at tyde på, at den ganske svarer til sit navn »Kærlighedsfugl«, idet et par altid sidder tæt sammen, næbbes og piller hinanden i de lange hoved- og nakkefjer. De indfødte øboere sætter også stor pris på denne papegøje. De fanger den ved hjælp af en stok med en tam fugl, hvis skrig lokker vilde fugle til at sætte sig ved siden af den og fangeren kan da let i en ketscher tage den vilde fugl, tæmme og afrette den.

IMPORT: Meget sjældent indført og meget sjældent repræsenteret i museerne. 1879 indført af Frk. *Hagenbeck*, Hamburg. Findes ikke i fortegnelsen over fugle i Zoo, London, i forrige århundrede.

I FANGENSKAB: Dr. *Finsch* beretter, at han i 1879 var så heldig at købe et par af denne sjældne Lori af nogle indfødte fra Fanning-øerne under et ophold i Honolulu, men begge fugle døde efter kun 3 dages forløb. De indfødte påstod iøvrigt, at det var ganske let at holde dem i live, når fuglene blot fik kokosnød og sukkerrør. »Den mand, af hvem jeg købte mit par«, skriver Finsch, »påstod også, at fuglene udmærket i længere tid kunne holdes på opblødt skibsbrød, det havde han gjort, men jeg konstaterede da også, at af hans 7 fugle, var de 4 døde undervejs til Honolulu«. Helt op til vore dage er denne art meget sjælden, dog berettes om

OPDRÆT:

1931: *A. H. Isenberg*, U. S. A., havde delvis succes i 1931, af 2 unger døde den ene i den første uge, den anden levede i 3 uger. Parret havde bygget rede direkte på jorden under en omvendt urtepotte.

1932: Hos *Gilbert Lee*, Californien, klækkedes 3 kuld à 2 unger, som dog alle døde i løbet af få dage.

1933: Samme sted 3 nye forsøg i hvilke æggene enten blev ødelagt eller forsvandt, to unger klækkedes, den ene levede 3, den anden 7 dage.

1934: Samme sted atter 3 forsøg. Æggene var ubefrugtede eller fostrene døde i ægget, med undtagelse af et æg, hvor ungen klækkedes den 15. juni,.forlod reden den 8. august og blev set i live af medlemmer af American Avicultural Society den 9. september.

1935: Samme sted blev to æg, som var lagt sent i december, fundet med døde unger i skallerne.

1946: *Taronga Park*, Sydney, en unge med fuldt resultat (Av. Mag. 1947 p. 40).

C. 8. nr. 3.: *Vini stepheni* (NORTH) 1908
STEPHENS LORI — Tavle 22

Stepheni, opkaldt efter dens opdager, Mr. *Alfred Ernest Stephen*, som besøgte Henderson-øen i Stillehavet i september 1907, hvor han med en revolver skød 2 eksemplarer af denne Lori samt 4 andre fugle, der alle blev præparerede i spiritus og sendt til Australian Museum.

NOMENKLATUR: *Calliptilus ? stepheni* NORTH, Rec. Austr. Mus., 7, 1908 p. 29. (Henderson Island). *Vini hendersoni* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *31*, 1913 p. 60 (Henderson Island).

Engelsk: Stephen's Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Ligner *Vini kuhli* (C. 8. nr. 2.) mest, men afviger fra denne art i flere betydningsfulde enkeltheder: Baghovedets fjer er mørkgrønne med lysere grønne skaftstriber og det samme er tilfældet med issens fjer, der hos *kuhli* er dybt violetfarvede eller purpurfarvede. Yderste del af halefjerene er gule med grønligt skær og inderste del er spættet med mørkgrønt på yderfanen og med skarlagen og sort eller med skarlagen alene på inderfanen, medens *V. kuhli* har dem med mange forskellige farver. Det grønne på halsen strækker sig helt ud på siderne af brystkassen og der findes et uskarpt (udflydende) mørkt purpurfarvet bånd tværs over den øvre del af brystet, hvilket mangler hos *V. kuhli*. Lårene purpurfarvede. Halen er mere kileformet og det midterste fjerpar er forholdsvis længere end hos *V. kuhli*. Iris gul, næbbet mørkgult, fødder og ben gulligbrune.

L: 200; V: 125: H: 90 mm.

UDBREDELSE: Henderson-øen. (Kort ved slægtsindledningen pag. 111).

Sikkert en af de sjældneste Lorier; den har vel næppe været indført til Europa og om dens liv i naturen findes ingen beretninger.

C. 8. nr. 4.: *Vini peruviana* (P. L. S. MÜLLER) 1776
SAFIR-LORI — Tavle 13

Peruviana = fra Peru (fejlagtigt angivet hjemsted for fuglen, der er fra Tahiti).

NOMENKLATUR: *Psittacus peruvianus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst.. Suppl., 1776 p. 80 (Peru, error = Tahiti, substituted by Wetmore, *antea*, p. 193). *L'Arimanon* BUFF. 1779. *Otahetian Blue Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus cyaneus* SPARRM. 1782. *Psittacus taitianus* GMEL. 1788. *Psittacus varius* GMEL. 1788. *Psittacus porphyrio* SHAW 1789. *Psittacus var. b.* LATH. 1790. *Varied Parrakeet* LATH. 1802. *La Perruche Arimanon* LEVAIL. 1801. *La Perruche Sparrman* LEVAIL. 1801. *Psittacus sparrmani* BECHSTEIN 1812. *Otaheite Parakeet, var.* A. LATHAM 1822. *Trichoglossus ? taitianus* STEPH. 1826. *Brotogeris sparrmanni* STEPH. 1826. *Lorius vini* LESS. 1831. *Psittacus sapphirinus* FORST. 1844. *Coriphilus sapphirinus* WAGL. 1832. *Coriphilus cyaneus* WAGL. 1832. *Brotogeris sapphirinus* SW. 1837. *Coriphilus notatus* G. R. GRAY 1849. *Coriphilus taitianus* BP. 1854. *Nanodes taitianus* SCHLEG. 1864. *Domicella taitiana* FINSCH 1868. *Coriphilus taitianus* SUND. 1872. *Coriphilus peruvianus* ST. MÜLLER. *Coriphilus cyaneus* S. B. WILSON, Ibis 1907 p. 379 pl. 8. (Borabora) Not *Psittacus cyaneus* SPARMAN which = Psittacus peruvianus MÜLLER. *Coriphilus cyanescens* S. B. WILSON, Ibis, 1907 p. 653. New Name to replace C. cyaneus preoccupied.

Engelsk: Tahiti Lory. White-throated Lory. Tahiti Blue Lory. Tysk: Saphirlori. »L'Arimanon«. Fransk: Psittacule d'Otaiai. Lori Ari-Manou. Native: Arimanou (Otaheite).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Mørkblå (cyanblå), de lange, smalle, stive og spidse fjer på overhovedet blå med glinsende fjerskafter. Tøjler, kinder, hage, strube, kro og øvre del af bryst hvide. Svingfjerenes inderfane med bred sort søm, spidsen og halefjerenes spids sortagtig. Undersiden af vinger og halefjer matsort. Levende fugles næb koralrødt. Iris rød. Fødder kødrøde.

L: 190-200; V: 110-115; H: 69-74; N: 10.5; L: 10 mm.

UNGFUGLE: Det hvide på strube og overbryst med brunsort skær og undertiden med enkelte brunlige fjer. Næb og fødder sortagtige, i 4-6 måneders alderen gullige og derefter røde. Unge fugle i det hele mindre livligt farvede end de gamle fugle.

UDBREDELSE: Selskabs-, Tuamotu- og Cooks-øerne.
(Kort ved slægtsindledningen pag. 111).

I NATUREN: Safir-Lorien var tidligere ret almindelig på Tahiti, men i årene før anden verdenskrig synes den helt at være forsvundet derfra. Fuglen er meget sky og har måske ikke fundet tilstrækkelig ro. Den synes at være trukket mod øst til Tuamoto-øerne, cirka 80 små koraløer, på hvilke der bl. a. vokser kokospalmer. Her lever Safir-Lorien og ernærer sig af palmernes og andre træers blomster. Den bygger i palmekronernes bladhjørner eller i af rotter udhulede kokosnødder, der bliver hængende i stilken eller svøbet, når de bliver udhulet på et meget tidligt tidspunkt, og som så danner et godt beskyttet og godt camoufleret redested.

IMPORT: Allerede tidligt forsøgte man at sende fugle af denne art til Europa, og i et enkelt tilfælde synes det at være lykkedes, så en levende fugl har været holdt i fangenskab i ganske kort tid og iagttaget af den bekendte naturforsker *Lesson* (1794-1849) i Frankrig. Derefter er ingen import bekendt før efter omtrent 100 års forløb, og man mente en tid lang, at fuglene var uddøde. I 1936 blev der imidlertid bragt nogle stykker til England af den amerikanske naturforsker *Eastham Guild* for *Hertugen af Bedford*, der bad »The Keston Foreign Bird Farm« huse og pleje dem for ham i de særligt egnede volierer med tilsluttede akklimatiseringsrum, så de kunne tilbringe den første vinter der.

I FANGENSKAB: *Mr. Boosey* har bl. a. meddelt følgende om disse sjældne fugle: »Da de ankom i en aldeles fortræffelig kondition, fortsatte jeg med at fodre dem på den samme måde, som Mr. Guild havde gjort det under rejsen til Europa, d. v. s. en meget fortyndet udgave af den sædvanlige Lori-nektar (lavet med børnemel). De fik tillige nogle få melorme, rigeligt af frugt, især søde, modne æbler, som de var meget glade for. Deres nektar, der var så stærkt fortyndet med vand, syntes mig ikke særlig nærende, men da de ikke var mine fugle, men blot deponerede hos os, var jeg ikke tilbøjelig til at eksperimentere med dem og lod foderet forblive uændret. Deres volierers bundlag var tørvesmuld i stedet for sand, så deres meget flydende afføring lettere kunne opsuges og skønt der gik nogle stykker sam-

men, var der aldrig nævneværdig ufred blandt dem. Det følgende forår blev de sendt til Peasmarsh, hvor deres ejer imidlertid havde adskillige uheld, da han gav dem det sædvanlige foder i stærkere koncentration. Skønt dette kraftigere foder passer for andre Lorier, synes det for stærkt for Vini-arterne og der var flere tab på grund af leversygdom«.

Af *Lord Tawistock's* oplysninger gengives her: »Parret byggede i en indendørs voliere på 2,5 x 1,25 x 1,75 m med en konstant temperatur på 19-23 grader Celsius, hvor dagen i vintertiden blev forlænget med kunstigt lys. Rummet stod i forbindelse med en udendørs voliere på 3 x 2,5 x 1,75 m, som fuglene dog ikke gerne opholdt sig i, når det var dårligt vejr, men hvor de gerne tog regnbad på milde dage. Fuglene fløj ret dårligt, men løb og klatrede glimrende. Da parringstiden nærmede sig, blev hannen pludselig angrebslysten overfor hunnen, så de måtte skilles i nogle uger. De blev anbragt i nabovolierer med kun et gitter mellem parterne, og da hunnen blev mere tilgængelig og lod sig made gennem gitteret af hannen, blev de atter sat sammen. Herefter var det gode forhold oprettet og de legede med hinanden på sædvanlig lorimaner. I september fik de en udhulet, 1,5 m lang træstamme, der var fyldt op til ca. 25 cm under flyvehullet med tørvesmuld, hvorpå var lagt et lag trøsket træ, der er særligt velegnet til at optage de meget fugtige udtømmelser fra fuglene. Træstammen var anbragt i en flad skål med vand. Hunnen lagde snart det normale kuld på 2 æg og efter 24-25 dage klækkedes en unge, der voksede normalt. Hannen og hunnen skiftedes til at ruge. Som lille blev ungen madet af hunnen, medens hannen holdt vagt. Da ungen var 3 uger gammel, blev reden undersøgt, og ungen var da beklædt med et tyndt lag grå dun, om dette dunlag tidligere var hvidligt eller gulligt, blev altså ikke konstateret. Ungen forlod reden cirka 8 uger efter, at det første æg blev lagt. Den udfløjne unge havde blåsort fjerdragt, mindre blank end de gamle fugles, nogle grålighvide pletter på de steder, hvor de hvide fjer senere skulle komme frem og sort næb og sorte fødder.

I opmadningstiden fik Lorierne et flydende foder med æbler, pærer, vindruer og nogle få melorme, lejlighedsvis åd de noget græs og de tog tillige noget jord.

Amerikanske og belgiske liebhavere har opnået at få æg af deres Safir-Lorier, men der foreligger ikke andre beretninger om fuldbyrdede opdræt.

Zoo, London, har haft et par.

C. 8. nr. 5.: *Vini ultramarina* (KUHL) 1820
SMARAGD-LORI — Tavle 13

Ultramarina = en bestemt blå farve (egentlig af ultra = over-, mere end, og marina = havet (mare), altså »mere blå end havet«.

NOMENKLATUR: *Psittacus ultramarinus* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820 p. 49 (»Consp. Psittacorum«). (New Holland?, error = Marquesas Islands). *Psittacus saffirinus part* WAGLER 1832. *Psittaculus smaragdinus* HOMB. & JACQ. 1841. *Coryphilas dryas* GOULD 1842. *Psittacula lessoni* LESS. 1843. *Coryphilus goupilii* HOMBR. & JACQ. 1846. *Psittacula smaragdinis* G. R. GRAY 1846. *Vini dryas* LESS. 1847. *Coriphilus smaragdinus* G. R. GRAY 1859. *Nanodes smaragdinus* SCHLEG. 1864. *Domicella smaragdina* FINSCH 1868. *Coriphilus smaragdinis* G. R. GRAY 1870. *Trichoglossus smaragdinus* GIEB. 1877. *Coriphilus ultramarinus* SALVIN 1882.

Engelsk: Ultramarine Lory, Superb Lory. Tysk: Smaragdlori. Fransk: Psittacule bleu. Native: Pihiti (Marquesas-øerne), Petihi (Nukahiva-øen).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀ : Bleg blå med et grønligt skær på oversiden, bagryg og overhaledækfjer mere blege. Pande grøn, hvilken farve fortoner i blåt mod issen. Issens og baghovedets fjer er forlængede, dybblå og med glinsende blegere blå fjerskafter. Fjerene på kinder og strube er dybblå ved basis og med hvid spids. Tværs over grænsen mellem strube og bryst et bredt dybblåt bånd. Bugfjerene dybblå med hvid basis og spids, nederste del af bugen og lårene dybblå. Underhaledækfjer blegt blå med grønligt skær. Vingesvingfjerene er hovedsageligt sorte, men har blå yderfane. Halen hvidligblå på oversiden, inderfanerne hvide og fjerene sømmet med blåt mod spidsen. Næbbet næsten sort. Fødderne meget mørkt gule. Iris mørk.

L: 180; V: 115-120; H: 75; N: 11,5; L: 12,5 mm.

UNGFUGLE: Mørkere, mere trist farvet. Det blå går over i grønligt, fjerene på kinder, strube og bug har ikke hvide pletter. Næbbet er sortagtigt, i alderen fra 4-6 måneder bliver næbbet og fødderne gullige og derefter røde.

UDBREDELSE: Marquesas-øerne, en af de østligste øgrupper i det centrale Stillehavsområde. (Kort ved slægtsindledningen pag. 111).

Om artens levevis i naturen mangler tilsyneladende alle oplysninger. Det vides kun bestemt, at den er meget sjælden i sine hjemegne, de yderste østligste øer i papegøjernes udbredelsesområde. På disse øer findes en rig bestand af blomstrende træarter både i dalene og på bjergskråningerne, men der er også udstrakte plantninger af sukkerrør og kokospalmer.

Fuglen er kun importeret i ganske få eksemplarer og kun i nyere tid. *Lee* i Los Angeles besad nogle få par, *Lord Tawistock* ligeledes og et par findes i Zoo, London. Arten står i fare for at uddø, så det vil være af betydning at opnå opdræt i fangenskab. Lord Tawistocks hun har to gange gjort anstalter til at lægge æg, men led af læggenød og var uegnet til opdræt.

9.
SLÆGT:
(Glossopsitta)

Moskuslorier

Denne lille slægt, som kun omfatter 3 australske arter kilehalelorier af noget varierende størrelse, er vimse, honningsøgende, små fugle, hvoraf den største, *Glossopsitta concinna*, undertiden med held er holdt som bur- eller volierefugl. Når det tidligere mislykkedes at holde dem i live under beskyttede forhold, beroede det afgjort på manglende kendskab til deres foderbehov. Med vor nuværende viden herom, har det vist sig - især efter 1930 - at Moskuslorierne ikke er særlig sarte, men interessante og velegnede fugle for liebhaverne og at opdræt er lykkedes med alle 3 arter.

I forhold til deres størrelse, har de et kraftigt næb og den sødlige lugt, som i mere eller mindre høj grad følger alle papegøjer, er her så udpræget, at man har heftet betegnelsen »Moskus« på dem. Hos den største, C. 9. nr. 1., er denne moskuslugt så kraftig, at man i naturen ligefrem har kunnet spore fuglen efter den.

C. 9. nr. 1.: *Glossopsitta concinna* (SHAW) 1791
MOSKUS-LORI — Tavle 14

Concinna = yndig, smuk.

NOMENKLATUR: *Psittacus concinnus* SHAW, Nat. Misc., *3*, 1791, p. 57 and pl. (sig. H), (»New Holland« i.e. New South Wales.) *Pacific Parrot (var)* PHILL. 1789.*Psittacus australis* LATH. 1790. *Crimson-fronted Parrot* LATH. 1802. *La Perruche à bandeau rouge* LEVAILL. 1801. *Psittacus pacificus* SHAW 1811. *Psittacus rubrifrons* BECHST. 1811. *Psittacus velatus* VIELL. 1817. *Trichoglossus concinnus* VIG. & HORSF. 1826. *Lathamus concinnus* LESS. 1831. *Trichoglossus australis* WAGL. 1832. *Centrourus australis* G. R. GRAY 1840. *Glossopsitta australis* BP. 1854. *Coriphilus australis* SCHLEG. 1864. *Nanodes australis* SCHLEG. 1864. *Glossopsitta concinna* G. R. GRAY 1870. *Glossopsittacus concinnus* SUND. 1872. *Trichoglossus (Glossopsitta) concinnus* RAMSAY 1878. *Glossopsitta concinnus* NORTH 1888. *Glossopsitta concinna* TRISTRAM 1889. *Glossopsitta concinna didimus* MATHEWS, Austr. Av. Rec., *2*, 1915, p. 127. (Tasmania).



C. 9. nr. 1: G. *concinna* ///
C. 9. nr. 2: G. *porphyrocephala* \\\
C. 9. nr. 3: G. *pusilla* ≡

Engelsk: Musky Lory, Musk Lorikeet, Crimson-fronted Lory. Tysk: Moschuslori, Keilschwanzlori mit gelben Brustseiten. Fransk: Perruche à bandeau rouge, Lori musqué.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande, tøjler, øreplet skarlagenrøde. Over- og baghoved blågrønt, nakke og forryg brunligolivengrøn. Baghals og halssider grønne med gule skælpletter, øvrige overside græsgrøn, kappen (skulderområdet) brunligt. Svingfjerenes yderfane grøn, inderfanen sort. Halefjer grønne, undersiden olivengul. Hele kroppens underside græsgrøn, brystsiderne gule, underhaledækfjerene gulgrønne. Næb sortagtigt brunt. Øjne brungule til brunrøde, smal nøgen øjenring brunlig. Fødder askegrå. Hunnen har som regel mindre blåt på hovedet.

L: 220-225; V: 122-125; H: 87-89; N: 18; L: 13 mm.

UNGE FUGLE: Ligner de gamle, men mangler den brunlige nakkeplet, hos de unge hanner er det røde derimod allerede til stede ved udflyvningen.

UDBREDELSE: Sydøstlige Australien og Tasmanien.

I NATUREN: Moskus-Lorien har et meget stort udbredelsesområde, men den er ikke til stede overalt i dette på samme tid. Dens forekomst er i store træk bestemt af muligheden for at skaffe sig føden, der består af Eucalyptus- og lignende blomstrende træsorters blomster. Den søger derfor de store skovstrækninger og ses her i selskab med Dværg-Lori (C. 9. nr. 3), Blåisset Lori (C. 9. nr. 2.) og Bjerg-Lori (C. 3. nr. 23.) og er ligesom disse af frugtavlerne anset for et skadedyr. GOULD siger: »Det er en støjende fugl, der laver en evig larm omkring de træer, hvori den opholder sig. Under sin søgen efter nektar klatrer den omkring mellem blade og kviste og indtager de mest utrolige stillinger, hængende, svingende og drejende sig på de mest overraskende måder.« De optræder undertiden i flokke og er så lidt sky, at det er meget vanskeligt at fordrive dem fra det træ, ja, fra den gren, de vil opholde sig på og medens de indtager føde, udstøder de små gurglende lyde, men under flugt skriger de ganske øresønderrivende. Skønt de færdes i flokke, synes parrene at holde trofast sammen både under flugten og når de hviler i de hede middagstimer såvel som i deres natkvarter.

Reden anbringes som regel i et levende gummitræ i en grenkløft eller et meget lille hul, som udvides tilstrækkeligt inde i træet, og det er ikke usædvanligt at se flere par yngle i samme træ. Man kan blot ved at lugte til hullerne i et træ let overbevise sig om, hvorvidt Moskuslorien har taget et eller flere i besiddelse. Kuldet er normalt på 2 hvide, næsten cirkelrunde, glatskallede og matte æg. Ynglesæsonen begynder normalt i august og varer de følgende 4 måneder, men der forekommer også ynglende par i forårsmånederne.

IMPORT: Moskus-Lorien bliver sjældent indført, 3 eksemplarer har levet i Londons zoologiske selskabs menageri. I 1869 og 1873 var der et eksemplar i Zoo, London, i 1874 importerede frk. Hagenbeck, Hamburg, 5 eksemplarer, der alle døde kort efter ankomsten, i 1875 hjembragte dyrehandler Hieronymi, Braunschweig, et eksemplar fra England, og i årene deromkring erhvervede *Linden* i Tyskland og prins *Ferdinand af Sachsen-Koburg-Gotha* hver et par.

I FANGENSKAB: Efter århundredskiftet har flere liebhavere forskaffet sig denne art, men beretningerne om disse fugles opførsel er så forskellige, at *Wiese* f. eks. siger »Moskus-Lorien er den mindste af de importerede Lorier, den skriger aldrig ubehageligt og har kun en svag stemme, griser mindre og er af væsen og i opførsel omtrent som Skælbrystet Lori (C. 3. nr. 26), moskuslugten må være svag, den mærkes næsten ikke«. *Cayley* siger: »Lever sjældent ret længe i fangenskab, en tillokkende fugl med

legevaner, men vild barbar i selskab med andre fugle«. *G. A. Keartland:* »Opmadning med brød, sukker og kanariefrø, 6 måneders unger vil gentage mange korte sætninger, de bedste talere blandt vore små psittaci. Og *Lord Tawistock* siger: »Fodres som andre små Lorier og må holdes koldt, men må ikke få lov til at yngle i vintermånederne, da hunnerne let får læggenød. Holdes bedst i udendørs voliere med adgang til opvarmet rum. De er helt uegnede til at holdes i bur«. *Nicolas Melides,* Moscickisamlingen, Bruxelles, har med held haft den sidst i 50'erne.

Og endelig skal anføres nogle oplysninger vedrørende

OPDRÆT:

Apoteker *Nagel* erhvervede i 1901 et endnu ikke ganske udfarvet par, som åd opblødt brød, frugt, og kanariefrø. I et bur på 98 × 52 × 100 cm var de overordentlig muntre, lod deres råb og det hos dem uudholdelige loriskrig høre ret flittigt. I 1903 blev de anbragt i den med andre sjældne fugle befolkede fuglestue, hvor de sprang omkring, klatrede fra gren til gren, legede med hinanden og væltede sig i sandet. De pudsede sig straks, når de var blevet tilsmudsede og var fordragelige overfor medbeboerne. I januar gik de i den højt ophængte redekasse (35 × 25 × 25 cm med 8 cm flyvehul). Hunnen rugede hurtigt fast og blev madet af hannen. Midt i marts hørtes pibende stemmer af unger. Desværre forulykkede hunnen, men hannen opdrog ungerne. Midt i april viste de sig i flyvehullet og 10. maj forlod de kassen. Efter erhvervelsen af en anden hun, lykkedes endnu et opdræt.
ERNÆRINGEN bestod af opblødt æggebrød med sukker og blandet med småtskårne sultaniner, kanariefrø, kolbehirse, fuglegræs. Til opmadning også spiret frø, fortyndet kondenseret mælk med næringssalteekstrakt. Denne opløsning toges meget gerne og derefter drak ungerne altid vand. Allerede da de forlod redekassen tog ungerne selv spiret frø, efter 14 dages forløb også tørt frø og lidt senere tillige hamp. Ungerne lignede forældrene, men manglede den brune nakkeplet.

C. 9. nr. 2: *Glossopsitta porphyrocephala* (DIETRICHSEN) 1837
BLÅISSET LORI — Tavle 14

Porphyrocephala, af (gr.) porphyra = purpur, og (gr.) kephale = hoved.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus porphyrocephalus* DIETRICHSEN, Trans Linn. Soc. London, *17*, 1837, p. 553. (New Holland = South Australia *apud* MATHEWS.). New name for *Psittacus purpureus* DIETRICHSEN, not of MÜLLER, GMELIN or LESSON. *Trichoglossus porphyreocephalus* DIETRICHSEN, Linn. Trans. XVIII. p. 553, id. *Psittacus purpureus,* Phil. Mag. 1832 XI. p. 387. *Tr.porphyreocepahlus* GOULD, B. of Austr. V. pl. 53. *Psittacula Florentis* BOURJOT, Perr. t. 84. *Glossopsitta porphyrocephalus* BP. 1854. *Tr. porphyreocephalus* G.R.GRAY 1859. *Nanodes porphyreocephalus* SCHLEG.1864. *Glossopsitta porphyrocephalus* GOULD, Handb. of Austr. II sp. 449. *Glossopsittacus porphyrocephalus* SALVADORI 1891. *Glossopsitta porphyrocepala whitlocki* MATHEWS Nov. Zool., *18*, 1912 p. 260 (Wilsons Inlet, West Australia).

Engelsk: Dietrichsen's Lory, Purple-crowned Lory or Lorikeet, Purple-capped Lory. Tysk: Blauscheitellori. Fransk: Perruche de florent. Austral.: Purple-crowned Keet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, pande-, tøjle- og øredækfjer gule med iblanding af røde fjer, isse dyb purpurfarvet, baghoved og hals gulliggrønne, øvrige overside grøn, dog olivenfarvet i skulderområdet. Strube, bryst og midten af bugen blålig, der går over grønt til gyldengrønt på flankerne, kropsiderne med en iblanding af røde fjer. Vingebuen lyseblå og de små dækfjer langs hånden himmelblå. Håndsvingfjer sortagtigt brune med udvendigt grønne kanter, undervingedækfjer karmosinrøde. Halens overside grøn, fjerene røde indvendigt ved basis og med gul inderfane. Næb sort. Iris brun med smal orange ring nærmest pupillen. Fødder blålige.

L: 172; V: 107; H: 65; L: 10 mm.

UNGE FUGLE: Issefjerene endnu grønne, kun ved basis blålige, panderand og øredækfjer kun ganske svagt gullige.

UDBREDELSE: Sydlige Australien, syd for Swan-floden, Flinders-bjergene og nordvestlige Victoria. Kort, se C. 9. nr. 1.

I NATUREN: Lever i flokke, ofte sammen med Bjerglori (C. 3. nr. 23.) og Dværglori (C. 9. nr. 3.), med hvilke den holder til i blomstrende og frugtbærende træer, navnlig Eucalyptus. Det er karakteristisk for denne art, at flokkene holder tæt sammen, selv når de i deres pilsnare flugt flyver ind mellem træernes grene eller over trætoppene og indenfor flokken færdes de enkelte par ligeledes tæt sammen under alle forhold. Også når de færdes sammen med andre papegøjearter, holder de sammen og alle eksemplarer af Blåisset Lori forlader et træ på een gang, selv om det blot er for at flyve til et nærstående træ. Såvel under flugten som under klatringen i træerne holder en flok et syndigt spektakel med deres gennemtrængende skrig. De klatrer eminent og kan indtage alle mulige mærkelige stillinger i deres søgen efter føde helt ud i træernes tyndeste grene. Arten er ikke sky og findes ofte i flokke på hundreder ganske nær eller helt inde i de store byer, således f. eks. i Adelaide. Det berettes fra deres vestlige opholdsområder, at flokkene altid flyver lavt over jorden, når de opskræmmes, hvilket har bevirket, at de indfødte i disse egne tidligere fangede mængder af Blåisset Lori i en slags saksehegn, som var kalket hvide med den pibeleropløsning, som de indfødte brugte til at maskere sig med ved dansefester o. l. og som fuglene ikke sansede at flyve op over, når de skræmtes.

Ernæringen består fortrinsvis af Eucalyptusblomsternes nektar, men tillige af andre blomstrende træers, buskes og planters, såvel vilde som kultiveredes blomster, frugter og bær. Det er for denne art som for mange andre lori-arter bemærkelsesværdigt men ganske uforklarligt, hvorledes fuglene kan være til stede i samme øjeblik, som blomstringen begynder. Det er gang på gang iagttaget, at flokke af Blåisset Lori ankommer til Eucalyptustræerne samme dag, som blomsterne springer ud, selv når det er første gang netop disse træer blomstrer. Mange af fuglene bliver dræbt, idet de overfylder sig således med nektar, at de bliver berusede og findes hjælpeløse på jorden, men endnu flere omkommer ved at flyve mod luftledninger og trådhegn.

Ynglesæsonen menes at være i månederne september-november, reden findes i træernes hulheder og kuldet er normalt på 2 hvide æg.

IMPORT: Vides ikke at have været importeret til Europa før første verdenskrig og senere kun ganske sjældent.

I FANGENSKAB: Det er tidligere berettet, at denne art, ligesom Moskus-Lori (C. 9. nr. 1.), ikke kunne holdes i live i fangenskab, i alle fald kun i en kort tid og at de enkelte par, som levende nåede over havet, blev holdt og fodret som andre lorier, men uden succes. Så sent som i 1937 berettedes i »The Foreigner«: Den er vanskelig at holde i fangenskab i længere tid og har aldrig været opdrættet. PRESTWICH citerer dog *Alan Lendon*, som i 1950 skriver i A.M. p. 223: Opdrættet i 1936 hos Mr. J. Gregg, Croydon, samt: Dr. W. Hamilton havde unger af denne art i reden, da han skulle rejse til England i 1930 og han håndmadede dem med succes ombord på skibet. Iøvrigt skal arten have været opdrættet i Sydney i 1952 og igen hos samme liebhaver i 1953.

Zool. Mus. i København har 2 skind, 1 fra 30.8.1842 og 1 (♂) fra Gawler, Syd-Australien, 25.4.1874.

RACER: Den vestlige form er anerkendt som underart. Den er blegere i farverne og siges at være lidt mindre af størrelse, desuden har den lidt kortere hale, kortere løb og tæer. Den er beskrevet i Novitates Zoologicae, XVIII, p. 260 efter et ekspl., som blev nedlagt ved Wilson's Inlet i Sydvest-Australien i 1912 og som blev benævnt *Glossopsitta porphyrocephala whitlocki* MATHEWS.

C. 9. nr. 3.: *Glossopsitta pusilla* (SHAW) 1790
DVÆRGLORI — Tavle 14

Pusilla = lille, ubetydelig.

NOMENKLATUR: *Psittacus Pusillus* ANONYMOUS = SHAW, in White's Journ. Voy. New South Wales. 1790. p 262, pl. 48 (New South Wales.) *Glossopsitta pusilla ashbyi*



E. 4c. nr. 1



E. 4a. nr. 6



E. 4a. nr. 16

E. 4a. nr. 6: *Kakatoe galerita ophthalmica*
E. 4a. nr. 16: *Kakatoe alba*
E. 4c. nr. 1: *Kakatoe ducrops*

MATHEWS, Austr. Av. Rec., 2, 1915, p. 127. (Cairns northern Queensland.) *Small Parrakeet* LATHAM 1802. *La Perruche à face rouge* LEVAILLANT 1801. *Psittacus nuchalis* BECHSTEIN 1811. *Trichoglossus pusillus* VIGORS & HORSFIELD 1826. *Lathamus pusillus* LESS. 1831. *Clossopsitta pusilla* BONAPARTE 1854. *Coriphilus pusillus* SCHLEGEL 1864. *Nanodes pusillus* SCHLEGEL 1864. *Glossopsittacus pusillus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Little Lorikeet, Little Dwarf Lori, Green Parrakeet. Tysk: Zwerglori, (Braunmanteliger Keilschwanzlori). Fransk: Perruche à face rouge. Native: Jerryang.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, pande, forreste del af ansigt og strubens sider røde, baghals og skulderområde olivenbrune i mere eller mindre grad og udstrækning. Håndsving- og armsvingfjer sortagtigt brune, men grønne på yderfanen, dog med undtagelse af første håndsvingfjer, der er sortagtig brun også på yderfanen. Halefjer grønne, de yderste røde ved basis og gule mod spidsen. Lår, underhale- og undervingedækfjer gulliggrønne. Næb sort, undernæbbet dog mørkt rødligbrunt ved basis. Ben og fødder olivengrå. Øjne orange.

L: 167; V: 102; H: 60; L: 9; N: 10 mm.

♀:Ligner hannen, men er normalt lidt mindre og det røde i ansigtet blegere og mindre udbredt.

UNGE FUGLE: Ligner de voksne, men som hos hunnen er det røde i ansigtet blegere og mindre udbredt. Vingekant og nakke mere gul, brystet mere gulliggrønt, næbbet olivenbrunt.

UDBREDELSE: Østlige Australien fra Queensland til Syd-Australien; Tasmanien. Kort, se C. 9. nr. 1.

I NATUREN: Observeres i flokke, ofte endda i meget store flokke, der flyver over meget store distancer i deres søgen efter føde. Denne består hovedsageligt af nektaren fra Eucalyptusblomsterne, men derefter også af andre blomsters nektar, såsom »bloodwood«- og te-træer og -buskes blomster, samt andre kultur- eller vilde planters og væksters frugter, bær eller blomster. Fuglene er meget grådige, og de er vanskelige at skræmme bort, når de nyder deres yndlingsfoder, Eucalyptusblomsterne. Ses ofte i selskab med Moskus-Lori (C. 9. nr. 1.) og Bjerglori (C. 3. nr. 23.), sammen med hvilke de besøger de helt Eucalyptus-bevoksede skovområder. Dværglorien er dog bemærkelsesværdig frygtløs og forekommer sæsonvis i stort antal omkring Sydney, selv om dens antal dog i de senere år har været tydeligt aftagende. Den skriger temmelig højt, både under flugten og når den søger føde, flugten er meget hurtig og sikker, fuglens noget forlængede hale er et fortrinligt styreredskab. Reden findes ofte i 4-5 m højde i træhulheder, kuldet er normalt på 4 hvide, matte, undertiden runde, men oftest rundovale æg. Ynglesæsonen angives forskelligt, *North* siger fra oktober til slutningen af januar, andre forfattere siger fra august til ind i december.

IMPORT: Meget sjældent importeret, første gang vistnok i 1877 af Chs. Jamrach, London, der i en sending modtog 4 levende eksemplarer, men derefter kendes ingen import til Europa.

I FANGENSKAB: Der foreligger ingen beretninger om denne art i fangenskab fra europæiske liebhavere, men den skal være opdrættet i 1948 i New-South-Wales af *N. K. Bush*, Peakhurst, hvis broder har oplyst, at der var 2 udfløjne unger (se Av. Mag. 1949 p. 34) og successen skal være gentaget i 1950 hos samme opdrætter, denne gang med 3 udfløjne unger (Av. Mag. 1950 p. 139), men der foreligger ingen opdrætsberetning.

10.
SLÆGT:
(Charmosyna)

Pragtlorier

Denne omfattende slægt står Vini-arterne så nær, at enkelte forskere har slået de to slægter sammen. De afviger dog væsentligt blandt andet derved, at Charmosyna-arterne mangler top, har mere langstrakt næb, meget mere spidse vinger og stærkt varierende halemål.

Enkelte arters hale er kun halvt så lang som vingen, medens andre arters to midterste halefjer er så stærkt forlængede, at de når det dobbelte af vingelængden. Alligevel fremtræder alle arterne som harmoniske og elegante små fugle i farverne rødt, grønt og sort og med gule, blå og violette aftegninger. De forekommer i 26 arter på Ny Guinea og omliggende øgrupper.

C. 10. nr. 1.: *Charmosyna palmarum* (GMELIN) 1788
PALME-LORI — Tavle 16

Palmarum, af palme.

NOMENKLATUR: *Psittacus palmarum* GMELIN, Syst. Nat. *1*, pt. 1, 1788, p. 329 (Tanna Island). *Palm Parrot* LATHAM 1781. *Nanodes ? palmarum* STEPH. 1826. *Trichoglossus palmarum* WAGLER 1832. *Loriculus ? palmarum* BONAPARTE 1854. *Cyclopsitta ? palmarum* BONAPARTE 1856. *Coriphilus palmarum* TRISTRAM 1889. *Hypocharmosyna palmarum* SALVADORI 1891. *Pygmy Parrakeet* LATHAM, Syn. I. 1, p. 256, n. 60 (Otaheite) 1781. *Psittacus pygmæus* GMELIN 1788. *Trichoglossus ? pygmæus* PELZELN 1856. *Hypocharmosyna pygmæa* SALVADORI 1891.



C. 10. nr. 1.: C. *palmarum* ///
C. 10. nr. 2.: C. *meeki* \\\
C. 10. nr. 3.: C. *rubrigularis* ≡

Engelsk: Palm Parrot, Palm Lory. Tysk: Grasgrüner oder Gelbbäuchiger Keilschwanzlori. Native: Kattenga (Øen Tanna).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overside mørk græsgrøn, lidt olivenbrunt på overryg og skuldre. Kinderne lysere end issen og med lyse smaragdgrønne streger. Fjerene omkring næbrodens underside røde. Kropunderside, underhaledækfjer og lår gulligt grønne. Svingfjerenes inderfane sort med meget smal, gul kantsøm, selv den åbne vinge viser ikke dette gule. Vingeundersiden sortagtig, undervingedækfjerene gråligt grønne. Halens overside grøn med gule fjerspidser, halens underside gul, fjerene mere eller mindre sortagtige på rodhalvdelen. Næb blegrødt. Fødder kødfarvede til mørkorange. Iris lys orange til rød.

L: 190; V: 94; H: 84; N: 13; L: 13 mm.

♀: Som hannen, men med meget lidt rødt omkring næbroden.

UDBREDELSE: Duff-øgruppen, Santa Cruz-øerne, Banks-øerne og Ny-Hebriderne.

Skønt kendt siden 1781, da den blev beskrevet af *Latham*, vides kun meget lidt om dens naturliv. *Forster* fandt den på øen Tana (Tanna) en af de sydligste i Ny-Hebrider-øgruppen, hvor den levede og altid søgte at skjule sig i de høje palmer og hvor den var kendt af de indfødte under navnet Kattenga. FINSCH tvivlede på, at den fandtes i noget museum, men fandt den i Brit. Mus. Derimod fandt denne højt fortjente ornitolog ikke ud af, at den også af LATHAM beskrevne Pygmy Parrakeet (se ovenstående nomenklatur) var identisk med Palme-Lorien og, som PETERS



E. 4a nr. 17

E. 4b. nr. 3

E. 4a. nr. 17: *Kakatoe moluccensis*
E. 4b. nr. 3: *Kakatoe leadbeateri leadbeateri*

i en fodnote i sin Check-List anfører, er hunfuglen af denne art. FINSCH var dog ikke ene om at opføre Psittacus palmarum og Psittacus pygmæa som to former. Såvel RUSS som MIVART m. fl. ville ikke acceptere de to som han og hun af samme art.

C. 10. nr. 2: *Charmosyna meeki* ROTHSCHILD & HARTERT 1901 MEEKS LORI — Tavle 15

Meeki, opkaldt efter Albert S. Meek, født 1872 som søn af en londonsk dyrehandler, rejste 1889 til Australien, hvor han — med en kort afbrydelse — opholdt sig, indtil han, som allerede da bekendt som indsamler af fugle og bløddyr, begyndte sin over 20 år lange tilværelse som rejsende naturforsker og samler for Lord Rothschild. Hans virksomhed på Ny-Guinea, de omliggende øer, Louisiade-arkipelaget og Salomonøerne bragte Tring-museet uhyre skatte og Lord Rothschild opkaldte bl. a. Parotia carolae meeki — Meeks Paradisfugl til hans ære. Charmosyna meeki blev af *Rothschild & Hartert* navngivet med følgende bemærkninger: »Denne meget interessante art opkaldes til ære for Albert S. Meek, hvis foretagsomhed og energi vi skylder modtagelsen af den værdifulde kollektion, hvori også denne art fandtes.«

NOMENKLATUR: *Hypocharmosyna meeki* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., 8, 1901, p. 187. (Kulambangra Island, Solomon Islands.)

Engelsk: Meek's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden græsgrøn, lysere på panden, issefjerene med mørk blyfarvet spids, før denne en lille bitte lys grøn plet, så issen synes sortagtig grå m. små lyse grønne stænk. Tværs over skulderregionen et orangebrunt bånd, der er næsten en cm bredt. Vingesvingfjerene sorte med græsgrønne yderkanter, undersiden lyst grøn, fjerene gullige ved roden. Fjerene bag øreregionen med lysere grønne skaftstriber. Halefjerene grønne, alle med undtagelse af det midterste par med gul spids på inderfanen og lidt gult på spidsen af yderfanen, sortagtige fra basis og på inderfanen. Det midterste par halefjer mørkt grønne foroven og sortagtige forneden. Undervingedækfjer grønne. Iris gulligrød. Fødder blegt orange eller brunligt røde. Næb mørkt grumset rødt.

Vinge: 81-86 mm; hale: 75-78 mm; næb: ca. 13 mm.

♀: Kønnene synes ganske ens, bortset fra en lille størrelsesforskel, som muligvis ikke er konstant, men på grundlag af 2 hanner og 1 hun fra Kulambangra menes hannens vingelængde at være 86 mod hunnens 81 mm.

UDBREDELSE: Salomon-øerne: Kulambangra, Bougainville, Guadalcanar, Malaita. Kort, se C. 10. nr. 1.

Meeks Lori afviger fra C. palmarum (C. 10. nr. 1.) ved at mangle de røde fjer ved næbbets rod, ved at mangle de gule spidser på de midterste halefjer, ved forskellen i issens farve og ved det brune bånd tværs over overryggen og skulderpartiet.

Om artens liv i naturen foreligger ingen meddelelser.

C. 10. nr. 3.: *Charmosyna rubrigularis rubrigularis* (SCLATER) 1881 RØDSTRUBET LORI — Tavle 16

Rubrigularis, af ruber = rød, og gularis = hals, strube.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus rubrigularis* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1881, p. 451. (New Britain). *Trichoglossus rufigularis* KLEINSCHMIDT in litt. *Coriphilus (?) rubrigularis* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Gen. XVIII. p. 419, n. 12. 1882. *Hypocharmosyna rubrigularis* SALVADORI, Cat. o. B. XX. p. 77. 1891.

Engelsk: Red-throated Lory. Native: Airara (New Britain).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn på ryg, vinger, bagryg og haledækfjer. Isse og nakke mørkere græsgrønne. Kinder lyst gulliggrønne, øredækfjer grønne med lyse blåliggrønne striber. Tøjlerne og derfra ned til hagens sider samt øverste del af struben rød. Bryst og bug lysere grønne end ryggen. Kroppens sider og flankerne gule med smaragdgrønt skær. Svingfjerene mørkegrønne med en gul plet på inderfanen, hvorved der dannes et gult bånd på vingens brunlige underside. Undervingedækfjerene gulligt grønne. Halens overside græsgrøn. hver fjer med gul spids. Sidehalefjerene nedefra med zinnober

plet på inderfanen, derefter en mørk plet og resten ud mod spidsen gul (mest på indersiden). Iris gulligrød. Næbbet gulligrødt, mørkere mod spidsen. Fødder røde.

L: 170; V: 85; H: 81 mm.

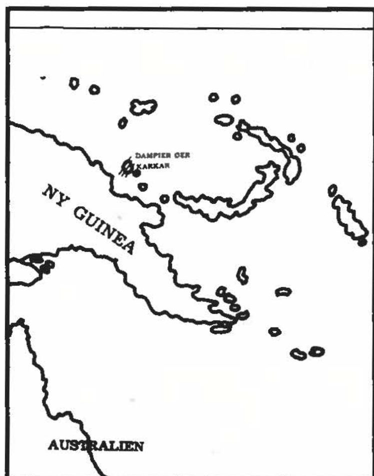
UDBREDELSE: Ny-Britanien og Ny-Irland. Kort, se C. 10. nr. 1.

Godeffroys naturforsker og indsamler, Kleinschmidt fandt denne Lori på Ny-Britanien. Den blev beskrevet og navngivet af Dr. SCLATER. Der findes intet eksemplar i Brit. Mus. og MIVARTS beskrivelse og farvetavle er udført efter et eksemplar udlånt fra Hamburgs Museum, hvis samlinger er fuldkommen tilintetgjort under 2. verdenskrig.

C. 10. nr. 4.: *Charmosyna rubrigularis krakari* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1915 KRAKAR-LORI

Krakari,= fra øen Krakar (også kaldet Dampier-øen).

NOMENKLATUR: *Hypocharmosyna rubrigularis krakari* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool. *22*, p. 31 1915. (Dampier- eller Krakar-øen).



C. 10. nr. 4.: *C. r. krakari* ///

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Som C. rubrigularis rubrigularis (C. 10. nr. 3) men afviger ved følgende: En stor rød plet dækker størstedelen af strubeområdet, og denne plet synes lidt lysere rød, end hos rubrigularis, hvor den røde plet iøvrigt også kun dækker øverste del af struberegionen. Yderligere har Krakar-Lori pletten kantet forneden, hvilket enten mangler helt, eller kun er ganske svagt antydet hos C. r. rubrigularis. Hos sidstnævnte har de 4 yderste håndsvingfjer altid rød basis, men den røde farve mangler ofte helt eller er kun tydeligt synlig hos få eksemplarer af krakari, der også er noget større.

Iris gullig rød eller rød. Næb gullig rødt eller rødt. Ben gulligrøde eller rødgule.

Vinge, ♂ 95-98 ♀ 94-95 mm. Hale, ♂ 98-101, ♀ 96½-97 mm. Næb, 11½-12 mm.

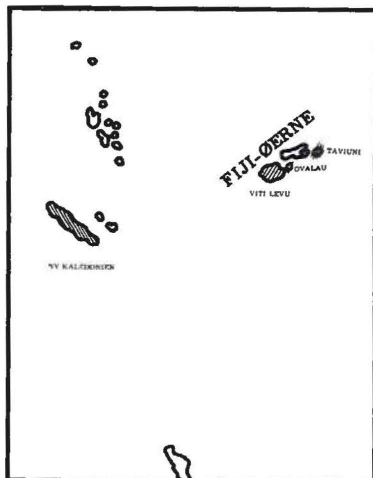
ROTHSCHILD & HARTERT er ved sammenligning mellem Tring-museets fine serie skind og et mangelfuldt, ikke kønsbestemt, skind fra Ralum (Ny-Britanien) samt med SCLATER's, SLAVADORI's og REICHENOW's beskrivelser tillige med farvetavlen pl. L fig. 1. i MIVART: The Loriidae, kommet til det resultat, at lokalracen på Krakar-øen er en konstant afvigelse fra C. r. rubrigularis.

Øen Dampier (som de indfødte kalder Krakar) er en af småøerne udfor den nordvestlige kyst af Ny Guinea. Den ligger 16-17 km nord for Cape Croicilles, er næsten rund, cirka 22-23 kvadratkilometer og dens højeste punkt er cirka 1500 m. Øen fik navn efter William Dampier (1652-1715), en engelsk søfarer, som førte et af de mest eventyrlige liv, historien kan opvise og som opdagede både denne og mange andre øer. For 1914 havde ingen zoolog gennemarbejdet Dampier-øen, og da Mr. Meek's helbred i 1914 ikke var godt, var han ikke i stand til at besøge øen, men måtte sende sin stab af veltrænede samlere afsted. Disse opholdt sig på Krakar fra januar til marts 1914 og berigede Tring-museet med mange skind, hvoriblandt altså også Krakar-Loriens.

C. 10. nr. 5.: *Charmosyna aureicincta* (LAYARD) 1875 GYLDENSTRUBET LORI — Tavle 16

Aureicincta, af aureus (aurum = guld) - gylden, og cincta = omgivet, omgjordet.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus aureicinctus* LAYARD, Ann. and Mag. Nat. Hist (4), *16*, 1875, p. 344 (Ovalau ?, Fiji Islands). *Trichoglossus (Glossopsitta) amabilis* RAMSAY 1875. *Coriphilus aureocinctus* TRISTRAM 1889. *Hypocharmosyna aureocincta* SALVADORI 1891.



C. 10. nr. 5.: *C. aureicincta* ///
C. 10. nr. 6.: *C. diadema* \\\

Engelsk: Golden-banded Lory.
Native: Kula-wai (Fiji-øerne).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden grøn, lysest på underryggen; overhaledækfjer grønne. Issen lysere grøn end baghoved og nakke. Kind fra Tøjle og under øjet til strube og øverste del af bryst samt lår røde til purpurrøde. Nederste del af strube med et smalt gyldengult bånd. Bryst og bug grønne, ligesom underhaledækfjerene. Svingfjerenes inderfane sort, helt kantet med grønt. Undervingedækfjerene grønne, farvet bånd på vingens underside findes ikke, men et smalt gult felt findes på vingens yderste kant. Halens overside grøn, hver fjers spids gul. De tre yderste sidehalefjer røde ved basis, gule mod og i spidsen og med et lilla bånd nær hver fjers midte. 4. fjer sortagtig mod roden, med en rød og en gul plet mod spidsen. De øvrige halefjer sorte ved roden og gule imod og i spidsen. Iris mørkt brunlig. Næb og fødder røde. L: 175; V: 91; H: 80; N: 13; L: 10 mm.

Hunnen har undertiden kun nogle få gule fjer under det røde felt på halsen og er normalt en ubetydelighed mindre end hannen.

UNGE FUGLE har mindre livlige, mere matte farver, og deres lår er mørkpurpurrøde.

UDBREDELSE: Fiji-øerne: Viti Levu, Ovalau, Taviuni.

I NATUREN: Denne herlige lille papegøje kan ikke forveksles med nogen anden. Den blev opdaget af *Layard's* søn, som i 1875 så flokke af den på øen Taviuni, hvor den var i selskab med Phigys solitarius (C. 7. nr. 1.). Senere blev der nedlagt nogle par på Ovalau, hvor de blev skudt i flugten ud af flokke, som kun opholdt sig på øen i nogle dage i juni måned og derefter forsvandt sporløst. Layards tjener, Charles Pearce så imidlertid i juli måned flokke på 6-8 individer over Viti Levu og oplyste, at de tumlede sig i luften i meget hurtig og adræt flugt, de observeredes også i de blomstrende træer, hvor de klatrede behændigt omkring mellem blomsterne og tit sås hængende med hovedet nedad. De jagede hverandre med skingre skrig og høje fløjtetoner men var meget sky og vanskelige at komme på nært hold. I de nedlagte eksemplarers mave fandtes kun saft og lidt pollen fra gule blomster, der vokser i klynger på høje træer, der var de eneste, som fuglene opholdt sig i på denne ø.

Beretning om import eller fuglenes ophold i fangenskab foreligger ikke.

C. 10. nr. 6.: *Charmosyna diadema* (J. VERREAUX & DES MURS) 1860 BLÅDIADEM-LORI

Diadema, af diadem = hovedsmykke, oprindelig betegnelsen for det blå og hvide bånd, der fandtes om Perserkongernes turban. (Betegnelsen diadema er iøvrigt fejlagtig, idet den betegner selve smykket, medens diademata, som ville være den korrekte betegnelse, betyder: smykket med diadem).

NOMENKLATUR: ***Psitteuteles diadema*** J. VERREAUX & DES MURS, Rev. et Mag. Zool. (2), *12*, 1860, p. 390. (New Caledonia). ***Trichoglossus diadema*** G. R. GRAY 1870 ***Trichoglossus diadematus*** FINSCH 1868. ***Psittacus Scheubae*** RUSS 1881. ***Glossopsittacus diadematus*** SALVADORI 1891. ***Charmosyna diadema*** PETERS 1937.

Engelsk: The diademed Lory, Blue- diademed Lory, Blue-breasted Lory. Tysk: Gelbkehliger Keilschwanzlori, Blaustirnlori. Fransk: Perruche Lori à diadéme bleu. Native: Kinkin-kunalu.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, lysest på pande, øreomgivelser, halssider og hele undersiden, mørkere på de øvrige dele, navnlig på skulderpartiet og overryggen. Isse azurblå, kinder, strube og en del af forhalsen går jævnt over i gult. Vingerne brune, de største svingfjer har dybt mørkegrønne kanter på yderfanen. Halefjerene endnu mørkere grønne, grøngule imod og især på den yderste spids; de to midterste halefjer derimod med meget smal

grøngul spids; de 4 yderste halefjer på hver side er delvis røde på inderfanen og med et sort bånd, deres øvrige inderside er grøngul, lysest på inderfanen. På undergumpen findes en rød plet. Næbbet er langt, meget bøjet, tilspidset og rødt, men sort på siderne og mod spidsen. Fødder rødlige, kløer sorte.

L: 200; V: 90; H: 92; N: 14; L: 35 mm.

UDBREDELSE: Ny Caledonien. Kort, se C. 10. nr. 5.

Som det ses af nomenklaturen, har der været stor uenighed om, i hvilken slægt Blådiadem-Lorien hører hjemme. VERREAUX & DES MURS mente, at den hører hjemme i *Psitteuteles*, FINSCH og GRAY, at den hører til *Trichoglossus*, SALVADORI placerer den i *Glossopsittacus*, men er dog i tvivl og nævner *Hypocharmosyna* som dens eventuelle slægt. R. Bowdler Sharpe har for MIVART anbragt den i *Hypocharmosyna*, men PETERS benævner den altså *Charmosyna*. Der findes intet eksemplar i Brit.Mus. og der foreligger intet om indførelse til Europa eller om dens liv i fangenskab.

C. 10. nr. 7.: *Charmosyna toxopei* (SIEBERS) 1930
TOXOPEUS's LORI — Tavle 18

Toxopei, opkaldt af SIEBERS, som skrev: »Det er mig en særlig glæde at benævne denne nye art til ære for min ven, hr. L. J. Toxopeus.

NOMENKLATUR: *Hypocharmosyna toxopei* SIEBERS, Treubia, 7, suppl., 1930, p. 252, pl. 4. (Buru).

Engelsk: Toxopeus's Lory.



C. 10. nr. 7.: *C. toxopei* ///
C. 10. nr. 8.: *C. p. intensior* \\\
C. 10. nr. 9.: *C. p. platensis* ≡

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Et cirka 2 mm bredt pandebånd, tøjler, kinder og øredækfjerene frisk grønne, fjerene på forhovedet, issen og over øjet med lyseblå plet. Baghoved, baghals og overside mørkt græsgrønne, underryggen lidt klarere. Vingedækfjer og yderfanen på armsvingfjerene som ryggen, men lidt mørkere. Svingfjerene sortbrune med grøn kant på yderfanen, på indersiden er et gult tværbånd svagt antydet i de inderste håndsvingfjer. Undervingedækfjer grønne, de længste grøngullige. Hage og strube grønliggule, øvrige underside og kroppens sider livligt gulgrønne. Underhaledækfjer mørkere i en ren grøn farve. Midterste halefjer ensfarvet mørkgrønne, kun den yderste spids — ca. 2-3 mm — lysere, nærmest gulgrøn. De yderste 4 styrefjer med en rød kileformet plet på den basale halvdel af inderfanen. Denne plet går over i gulgrønt gennem en mere eller mindre tydelig sortbrun zone, der i den yderste fjer er ganske smal. Den røde farve er omtrent lige stærkt udviklet i 1.-3. styrefjer, i 4. mindre udpræget end i 3. og den 5. styrefjer viser kun svagt rødligt skær (cirka 5-6 mm). Iris orange, næb orange med grå spids. Ben orange.

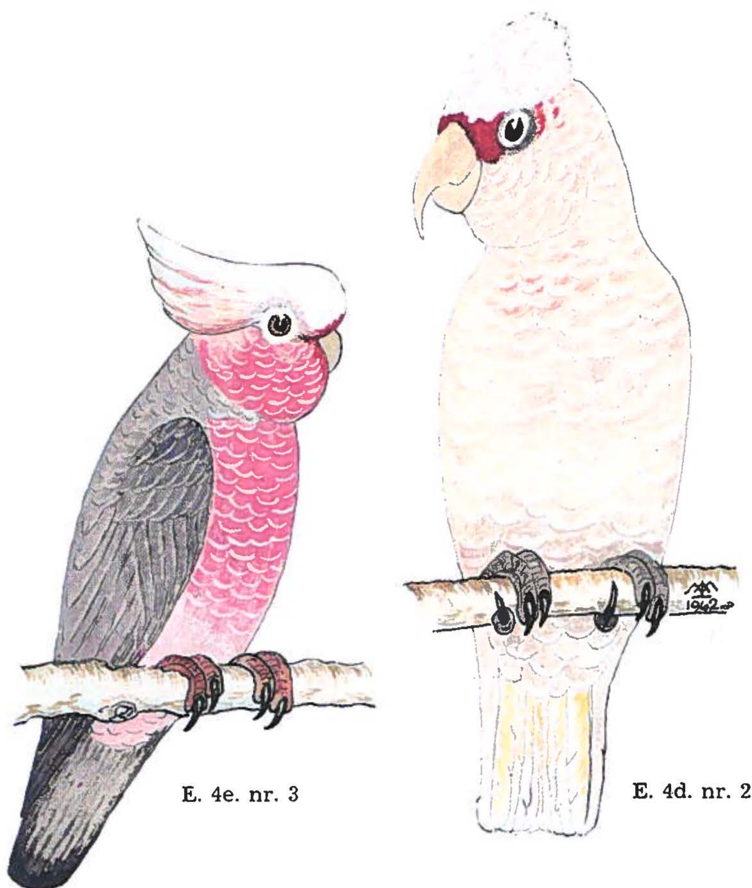
Vinge: 89-90 mm; Næb: 12-13 mm.

♀: Ligner den udvoksede han, dog er den blå isseplet mindre intensiv i farven og de røde pletter i halefjerene er mindre udviklede samt af en noget mattere farve, så de går over i det gullige. 5. styrefjer mangler totalt antydning af rødt skær, og det gule vingebånd mangler helt. Iris og ben orange, næb orange med grå spids.

Vinge: 87-88½ mm, næb: 12-13 mm.

UNGE FUGLE: Alle farver er mere mørke og matte, der er mindre kontrast mellem den mørke over- og den gullige underside. Halefjerene er stærkt tilspidsede og der er kun et utydeligt rødligt skær i 1.-4. halfjer. Han: Iris orange, næb orange med grå spids, ben rødorange. Hun: Iris gulorange, næb rødt, ben rødorange.

UDBREDELSE: Buru-øerne.



E. 4d. nr. 2: *Kakatoe tenuirostris tenuirostris*
E. 4e. nr. 3: *Kakatoe roseicapilla roseicapilla*

C. 10. nr. 8.: *Charmosyna placentis intensior* (KINNEAR) 1928
MØRKFARVET KOKOS-LORI

Intensior,= intens, voldsom, heftig, stærk.

NOMENKLATUR: *Hypocharmosyna placentis intensior* KINNEAR, Bull. Brit. Orn. Cl., 48, 1928, p. 84. (Batjan).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Adskiller sig fra C. p. placentis (C. 10. nr. 9.) ved at være noget større, have en mørkere grøn farve såvel på over- som på undersiden hos begge køn og ved at hannens blå øredækfjer har en mørkere blå tone. Vinge, ♂: 91-97, ♀: 91-97 mm.

UDBREDELSE: Molukkerne: Halmahera, Ternate, Batjan, Ceram, Amboina, Ceramlaut, Goram (?), Kei-øerne (?). (Forekommer tilsyneladende ikke på Morotai, Obi eller Buru).

Kinnear gør opmærksom på, at eksemplarerne fra Ceram og Amboina ikke er ganske så mørktfarvede og at de nærmest må betragtes som en ny form af C. p. placentis.

Vingemålene på fugle fra de forskellige lokaliteter angives således:

Holl. Ny Guinea	♂: 83-88 mm	-	♀: 85-89 mm
Batchian og Gilolo = Batjan og Halmahera	♂: 91-97 mm	-	♀: 91-97 mm
Ceram	♂: 88-90 mm	-	♀: 83-91 mm
Amboina	♂: 91 mm		

C. 10. nr. 9: *Charmosyna placentis placentis* (TEMMINCK) 1834
BLÅRYGGET KOKOS-LORI — Tavle 16

Placentis, af placenta = kage.

NOMENKLATUR: *Psittacus placentis* TEMMINCK, Pl. col., livr. 93, 1834, pl. 553. (Utanata River, New Guinea). *Conurus placens* BOURJOT 1837/38. *Psittacus (Trichoglossus) placentis* S. MÜLLER 1839/44. *Coriphilus placentis* G. R. GRAY 1845. *Psitteuteles placens* BONAPARTE 1854. *Trichoglossus placens* SCLATER 1858. *Trichoglossus versicolor (?)* WALLACE 1861. *Trichoglossus placentis* ROSENBERG 1862. *Charmosyna placentis* WALLACE 1864. *Coriphilus placens* SCHLEGEL 1864. *Nanodes placens* SCHLEGEL 1864. *Psitteuteles placentis* G. R. GRAY 1870. *Charmosyna (?) placens* SALVADORI 1875. *Charmosyna sp.* D'ALB. 1877. *Hypocharmosyna placens* SALVADORI 1891.

Engelsk: Beauteful Lorikeet. Tysk: Schönlori. Native: Joa-goli (Aru), Serie, Uilat (Kei), Kakilumut (Goram, Ceram-laut) Tjutjuhu (Ternate).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, undersiden lysere, overhovedet gulliggrønt. Kinder — hos ældre fugle mere udbredt — strube og brystsider lysende røde. Øredækfjer og overgump blå. Undervingedækfjer lysende røde. Halefjer grønne, de to midterste med rød spids, sidefjerene røde ved roden og med gul spids samt før denne et sort tværbånd. Øjet gult til rødorange. Fødder lyst zinnoberrøde. Næb karminfarvet, kanten af spidsen på både over- og undernæbbet sort.

♀: Hele oversiden, altså også issen, mørk græsgrøn, forreste del af kinder mere gulliggrøn, bageste del af kinder og øreomgivelser næsten gule, enkelte af fjerene med rød basis. I nakken en mere eller mindre tydelig brun plet. Fjerene på overgumpen hist og her med blå søm i spidsen. Undervingedækfjerene gulgrønne. Svingfjerenes inderfane gul på basishalvdelen. Halefjerenes inderfane gul med lang rød midterplet og smal gul spids. Hele kropundersiden gulliggrøn, bug og lår med havblåligt skær. I alt øvrigt som hannen.

L: 175; V: 90; H: 80 mm. Vægt 36-42 gram.

UNGE FUGLE: Unge hanner ligner den voksne hun, men den blå plet på bagryggen er næppe synlig efter første fældning og fremkommer med tiltagende alder.

NB: Denne art skelnes tydeligst fra C.p.subplacens (C. 10. nr. 10) ved den blå plet på bagryggen, de generelt dybere blå øredækfjer og en som regel mere grønlig og mindre tydeligt tegnet gullig hue.

UDBREDELSE: Vestlige Papua-øer: Gebe, Waigeu, Salawati, Misol; Ny-Guinea, mod øst til bunden af Geelvink-bugten i nord og til Fly-floden i syd; Aru-øerne. Kort, se C. 10. nr. 7.

I NATUREN: Denne meget smukke og yndige lille Lori lever næsten udelukkende i kokospalmernes kroner, ofte i selskab med *Eos*- og *Trichoglossus*-arter og disse — undertiden meget store — flokke gør megen skade på kokospalmerne ved at æde palmer-

nes blomster. Udenfor kokospalmernes blomstringstid, men også betinget af lokale forhold i dens udstrakte udbredelsesområde, fortærer de dog også pollen og nektar af andre blomstrende træer, f. eks. Erythrina indica, hvis lysende ildrøde og sommerfuglelignende blomster kan ses vidt omkring. Iøvrigt kan det ved hjælp af Tring-museets naturforskere og indsamlere fastslås, at Blårygget Kokos-Lori også er nedlagt og altså har måtte forekomme på øerne Kei, Toeal, Lille Kei, Add, Goram-laut, Manggoer Koer-øerne, Halmahera, Ternate, Ambelau, Ceram, Amboina og Poulo-Padjang. Mayr-Rand Arch. Eksp. 1933-34 meddeler bl. a.: Disse fugle opholder sig nær vandløb og søer, eksemplarer i fældning er skudt i januar og februar. Forekommer også almindeligt parvis eller i mindre flokke på savannerne, flugten går i lige linie og er hurtig. Et par observeredes siddende på et stort termitbo i et savannatræ, måske for at fange insekter? — da parret så sig opdagede forholdt det sig som om det var stivfrossent, indtil jeg var gået forbi. Undertiden sås disse fugle også i toppen af et udgået træ. Rugende fugle sås i februar, og en hun med moden æggestok blev nedlagt den 22. februar.

IMPORT: Denne art har været i forskellige zoologiske haver, men er meget sjældent indført til glæde for private fugleholdere, som ønskede at eje fuglene.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock har dog i over et år haft et par i sin samling og oplyser følgende: Sart straks efter ankomsten og må holdes i en konstant temperatur på omkring 27-28 gr C., indtil alle følger af rejsen er overstået. Derefter er den ret hårdfør, men bør dog ikke udsættes for kolde vintertemperaturer. Foderet til Charmosyna-Lorier kan bestå af Dr. Allison's food tilberedt som til andre lorier, eller Solfugle-foder (1 teskefuld Mellin's food, honning og Horlick's maltet mælk i en halv tekopfuld meget varmt vand), i alle fald må søde grape-frugter ikke mangle.

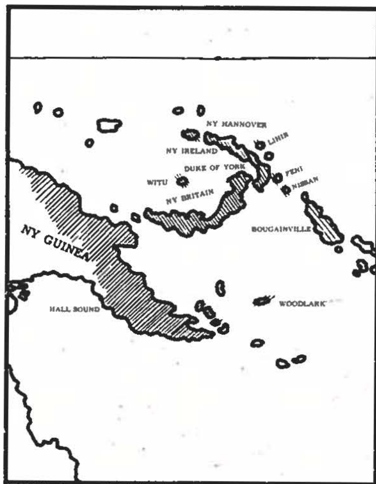
British Museum har 15 skind af denne art og Zoologisk Museum i København har flere skind fra Aru-øerne fra 1872 og fra Dr. Mortensens Key-ekspedition også en del skind fra 1922.

C. 10. nr. 10: *Charmosyna placentis subplacens* (SCLATER) 1876
SCLATERS KOKOS-LORI — Tavle 16

Subplacens, af sub = næsten eller lidet, og placens = kage.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus subplacens* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1876, p. 519. (Mountains of Naiabui, New Guinea). *Psitteuteles subplacens* SCLAT. in litt.; SALVADORI 1876. *Coriphilus subplacens* SALVADORI 1877. *Hypocharmosyna subplacens* SALVADORI 1891.

E.: Sclater's Lory. T.: Grünbürzeliger Keilschwanzlori. Nat.: Nebir (Duke of York-øen)



C. 10. nr. 10.: *C. p. subplacens* ///
C. 10. nr. 11.: *C. p. pallidior* \\\

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, issen gulgrøn, fjerenes basis delvis rød. Undersiden gullig grøn. Kinder, strube og brystets sider samt undervingedækfjerene røde, øredækfjerene blå. På vingens underside et gult bånd. Hale grøn, de to midterste halefjer med rød spids, sidehalefjerene røde ved basis, med et sort bånd i midten og med gule spidser. Næb og fødder koralrøde, iris orange.

L: 180; V: 95; H: 80; N: 14: L: 10 mm.

♀: Afviger fra hannen ved at issen og halsen har samme farve, så hele oversiden inclusive issen er grøn. Kinder og underside lysere grønne. Øredækfjerene er grønne med radiale gullige striber. Undervingedækfjerene er grønne i modsætning til hannens røde. Halen som hos hannen.

Der forekommer ret tydelige afvigelser mellem fuglene fra højere bjergegne, hvor individerne bl. a. har større næb og en større blå øreplet hos hannerne, medens eksemplarerne fra lavere opholdsområder generelt synes at have mindre næb og en mere lillafarvet og blegere øreplet.

UDBREDELSE: Østlige Ny Guinea fra Ramu-området i nord, Hall sund mod syd og helt ud på Woodlark-øerne mod øst.



E. 5. nr. 1: *Nymphicus hollandicus*

Dr. SCLATER har beskrevet og navngivet denne art efter et skind af en fugl, som D'Albertis nedlagde i Naiabui-bjergene i det sydlige Ny Guinea. Skindet blev returneret til Italien, og der findes intet eksemplar i British Museum. Tring-museet havde 38 skind, indsamlet i fra 2000-4000 m højde på Mount Gayata og Richardson-bjergene, ved Brown-floden, ved Milne-bugten, på Sattelberg på Ny Guinea og på Woodlark-øen.

Fuglen næppe indført til Europa, og om dens liv i fangenskab foreligger intet.

C. 10. nr. 11.: *Charmosyna placentis pallidior* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1905 GRØNRYGGET KOKOS-LORI

Pallidior = olivengrøn, gul.

NOMENKLATUR: *Charmosynopsis placentis pallidior* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool. *12*, 1905, p. 253. (Bougainville Island, Solomon Islands).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Denne afviger fra de to andre former, C.p.placentis (C. 10. nr. 9.) og C.p.subplacens (C. 10. nr. 10.) dels ved at mangle den blå plet på bagryggen, dels ved at have en meget lysere grøn overside og en meget lysere blå øreplet. Dens vinger er også gennemgående lidt kortere, men iøvrigt er den som de nævnte arter.

Iflg. dens opdager, Albert S. Meek, har den for hannens vedkommende rød iris, hunnens iris er mørk gulligrød. Begge køns ben er mørkt røde, næbbet rosa-kraprødt.

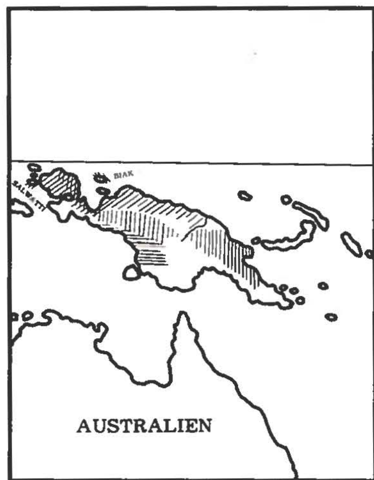
UDBREDELSE: Øgrupperne Ny Hannover, Ny Irland, Ny Britanien; Witu-øen, Duke of York-øen; øerne Nissan og Feni, Lihir-øgruppen, samt øerne Fead og Bougainville. Kort, se C. 10. nr. 10.

ROTHSCHILD & HARTERT bemærker iøvrigt, at eksemplarerne fra Milne-bugten på Ny Guineas sydøstlige spids, samt fra Woodlark-øen synes at være en mellemform mellem C.p.subplacens (C. 10. nr. 10.) og nærværende race, men at der har været for få eksemplarer til rådighed for en endelig bestemmelse.

C. 10. nr. 12.: *Charmosyna rubronotata rubronotata* (WALLACE) 1862 RØDPLETTET LORI — Tavle 17

Rubronotata, af rubro (ruber) = rød, og notata = mærket med punkter, pletter og lign.

NOMENKLATUR: *Coriphilus rubronotatus* WALLACE, Proc. Zool, Soc. London, 1862, p. 165. (Salawati og den yderste nordvestlige del af Ny Guinea). *Charmosyna rubronotata* WALLACE, 1864. *Trichoglossus rubronotatus* FINSCH 1868. *Psitteuteles rubronotatus* G. R. GRAY 1870. *Nanodes rubronotatus, part* SCHLEGEL, 1874. *Hypocharmosyna rubronotata* SALVADORI 1891.



C. 10. nr. 12.: *C. r. rubronotata* ///
C. 10. nr. 13.: *C. r. kordoana* \\\
C. 10. nr. 14.: *C. r. multistriata* ≡
C. 10. nr. 15.: *C. wilhelminae* |||

Engelsk: The red-marked Lory.
Tysk: Rotbürzeliger Keilschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Mørkgrøn, kinder og underside lysere græsgrønne. Pande og forhoved, samt en plet på de øverste haledækfjer (dannet af sømmen på disse fjers spids) mørk rød. Brystsider og undervingedækfjer smukt røde. Hele øreområdet mørkeblåt. Svingfjerenes inderfane sort med gul plet, som er størst på armsvingfjerene. Halefjer rødligsorte med brede, grønne kanter på sidefjerene og langagtige, røde pletter lidt før basis samt gul spids. Næb rødt. Fødder horngule, kløer sorte.
L: 170; V: 85; H: 70; N: 13; L: $15^1/_2$ mm.

♀: Oversiden mørkgrøn, kinder og øreomgivelser mørkgrønne med enkelte blågrønne og gule fjer. Overgump kun med lidt rødt, der går mere over i brunt. Underside lysere grøn med et gult skær. (På pande og forhoved mangler det røde, ligesom det blå på øreområdet og ligeledes mangler det røde på vingedækfjer og brystsider.)

UDBREDELSE: Øen Salawati, Berau-halvøen og nordkysten af Ny Guinea østligst til Sepik-floden.

Iflg. SALVADORI ligner den unge han hunnen, men har panden, brystsiderne og undervingedækfjerene mere eller mindre blandet med rødt,

samt øredækfjerene stribede delvis med blåliggrønt og delvis med gult. Der findes kun et skind i British Museum (♂).

C. 10. nr. 13.: *Charmosyna rubronotata kordoana* (A. B. MEYER) 1874 KORDO-LORI — Tavle 17

Kordoana = fra Kordo.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus (Charmosyna) kordoanus* A. B. MEYER, Verh. zool. -bot. Ges. Wien, *24*, 1874, p. 38. (Kordo, Misori). *Nanodes rubronotatus, part.* SCHLEGEL, 1874. *Coriphilus cordoanus* SALVADORI, 1877. *Psitteuteles rubronotatus* GOULD 1877. *Charmosyna ? kordoana* SALVADORI, 1878. *Trichoglossus kordoanus* REICHENOW, 1881. *Hypocharmosyna kordoana* SALVADORI 1891.

Engelsk: The Kordo Lory. Tysk: Keilschwanzlori von Kordo.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner i højeste grad C. r. rubronotatus (C. 10. nr. 12), men det røde hoved og overhaledækfjer er lysere og bredere i udstrækning. Hovedets sider er kun smykket med lysegrønne striber. Brystsiderne er kun røde foroven. Hele undersiden er mere gulgrøn og har blåligt skær. Næb og vokshud smukt røde. Iris gul. Fødder lyserøde, kløer grå.

L: 165; V: 81; H: 70; N: 13; L: 11 mm.

♀: Smukt blågrøn på kinder og halssider. Pletten på overgumpen er større og livligere farvet end hos hannerne.

UDBREDELSE: Øen Biak i Geelvink-bugten. Kort, se C. 10. nr. 12.

Biak-øen kaldes også Mysore, Kordo er det største Papuaner-bosted på denne ø. Dr. A. B. Meyer nedlagde 2 hunner i omegnen af Kordo i marts 1873 og beskrev arten efter disse. Senere indsamlede Beccari 10 eksemplarer og Dr. Meyer oplyste, at der i maven på alle nedlagte eksemplarer kun fandtes blomstersaft.

(MIVARTS beskrivelse af ♂ skyldes Salvadori og lyder således:

♂: Oversiden mørkgrøn med et bronceagtigt skær, pande og overhaledækfjer dog meget lyst højrøde. Øredækfjerene blå. Kinder og hage gulligt grønne, hvilken farve fortsættes op mellem øjet og den blå plet, samt op til enden af denne, hvor den møder nakkens mørkgrønne farve. Bryst, bug, lår og underhaledækfjer gulligt grønne, men øverste del af brystsiderne røde. Skulder- og overvingedækfjer er farvet som ryggen, men svingfjerene er mørke m. en gul plet på inderfanen, pletterne danner et gult tværbånd på undersiden af den åbne vinge. Undervingedækfjerene er røde. Halen grøn på oversiden, de to midterste fjer med gul spids, sidefjerene grønne på yderfanen, røde ved basis af inderfanen, derefter har de en sort plet og udenfor denne er de gule. Iris gul, næbbet smukt rødt, vokshuden rød, fødderne lysere røde, kløerne grå.)

C. 10. nr. 14.: *Charmosyna multistriata* (ROTHSCHILD) 1911 GULSTRIBET LORI — Tavle 21

Multistriata, af multi = mange, og striata = farvestribet.

NOMENKLATUR: *Charmosynopsis multistriata* ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl. 27, 1911, p. 45. (Upper Setekwa River, New Guinea.) Col. pl., Ibis Jubilee Suppl. no. 2, 1915, pl. 5 f. 2. Tysk: Vielstrichellori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande og forreste del af isse grøn, panden og en svag linie under øjet dog gulliggrøn. Issens bageste del brun, baghalsen med orangegule striber, medens resten af oversiden er helt grøn. Hale grøn, spidsen af styrefjerene grumset gullig, det midterste fjerpar grønligbrune. Svingfjerene urent sorte, yderfanen af de store vingedækfjer grøn, alle vingefjer kantet med grønt. Hovedsider og strube gulgrønne, halssider og underside skarpt tegnede med lyse, grøngullige striber (skafter). Midten af bugen og forreste del af underhaledækfjer røde ved basis, resten grøn, undersiden af halefjerene grumset olivengule. Iris rød. Overnæb skiferblåt med orange spids, undernæb gulligrødt. Ben skiferblå.

L: ?; V: 100 mm (men de første 3 håndsvingfjer beskadigede i spidsen). Hale: Midterste styrefjer 104 mm, de yderste sidefjer 42 mm, ben fra yderste negl til hælen 16,5 mm.

♀: Som hannen, men rimeligvis mindre stribet og mere grøn på baghalsen, samt uden blåt på undernæbbet. — Se farvetavle 21.

UDBREDELSE: Sydlige skråninger af »Snow-Mountains«, Ny Guinea. Kort, se C. 10. nr. 12.

Denne form er beskrevet af ROTHSCHILD efter et enkelt eksemplar, som blev skudt af Mr. A. S. Meek ved Oetaka-floden; senere er et andet eksemplar nedlagt af Mr. Goodfellow ved Mimika.

C. 10. nr. 15.: *Charmosyna wilhelminae* (A. B. MEYER) 1874 WILHELMINAS LORI — Tavle 17

Wilhelminae, af Dr. A. B. Meyer opkaldt efter sin hustru, med navnet Wilhelmina, som han egentlig først havde bestemt for en paradisfugl. Fru Wilhelmina fulgte sin mand på rejserne til Celebes og Philippinerne og i 1894 opkaldte han Wilhelmina's Rifflebird — Lamprothorax wilhelmina — til ære for sin hustru.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus Wilhelminae* A. B. MEYER, Journ. f. Orn., *22*, 1874, p. 55, 56. (West coast of Geelvink Bay). *Psitteuteles wilhelminae* GOULD 1876. *Coriphilus wilhelminae* SALVADORI 1872. *Hypocharmosyna wilhelminae* SALVADORI 1891. *Charmosyna wilhelminae* PETERS 1937.

Engelsk: Wilhelmina's Lorikeet. Tysk: Wilhelminens Keilschwanzlori.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Mørkegrøn, kinder og strube lysegrønne. Baghoved rødbrunt med blåligt skær og bagtil med smukke blå skaftstriber. Nakke gulligbrunrød, bagryg højrød, overgump og øvre haledækfjer violette med rødbrunt skær. Svingfjer grønne, inderfanernes rodhalvdel rød, forreste vingerand gul, undervingedækfjer røde. De midterste forlængede halefjer grønne, deres midte dog violet og spidsen gullig; de øvrige halefjer grønne, lyserøde ved basis. Bryst lysegrønt, hver fjer med smuk gul skaftstribe, der er indfattet af sortgråt. Bug og underhaledækfjer lysegrønne. På kropsiderne en lille gul plet. Tungen børsteformet.

L: 130-145; V: 70; H: 52; N: 12; L: 10 mm.

♀: Mangler den smukke røde farve på isse, bagryg og undervingedækfjer, men farven er til stede på halefjerenes roddel. Alle øvrige farver er mere matte end hos hannen. Næb og vokshud rødgul. Øjet gult. Fødder sorte, kløer grå.

UDBREDELSE: Ny Guinea: Arfak-bjergene, Snow-bjergene, Saruwaged-bjergene, Morobédistriktet, Angabunga- og Aroa-floderne. Kort, se C. 10. nr. 12.

I NATUREN: Wilhelminas Lori er den mindste af de kilehale-lorier, som man kendte, da den blev opdaget. Den synes at være stærkt varierende i farvernes tilstedeværelse og fordeling i fjerdragten, der kendes således en hun uden den røde plet på ryggen og med det purpurfarvede overgumpsfelt udbredt mere op ad ryggen. Hos en anden hun manglede de gule striber på brystet og hos et tredie eksemplar var disse næppe synlige. Der omtales endnu flere variationer, skønt man alt i alt kun kender mindre end en snes eksemplarer i museerne verden over. Fra indfødte ved man, at denne art opholder sig i høje blomstrende træer, hvis blomster udgør deres føde og at arten kun er til stede i så ringe antal, at den må betegnes som sjælden.

IMPORT: Der kendes kun een import, idet Mr. Brook, Hoddam Castle, Dumfries, har ejet den, men der findes ingen notater om dens liv

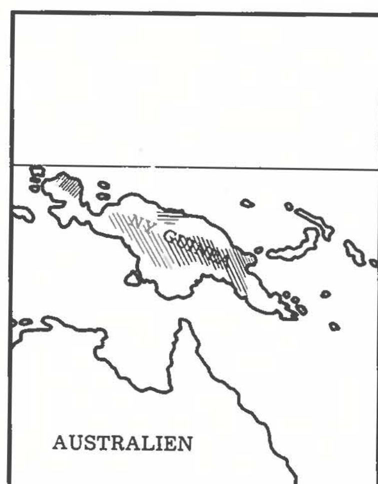
I FANGENSKAB: hvor den iflg. Lord Tavistock's mening vil kræve samme pleje som C.p.placentis (C. 10 nr. 9.).

C. 10. nr. 16.: *Charmosyna pulchella pulchella* G. R. GRAY, 1859. RØDGUMPET PRYD-LORI — Tavle 17

pulchella = smuk.

NOMENKLATUR: *Charmosyna pulchella* G. R. GRAY, List Bds. Brit. Mus., Psittacidae, 1859, p. 102. (Dorey (now Manokwari), New Guinea.) *Charmosyna pectoralis* ROSENBERG 1862. *Eos pulchella* SCHLEGEL 1864. *Lorius pulchellus* SCHLEGEL 1864, *Coriphilus pulchellus* FINSCH 1865. *Trichoglossus pulchellus* FINSCH 1868. *Psitteuteles pulchellus* G. R. GRAY 1870. *Nanodes pulchellus* SCHLEGEL 1874. *Charmosynopsis pulchella* SALVADORI 1877.

Engelsk: Fair Lory. Tysk: Schwarzbürzeliger Keilschwanzlori.



C. 10. nr. 16.: *C. p. pulchella* ///
C. 10. nr. 17.: *C. p. bella* \\\
C. 10. nr. 18.: *C. p. rothschildi* ≡

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Pande, for- og overhoved, hoved- og halssider, kinder og strube mørkkarminrøde; baghoved og nakke med violetsort langagtig plet. En stribe over og under øjet blå. Hele oversiden mørk græsgrøn, bagryg rød, overgump og overhaledækfjer lysere grønne, overgumpens sider karminrøde. Svingfjer grønne med sort inderfane, alle overvingedækfjer mørkgræsgrønne, små undervingedækfjer røde, de store matsortagtige. Begge midterste halefjer mørkolivengrønne på basishalvdelen, derefter mørkrøde og med gule spidser; de øvrige halefjer røde på basishalvdelen, så med en sortagtig randplet og spidshalvdelen gul med grøn yderfane. Haleundersiden mørkkarminrød, brystfjer med smal, livlig gul skaftstribe. Lår livligt karminrøde, hver fjer med smal gul tværlinie på basishalvdelen, indvendige lårside violetsort. Bryst- og bugsider livligt røde, nogle af de længste fjer med smalle, mørkegule skaftstriber. Næb lyserødt med sortagtig spids, vokshud rødliggrå. Øje hvidliggult (til brunt). Fødder kødfarvede, kløer sorte.
L: 200; V: 94; H: 97; N: 14; L: 10 mm.
♀: Som hannen med følgende undtagelser: Den violetsorte plet på baghovedet når kun til nakkens begyndelse, selve nakken er rød. Fjerene på overgumpen grønne med mørkere kanter. Siderne af overgumpen livligt gule. Armsvingfjer med gul tegning på midten af inderfanen. Yderhalefjerene med smal rød stribe på yderfanen nær skaftet. Kropsiderne og omegnen af lårene grønne med enkelte gule skaftstriber.

UNGE FUGLE: Selv unge hanner, som endnu har grønne fjer mellem de sorte eller violetsorte i baghovedpletten, og som endnu viser grønt bryst, har allerede røde overgumpsider, der er det udprægede kønskendetegn.

UDBREDELSE: Bjergene i det nordvestlige Ny Guinea: Arfak-bjergene.

I NATUREN: Dr. *A. B. MEYER* har fundet og nedlagt denne art ved Passim på vestkysten af Geelvink-bugten, ved Amberbaki på nordkysten og ved Hatam, en landsby i 1160 m højde i Arfak-bjergene. *Salvadori* mener, at den måske bebor hele Ny Guinea da den også er fundet af *Wallace* ved Dorey, hvor der iflg. baron *Rosenberg* skal være mængder af disse fugle. Og dog er der intet berettet om dens naturliv.

I FANGENSKAB: Mr. Brook, Hoddam Castle, Dumfries, har importeret par af denne skønne lille lori og efter mange forgæves forsøg i løbet af 5 år, bl. a. på grund af ubefrugtede æg, endelig opnået 1 unge. (B.N. 1914 p. 281, Av. Mag. 1915 p. 29). Brook fandt arten livlig og aktiv, fordragelig overfor andre fugle, med undtagelse af alle arter papegøjer. Mrs. Johnstone har også haft denne art i sin samling.

C. 10. nr. 17.: *Charmosyna pullchella bella* (DE VIS) 1900
SYDØSTLIG RØDGUMPET PRYDLORI — Tavle 21
bella = smuk.

NOMENKLATUR: *Charmosinopsis bella* DE VIS, Ann. Queensl. Mus. no. 5. 1900, p. 12, pl. 8. (Wharton Range?, New Guinea.)

Engelsk: Fairy Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Størstedelen af hoved, pande, isse, hovedsider, strube, hage, halssider, forhals, nederste del af baghals, bryst, flanker og underhaledækfjer røde. Nakken fra lidt over øjenhøjde sort med purpurskær. Nederste del af ryg grumset grøn, resten af oversiden og overhaledækfjerene, samt yderfanen af alle de sorte håndsvingfjer — med undtagelse af den første — lyst græsgrønne. De midterste halefjer grønne på 1/3 nærmest basis,

næste trediedel rød og yderste trediedel mod spidsen gul, de øvrige halefjer røde på basishalvdelen og hver med en smal grøn kant, den yderste halvdel gul. Fjerene på brystet har gule skaftstriber. Undersiden af svingfjerene sortagtig, undervingedækfjerene og vingekanten røde, mere eller mindre kantet med grønt. Næb gulligt, spidserne af både over- og undernæbbet sortagtige. Ifølge Iredale er fuglen nærmest en forbedret miniature-udgave af Stellas Lori (C. 10. nr. 26.) og næbbet har samme form som denne Loris.

♀: Ligner hannen, men underryg og øverste del af kroppens sider er gule og hunnen har gule skaftstriber på adskillige af lårfjerene. De gule fjer på underryggen er mere eller mindre kantet med grønt.

L: 180; V: 90; H: 105; N: 12,5; L: 7 mm.

UNGE FUGLE: Nakken blåsort, enkelte fjer grønne i spidsen. Fjerene på baghals og skuldre røde, kantet med grønt; resten af oversiden grøn. Siden af underryggen gul. Hoved indtil baghovedet og hele undersiden røde. Størstedelen af fjerene på øverste del af bryst og bug med grønne spidser og enkelte med gule skaftstriber. Nederste del af siderne gulgrønne. Lår grønligt sorte. På den underste befjering af vingerne et gult bånd, dannet af gule pletter på fjerene, de yderste 4 fjer er helt gule. Ungerne udfarver sidst de gule skaftstriber på brystfjerene.

UDBREDELSE: Bjergkæderne i central- og øst-Ny Guinea, Gebroedersbjergene, sydlige »Snow-Mountains«, Mount Goliath, Sattelberg, Huon-halvøen, Morobédistriktet, Wharton-bjergkæden samt ved floderne Aicora og Aroa. Kort, se C. 10. nr. 16.

I NATUREN: Archbold-ekspeditionen 1933/34, Papuan-ekspeditionen oplyser, at dens medlemmer ikke kunne finde denne art, men erhvervede et levende eksemplar hos de indfødte samt fik fat på et gammelt skind, der havde været brugt som pynt. En af de indfødte havde hovedet af et skind hængende i øreflippen. Kunifolket anvendte også de slanke halefjer som hovedpynt. I Victor Emanuel-bjergene nedlagdes den 7. og 8. maj 2 hanner og 1 hun i en højde af ca. 2500-2600 meter, i Hindenburg-bjergene 1 hun den 10. april i ca. 1700 meters højde, fuglene havde af letforgængelige farver: orange til orangerød iris, sort øjenring, mørk orange til mørk rødorange vokshud, orange eller rødorange næb med sort spids og orange til rødorange fødder. Fjerdragten viste spor af fældning på midten af kroppen, på vingerne eller halen, og en han havde hævede testikler, den var altså i parringskondition. C. p. bella er ret ualmindeligt forekommende i de højest beliggende skovområder i centralbjergene.

C. 10. nr. 18: *Charmosyna pulchella rothschildi* (HARTERT) 1930 ROTHSCHILDS PRYD-LORI

Rothschildi — opkaldt efter Baron W. von Rothschild af Dr. Ernst Hartert, som herom skrev: »Denne form er navngivet til ære for Lord Rothschild, der først vakte min opmærksomhed for tilstedeværelsen af »det grønne bånd««. (Denne arts grønne brystbånd).

NOMENKLATUR: *Charmosynopsis pulchella rothschildi* HARTERT, Nov. Zool., *36*, 1930, p. 105. (Cyclops Mountains, New Guinea.)

Engelsk: Rothschild's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Denne race afviger fra C. p. pulchella (C. 10. nr. 16.) ved at have et bredt, grønt bånd over den øverste del af brystet, i hvilket der også forekommer gule streger (skaftstriber). Hannen er lysere i farven end hunnen, især hvad de gule bryststreger angår, men han afviger også ved den sædvanlige forskel, som består deri, at han er rød, hvor hunnen har en grøngul plet ud mod hver side på underryggen. En sort-nøddefarvet plet begynder ved den bageste del af øjet, (hos C. p. pulchella når den ikke bag øjet). På underryggen er der i midten en kun antydet — undertiden endda slet ingen — blågrå plet, ligesom hos C. p. pulchella, hvor den dog er meget tydelig. Foruden det brede, grønne brystbånd har nærværende race en tydelig, uregelmæssig blåsort bug og grumset gullige overhaledækfjer.

♀: Hos hunnen når brystbåndet helt tværs over brystet, hos den voksne han er det mere eller mindre fremtrædende, undertiden indskrænket til en grøn plet med røde kanter og med grøn eller grønlig fjerbasis.

Begge køn har brun iris, undertiden dog rødbrun eller gullig, næbbet er orange og benene har samme farve.

(Fuglenes mål kan ikke opgives).

UNGE FUGLE: Brystet grønt med grumset gule fjerspidser, men uden gule streger, det grønne brystbånd er meget bredere end hos ældre fugle.

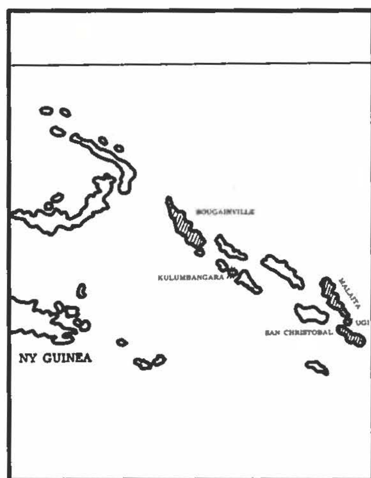
UDBREDELSE: Begrænset til Cyclops-bjergene i det nordlige Ny Guinea. Kort, se C. 10. nr. 16.

I NATUREN: Denne arts forekomst på Snow- og Cyclops-bjergenes nordskråninger er interessant derved, at dele af fuglefaunaen fra de isolerede bjerge nordpå altså også forekommer omkring Hollandia. De er observeret i sø-områdets lavninger, men dog også i op til omkring 150 meters højde nær Hollandia, hvorimod den på Idenburg-skråningerne findes i højder på fra 850-2150 m. I omkring 1250 meters højde er den sjældnere, men i 850 meters højde er den almindelig og er observeret i flokke i høje blomstrende træer. Det er konstateret, at æglægning finder sted i april. Ernst Meyer har i Cyclops-bjergene indsamlet 7 hanner, 4 hunner og 1 ungfugl i september 1928, typen er en hun fra 12.9.1928.

C. 10. nr. 19: *Charmosyna margarethae* TRISTRAM 1879
PRINSESSE MARGARETS PRYD-LORI — Tavle 17

Margarethae = Hds. kgl. højhed, prinsesse Louise Margaret Alexandra Victoria Agnes, hertuginde af Connaught (1860-1917), tredieældste datter af prins Frederick Charles af Preussen. Tristram navngav fuglen og skrev: »Jeg har været så dristig at benævne den som en kompliment til H. kgl. højhed hertugen af Connaughts brud«.

NOMENKLATUR: *Charmosyna margarethae* TRISTRAM, Ibis, 1879, p. 442, pl. 12. (Makira Harbor, San Christobal Island, Solomon Islands.) *Charmosyna margaritæ* SALVADORI, Ibis 1880,p.130. *Charmosynopsis margaritæ* SALVADORI, Orn. Pap. e. Mol. I p. 319, 1880. *Trichoglossus (Charmosyne) margarithæ* RAMSAY 1881. *Trichoglossus margaritæ* RCHNW. 1881. *Charmosyne margarethae* TRISTRAM, Ibis 1882.
Engelsk: Princess Margaret's Lorikeet. Tysk: Margarethas Keilschwanzlori.



C. 10. nr. 19.: *C. margarethae* ///

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved, hals og kroppens underside karmin. Ryg, vinger og overhaledækfjer grønne. Isse blå til purpuragtig sort. Halsen afgrænset fra ryg og bryst ved et sort og et bredere orangegult bånd, der navnlig breder sig ud på brystet. Bagryggens sider purpurrøde. Tværs over brystet et purpursort bånd. De længste underhaledækfjer grønne. Vingesvingfjerene sorte på undersiden med et svagt olivengult skær ved roden af inderfanen, de større undervingefjer sortagtige, underskulderfjer og de små undervingedækfjer karmin. Halen karmin, gul i spidsen, sidehalefjerene med grøn kant på yderfanen. Næb rødt, fødder orange.

L: 190; V: 108; H: 82; N: 18; L: 10 mm. (Russ angiver fuglens mål betydeligt lavere, hvilket må være fejlagtigt).

♀: Afviger fra hannen ved at bagryggens sider er orangegule, midten af overgumpen og overhaledækfjerene er olivenfarvede.

UDBREDELSE: Salomons-øerne: Bougainville, Ugi, San Christobal, Kulambangra og Malaita.

I NATUREN: Prinsesse Margarets Pryd-Lori er i 1878 opdaget af løjtnant RICHARDS i nærheden af havnen i Makira på San Christobal, en af de sydligste øer i Salomons-øgruppen og året efter beskrevet af TRISTRAM i Ibis, hvor han tillige offentliggjorde en fortræffelig illustration af fuglen. FORSTER skrev herom: Det er en af de mindste og — jeg tror at kunne sige — tillige en af de prægtigst farvede fugle i denne papegøje-gruppe. Senere modtog Tring-museet en serie af disse fugle fra Kulambangra, vingemålene på disse fugle opgives som 115-117 mm for hannernes og 110-111 mm for hunnernes vedkommende. Det meddeles, at underryggens siders divergerende farve er den eneste forskel på kønnenes udseende, samt at unge fugle har det gule brystbånd utydeligt afgrænset

både foroven og forneden, at det sorte bånd ikke er synligt, samt at der er purpuragtigt sorte kanter på ungfuglenes røde fjer.

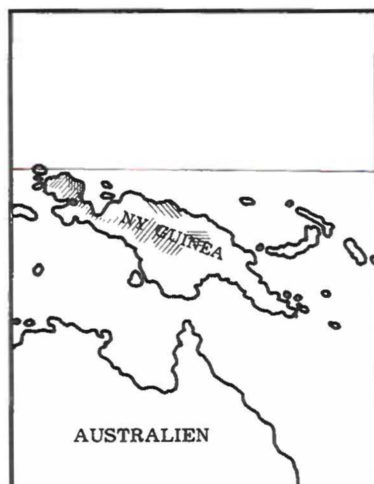
Tring-museet modtog i 1901 også 4 eksemplarer fra Guadalcanar, deres udseende stemte overens med eksemplarerne fra Kulambangra og der udtrykkes forundring over, at indsamlerne ikke tidligere har mødt denne stærkt fremtrædende og skønne fugl.

C. 10. nr. 20: *Charmosyna josefinae josefinae* (FINSCH) 1873 JOSEFINES PRYD-LORI — Tavle 18

Josefinae = Dr. Otto Finsch's første hustru, Josefine Wychodil. Det menes i alle fald, at Finsch opkaldte fuglen efter hende, men han har aldrig selv oplyst noget om, hvorfor han gav fuglen dette navn og det har altid været omgivet af en vis mystik. Fru Josefine ledsagede Finsch på hans første rejse til Sydhavet i 1879-1882, men ægteskabet blev senere opløst.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus Josefinae* FINSCH, Atti Soc. Ital. Sci. Nat. Milano, *15*, 1873, p. 427, pl. 7, ♀. (No locality — Arfak Mountains.) *Charmosyna josephinae* GOULD, B. of New Guin. pt. III, pl. 3, 1876. *Charmosyna josephinæ* SALVAD. 1891.

Engelsk: Josephine's Lorikeet. Tysk: Josefinas Keilschwanzlori.



C. 10. nr. 20.: *C. j. josefinae* ///
C. 10. nr. 21.: *C. j. cyclopum* \\\
C. 10. nr. 22.: *C. j. sepikiana* ≡
C. 10. nr. 23.: *C. p. papou* |||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Karmin, ryg og vinger grønne, på issen en stor, sort-purpurblå plet, som toner over i sort nedadtil. En plet på midten af overhaledækfjerene er mat, mørk blå. Mellem lårfjerene findes nogle gule streger, fra lårene over forreste del af bugen en sortagtig plet. Halefjerene er røde med gul spids, sidehalefjerene er mere eller mindre trist mørkgrønne midtpå. Iris orange. Næb rødt. Fødder orange.

L: 260; V: 125; H: 120; N: 18; L: 14 mm; vægt: 58-74 g.

♀: Overgumpen og flankerne nærmest gumpen er gule, ellers som hannen.

UDBREDELSE: Ny Guineas vestlige bjergkæder, Berau-halvøen, Snow-bjergene, Orangebjergene, Noord-floden og øvre Idenburg-flod.

I NATUREN: Dr. A. B. Meyer har fundet både han og hun af denne art samme år, som Finsch beskrev den efter et enkelt museumseksemplar af ubekendt herkomst (en hun). Dr. Meyer oplyser, at hannens midterste halefjer ofte er stærkt forlængede, at hunnens baghoved og overgump undertiden kun er grå med blåligt skær, at hunnens sorte farve på bugen kan være stærkt blandet med olivengrønt, at hendes næb og vokshud er dybt orangerøde og kløerne gråsorte. Hos *unge fugle* er brystet sortagtigt og grønligt bølgestribet.

Iøvrigt oplyser Dr. Meyer, at C.j.josefinae står den sortbugede Papua-Pryd-Lori (C. 10. nr. 23.) nær, men at den adskiller sig fra denne ved at være mindre og ved kun at forekomme ved strandene eller i lavtliggende terræn, i modsætning til den sortbugede, som kun forekommer i bjergene. C. j. josefinae er observeret i ret store flokke navnlig på vestkysten af Geelvink-bugten og i mindre flokke på 3-4 stykker, som stille fløj gennem skovene ved foden af bjergene. De krøb langsomt rundt på træernes grene mellem blomsterne og navnlig syntes en slyngende ranke med store, hvide blomster at være yndet af dem. De kom helt op i ca. 850 meters højde for i selskab med andre arter at besøge disse blomster. Hunnerne var i ynglekondition i februar.

C. 10. nr. 21: *Charmosyna josefinae cyclopum* HARTERT 1930 JOSEFINES CYCLOPBJERG-PRYD-LORI

cyclopum=navn efter dens opholdsområde i Cyclop-bjergene i det nordlige Ny Guinea.

NOMENKLATUR: *Charmosyna josephinae cyclopum* HARTERT, Nov. Zool., *36*, 1930, p. 104. (Cyclops Mountains, New Guinea.)

Engelsk: Josefine's Lorikeet from the Cyclops Mountains.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Afviger fra C.j.josefinae (C. 10. nr. 20.) ved at mangle det store mørke felt på bugen og den gråblå plet på hovedet foran den sorte nakke. Fjerene på bugen er sorte på den inderste halvdel og røde på den yderste del, så man kan skimte den sorte plet, der dog kun er utydeligt udviklet og afgrænset. I stedet for den blålige plet på forhovedet findes blot ganske få, enkeltsiddende gråblå fjer. Iris rødlig gul eller gulligrød. Næb orangerødt. Ben orange.

Hannens vingemål: 120-125 mm, hunnens vingemål: 120 mm. Fuglenes vægt: 68-75 g.

UDBREDELSE: Begrænset til egnene omkring Cyclop-bjergene i det nordlige Ny Guinea. Kort, se C. 10. nr. 20.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger forekommer arten også ved søområdet i nærheden af hollandsk Ny Guineas hovedstad, Hollandia. De her observerede eksemplarer adskiller sig ikke fra fuglene i Cyclops-bjergene.

C. 10. nr. 22: *Charmosyna josefinae sepikiana* NEUMANN 1922 SEPIK PRYD-LORI

Sepikiana = fra Sepik-flodens område.

NOMENKLATUR: *Charmosyne (sic) josephinae sepikiana* NEUMANN, Verh. Orn. Ges. Bayern, *15*, 1922, p. 235. (Hunsteinspitze, New Guinea.)

Engelsk: Josephine's Lorikeet from the Sepik region.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: En underart af C.j.josefinae (C. 10. nr. 20.), der ifølge NEUMANNs beskrivelse afviger fra denne ved at have mørkegrå issefjer i stedet for lillafarvede. Den må altså også have et mere kedeligt og mindre farverigt udseende end C. j. cyclopum (C. 10. nr. 21.), skønt denne underart heller ikke har klart lilla issefjer. Dette er i alle fald ikke tilfældet for de eksemplarers vedkommende, som er fundet i Arfak-bjergene. C.j.sepikiana har ifølge IREDALE også sort bugplet.

UDBREDELSE: Bjergene i Sepik-området, Ny Guinea. Kort, se C. 10. nr. 20.

I NATUREN: C.j.sepikiana er en af de mindst kendte underarter, der kun få gange har været observeret med sikkerhed i grænseegnene mellem Hollandsk Ny Guinea og det tidligere Tysk Ny Guinea og som næppe har været bragt udenfor sit område i levende live.

C. 10. nr. 23: *Charmosyna papou papou* (SCOPOLI) 1786 PAPUA-PRYD-LORI — Tavle 18

papou = fra Papua-landet, d.v.s. det sydøstlige Ny Guinea.

NOMENKLATUR: *Psittacus Papou* SCOPOLI, Del. Flor. et Faun. Insubr., fasc. 2, 1786, p. 86. (No locality, ex SONNERAT - Arfak, fixed as type locality by HARTERT, Nov. Zool., *36*, 1930, p. 104). *Avis paradisiaca orientalis* SEBA 1734. Pica paradisi spec., KLEIN 1750. *Le petit Lory Papou* SONNER. 1776. *Papouan Lory* LATH. 1781. *Psittacus papou* (!) SCOP. 1786. *Psittacus Papuensis* GM. 1788. *Psittacus omnicolor* LICHT. 1793. *La Perruche Lori papou* LEVAILL. 1801. *Psittacus lichtensteinii* BECHST. 1811/12. *Palæornis papuensis* VIG. 1825. *Lorius papuensis* LESS. 1831. *Charmosyna papuensis* WAGL. 1832. *Pyrrhodes papuensis* SW. 1837. *Psittacus (Belocercus) papuensis* S.MULL. 1839/44. *Charmosyna papua* G. R. GRAY 1845. *Charmosina (!) papuensis* BP. 1850. *Charmosyna popuana* SCL. 1858. *Eos papuensis* SCHLEGEL 1864. *Trichoglossus papuensis* FINSCH 1868. *Nanodes papuensis* SCHLEG. 1874. *Lorius papuanus* ROSENB. 1875. *Charmosyna papuensis* SALVAD. 1891. *Papuan Lorikeet* IREDALE 1956.

Engelsk: Papuan Lory, Papuan Lorikeet. Tysk: Schwarzbäuchiger Keilschwanzlori. Fransk: Perruche Lori papou. Native: Rasmales (Nordvestkysten af Ny Guinea), Masampiru (Arfak-bjergene).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Livlig karmoisinrød. Over issens midte fra øje til øje et smalt, lyslilla-blåt bånd, der bagtil begrænses af et tilsvarende bredt, sort tværbånd. Hele oversiden mørkgrøn, sort nakkebånd. Svingfjerene sortgrønne, de første olivengulsortagtige på inderfane og underside, de næste sortagtige på inderfanen. De længste svingfjer forlænget til tynde spidser. Dækfjer og kappe sortgrønne. Undervingedækfjer skarlagenrøde. Begge de midterste halefjer forlængede til stråler og matgrønne med gul spids, de øvrige grønne ved roden af yderfanen, med skarlagenrød inderfane og citrongul spidshalvdel.



F. 1. nr. 1: *Anodorhynchus hyacinthinus*
F. 1. nr. 2: *Anodorhynchus glaucus*
F. 1. nr. 3: *Anodorhynchus leari*

Hele kroppens underside livlig karmoisinrød, på begge sider af brystet findes en højgul plet. Bugmidten og bageste del af underlivet grønligsort. Bugsiderne højgule. Langs underryg og overgump en lillablå stribe. Ydersiderne af lårene gule, enkelte fjer kantet med rødt. Næb rødt. Iris gulligrød eller rødliggul. Ben orange.

Længde: 380-430; V.: 135; H.: 210-270; N.:17; L.: 13 mm. Vægt: 74-91 gram.

♀: I det store og hele som hannen, men fjerene langs siderne af overgumpen er gule ved basis. Ovenover det gule over lårene har hunnen tillige en gulorange plet.

UNGER: De røde fjer på hals og bryst har smalle sorte rande. Pletten på halsen, bugen og lårene er mørkt grønne.

UDBREDELSE: Arfak-bjergene på den østlige side af Vogelkop-halvøen. Kort, se C. 10. nr. 21. (Ifølge IREDALE er Papua Pryd-Loriens udbredelsesområde begrænset til den nordvestlige del af Vogelkop-halvøen, men alle andre beretninger går ud på, at den er almindeligst forekommende i den nordøstlige del af denne halvø, og der foreligger muligvis den misforståelse, at der er ment den nordvestlige del af Ny Guinea).

I NATUREN: Skønt Papua Pryd-Lorien allerede var kendt og blev beskrevet i 1734 — ganske vist som en »paradisfugl« — er det dog en af de sjældneste fugle i museernes samlinger og en af de lorier, man ved mindst om med sikkerhed, når det gælder dens naturliv. Den har også været genstand for adskillige fejltagelser og meningsforskelligheder hos de ældste forskere. Prof. SCHLEGEL i Leyden var den første, der regnede den til de penseltungede, men Dr. MEYER fandt den i Arfak-bjergene og gav mere udførlige oplysninger om den, idet den viste sig at være mindre sjælden i højder mellem 1000 og 2000 m, end man tidligere havde ment. ROSENBERG oplyste, at dens område går op til mindst 2000 m og at de indfødte i Doreys omgivelser aldrig anvendte dens fjer til pynt.

Skindene i Brit. Mus. varierer betydeligt, hos nogle eksemplarer er vingernes farve lysere end ryggens, hos andre er den sorte bugfarve varierende, hos nogle er der kun ganske utydelige tegn på tværbånd over bugen og hos nogle er der gule fjer på gatområdet.

Zool. Mus. København har et opstillet eksemplar, ♂, mrkt. Arfak, juli 1873, Dr. A. B. Meyer.



C. 10. nr. 24: *Charmosyna papou goliathina* ROTHSCHILD & HARTERT 1911 GOLIATHINA PRYD-LORI — Tavle 19

goliathina = fra Mount Goliath, Ny Guinea.

NOMENKLATUR: *Charmosyna stellae goliathina* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., *18*, 1911, p. 160. (Mount Goliath, New Guinea).

Engelsk: Stella's Lory from Mount Goliath.



C. 10. nr. 24.: C. p. *goliathina* ///
C. 10. nr. 25.: C. p. *wahnesi* \\\
C. 10. nr. 26.: C. p. *stellae* ≡

FARVEBESKRIVELSE:

Polymorf lori, der regnes for at være en underart af C.p.stellae (C. 10. nr. 26.) Man deler denne underart i en *rød* og en *mørk* fase.

Den *røde fase* kan beskrives således:

♂: Isse, kinder, strube, bryst, kappe, undergump og underhaledækfjer skarlagenrøde. Nakke og baghals er smykket med fjer, hvis yderste del er grøn og blå med hvidt skaft, medens inderste del er sort. Vingefjerene er tilspidsede og grønne. Et grønt tværbånd krydser midten af ryggen. Overhaledækfjerene er lyst blå. De to midterste halefjer er grønne på inderste del, de indsnævres på den del, der rager udenfor det næste par og er orange på denne yderste smalle del. Sidehalefjerene er gule. Bugen og lårene nærmest denne er sortagtige, resten af lårene røde. Det er karakteristisk for hannerne, at de har en klar rød plet på gumpen. Næb rødt eller rødorange. Iris skarlagen til gullig, øjenring sort. Fødder blegt rødorange. Vokshuden er mørkt orangefarvet.

♀: Hunnen er uvæsentligt mindre, dens røde farve er overalt mere bleg end hannens. Hannens røde plet på gumpen er hos hunnen remplaceret af en gul plet. Sidehalefjerene er mørkere og nogle af bugfjerene har rød spids.

Den *mørke fase* beskrives således:

♂: Afviger fra den røde fase ved, at den røde farve er remplaceret af en sortagtig farve på hoved, hals, bryst, forreste del af bug og på overryggen, medens den røde farve er uændret på underryg, bageste del af bug, underhaledækfjer og den er ligeledes bibeholdt på næb og ben. Den blå farve på nakke og overhaledækfjer er også uændret til stede.

♀: Den gule farve er remplaceret af grønt, men den røde farve er ændret til en sortagtig på samme måde som hos hannen.

Fuglene afviger noget i farverne i de forskellige opholdsområder, men afvigelserne synes ikke at være konstante og heller ikke afvigelser i størrelse kan bestemmes med konstant sikkerhed.

Mål: ♂: Vinge: 137-46; hale: 216-300,5 mm; vægt: 74-105 g.
♀: Vinge: 128-38; hale: 228-247,5 mm; vægt: 77-95 g.

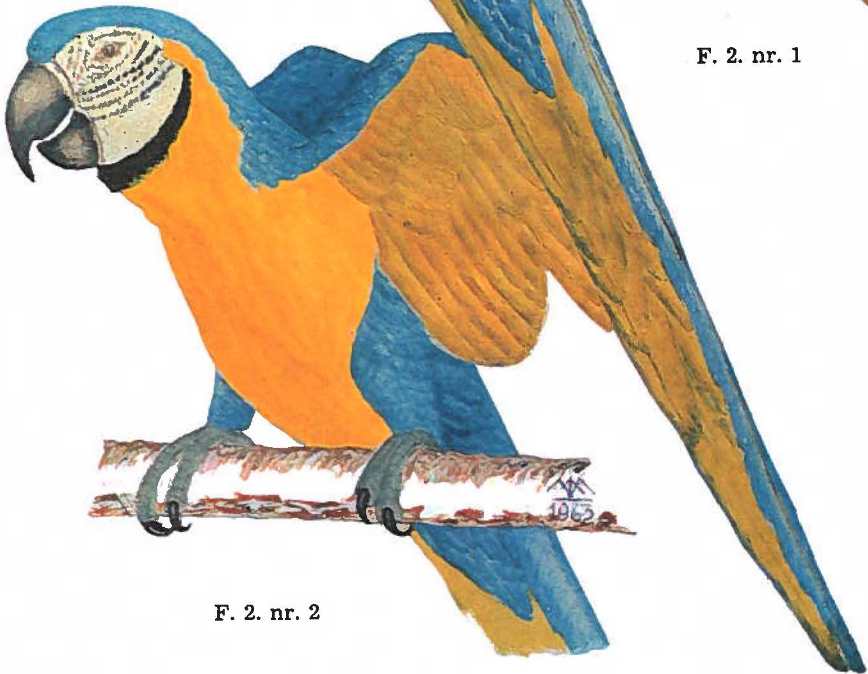
UDBREDELSE: Centrale bjergegne i Ny Guinea: Weyland-. Snow-bjergkæderne, Mount Goliath og Schraderberg.

I NATUREN: Den røde og den mørke fase af denne underart er udbredt over de samme landstrækninger, d.v.s. fra sydvest gennem bjergområderne til egnene omkring Sepik-bjergene, men der synes at være flest eksemplarer af den melanistiske (mørke) form i ganske bestemte bjerghøjder. Således er der observeret flest normalfarvede fugle i lidt under 1800 meters højde, flest mørke i omkring 2000 meters højde og det er konstateret, at de melanistiske fugle er 3-4 gange så ofte forekommende, som de normalfarvede i denne højde i Bismarck- og Hagen-bjergene, hvorimod begge faser meget sjældent forekommer i Kubor-bjergene.

RAND beretter, at fuglene færdes i småflokke i skovenes top-bladhang og at de forekommer almindeligt i de fleste af de nævnte opholdsområder mellem omkring 1800-2800 meters højde. Fugle, der blev nedlagt i oktober og november måneder, var i ynglekondition.

TAVLE 34





F. 2. nr. 1: *Ara ararauna*
F. 2. nr. 2: *Ara caninde*

C. 10. nr. 25: *Charmosyna papou wahnesi* ROTHSCHILD 1906
WAHNES PRYD-LORI

wahnesi = opkaldt efter den tyske rejsende forsker og indsamler C. *Wahnes*, som først fandt denne fugl i januar 1906 i bjergene på Huon-halvøen i det nordøstlige Ny Guinea. (Lord ROTHSCHILD opkaldte iøvrigt Wahnes 6-fjerede paradisfugl, Parotia wahnesi til ære for den samme forsker).

NOMENKLATUR: *Charmosyna stellae wahnesi* ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl., *19*, 1906, p. 27. (Sattelberg, New Guinea.)

Engelsk: Wahne's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:

Wahnes Pryd-Lori er en underart af C.p.stellae (C. 10. nr. 26.), der forekommer på den yderste sydøstlige spids af verdens næststørste ø, Ny Guinea. Underarten er kun observeret på Huon-halvøen og beskrives af Lord Rothschild således:

♂ og ♀: Afviger fra C.p.stellae ved at have brede, orangegule bånd tværs over brystet. Disse bånd er dannet af den yderste halvdel eller mere af fjerenes længde, der er gul hos underarten, men rød hos stellae. Der er også andre omend mindre afvigelser, idet den yderste ende af underartens styrefjer er mindre orangefarvede, men mere rent gule, ligesom midten af bugen er mere grøn. Længden af de blå issefjer såvel som de øvrige afgørende karakteristika, blandt andet fuglens størrelse, stemmer mere overens med C.p.stellae, end med C.p.papou (C. 10. nr. 23.) fra Arfak-bjergene, men da beskrivelsen er foretaget efter et enkelt eksemplar, kan det ikke afgøres, om alle detaillerne er konstante. (Type: ♂ nr. 12096 i Tring-museet).

UDBREDELSE: Bjergene på Huon-halvøen i det nordøstlige Ny Guinea. Kort, se C. 10. nr. 24.

I NATUREN: Opdagelsen af denne underart er især interessant derved, at den synes at være den nordligst forekommende form af Charmosyna stellae, og den har således betydning for slægten Charmosynas udbredelsesområdes fastlæggelse. IREDALE oplyser, at Huon-halvøen rummer en speciel fauna, der er karakteriseret ved let skelnelige arter, ja, endog af særlige slægter af fugle, samt at der af den her omtalte underart synes at forekomme en melanistisk form, hvorom der dog endnu ikke foreligger detaillerede beretninger.

C. 10. nr. 26: *Charmosyna papou stellae* A. B. MEYER 1886
STELLAS PRYD-LORI — Tavle 18

stellae = opkaldt af Dr. A. B. Meyer efter og til ære for baronesse Stella Erggelet.

NOMENKLATUR: *Charmosyna Stellae* A. B. MEYER, Zeitschr. ges. Orn., *3*, 1886, p. 9, pl. 2. (Southern foothills of the Owen Stanley Range, 7000-8000 feet.) *Charmosyna josephinæ* SHARPE 1882. *Trichoglossus papuana et Trichoglossus josephinæ* RAMSAY 1885. *Charmosyna stellæ* SALVADORI 1891.

Engelsk: Stella's Lory, Stella's Lorikeet. Tysk: Stellas Zierlori. Native: Diou.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Fyrig karminrød, vinger dybt mørkgrønne, undervingedækfjer lysere karmin. På baghovedet en langagtig, blålig-lillafarvet plet, der på siderne og bagtil er begrænset af et bredt, sort bånd. På overgumpen en purpurblå plet. Midten af underbrystet, et bredt bånd på bugsiderne og lårene sorte. På flankerne nogle hvide striber kantet med blåt. Halefjerene mørkgrønne, de to midterste går via orange over i en gul spids; sidehalefjerene er gule i spidsen og røde ved roden af inderfanen. Næb rødt. Fødder orange. Iris gul.

♀: Underryg og siderne af overgumpen er orangegule med en afgrænsning i grønt, iøvrigt som hannen.

UNGER: Ungernes røde fjer på hals og bryst er kantet med purpur. Bug og lår mere eller mindre grønne eller blå. Ryg gul mere eller mindre med iblandede røde fjer.
L.: 350-400; V.: 130-140; H.: 250-260; N: 21; L.: 14 mm.

UDBREDELSE: Bjergene i det sydøstige Ny Guinea fra Morobé-distriktet og Aroafloden og videre østpå. Kort, se C. 10. nr. 24.

I NATUREN: Arten forekommer ret talrigt i Astrolabe-bjergene og hovedsageligt i højder mellem 2000 og 2800 meter. RAND oplyser, at den ofte observeredes flyvende omkring mellem trætoppene, sædvanligvis to eller fire sammen. Deres skrigen vækker opmærksomhed, men dersom de sidder stille i et træ, er det meget vanskeligt at få øje

på dem. De ses undertiden sammen med andre papegøje-arter eller honning- og blomsterædende fugle, altid højt oppe i træerne, hvor de tager for sig af de snyltende planters blomster (Epifyter).

Stellas Pryd-Lori synes at repræsentere C.p.papou (C. 10. nr. 23.), den på Ny Guineas nordlige del forekommende art, på øens sydlige del og især i de sydøstlige egne. Hunnen afviger ved at have kortere hale og gul underryg. Artens fældetid er fra maj til august-september. Kønsmodne fugle er observeret i august.

Stellas Pryd-Lori kan betragtes som hovedarten af Prydlorierne, der adskiller sig fra de mere bekendte kilehalelorier ved deres sirlige form, det svagere og mere slanke næb og de smalle, endnu mere tilspidsede og i spidsen gult eller rødt farvede halefjer.

IMPORT: Stellas Pryd-Lori er den første af sin slægt, der kom til Europa og den blev i 1909 af Mr. Goodfellow importeret til Mr. Brook i Skotland.

I FANGENSKAB: I mange år ansås det for umuligt at holde Stellas Pryd-Lori i live i fangenskab, fordi man ikke mente, at dens naturlige føde kunne erstattes. RAND beretter, at en levende fugl, som blev erhvervet fra nogle indfødte, kun kunne holdes i live i nogen tid. Den blev ernæret med sukkervand, som den labbede op med sin penselagtige tungespids. Dens fjer blev gennemvædet af sukkervandet, når den trak tungen tilbage i munden og nedsvælgede noget af tungens indhold. Også frugt som bananer og pawpaw åd den på samme måde, de løse eller flydende dele blev øst op med penseltungen, men næbbet blev slet ikke anvendt til at bide i frugterne med. Det har dog senere vist sig, at fuglen ikke er vanskelig at holde eller at forpleje, men den er kun egnet for voliere og trives ikke i bur. Mr. Brook beskrev sine fugle som fulde af liv og løjer. De enedes godt med artsfæller og var lige så hårdføre, som de fleste andre lorier. Stemmen var skingrende, men ikke ubehagelig.

Lord Tavistock berømmer Stellas Pryd-Lori som en af de mest vidunderlige papegøjer, der nogensinde er blevet importeret, men beklager, at denne skønne fugl med den elegante form og den rige farvepragt er uddød i i fangenskab, skønt den er holdt og opdrættet i mange år i Mr. Brooks volierer i det sydlige Skotland. Den skal endda være blevet opdrættet i flere generationer, og det oplyses, at en ung fugl, hvis moder døde af at æde sand, blev opmadet med godt resultat af hannen alene.

OPDRÆT: I 1910 opnåede Mr. Brook en unge af hvert af 2 par og opdrættet belønnedes med F.B.C.-medalje.

C. 10. nr. 26a: *Charmosyna papou stellae atrata* ROTHSCHILD 1898
STELLAS PRYD-LORIs mørke mutation (melanistisk form). — Tavle 19

atrata = mørk.

NOMENKLATUR: *Charmosyna atrata* ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl., 7, 1898, p. 54. (Mount Scratchley, New Guinea.) Melanism.

Engelsk: Stella's Lorikeet, melanistic form.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Som C.p.stellae (C. 10. nr. 26.) i størrelse og form, men som mutant afvigende i farve. De grønne, gule og blå farvefelter er omtrent som hos C.p.stellae, den grønne farve som regel dog noget mørkere eller mere blålig, men den røde farve hos stellae er hos atrata ændret, så den næsten er sort, dog med undtagelse af det felt, der indrammer den blå rygplet, her er den røde farve endnu til stede omend i en mørkere nuance og lidt mindre udbredt. Ligeledes er den røde farve næsten uændret til stede i næb og fødder.

♀: Hos hunnen er den gule farve ændret til grøn og iøvrigt vises den mørke, næsten sorte farve som hos hannen.

UDBREDELSE: Mutationsformen har samme udbredelsesområde som normal-formen. Udbredelseskort se C. 10. nr. 24.

I NATUREN: Den mørke mutation blev beskrevet efter et eksemplar, en han, som i

1898 blev nedlagt på Mount Scratschley i det sydøstlige Ny Guinea. Mutationens ændrede udseende skyldes *overskud* af melanin og er altså en modsætning til albinisme, der har *mangel* på melanin som årsag til farveforandringerne. Hos C.p.s.atrata har især den røde farve fået overskud af melanin, hvorved den er blevet meget mørkere.

De i naturen forekommende mutanter er som regel svage og går ofte til grunde. Når de udvikles mellem normale individer, har de mindre chance for at finde en kønspartner — og ofte er de sterile — men hvor der er store afstande mellem artsfællerne, får også afvigelserne deres chance for at finde en partner, ligesom tilfældet er hos liebhavere under beskyttede forhold. Efterhånden har den mørke stellae-varietet, atrata, tilsyneladende fået godt fodfæste i naturen, og selv om den faktisk bastarderer med den normalfarvede fugl, bør den vel anerkendes som mere end en fase eller variant. De indfødte i opholdsområderne meddeler iøvrigt, at man næppe ser par bestående af to mørke, men at fuglene danner par af en mørk og en normalfarvet.

RAND har fremsat den teori, at melaninforskydningen står i forbindelse med højdeforekomsten, idet han i Snow-bjergkæden har nedlagt følgende:

i 6000 fods højde: 4 hanner og 3 hunner — heraf 1 mørk,
i 7000 fods højde: 8 hanner og 7 hunner — der alle var mørke og
i 9000 fods højde: 3 hanner og 3 hunner — heraf kun 1 normalfarvet (en hun),

men om denne teori holder stik, må foreløbigt stå hen. Foruden disse eksemplarer berettes det, at der i de centrale bjergområder yderligere er nedlagt 5 hanner og 2 hunner af den mørke variant.

I FANGENSKAB: I 1933 hjembragte Shaw Meyer 4 levende eksemplarer af den mørke variant sammen med 15 normalfarvede fugle. De blev fordelt, så *Mr.Ezra* fik et par af hver slags og *Mr.Whitley* fik ligeledes et par af hver. Det ene røde og begge de sorte eksemplarer hos Mr. Whitley døde ret hurtigt, men det lykkedes Mr. Ezra at holde liv i den sjældne lori i flere år. De øvrige fugle i denne sending gik til Londons Zoo og til forskellige fuglevenner. Tring-museet ejede i hvert fald et eksemplar af C.p.s.atrata.

11.
SLÆGT:
(Oreopsittacus)

Bjerg-Pragt-Lorier

En lille selvstændig slægt på 4 medlemmer, som alle lever i Ny Guineas bjerge. I type ligner de Pragtlorierne — Charmosyna, C. 10. — men adskiller sig fra disse ved deres hale. Denne er jævnt aftrappet og består af 14 halefjer, i stedet for de normale 12 hos alle andre lorier. De her omtalte 4 former har alle sort næb og kan næppe betragtes som mere end lokalracer af samme art.

C. 11. nr. 1.: *Oreopsittacus arfaki arfaki* (A. B. MEYER) 1874
ARFAK-LORI — Tavle 20

arfak = fra Arfak-bjergene på Ny-Guinea.

NOMENKLATUR: *Trichoglossus (Charmosyna) Arfaki* A. B. MEYER, Verh. zool.-bot. Ges. Wien, *24*, 1874, p. 37 (Arfak Mountains, 3500 feet, New Guinea). *Trichoglossus arfaki* MEYER 1874. *Charmosyna arfaki* BECCARI 1875. *Psitteuteles arfaki* GOULD 1876. *Oreopsittacus arfaki* SALVADORI 1877. *Nanodes arfaki* ROSENBERG.

Engelsk: The Arfak Lory, Blue-cheeked Alpine Lorikeet. Tysk: Keilschwanzlori vom Arfakgebirge.



C. 11. nr. 1: *O. a. arfaki* ///
C. 11. nr. 2: *O. a. major* \\\
C. 11. nr. 3: *O. a. intermedius* ═
C. 11. nr. 4: *O. a. grandis* |||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Generelt mørk grøn. Pande, overhoved til over øjet, men ikke hen bag dette, skulderfjer, vingebuen, bryst- og bugsider og spidsen af halefjerene skarlagenrøde, brystets og bugens sider undertiden med orangegult skær. Tøjler, kinder og øredækfjer mørkt purpuragtigt blå, med rækker af sølvagtigt blålighvide pletter under øjnene. Øvre strubedel ren violetblå. Midten af bugen med en rød plet eller rødt skær. Håndsvingfjerenes yderfane blå, inderfanens og fjerenes underside sortagtig med gult tværbånd over midten. Undervingedækfjerene røde, de nederste dog matsorte, og der er ligeledes et gult tværbånd på basisdelen af vingedækfjerenes underside.

Halens midterste, forlængede fjer grønne, undertiden med stålblåagtigt skær på midten, spidsen rød. Sidehalefjerene sortagtige ved basis, derefter grønne og spidsen rød. Halefjerenes underside gulligt grøn, sidehalefjerenes undertiden gul. Bageste del af underlivet lyst græsgrønt, underhaledækfjerene gulgrønne. Næb og vokshud sorte. Øjet mørkebrunt til orangerødt, nøgne øjenhud blålig. Fødder blyagtige, kløer sorte.

L: 152, V: 77, H: 92, N: 12, L: 9 mm.

♀: Er farvet som hannen med den undtagelse, at dens overhoved ikke er rødt, men fuldstændig grønt, ligesom dens ryg.

UNG HAN: Dens grønne overhoved er mere eller mindre iblandet røde fjer.

UDBREDELSE: Arfak-bjergene i det nordvestlige Ny-Guinea.

Arfak-Lorien er en meget smuk lille langhalet fugl, og dens slægt afviger fra alle andre lorier i verden ved at have 14 halefjer, idet ingen anden lori har hverken mere eller mindre end 12 halefjer. Ellers er der intet exceptionelt ved dens form, og afvigelsen kunne let overses, hvilket den da også blev i begyndelsen. Fuglens elegante form og dens lille skarpt seglformede næb, som minder om, men dog afviger noget fra Charmosyna-arternes og er sort i stedet for rødt, gjorde det forklarligt, at den også har været henført til denne slægt. Det er den mindste af Arfak-Lorierne, men den må betegnes som hovedarten i slægten, til hvilken der har været anvendt 6 artsnavne. Denne typiske form kommer — som dens videnskabelige navn antyder — fra *nordvest-halvøen* og det er karakteristisk for O.a.arfaki, at det røde på dens overhoved når hen over, men ikke længere i forhold til øjet, samt at hannen har en rød bugplet. (Se nærmere om navne og karakteristiske kendetegn under omtalen af underarterne).

I NATUREN: I juli 1873 opdagede Dr. MEYER arten i Arfak-bjergene i ca. 1000 meters højde og BECCARI fandt den almindelig der i 1876. Både FINSCH, GOULD og SALVADORI har beskrevet fuglen. Der findes måske også en melanistisk form af denne art, men kendsgerninger herom må det være fremtidige forskere overladt at udfinde. Man mener, at have observeret hunner uden farvetegning på kinderne med undtagelse af et blegt purpuragtigt anstrøg og har fremsat den teori, at afvigelserne i udseende kan skyldes opholdsområdernes højdeforskelle, men studiet heraf er langtfra tilendebragt.

C. 11. nr. 2: *Oreopsittacus arfaki major* OGILVIE-GRANT 1914
STOR ARFAK-LORI

major = større, forholdsvis stor.

NOMENKLATUR: *Oreopsittacus arfaki major* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *35*, 1914, p. 11. (Utakwa River, 8000 feet, New Guinea).

Engelsk: Greater Blue-cheeked Alpine Lory.

FARVEBESKRIVELSE:

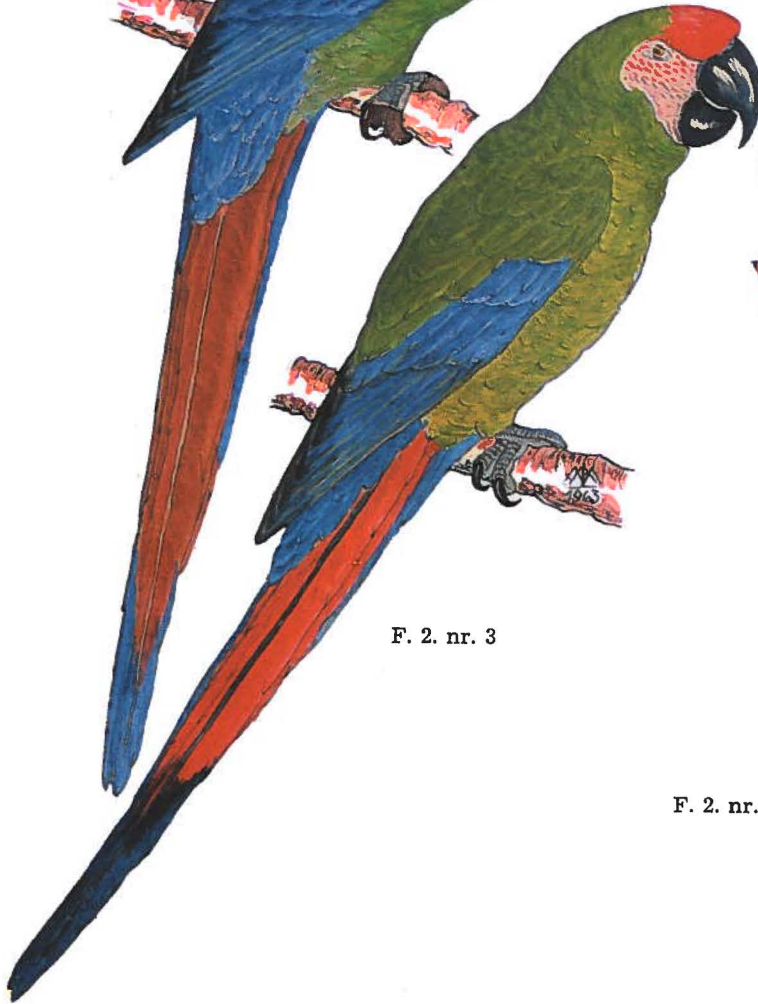
Denne underart ligner ganske O.a.arfaki (C. 11. nr. 1.) med undtagelse af, at hannens røde farve på overhovedet er mere udbredt, så det røde felt når fra panden hen over og et stykke videre bag øjet. Endvidere har O.a.major en karakteristisk rødlig bugplet,

TAVLE 36



F. 2. nr. 6





F. 2. nr. 3

F. 2. nr. 4

F. 2. nr. 3: *Ara militaris mexicana*
F. 2. nr. 4: *Ara militaris militaris*
F. 2. nr. 6: *Ara ambigua ambigua*

som ikke findes hos O.a.grandis (C. 11. nr. 4.) og den har tillige mere eller mindre gult på siderne af underhalen. Dertil kommer, at O.a.major er væsentlig større, dens vingelængde er mindst 90 mm.

Hunnen mangler det røde på overhovedet, men er iøvrigt som hannen.

UDBREDELSE: Vestlige centrale Ny-Guinea: Weyland og Snow-bjergene. Kort, se C. 11. nr. 1.

Denne art benævnes som sydvestlig eller stor Arfak-Lori, men der findes intet nævneværdigt berettet om dens liv i naturen.

C. 11. nr. 3: *Oreopsittacus arfaki intermedius* REICHENOW 1915 MELLEM-ARFAK-LORI

intermedius = mellemste, midterste.

NOMENKLATUR: *Oreopsittacus arfaki intermedius* REICHENOW, Journ. f. Orn., *63*, 1915, p. 124. (Schraderberg, New Guinea).

Engelsk: Blue-cheeked Alpine Lorikeet from Sepik Mountains. Tysk: Keilschwanzlori vom Sepikgebirge.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner O.a.grandis (C. 11. nr. 4.) og mangler som denne det røde bånd over bugen, men er af mindre størrelse og ligger hvad denne angår mellem O.a.grandis og O.a. arfaki (C. 11. nr. 1.). Iøvrigt har hannen ikke det røde felt på overhovedet udbredt så langt bagud som O.a.major (C. 11. nr. 2.), har intet gult ved underhalen og viser det blå felt på vingerne mindre tydeligt og i en mere grumset farve.

♀: Ligner hannen, men har intet rødt felt på overhovedet.

UDBREDELSE: Centrale Ny-Guinea: Schraderberg. Kort, se C. 11. nr. 1.

Denne art er observeret i de syd for Sepik-flodens nedre løb liggende bjerg-områder, som udgør den nordligste del af Bismarck-bjergkæden, men der foreligger intet nærneværdigt om dens liv i naturen.

C. 11. nr. 4: *Oreopsittacus arfaki grandis* OGILVIE-GRANT 1895 VICTORIA ARFAK-LORI — Tavle 20

grandis = stor.

NOMENKLATUR: *Oreopsittacus grandis* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *5*, 1895, p. 15. (Owen Stanley Mountains, New Guinea.) *Oreopsittacus frontalis* REICHENOW 1900.

Engelsk: The Victoria Lory, Blue-cheeked Alpine Lorikeet. Native: »Nitsing-ru« (Kup.), »Don-kon-dable« (Mt. O'mar).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overside mørk grøn. Issen klar rød, dog ikke så lys som hos O.a.arfaki (C. 11. nr. 1.), hvorimod det røde felt på overhovedet har større udbredelse end hos denne. Kinder og øredækfjer mørkblå med hvide pletter i striber, den blå farve er mørkere og de hvide pletter er større end hos O.a.arfaki. Der er intet rødt felt på bugen, skønt der findes nogle røde fjer på flankerne skjult under vingerne. Bryst og bug grønne, underhaledækfjerene grønne og gule. Lårene mørkgrønne. Håndsvingfjerene hovedsagelig sortagtige, udvendigt kantet med blåt, der er mindre lyst og klart end hos O.a.arfaki. Undervingedækfjerene røde, vingernes underside med et gult tværbånd, hvilket er formet af gule pletter på midten af svingfjerenes inderfane. Det blå skær på halen er noget mørkere end hos O.a.arfaki og halens spids er meget mere rød. Iris mørk til sortagtig brun. Næb mørkt gråt eller sort til mørkbrunt, undertiden lysere ved basis. Vokshud og øjenring grå til sort. Fødder grå til gulliggrå.

L: 160, V: 80-90, H: 78-84, N: 18, L: 17 mm. Vægt: 17-20 gr.

♀: Hunnens isse mangler det røde felt og har et gyldengrønt skær. Bugen er helt grøn uden noget orange skær. Kinder og hale som hos hannen.

UDBREDELSE: Sydøstlige Ny-Guinea: Saruwaged- og Herzog-bjergene, Morobé-distriktet, Mount Knutsford, Astrolabe-bjergene, Owen Stanley-kæden og øvre Aroa-flodens område. Kort, se C. 11. nr. 1.

Denne art, som af Reichenow i 1900 blev kaldt O. frontalis, blev i 1908 atter beskrevet og kaldt O. viridigaster af DE VIS, men begge disse navne måtte udgå. MIVART har som den første afbildet typen og oplyser, at de første 2 eksemplarer, der nu findes

i Brit. Mus. blev nedlagt på *Mount Victoria* i Owen Stanley-bjergene og herfra stammer fuglens engelske og danske navn.

I NATUREN: Arten er senere fundet i Viktor Emanuel-bjergene, på Mt. Ifal, i Hindenburg-bjergene ved Ilkivip, Mt. Hagen og Mt. Giluwer, på Mt. Scratchley, Mt. Kubor, Mt. Tafa og i Murray-passet og betegnes som den sydøstlige form af slægten.

Den er observeret i højder fra 1500 til omtrent 4000 meter og beskrives som meget hyppigt forekommende i de blomstrende træer, hvor flokke på en halv snes stykker ses i selskab med andre papegøjer, væsentligst Neopsittacus-arterne. Det er adrætte små fugle, der går ud på selv de tyndeste grene, napper det inderste af blomsterne og svinger sig op på næste gren. Som regel er de dog temmelig rolige og giver kun lejlighedsvis et lille skrig fra sig, men deres rappe vingeslag frembringer en fløjtende lyd under deres altid ligeudrettede flugt.

RAND beskriver deres parringsleg — som han delvis har observeret — således: I et glimt så jeg deres besynderlige krumspring, som udgør en del af legen. Først var en fugl alene og gik hurtigt frem og tilbage ad en gren på et skovtræ. Så hoppede den fra gren til gren, idet den ligesom fløjtede for sig selv i en meget lav tone, medens den hurtigt bevægede hoved og krop op og ned. Nu og da stoppede den op for at æde en blomst. Senere kom fem fugle frem højt oppe i trækronen, som var besat med ganske små frugter, som jeg først troede, at fuglene åd, men de bevægede sig ustandseligt, den ene efter de andre. Til sidst nærmede den ene fugl sig til de andre med spredte vinger, så jeg kunne se dens aftegninger. Den første fugl flygtede og blev forfulgt af en anden gennem grenvævet, hvor jeg tabte dem af syne.

Fældende eksemplarer blev taget i månederne maj, juli og august.

Fugle i ynglekondition blev fundet i maj, juni og juli.

Lord Tavistock oplyser, at den interessante lille fugl blev indført af Mr. Brook i Skotland, men der synes ikke at foreligge oplysninger om dens liv under beskyttede forhold. Lord T. hævder, at samme pleje, som gives C.p.placentis (C. 10. nr. 9.), der jo er en nær slægtning, sikkert også vil være egnet for Victoria Arfak-Lorien.



12.
SLÆGT:
(Neopsittacus)

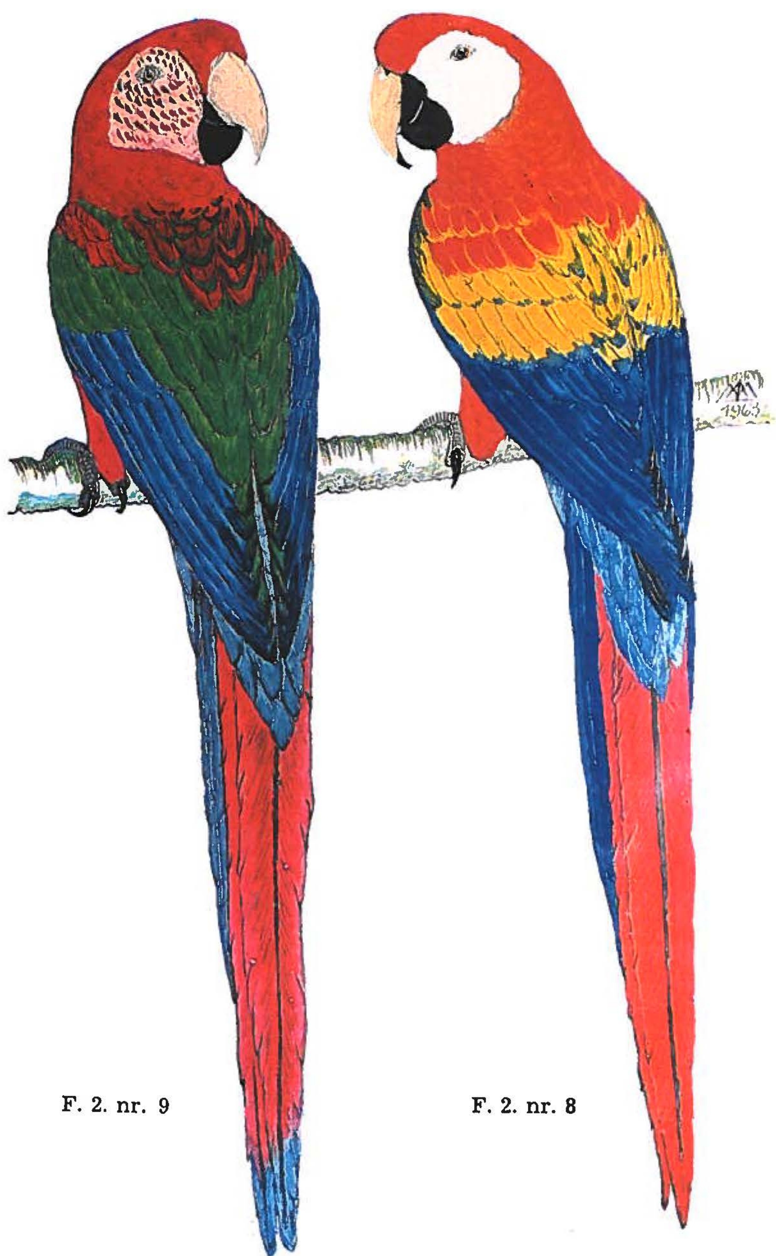
Gua-Lorier

En hidtil ret ukendt slægt, der endnu næppe har gjort sig gældende indenfor liebhaveriet. Den består af små, slanke fugle med et for Lorier påfaldende kraftigt næb. De har hjemme i Ny-Guineas bjergegne og kan deles i 2 arter med henholdsvis 2 og 3 underarter eller racer.

C. 12. nr. 1: *Neopsittacus musschenbroekii musschenbroekii* (SCHLEGEL) 1871
GUA-LORI — Tavle 20 (fejlagtigt angivet som C. 12. nr. 8. på farvetavlen)

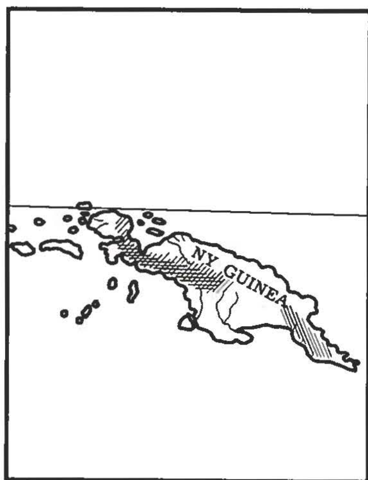
musschenbroekii=opkaldt efter S. C. T. Musschenbroek, en højtstående hollandsk koloniembedsmand, der altid var villig til at støtte og hjælpe videnskabelige forskere. Han var både zoolog, botaniker og sprogforsker, og Leyden-museet ejer flere samlinger, som han har indsendt fra østen. Baron von ROSENBERG, der i 1870 samlede 3 eksemplarer af Gua-lorien, sendte disse til professor SCHLEGEL, der beskrev og opkaldte Gualorien efter van Musschenbroek.

TAVLE 35



F. 2. nr. 8: *Ara macao*
F. 2. nr. 9: *Ara chloroptera*

NOMENKLATUR: *Nanodes Musschenbroekii* »VON ROSENBERG«, SCHLEGEL, Nederl. Tijdschr. Dierk., *4*, 1871, p. 34. (Interior of the northern peninsula of New Guinea = Hatam, Arfak, New Guinea.) *Trichoglossus musschenbroekii* SCLATER 1873. *Neopsittacus muschenbroeki* SALVADORI 1875.
Engelsk: Musschenbroek's Lorikeet. Tysk: Musschenbroeks Keilschwanzlori. Native: »Gua« (Beboerne i Arfak-bjergene).



C. 12. nr. 1: *N. m. musschenbroekii* ///
C. 12. nr. 2: *N. m. major* \\\
C. 12. nr. 3: *N. pallicauda alpinus* ≡

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn. Pande lys græsgrøn; isse, baghoved og nakke gullig olivenbrun med gullige striber. Lyse gulgrønne pletter i rækker på kinderne. Brystet og midten af bugen rød. Svingfjerenes yderfane mørkgrøn. Armsvingfjerenes spids gullig. Undervingedækfjerene og svingfjerenes inderfane ved basis rød, begge med blåsort spids, men de små undervingedækfjer helt grønne. Kropsider og underhaledækfjer gulliggrønne, de sidste med rødt skær på yderfanen. Halens overside grøn, undersiden gul med basis af sidehalefjerenes inderfane rød, alle halefjerenes spids gul med grønligt skær. Næb orangegult. Fødder mørke. Iris gul, øjenringen blålig.
L: 205-215, V: 103-108, H: 102, N: 14, L: 12 mm.
♀: RUSS oplyser, at hunnen adskiller sig fra hannen ved at være græsgrøn på strube og overbryst, hvor hver fjer har blegzinnoberrød kant på yderste del, så disse partier synes bølgetegnede. SALVADORI nævner, at hunnen ligner hannen og at unge fugle har grønt bryst blandet med rødt.
UDBREDELSE: Bjergene i det vestlige Ny-Guinea: Arfak-, Snow-bjergkæderne og Mount Goliath.
I NATUREN: Den hollandske rejsende forsker ROSENBERG hjemsendte sine 3 eksemplarer af Gua-lorien uden angivelse af findested, men dr. A. B. MEYER samlede flere eksemplarer ved Hatam i Arfak-bjergene i omkring 1300 meters højde og oplyste, at den hørte til de derlevende og interessante men sjældne arter. Han betegnede den som mere livligt farvet og med en mindre slank skikkelse end de øvrige arter. I 1896 modtog Tring-museet en hun fra Mount Victoria (i Owen Stanley-bjergene), hvor den beslægtede art N.p.pullicauda (C. 12. nr. 5.) forekommer. Gua-lorien er altså udbredt i Ny-Guinea fra Vogelkop-halvøen og helt ned i det sydlige og sydøstlige Ny-Guinea.

I FANGENSKAB: Gua-lorien er vistnok kun indført levende til Europa en eneste gang, nemlig i 1940, da Mr. Ezra, Foxwarren Park fik et par direkte fra det nordvestlige Ny-Guinea. De levede udelukkende af frø og befandt sig så vel, at Mr. Ezra håbede at få opdræt af dem.

Zool. Mus. i København har flere eksemplarer af den sjældne fugl, bl. a. et skind mrkt. Hatam, Ny-Guinea, juli 1873 (Dr. Meyers coll.). Dette eksemplar er en udvokset hun, som bekræfter, at han og hun er ens af udseende. Desuden har museet et skind mrkt. Duivenbode, Wroblewsky, 14.11.1883, hun (?), der kun afviger ved at have mørkere grønne halefjer og ved, at den gulgrønne spids på halefjerene næsten ikke er synlig.

Den på farvetavle 20 afbildede hun er en ung fugl.

C. 12. nr. 2: *Neopsittacus musschenbroekii major* NEUMANN 1924
STOR GUA-LORI
major = større, forholdsvis stor.
NOMENKLATUR: *Neopsittacus musschenbroekii major* NEUMANN, Orn. Monatsber., *32*, 1924, p. 38. (Schraderberg, New Guinea).
Engelsk: Greater Musschenbroek's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner N.m. musschenbroekii (C. 12. nr. 1.) fra Arfak-bjergene, men er større, har større næb, vinger og hale. Stregerne på hovedets sider er oftest noget skarpere tegnet, det røde på undersiden er meget renere og lysere, og det gule på halefjerenes spids er renere samt uden den grønlige tone, de gule farvefelter er tillige mere udbredt. Næb og vokshud gul, undertiden er næbspidsen grå. Iris rød, rødorange til gul, øjenringen sort til sodgrå. Fødder grå til gulliggrå.

Han og hun er ens af udseende, men hunnen som regel lidt mindre af størrelse, vingelængden er for de kendte eksemplarer opmålt til: ♂: 115,5—123 mm
♀: 111 —116 mm
og vægten varierer for ♂: 42,8—56 g
♀: 42 —54 g

UDBREDELSE: Bjergene i det østlige Ny-Guinea: Schraderberg, Saruwaged, Herzog og Owen Stanley. Kort, se C. 12. nr. 1.

I NATUREN: Denne arts normale opholdsområder ligger over 2000 meter og der er den ikke ualmindelig i de lavere træer i regnskovene. Det berettes, at den i højder omkring 2400 meter fandtes på vestskråningerne af Mount Tafa sammen med N. m. pullicauda (C. 12. nr. 5.), skønt ikke i så stort antal som denne. Begge arter åd af de blomstrende træer, og et nedskudt eksemplar havde stadig blomster i næbbet.

Fuglen bemærkes især på grund af det skingrende skrig, som den lader lyde, når den — parvis eller i små flokke — farer gennem skoven, og det fremhæves, at N. m. major let skelnes fra N. m. pullicauda på grund af sit gule næb og sin lysegule hale i modsætning til N. m. pullicauda's orange næb og orange og grønne hale.

Stor Gua-lori viser nogle forskelligheder, der dog ikke synes at hidrøre fra de geografiske forhold, hvorunder den lever, men en egenskab er dog konstateret at være almengyldig: Kindernes farve er mere grønlig og mindre gul hos de vestligst forekommende fugle. De ret varierende størrelses-forskelle vil fremgå af følgende:

		Vinge:	Hale:
7 ekspl. fra Schraderberg	Berlin-museet	113-120 mm	102-106 mm
2 — - Mt. Goliath	Tring-museet	115-116 mm	84- 98 mm
4 — - Weyland-bjergene	—	114-116½mm	96- 99 mm
2 — - Mt. Sattelberg	—	113-118 mm	100-101 mm
6 — - Owen Stanley Range	—	116-123 mm	102-106 mm
N.m.musschenbroekii til sammenligning		105-112 mm	95- 98 mm

Fuglenes fældetid angives at være månederne april-maj, i ynglekondition begynder de at komme i månederne maj-juni.

C. 12. nr. 3: *Neopsittacus pullicauda alpinus* OGILVIE-GRANT 1914 BRUNNAKKET GUA-LORI — Tavle 21

alpinus = fra alperne, bjergbeboer.

NOMENKLATUR: *Neopsittacus muscrenbrocki (sic) alpinus* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *35*, 1914, p. 12. (Utakwa River, 8000 feet, New Guinea). Col. pl., Ibis, Jubilee suppl. nr. 2, 1915, pl. 6, fig. 1.

Engelsk: Alpine Musschenbroek's Lorikeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner N.m.musschenbroekii (C. 12. nr. 1.), men er mindre og har et væsentligt mindre næb. Pande, issen og en del af nakken er mørkgrønne, hovedsider lysere grønne med svagere gullige skaftstriber, resten af nakken gråbrun. Ryg, vinger, overhaledækfjer og kropsider mørkgrønne. Kroområde, bryst og bug går fra orangerødt over i skarlagenrødt nedadtil. Hale mørkgrøn helt ud i spidsen, de yderste halefjer har en stor rød plet på inderfanen, halens underside mørk oliven. Iris orange til brun, øjenringen mørk til sort. Overnæbbet blodrødt, nuancerende til gult nær spidsen og med denne sortagtig, undernæbbet gulligt, vokshuden mørk gul. Ben sortagtige.

L.: 190, V.: ca. 100, H.: 85 mm.

N.p.alpinus skelnes let fra N.p.pullicauda (C. 12. nr. 5.) ved farven på kro, bryst og bug, som hos N.p.pullicauda er ensfarvet rød.

UDBREDELSE: Bjergene i det vestlige Ny-Guinea: Weyland- og Snow-kæderne. Kort, se C. 12. nr. 1.

I NATUREN: Af eksemplarer, som er nedlagt i april og maj måneder dels i Viktor Emanuel- og dels i Hindenburg-bjergene, fremgår, at voksne fugle har mørk til brun

iris og mørkt gulokkerfarvet til lyst gult næb med sort spids. Disse eksemplarer bar spor af fældning på krop og hale og hannerne (4 ialt) samt en hun (af ialt 3) var i begyndende ynglekondition. Fuglene fra Telefomin-området stemmer i udseende overens med fugle fra Snow- og Weyland-bjergene, idet de har et mere orangefarvet og mindre karmoisinrødt kroområde, ligesom deres hovedsider er mere grønlige og mindre gullige end N.m.pullicauda (C. 12. nr. 5.). De udgør en østlig udvidelse af alpinus-arternes leveområde fra hollandsk Ny-Guinea til ind i begge mandat-territorierne.

N.p alpinus er ret almindelig i småflokke i trætoppene i den mosgroede bøgeskovzone i Ny-Guineas centrale bjergegne. En del eksemplarer er indsamlet i nærheden af Utakwa-floden i omkring 2700 meters højde, hvor de var i fældning i februar måned.

C. 12. nr. 4: *Neopsittacus pullicauda socialis* MEYR 1931 HUON-GUA-LORI

socials = frembringer forbindelse, selskabelig, egnet til at leve i samfund.

NOMENKLATUR: *Neopsittacus pillicauda socialis* MAYR, Mitt. Zool. Mus. Berlin, *17*, 1931, p. 700. (Saruwaged Mountains, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

Den mindst kendte af Gua-loriens lokalracer. Den ligner N.p.pullicauda temmelig meget hvad brystfarven angår, men har mørkere grøn farve på oversiden og på kinderne. Nakken viser kun svag antydning af rødbrunt og øredækfjerene har svage rødlige striber.

UDBREDELSE: Bjergene på Huon-halvøen og i Morobé-distriktet i det østlige Ny-Guinea.



C. 12. nr. 4: *N. p. socialis* ///
C. 12. nr. 5: *N. p. pullicauda* \\\

C. 12. nr. 5: *Neopsittacus pullicauda pullicauda* HARTERT 1896 MØRKHALET GUA-LORI — Tavle 21

pullicauda, af pullus = sortbrun, mørk, og cauda = hale.

NOMENKLATUR: *Neopsittacus pullicauda* HARTERT, Nov. Zool., *3*, 1896, p. 17. (Victoria distrikt, Owen-Stanley Range, New Guinea).

Engelsk: The Alpine Musschenbroek's Lorikeet. Native: »Mary-yeap«(Kubor-bjergene).

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande og forhoved lyst græsgrønne, panderanden mere gulliggrøn; bageste del af issen, baghovedet og nakken mørkt grønne med et svagt brunligrødt skær og nogle meget svage gullige striber. Resten af oversiden mørk græsgrøn. Halen lidt kortere end hos N.m.musschenbroekii (C. 12. nr. 1.) og meget mørkere grøn på oversiden, noget i retning af olivengrøn og uden spor af orange pletter i spidsen. Halens underside mørk brunlig grøn. Den røde farve på bryst og bug er mere udbredt mod kroppens sider end hos N.m.musschenbroekii, hvilket dog varierer med alderen. Næbbet orangegult eller orangerødt, overnæbbet dog oftest gult med grålig spids. Benene gråsorte.

NB: De individuelle afvigelser hos denne art er meget store.

L: 190, V: 102, H: 86-95, L: 12 mm.

UDBREDELSE: Bjergene i det østlige Ny-Guinea: Schraderberg, Mount Scratchley, Owen Stanley- og Wharton-kæderne. Kort, se C. 12. nr. 4.

ROTHSCHILD bemærker, at det synes som om Mr. de Vis har navngivet denne art en gang til, thi Neopsittacus viridiceps, hvilken han har beskrevet som en ny art, er ganske klart min Neopsittacus pullicauda. Siden arten blev beskrevet i 1896 har vi modtaget endnu 4 eksemplarer, hvilke alle er i overensstemmelse med typen.

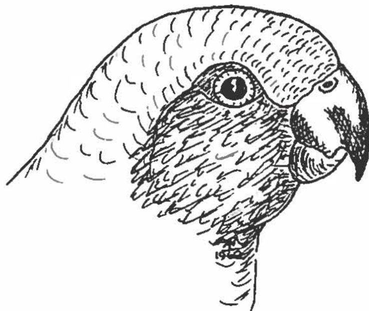
I NATUREN: Fra Papuan-ekspeditionen i 1933-1934 foreligger følgende meddelelser fra

RAND: Omkring Mount Tafas vestlige skråninger var det en meget almindelig fugl. I toppen af blomstrende træer, hvor den sammen med andre fugle søgte føden, var den mere talrigt forekommende end N.m.musschenbroekii (C. 12. nr. 1.). det samme var tilfældet i Murray-passet. Undertiden sås flokke af gnavende fugle i toppen af Ananastræerne, hvor de åd både blomster og frugter. Der kunne være op til 28-30 eksemplarer i et enkelt træ, hvorfra 2-3 stykker ad gangen fløj bort og hvortil et lignende antal ankom, men det skete aldrig, at hele flokken fløj bort på en gang. På Mount Edward sås kun få eksemplarer søgende føde i træerne. Både denne art og N. m. musschenbroekii tilpasser sig den forhåndenværende føde og æder enten blomster eller små frugter, kort sagt, hvad der er for hånden. Ingen af de observerede individer var i ynglekondition. Andet steds oplyses, at fugle fra Mt. Hagen, Kubor og Whagi stemmer godt overens med hverandre og med et eksemplar fra Schraderberg, samt med eksemplarer fra Owen Stanley-bjergene. De har alle den store højrøde kro. Arten berettes at være almindelig i toppen af tæt storskov i op til omkring 2750 meters højde.

Fra en indfødt fra Mt. Wilhelm blev den 11. juni 1950 erhvervet en hun, der øjensynligt havde en unormal hale, der var ikke mindre end 262 mm lang. Halen var mørk gulligbrun på den yderste trediedel og grøn på resten med en mørk skaftstribe. Formen var omtrent som hos Charmosyna papou (C. 10. nr. 23.) og det bemærkes, at det ville være interessant at vide, hvilke fysiologiske eller arvelige betingelser, der var ansvarlige for denne overdrevne vækst.

Et eksemplar, taget i maj måned (vægt 26,5 gram), var i generel fældning. Hos dette var iris cadmiumgult, næbbet næsten engelskrødt med gult nær spidsen, medens denne og næbbets skærende kanter var grålige. Undernæbbet var mørkt gult med rødt nær basis, ben og fødder skiferfarvede.

13.
SLÆGT:
(Psittaculirostris)



Papegøjenæbs-Lorier

Små buttede papegøjer af spurvestørrelse med en ganske kort hale og et meget kraftigt næb med tydelig tandudskæring og fritliggende, store næsebor i vokshuden. De har ikke filegruber i overnæbbet, som papegøjerne og heller ikke trævleformet penseltunge, som lorierne.

Det er udprægede skovfugle, der lever af frugter og bær, men især af frugtkærner, som de piller ud af frugter, de ellers ikke fortærer og endvidere tager de en mængde insekter.

I fangenskab er de meget ivrige efter melorme!

C. 13. nr. 1.: *Psittaculirostris desmarestii occidentalis* (SALVADORI) 1875 VESTLIG PAPEGØJENÆBS-LORI — Tavle 22

occidentalis = vestlig.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus occidentalis* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova, 7, 1875, p. 910. (Salawati, Batanta and western part of the Vogelkop.) *Opopsitta desmarestii, part* SCLATER 1858. *Cyclopsitta blythi, part* WALLACE 1864. *Psittacula desmarestii, part* SCHLEGEL 1864. *Cyclopsittacus desmarestii, part* SALVAD. 1875. *Cyclopsittacus occipitalis (errore)* GUILLEM. 1875. *Cyclopsitta occidentalis* GIEB. 1877.



C. 13 nr. 1: *P. d. occidentalis* ///
C. 13 nr. 2: *P. d. blythi* \\\
C. 13 nr. 3: *P. d. desmarestii* ≡

E: Western Demarest's Fig Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner P.d.desmarestii (C. 13. nr. 3) meget, men kinder, øredækfjer og øvre strube er gyldengule .Den blå plet under øjet er mere bleg og på nogle eksemplarer nærmest en smal streg eller meget lys og mere grønlig. Der er ingen blå plet på baghovedet. Issen er mere lys gyldengul, det røde felt klart orangerødt og nakken er undertiden gullig.

Der er imidlertid meget store farvevariationer hos denne art, den blå plet under øjet kan være meget lys og mere eller mindre udbredt, pande og baghoved kan være mere eller mindre røde, det blå bryst kan undertiden være næppe synligt o.s.v.

L: 220, V: 105, H: 60, N: 20, L: 15 mm.

UDBREDELSE: Øerne Salawati og Batanta samt den overfor liggende kyst af Vogelkop-halvøen.

En meget lidt kendt underart, om hvilken RUSS allerede i 1881 meddelte, at han måtte nøjes med at nævne den, da den næppe havde udsigt til at blive levende indført, endsige at få betydning for liebhavere. ROTHSCHILD oplyste i begyndelsen af dette århundrede, at Tring-museet havde tre eksemplarer fra ubestemte lokalområder; de var undersøgt og beskrevet af SALVADORI. Senere er arten nærmere lokaliseret, men er kun observeret i få eksemplarer, og man kender så godt som intet til dens naturliv.

C. 13. nr. 2: *Psittaculirostris desmarestii blythi* (WALLACE) 1864 BLYTHS PAPEGØJENÆBS-LORI

blythi, opkaldt efter EDWARD BLYTH (1810-1873), en af de mest kendte ornitologer i det 19. århundrede. Curator i det ornitologiske selskab i London, i 22 år curator i »The Asiatic Society og Bengal Museum«, Calcutta. Udgiver af mange berømte ornitologiske værker, æresmedlem af B.O.U. m. m. *Alfred A. Wallace* opkaldte fuglen til ære for BLYTH, som »først vakte min opmærksomhed om denne arts særpræg i forhold til de beslægtede arter«.

NOMENKLATUR: *Cyclopsitta blythi* WALLACE, Proc. Zool. Soc., London, 1864, p. 284. (Misol.) *Psittacula desmarestii, part* G. R. GRAY 1861. *Opopsitta desmarestii, part* ROSENBERG 1862. *Cyclopsittacus blythi* SALVADORI 1875.

Engelsk: Blyth's Fig Parrot. Tysk: Blyths Zwergpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner P.d.occidentalis (C. 13. nr. 1) overordentlig meget, men afviger ved at mangle den blå plet under øjet og ved at være lidt mindre. Disse afvigelser er fundet så konstante, at fuglene på Mysol synes at have udviklet sig til en afvigende lokalrace.

L: 205, V: 110, H: 57, N: 20, L: 15 mm.

UDBREDELSE: Øen Mysol. Kort, se C. 13. nr. 1.

Såvel RUSS som SALVADORI og ROTHSCHILD oplyser, at det væsentligste skelnemærke mellem P.d.desmarestii (C. 13. nr. 1.) og P.d.blythi er den blå plet under øjet, som altså er tilstede hos demarestii, men mangler hos blythi. Psittaculirostris-fugle

uden blå øjeplet er kun kendt fra øen Mysol, men der er dog på øen nedlagt en blythi-han med to-tre grønligt-blå fjer under øjet.

En sjælden fugl, hvoraf Tring-museet kun havde 3 eksemplarer, Brit. Mus. 1 eksemplar anført i sit katalog.

C. 13. nr. 3: *Psittaculirostris desmarestii desmarestii* (DESMAREST) 1826 DESMARESTS PAPEGØJENÆBS-LORI — Tavle 22

desmarestii, navngivet efter Anselme-Gaëtan Desmarest (1784-1838), professor i zoologi ved Ecole Veterinaire i Alfort og korresponderende medlem af Acedemie des Sciences. D. hævdede, at GARNOT & LESSON venligst havde opkaldt denne fugl efter ham, men det var Desmarest selv, der først beskrev fuglen under sit eget navn. GARNOTs første beskrivelse fremkom i 1828.

NOMENKLATUR: *Psittacus Demarestii* DESMAREST, Dict. Sci. Nat., éd Levrault, *39*, 1826, p. 89. (Dorey — now Manokwari — New Guinea.) *Cyclopsitta desmarestii intermedia* VAN OORT, 1909. *Psittacula desmarestii* LESS. et GARN. 1828. *Cyclopsitta desmarestii*, BP. 1854. *Opopsitta desmarestii*, SCLATER 1860. *Cyclopsittacus desmarestii*, SUND. 1872. *Cyclopsittacus desmaresti* SALVADORI 1891.

Engelsk: Desmarest's Fig Parrot. Tysk: Desmarests Zwergpapagei, Rotkappenpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, oversiden mørkere, undersiden blegere og mere gulliggrøn. Overhoved orange til zinnober på forhovedet. Kinder og øredækfjer grønne med gyldent islæt. En del fjer med blå spids danner bl. a. i nakken en båndformet plet. Struben grøn. To tværbånd over brystet, det ene blåt, det andet orangebrunt. Overgump og overhaledækfjer olivengrønne. Hånddækfjer og håndsvingfjerenes yderfane blåliggrøn mod basis, håndsvingfjerene har tillige en smal gul kant på yderfanen mod spidsen. Svingfjerenes underside brun, men gullig ved roden. Undervingedækfjerene blegt grønne; på de inderste store vingedækfjer findes en næppe synlig orange plet på inderfanen. Halens overside olivengrøn, undersiden olivenfarvet. Iris bleggul. Næb sort. Fødder blyfarvede.

♀: Næsten som hannen, dog er det smalle blå nakkebånd meget utydeligt og kindernes og øreomgivelsernes farve er mere grønlig.

UNGE FUGLE: Farverne omtrent som de voksne fugles, men issen er mere mat og grumset gul.

L: 221, V: 107, H: 62, N: 18, L: 15,5 mm.

UDBREDELSE: Nordvest-Ny-Guinea, Vogelkop og Onin-halvøen. Kort, se C. 13. nr. 1.

I NATUREN: En af de største og vel den mest karakteristiske af Papegøjenæbs-lorierne, hvis næb er stærkt sideværts sammentrængt, det er højere end det er bredt. Desuden har overnæbbet et kraftigt tandudsnit, hvorved undernæbbet får en stærkt stigende forkant. Fuglen har ikke penseltunge.

A. B. MEYER har fundet den hyppigt forekommende på Vogelkop-halvøen, ROSENBERG har observeret den på øerne Mysol og Salwatty, og FRANK har set den på Aruøerne, men de meddeler så godt som intet om dens liv i naturen.

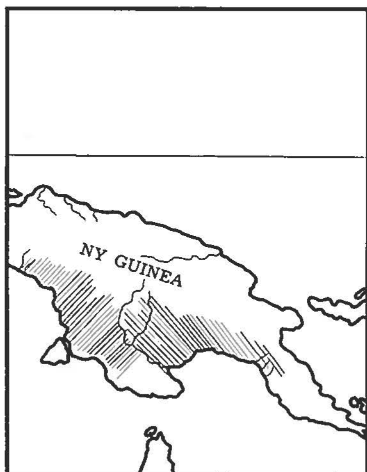
Flere tyske forfattere benævner Cyclopsittacus — altså Psittaculirostris-arterne — som Rundnæbspapegøjer.

C. 13. nr. 4.: *Psittaculirostris desmarestii godmani* (OGILVIE-GRANT) 1911 GODMANS PAPEGØJENÆBS-LORI

godmani, opkaldt efter *dr. Frederick Du Cane Godman* (1834-1919), engelsk ornitolog, entomolog, botaniker, fugle- og plantesamler m.m. Han berejste næsten hele verden og samlede overalt, i mange år i samarbejde med oberst *Salvin*, og de to mænd bestemte i 1885, at deres samlinger skulle overdrages til British Museum, hvis fugleskind-samlinger derved blev beriget med ikke mindre end over 520.000 skind. Godman udgav mange afhandlinger og ornitologiske værker, hovedsageligt om fuglene i Central- og Syd-Amerika. Han var indehaver af et meget stort antal ærestitler.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus godmani* OGILVIE-GRANT, Bull. Brit. Orn. Cl., *27*, March 1911, p. 67. (Upper Mimika River, New Guinea). *Cyclopsitta blythi meeki* ROTHSCHILD 1911.

Engelsk: Godman's Fig Parrot.



C. 13 nr. 4: *P. d. godmani* ///
C. 13 nr. 5: *P. d. cervicalis* \\\

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Meget lig P.d.occidentalis (C. 13. nr. 1.) og P.d.blythi (C. 13. nr. 2.) og ligner specielt sidstnævnte ved ikke at have nogen grøn plet under øjnene. Den er generelt grøn, men afviger fra de nævnte arter ved at have smalle, forlængede fjer på kinder og strube, så der dannes et tydeligt formet orangegult skæg, der er lige så langt som hos P.s.edwardsi (C. 13. nr. 7.). Issen og baghalsen er skarlagen-orange og et lyst orangegult bånd tværs over overryggen kontrasterer hermed, men der er intet blåt bånd over nakken. Et tydeligt irgrønblåt bånd findes tværs over brystet og når ud på brystets sider, men der er intet spor af rødt på kroområdets sider og intet gult bånd på kroppens underside. Iris lys nøddebrun, øjenhuden sort. Næbbet sort. Fødderne lyst olivengrønne.
♀: og unger ligner hannen med undtagelse af, at det gule nakkebånd mangler, ansigtsfjerene er mindre udviklede og det grønblå brystbånds fjer er sortkantede i spidsen. Hunnens vingelængde er omkring 112 mm og halens længde lidt mindre end det halve heraf. L: — V: 119, H: 65 mm.
UDBREDELSEN: Sydlige skråninger af bjergkæderne fra Mimika- til Fly-floden i Syd-Ny-Guinea.

Arten blev opdaget af B.O.U.-ekspeditionen til Hollandsk Ny-Guinea i 1909-1911, undersøgt og beskrevet af OGILVIE-GRANT efter et eksemplar fra øvre Mimika-flod, hvilket nu findes i British Museum. *Albert S. Meek* fandt næsten samtidig ved Eilanden-floden og i cirka 1800 meters højde nogle eksemplarer, der fik betegnelsen Cyclopsitta blythi meeki og som viste sig at være af samme art. De blev beskrevet af ROTHSCHILD & HARTERT og fandtes i Tring-museet.

Godmans Papegøjenæbslori blander sig i naturen med Blånakket Papegøjenæbslori (C. 13. nr. 5.).

C. 13. nr. 5.: *Psittaculirostris desmarestii cervicalis* (SALVADORI & D'ALBERTIS) 1875 BLÅNAKKET PAPEGØJENÆBS-LORI — Tavle 22

cervicalis = hovedpude.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus cervicalis* SALVADORI & D'ALBERTIS, Ann. Mus. Civ. Genova, 7, 1785, p. 811. (Mount Epa, New Guinea). *Cyclopsitta cerviralis* GIEB. 1877.

Engelsk: Blue-naped Fig-Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn, undersiden mere bleg og gullig. Pande, isse, nakke, kinder og hals orangerøde. En smal, gul nakketværstribe følges af et bredt nakkebånd. Resten af oversiden nærmest smaragdgrøn. Håndsvingfjerene kantet med blåt og armsvingfjerene med gul spids, de inderste med gul inderfane og på de inderste store vingedækfjer findes en skjult rød plet. Den røde strube afgrænses af en smal gul stribe hvorunder findes et smalt blåt tværbånd, medens resten af kroppens underside er blegt grøn. Kropsiderne har et blåligt skær. Iris mørk rød. Næbbet sort. Fødderne askefarvede.

UNGE FUGLE: Ifølge SALVADORI er oversiden grøn, overhovedet orangerødt, mere gulligt henimod baghovedet. Kinder og øvre øredækfjer orangerøde, nedre øredækfjer blå. Hage gul med rødt skær, struben gyldengul. Hele baghalsen lyst blå. Ryg, overgump og overhaledækfjer grønne. Brysttværbåndet klart blåt, brystsiderne blegt blå. Kroppens underside grøn, men brystet med gult skær. Svingfjerene brune, håndsvingfjerene med smal gul kant på yderste halvdel. Svingfjerenes underside blegt gul ved roden. Undervingedækfjerene blegt blåliggrønne. Inderste store vingedækfjer med en skjult orange plet på inderfanen. Halens overside grøn, undersiden oliven. Næb sort. Fødder grønlige. Iris gulliggrøn.
L: ca. 205, V: 115, H: 57, N: 20, L: 16 mm.

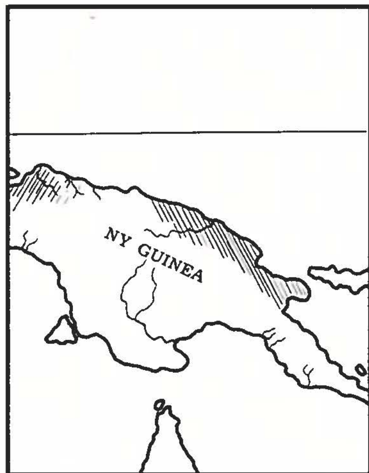
NB: Ifølge SALVADORIs første beskrivelse af voksne fugle, har disse gult, men ikke blåt nakkebånd, medens unge fugle har blå nakke, og ROTHSCHILD oplyser, at Tring-museet har modtaget 2 eksemplarer, samlet af E. Weiske ved øvre Brown-flod. Disse stemmer overens med SALVADORIs beskrivelse af unge fugle, men Tring-museet er ikke i stand til på dette grundlag at bekræfte oplysningerne om de ekstraordinære afvigelser mellem gamle og unge fugles fjerdragt, som — hvis de er korrekte — er enestående i slægten Psittaculirostris (Cyclopsitta) og viser, at P.d.cervicalis er en yderliggående særegen form af P.d.desmarestii.
UDBREDELSE: Sydøstlige Ny-Guinea fra Kumusi-floden i nord og Fly-floden i syd og videre mod øst. Kort, se C. 13. nr. 4.

C. 13. nr. 6.: *Psittaculirostris salvadori salvadori* (OUSTALET) 1880 SALVADORIS PAPEGØJENÆBS-LORI

salvadori, opkaldt efter *greve Adelardo Tommaso Salvadori Paleotti* (1835-1823) — se nærmere under C. 6. nr. 12.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus salvadori* OUSTALET, Bull. Assoc. Sc. France, 1880, p. 172. (North Coast of New Guinea between lat. 136° 30' and 137° E.) *Psittaculirostris salvadori salvadori* PETERS 1961.

Engelsk: Salvadoris Little Pigmy Parrot. Tysk: Salvadoris Zwergpapagei.



C. 13 nr. 6: *P. s. salvadori* ///
C. 13 nr. 7: *P. s. edwardsii* \\\

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, undersiden blegere og gullig. Forhovedet blåliggrønt. Nakke og kinder gyldengule til olivenfarvede, fjerene på kinderne meget smalle og forlængede, så de kan opfattes som bakkenbarter. Bag øjet en blå plet. Brystet rødt. Næbbet sort. Fødder grønligt sorte.
♀: Grøn, mørkere på oversiden, undersiden blegere og mere gullig. Issen græsgrøn med blå streger. Kindernes fjer smalle og stærkt forlængede, gullige. Bag øjet en blå plet. Bageste del af baghalsen gulliggrøn. Bryst med et bredt, blegt grønligt tværbånd, brystsiderne med orangebrunt skær. Vingerne blåligt grønne, foroven som ryggen. Svingfjerene gule på inderfanen, de inderste store vingedækfjer nærmest ryggen med en skjult orange plet på inderfanen, undervingedækfjerene blegt grønne. Halen temmelig lang, blåliggrøn på oversiden, oliven på undersiden. Næb sort. Fødder blyfarvede.
UNGE FUGLE: Mørkere end hannen, bryst blåligt plettet med rødt.
L: 221, V: 120, H: 91, N: 19,5, L: ? mm.
UDBREDELSE: Nordlige kyst af Ny-Guinea fra Geelvink-bugten mod øst til Mamberanofloden og måske endnu østligere.

Denne art ligner altså P.d. desmarestii (C. 13. nr. 3.) en del, men afviger ved det noget strittende skæg og ved, at dens pande er rød og ikke bagtil går over i orangerødt, men snarere er blåligaskegrøn. Fuglen har virkelig et ganske særpræget udseende.

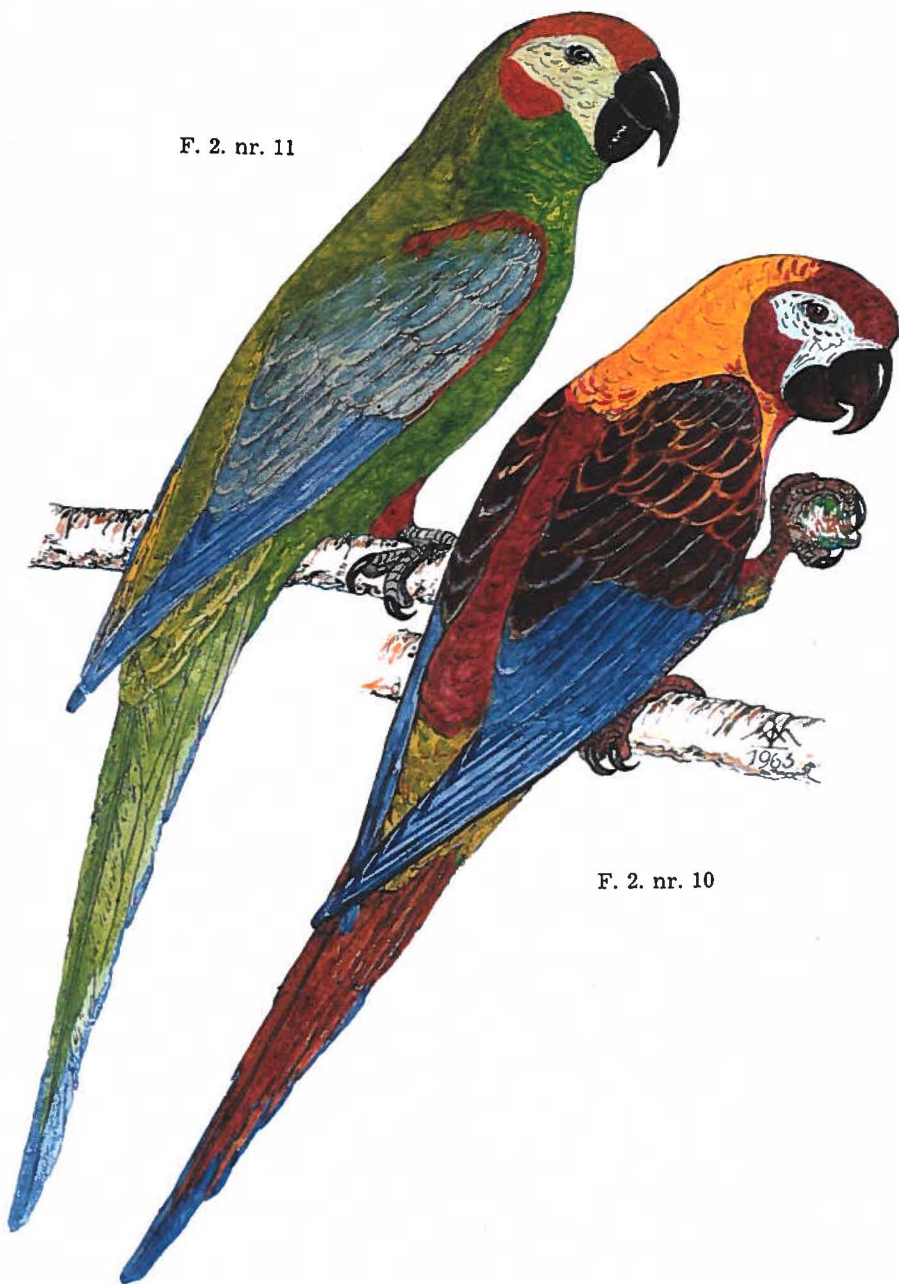
C. 13. nr. 7.: *Psittaculirostris salvadori edwardsii* (OUSTALET) 1885 MILNE-EDWARDS PAPEGØJENÆBS-LORI — Tavle 22

edwardsii, opkaldt efter *professor Alphonse Milne-Edwards* (1835-1900), direktør for Museum d'Histoire Naturelle og for Menagerie de Jardin des Plantes, Paris, udgiver af en række videnskabelige ornitologiske og botaniske værker og indehaver af en lang række videnskabelige udmærkelser og ærestitler.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus Edwardsii* OUSTALET, Ann. Sci. Nat. Zool. *19,* 1885, art. 3, p. 1. *Cyclopsittacus purpuratus* MADARASZ 1902.

Engelsk: Milne-Edward's Fig Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Pande og isse lysegrønne, hvilket går over i et gråt og et tilstødende sort nakke-



F. 2. nr. 10: *Ara tricolor*
F. 2. nr. 11: *Ara rubrogenys*

tværbånd. Resten af oversiden grøn, vingerne og halefjerenes overside mørkere grønne. Kindfjerene er forlængede som hos P.d.godmani (C. 13. nr. 4.), men er delt i to dele, hvoraf den forreste er lyst skarlagen, den bageste orange med blå spidser, begge dog med et gyldent skær. Forreste del af kroppens underside er zinnoberrød til skarlagen med et dybblåt bryst-tværbånd, kroppens sider, bugen og underhalefjerene er gyldengrønne til gyldengullige. De inderste store vingedækfjer har røde og gule, skjulte pletter på inderfanen. Håndsvingfjerene er sorte med grønligblå kanter på yderfanen og gule kanter mod spidsen. Svingfjerenes underside brun, men svovlgul mod basis. Undervingedækfjerene grønligblå. Næb og fødder sortagtige. Iris brun til rød.
L: 180, V: 117, H: 100, N: 20 mm.
♀: Grøn, pande, tøjler og isse gulligt græsgrønne. Baghovedet gråligt og indkredset bagtil af et bredt sort bånd. Kinder og strube dækket med lange smalle røde fjer. Øredækfjer meget lange og smalle ligesom kindfjerene. Forreste øredækfjer gule, midterste røde og de bageste turkisblå. Et bredt bånd over brystet blåt. Bryst, bug og underhaledækfjer gulliggrønne, nogle af brystfjerene plettet med rødt på kanterne. Vinger grønne, håndsvingfjerene blåligt grønne på yderfanen. Svingfjerene sorte på undersiden, men svovlgule mod basis. Skulder- og undervingedækfjer blegt irgrønne. Halens overside grøn, undersiden oliven. Fødder mørke. Iris brun til rød.
L: 178, V: 112, H: 57, N: 19½, L: 13 mm.

UNGE FUGLE: Den voksne han har rødt bryst, den unge han og hunnerne har grønt bryst. Meget unge fugle har korte gullige fjer med røde pletter på kinderne; øredækfjerene er smallere og grønligt gule.

UDBREDELSE: Nordlige kyst af Ny-Guinea fra Humbolt-bugten til Huon-halvøen. Kort, se C. 13. nr. 6.

En meget særpræget lori, der på tysk kaldes Bartpapagei (Skægpapegøje). Iflg. IREDALE — og som det fremgår af nomenklaturen — skulle der findes to underarter, den ovenfor beskrevne og *Cyclopsittacus purpuratus* fra Salomon-øerne. Denne art hævdes at have kroppens underside mørk purpurrød på midten og øredækfjer med purpurrød basisdel og gul spids. Den er dog ikke anerkendt som underart, men anses for identisk med P.s.edwardsii og dens findested er korrigeret til egnene omkring Astrolabe-bugten på Ny-Guineas østkyst.

P.s.edwardsii's udbredelsesområde synes iøvrigt at udgøre det meste af det tidligere tyske Ny-Guineas territorium, den er i de senere år bl. a. også fundet ved det nordlige vandskel i Bismarck-bjergene.

14.
SLÆGT:
(Opopsitta)
Dværg-Lorier

Ganske små lorier med forholdsvis stort hoved og kraftigt næb. Størrelse som Agapornider, med en særdeles kort, kegleformet hale og tilspidsede halefjer. Fuglene er grønne med sortblå, gule og røde aftegninger på hoved, bryst og kropsider. Ejendommeligt for denne slægt er de røde kanter på de inderste armsvingfjer.

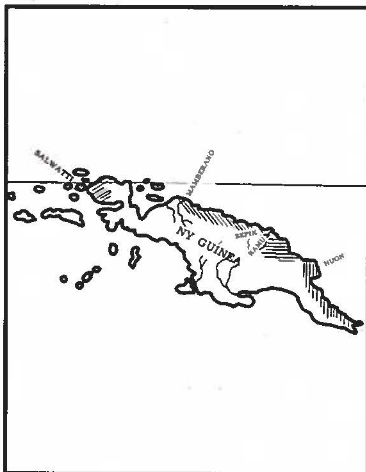
Dværglorierne lever både på Ny Guinea og i Australien. Der forekommer i de 2 arter en mængde afvigelser, så lokalracernes antal udgør ikke mindre end 14.

C. 14. nr. 1.: *Opopsitta gulielmi III gulielmi III* (SCHLEGEL) 1866 SORTKINDET DVÆRG-LORI

gulielmi III - kong Guillaume III=Vilhelm III af Nederlandene (1817-1890), efter hvem *Schlegel* opkaldte denne art. Kongen var protektor for den hollandske ekspedition til Ny-Guinea, der ledEdes af *dr. Bernstein,* som døde under ekspeditionen i 1865. Også den lille Konge-Paradisfugl - Rhipidornis gulielmi III MEYER 1875 er opkaldt efter den hollandske konge.

NOMENKLATUR:*Psittacula gulielmi III* SCHLEGEL, Ned. Tijdschr. Dierk. III, p. 252, 1866. *Cyclopsitta guglielmi III* G. R. GRAY 1870.*Cyclopsittacus guglielmi tertii* SALVADORI 1876. *Cyclopsittacus guglielmi III* SALVADORI 1880. *Nannopsittacus gulielmi III* IREDALE 1956.

Engelsk: Black-cheeked or King of Holland's Fig Parrot. Tysk: König Wilhelms III Zwergpapagei, Bernsteins Zwergpapagei.



C. 14 nr. 1: *O. g. III gulielmi III* ///
C. 14 nr. 2: *O. g. nigrifrons* \\\
C. 14 nr. 3: *O. g. ramuensis* ≡
C. 14 nr. 4: *O. g. amabilis* |||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, oversiden mørkere, undersiden lysere, gulliggrøn. Forhoved, øjenbrynsstribe og en smal stribe under øjet samt en plet bag øjet blå. Tøjler, hovedsider og strube bleggule. En lodret stribe på kinderne sort. Bryst orange. Vinger brune, håndsvingfjer blå på yderfanen. Undervingedækfjer grønne, fjerene nær vingebuen blålige. Inderste store vingedækfjer med en skjult gul plet. Halens overside grøn, undersiden mørk grønlig. Næb og nøgne øjenhud sort. Iris og fødder mørke.

♀: som han med undtagelse af, at kinderne er gule, øredækfjerene og halssiderne orange, et sort bånd afgrænser de gule kinder fra de orange øredækfjer og hovedets sider og kinderne er forneden kantet med et grønligt bånd, som rækker til struben. Brystet er gulliggrønt.

L: 160, V: 97, H: 30, N: 16, L: 13 mm.

UDBREDELSE: Øen Salawati og den overfor liggende kyst af Vogelkop-kalvøen.

Den senere så kendte *dr. Otto Finsch,* som på den tid var assistent ved Rigsmuseet i Leyden, oplyser, at dette museum modtog 4 eksemplarer af den prægtige lori fra *dr. Bernstein,* der — som Finsch skriver — »syntes kaldet til at skaffe os en bedre indsigt i de zoologiske forhold i Ny-Guinea«. Sortkindet Dværg-Lori er en sjælden fugl, som kun er til stede i få eksemplarer i museernes samlinger; British Museum har således kun 2 skind, som er erhvervet ved køb.

C. 14. nr. 2.: *Opopsitta gulielmi III nigrifrons* (REICHENOW) 1891
SORTPANDET DVÆRG-LORI

Nigrifrons, af nigri = sort og frons = pande, forside, front.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus nigrifrons* REICHENOW, Journ. f. Orn., 39, 1891, p. 217 (advance separatesissued, 20. Mar., 1891) (Augusta River, New Guinea.)

E: Black-cheeked Fig Parrot from tre Sepik River.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner O. g. III melanogenia (C. 14. nr. 5.), men er større. Forhovedet er dybsort, undertiden dog med en svagt blåsort nuance. Sort øreplet; fjerene på kinderne ikke forlængede, men med normal bredde. Halen temmelig kort og halefjerene ikke spidse. Bryst orange til lysegult. Svingfjerenes inderfane sort uden gule kanter.

Hunnen ligner hannen med undtagelse af, at forhovedet er brunsort og brystet grønligt orange til blegt orangefarvet.

L: 140, V: 91—94, H: 40, N: 15, L: 12 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Ny-Guinea fra Mamberano-floden til Sepik-flodens nedre løb. Kort, se C. 14. nr. 1.

Det typiske eksemplar af denne form er ifølge *Hunstein* fundet nær Augusta-floden i det nordlige Ny-Guinea og ROTHSCHILD meddelte i 1901, at man kun kendte arten derfra og at Tring-museet intet eksemplar besad. Salvadori oplyste, at han kun kendte arten fra den publicerede beskrivelse. IREDALE nævner, at denne interessante form er beskrevet fra Sepik-flodens område.

C. 14. nr. 3.: *Opopsitta gulielmi III ramuensis* (NEUMANN) 1915
SORTHOVEDET RAMU-DVÆRG-LORI

ramuensis = fra Ramu-flodens område.

NOMENKLATUR: *Opopsitta nigrifrons ramuensis* NEUMANN, Orn. Monatsber., *23,* 1915 p. 180. (Foot of the Bismarck Range, New Guinea.)

TAVLE 38



F. 2. nr. 12: *Ara auricollis*
F. 2. nr. 14: *Ara severa severa*
F. 2. nr. 15: *Ara spixi*

E: Black-cheeked Fig Parrot from the Ramu Valley.

FARVEBESKRIVELSE:

En form, der står midt imellem O. g. III nigrifrons (C. 14. nr. 2.) og O. g. III amabilis (C. 14. nr. 4.) Hos begge køn er pande og forhoved sort som hos nigrifrons. Hos *ramuensis* forekommer dog det bemærkelsesværdige, at kun hunnen har sort kindplet, hvorimod hannen er uden denne prydelse. Hannens bryst er kun lidt lysere end hunnens. Hos hunnen er orangefarvens tone på brystet ganske lig farvetonen hos nigrifrons-hunnen, altså ikke så smukt oragerød, som hos den udfarvede amabilis-hun.

I 1912 oplyser ROTHSCHILD, at vingemålene hos de tre hinanden nærstående arter er:

O. g III nigrifrons (3 ekspl.) .... 91—94 mm
O. g. III ramuensis (5 ekspl.) .... 82—85 mm
O. g. III amabilis (5 ekspl.) .... 79—84 mm

UDBREDELSE: Nordlige Ny-Guinea i Ramu-flodens område og ved foden af Bismarck-bjergene. Kort, se C. 14. nr. 1.

Der er nedlagt en enkelt hun med svagt blåligt skær på kindpletten. Iflg. IREDALE skal O. g. III ramuensis være forkastet som separat form og være henført til O. g. III nigrifrons, c 14 nr. 2 da deres nære opholdsområder gjorde det tvivlsomt, om de konstant kunne skelnes fra hinanden.

C. 14. nr. 4.: *Opopsitta gulielmi III amabilis* (REICHENOW) 1891
MACILWRAITHS SORTHOVEDET DVÆRG-LORI — Tavle 41

amabilis = yndig. Mac Ilwraith af firmaet Mac Ilwraith, Mac Eacharn & Co. har givet navn til denne af ROTHSCHILD beskrevne fugl.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus amabilis* REICHENOW, Journ. f. Orn., *39,* 1891, p. 432. (Saparako, Huon Gulf). *Cyclopsittacus macilwraithi* ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl., *7,* 1897, p. 21. (Northern Coast of Brit. New Guinea.)

E: Mac Ilwraith's Fig Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner O. g. III nigrifrons, men er af mindre størrelse og har afvigende udbredelse af hovedets sorte farvefelter. Panden til midten af issen og en stribe rundt om øjnene er sorte. Panden har et mat blåligt skær i en farvetone, der ligger midt imellem den blå på hovedet af O. g. III suavissima (C. 14. nr. 7.) og den sorte på hovedet af O. g. III melanogenia (C. 14. nr. 5.). Under det sorte under øjet har den et gult felt, der omfatter ørepletten, som ikke viser sort. Halsen, kroppens overside inclusive overvingedækfjerene og halen er mørkt græsgrønne. Hovedets og halsens sider samt hele brystet gulbrune med kraftigt gult skær. Bug, flanker, lår og underhaledækfjer æblegrønne. Hånd- og ydre armsvingfjer sorte med klart blå yderfaner, mere blå end hos de øvrige beslægtede arter. Inderste armsvingfjer grønne med sorte inderfaner, der er kantet med lysebrunt. Undervingedækfjer æblegrønne med klar blå kant på yderfanen. Iris brun. Næbbet dybbrunt.

L: 125—130, V: 79—84, H: 35—37, N: 13—14, L: 10—11 mm.

♀: Næsten som hannen, men som regel med mere orangetonet bryst. Desuden har hunnen en sort plet på kinderne, der også har et blåt skær.

UDBREDELSE: Sydøstlige Ny-Guinea fra Huon-halvøen østpå til Milne-bugten. Kort, se C. 14. nr. 1.

Det har voldt forskerne stort besvær at komme til klarhed over, at O. g. III amabilis og Cyclopsittacus macilwraithi udgjorde den samme form og at de ikke — som først antaget — kunne skelnes ved hjælp af den varierende vingelængde.

ROTHSCHILD opdelte også de da kendte arter af Opopsitta gulielmi III i to grupper: nigrifrons-gruppen og melanogenia-gruppen, fordi — som han skrev — „hannerne altid kan skelnes ved mangel på eller tilstedeværelse af gule kanter på armsvingfjerene og ved det blege bånd på struben, medens hunnerne frembyder mange påfaldende differencer".

Til nigrifrons-gruppen henregnedes:		*og til melanogenia-gruppen:*	
Cyclopsitta nigrifrons	— C. 14. nr. 2.,	Cyclopsitta melanogenia	— C. 14. nr. 5. og
„ macilwraithi	— C. 14. nr. 4.,	„ suavissima	— C. 14. nr. 7.
„ amabilis	— C. 14. nr. 4.	uden gule kanter på armsvingfjerene.	
„ gulielmi III	— C. 14 nr. 1.		

ROTHSCHILD og flere mente tillige først, at de citrongulbrystede og orangebrystede fugle udgjorde hver sin art og det tog nogen tid, inden det blev erkendt, at det drejede sig om en kønsforskel. Dernæst måtte endnu en fejltagelse opklares, nemlig, at de lysbrystede fugle skulle være hunner og de mørkbrystede være hanner. Denne i og for sig rimelige antagelse viste sig også at være forkert, de citrongulbrystede fugle er nemlig hannner og de mørkere orangebrystede fugle er hunner. Endelig måtte den nævnte gruppeinddeling også opgives, da grundlaget for flere arters vedkommende næppe var konstant for hannerne og slet ikke for hunnerne.

C. 14. nr. 5.: *Opopsitta gulielmi III melanogenia* (SCHLEGEL) 1866.
HVID- og SORTKINDET DVÆRG-LORI
melanogenia, af melano = sort, og genia = kind.

NOMENKLATUR: *Psittacula melanogenia* „VON ROSENBERG“ SCHLEGEL, Nederl. Tijdschr. Dierk., *3,* 866, p. 330. (Aru Islands). *Psittacula melanogenys* FINSCH 1868. *Cyclopsitta melanogenia* G. R. GRAY 1870. *Cyclopsittacus melanogenys* SALVAD. 1876. *Cyclopsittacus fuscifrons* SALVAD. 1870.

C. 14 nr. 5: *O. g. III melanogenia* ///
C. 14 nr. 6: *O. g. fuscifrons* \\\
C. 14 nr. 7: *O. g. suavissima* ≡

E: Black-cheeked Dwarf Parrot,
T: Schwarzstirninger Zwergpapagei, Zwergkakadu.
Native: „Joa“. (Indfødte på Aru).

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Pande, øjeomgivelser og en plet bag øjet sortbrune. Tøjler og forreste del af hovedets sider hvidlige. På bageste del af kinderne en stor sort plet. Øvrige overside grøn. Strube blålig. Bryst orange. Undersiden af kroppen grøn, lysere og mere gullig end oversiden. Kroppens sider med orangegult skær. Vingedækfjer: De store med en gul plet på inderfanen, hånddækfjerene blå, undervingedækfjerene lysegrønne. Svingfjerene: De inderste som ryggen, de øvrige gråbrune, håndsvingfjerenes yderfane blå. Halen grøn. Øjet brunt. Næbbet sort. Fødderne olivenbrune.
L: 118—125, V: 80—82, H: 32—34, N: 11—13, L: 10—11 mm.
♀ Ligner hannen, dog er panden mere brun end sort og det hos hannen hvide på hovedsiderne er hos hunnen orangefarvet, medens de sorte kindpletter har blåligt skær. Strubefjerene er grønlige med blå spids. De dybt orangefarvede brystfjer har grøn kantsøm. Iflg. Lord Tavistcock er næbbet grumset gulligbrunt.
NB Ifølge Iredale er melanogenia-hannen meget lig fuscifrons-hannen (C. 14. nr. 6.), men melanogenia-hunnen har grønligt bryst med orange skær. Endvidere oplyser IREDALE, at farverne på gulielmi III-formernes pande varierer således, at de østlige former har blå pande, de vestlige former mest brunlig til sort pande.

UDBREDELSE: Aru-øerne.

I NATUREN: Om denne sjældne arts liv i naturen vides ikke meget. De få nedlagte eksemplarer havde et maveindhold, der udelukkende bestod af frugt, navnlig figen. B.O.U.-ekspeditionen observerede nogle få eksemplarer.

IMORT: Lord Tavistock oplyste, at arten siges at være indført til Europa allerede i 1908, antagelig til en liebhaver i Frankrig. I 1912 havde Zoo i Amsterdam et eksemplar.

Delacour indrangerer arten blandt lorierne, men det synes usikkert, om det er en penseltunget og honningædende fugl. Hvis den kan holdes i live under beskyttede forhold, må det være en fortryllende lille fyr, den er mindre end den mindste af Agapornis-arterne.

C. 14. nr. 6: *Opopsitta gulielmi III fuscifrons* (SALVADORI) 1876
BRUNPANDET DVÆRG-LORI
fuscifrons, af fuscus = mørkebrun, brunagtig, og frons = pande.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus fuscifrons* SALVAD. Ann. Mus. Civ. Genova, 9, 1876, p. 14. (Fly River, New Guinea.)
E: Black-cheeked Fig Parrot from the southwest and south New Guinea.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner meget O.g. III melanogenia (C. 14. nr. 5.), endda så meget, at det kan være vanskeligt at skelne hannerne af de to underarter fra hverandre. Hunnerne hos *fuscifrons* afviger derimod fra *melanogenia*-hunnerne ved at have samme brystfarve som hannerne, altså orangefarvet bryst, medens melanogenia-hunnerne har grønligt bryst.

Ifølge RAND er der på Papuan-ekspeditionen observeret fuscifrons-hanner med afvigende udseende på grund af alder, så de kunne inddeles i tre grupper: 1 unger, 2. et-årige fugle og 3. udvoksede fugle. Desværre angiver RAND ikke nøjere detailler, men oplyser blot, at af en serie på 8 stk. hanner var 2 ekspl. fuldt udfarvede, 1 ekspl. havde færdigfældet ungedragt og havde opnået de 2-åriges udseende og 4 ekspl. var i fældning fra ungedragten til 1-års dragten.

Hannens 1-års dragt er næsten som hunnens og de 2-årige hanners udseende er næsten ganske som den udvoksede huns, måske med undtagelse af, at det lille pandefelt er lidt lysere og det orangefarvede bryst også er lidt lysere hos den 2-årige hanfugl.

UDBREDELSE: Sydlige dalskråninger af Snow- og Orangebjergene fra Mimika- til Fly-floderne. Kort, se C. 14 nr. 5.

I NATUREN: En af de allermindste papegøjer, som det er vanskeligt at få øje på i det tætte bladhang, hvor den opholder sig. Man bliver dog ofte opmærksom på dens tilstedeværelse grundet på dens skarpe, gennemtrængende skrig, men alligevel er den temmelig sikker mod efterstræbelse i træerne, hvor dens føde findes, da den vævert forstår at holde sig skjult i trækronerne. Selv om det er tydeligt, at den nødigt forlader et godt madsted og ikke let lader sig jage bort, er den meget vanskelig at få ram på.

C. 14. nr. 7.: *Opopsitta gulielmi III suavissima* (SCLATER) 1876
BLÅPANDET DVÆRG-LORI — Tavle 23

suavissima = superlativ af sød, altså mest sød.

NOMENKLATUR: *Cyclopsitta suavissima* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1876, p. 520, pl. 54. (Naiabui, New Guinea.)

E: Black-cheeked Fig Parrot from Southeastern New Guinea.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, mørkere på oversiden. Pande og en stribe over og hen bag øjet dyb blå til sortblå. Isse, baghoved og resten af kroppens overside mørk græsgrøn. Tøjler og øverste bageste del af kinder hvidlige, forreste og midterste del af kinder sorte. Et bredt bånd fra øredækfjerene til struben gullig- til grålighvidt. Kroområdet grumset orangegulligt. Bryst orange til mørkt zinnober, bugen gulgrøn. Kroppens sider gule. Håndsving- og hånddækfjer mørkgrønne til sortagtige med dybblå yderfaner. Armsvingfjerene med rødorange kant på inderfanen. Svingfjerenes underside med et gullighvidt bånd. Inderste armsvingfjer gule på inderfanen, inderste største vingedækfjer med en skjult gul plet på inderfanen. Undervingedækfjer blegt grønne, fjerene nærmest håndrodens kant blå. Hale grøn. Iris sort, Næb sort. Fødder mørke.

L: 115—132, V: 79—81, H: 34—37, N: 12—13, L: 11 mm.

♀: Ligner hannen, men den bageste del af øreområdet er nærmest rustfarvet og det hos hannen orangegullige kroområde samt forhalsen er hos hunnen olivengrønt.
UNG HAN: Ligner hunnen, men har svagt blåt skær på forhovedet, gullighvide tøjler og grønne kinder med blåt skær på øverste del. Øredækfjer, halssider og strube er blegt gule og brystet er gulligt med mørk kant på hver fjer.

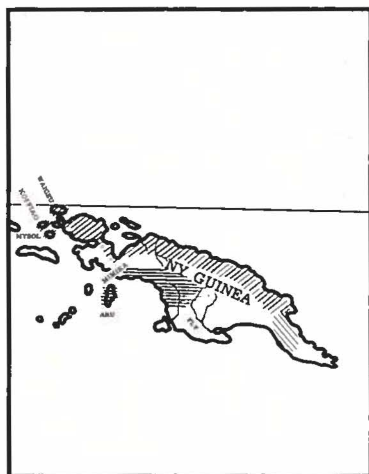
UDBREDELSE: Sydlige kyst af det sydøstlige Ny Guinea fra Purari-floden østpå til Kemp Welch-floden. Kort, se C. 14. nr. 5.

Sammenlignet med den typiske O.g. III gulielmi III (C. 14. nr. 1.) er *suavissima* slankere, noget mindre og med et noget mindre krummet næb. Der er ikke meddelt nævneværdigt om dens naturliv, men det formodes at være overensstemmende med de beslægtede arters.

C. 14. nr. 8.: *Opopsitta diophthalma diophtalma*
(HOMBRON & JACQUINOT) 1841
DOBBELTØJET DVÆRG-LORI — Tavle 23
diopthalma, af dis = to (forskellige), og opthalmos = øjet.

NOMENKLATUR: *Psittacula diophthalma* HOMBRON & JACQUINOT, Ann. Sci. Nat. Zool. (2), *16*, 1841, p. 318. (Southern coast of New Guinea = Triton Bay.) *Cyclopsitta double oeil* HOMBR. & JACQ. 1846. *Cyclopsitta diophthalma* JACQ. & PUCHER. 1853. *Psittacula diophthalmus* G. R. GRAY 1858. *Opopsitta diophthalma* SCLAT. 1860. *Cyclopsittacus diophthalmus* SALVAD. 1877. *Cyclopsittacus coccineifrons* SHARPE 1882. *Cyclopsittacus aruensis* NEHRK. 1885. *Cyclopsitta coccineifrons* SHARPE 1887. *Cyclopsittacus festetichi* MADARASZ 1902.

E: Double-eyed Dwarf Parrot.
T: Zwergpapagei mit blauem Augenflecke.
Native: „Joa" (Aru-beboerne).



C. 14 nr. 8: *O. d. diophthalma* ///
C. 14 nr. 9: *O. d. coccineifrons* \\\
C. 14 nr. 10: *O. d. aruensis* ≡

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, mørkest på ryg og vinger, blegere på undersiden, og brystet har en meget lysere farve. Pande og forhoved røde, changerende til orange på baghovedet. Tøjler, kinder og øredækfjer røde. Foran øjnene en blå plet, der fortsætter hen over og bag om øjnene i en smal stribe, der ligeledes afgrænser de røde kinder og under disse udvides til en langagtig blå plet. Kroppens sider beklædt med fjer, der er gule i kanten og ofte — når fuglen hviler — dækker de nederste vingekanter. Første håndsvingfjer sort ligesom inderfanen på de næste, der er klart blå på yderfanen. Hånddækfjerene klart lyst blå. Svingfjerenes underside med blegt gulligt tværbånd. Store undervingedækfjer blegt gule på inderfanen, de følgende undervingedækfjer blegt grønne. På de inderste store vingedækfjer findes tillige en rød plet. Halens overside grøn, undersiden mat blålig. Iris gul eller sort. Næb sølvfarvet, der går over i sort mod spidsen. Fødder mørke.

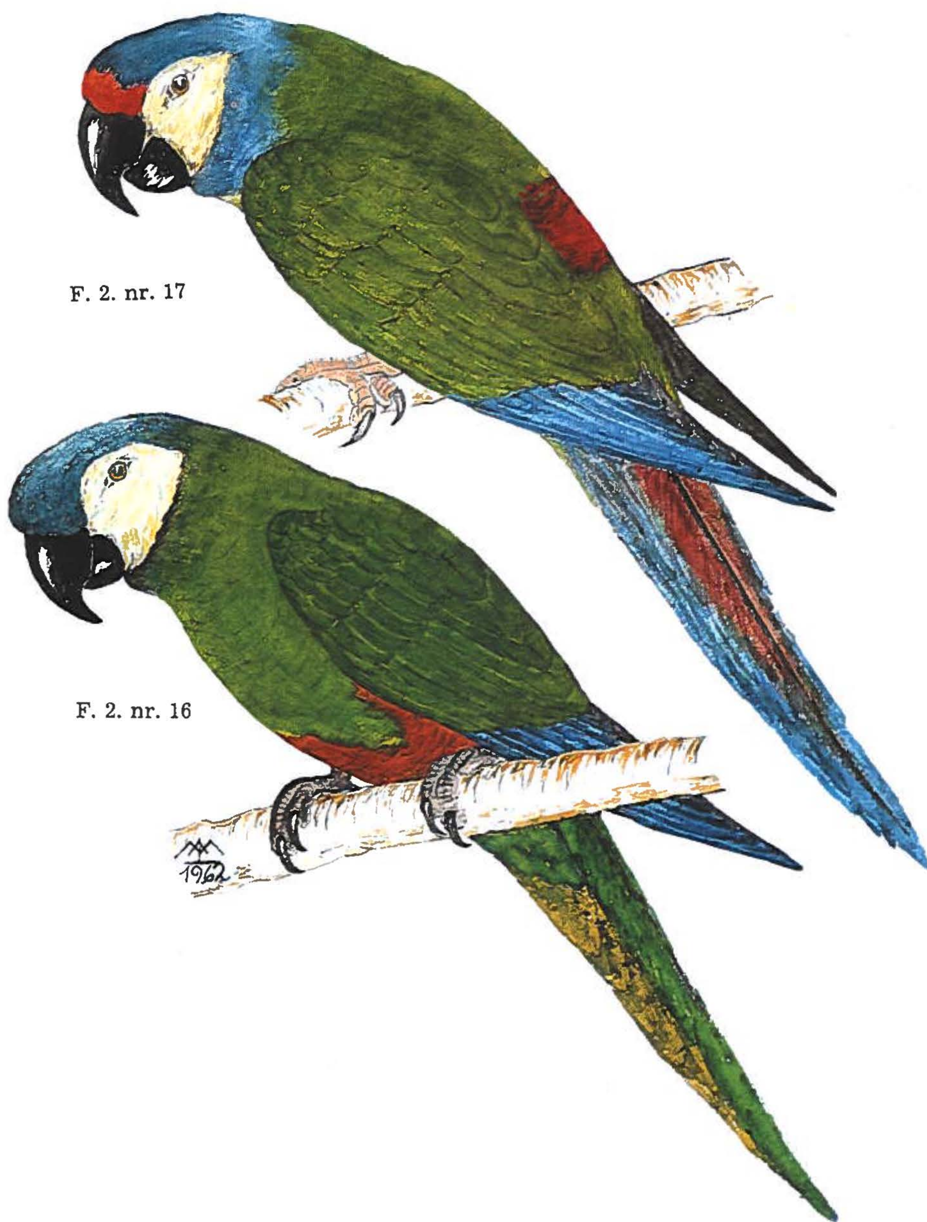
L: 120—125, V: ca. 82, H: 40, N: 13, L: 11 mm.

♀: Næsten som hannen, idet den dog afviger ved at have mørke, brunlige kinder, der er omgivet af en rød streg foroven fra tøjlerne til øredækfjerene.

UDBREDELSE: Vestlige Papua-øer: Weigeu, Salawati, Misol, Koffiao; østlige Ny Guinea mod nord til Huon-halvøen og mod syd til Etna-bugten.

I NATUREN: Denne art må betegnes som ret sjældent forekommende i dens hjemegne, selv om A. B. MEYER har været så mirakuløst heldig at nedlægge et virkeligt par i et skud. Dette må derfor sikkert kun tydes som et bevis på, at han og hun også i naturen holder sig tæt sammen det meste af tiden. Iøvrigt foreligger der kun sparsomme meddelelser om disse fugles liv i det fri, men mere er berettet om deres liv i

FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyser, at arten har været indført til Holland, men Edward J. Boosey har haft et enkelt eksemplar og betegner denne fugl som langt den sjældneste, han har ejet (1955). Det var en han, der beskrives som den mest charmerende, intelligente og yndige lille fugl, der utvivlsomt ville være blevet meget fortrolig og kunne have lært at tale, dersom han ville have holdt den indendørs. Fuglen var en personlighed, der ikke tålte at blive overset eller ignoreret. Den hamrede på gitteret, dersom man passerede dens voliere uden at lægge særlig mærke til den og den gjorde formelige angrebsforsøg for at tiltrække sig besøgendes opmærksomhed. Bød man den en lækkerbidsken, nærmede den sig på en komisk langsom og værdig måde og tog det tilbudte med en betænksom, ligesom overvejende mine, der mindede om en overlegen og selvbevidst persons opførsel forevist som en slow-motion



F. 2. nr. 16: *Ara manilata*
F. 2. nr. 17: *Ara maracana*

film. Fuglen foretrak at opholde sig udendørs også om vinteren, overnattede i et trækfrit, uopvarmet rum og begyndte straks på fjerplukning, når den i den strengeste kulde forsøgtes anbragt i indendørs voliere. Dens foder bestod af kanariefrø, solsikke, jordnødder, lidt hamp, grønt, som f. eks. spinat, æble og nogle gange ugentlig brød, der var sødet i kondenseret mælk. På denne kost siges den at have holdt sig i meget fin kondition.

C. 14. nr. 9.: *Opopsitta diophthalma coccineifrons* (SHARPE) 1882 SKARLAGENPANDET DVÆRG-LORI

coccineifrons, af coccinatus = klædt i skarlagen, og frons = forside, front, pande.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus coccineifrons* SHARPE, Journ. Linn. Soc. London, Zool., *16*, 1882, p. 318. (Astrolabe Mountains, New Guinea.) *Cyclopsitta coccineifrons* SHARPE 1887.

E: Scarlet-fronten Fig Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden græsgrøn med undtagelse af hovedet. Pande, isse, tøjler og et bånd under øjeområdet til hen imod baghovedet skarlagenrødt. En blå ring omkredser øjnene. Hage og nederste del af kinder blå. Kroppens underside lysere grøn end oversiden. Kroppens sider og flankerne gullige. Vinger grønne. Håndsvingfjer sorte med blå kanter. Halens overside græsgrøn, undersiden lysere grøn som kroppens underside. Iris mørk. Næb sort. Fødder sortagtige.

L: ca. 150, V: ca. 85 mm.

♀: Med undtagelse af hovedet er udseendet som hannens. Pande og forreste del af isse som regel lidt lysere skarlagen. Lssens midterste og bageste del grøn som resten af fuglens overside. En plet over øjet blå og en ring omkring øjet blålighvid. Kinder og øverste del af øreområdet grumset hvidlige til gullige, og dette lyse område er omgivet af en blå stribe, der dog ikke når hagen.

UDBREDELSE: Sydøst Ny Guinea øst for Huon-bugten og Aroa-floden. Kort, se C. 14. nr. 8.

JAMES LEE PETERS udtrykker sin mening om denne lokalrace ved at sige: „Dersom racen kan anerkendes som gyldig, må udbredelsesområdet være, som ovenfor anført.“ IREDALE skriver i sin bog „Birds af New Guinea“, hvori racen også er afbildet, at netop denne underart vil give en idé om afvigelserne mellem han og hun og at differencerne i udseende mellem lokalracerne i diophthalma-gruppen netop består i farveveriationerne på hoved og kinder. De fleste af lokalracerne må betegnes som yderst sjældne og kun få af dem har været bragt levende til Europa.

C. 14. nr. 10.: *Opopsitta diophthalma aruensis* (SCHLEGEL) 1874 RØDHOVEDET ARU DVÆRG-LORI — Tavle 41

aruensis = fra Aru-øerne.

NOMENKLATUR: *Psittacula diophthalma aruensis* SCHLEGEL, Mus. Pays-Bas, *3*, 1874, Psittaci revue, p. 33. (Aru Islands.) *Psittacula diophthalma* G. R. GRAY 1858. *Opopsitta diophthalma* SCLATER 1860. *Cyclopsitta diopthalma* WALL. 1864. *Cyclopsitta aruensis* SALVAD. 1874. *Cyclopsittacus aruensis* SALVAD. 1877.

E: Double-Eye Fig Parrot from the Aru Islands.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner meget O.d. diophthalma (C. 14. nr. 8.), men afviger ved den lysere røde farve på hovedet, hvilken også er mindre udbredt, og som ofte — men næppe altid — har gult bag det røde på overhovedet. Den blå plet foran øjnene er mindre og blegere, medens det blå bånd, som begrænser den nederste del af kinderne, har større udbredelse og når hagen. Kindpletten er rød og har ofte blåt skær, resten af fuglen er grøn.

L: (Salvad.) 160 (?), V: 86, H: 44, N: 15: 10—11 mm.

♀: Er meget afvigende fra hannen og fra O. d. diophthalma-hunnen (C. 14. nr. 8.) og har slet intet rødt i hovedets fjerbeklædning. Forhovedet blåt, lysere til grønligblåt i panden og med et blåt felt fra under øjnene til rundt omkring kindpletterne, der er blegt brune til grønligt gule.

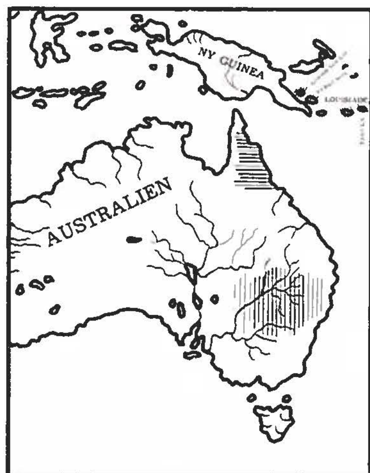
UDBREDELSE: Aru-øerne, Ny Guinea i de sydlige fodbjerge i Snow- og Oranjebjergkæderne fra Mimika- til Fly-floderne. Kort, se C. 14. nr. 8.

I NATUREN: Grundet på de ofte delvis sammenfaldende udbredelsesområder sker der sikkert mange gange krydsninger af lokalracerne, og de af forskerne nedlagte fugle kan da i mange tilfælde være vanskelige at bestemme. ROTHSCHILD oplyste f. eks., at O.d. aruensis-hannen ikke altid har en lysere farve på hovedet, men undertiden er mere skarlagenfarvet, at hunnen undertiden har et rødt basisparti på pandefjerene og nogle eksemplarer har en rød streg under øjnene. Allerede i 1901 tydede studieresultaterne i Tring-museet på, at der var konstante afvigelser mellem individerne fra Aru-øerne og fra det sydlige Ny Guinea, så de måske burde udskilles i to lokalracer, men det foreliggende materiale har heller ikke senere vist sig tilstrækkelig stort dertil.

C. 14. nr. 11.: *Opopsitta diophthalma virago* (HARTERT) 1895
RØDHOVEDET VIRAGO DVÆRG-LORI — Tavle 41

Virago = heltinde, mandig heltemodig jomfru.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus virago* HARTERT, Nov. Zool., *2*, 1895, p. 61. (Fergusson Island, D'Entrecasteaux Islands).



C. 14 nr. 11: *O. d. virago* ///
C. 14 nr. 12: *O. d. inseparabilis* \\\
C. 14 nr. 13: *O. d. macleayana* ≡
C. 14 nr. 14: *O. d. coxeni* |||

E: Double-Eye Parrot from the D'Entrecasteaux Islands.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Kroppens overside grøn med et tydeligt gyldent skær på ryggen. Undersiden lidt lysere og mere græsgrøn. Forhoved, kinder og ørredækfjer røde, de røde kinder og den grønne hals adskilt af en langagtig blå plet, der ikke er udviklet til et komplet bånd, som hos O.d. aruensis (C. 14. nr. 10.). Foran øjet en grøn plet. Panden afgrænset af en gul stribe fra det grønne på overhovedet. Vinger sortagtige, håndsvingfjerenes yderfane og hånddækfjerene blå, på den første håndsvingfjer er den blå farve dog kun svag. Vingernes underside med to gule tværbånd, det ene tværs over svingfjerene, det andet tværs over de store undervingedækfjer, som ellers er sorte; resten af undervingedækfjerene grønne, men blå langs vingens yderkant. På de to største, inderste vingedækfjer findes en mere eller mindre tydelig rød plet på inderfanen. Kroppens sider gule.

L: 150, V: 84—87, H: 48, N: 15 mm.

♀: Af udseende som hannen med undtagelse af hovedet. Forhovedet er blåt og i midten af det blå felt findes en rund, rød plet, der er omkring 5 mm i diameter og som når ned til roden af næbbet. Kinderne er gulligt grønne med stærkt blåt skær. Tøjlerne grønne. Iris mørk nøddebrun. Næb hornfarvet. Fødder grå.

UDBREDELSE Fergusson- og Goodenough-øerne i D'Entrecasteaux-øgruppen øst for Ny Guineas sydspids.

Denne arts hanner ligner meget O.d. aruensis (C. 14. nr. 10.), men hunnerne afviger ganske fra denne races hunner ved den røde pandeplet, der får dem til at se mere han-agtige ud.

Hos Virago Dværg-lorien er kønnene af samme størrelse.

C. 14. nr. 12.: *Opopsitta diophthalma inseparabilis* (HARTERT) 1898
RØDPANDET LOUISIADE DVÆRG-LORI — Tavle 41

inseparabilis = uadskillelig.

NOMENKLATUR: *Cyclopsittacus inseparabilis* HARTERT, Bull. Brit. Orn. Cl., *8*, 1898, p. 9. (Sudest Island.)

E: Double-Eye Dwarf Parrot from the Louisiade Archipelago.



F. 2. nr. 18: *Ara couloni*
F. 2. nr. 19: *Ara nobilis nobilis*
F. 2. nr. 20: *Ara nobilis cumanensis*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Panden med stor skarlagenrød plet, der er adskilt fra den grønne isse ved et bredt, halvcirkulært, lyseblåt bånd. Oversiden af kroppen gullig grøn, mørkere på vingedækfjerene og armsvingfjerenes yderfaner. Inderste armsvingfjer dybt røde langs yderste kant af inderfanen. Håndsvingfjerene sortagtige, deres yderfane mørkt blå; inderfanen på dem alle med undtagelse af de to yderste bleggul nærmest basis. Undervingedækfjerene grønne, blå langs vingekanten og de længste rækker sortagtige med blegt gule pletter omkring midten af begge fjerfaner. Kroppens underside lysegrøn med brede, gule striber langs siderne. Halefjerene mørkt grønne med blåligt skær på yderfanens basis og på hele undersiden. Iris brun. Næb lyst skiferblåligt gråt, mørkere i spidsen og med en hvidlig plet på midten af overnæbbet. Fødder grønligt skiferfarvede.

L: 130, V: 89—90, H: 43 mm.

UDBREDELSE: Sudest- også benævnt Tagula-øen i Louisiade-øgruppen. Kort, se C. 14. nr. 11.

En af de arter, i hvilke kønnene er ens af udseende, de ligner hunnerne af bl. a. O.d. virago (C. 14. nr. 11.)

C. 14. nr. 13.: *Opopsitta diophthalma macleayana* (RAMSAY) 1874
MACLEAYS DVÆRG-LORI — Tavle 23

macleayana = opkaldt efter Sir William Macleay (1820—1891), en nevø af den bekendte politiker og entomolog Alexander Macleay, der grundede Macleay-museet ved universitetet i Sydney og var præsident for Linnean Society i Ny Syd Wales.

NOMENKLATUR: *Cyclopsitta Macleayana* RAMSAY, Sydney Morning Herald, 5. nov. 1874 (Scrubs on the coast range, near Cardwell, Rockingham Bay, Queensland). *Cyclopsitta Leadbeateri* MACCOY 1875. *Cyclopsitta maccoyi* GOULD 1875. *Cyclopsitttacus maccoyi* REICHENOW 1878-1879. *Opopsitta diopthalma boweri* MATHEWS 1915.

E: Red-browed Lorilet, Blue-faced Lorilet, Macleay's Fig Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Generelt grøn, mørkere på ryg, vinger og hale, lysere på hoved og baghals. Blegere og mere gulliggrøn på halssider, forhals og bryst, endnu mere gullig på nedre bryst, bug, lår, underhale og undervingedækfjer, disse sidste med mere eller mindre blå yderkant. Tommelfjer, hånddæk- og synlige dele af hånd- og armsvingfjer mørkt blå med brune inderfaner. En hvidlig plet på svingfjerene, begyndende med den 3' eller 4' fjer, nogle af yderfanerne på armsvingfjerene grønne. Panden og en stor plet på ansigtets sider rød. Tøjler og en stribe under øjet turkisblå; hage og nedre del af kinder med purpurblåt skær. På kroppens sider en stor gul plet. De store rækker af undervingedækfjer, såvel som svingfjerenes indvendige kant, blegt brun; inderfanen på de inderste armsvingfjer rød. Halens inderste del, skjult af underhaledækfjerene, gråligbrun. Næb lyst blågråt. Ben og fødder lysegrå. Øjne mørkt brune.

L: 130, V: 92, H: 49, N: 14, L: 10 mm.

♀: Afviger fra hannen ved at mangle rødt på ansigtets sider, som i stedet er blåligt og gulligt grønne.

UNGE FUGLE: Afviger fra ældre fugle ved, at fjerdragten på hele kroppens underside er blegere grøn med et decideret gulligt skær. Kinderne er blegere blå og den røde plet mangler. Næbbet er blegt hornfarvet med mørkere spids.

UDBREDELSE: Nordlige Queensland. Kort, se C. 14. nr. 11.

I NATUREN: Denne kun i Australien levende art afviger en del fra ø-racerne, og desværre har de rejsende forskere og feltornitologerne næsten intet berettet om dens liv i naturen. Den er da også kun sparsomt forekommende og tilmed vanskelig at opdage, da den er tavs og dens farver falder sammen med de omgivelser, den opholder sig i. Den opdages kun ved hjælp af de frugtrester, som falder ned under dens måltider og selv i så fald er den vanskelig at lokalisere i træerne, navnlig figentræer, hvor den synes at finde hovedparten af sin føde.

Dens rede er fundet i omtrent 12 meters højde, reden var cirka 30 cm dyb. Kuldet var på 3—4 æg og dens ynglesæson antages at være månederne september—november.

Fuglen har kun ganske enkelte gange været i fangenskab.

C. 14. nr. 14: *Opopsitta diophthalma coxeni* (GOULD) 1867

COXENS DVÆRG-LORI — Tavle 23

coxeni = opkaldt efter den engelsk fødte australske politiker, amatørornitolog, entomolog m.m. 1809—1876), der var broder til John Goulds hustru.

NOMENKLATUR: *Cyclopsitta coxeni* GOULD, Proc. Zool. Soc. London, 1867, p. 182. („. . . scrub on the east coast," i. e. near Brisbane, Queensland.) *Psittacula coxeni* FINSCH 1868. *Cyclopsittacus coxeni* REICHENOW 1881. *Opopsitta coxeni tweedi* MATHEWS 1917.

E: Blue-browed Lorilet, Red-faced Lorilet, Coxen's Fig Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Generelt grøn. Fjerene på pande og tøjler rødlige ved roden og med grøn spids. Fjerene på issen med blå spids. Øvre del af kinder o gøredækfjerene røde, de øverste øredækfjer kantet foroven med gult. Under øreomgivelserne og på nederste del af kinderne et ret bredt, blåt bånd. Kroppens sider gule. Håndsving- og hånddækfjerenes yderfaner klart blå. Yderste armsvingfjer grønne med blå yderfane nær basis, de inderste armsvingfjer grønne. Vingernes underside med et mørkt, grumset gulligt tværbånd. Inderste store vingedækfjer med en lidet synlig orange plet på inderfanen. Halens overside grøn, undersiden mørkt olivenfarvet. Iris mørk. Overnæb blåsort, undernæb hvidligt. Fødder grønligthvide.

L: 180, V: 100, H: 50, N: 17, L: 13 mm.

♀: Af udseende som hannen med undtagelse af, at det hos hannen røde kindfelt hos hunnen er mere eller mindre iblandet grønt, idet fjerene undertiden har grøn spids. Ikke sjældent er hunnen tillige lidt større end hannen.

UDBREDELSE: Sydlige Queensland og nordlige Ny Syd Wales. Kort, se C. 14. nr. 11.

I NATUREN: Også denne underart, der udelukkende lever i Australien, er temmleig sjældent forekommende — eller også forstår den at holde sig skjult i en ganske usædvanlig grad. Da det dog er forekommet, at et skud, som en dreng affyrede op i et træ ved Richmond-floden efter en frugtdue, også dræbte en Coxens dværg-lori, og da det berettes, at fuglen er yderst vanskelig at få øje på, kan bestanden dog måske være større, end almindelig antaget. Af og til — undertiden med års mellemrum — er enkelte eksemplarer skudt i forskellige egne og undertiden er denne lori observeret i samme træ, som Pennants parakit, skælbrystet lori og moskus-lori har opholdt sig i.

Coxens dværg-lori lever af frugt, især figen og medens den furagerer forholder den sig meget stille og fuldkommen tavs. Den er aldrig observeret på jorden.

Reden er første gang fundet i 1934 (2. august i Urangan i Queensland) af Valdie Christensen i en væltet stamme af et afbrændt træ, som havde ligget halvt begravet eller tilgroet i årevis. Reden indeholdt to helt friske, hvide æg.

Fuglen menes ikke at være mere sjælden nu, end den var for 30 år siden, men den trænges efterhånden tilbage til mere ubeboede egne af den fremtrængende såkaldte civilisation.

Arten menes ikke at have været i fangenskab.

15.
SLÆGT:
(Lathamus)

Svale-Lori

Denne art, der udgør en hel slægt, har fået sit navn efter dens særprægede, bølgende flyvning. Halen er aftrappet og længere end vingen. Næbbet er smalt, og i overnæbbets spids er der antydning af filegrube. Svale-Lorien anses som en overgangsform mellem lorierne og fladhaleparakitterne. Dens næb og tunge er i størst overensstemmelse med lorierne, idet dens ernæring hovedsageligt består af saft fra Eucalyptusblomster, men som trækkende papegøje fjerner den sig fra slægtskabet med lorierne.

1 art i Australien og på Tasmanien.

C. 15. nr. 1.: *Lathamus discolor* (WHITE) 1790

SVALE-LORI — ♂ Tavle 23 og ♂ + ♀ Tavle 42

Lathamus = Dr. John Latham, engelsk ornitolog (1740—1837)
discolor = forskelligt farvet.

NOMENKLATUR: *Psittacus Discolor* WHITE, Journ. Voy. New South Wales, 1790, pl. 49. (New South Wales.) *Red-shouldered Parrakeet* PHILL. 1789. *Psittacus discolor* SHAW 1790. *La Perruche Banks* LEVAILL. 1801. *La Perruche Latham* LEVALL. 1801. *Psittacus lathami* BECHST. 1811. *Psittacus humeralis* BECHST 1811. *Psittacus banksianus* VIEILL. 1817.*Psittacus australis* „BROWN", KUHL 1820. *Nanodes, discolor* VIG & HORSF. 1826. *Trichoglossus? australis* STEPH. 1826. *Lathamus rubrifrons* LESS. 1831. *Euphema discolor* WAGL. 1832. *Lathamus discolor* LESS. 1837. *Trichoglossus discolor* G. R. GRAY 1859. *Coriphilus discolor* SCHLEG. 1864. *Lathamus discolor tregellasi* MATHEWS 1912. *Lathamus gmelini* MATHEWS 1923.

E: Swift Parakeet, Swift Lorikeet, Swift Parrot, Red-shoulderet Parakeet.
T: Schwalbenlori, Schwalbensittich.
F: Perruche Latham.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn. Pande og forreste del af kinder og strube skarlagenrøde. Isse blå. Tøjler og et bånd langs det røde på strube og kinder gule, resten af kinder og hovedsider grønne med blåligt skær. Forryg svagt olivengrøn. Kroppens underside grøn med stærkt gult skær, flankerne skarlagenfarvede. Håndsvingfjer sorte med blåt skær ved basis og smalle, grønne kanter på yderfanen. Armsvingfjer grønne på yderfanen, de inderste med rød plet på inderfanen. Overvingedækfjer grønne, de smalle nær vingbuen mørkt røde, de yderste blå. Halens overside brunrød, der toner over i blåt mod spidsen, de tre yderste halefjer for det meste helt blå med grønt skær i spidsen. Underhaledækfjer skarlagen med grønliggule kanter, halens underside lys askegrå. Iris nøddebrun til gullig. Næb hornfarvet til gulligt. Fødder kødfarvede.

L: 240—260, V: 120—127, H: 125, N: 12—14, L: 13 mm.

♀: Ligner hannen, men er som regel lidt mindre og har mindre klare farver. Undertiden mangler det røde på undersiden.

UNGE FUGLE: Panderand, skægstribe og øvrige strube mat rosenrøde. Overhovedet grønt, hver fjer med bred, blå søm i spidsen, alle øvrige farver mere matte og sarte. De største skulderfjer rødliggule på inderfanen. Undersiden af kroppen falmet grøn, underhaledækfjerene græsgrønne og kun de største plettet med rødt.



C. 15 nr. 1: *Lathamus discolor* ///

UDBREDELSE: Sydlige Queensland, Ny-Syd-Wales, sydøstlige Syd-Australien, Victoria og Tasmanien.

I NATUREN: Svale-lorien er en nomade-fugl, som trækker efter de forskellige slags gummi- og Eucalyptustræers blomstring. På Tasmanien findes den kun i de perioder, da træerne er blomster- og naktarfyldte. Den observeres normalt i store flokke på 4—20 individer, der ofte på svalevis legende jager hinanden med skarpe skrig og med bratte drejninger og sving i luften. Føden består hovedsagelig af nektar og blomsterhonning, men den æder også selve blomsterne, selv om den med sin penseltunge fortrinsvis optager nektar og pollen. Reden findes i træhuller, ofte så højt, at den næsten er utilgængelig. Kuldet menes ikke at være på over 2 æg. Yngletiden regnes fra november til og med januar.

IMPORT: I forrige århundrede blev Svale-lorien ofte indført, nu meget sjældent. I 1863 var den første gang i Zoo, London.

I FANGENSKAB: En fredelig fugl, der enes godt med alle medbeboerne i en fuglestue eller i store volierer, men den er komplet uegnet til at holdes i et bur og kræver rigelig flyveplads. Blid af væsen, yndefuld og altid i bevægelse og når den er akklimatiseret og vænnet til også at æde noget frøfoder, er den ret udholdende og hårdfør. Når hannen sidder på en gren, foretager den ofte ejendommelige, svirrende bevægelser med de skønt formede og farvede vinger, idet han udstøder temmelig skarpe skrig, der dog langt fra er så ubehagelige og gennemtrængende, som f. eks. bjergloriens skrig kan være. Både han og hun har en ganske køn, men ikke særlig afvekslende, pludrende sang, hunnens stemme er dog betydeligt mere sagte end hannens.

Svaleloriens opholdsrum bør være omhyggeligt indhegnede med fintmasket gitter, da den iøvrigt stikker hovedet gennem enhver lille åbning, når dette er muligt for den.

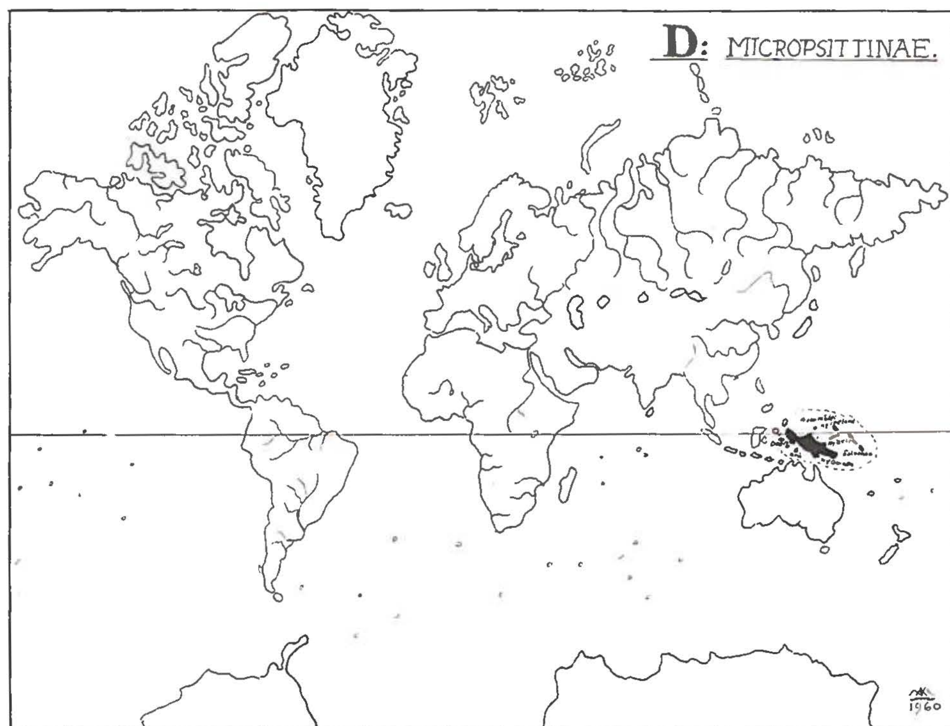
Foderet bør være righoldigt på søde frugter, og når de kan skaffes, vil blomster af kløver, akazier samt friske nåletræsgrene være lækkerbidskener for fuglen, *men pas på ikke at give Tax, der er meget giftig.* Meget vigtigt er det at give grønt, som fuglegræs, salat, reseda og tynde, friske grene eller skud. Levende foder, som myrepupper, melorme og lign. kan den ikke undvære og som opmadningsfoder bør den tillige have enten æg, æggebrød, sandkage eller lignende. Allervigtigst er det dog, at man kun langsomt vænner fuglen til enhver kostforandring, den kan da også vænnes til at æde kanariefrø, forskellige slags hirse og valmuefrø, medens græsfrø i alle modningsgrader og spiret frø aldrig må mangle i dens foder.

OPDRÆT: Ønsker man opdræt af Svale-lorien, må den holdes i separatvoliere. Den foretrækker normalt udhulede træstammer som redekasse og vælger at yngle i åben voliere, dersom man anbringer redemulighederne — hvoraf der altid bør være flere — både inde og ude. Et vellykket opdræt er sket i en udendørs voliere med en udhulet træstamme anbragt under vildvin, der dækkede en del af volieren.

Ungerne forlader reden cirka 14 dage senere, end det er tilfældet hos andre, — frøædende — parakitter, deres vinger kan ikke bære den forholdsvis kraftige krop, før de er cirka $1^1/_2$ måned gamle.

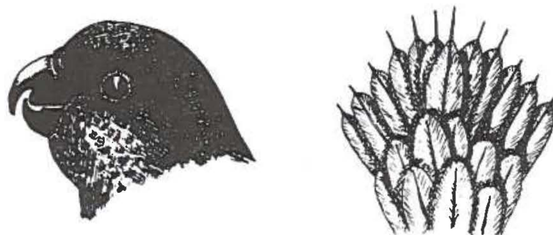
Først kendte opdræt: 1882 hos Alfred Rousse, Fontenay le Compte, 3 unger i et kuld, 1883 hos samme, 5 unger i et kuld og i 1884 hos samme, 2 kuld med henholdsvis 4 og 3 unger.

I 1929 hos Decoux fik 2 par flere kuld unger og i 1936 opnåede Lord Tavistock 2 unger af 1 par og 1 unge af et andet par. 1937 blev opdrættet gentaget med fader × datter og moder × søn, samt med det gamle par og i 1938 atter gentaget med yderligere krydsninger mellem unger og forældre. Lord Tavistock har dog udtalt, at Svale-lorien synes bedre at kunne klare sig på kontinentet, end i Englands klima.



D.
UNDERFAMILIE:
(Micropsittinae)

1
SLÆGT:
(Micropsitta)



En betingelse for, at en papegøje kan holdes med held under beskyttede forhold er, at fuglens plejer har fuldt kendskab til dens rette ernæring og er i stand til at kunne fremskaffe det nødvendige foder i passende og tilstrækkelig varieret mængde.

Men plejeren bør også have et vist kendskab til papegøjers adfærd, selv om denne varierer stærkt fra slægt til slægt. Nogle papegøjer vil gerne æde,

så snart de er anbragt hos en ny ejer, andre opretholder en spisevægring, der kan være så vedholdende, at de undertiden går til.

Visse loriarter, Agapornis swindernianae og hele slægten Micropsitta har således vist sig at være ganske uegnede for indespærring.

Sandsynligvis vil et større kendskab til fuglenes levevis i naturen, såvel som til deres foderbehov hos fuglevenner, dog sikkert bevirke en ændring i dette forhold. Både de nævnte og mange andre arter ansås for blot 50 år siden for umulige at holde i live selv hos de dygtigste liebhavere, men i dag lever mange af disse fugle i bedste velgående i årevis under beskyttede forhold. Kendskabet til deres krav og erfaringerne, som gøres vedrørende deres rette pleje, vil sikkert muliggøre, at fugleejere en dag vil kunne glæde sig over synet af og omsorgen for mange af disse fugle og ikke mindst vil dette blive tilfældet, når det gælder denne, verdens mindste papegøjeslægt og dens varige ophold i vore fuglehuse og volierer.



Termitbo fra Ny-Guinea indeholdende rede af spættepapegøje
(forsiden fjernet)
Foto: Sten Bergmann

Tidligere havde en lang og ofte meget besværlig rejse for flere arters vedkommende også allerede før fuglene ankom til deres bestemmelsessted, knækket deres modstandskraft, og ofte var den kost, som man gav dem undervejs på sørejsen, aldeles utilstrækkelig og i visse tilfælde ganske forkert. Nutidens hurtigere transportmuligheder med fly har i nogen grad rådet bod på dette - allerede dagen efter afsendelsen kan fuglene undertiden være under den bedste pleje i deres nye hjem. En dag vil det sikkert også kunne lykkes at pleje spættepapegøjen rigtigt. Oplysning og trang til at overvinde

vanskelighederne går i dag fremad med stormskridt indenfor vor hobby, og fremskaffelsen af alle fodermidler - det være sig blomster, frø, frugter, insekter m. m. - på alle årets tider, er heller ikke mere noget uovervindeligt problem.

Imidlertid er hele denne fuglegruppes udforskning af ret ny dato. Kun nogle få arter var kendt ved århundredskiftet og den ældst kendte art er beskrevet i 1831. Vi behandler her hele 19 arter eller underarter, den yngste af dem er først påvist i 1926, og der er i slutningen af afsnittet om denne gruppe anført nogle nye former eller lokalt afvigende racer fra forskellige områder.

Fælles for alle formerne er det ejendommelige næb. Overnæbbet er sammentrykt højt, stærkt krummet og med en dyb siderille, samt har en stor, spidsvinklet indskæring (se typetegningen). Undernæbbet er forsynet med en stærkt opadvendt spids, har meget skarpe skæreflader og er undertiden højere end overnæbbet.



Spættepapegøjer, *M. k. chloroxantha*, udenfor indgangshullet til deres rede i et »termitbo«.
Foto: Sten Bergmann

Tungen er, som de egentlige papegøjers, kødfuld, men ender i en spids uden særlig udpræget hornvækst. Fra spids til basis findes på tungens overside en temmelig dyb midterfure.

Næseborene sidder langt tilbage over næbbet, som næsepuder med veludviklede, som regel ovale, åbninger.

Lår og ben er forholdsvis længere end hos de fleste Psittacidae; især er tæerne meget lange og ofte længere end løbet. Kløerne er svagt krummede. Artens medlemmer går ikke, men hopper.

Vingerne er lange og meget spidse. Der er 10 håndsvingfjer, hvoraf de tre første er de længste og næsten af samme længde. 4., 5. og 6. håndsvingfjer aftager hurtigt i størrelse. Vingen har 8 armsvingfjer.

Halen er afrundet, de tre midterste fjer til hver side har en temmelig stiv forlængelse af fjerskaftet, der er uden fjerfaner på denne spids. Også 4., 5. og 6. sidehalefjer har antydning heraf, omend både spinklere og kortere.

Som allerede antydet er spættepapegøjerne de mindste papegøjer vi kender. Den mindste af dem (*Micropsitta keiensis chloroxantha* - D. 1. nr. 3.) har en totallængde på cirka 80 mm.

Som disse fugles næring anså man forhen diverse svampe, rodknolde og epifyter, efterhånden også termitter. Det er sikkert, at de fortærer en del termitter, men foruden disse og deres larver, ynder de også andre insekter og larver, samt nektar, f. eks. af mimosetræet *Albizzia procera,* i hvis blomster de ofte træffes, men de fortærer sikkert også frø og plantesaft, eventuelt barksubstans og barksaft. Kendskabet til deres levevis i naturen er dog yderst ringe.

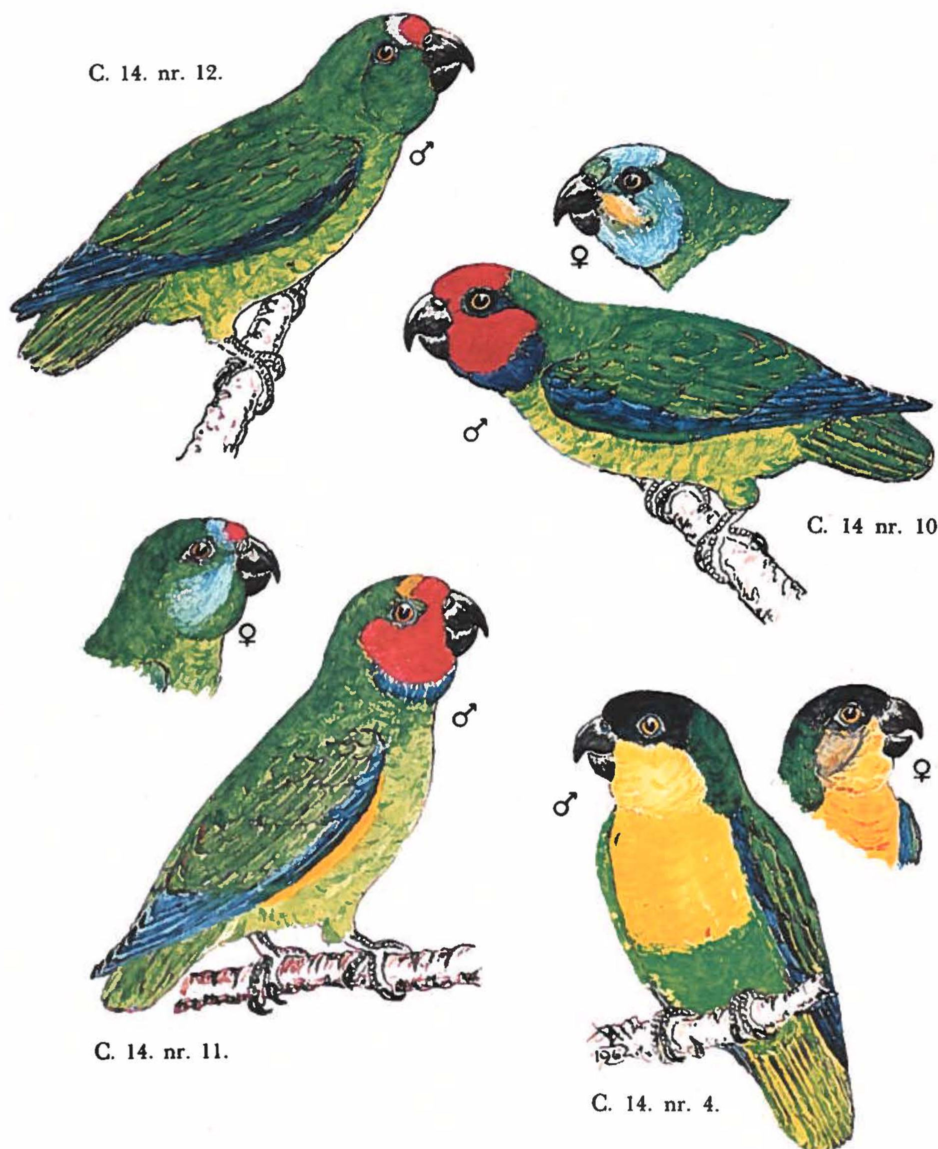
Dr. *Sten Bergmann,* der har opholdt sig i fuglens leveområder og med stor tålmodighed har studeret dens levevis og hjembragt dens rede, har overladt os en del billeder, som han selv har optaget af reden og dens omgivelser. Af disse billeder og af beretningen fremgår mange interessante ting, bl. a. at meget kunne tyde på, at der kun lægges to æg i hvert kuld, men at flere kuld unger - også efter at disse er fuldt befjerede og selvstændige - overnatter i det bo, hvori de er udrugede. I det af Dr. Bergmann beskrevne tilfælde blev der i den forholdsvis lille rede fundet ikke mindre end 7 voksne fugle og 2 æg. Udenfor reden madede hannen en af de voksne unger, der med sitrende vinger tiggede om føde. Dette blev iagttaget mellem kl. 17-18 og først den næste morgen omkring kl. 7 forlod fuglene atter reden for at søge føde, d. v. s. at ungerne ikke fik føde i 13-14 timer.

Når hunnen ruger, mades hun i reden af hannen, undertiden varede hans ophold i reden kun et øjeblik, men somme tider opholdt han sig i reden hos hunnen i over en time.

I naturen er disse fugle temmelig sky, dersom de føler sig iagttaget sidder de ganske stille og ytrer kun en lyd, der lyder omtrent som når en mus piber. Normalt opholder de sig meget højt i store træer, hvor de er meget vanskelige at få øje på, og deres advarselsskrig er da kun et svagt »psit«, som udstødes lige før de flyver bort.



To unger af samme kuld, *Micropsitta keiensis chloroxantha,* (bemærk størrelsesforskellen) udtaget af reden i et termitbo af Dr. Sten Bergmann.
Foto: Sten Bergmann



C. 14. nr. 4. *Opopsitta gulielmi III amabilis* C. 14. nr. 10. *Opopsitta diopthalma aruensis*
C. 14. nr. 11. *Opopsitta diopthalma virago* C. 14. nr. 12. *Opopsitta diopthalma inseparabilis*

MICROPSITTA LESSON
(forhen *Nasiterna* WAGLER)
af micro = meget lille, og psittacus = papegøje.

Spættepapegøjerne hører til underfamilien *Micropsittinae* og bestemmelsen af slægten *Micropsitta's* medlemmers former er måske ikke så let, som man skulle tro, men

M. bruijnii bruijnii og *M. keiensis chloroxantha* (tidligere Psittacus - psittacula - pygmeus), der lever i de samme områder, er uden tvivl to forskellige arter. *M. maforensis* (nu geelvinkiana) og *M. misoriensis* er øjensynligt underarter af samme art og afvigende fra alle andre former.

M. pusio og *M. salvadorii* samt *M. beccarii* er utvivlsomt blot geografiske racer af *M. pusio*.

M. viridifrons synes at stå alene, men nær *M. geelvinkiana* og *M. finschii;* dens forekomst placerer den til sidstnævnte art.

M. keiensis synes at nærme sig *M. chloroxantha.*

Formerne på Salomons-øerne er sikkert også af samme stamme, blot lokalt afsondrede racer.

For at få lidt orden i alt dette, deler vi dem op i:

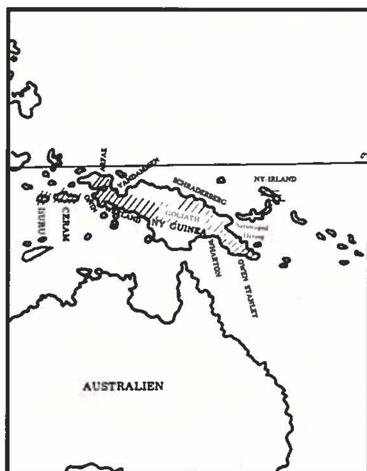
I Bruijns	1	*M. bruijnii bruijnii*
	2	*M. bruijnii necopinata*
II Salvadoris	3	*M. keiensis chloroxantha*
	4	*M. keiensis keiensis*
	5	*M. keiensis viridipectus*
III Schlegels	6	*M. geelvinkiana geelvinkiana*
	7	*M. geelvinkiana misoriensis*
IV Sclaters	8	*M. pusio beccarii*
	9	*M. pusio salvadorii*
	10	*M. pusio pusilla*
	11	*M. pusio stresemanni*
	12	*M. pusio pusio*
V Meeks	13	*M. meeki proxima*
	14	*M. meeki meeki*
VI Finschs	15	*M. finschii viridifrons*
	16	*M. finschii nanina*
	17	*M. finschii tristrami*
	18	*M. finschii aolae*
	19	*M. finschii finschii*

D. 1. nr. 1.: *Micropsitta bruijnii bruijnii* (SALVADORI) 1875
BRUIJNS SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24

Bruijnii = opkaldt efter *Sig. A. A. Bruijn,* en hollandsk fuglesamler, som sendte store kollektioner af fugle, som han havde indsamlet på Celebes og Ny-Guinea, til Genuas nationalhistoriske museum i 1875.

NOMENKLATUR: *Nasiterna bruijnii* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova, 7, 1875, p. 715, note, p. 753 ♂, p. 907, ♀, pl. 21. (Mount Arfak). *Nasiterna orientalis* DE VIS, Ann. Rept. Brit. New Guinea, 1898, app., p. 81. (Vanapa Valley, Wharton Range.)

Engelsk: Bruijn's Pygmy Parrot. Tysk: Bruyns Zwergkakadu, Rotköpfiger Spechtpapagei. Fransk: Micropsitte Bruijn. Native: »On-de-sing-em-ki«



D. 1. nr. 1: *M. b. bruijnii* //
D. 1. nr. 2: *M. b. necopinata* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, de grønne fjer smalt sortagtigt kantet. Isse, kinder og øredækfjer brunligrøde. Et bånd fra bag øjet og omkransende kinderne og nakken, samt en halskrave dybt blå. Midten af brystet og bugen, samt underhaledækfjerene laksfarvede, det røde bryst er på begge sider kantet med blå fjer. Sider og flanker grønne. Overvingedækfjerene dybt sorte med brede, grønne kanter. Svingfjerene sorte med smalle grønne kanter på yderfanen, de yderste armsvingfjer kantet med bredere grønne sømme, de inderste armsvingfjer nærmest ryggen dog helt grønne. Svingfjerenes underside sortagtig, undervingedækfjerene med grønligt, nogle dog med gulligt skær. De to centrale halefjer blå med en sort plet yderst i spidsen, de to første på hver side tillige med en blåligoliven plet i spidsen af yderfanen, de øvrige med en gullig plet i spidsen af inderfanen. Næb og fødder brune.

♀: Grøn, blegere på undersiden og gullig langs midten af denne. Issen blå. Kinder og kanten af panden rødligt grå. Struben hvidlig med grååligt eller blåligt skær. Underhaledækfjer gulliggrønne. Vinger og hale som hos hannen, blot har de ydre halefjer en gul plet i spidsen af inderfanen og sjældent noget orange skær. Størrelsen kun lidt mindre end hannens.

(Han) L. 96, V. 69, H. 28½, N. 8, L. 8 mm.

UDBREDELSE: Bjergene på øerne Buru og Ceram, samt følgende bjerge på Ny-Guinea: Arfak-, Vandammen-, Onin-, Weyland-, Snow-, Mount Goliath, Schraderberg, Saruwaged- og Herzog-bjergkæderne, samt Mount Owen Stanley- og Wharton-kæderne.

I NATUREN: Ifølge de nyeste beretninger synes denne art at være mest talrigt forekommende i det sydøstlige Ny-Guinea, men den er dog nedlagt i mange egne på denne kæmpestore ø. Nogle rejsende forskere har ikke kunnet finde den under månedlange ophold, andre har været så heldige at nedlægge helt op til 24 eksemplarer på en sæson (Snow-bjergene i 1942). Der hersker nogen tvivl om sandheden af de indfødtes oplysninger om, at fuglen »borer sig ind i termitboer efter termitternes foder og at fuglene også æder termitter«, men Rand har observeret, at denne art æder nogle gele-lignende svampe i bjergskovene. Rand oplyser tillige, at den er meget tyndt udbredt og kun meget lokalt til stede på forskellige tidspunkter i de centrale bjergskove og han har observeret, at en han gnavede en hulhed i en udgået træstamme i nærheden af Bernhard Camp i omkring 1600 meters højde, hvor han også i en lignende hulhed i en udgået træstamme har fundet en rede med to unger.

Artens liv i naturen er ellers ikke meget kendt. Fuglene er for det meste set i højder fra mellem 1500-2200 meter, dels i de nævnte bjergegne og dels i andre nærmere betegnede mindre lokaliteter.

Arten har næppe nogensinde været indført til Europa.

D. 1. nr. 2.: *Micropsitta bruijnii necopinata* HARTERT 1925
BRUIJNS NY-IRLAND SPÆTTEPAPEGØJE

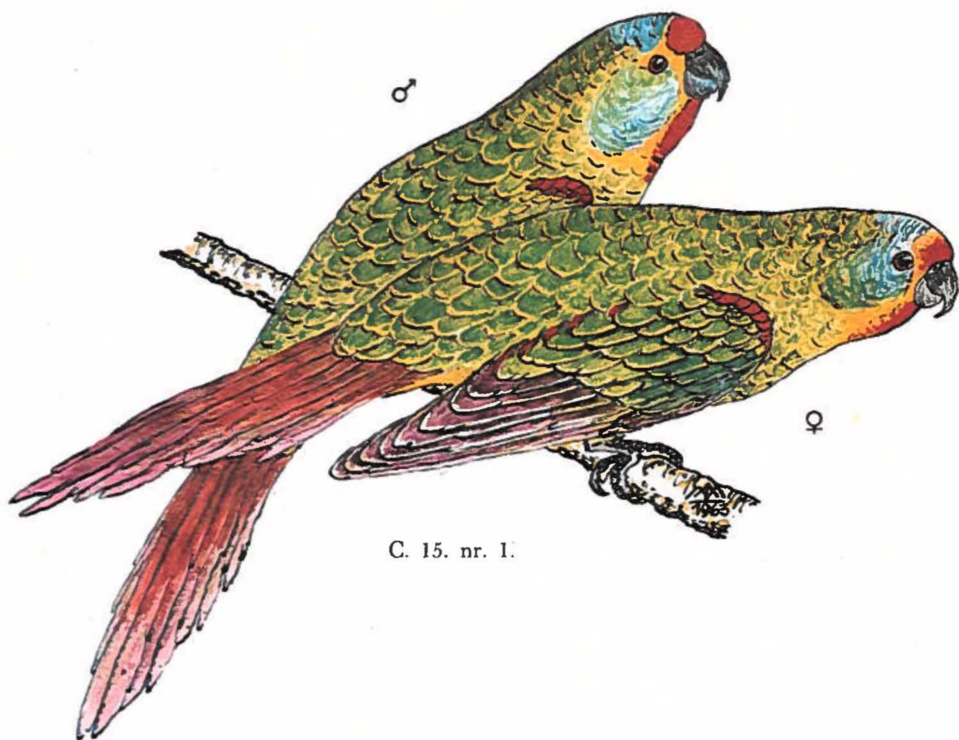
Necopinata = uventet, uformodet (forekomst).

NOMENKLATUR: *Micropsitta bruijnii necopinata* HARTERT, Nov. Zool., *32*, 1925, p. 124. (Southwestern New Ireland.)

Engelsk: Bruijn's New Ireland Pigmy Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Denne typiske repræsentant for Bruijns spættepapegøjer afviger fra *M. b. bruijnii* (D. 1. nr. 1.) ved issens farve, der ikke er rødlig, men i centrum er blegt gulligbrun og dyb brun på resten af issen, men dog kan variere noget mellem disse farvetoner. Det brede bånd under øredækfjerene fra næbbet til halssiderne er - ligesom midten af kroppens underside - orangerødt. Dog kan voksne hanner i frisk fjerdragt efter fældningen have næsten skarlagenfarvede hovedsider og navnlig øredækfjer, der dog inden længe bliver rødligt brune



C. 15. nr. 1. *Lathamus discolor*

eller brunligrøde til orangefarvede. Underhaledækfjerene er gule, men ikke skarlagen- eller laksfarvede som hos *M. b. bruijnii.* Næbbet er større og tykkere end hos denne, det er blegt askeblåt eller skiferblåt og har undertiden sort spids. Fødderne er askeagtigt blå. Iris er brun.

Vingerne måler 68-71 mm.

De hidtil kendte eksemplarer har alle været hanner, hunnens udseende er tilsyneladende endnu ikke beskrevet.

UDBREDELSE: Ny-Irland. Kort, se D. 1. nr. 1.

I NATUREN: Det er interessant og bemærkelsesværdigt, at *M. b. bruijnii,* der indtil omkring 1924 ikke var kendt som en geografisk varierende art, skønt den fandtes udbredt fra øerne Buru og Ceram til det østlige Ny-Guinea, alligevel viste sig at have en så påfaldende tydeligt afvigende underart på Ny-Irland.

Indtil først i 1920erne var *M. pusio* (D. 1. nr. 12.) den eneste form af Micropsitta (Nasiterna), der var fundet på Bismarcks-øgruppen, den kendtes da fra Ny-Britanien og Duke-of-York-øen. Nu er det et faktum, at både *M. b. necopinata* og *M. finschii viridifrons* (D. 1. nr. 15.) bebor Ny-Irland. (Sidstnævnte findes også på Lihir-øgruppen og på Ny-Hannover).

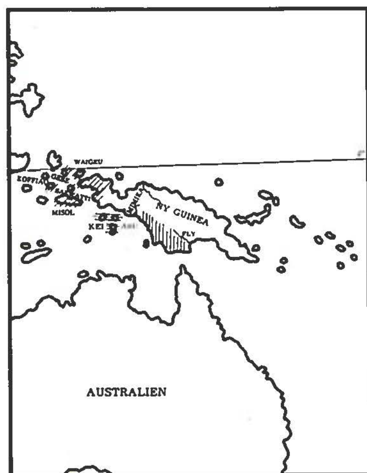
Hanner af *necopinata* er fundet i fældning (hale og kropfjer) i november og december måneder.

D. 1. nr. 3.: *Micropsitta keiensis chloroxantha* OBERHOLSER 1917
GULISSET PYGMÆ-SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24 og tavle 43.

Chloroxantha, af chloros = grønlig, og xanthos = guldgul.

NOMENKLATUR: *Micropsitta chloroxantha* OBERHOLSER, Proc. Biol. Soc Wash., *30,* 1917, p. 126. New name for Psittacus (Psittacula) pygmeus QUOY & GAIMARD, not Psittacus pygmaeus GMELIN. (Dorey - now Manokwari - New Guinea). *Psittacus (Psittacula) pygmæus* QUOY & GAIMARD 1830. *Nasiterna pygmæa* WAGLER 1832. *Micropsitta pygmæa* LESS. 1837. *Micropsites pygmæus* BOURJ. 1837-38. *Psittacus pygmæus* S. MÜLLER 1838-44. *Psittacus (Nasiterna) pygmæus* SCHLEG. *Psittacula pygmæa* SCHLEG. 1864. *Nestor (!) pygmæa (sic)* ROSENBERG 1878. *Nasiterna mysoriensis* TRISTRAM 1889. *Psittacus flavipileatus* RUSS 1881.

Engelsk: Pigmy Parrot. Tysk: Gelbscheiteliger Zwergkakadu, Rotbrüstiger Spechtpapagei. Fransk: Psittacule pygmée.



D. 1. nr. 3: *M. k. chloroxantha* //
D. 1. nr. 4: *M. k. keiensis* =
D. 1. nr. 5: *M. k. viridipectus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, hver fjer smalt kantet med mørkere grønt, kroppens underside mere bleg. Issen gullig. Pandefjerene svagt kantet med rødligt. Kinderne brunlige til gullige, undertiden med blåligt skær. Centrale dele af brystet og bugen røde. Underhaledækfjer gule, de yderste dog grønlige. De små overvingedækfjer sorte på midten med brede, grønne kanter. Svingfjerene mørke, håndsvingfjerene smalt kantet med grønt på yderfanen, armsvingfjerene med brede, grønne kanter, de inderste helt grønne. De to midterste halefjer helt blå, de resterende sorte, den yderste fjer i hver side dog kantet med grønt på yderfanen. De tre yderste sidehalefjer med en gul plet i spidsen af inderfanen. Næbbet brunt. Fødderne lysere.

L. 79 V. 57-60, H. 24-26, N. 9, L. 8 mm; Vægt: 5-6 gram.

♀: Afviger i udseende fra hannen ved at have mere grøn isse, have grønt bryst og bug uden rødt på de centrale dele, samt ved at mangle det blå skær på de brune kinder.

UDBREDELSE: Vestlige Papua-øer: Gebe, Waigeu, Salawatti, Koffiao og Misol, samt det nordvestlige Ny-Guinea: Vogelkop- og Onin-halvøerne.

KARL RUSS gav denne art et nyt latinsk artsnavn: *flavopileatus* = gulhættet, gulisset, for at undgå forvekslingen med den af GMELIN navngivne *Psittacus pygmeus* = hunnen af Palme-lori (C. 10. nr. 1.). Slægtsnavnet *Nasiterna*, der er afledt af *nasus* = næse, og *ternus* = tre, altså trenæset, er givet den af WAGLER og kommer af, at fuglens næb har en vis lighed med en vandkandes tud. FINSCH benyttede betegnelsen dværgkakadu om disse fugle, men i nyere tid har man kaldt slægten spættepapegøjer på grund af deres brug af den ejendommelige hale, som de tildels anvender på samme måde som spætterne bruger deres hale, nemlig som støttehale. Man har også opgivet at henføre disse fugle til kakaduerne og henregner dem nu til de egentlige papegøjer.

I NATUREN: Spættepapegøjerne opholder sig i tropisk jungle, hvor de har let ved at holde sig temmelig skjult i de høje træers løvhang. De klatrer fortrinligt på de ru stammer og bruger de stive halefjerspidser som støtte.

Dr. *Sten Bergmann*, der er velkendt som opdrætter af Konge-Paradisfuglen i sit hjem i Stockholm og som har berejst netop den her omtalte spættepapegøjes opholdsområder, beretter direkte til »Papegøjebogen« og har overladt os de pragtfulde fotos, der findes hosstående. Dr. Bergmann oplyser, at fuglen bygger sin rede i termitboer af varierende størrelse, men disse boer har i alle observerede tilfælde været befolket af myriader af termitter. Reden gnaves ind i selve boet og insekterne, som sikkert angriber fuglene, så længe redebygningen finder sted, men som altså ikke kan forjage fuglene og som bliver fortæret i store mængder af disse, murer til sidst en væg udenom fuglereden inde i boet. Når fuglenes rede har nået sin endelige størrelse, er al passage mellem denne og termitboet umuliggjort. De af Dr. Bergmann undersøgte reder indeholdt op til 6 voksne fugle og 2 unger af den gulissede spættepapegøje, og det er observeret, at faderen også udenfor reden har madet fuldt udfarvede unger. Det må betragtes som fastslået, at ungerne vedbliver at opholde sig i og overnatte i forældrenes rede, indtil de er kønsmodne og drager bort for at stifte familie selv.

Dr. Sten Bergmann skriver, at da han fangede de små papegøjer, skete det på den måde, at reden i termitboet blev skåret ned og båret hjem, hvor den blev anbragt i et net. Fuglene kom da ud af reden en efter en og blev taget i nettet. Dr. Bergmann skriver videre: »Da jeg fangede en, bed den hårdt og energisk med sit lille skarpe næb, så der gik hul på fingeren og der flød blod. Men hvad gjorde det, når jeg i min hånd havde en af junglens mest eftertragtede indvånere«. Dr. Bergmann er sikkert også den eneste forsker, der har holdt så mange levende unger og voksne fugle af denne sjældne art i sin hånd.



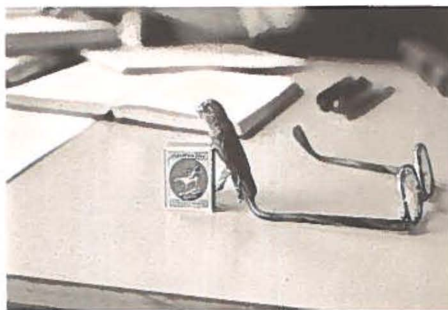
Foto af Dr. Bergmann med unge af *M. k. chloroxantha*,
som han forsøger at håndmade.
Foto: Sten Bergmann

I buret, hvor de blev anbragt, blev fuglene forsøgt fodret med frø, som var medbragt fra Sverige, med banan, kogte kartofler og papaya, men de rørte ikke disse ting. Derimod tog de nogle termitter, som de indfødte holder for deres hovedfoder. Fuglene tog kun i begyndelsen nogle termitter, men til sidst rørte de heller ikke insekterne, selv om disse krøb lige foran dem. Man forsøgte også at give dem kondenceret mælk, ja, ligefrem at made dem dermed, men forgæves, derimod drak de noget vand, men man kunne kun holde dem i live i kort tid.

En af de indfødte fortalte, at man i hans hjemegn på Vogelkop-halvøen anså disse fugle for medicin. Hvis man havde smerter et eller andet sted, spiste man en eller flere af disse små fugle. De blev plukket for fjer, pakket ind i et omslag af blade og ristet over ild. Den indfødte erklærede, at det er en stærk og god medicin, som snart virker, så man bliver rask igen.

Skønt disse fugle fortærer en hel del termitter, kan insekterne næppe være deres hovedfoder. Undersøgelser af fuglenes maveindhold har heller ikke bragt klarhed over dette problem, men barksaft fra visse træsorter synes at være en betingelse for, at fuglene kan holdes i live. Det må blive fremtidens sag at finde frem til den rigtige ernæring, så spættepapegøjerne kan holdes under beskyttede forhold. Hidtil har de kun kunnet holdes i live i fra nogle timer til nogle få døgn.

Dr. Bergmann mener, at der ikke er påviselig størrelsesforskel på kønnene, selv om visse skindlagte eksemplarer kunne tyde derpå.



Skindlagt eksemplar fra Zoologisk Museums samlinger i København,
set i forhold til en almindelig tændstikæske.
Foto: Aage V. Nielsen.

D. 1. nr. 4.: *Micropsitta keiensis keiensis* (SALVADORI) 1875
KEI-SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24

Keiensis = fra Kei-øerne.

NOMENKLATUR: *Nasiterna keiensis* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova, 7, 1875, p. 984. (Kei Islands). *Nasiterna pygmæa, part* SCHLEGEL 1866. *Nasiterna aruensis* SALVADORI 1875. *Nestor (!) pygmæa, part* ROSENBERG 1878.

Engelsk: Kei Island Pigmy Parrot. Tysk: Gelbkappen-Spechtpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner i høj grad hunnen af *M. k. chloroxantha* (D. 1. nr. 3.), men er større og har mere gule issefjer, der er rødligt kantede. Bryst og bug er lysere, mere rent grønne og uden gult skær. Iris kaffebrun. Fødder og næb mørkt grå.

L. 94-97, V. 64-65, H. 28-29, N. 9-10, L. ca. 8½ mm.

♀: Ligner hannen, men har lysere og mere bleg isse, på hvilken fjerene er uden de røde kanter.

UNGE FUGLE: Ligner fuldkommen hunnen.

UDBREDELSE: Kei- og Aru-øerne. Kort, se D. 1. nr. 3.

I NATUREN: Denne art er fundet og nedlagt af Tring-museets rejsende forskere på to af Kei-gruppens øer, nemlig Lille Kei og Doellah. SALVADORI oplyser, at den også forekommer på Ny-Guinea langs Fly-floden og på Aru-øerne, men der foreligger intet om dens liv i det fri. Arten har næppe været bragt levende udenfor sine opholdsområder.

D. 1. nr. 5.: *Micropsitta keiensis viridipectus* (ROTHSCHILD) 1911 GRØNBRYSTET SPÆTTEPAPEGØJE

Viridipectus, af viridis = grøn, og pectus = bryst.

NOMENKLATUR: *Nasiterna pygmæa viridipectus* ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl., 27, 1911, p. 45. (Upper Setekwa River, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

Denne art ligner i høj grad *M. k. chloroxantha* (D. 1. nr. 3.), men afviger ved at have græsgrøn underside, der er helt uden gult. Issen er mørk orange og skuldrene er sortplettede. Kinderne har en mørkere brun farve, hovedsiderne og halsen er mørkegrøn i stedet for brungul. Midterste halefjer er blå, de yderste sidehalefjer er sorte med gule og grønne spidser.

UDBREDELSE: Sydlige Ny-Guinea fra Mimika til Fly-floden. Kort, se D. 1. nr. 3.

I NATUREN: Af de foreliggende oplysninger om denne art går de væsentligste ud på, at fuglene oftest observeres siddende enkeltvis i toppen af høje træer ved floderne. Deres høje stemme tiltrækker sig de rejsende forskeres opmærksomhed, så de bliver opmærksomme på fuglenes rødlige ansigt og den opretstående top, der tydeligt kan ses selv i den højde, hvor fuglene ynder at opholde sig.

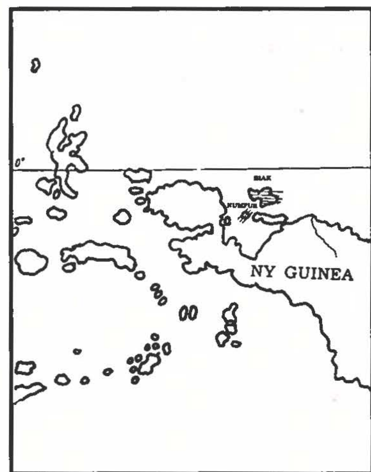
ROTHSCHILD har tillige oplyst, at de af Meek til Tring-museet indsamlede eksemplarer ikke afveg væsentligt fra eksemplarerne fra Kei- og Aru-øerne, der dog vel næppe har været af samme art som Meeks, der hidrørte fra Oetakwadistriktet. Amerikanske ekspeditioner af langt nyere dato (1930-1940) har ikke fundet denne art på disse øgrupper, men omtaler dens udbredelsesområde som værende Syd-Ny-Guinea fra Utanata- til Fly-floderne.

D. 1. nr. 6.: *Micropsitta geelvinkiana geelvinkiana* (SCHLEGEL) 1871 NUMFOR SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24

Geelvinkiana = fra Geelvink-bugten.

NOMENKLATUR: *Nasiterna pygmaea Geelvinkiana* SCHLEGEL, Nederl. Tijdschr. Dierk. 4, 1871, p. 7. (Mafor and Misori, restricted to the former by Hartert and Rotschild, Nov. Zool., 8, 1901, p. 80). *Nasiterna pygmæa* ROSENBERG 1875. *Nasiterna maforensis* SALVADORI 1875.

Engelsk: Mafor Pigmy Parrot. Tysk: Orangebrüstiger Spechtpapagei.



D. 1. nr. 6: *M. g. geelvinkiana* //
D. 1. nr. 7: *M. g. misoriensis* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn. Isse brun, fjerene kantet med lyst blåt. En bleg gul plet er næppe synlig på baghovedet. Kinder brune, hver fjer kantet med blåt. Strube grønligbrun, fjerene med blålig kant. Midten af bryst og bug gul med et okkerfarvet skær. Underhaledækfjer citrongule. Vinger mørke, håndsvingfjerene smalt kantet med grønt på yderfanen; armsvingfjerene med bred grøn kant, de inderste helt grønne. De to midterste halefjer blå med sort skaft, de øvrige halefjer sorte med grøn kant mod basis og blå mod spidsen, samt med en gul plet ved spidsen af inderfanen. Næbbet meget dybt og stærkt, det er mørktfarvet som fødderne.

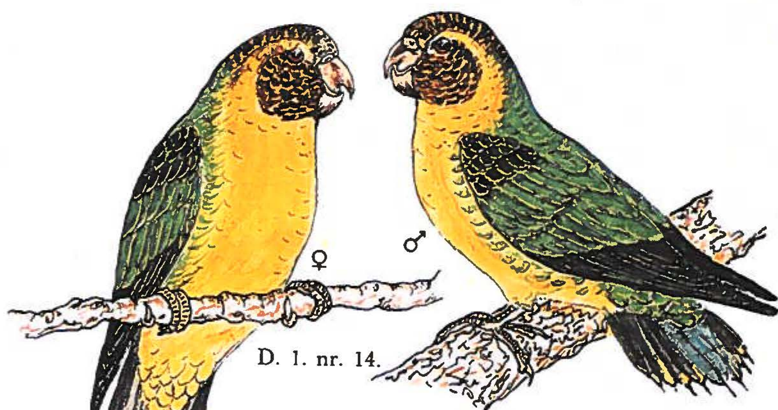
L. 89-90, V. 60-60½, H. 31, N. 9-10, L. 8½ mm.

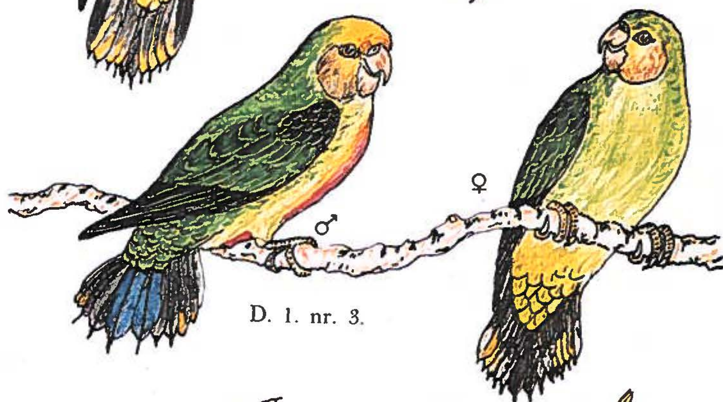
♀: Ligner hunnen hos *M. g. misoriensis* (D. 1. nr. 7.), grøn. Midten af kroppens underside grønliggul. Issen brun, hver fjer med blå kanter. Kinderne brune, fjerkanterne her med svagt blåligt skær. Underhaledækfjerene gule. Vinger og hale som hos hannen.

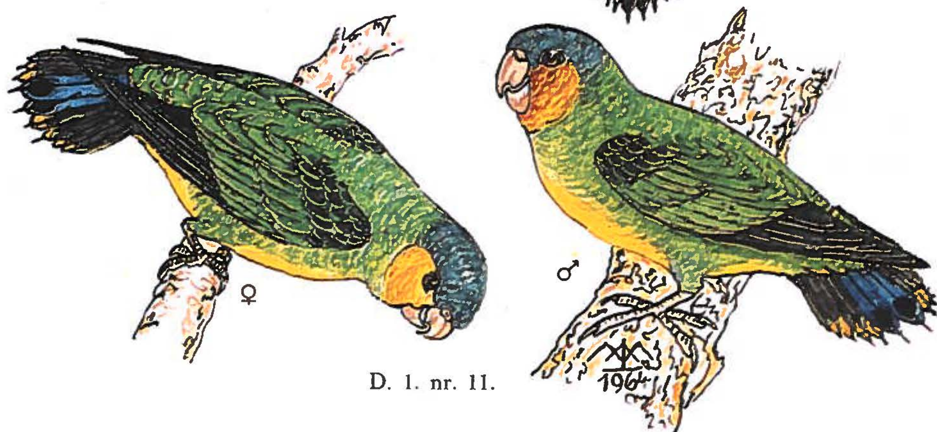
UDBREDELSE: Numfor-øen i Geelvinkbugten. (Øen har tidligere været kaldt Mafor, hvorfor *Nasiterna maforensis* SALVADORI af PETERS er angivet som et synonym.

SCHLEGEL beskrev i 1871 *Nasiterna* fra Mafor og Misori under et, kaldte dem ved artsnavnet *geelvinkiana* og nævnte differencerne mellem fuglene fra de to øer, men udskilte

TAVLE 43







D. 1. nr. 14. *Micropsitta meeki meeki* D. 1. nr. 3. *Micropsitta keiensis chloroxantha*
D. 1. nr. 11. *Micropsitta pusio stresemanni*

dem ikke som underarter. SALVADORI re-benævnte dem som *misoriensis* og *maforensis*. ROTHSCHILD & HARTERT korrigerede benævnelserne i overensstemmelse med de gældende regler for nomenklaturen ved at begrænse navnet på Mafor-fuglene til *geelvinkiana* og ved at acceptere, at fuglene fra Misori fik benævnelsen *misoriensis*.

D .1. nr. 7.: *Micropsitta geelvinkiana misoriensis* (SALVADORI) 1875
BRUNHOVEDET SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24

Misoriensis = fra øen Misori.

NOMENKLATUR: *Nasiterna misoriensis* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova, 7, 1875, p. 909. (Misori). *Nasiterna geelvinkiana, part* SCHLEGEL 1874. *Nasiterna misorensis* SCLATER 1878.

Engelsk: Misori Pigmy Parrot. Tysk: Braunköpfiger Spechtpapagei.

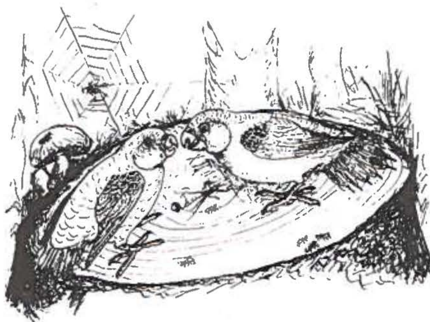
FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn. Hovedet helt brunt med undtagelse af en gul plet på baghovedet. Et blåt bånd næppe synligt omkring halsen. Midten af bryst og bug okkergul. Underhaledækfjer gule. Overvingedækfjer sorte med brede grønne kanter. Svingfjerene som hos *M. k. chloroxantha* (D. 1. nr. 3.) De to midterste halefjer blå med sort skaft, de øvrige sorte med grøn kant på yderfanen ved basis og blå kant mod spidsen; på deres inderfane findes en gul plet nær spidsen. Næb mørkt, næbbet er temmelig kraftigt og dybt. Fødder mørke. Iris orangerød. L. 90, V. 59-62, H. 31, N. 10, L. 8½ mm.

♀: Grøn. Midten af kroppens underside grønliggul. Issen brun, hver fjer med blå kant. Kinder brune og her har hver fjer et svagt blåt skær i kanten. Underhaledækfjer gule. Hale og vinger som hos hannen.

UDBREDELSE: Biak-øen i Geelvinkbugten. Kort, se D. 1. nr. 6.

ROTHSCHILD oplyser, at *M. g. misoriensis* siges at afvige fra *M. g. geelvinkiana* (D. 1. nr. 6.) ved at mangle den blå farve på issen, der er brun, samt ved at have en meget tydelig gul plet på bageste del af issen. ROTHSCHILD hævder tillige, at *M. g. misoriensis* kun er kendt fra øerne Biak og Misori (Korido) i Schouten-øgruppen i Geelvinkbugten, samt at denne art ikke har været repræsenteret i Tring-museet.

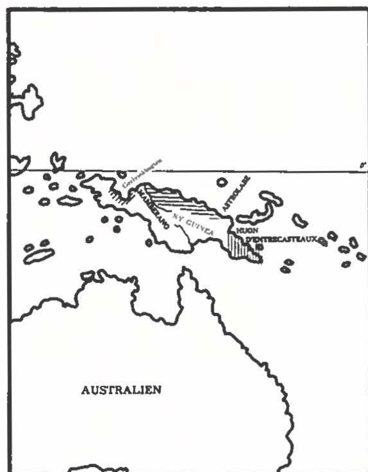


D. 1. nr. 8.: *Micropsitta pusio beccarii* (SALVADORI) 1876
BECCARIS SPÆTTEPAPEGØJE

Pusio = lille dreng, lille fyr.

Beccarii = opkaldt efter O. Beccari, en italiensk fuglesamler, hvis virksomhed i 1870erne bevirkede, at man fik mere kendskab til paradis- og andre Ny-Guinea-fugles liv i naturen. SALVADORI skrev bl. a.: »Jeg er glad for at kunne opkalde en art af denne slægt. der er så decideret papuansk, efter Beccari, som har gjort så meget for at forøge vort kendskab til Papuasia«.

NOMENKLATUR: *Nasiterna beccarii* SALVADORI, Ann. Mus. Civ. Genova, 8, 1876, p. 396. (Wairoro - or Wairor - east coast of the Vogelkop).



D. 1. nr. 8: *M. p. beccarii* //
D. 1. nr. 9: *M. p. salvadorii* =
D. 1. nr. 10: *M. p. pusilla* ||

Engelsk: Beccari's Pigmy Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, undersiden meget lysere end oversiden. Midten af issen mørkblå, fjerene svagt kantet med sort. Pande og hovedsider brune, nakkens sider grønbrune. De to midterste halefjer blå med en sort plet ved spidsen, øvrige styrefjer sorte, udvendigt kantet med grønt og med en gulorange plet mod spidsen af yderfanen. Størrelse som *M. keiensis chloroxantha* (D. 1. nr. 3.)

UDBREDELSE: Nord-Ny-Guinea på de vestlige og sydlige kyster af Geelvinkbugten.

RUSS nævner, at arten af SALVADORI er beskrevet efter et eneste eksemplar, en hun, men at Gould har afbildet den.

Der er kun kendt to eksemplarer af denne art. De stammer fra Geelvinkbugtens vestkyst mellem Dorey og Vandammen. Det ene eksemplar findes i Genua, det andet i Milan. Arten afviger fra *M. pusio pusio* (D. 1. nr. 12) ved at have mere dybt brune kinder og hovedsider og en mere mættet blå farve på issen, men den anses for at være meget nært beslægtet med den nævnte art.

D. 1. nr. 9.: *Micropsitta pusio salvadorii* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1901 SALVADORIS SPÆTTEPAPEGØJE

Salvadorii = Greve *Adelardo Tommaso Salvadori Paleotti,* (se nærmere under C. 6. nr. 12)

NOMENKLATUR: *Nasiterna salvadorii* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., *8,* 1901, p. 81. (Ambernoh (= Mamberano River), New Guinea).

Engelsk: Salvadori's Pigmy Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

En egentlig beskrivelse er ikke givet, men ROTHSCHILD & HARTERT anfører i den første omtale af denne race:

Afviger fra *N. pusio* (- *M. p. pusio* - D. 1. nr. 12.) ved, at issens sider er grumset gule i stedet for okkerfarvede; issens blå farve er mindre klar og mere grønligblå, og fuglens størrelse er mindre end den nævnte arts. (Vinge: 58-63 mm). I et par fra Takar er hunnens isse mørkere og siderne af issen er mere grønlige. Iris er angivet som mørk brun, fødderne som blågrå og næbbet som blåliggråt med mørkere spids.

UDBREDELSE: Nordlige kyst af Ny-Guinea fra Mamberano-floden til Astrolabe-bugten, samt på Vulcan- og Dampier-øerne. Kort, se D. 1. nr. 8.

Walther Rothschild og Ernst Hartert opkaldte denne race til ære for Salvadori, »hvis bidrag til belysning af ornitologien i den vestlige del af Ny-Guinea er uden lige«, og gjorde opmærksom på, at såvel *M. p. salvadorii* som *M. p. beccarii* (D. 1. nr. 8.) sandsynligvis var underarter af *M. p. pusio* (D. 1. nr. 12.).

Arten er beskrevet efter ialt 9 eksemplarer, nemlig et par fra Takar (oktober 1896), en hun fra nordkysten mellem 136-137°, 4 fra området ved Humboldt-bugten og 2 fra nedre Mamberano-flod.

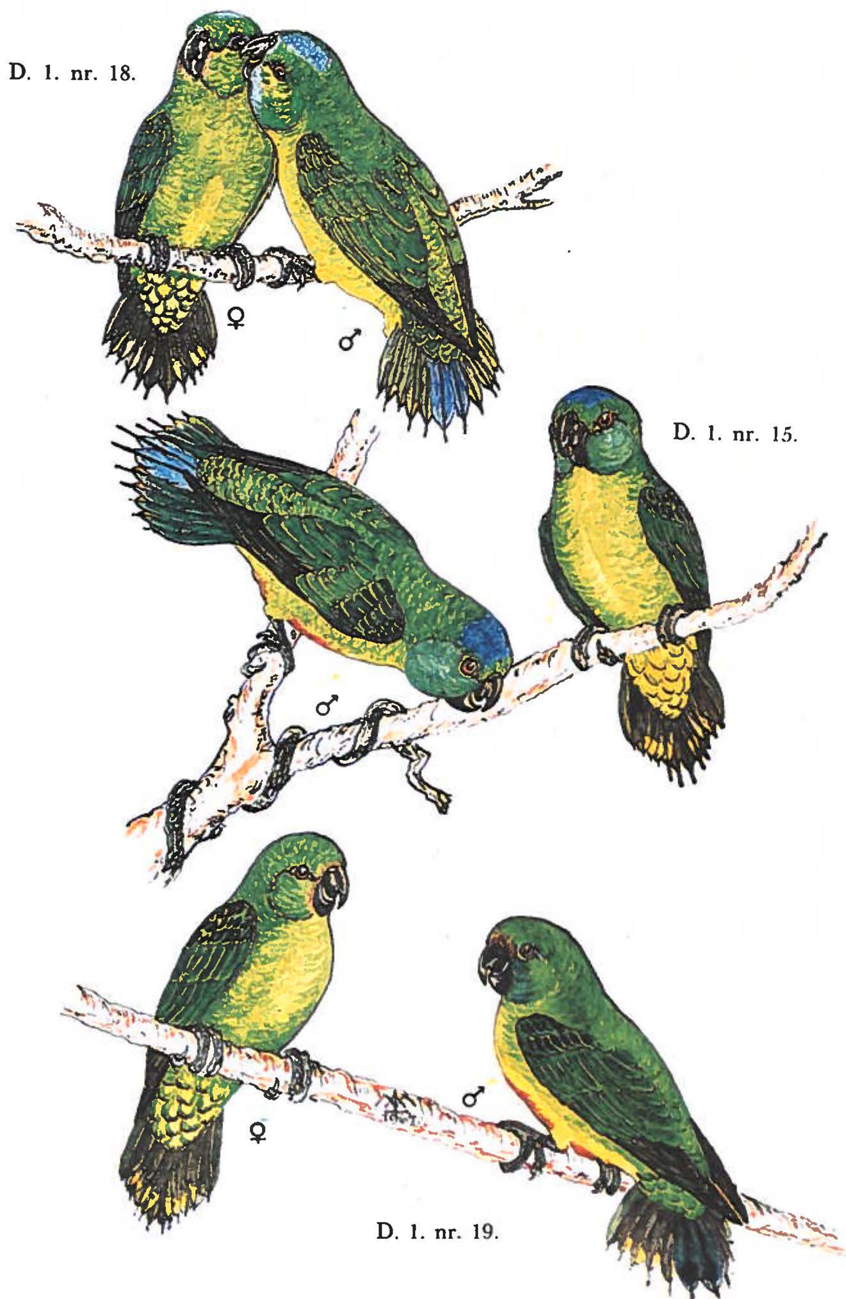
D. 1. nr. 10.: *Micropsitta pusio pusilla* (RAMSAY) 1877 PORT MORESBY SPÆTTEPAPEGØJE

Pusilla, af pusillus = ganske lille.

NOMENKLATUR: *Nasiterna pusilla* RAMSAY, Proc. Linn. Soc. New South Wales, *2,* 1877, p. 104. (Port Moresby, New Guinea). *Micropsitta pusio rothschildi* Journ. f. Orn. *70,* 1922, p. 407. (Finsch Hafen, New Guinea).

FARVEBESKRIVELSE:

STRESEMANN anfører i Journ. f. Orn. 1922, at *M. p. rothschildi* må antages at være *M. p. pusilla,* samt at den kun afviger fra *M. p. salvadorii* ved at have et mere rent gult



D. 1. nr. 15. *Micropsitta finschii viridifrons* D. 1. nr. 18. *Micropsitta finschii aolae*
D. 1. nr. 19. *Micropsitta finschii finschii*

bryst og en mere ren gul bugmidte, begge med mindre grønt skær, samt ved at være lidt større. (Vinge: 64-66 mm mod 60-63 mm, en enkelt, *M. p. salvadorii,* havde dog vinger på 65 mm).

UDBREDELSE: Peters angiver udbredelsesområdet således: Sydøstlige Ny-Guinea fra Huon-bugten i nord og Aroa-floden i syd, mod øst og helt ud på D'Entrecasteaux-øgruppen. Kort, se D. 1. nr. 8.

I NATUREN: I RAMSAY'S første omtale af denne spættepapegøje er den nævnt som en ny art, der opholder sig i tætte skove i nærheden af Port Moresby.

STRESEMANN oplyser, at han kun kender den fra Kai-halvøen (Bassa-bugten) og fra Finschhafen-området.

PETERS anfører, at det er tvivlsomt, om den kan skelnes fra *M. p. pusio* (D. 1. nr. 12.)

ERNST MAYR og A. L. RAND beretter fra den amerikanske Papua-ekspedition i 1933-1934 under ledelse af Mr. RICHARD ARCHBOLD, at ekspeditionen ialt har indsamlet 15 hanner og 9 hunner af denne art i forskellige lokaliteter omkring Hall Sound og Milne Bay. Disse fugles vingemål var for hannernes vedkommende 62-65 mm og for hunnernes 60-63 mm. RAND så et par af fuglene klatre rundt på en svær, vandret hængende gren på samme måde, som et par spætmejser ville bevæge sig og han nævner deres interessante anvendelse af halen med de stive spidser på fjerskaftet, der bruges som støtte i alle klatrestillinger.

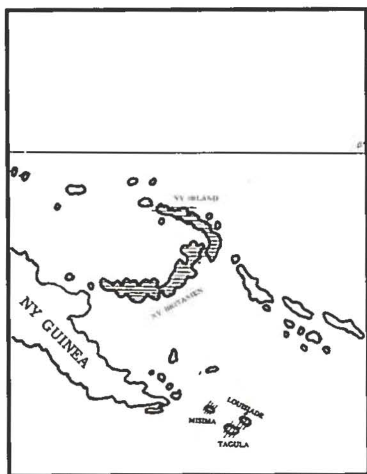
Fuglenes ernæring i naturen er langtfra klarlagt, de undersøgte fugles maveindhold bestod af en ubestemmelig hvid, dejgagtig masse og kun en enkelt fugls mave indeholdt nogle få frø.

En hun, som blev taget i slutningen af maj måned havde hævet æggestok. Eksemplarer, som blev nedlagt i august, november og december var i fældning.

D. 1. nr. 11.: *Micropsitta pusio stresemanni* HARTERT 1926
STRESEMANNS SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 43

Stresemanni = Dr. Erwin Stresemann, tysk ornitolog, født 22. 11. 1887, efter hvem denne spættepapegøje er opkaldt. Stresemann deltog i 2. Freiburgekspedition til Molukkerne (1910-1912), bearbejdede senere ekspeditionens samlinger. Senere assistent hos Dr. Hellmayer i Münchens Museum. I 1921 kurator for fuglesamlingerne i Berlins zool. museum efter Dr. Anton Reichenow. Mange betydelige zoologiske værker, redaktør og udgiver af Journal für Ornithologie fra 1922. Dr. Finn Salomonsen har opkaldt *Geoffroyus geoffroyi stresemanni* efter sin ven Dr. Stresemann i 1933, Hartert opkaldte paradisfuglen *Epimachus fastuosus stresemanni* i 1933 og Meise opkaldte lorien *Trichoglossus haematod stresemanni* i 1929 efter den berømte tyske ornitolog.

NOMENKLATUR: *Micropsitta pusio stresemanni* HARTERT, Nov. Zool., *33,* 1926, p. 130. (Mount Riu, Sudest Island).



D. 1. nr. 11: *M. p. stresemanni* //
D. 1. nr. 12: *M. p. pusio* =

Engelsk: Stresemann's Pigmy Parrot.
Tysk: Stresemanns Spechtpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *M. p. pusio* (D. 1. nr. 12.), men afviger ved, at den ikke har antydning af gult over øjenbrynene og heller ikke på issens sider. Normalt menes den dog mere gul på kroppens underside.

Hartert gør dog opmærksom på, at det ikke var muligt at skelne et eksemplar fra Finschhafen-området, som Stresemannn sendte Tring-museet, fra eksemplarer fra sydøst Ny-Guinea, der efter Rothschilds mening skulle være *M. p. salvadorii.*

Stresemann opgiver vingemålene således:

Fugle fra Ny-Guinea:
25 fugle, han 65 mm, hun 60 mm.

Fugle fra St. Aignan og Sudest-øerne:
18 fugle, han 69-70 mm, hun 64-65 mm.

UDBREDELSE: Louisiade-øgruppen: St. Aignan (Misima) og Sudest- (Tagula) øerne.

D. 1. nr. 12.: *Micropsitta pusio pusio* (SCLATER) 1865
DVÆRG-SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24
Pusio = lille dreng, lille fyr.

NOMENKLATUR: *Nasiterna pusio* SCLATER. Proc. Zool. Soc. London, 1865 (1866), p. 620, pl. 35. (Solomon Islands, error = Duke of York Island). *Nasiterna pygmæa salomonensis* SCHLEGEL 1871. *Nasiterna pusilla* RAMSAY 1877. *Nasiterna pusio* SALVADORI 1891

Engelsk: Tiny Pigmy Parrot, Solomon Islands Pigmy Parrot. Tysk: Blauscheitel Spechtpapagei. Fransk: Micropsitte.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, blegere på kroppens underside og gul langs midten af bryst og bug. Pande, hovedsider og hage okkergule. Isse mørk, uklar blå. Underhaledækfjer gule, de ydre med grønt skær. Overvingedækfjer sorte med brede, grønne kanter. Svingfjer mørke, håndsvingfjerene kantet med grønt på yderfanen. Undervingedækfjer gullige. De to midterste halefjer blå med en sort plet yderst i spidsen, de resterende sorte med en grøn kant på yderfanen og en gul plet i spidsen af inderfanen. Næb og fødder mørke, skiferagtige. Iris brun. L. 83, V. 63-67, H. 26, N. 8, L. 7 mm.

♀: Næsten som hannen, men kinder og pande en smule blegere og hunnen er normalt lidt mindre end hannen.

UNGER: Nogle redeunger, taget på Fergusson-øen, var temmelig små og havde et blåt skær på brystet, næsten intet gult på undersiden og deres pande og hovedsider var ikke orangefarvede, men noget mere brune.

UDBREDELSE: Bismarks-øgruppen: Ny-Irland, Ny-Britanien, Duke of York-øen og Wituøerne. Kort, se D. 1. nr. 11.

HARTERT oplyser, at Tring-museet havde fugle af denne art fra alle de nævnte områder, samt fra sydøst Ny-Guinea fra Milne-bugten til Konstantinshafen og øerne Misima og Tagula i D'Entrecasteaux-øgruppen, ialt 25 eksemplarer i 1901. Han gør opmærksom på, at de alle har okkeragtigt farvede hovedsider, med undtagelse af et enkelt eksemplar fra Kotoi-distriktet, der har meget lysorangefarvede hovedsider, mindre sideværts udbredt blåt på issen end sædvanligt og mere gullig underside med et orange skær på midten af bugen. Hartert føler sig ikke sikker på, at alle eksemplarerne er af samme art, men er dog ikke i stand til at udskille nye underarter af *M. p. pusio.*

GERARD KREFFT hævder at have hjembragt *M. p. pusio* fra Ny-Georgia i Salomonsøgruppen, professor CABANIS, at den længe havde været til stede i sprit i Berlins museum og Dr. OTTO FINSCH priste sig lykkelig over, at han allerede i 1867 fik kendskab til og mulighed for at beskrive denne interessante papegøje, inden han sluttede sit værk »Die Papageien«.

I 1927 havde Londons Zoo et levende eksemplar af denne art.

Endelig skal nævnes, at ERNST MAYR i 1940 har opkaldt en ny underart efter ERNST HARTERT, nemlig:

Micropsitta pusio harterti MAYR, Amer. Mus. Novit., No. 1091, p. 2. (Fergusson Island).

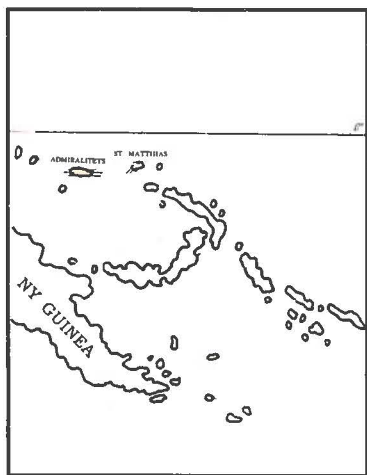


D. 1. nr. 13.: *Micropsitta meeki proxima* ROTHSCHILD & HARTERT 1924 ST. MATHIAS-ØENS SPÆTTEPAPEGØJE

Proxima = nært slægtskab.

NOMENKLATUR: *Micropsitta meeki proxima* ROTHSCHILD & HARTERT, Bull. Brit. Orn. Cl., *44*, 1924, p. 50. (St. Matthias Island).

Engelsk: Meek's Pigmy Parrot from St. Matthias Island.



D. 1. nr. 13: *M. m. proxima* //
D. 1. nr. 14: *M. m. meeki* =

FARVEBESKRIVELSE:

Denne form ligner *M. m. meeki* meget (D. 1. nr. 14.), men har lysere hovedsider, der ikke er så sortagtigt gråbrune, men mere gulligt grå. Dens gule øjenbrynsstribe er mere udviklet, mere skarpt tegnet og bredere end hos *M. m. meeki*; striben er endvidere forbundet med et gult bånd over panden. Vingernes længde hos *M. m. proxima:* 10 hanner, 65-67 mm, 1 hun 63 mm, 1 hun 63 mm. Vingelængden hos *M. m. meeki:* 59-61,5 mm.

UDBREDELSE: St. Matthias- og Squally-øerne.

Type: Voksen han fra St. Matthias-øen 3. 5. 1923, Albert F. Eichhorns coll. no. 8475. (Eichhorn var en svoger til Albert S. Meek, der i 1923 besøgte St. Matthias-øen og hjemsendte den her omtalte art og flere andre fugle til Berlins museum.

At det undertiden kan være både vanskeligt og farligt at indsamle fugle i disse egne fremgår af, at Mencke-ekspeditionen, der først i 1901 besøgte St. Matthias-øen, den nordlige del af Ny-Hannover og den nordøstlige del af Ny-Guinea, i en lejr blev angrebet på forræderisk måde af indfødte. Mencke blev dræbt, flere andre deltagere overlevede heller ikke angrebet og Dr. Heinroth såredes og måtte opgive at arbejde videre der, efter kun at have samlet i en enkelt dag.

Konservator TRAP-LIND, Zoologisk museum i København, der efter konservator Erik Petersens tragiske død efter et giftigt insektbid under opholdet på Tavi-tavi, rejste ud til »Noona Dan«-ekspeditionen, har fortalt, at spættepapegøjerne var uhyre vanskelige at få øje på. En dag hørte han en lyd, som lignede græshoppesangerens stemme og skød efter lyden med det resultat, at en lille spættepapegøje faldt. Det gentog sig flere gange, at han uden at kunne se fuglen, nedlagde den ved at skyde efter lyden fra dens lille sangstemme.

D. 1. nr. 14.: *Micropsitta meeki meeki* ROTHSCHILD & HARTERT 1914 MEEKS SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 43

Meeki = opkaldt efter *Albert S. Meek*, rejsende forsker og indsamler, navnlig for lord Rothschilds Tring-museum. Adskillige papegøjer, paradisfugle og en pitta m. fl. fugle er opkaldt efter ham. Meeks eneste publikation, »A Naturalist in Cannibal Land«, udkom 1913

NOMENKLATUR: *Micropsitta meeki* ROTHSCHILD & HARTERT, Bull. Brit. Orn. Cl. *33*, 1914, p. 107. (Manus, Admiralty Islands).

Engelsk: Meek's Pigmy Parrot. Tysk: Meeks Spechtpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Isse og hovedsider gråbrune med lysere brune kanter på hver fjer. En uklar grumset gul øjenbrynsstribe findes. Resten af oversiden grøn med smalle, sortagtige kanter på enkelte fjer. Vingedækfjerene er sorte ved basis og har en varierende sort streg på nederste del. Håndsvingfjerene er brune med en smal grøn ydersøm og en bredere grumset gul inderkant. Armsvingfjerenes yderfane er overvejende grøn. Sidehalefjerene er sorte ved basis med yderste halvdel af yderfanen grøn og yderste trediedel af inderfanen lys gul. 4-5 par er sorte, men roden og spidsen på disse er grøn. Det midterste par halefjer er fuldstændig blågrønne med sorte skafter. Halssiderne og kroppens underside er gul med smalle

sortagtige frynser på fjerene. Kropsiderne er grønne, underhaledækfjerene lyst gule, undervingedækfjerene er grumset gule, dog gråbrune til brunrøde ved roden.

Iflg. Ibis 1913 p. 100, har hannen orangegult forhoved, gul gump og gule overhaledækfjer, samt en skarlagenfarvet plet på struben. Hunnen afviger ved at have grønt forhoved og grønne kinder.

Benene er lyst kødfarvede.

UDBREDELSE: Admiralitets-øerne. Kort, se D. 1. nr. 13.

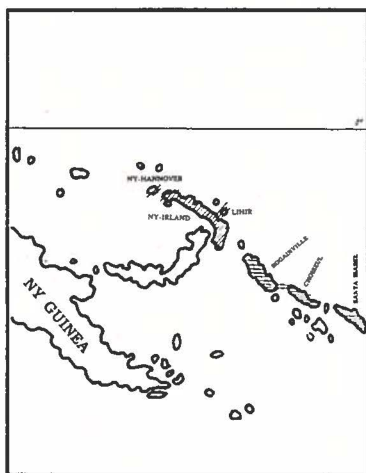
Denne art er en af de mindste af alle papegøjer - i 1917 blev dog fundet en endnu mindre, nemlig *M. k. chloroxantha,* D. 1. nr. 3. - men den er en lillebitte fugl, der dog har en strålende fjerdragt. Den må vel betegnes som hovedarten af de to, der er opkaldt efter Albert S. Meek.

Om dens liv i naturen er der kun berettet meget lidt, men det vides. at den - som de fleste spættepapegøjer åbenbart har for vane - opholder sig meget i høje træer, hvor den sidder aldeles urørlig så længe, den føler sig iagttaget. Man er også kun lidt underrettet om dens ernæring og der vides endnu mindre om dens formeringsforhold.

D. 1. nr. 15.: *Micropsitta finschii viridifrons* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1899 GRØNPANDET SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 44

Viridifrons, af viridis = grøn, og frons = pande, ansigt, facade.

NOMENKLATUR: *Nasiterna viridifrons* ROTHSCHILD & HARTERT, Orn. Monatsb., 7, 1899, p. 138. (Expedition Bay, New Hannover).



D. 1. nr. 15: *M. f. viridifrons* //
D. 1. nr. 16: *M. f. nanina* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Panden grøn. Issen mørk blå. Hovedsider grønligt blå eller blåligt grønne. Svingfjerene sortagtige med grøn kant på yderste del af yderfanen og gullig kant mod basis af inderfanen. Halefjerene med cirka 4 mm lange, nøgne, hårde og stive spidser på fjerskafterne; det midterste par halefjer blå, de øvrige sorte med blågrønne yderkanter, tre af sidehalefjerene i hver side med en ret udbredt mørkgul plet på inderfanen. Kroppens underside gulliggrøn, midten af bugen orangerød. Bugsiderne og underhaledækfjerene klart gule.

♀: Mangler den orangerøde plet på bugen.

Vingemål: 66-67 mm.

UDBREDELSE: Bismarck-øgruppen: Ny Hannover og Ny Irland, Lihir-øerne.

Over 25 år efter denne arts opdagelse, skrev HARTERT: Denne papegøje, der hidtil kun er kendt fra Ny-Hannover, synes ikke at være sjælden på Ny-Irland, da Eichhorn har sendt os (Tring-museet) 6 hanner og 2 hunner, nedlagt på den sydvestlige del af Ny-Irland i tiden fra november til januar. De er i finere fjerdragt end noget af vore eksemplarer fra Ny-Hannover og deres udseende stemmer i enhver henseende overens med disse med undtagelse af, at panden er en smule lysere, hvilket måske skyldes fjerdragtens friske tilstand (efter fældning?) Vingelængden er: hanner 63-66 mm, hunner 61, 63 mm.

D. 1. nr. 16.: *Micropsitta finschii nanina* (TRISTRAM) 1891 BUGOTU SPÆTTEPAPEGØJE

Nanina, af nanus = dværgagtig.

NOMENKLATUR: *Nasiterna nanina* TRISTRAM, Ibis 1891, p. 608. (Bugotu, Solomon Islands).

Engelsk: Finsch's Bugotu Pigmy Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Oversiden græsgrøn. Hovedet noget mere gulligt. Panden gulliggrøn til grønliggul, midten af issen iblandet blåt. (En fjer på issen, netop ud for panden, er gul med orange spids; om dette er tilfældigt eller normalt, kan ikke siges). Vingesvingfjer sortagtige, yderfanerne med grønne kanter, inderfanerne kantet med olivenbrunt. De to midterste halefjer blå med sort skaft, næste par sorte på inderfanen med grønblå spids, yderfanen blågrøn med en sort plet; de følgende par sorte med bred, grøn kant og med en gul plet på inderfanen; de to yderste par med hele yderfanen grøn, inderfanen sort med en gul plet, der strækker sig over en trediedel til en fjerdedel af fjerens længde. Kroppens underside gulliggrøn, mørkere og mere mættet på lår og flanker. Fjerene på kinderne har lyse blå spidser. Underhaledækfjerene er gullige med en bred, grøn spids. Undervingedækfjerene er gulliggrønne. Iris lys rød. Ben lyst gråblå. Næb mørkt skiferfarvet.

Vinge 60 mm, H. 28,5 mm inclusive den frie skaftspids, den nøgne del af skaftet er 3-4½ mm, L. 7½ mm, midtertåen er 13 mm, N. 7 mm.

♀: Ligner hannen, men kindernes fjer er orangefarvede og kroppens underside er måske noget mere gullig. Farvernes udbredelse på halen kan variere lidt, men stemmer i hovedsagen overens med hannens. Hunnens vingemål er 58-62 mm.

UDBREDELSE: Salomons-øerne: Bougainville, Choiseul, Ysabel og Bugotu. Kort, se D. 1. nr. 15.

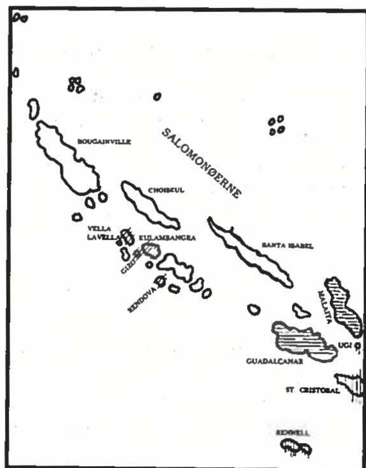
Ovennævnte beskrivelse er fra 1902, men ROTHSCHILD oplyste, at en beskrivelse af samme art fra 1901 var noget usikker grundet på de indsendte fugles tilstand og fuglenes unge alder. Dog havde man, efter modtagelsen af yderligere eksemplarer fra Ysabel kunnet sammenligne og konstatere afvigelserne, så man derefter kunne adskille fuglene som *M. f. nanina* fra Ysabel og *M. f. tristrami* fra Kulambangra. (D. 1. nr. 17.).
Ifølge SALVADORI er TRISTRAM'S første beskrivelse af *M. f. nanina*-hunnen foretaget efter et (formentlig ikke udvokset) eksemplar med lysere baghals, gullig pande og rosafarvet kind og hage. Dettes totallængde var kun 72 mm, vingerne var 49 mm, halen 18 mm og løbet 5,1 mm. SALVADORI bemærker da også, at dette eksemplar adskilte sig ved sin lidenhed fra de øvrige arter og fra hunnen af *M. f. finschii*, der tidligere var blevet beskrevet som *Nasiterna mortoni* RAMSAY (D. 1. nr. 19.)



D. 1. nr. 17.: *Micropsitta finschii tristrami* (ROTHSCHILD & HARTERT) 1902 TRISTRAMS SPÆTTEPAPEGØJE

Tristrami = af ROTHSCHILD & HARTERT opkaldt efter stiftsherre *Henry Baker Tristram* (1822-1906), der foruden på sine teologiske og ornitologiske afhandlinger ofrede megen tid på rejser til mange lande og til studier af fugle. Den her omtalte spættepapegøje opkaldtes efter ham fordi - som R. & H. skrev - »vi skylder ham meget af vort kendskab til ornitologien på Salomons-øerne«.

NOMENKLATUR: *Nasiterna tristrami* ROTHSCHILD & HARTERT, Nov. Zool., *9*, 1902, p. 589. (Kulambangra, Solomon Islands).



D. 1. nr. 17: *M. f. tristrami* //
D. 1. nr. 18: *M. f. aolae* =
D. 1. nr. 19: *M. f. finschii* ||

Engelsk: Tristram's Pigmy Parrot.

FARVEBESKRIVELSE.

M. f. tristrami minder meget om *M. f. nanina* (D. 1. nr. 16.), men er større og grovere, næbbet er både længere og bredere. På dens isse forekommer en mørkere, nærmest mørkgrøn plet, medens den øvrige del af hovedets og ansigtets farve er lysere grøn, og issens farve er helt uden blåligt skær. Hannen har derimod meget smalle, lyse men iøjnefaldende blå spidser på de små kindfjer. Ellers er udseendet som *M. f. naninas.*

Vinge han: 66-67 mm, hale 27-29½ mm, næb 11 mm
Vinge hun: 61-62 mm, hale 27-29½ mm, næb 8 mm

UDBREDELSE: Salomons-øerne: Vella Lavella, Gizo, Kulambangra, Rubiana og Rendova.

ROTHSCHILD & HARTERT bemærkede i 1902, at man nu fra Salomons-øerne kendte arterne *Nasiterna nanina, tristrami* og *aolae* (og måske *finschii*), og at de sandsynligvis burde kaldes *Nasiterna trinominally* som underarter.

D. 1 nr. 18.: *Micropsitta finschii aolae* (OGILVIE-GRANT) 1888
AOLA SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 44, han og hun.

Aolae = fra Aola (Guadalcanar, Salomons-øerne).

Engelsk: Aola eller Guadalcanar Pygmy Parrot.

NOMENKLATUR: *Nasiterna aolæ* OGILVIE-GRANT, Proc. Zool. Soc. London, 1888, p. 189, pl. 10, f. 1 og 2. (Aola, Guadalcanar, Solomon Islands).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Græsgrøn, kinder og kroppens underside blegere, gulliggrønne. Isse og forreste del af kinder nær undernæbbets basis blå. Underhaledækfjerene gule med grønne spidser. Svingfjerene sorte, yderfanerne med grønne kanter. De midterste halefjer blå, de følgende sorte med blågrønne spidser, de tre yderste halefjer i hver side med en gul plet nær spidsen af inderfanen og den yderste grøn på yderfanen. Iris rød. Næb sort. Ben grå.

L. 99, V. 62, H. 30, N. 9, L. 8 mm.

♀: Ligner hannen, men er lidt mindre. Desuden er forreste del af kinderne nær roden af undernæbbet hos hunnen rødligt, i stedet for som hos hannen blåt.

UDBREDELSE: Salomons-øerne: Guadalcanar og Malaita. Kort, se D. 1. nr. 17.

Hos senere til Tring-museet indgåede eksemplarer var iris hos 3 hanner betegnet som blegt rød, hos 1 han som lys rød, disse fugles ben og næb var angivet som blåligt skiferfarvede. Den blå issemidte er karakteristisk for begge køn. Forreste del af kinder ned til undernæb og hage er blå hos hannen og brunligrød hos hunnen.

D. 1. nr. 19.: *Micropsitta finschii finschii* (RAMSAY) 1881
FINSCH'S SPÆTTEPAPEGØJE — Tavle 24 og tavle 44, han og hun.

Finschii = opkaldt efter professor Dr. *Friedrich Hermann Otto Finsch* (1839-1917), verdensberømt tysk ornitolog, etnolog og forfatter af langt over 150 videnskabelige artikler og betydelige værker, hvoraf hans monografi »Die Papageien« vel er den mest berømte. Den udkom i to bind i 1867-68, men sammen med Hartlaub offentliggjorde han også i 1867 »Beitrag zur Fauna Central-Polynesiens« og i 1870 »Die Vögel Ost-Afrikas«. Af hans mange rejser skal nævnes rejsen til Lapland (1873), til det vestlige Sibirien (1876), til Sydhavet (1879-82), på hvilken han besøgte Polynesien, Ny-Zealand, Australien og Ny-Guinea, hvorfra han hjemførte store og værdifulde samlinger og fik et omfattende kendskab til disse egne af jorden. Dette kendskab førte til hans anden rejse til Stillehavsøerne i 1884-86, under hvilken han dog optrådte som politisk udsending og blev skyld i, at en del af Ny-Gui-



E. 1. nr. 3. *Probosciger aterrimus stenolophus*

nea, samt øgrupperne Ny-Britanien og Ny-Irland blev tysk protektorat og fik navnene Kaiser Wilhelms Land og Bismarcks-øerne.

Finsch virkede på det ornitologiske område som assistent i Leyden under SCHLEGEL, efterfulgte HARTLAUB som kurator på museet i Bremen og returnerede efter rejserne og nogle års beskæftigelse med etnografiske arbejder til Leyden, for at slutte sine omfattende videnskabelige arbejder som kurator for den etnografiske afdeling i det kommunale museum i Brunswick.

Finsch beskrev 14 nye slægter og 155 nye arter af fugle. 14 fuglearter såvel som mange dyre- og plantearter, der opdagedes under hans rejser kom til at bære hans navn.

NOMENKLATUR: *Nasiterna Finschii* RAMSAY, Pr. Linn. Soc. N. S. W., *6*, 1881, p. 180. (San Cristobal, Solomon Islands). *Nasiterna mortoni* RAMSAY, 1882. *Nasiterna finschii* SALVADORI 1891.

Engelsk: Finsch's Pygmy Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Græsgrøn på oversiden, lysere og med gulligt skær på undersiden. Midten af bugen orangerød. Underhaledækfjerene gule, de længste blågrønne i spidsen. Lårene blegt gule. Forreste del af kinder nær undernæbbets rod med blåt skær. De små og mellemstore overvingedækfjer grønne med sort midte. Svingfjerene sorte, yderfanerne med grøn kant. Midterste halefjer blågrønne med en meget stor, sort plet nær spidsen, de følgende sorte, den yderste grøn på yderfanen og de tre eller fire yderste med en gul plet ved spidsen af inderfanen.

L. 109, V. 67, H. 41, N. 9½ mm.

♀: Afviger fra hannen ved at have forreste del af kinder nær roden af undernæbbet rødlig eller rosafarvet og ved at mangle den røde farve langs midten af bugen, der er gulliggrøn. Iris mørk brun. Næb og fødder askefarvede.

L. ca. 100, V. 62, H. 34 mm.

UDBREDELSE: Salomons-øerne: Ugi, St. Cristobal og Rennell. Kort, se D. 1. nr. 17.

Dr. *Finn Salomonsen*, som sluttede sig til »Noona Dan«-ekspeditionens sidste etape i 1962, har vist mig adskillige eksemplarer af spættepapegøjer, som han har nedlagt på Rennell. Doktoren hævder at have skudt til bestemte fugle med røde eller rødlige fjer ved næbroden, hvilket altså viste sig at være kønskendetegn.

Zool. Mus. i København har et skind, der er mærket: »Nedlagt i ungskov overfor Lavanggu, Rennell-øerne, han 9. 11. 1951. Iris lysebrun. Næb gråsort, næbhud lyserød. Ben gråbrune. Coll. Torben Wolff«.

UNDERFAMILIE
(Kakatoeinae)
KAKADUERNE

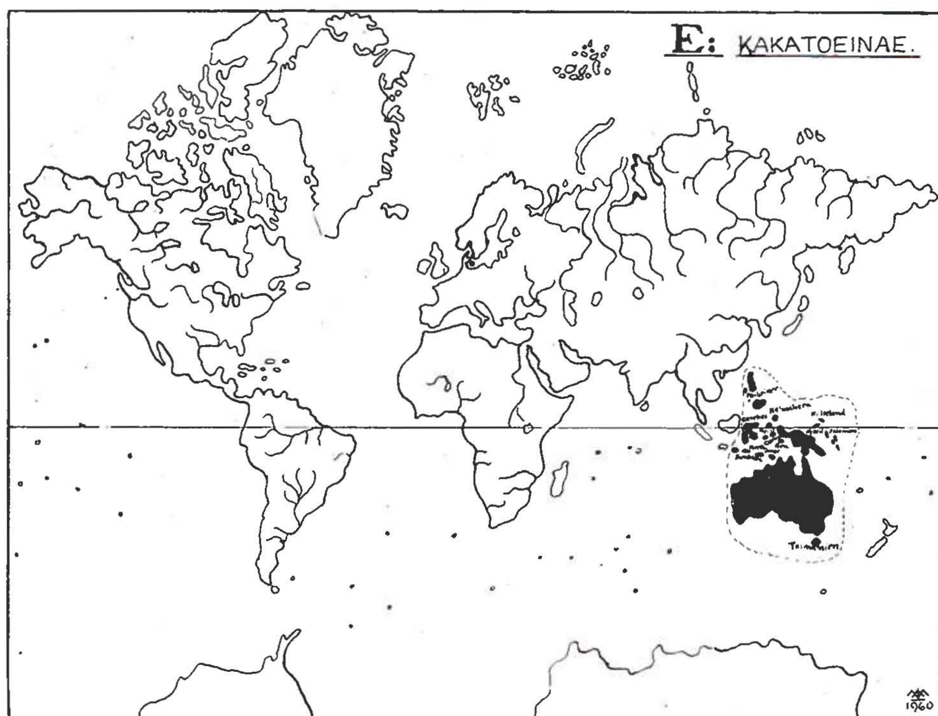
Først må det fastslås, at denne papegøje-underfamilie intet har at gøre med duer *(Columbinae)*.

Der er givet flere forklaringer på oprindelsen til og betydningen af ordet *Kakadu*. Karl Hagenbeck hævder, at det betyder »tang« eller »krebseklo«, måske med relation til fuglenes næb.

Nyrop: »Ordenes Liv«, II bd., udtrykker en anden mening, ordet er malajisk og »kakatue« er en efterligning af fuglenes skrig. At fugle af de primitive folk får navne efter deres stemmes lyde, er ret almindeligt (beo, byl-byl, pit-pit er nogle eksempler) og ofte vandrer disse navne over landegrænserne i mere eller mindre vellykkede oversættelser. Med importen af kakaduerne bragte hollænderne navnet med til Europa som »kakketoe«, i England blev det til »cockatoo«, i Tyskland til »Kakadu« og derfra kom det til os som »kaduė« - men har som nævnt intet med due at gøre.

Kakadu'en er en udpræget selskabelig fugl og flere par bygger ofte rede i samme træ. Såvel når de søger føde som på sovepladserne, samles flere flokke ofte til hele kolonier, og da bliver deres skrig øredøvende. Skriget er vedholdende, uudholdeligt, når det lyder fra så mange fugle på en gang, det er kakaduernes største minus og det bliver ofte deres skæbne. Når lorierne betegnes som papegøjefamiliens artister, må kakaduerne kaldes dens klovner, men deres morsomme, skadeagtige hop, vraltende gang og kluntede optræden har også i forbindelse med deres skrig ofte ført til skæbnesvangre resultater for dem.

Efterhånden som deres naturlige opholds- og yngleområder indskrænkes ved civilisationens fremtrængen og ved de indfødtes jagt på ungerne, hvis saftige kød betragtes som en stor delikatesse, decimeres bestanden stærkt. De indfødtes jagt foregår på den måde, at man forsyner en lang, bøjelig gren med modhager og jager den ned gennem den ofte flere meter lange redenedgang for at spidde de stakkels unger. Da den lange kanal undertiden også er snoet efter træstammens marv, rammer man på lykke og fromme og mange unger lemlæstes eller dræbes, nogle er for små og efterlades til ingen nytte, men de indfødte er ikke dyrevenlige, men står på dette område i modsætning f. eks. til Sydamerikas indianere, der holder papegøjer som husdyr. Desuden afbrændtes store skovpartier, hvorved utallige dyr kvaltes og brændte op og endelig den såkaldte »lyst-jagt«, der med den fremtrængende kultur nåede kakaduernes hjemegne, gjort tvivlsom nytte. Mange arter af kakaduer står nu, som U.S.A.s indtil for nogle år siden eneste, men nu uddøde papegøjeart, foran total udslettelse.



I Australien har man forsøgt at hjælpe på miseren ved at forbyde udførsel af fugle, men ret meget har dette næppe hjulpet, og selv om en del fugle tidligere er gået til ved fortidens besværlige skibstransporter, har dette forhold sikkert ikke krævet det største tabskontingent af Australiens fauna.

Der findes mange historier om kakaduer, og en del af dem er ikke kedelige.

Plinius foreslog, at man kunne afvænne kakaduer fra deres grimme skrigevaner ved at slå dem i hovedet med en jernstang! - det har sikkert også været ganske effektivt. Men man kan ikke afvænne en levende kakadu fra dens normale slemme skrigen ved hårdhændede metoder. Skal der bødes på skrigeriet, sker det aldrig ved at straffe fuglen, men man kan lægge et klæde over dens bur og tale venligt til den, når man efter en tids forløb atter har fjernet klædet og måske da give den en eller anden lækkerbid - men mange liebhavere har måttet skille sig af med deres ellers tamme fugl, blot de en enkelt gang har behandlet den forkert.

Russ anfører i 1880, »at kun hos ganske enkelte liebhavere fandt man tidligere en kakadu som stuefugl og da var standere og kæder almindeligt i brug, men nutildags har forholdet ændret sig og disse redskaber er sjældnere«.

V. Wiese, som næsten hele sit liv havde kakaduer omkring sig, har en gang givet denne gode karakteristik af disse fugles psyke: »Den fugleven, der formår at sætte sig ind i kakaduernes karakter og behandler dem som en forstandig ven, vil se fuglesjælens dybde og rigdom, mod hvilken »hunden«, som man dog ellers i denne henseende stiller øverst, så afgjort træder i skygge«.

I forrige århundrede har man i Tyskland uden særligt held haft fritflyvende kakaduer, de fleste blev nedskudt af ukyndige jægere.

I 1898 havde en hr. Hjalmar Zachau i Sverige sommeren igennem en samling papegøjer og blandt disse flere kakaduer flyvende frit, uden at nogen af dem fløj bort.

I 1899 havde Emil Hansen i Nykøbing Falster i en årrække haft en samling på omkring 20 papegøjer, deriblandt kakaduer flyvende frit omkring. En af disse, en lille hvid kakadu, var afrettet som vogter og når den sad på sin herres hånd, kunne ingen komme ham nær. Sagde han »hug ham« til fuglen, for den lige på og bed sig fast.

På udstillingen i Hillerød i 1899 stod denne fugls bur i nederste række og den blev, som flere andre fugle, drillet af folk, som prikkede dem med grene og stokke og trak dem i halen. Hansen tog fuglen ud af buret og da en fyr, som stod og drillede fuglene og dunkede en af dem i hovedet med en stok, vedblev dermed, gav Hansen fuglen et tegn, hvorefter kakaduen straks havde fat i hånden på den drillelystne mand, der dog ville vise sig og prøvede to gange til. Da fuglen havde bidt ham tredie gang, havde han dog fået nok og luskede ind mellem træerne, uden at nogen havde medlidenhed med ham, skønt blodet flød af ham.

Anton Kristensen, Kleistrup, udstillede omkring århundredeskiftet en stor samling kakaduer (gultoppede og nøgenøjede) både på »Carolinelund« i Aalborg og i Vejle Skyttehushave.

Det fortælles, at sultan Abdul Hamid (afsat 1909), der var kejser Wilhelms ven, omgav sig med alle slags dyr og han ejede også en yndlingspapegøje, en gultoppet kakadu. En dag skreg denne fugl: »Djafer Agha« og sultanens livseunuk, der troede at høre sultanens stemme, meldte sig. Sultanen blev da så vred over at blive forstyrret, at han drejede halsen om på fuglen med ordene: »Her kommanderer kun een«.

Kakaduerne adskiller sig på flere punkter fra de øvrige papegøjer.

For det første er ingen kakadu grøn. Deres farve er enten hvid eller sort med forskellige islæt af gult, brunt eller rødt.

For det andet ruger begge køn hos kakaduerne, hvilket ikke er tilfældet hos de øvrige papegøjer.

Kakaduerne har alle enten en top eller en hætte, hvis fjer den kan rejse.

Næbbet er meget kraftigt, højt og sideværts sammentrykt og i reglen forsynet med en eller flere indskæringer, samt med filegruber nær overnæbbets spids.

I vingerne er 3. og 4. svingfjer de længste, 2. og 5. normalt lige lange og 1. og 6. svarer også i længde til hinanden.

De fleste kakaduer er ret gode flyvere, selv om de opholder sig mere på jorden, end papegøjer normalt gør. De bevæger sig på jorden enten med lange, højtidelige skridt eller også hopper de.

Omkring øjnene har kakaduerne som regel et nøgent område, ganske vist er dette af ret varierende omfang og ofte er det svullent.

Næseborene ligger i en båndagtig vokshud meget tæt til pandefjerene, de er enten helt nøgne eller svagt befjerede.

Hos enkelte arter er undernæbbet bredere end overnæbbet og dette hviler i en fals nær undernæbbets rand; ofte har undernæbbet også en anselig udskæring.

Halen er flad, aldrig aftrappet, den kan være lige eller afrundet. Kun Nymfekakaduen har kilehale.

TAVLE 46



F. 3. nr. 2. *Aratinga acuticauda haemorhous* F. 3. nr. 3. *Aratinga acuticauda acuticauda*
F. 3. nr. 4. *Aratinga guarouba* F. 3. nr. 7. *Aratinga holochlora holochlora*

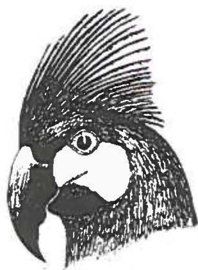
I naturen holder kakaduerne til enten i skove eller klipper og de bygger deres rede enten i hule træer eller i bjergkløfter. En gruppe, Arakakaduerne (E. 1.), lægger kun et æg, de fleste arter 2-3 æg i kuldet, kun Nymfekakaduen lægger op til 7 æg i kuldet; alle kakadu-æg er hvide. Rugetiden er 21-28 dage, ungerne forbliver temmelig længe i reden, 3-6 uger efter størrelse og art.

I naturen består kakaduernes føde af solsikke- og forskellige slags frø, majs, nødder, frugter af forskellig art, plantedele og enkelte arter tager også insekter.

Under beskyttede forhold bør foderet navnlig bestå af solsikke, majs, lidt hamp, hvede, kanariefrø, tyrolernødder, jordnødder, eventuelt andre nødder, frugt og de bør tillige altid have friske grene at afbarke eller sønderbide, bedst hertil er grene af æble- og piletræer (særlige foderemner er anført under de enkelte arter).

Vedrørende kønskarakterer hos ens farvede arter er der gjort den iagttagelse, at hunnen som regel er mindre end hannen og hos flere arter er hannens iris sort, medens hunnens iris er mørkbrun.

Som en oplysning om, hvor gamle kakaduer kan blive i fangenskab, kan nævnes, at en lille gultoppet kakadu (E. 4.a nr. 10.) i Glasgow Zoo i 1961 døde i en alder af omtrent 70 år, men dens udseende viste da også tydeligt, at den var gammel og affældig.



1.
SLÆGT:
(Probosciger)
ARAKAKADUERNE

På meget væsentlige punkter adskiller Arakakaduerne sig fra de øvrige kakaduarter.

De har ligesom samlet al deres kraft i det imponerende næb, hvormed de i et bid er i stand til at overbide grene af flere centimeters tykkelse. I den inderste del af næbbet kan de udøve et tryk på 160 kg. - men udviklingen af det enorme næb synes at være sket på bekostning af en del af fuglens øvrige færdigheder.

Arakakaduen er således underfamiliens dårligste flyver, den færdes så godt som altid alene eller parvis, den lægger kun et æg i kuldet og den er en

ynkelig fugl til at æde, som regel er den knapt begyndt, når de øvrige kakaduer er færdige med deres måltid.

Den har store, nøgne hudområder på kinderne og disse er gråligrøde, men kommer fuglen i affekt, kan de blive helt blodrøde og er fuglen syg, eller fryser den, bliver kinderne blålige. De nøgne kindområder bevirker også, at Arakakaduen - i modsætning til de øvrige arter - viser hele sit næb synligt, hvilket giver den et skrækindgydende udseende.

Karl Neunzig betegner Arakakaduen som den mest interessante og mest påfaldende fugl i en papegøjesamling. Og det mest påfaldende er dens ejendommelige tunge, som ingen anden papegøje har magen til.

Tungen er et cylinderformet, kødfuldt organ, blodrødt af farve, men spidsen er sort og forsynet med et hornagtigt panser med flere tværriller. Tungen er lang og tjener tillige som gribeorgan, den kan nemlig også gøres flad, men kanterne kan efter ønske bøjes mere eller mindre opad, så den kan virke som en ske, eller i hele tungens længde som en rende, ad hvilken føden, f. eks. nøddekærner, der af fuglen bides i ganske små stykker, kan glide ned i svælget.

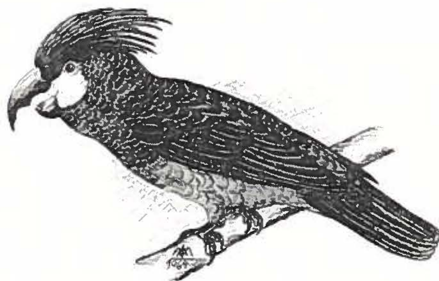
Arakakaduen vil meget gerne have råt kød, brød og frugt, men den går også i gang med paranødder, som man normalt skal have en hammer til at knuse skallen med. Det er imidlertid ikke altid, at den knuser skallen, ofte fastholder fuglen nødden med tungen og lader næbbets skarpe rande save nøddeskallen over.

Arakakaduens store fjertop består af smalle, lancetformede, ret uordentligt anbragte fjer, vingerne er ret lange, men svage og spidse, halen er svagt afrundet. Overnæbbet er meget stort, sideværts sammentrykt og med store, langstrakte indskæringer, undernæbbet er væsentlig bredere end overnæbbet. Alle arterne er sorte eller sortagtige, næb og fødder er sorte.

Under beskyttede forhold kræver den for at blive rigtigt ernæret: solsikke, majs, hamp, hvede, jordnødder, tyrolernødder eller andre nødder, et tilskud af brød, råt, finthakket kød og frugt.

Man bør være meget forsigtig med at give den foderkar af glas, porcelæn, fajance og lignende, da den let kan bide disse eller selv de sværeste lerskåle itu. Det tilrådes at anvende en jerngryde eller en svær emailleret metalskål.

Flere forskere - bl. a. Otto Finsch - har fundet, at de 5 sorte Arakakaduformer ligner hverandre så meget, at de ikke vil gå videre end til at betegne dem som lokale racer af samme art. Dette er næppe holdbart, Peters har anerkendt 5 arter eller underarter og i det følgende skal angives de nyeste resultater af udforskningen af den mærkelige og ikke særligt almindelige fugl.



E. 1. nr. 1.: *Probosciger aterrimus alecto* (TEMMINCK) 1835
ALECTO-KAKADU

Probosciger, af det græske Proboscis = næse, og giro = bærer. Aterrimus (latin) = kulsort Alecto (græsk: alekto) = en af Erinyerne (furierne), hvis navn betyder: Den aldrig hvilende. Erinyerne er i den græske mytologi tre hævnende gudinder, opstået af det blod, der faldt til jorden, da Uranos blev lemlæstet. De hedder Alekto = Uroen, Tisifone = Hævnen og Megaria = Vreden og fremstilles som frygtelige af udseende med slanger i håret og fakler og dolke i hænderne og de forfulgte ifølge sagnet grove forbrydere som menedere, fadermordere o. s. v.

NOMENKLATUR: *Ara alecto* TEMMINCK, in Siebold's Fauna Jap. disc. prélim., 1835, p. XVII. (Waigeu, Banda and Ceram, restricted to the small race of the western Papuan Islands and the Aru Islands by Hartert and Rothschild, Nov. Zool., *8*, 1901, p. 77, and further restricted to Waigeu by Berlepsch, Abh. Senckenb. Naturf. Ges. 34, 1911, p. 79). *Eurhynchus alecto* LESS. 1837. *Microglossum alecto* G. R. GRAY 1845. *Macroglossum alecto* TEMM. 1849. *Microglossus alecto* BP. 1856. *Microglossa alecto* SCLATER 1858. *Cacatua alecto* SCHLEGEL 1861. *Microglossus aterrimus var. minor* SALVADORI 1891

Engelsk: Alecto Cockatoo. Tysk: Kleiner schwarzer Kakadu. Fransk: Cacatoi Alecto.



E. 1. nr. 1.: *P. a. alecto* //
E. 1. nr. 2.: *P. a. goliath* =
E. 1. nr. 3.: *P. a. stenolophus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

Kønnenes farver er ganske ens og fuglenes udseende svarer fuldstændigt til Arakakaduens (E. 1. nr. 5.). Kun størrelsen på de to former er forskellig. Fuglenes mål er cirka:

P. a. alecto:
L. 432, V. 280, H. 190, N. 127 mm.

P. a. aterrimus:
L. 560, V. 381, H. 280, N. 178-190 mm.

Fuglens nøgne kinder er normalt hvide, men bliver den arrig, kan de blive næsten røde. Hunner er normalt lidt mindre end hanner.

UDBREDELSE: Vestlige Papua-øer: Waigeu, Salawatty, Misol og Gemien.

Om de sorte kakaduer har der i over hundrede år været stor uenighed vedrørende fuglenes klassificering i arter og underarter. *P. a. aterrimus* blev opdaget først og blev beskrevet af GMELIN i 1788 (E. 1. nr. 5.). *P. a. goliath* blev som den næste beskrevet af KUHL i 1820 og *P. a. alecto* som den tredie beskrevet i 1835, men *P. a. goliath* (E. 1. nr. 2.) blev af nogle forfattere anset som værende identisk med *P. a. aterrimus*. Otto Finsch ville f. eks. ikke anerkende mere end een art og mente, at størrelsesforskellen ikke kunne afgrænses, så der kunne anerkendes underarter. Meningerne herom er stadig delte, vi følger her, som i alt væsentligt Peters' inddeling.

I NATUREN: Fuglene opholder sig i toppen af de højeste træer i de uhyre tætte og vanskeligt tilgængelige skove og er derfor meget vanskelige at fange. De indfødte forsøger naturligvis alligevel at få fat i disse fugle, men deres udbytte står næppe i forhold til anstrengelserne.

Denne arts føde består hovedsageligt af træfrugter og især af en art »paranødder« med en meget hård skal. Fuglen fatter nødden med kloen og drejer nødden i næbbet, så dette filer en rille i skallen, der til sidst går i to dele, hvorefter nøddekærnen pilles ud i ganske små stykker.

Dette bør erindres, når Arakakaduen går i flok med andre store papegøjer, da disse let fortærer op imod en snes nøddekærner, medens kakaduen i samme tidsrum kun når at få en enkelt.

E. 1. nr. 2.: *Probosciger aterrimus goliath* (KUHL) 1820
KÆMPE-KAKADU

Goliath = kæmpe, meget stor.

NOMENKLATUR: *Psittacus Goliath* KUHL, Nova Acta Akad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 92. (East Indies, restricted to the small race of the Onin Peninsula by Stresemann,

antea, p. 54). *Microglossum goliath* STEPH. 1826. *Microglossus goliath* FINSCH 1865. *Microglossus salvadorii* A. B. MEYER 1894. *Probosciger aterrimus oorti* MATHEWS 1916. Engelsk: Great Black Cockatoo, Goliath Cockatoo, Rajah Cockatoo. Tysk: Schwarzer Goliath Kakadu.

FARVEBESKRIVELSE:

Farverne er ganske som hos Arakakadu (E. 1. nr. 5.), men *P. a. goliath* er den største art af de sorte kakaduer. Dens underside er ikke så grå, som undersiden hos arten fra Arfak, men den tilhører uden tvivl denne race med de brede askegrå topfjer.

UDBREDELSE: Vestlige og sydlige Ny-Guinea: Vogelkop- og Onin-halvøerne, Weyland- og Snow-bjergkæderne til Milne-bugten. Kort, se E. 1. nr. 1.

I NATUREN: Denne ekstraordinært egenartede fugl har en skrøbelig struktur, dens flyveevne er svag og synes uden kraftige vingeslag, så dens flugt forekommer besværlig. Det synes som om hele dens muskelkraft er koncentreret i dens hoved og næb. Dens klare, røde ansigtsfarve og dens lange, flagrende top, som den rejser, når den forstyrres eller bliver vred, giver den i forbindelse med dens frygtindgydende næb, et afskrækkende udseende. Dog bøder dens ellers myge gemyt og dens tilbagetrukne tilværelse, så man vanskeligt kommer den nær, noget herpå.

Det er uden tvivl den fugl, der har den største kraft i sit næb, den er f. eks. i stand til at knække eller knuse de stenhårde nødder af slægten Canariums arter, der vokser i dens opholdsområde. Men det synes som om den ikke er sig sin enorme kraft i næbbet bevidst, idet den næsten altid »filer« nøddeskallerne itu, og den gør endog dette på ganske tyndskallede nødder, som andre langt mindre kakaduer med lethed knuser.

Fuglen er mørke- og ensomhedssøgende og ses oftest i de skyggefulde, mørkere og lavere dele af urskovene. Dens gennemtrængende, tydeligt fløjtende skrig er meget afvigende fra de uhyre kraftige skrig, som de egentlige kakaduer lader lyde.

Rand meddeler bl. a. fra Papuan-ekspeditionen i 1933-34, at der blev nedlagt 3 eksemplarer i ca. 100 meters højde, at en fugl blev observeret i 740 meters højde, og at denne sorte kakadu ikke var så almindelig i Kubuna, hvor kun enkelte eksemplarer blev set eller hørt strejfende lavt gennem skovene. Eksemplarer fra november og januar var i fældning.

E. 1. nr. 3.: *Probosciger aterrimus stenolophus* (VAN OORT) 1911
SMALTOPPET SORT KAKADU — Tavle 45

Stenolophus, af steno (gr. stenos) = smal, tynd, og lophus (gr. lophos) = hanekam, kam, hjelmdusk.

NOMENKLATUR: *Microglossus aterrimus stenolophus* VAN OORT, Notes Leyden Mus., 33, 1911, p. 240. (Humboldt Bay and Sentani Lake, New Guinea).

Engelsk: Slender-crested Black Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

Farven hos denne art er også sort med skiferagtigt gråligt skær. Det er måske den eneste Arakakadu, som virkeligt afviger fra de øvrige, idet den har tydeligt smallere topfjer, der er løsere end hos de øvrige arter, mere bændelformede og undertiden falder de helt ned over nakken og hovedsiderne.

L. 550-590, V. 340-360, H. 230-260, N. 135 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Ny-Guinea fra Mamberano-floden til Collingwood-bugten, samt øen Jobi (Japen) i Geelvink-bugten. Kort, se E. 1. nr. 1.

MATHEWS anfører, at betegnelsen *stenolophus* omfatter fugle fra Nord-Ny-Guinea, altså fugle, som har smallere topfjer, end de øvrige arter, men han mener tillige, at disse fugle er større end hovedarten *P. a. aterrimus* (E. 1. nr. 5.). Andre forskere angiver dens mål lidt mindre.

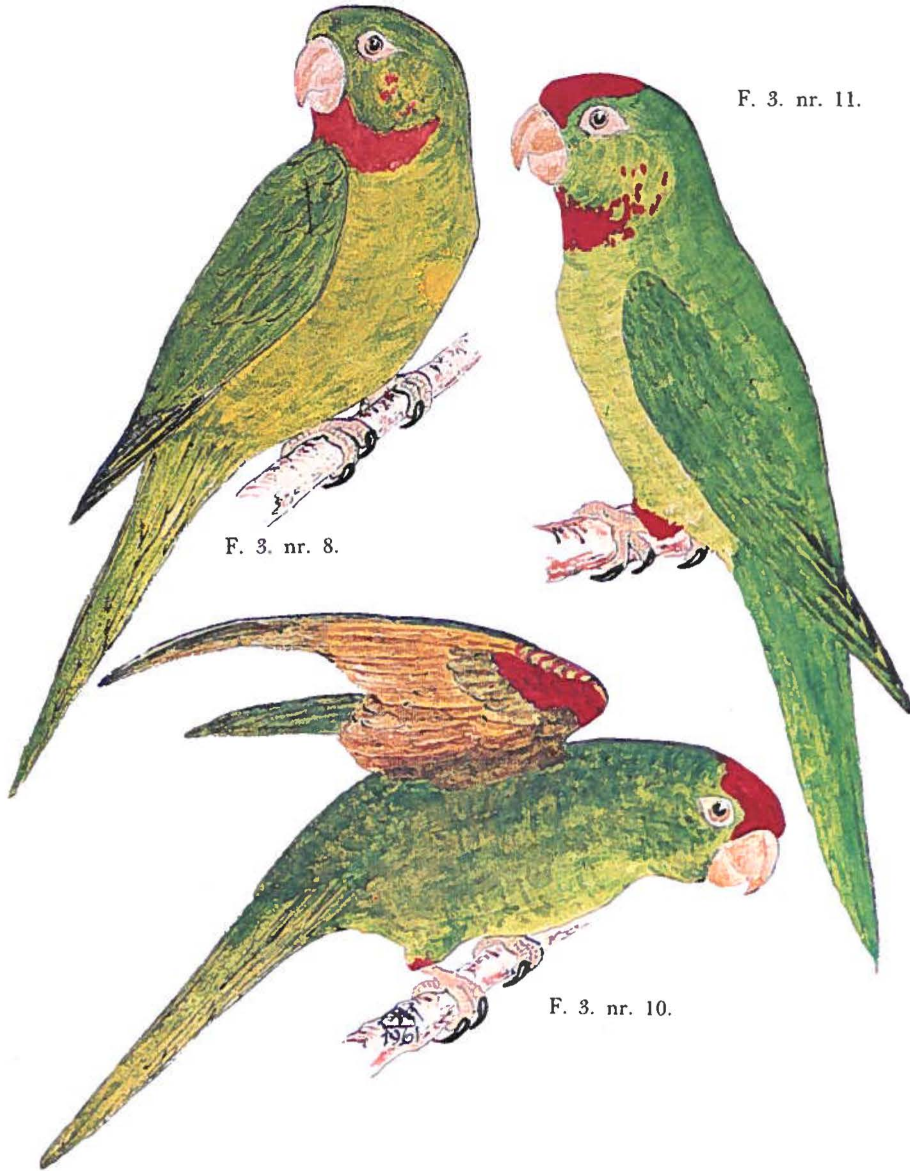
I NATUREN: Ud over, at dens rede er fundet i meget skrøbelige og udgåede træer, ved man ikke stort om dens levevis og der er næsten intet kendt om denne fugls ynglebiologi.

E. 1. nr. 4.: *Probosciger aterrimus intermedius* (SCHLEGEL) 1861
SORT MELLEM-KAKADU

Intermedius = mellemste, midterste.

NOMENKLATUR: *Cacatua intermedia* SCHLEGEL, Journ. f. Orn., 9, 1861, p. 380. (Aru Islands).

Engelsk: Median Black Cockatoo, Aru Great Black Cockatoo.



F. 3. nr. 8. *Aratinga holochlora rubritorquis* F. 3. nr. 10. *Aratinga finschii*
F. 3. nr. 11. *Aratinga wagleri wagleri*



E. 1. nr. 4.: *P. a. intermedius* //
E. 1. nr. 5.: *P. a. aterrimus* =

FARVEBESKRIVELSE:
Denne på Aru-øerne hjemmehørende art svarer i udseende ganske til *P. a. aterrimus* (E. 1. nr. 5.) og kun forskellen i størrelse har bevirket, at den er udskilt som en selvstændig race.
P. a. intermedius:
L. 483, V. 305, H. 216-240, Top 127-152 mm.
P. a. aterrimus:
L. 560, V. 381, H. 280, Top 178-190 mm.
Endvidere kan nævnes, at professor SCHLEGEL i den første omtale af *P. a. intermedius* angiver, at højden på denne races overnæb er ca. 18½-21 mm, bredden af undernæbbet ca. 16-17 mm og midtertåens længde 18½-19½ mm.
Kønnenes udseende skal være ganske ens, men begge køn synes lysere, d. v. s. mere skifergrå over ryggen end *P. a. aterrimus.*
UDBREDELSE: Aru-øerne.
Som allerede nævnt har forskerne ikke kunnet blive enige om afgrænsningen i racer af de sorte kakaduer. Der synes dog at være ret konstante angivelser af størrelsen på individer, som er hjembragt fra Aru-øerne, men i sin beskrivelse af *P. a. intermedius* siger SCHLEGEL, at han kun vil angive højden af overnæb og bredden af undernæb, men ikke næbbets længde, idet de ret store differencer på dette punkt muligvis kan skyldes individuelle forskelligheder, men også kan hidrøre fra den brug fuglene gør af næbbet under forskellige leveforhold.
I NATUREN: *P. a. intermedius* hævdes at være meget sky og vanskelig at komme på så nært hold, at den kan fanges. Den opholder sig næsten altid i højskovenes trækroner, hvor den søger at skjule sig, så snart den mener, at noget mistænkeligt nærmer sig. Den kommer derfor kun meget sjældent i handelen, men de indfødte på Papua-øerne og på Vogelkophalvøen vidste dog, at den fandtes som en meget stor art og at den levede på halvøens og øernes højdedrag.

E. 1. nr. 5.: *Probosciger aterrimus aterrimus* (GMELIN) 1788
ARAKAKADU - Stor sort kakadu — Tavle 25

Aterrimus, af ater = sort, og rima (rimus) = spalter, revner.
NOMENKLATUR: *Psittacus aterrimus* GMELIN, Syst. Nat., 1, pt. 1, 1788, p. 330. (New Holland, restricted to northern Australia by van Oort, Notes·Leyden Mus., 33, 1911, p. 239) *Great Black Cockatoo* EDW. 1764. *Le Kakatoes noir* BUFF. 1779. *Black Cockatoo* LATH. 1781. *Psittacus gigas* LATH. 1790. *Ara gris à trompe* LEVAILL. 1801. *Ara noir à trompe* LEVAILL. 1801. *Psittacus griseus* BECHST. 1811. *Cacatua aterrima* VIEILL. 1818. *Psittacus goliath* KUHL 1820. *Solenoglossus zeylanicus* RANZ. 1821. *Grey Cockatoo* LATH. 1822. *Perroquet microglosse* GEOFF. St. HIL. 1823. *Microglossus aterrimus* VIEILL. 1821-23. *Microglossum aterrimum* STEPH. 1826. *Microglossum goliath* STEPH. 1826. *Microglossum ater* LESS. 1831. *Microglossus griseus* SW. 1837. *Eurhynchus gigas* LESS. 1837. *Microglossum nigerrimum* LESS. 1838. *Microglossa aterrima* SCLATER 1858. *Cacatua intermedia* SCHLEG. 1861. *Microglossus goliath* FINSCH 1865. *Selenoglossus aterrimus macgillivrayi* MATHEWS 1912.
Engelsk: Great Black Cockatoo, Palm Cockatoo, Cape York Cockatoo. Tysk: Arakakadu, Schwarzer Arakakadu. Fransk: Perroquet microglosse. Ara noire à trompe. Native: Ny-Guinea, nordkysten: Siong, vestkysten: Sanggija, nordvestkysten: Kasmalos, Aru-øerne: Alkai, Australien, Kap York: Payuntoo.
FARVEBESKRIVELSE:
Skifersort og gråpudret. Forhoved og tøjler dybt fløjlssorte. En lang top af smalle fjer uden fjerkroge på hovedet, overvingedækfjerene, skulderfjerene og de ydre armsvingfjer har et stålgråt til grønligt changerende skær. De nøgne kinder er blegt til kødfarvet røde, kantet med bleggult, de to farver går gradvist over i hinanden. Overnæbbet sort, undernæbbet skifersort. Ben og fødder sortagtige. Iris brun.
Den voksne hun er undertiden mindre end hannen og har lidt kortere næb, den nøgne

kindplet kan også være lidt mindre, men størrelsesforskellighederne er som regel ubetydelige og næppe konstante.

UNGE FUGLE: Skal kunne skelnes fra de voksne på, at de har bleggule tværstriber på bugens, undergumpens og undersiden af vingernes fjer, samt på underhaledækfjerene. Det oprindeligt lyse næb, bliver først brunligt ved roden af overnæbbet, derefter mørkere udefter og tilsidst antager også undernæbbet den mørke farve.

De voksne fugles størrelse varierer meget, som gennemsnitsstørrelse angives: L. 560-640, V. 350-400, H. 255-280, N. 105-144, L. 30 mm.
Fjertoppens længde angives til 178-190 mm, overnæbbets højde til 23 mm, undernæbbets bredde til 20-21 mm og midtertåens længde til 22 mm.

UDBREDELSE: Kap York-halvøen og den overfor liggende kyst af Ny-Guinea. Kort, se E. 1. nr. 4.

I NATUREN: Arakakaduen har tidligere været langt mere udbredt på Ny-Guinea og de omliggende øer, end tilfældet er nu. Rosenberg oplyste f. eks. i begyndelsen af 1860erne, at fuglen var hellig på Onin-halvøen, så det var den visse død for et menneske at dræbe den der. I begyndelsen af dette århundrede fik Tring-museet eksemplarer fra hele Ny-Guinea, men nu synes den kun at forekomme på den store ø's sydlige kystområder, foruden i det nordlige Australien.

Samstemmende berettes, at den enkelt-, par- eller familievis opholder sig både lavt i tæt buskbevokset landskab såvel som i mere åbent skovland og ofte i toppen af de højeste træer. Den synes at trække fra det ene skovbælte til det andet og at søge sin føde både højt og lavt i skovene. Den beskrives som munter, meget bevægelig, lydløst flyvende omtrent som uglerne og dens stemme som mere vellydende og melodisk end de fleste andre kakaduers. Dens i forhold til kroppen meget store hoved og dens forholdsvis svage brystmuskulatur gør den dog til en mindre udholdende flyver end f. eks. den store Ara og den flyver ikke uafbrudt over længere strækninger, men holder ofte hvil i enkeltstående eller mindre grupper af høje træer.

Dens føde består af nødder eller kærner af de stenhårde Canarium-frugter (Palmenødder) og den er vel den eneste fugl, som formår at knuse disses hårde skaller, men det synes som om den ikke helt er sig dens næbs uhyre kraft bevidst, da den filer eller ridser en fure i skallen før den åbner frugten og fortærer kærnen i ganske små bidder ad gangen. Det samme foretager den iøvrigt med andre frugter, hvis skal både den selv og andre fugle let kan knuse. Endvidere ynder den friske skud af palmer og andre træer, som Eucalyptus, Seaforthia elegans m. fl. og dens næb er særdeles velegnet til at fjerne både blade og sejge stængler på palmerne, så den nær toppen kan nå ind til de friske nye skud. Den tager også larver, pupper og det er observeret, at den har gravet maddiker ud af halvforrådnet træ. Undersøgelser af nedlagte individers maveindhold har foruden disse ting afsløret, at den tillige fortærer ribber af palmeblade, andre plantedele og små kvartsstykker, der åbenbart har haft betydning for de sejge plantedeles findeling under fordøjelsesprocessen.

Ynglesæsonen i Australien berettes at være fra september til januar. Reden placeres i svære, ranke, hule palmestammer i skovene. Den er fundet i fra ca. 4 til 16 meters højde og bunden af reden ligger i dybder på fra ½ til 2-3 meter under redens flyvehul. Det berettes, at reden er udsat for at blive helt eller delvis fyldt med vand, når de langvarige og voldsomme tropiske regnskyl flyder ind gennem flyvehullet. Fuglene søger at imødegå dette ved at afbide en tyk ¾-1 meter lang gren og lade den dumpe ned i reden, hvorefter de klatrer ned og bider grenen til splinter, så bunden dækkes af et mange tommer tykt lag, hvorpå ægget lægges. Hvert kuld synes kun at bestå af et hvidt æg og fra en og samme rede har man i et tilfælde fjernet en ca. 10 dage gammel unge den 27. september, et æg den 18. december og igen et æg den 15. januar. Fra en anden rede tog man et æg den 29. september og et æg den 10. december, men derefter forblev reden tom i længere tid. I samme beretning nævnes, at fuglene i den pågældende egn var langt talrigere til stede i 1896 end i 1911, hvilket sikkert kan tilskrives »sportsmænds« jagt.

IMPORT: Menes første gang at være indført til Europa i 1860, da den kom til Zoo i Amsterdam, senere flere gange til Zoo i London og Berlin og i 1881 i Zoo, Hamburg. Også i Københavns Zoo har den været i mange år.

I FANGENSKAB: Af Lord Tavistocks beretning fremgår, at Arakakaduen er en af de blideste fugle og en af de venligst indstillede i hans store samling. Det var dog i intet tilfælde muligt at konstatere dens bids kraft, da den kun brugte næbbet til at rive eller kradse med, skønt den kunne have tilføjet en modstander et frygteligt sår med et bid. Fuglen var en hun og viste tydelige tegn på uvilje overfor både gamle og unge hunner af andre arter. Den

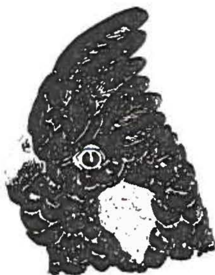
yndede at blive forkælet og det berettes om andre Arakakaduer, at enkelte har lært at sige nogle få ord med lav stemme.

Fuglens latinske betegnelse *Microglossus* betyder »lilletunge« og dens tunge er lille i forhold til næbbets størrelse. Tungen er også ejendommelig derved, at den er skarlagenfarvet - som hele fuglens gab - med undtagelse af tungespidsen, der er sort.

Også Arakakaduens »fedtkirtel« ved enden af ryggen er mærkværdig. Den er i virkeligheden en slags pudderkvast, som fuglen benytter på den måde, at den bøjer hovedet langt bagover, medens den samtidig løfter bagkroppen, så pudderet gnides ind i fjertoppen i så rigelig mængde, at det derfra kan fordeles over hele fjerdragten, hvor det beskytter fjerene mod al slags fugtighed og modvirker utøj.

Om fuglens ernæring og øvrige forhold i fangenskab henvises til indledningen til denne slægt, men det skal dog her nævnes, at den bør have solsikke, majs, hamp, nødder, frugter, gulerødder, undertiden også et stykke råt kød og opblødt tørt franskbrød eller sandkage.

Husk: Med sit kraftige næb sønderbider fuglen let glas og porcelæn og den sætter mærker i jern, det er altså nødvendigt at give den meget solide æde- og drikkekar; det er den papegøje, som har det kraftigste næb.



2.
SLÆGT:
(Calyptorhynchus)

UNDERSLÆGT:
A. *Zanda*

RAVNEKAKADUER

Et sted må man jo samle det, som ellers ikke passer noget sted i systemet, så dertil har man benyttet underfamilien *Kakatoeinae*, men den har voldt og volder stadig forskerne hovedbrud. Ikke fordi man er uenig om de heri placerede arters rette adkomst, thi med en enkelt undtagelse (E. 5. - *Nymphicus*) har alle været enige om, at de i denne underfamilie placerede arter hørte sammen. Det er derimod de forskellige arters indbyrdes forhold og

sammenstilling i systemet, der forvolder vanskelighederne. Mange systemer er opstillet og noget hos dem alle taler for deres anvendelighed, hvilket kan være meget interessant at studere. Det ligger dog udenfor denne bogs rammer at gå i enkeltheder herom, men vi kan nævne, at

Finsch havde sit system,

Mathews afveg i sit værk flere steder fra dette,

Salvadori og Ogilvie-Grant havde hver sit system og bl. a. inddelte de slægten *Kakatoe* i 5 grupper, der er anerkendt og blev fulgt af Peters.

Hans von Boetticher deler i sit system fuglene efter næbfarver.

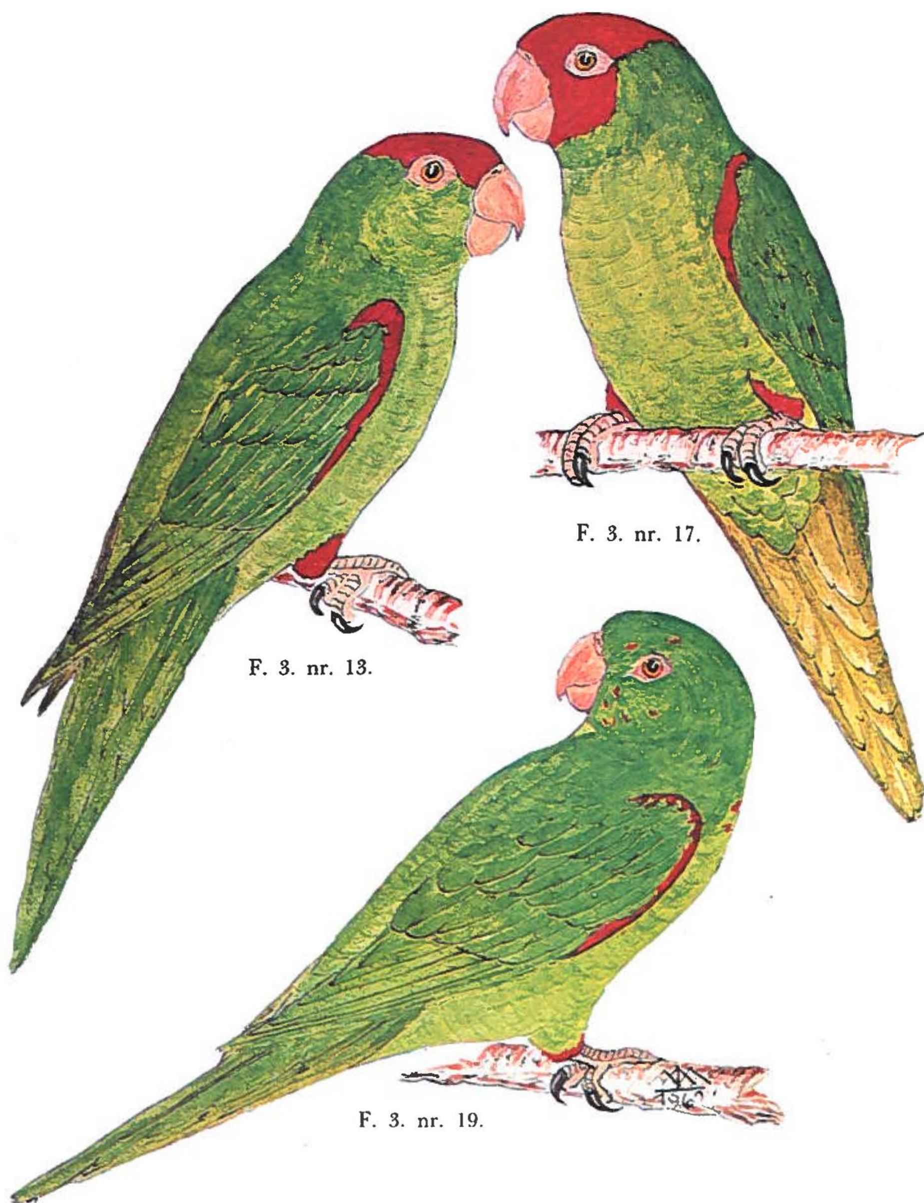
Vane opstillede det måske nyeste system, men næppe det klareste, vi må indrømme, at hele forholdet er i støbeskeen - men, som vi lovede i indledningen til Papegøjebogen, vi følger *Peters*.

Ravnekakaduen, *Calyptorhynchus*, navnet kommer af *Kalyptra* = dække, skjult, og *rhynchos* = næb, er en meget stor kakadu med et smalt, meget højt næb og en som regel befjeret vokshud. Dens fjertop er tæt og består af brede fjer. Vingerne er lange og halen cirka tre fjerdedele af vingens længde, undertiden endnu længere og med gul eller hvid aftegning nær basis på halefjerenes inderfane. Vi har 2 arter, der begge har meget korte løb og fødder, og begge lever i Australien. Boettiger nævner en tredie art, *C. b. latirostris* CARNABY, fra Vest-Australien.

Fuglene er meget dygtige flyvere, så de egner sig ikke så godt til ophold i fangenskab, og dertil kommer, at de er meget sjældne og altså meget kostbare. Det hævdes, at Ravnekakaduen næppe kan holdes under beskyttede forhold uden tilskud af - helst levende - animalsk foder.



TAVLE 48



F. 3. nr. 13. *Aratinga wagleri frontata*
F. 3. nr. 17. *Aratinga erythrogenys*
F. 3. nr. 19. *Aratinga leucophthalmus leucophthalmus*

E. 2a nr. 1.: *Calyptorhynchus baudinii* LEAR 1832

HVIDHALET RAVNEKAKADU — Tavle 26

Baudinii = opkaldt efter *Nicolas Baudin* (1756-1803), officer, 1786 udsendt til Vestindien, i 1792 som fører af fregatten »La Jardiniere« til Kina, Malaya og Kap Det gode Håb. Besøgte Trinidad, Teneriffa, Dansk Vestindien, Porto Rico med benyttelse af forskellige fartøjer (»La Belle«, »Angelique«, »Fanny«, »Triumph«) og fik ved Sir Joseph Bank's hjælp - trods krig, opbringelser osv. - ført sine store samlinger hjem til Frankrig. Døde på Mauritius som fører af korvetten »Le Geographe«, der sammen med »Le Naturaliste« besøgte Tasmanien, Kangaroo-øen og en række stillehavsøer, og udgjorde den franske ekspedition fra 1800-1803. Francois Péron har senere beskrevet Baudins udstrakte opdagelsesrejser.

NOMENKLATUR: *Calyptorhynchus Baudinii* LEAR, Illustr. Psittac., pt. 12, 1832 (= pl. 6. og bound volume). (No locality = Albany, southwestern Australia, by designation of Mathews, infra.) *Calyptorhynchus baudinii tenuirostris* MATHEWS 1913. *Calyptorhynchus baudini* VIG. 1832. *Plyctolophus (?) baudinii* SW. 1837. *Banksianus baudinii* LESS. 1837. *Cacatua baudinii* SCHLEG. 1861.

Engelsk: Baudin's Cockatoo, White-tailed Black Cockatoo. Tysk: Weissohr-Kakadu, Weissohr Rabenkakadu. Fransk: Calyptorhinqus de Baudin. Native: »Oo-lack«.



E. 2a nr. 1.: *C. baudinii* //
E. 2a nr. 2.: *C. funereus* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Over- og underside sortagtig brun med blegere kanter på fjerene, fjerkantsømmene er bredere på kroppens underside. Tøjlerne, fjerene under øjet, kinderne og forhovedet sorte med et grønligt skær. Øredækfjerene grumset hvide. Halefjer sortagtigt brune. Alle halefjerene, med undtagelse af det midterste par, har et hvidt tværbånd, der dog ikke når ud på fjerenes yderste kant. Næbbet er grålighvidt med brune spidser. Ben og fødder mørkt grågule. Udfarvningen varer ca. 4 år.

L. 550, V. 375, H. 275, N. 48, L. 25 mm.

♀ : Fjerdragten er næsten fuldstændig som hannens.

Ifølge SALVADORI har underhaledækfjerene skjulte hvide pletter og kanten af de hvidtværstribede halefjer er sortagtig brun, medens fjerskafterne på halefjerene er sorte. Iris sortagtig brun.

Samme forfatter opgiver fuglens mål således: L. 584, V. 385, H. 355, N. 59, L. 28 mm.

UDBREDELSE: Sydvest-Australien, mod nord til øvre Murchinson-flod.

MATHEWS betegner underarten *C. b. tenuirostris* som omstrejfende i det sydvestlige Australien.

I NATUREN: Denne art, som afviger ved sine hvide aftegninger på halefjerene og ved sin mindre størrelse, optræder udenfor yngleæsonen i mindre flokke, der rastløse flyver omkring, medens de næsten uafbrudt udstøder deres sørgmodigt lydende, pibende skrig, der omtrent lyder som »Oo-lack«, hvilket har givet fuglen navnet blandt de indfødte i Vest-Australien.

Den opholder sig hovedsageligt i de store Eucalyptusskove og i bælterne af Banksiatræer, hvis frugter udgør dens væsentligste føde. Den er også en af de få fugle - og de øvrige er også kun de største arter af de sorte kakaduer - der er i stand til at knække skallen på de stenhårde nødder, som den fortærer. Undertiden hjemsøger den også haver og frugtplantager, hvor den på kort tid kan forårsage uhyre stor skade ved at afbide bark, knopper og unge skud og i sæsonen ved at ødelægge en utrolig mængde frugt. I træernes hulheder tager den tillige mængder af insekter, larver og pupper, men også på jorden søger den føde, idet den lejlighedsvis der tager nedfaldne frø og insekter i forskellige stadier.

Når disse fugle fouragerer i træerne, udstøder de en skurrende og skræppende lyd, der vedvarer, så længe fuglene æder.

Flugten er langsom og baskende, den virker næsten ubehjælpsom, men alligevel færdes fuglene over store strækninger.

Reden anbringes normalt i ret stor højde, men er også undertiden fundet kun 3½-4 meter over jorden. Som regel anlægges den i et hult træ og selv om fuglen er meget sky, har man eksempler på, at reden har været anbragt i et træ langs en stærkt befærdet landevej. Ynglesæsonen i Sydvest-Australien varer fra i august til hen i november måned.

Kuldet er normalt på 2 æg, men ofte klækkes kun det ene. Det fortælles, at 2. æg lægges 14 dage senere end det første og at der ikke ruges på det, når det første er klækket. De flyvefærdige unger mades af forældrene i mange uger efter at de har forladt reden.

IMPORT: Kun sjældent importeret, en engelsk liebhaver har dog haft unge fugle af denne art, ellers kun i få zoologiske haver. I 1929 udbudt i Tyskland til RMk. 350,- pr. stk.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyser, at Mr. Frostick for mange år siden importerede unge hvidhalede kakaduer, som blev håndmadet med sukkerbrød og hårdkogt æg. De ville nødigt tage frø og døde af krampeanfald, antagelig p. gr. af den for dem for kraftige kost.

Ellers foreligger ikke nævneværdige beretninger om den under beskyttede forhold og den vides ikke at have været opdrættet. Den vil næppe kunne holdes i fangenskab uden tilskud af animalsk - og helst levende - foder.

Den er ikke sart eller stærkt varmekrævende og vil kunne overvintres i uopvarmede men dog lune huse. Den befinder sig bedst i volierer af ikke for ringe størrelse og vil sikkert hurtigt gå til grunde i bur. Den skriger en del og er slem til at gnave.

E. 2a nr. 2.: *Calyptorhynchus funereus* (SHAW) 1794
GULHALET RAVNEKAKADU — Tavle 26

Funereus = dræbende.

NOMENKLATUR: *Psittacus funereus* SHAW, Nat. Misc., *6*, 1794, pl. 186 and text. (New Holland = New South Wales). *Banksian Cockatoo, var c.* LATHAM 1802. *Psittacus banksii part* SHAW 1811. *Funeral Cockatoo* LATHAM 1822. *Cacatua banksii. var.* VIEILL. 1817. *Calyptorhynchus funereus* VIG. & HORSF. 1826. *Banksianus australis* (femelle) LESS. 1831. *Plyctolophus funeralis* SW. 1837. *Banksianus funereus* LESS. 1837. *Cacatua funera* SCHLEG. 1861.

Engelsk: Funeral Cockatoo, Yellow-tailed Black Cockatoo, Yellow-eared Cockatoo. Tysk: Gelbohrkakadu. Fransk: Cacatois banksi.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ : Brunsort med grønlig glans på hoved, ansigtets sider, ryg, vinger og hale. Fjerene på baghals, halssider og ryg, samt overvingedækfjerene med smalle, brunlige, på fjerenes underside brunligt olivenfarvede, kantsømme. En stor øreplet er gul og dens fjer har en fin brun kant. Vingefjerene næsten sorte, yderfanerne dog lidt lysere brunlige, håndsving- og hånddækfjerene har lysere kanter i spidsen. Begge de midterste halefjer ensfarvet, og ligesom begge de yderste sidehalefjer, brunsorte, de øvrige halefjer brunsorte med et bredt, gult bånd med mere eller mindre brunsorte zik-zak-linier. Øjet sortagtigt brunt. Næbbet varierende fra hvidbrunligt til sortagtigt brunt med mørkere spids. Vokshuden brunlig. Fødder fra næsten sortagtigt brune til brunliggrå, kløerne sorte.

L. 580-650, V. 400-450, H. 270-350, N. 50-54, L. 26-28 mm.

♀ : Næsten som hannen af udseende, men som regel lidt mindre og med halefjerenes zikzak-linier lidt tydeligere i sortagtig brun farve.

UNGE FUGLE: Ligner hunnen, men øredækfjerene er lysere gule, kanterne på kroppens undersides fjer er bredere og mere gulligolivenfarvede rundt om fjerspidsen. Næbbet er hvidligt med mørk spids.

UDBREDELSE: Sydlige Queensland (?), Ny-Syd-Wales, Victoria og Syd-Australien, Kænguru-øen, Kings-øen og Tasmanien. Kort, se E. 2. nr. 1.

I NATUREN: Antagelig den på grund af sin store udbredelse mest kendte af Australiens sorte kakaduer, også fordi den ikke er ualmindeligt forekommende i det mere beboede Øst-Australien, den er f. eks. ikke sjælden i omegnen af Sydney.

Den foretrækker kystdistrikterne og de tilstødende bjergområder og ses i åbent skovland i flokke på 6-12 individer, der ikke let undgår at blive bemærket som følge af deres hæse, disharmoniske skrig, som ikke kan forveksles med andre fugles stemme. Nogle beretninger kalder dem langsomt flyvende og lette at komme på nært hold, så søndagsjægere siges at have held med deres efterstræbelser af denne fugl i de sydøstlige egne. Andre - f. eks. GOULD - hævder, at de flyver meget hurtigt og er meget sky.

Deres ernæring består fortrinsvis af nåletræernes frø, samt larver og biller, som de gnaver ud af trøskede træstammer, men tilsyneladende tager de også en del træborende insek-

ter i friskt træ og de hævdes at gøre nogen skade ved at gnave barken af Akacie-, Eucalyptus- og Casuarina-træer.

Reden findes næsten altid højt tilvejrs i hulheder i udgåede træstammer, ofte er den indtil 2 meter dyb og den er observeret at være helt op til 1½ meter i diameter.

Kuldet er normalt på 2 hvide æg og yngletiden varierer i de forskellige egne, man har fundet æg i rederne fra oktober til marts, Cayley hævder dog, at den normale ynglesæson er i månederne maj og juni.

IMPORT: Meget sjældent importeret.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock siger, at denne fugl er almindelig i naturen, men meget sjælden i fangenskab, hvor den iøvrigt synes at være mere sart end den store Ravnekakadu (E. 2.b nr. 4.), en hos ham i få måneder levende hun døde på grund af svære opkastninger. Denne hun var stækket og antagelig derfor uvenlig og ville bide, men kunnne ikke holdes i live grundet på det under Verdenskrigen manglende foder af god kvalitet. Bør forplejes med solsikke, hamp, jordnødder etc. og bør sikkert også have levende foder (se E. 2.a nr. 1.).

UNDERSLÆGT:
B. *Calyptorhynchus*



Den største kakadu i mørke og dystre farver og med forskel i kønnenes udseende både med hensyn til farve og størrelse.

Overnæbbet er forholdsvis kort, temmelig smalt, men kraftigt. Undernæbbet er lige så bredt, eller bredere ved basis. Næseborene er fritliggende, men næbbet er delvis dækket af ansigtets fjer. Fjertoppen middellang men fyldig, dens enkelte fjer er brede. Der forekommer en smal øjenring, der som regel er svullen og ujævn. Vingen er lang og afrundet, 3. håndsvingfjer er længst, 2. er længere end 4. og 1. er kortere end 6. Halen er afrundet og måler ca. trefjerdedele af vingens længde. Udfarvningen varer ca. 4 år.

Slægten opdeles i 5 arter, hvoraf *C. lathami* (E. 2.b nr. 5.) efter Mathews' og Boetticher's mening afviger så meget, at den bør kaldes ved et andet slægtsnavn og hedde *Harrisornis lathami*, samt betegnes som E. 2. C.

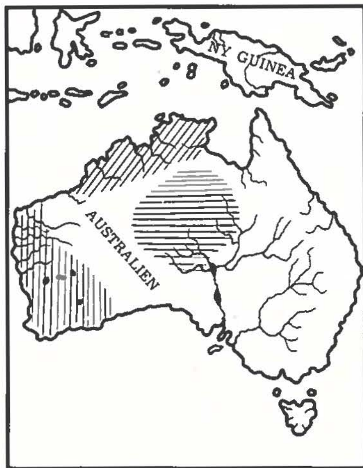
Arterne forekommer alle i Australien.

E. 2.b nr. 1.: *Calyptorhynchus magnificus macrorhynchus* GOULD 1842
STORNÆBBET RAVNEKAKADU

Magnificus = prægtig, macrorhynchus, af macro = stor, og rhynchus = næb.

NOMENKLATUR: *Calyptorhynchus macrorhynchus* GOULD, Proc. Zool. Soc. London 1842 (1843). p. 138. (Port Essington. Northern Territory). *Cacatua macrorhyncha* SCHLEG. 1861. *Calyptorhynchus banksi, part.* FINSCH 1867. *Calyptorhynchus stellatus* RAMSAY 1878. *Calyptorhynchus banksii fitzroyi* MATHEWS 1912.

Engelsk: Great-billed Cockatoo. Tysk: Grossschnäbeliger Rabenkakadu. Native: »Karrak« (indfødte i bjergegne i Vest-Australien), »Ker-jan-dee« (indfødte i nedre Vest-Australien).



E. 2b nr. 1: *C. m. macrorhynchus* //
E. 2b nr. 2: *C. m. naso* ||
E. 2b nr. 3: *C. m. samueli* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Begge køn ligner meget *C. m. magnificus* (E. 2.b nr. 4.), idet de har en lige så forlænget top, men de afviger ved at have et større og kraftigere næb med et meget tykkere undernæb. Desuden er vingerne kortere og hunnens hale er på den farvesmykkede del iblandet gult og skarlagen. Iris er mørk brun, øjenlågene er sorte, fødder og løb brune og næbbet skiferbrunt.

L. 600-640, V. 395-430, H. 280-300, N. 65-70, L. 28-33 mm.

UDBREDELSE: Nordvestlige Australien og Nord-Territoriet.

I NATUREN: Iflg. *J. P. Rogers* er denne nordlige og nordvestlige form ret talrigt forekommende på visse lokaliteter, f. eks. ved Marngle Creek, hvor en flok hver morgen fløj hen over lejren og passerede tilbage i skumringen. Ved Mungi fouragerede fuglene i stynede Eucalyptus og på jorden derunder, der var fuld af frøkapsler. Midt i juli var der store flokke ved Fitzroy, deriblandt mange unge fugle. De yndede en stenfrugt, der lokalt kaldes »Chestnut«. Disse frugters kærner er meget hårde, de ligner dadelkærner, og når fuglene knækker dem, kan dette høres langt bort. Også på Melville-øen forekommer fuglene i stort antal, der lever de af frugterne af en lokal art Eucalyptus, hvis frøkapsler er så store som en mands tommelfinger. Rogers beretter yderligere, at disse fugle ikke blot tømmer de enkelte grene for frugt, men at de også afbider fingertykke grene, når disse er tømt. Tykkere grene afbides ikke, men også grene uden frugt afbides indtil fingertykkelse og uden mindste anstrengelse. I månelyse nætter flyver disse kakaduer skrigende omkring, men i helt mørke nætter høres de ikke.

Lise og *Carl Weismann* traf denne statelige fugl flere gange på deres rejse gennem Australien, og det, som især vakte deres opmærksomhed og bevirkede, at de fik øje på den, var dens røde eller orangegule haleplet. Arten omtales allerede i 1781, men har i de snart 200 år været udsat for en kraftig og hensynsløs forfølgelse fra de indfødtes side. Også ved de store rydninger af skovstrækninger er den gjort mere eller mindre hjemløs i mange egne, i almindeligt tilgængelige områder får man den næppe at se, og i dagtimerne opholder den sig det meste af tiden stillesiddende i trækronerne.

I nedlagte eksemplarers maveindhold er også fundet såvel nogle figenagtige frugter som en del insekter.

Reden er fundet i træernes hulheder og altid meget højt, den er næsten utilgængelig, ikke mindst fordi den som regel er anbragt i udgåede og halvrådne stammer, der let styrter til jorden under et menneskes vægt.

Om import eller om denne fugls ophold i fangenskab foreligger intet.

E. 2.b nr. 2.: *Calyptorhynchus magnificus naso* GOULD 1836
NÆSE-RAVNEKAKADU

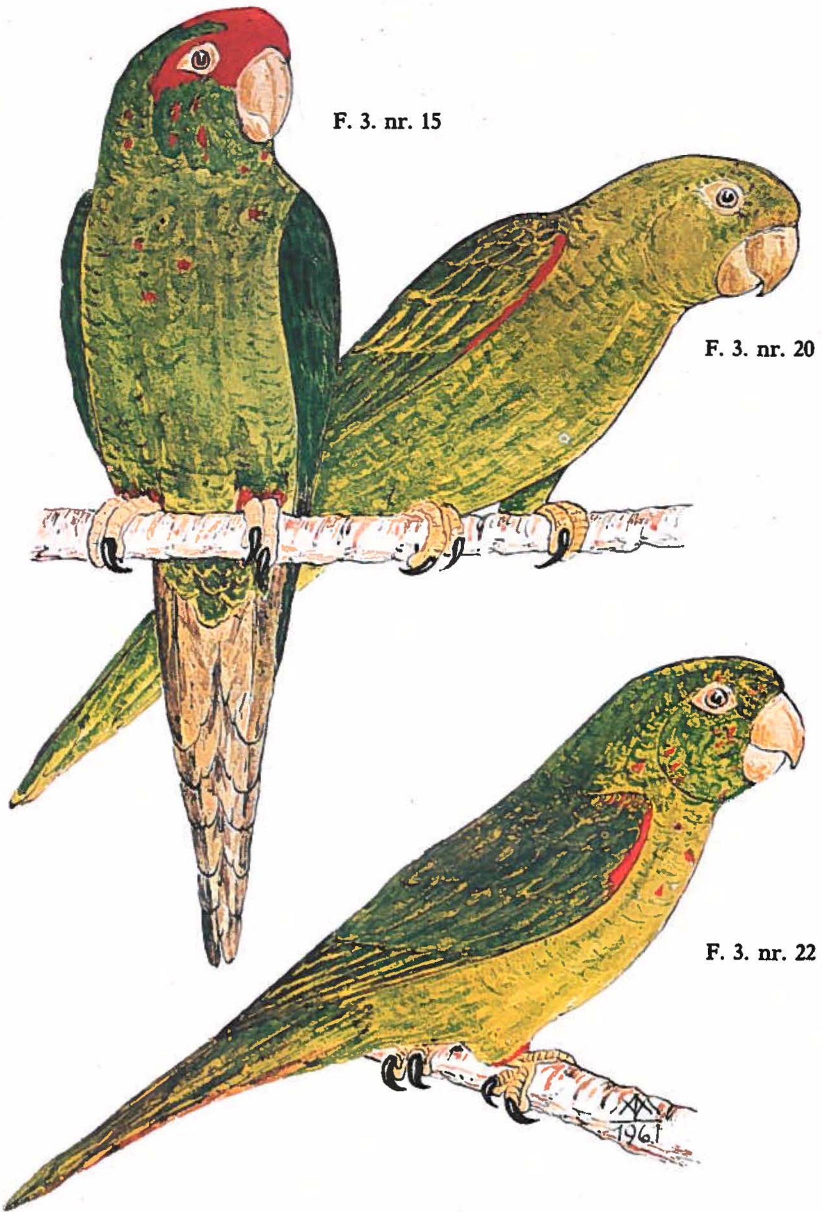
Naso = næse, stor næse.

NOMENKLATUR: *Calyptorhynchus naso* GOULD, Proc. Zool. Soc. London, 1836 (1837), p. 106. (Swan River, southwestern Australia). *?Banksian Cockatoo. fifth var.* LATH. 1802. *Calyptorhynchus stellatus* WAGL. 1832. *Calyptorhynchus macrorhynchus, part.* G. R. GRAY 1859.

Engelsk: South-western Red-tailed Black Cockatoo. Tysk: Kleiner Rabenkakadu, Kleiner Bartkakadu, Grossschnäbeliger Langschwanzkakadu. Native: »Kor-rar-ra«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Denne form stemmer hvad farver angår fuldstændig overens med *C. m. magnificus* (E. 2.b nr. 4.). Derimod er størrelsesforholdene mellem de to former forskellige, idet *C. m. naso* har en kortere og mere afrundet top.



F. 3. nr. 15.: *Aratinga mitrata mitrata*
F. 3. nr. 20.: *Aratinga chloroptera chloroptera* F. 3. nr. 22.: *Aratinga euops*

Vingerne er ligeledes kortere og mindre spidse, ligesom halen er kortere. Næbbet er forholdsmæssigt stærkere, kraftigere formet og mere krumt.

L. 520-570, V. 350-380, H. 265-267, Næbbets højde er ca. 70 og løbet ca. 18 mm langt.

UDBREDELSE: Sydvestlige Australien. Kort, se E. 2.b nr. 1.

I NATUREN: Denne kakadu's smukke halefjer og dens mangel på evne til at tie, er skyld i dens decimering, selv om den virkelige årsag naturligvis er manden med bøssen. I egne, hvor man tidligere kunne observere store flokke af denne fugl, er der nu mange steder kun få par tilbage og disse er så sky, at man kun hører dem flygte, men sjældent får dem at se.

Næse-Ravnekakaduen er meget mere sky end den hvidhalede Ravnekakadu - med hvilken den ofte er i selskab - men Næse-kakaduen kan ikke tie stille. Hvor den endnu forekommer i nogenlunde antal, ses den dog undertiden flyvende meget højt i små flokke, højt skrigende og med langsomme vingeslag.

Undertiden søger den føde på jorden, selv om dens gang er ubehjælpsom, men for det meste opholder den sig i meget høje træer, navnlig i Eucalyptus, af hvis frugter den hovedsageligt ernærer sig. Den menes iøvrigt ikke at adskille sig fra de beslægtede arter i levevis og opførsel.

I FANGENSKAB: Siges at være både vild og vranten, men uhyre sjælden i fangenskab. 1885 i Zoo, London, 1890 i de zoologiske haver i Frankfurt a. M. og Berlin.

C. stellatus WAGL. 1832 er et synonym for den typiske form *C. m. naso* GOULD 1836.

E. 2.b nr. 3.: *Calyptorhynchus magnificus samueli* MATHEWS 1917 MIDTAUSTRALSK eller WHITES KAKADU

Samueli: MATHEWS hævdede, at denne central-australske form var så afvigende, at den måtte være en underart, hvilken han altså opkaldte efter sin ven *Samuel Albert White* (1870-1954), der var australsk ornitolog, fuglesamler og konservator og som blev æresmedlem af eller præsident for en række ornitologiske selskaber i den engelsktalende verden.

NOMENKLATUR: *Calyptorhynchus banksii samueli* MATHEWS, Bds. Austr., *6*, 1917, p. 120. (Hugh River ,Central Australia).

Engelsk: Central Australian Banksian Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne form afviger fra den typiske *C. m. magnificus* (E. 2.b nr. 4.) ved sit konstant mindre næb og ved hunnernes mere grumsede og mørkere farver på kroppens underside. Hunnen har også gulplettede fjer omkring ansigtet og halsen, halen er ligeledes iblandet gulplettede fjer og hunnens næb er mindre og lysere end hannens.

UDBREDELSE: Central-Australien. Kort, se E. 2.b nr. 1.

Denne af MATHEWS bestemte underart er i årene kort før første verdenskrig observeret i ret anseligt antal på temmelig begrænsede områder - navnlig i nærheden af Finke-floden - i det centrale Australien. Den betegnes af de rejsende forskere som meget sky og forsigtig, så det var yderst vanskeligt at komme flokkene på nært hold. Det berettes, at den søger det meste af sin føde på jorden, hvor den fortærer tørre frø af krybende, men udgåede planter, samt at den også æder frøene af en på dens opholdsområde særligt ofte forekommende trævækst *Casuarina decaisneana.*

Hunnens lysere og mindre næb og gulplettede hals og hale, samt den mørkere farvede underside betegnes som kønskendetegn.

Iøvrigt næppe forskellig fra *C. m. magnificus* m. h. t. levevis og formeringsforhold.

E. 2.b nr. 4.: *Calyptorhynchus magnificus magnificus* (SHAW) 1790 STOR RØDHALET RAVNEKAKADU — Tavle 26

Magnificus = prægtig, strålende, kan også betyde stor.

NOMENKLATUR: *Psittacus magnificus* SHAW, Nat. Misc., *2*, 1790, pl. 50 and text. (New Holland = New South Wales). *Banksian Cockatoo* LATH. 1787. *Psittacus banksii* TEMM. 1819. *Cacatua banksii* VIEILL. 1817. *Psittacus cooki (part.)* TEMM. 1819. *Psittacus leachii* KUHL 1820. *Cook's Cockatoo* LATH. 1822. *Psittacus funereus* LESS. 1828. *Calyptorhynchus banksi* VIG. & HORSF. 1826. *Calyptorhynchus cookii* VIG. & HORSF. 1826 *Banksianus australis, part.* LESS. 1831. *Calyptorhynchus leachii* WAGL. 1832. *Plyctolophus cookii* SW. 1837. *Plyctolophus banksii* SW. 1837. *Banksianus banksii* LESS. 1837. *Calyptorhynchus temminckii* BOURJ. 1837-38. *Calyptorhynchus banksii northi* MATHEWS 1912.

Engelsk: Banks Cockatoo, Banksian Cockatoo, Red-tailed Black Cockatoo. Tysk: Banks Kakadu, Rabenkakadu, Bartkakadu, Langschwanzkakadu. Native: Karratt eller Karrot, samt Geringora.



E. 2b nr. 4: *C. m. magnificus* //
E. 2b nr. 5: *C. lathami* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Kroppens over- og underside generelt sort med grønlig glans. der er mest udpræget på oversiden, mange af fjerene har et bølget udseende. Alle halefjer, med undtagelse af det midterste par og yderfanen på den yderste fjer i hver side, med et rødt tværbånd. Den yderste fjer i hver side af halen har helt sort yderfane og alle sidehalefjerene har sort kantsøm. Iris lysebrun til sortagtig brun, øjenhuden sort til brun. Næbbet skifergråt til sortagtigt. Ben og fødder sortbrune til melet sorte, kløerne sorte.

L. 635-650, V. 425-450, H. 237-330, N. 50, L. 23 mm.

♀: Generelt sort med brunt skær, fjerene på oversiden har tillige en grønlig glans og mange af dem har brun kantsøm. Isse, fjertoppen på baghovedet og ansigtets sider er sorte med blegt gule aftegninger på fjerenes spids. Ryg, skulderfjer, hånd- og armsvingfjer samt de midterste halefjer sorte. Første til fjerde håndsvingfjer med indskæring i inderfanen, anden til femte (begge inklusive) har tillige indskæring i yderfanen. Overvingedækfjerene og tommelfjerene er sortfrynsede med blegt brune og hvidlige aftegninger på fjerene. Sidehalefjerene stregede og plettede med gult og rødt på midterste del, striberne bliver smallere mod fjerspidsen. Bryst og bug brunligt sorte, brystfjerene er streget med mørkgult og bugfjerene med en blanding af gult og rødt. Undervingedækfjerene sorte, bredt gulkantede i spidsen. Underhaledækfjerene sorte og streget med gult og rødt som bugen. Halens underside meget mere mat i farverne end oversiden, hvor det røde tværbänd også har et sort tværbånd. Næbbet er sortagtigt til hvidliggråt med mørk spids. Ben og fødder gråsorte til sortbrune, kløerne sorte. Iris lys- til mørkbrun, den smalle øjenring brun til sort.

L. 620-640, V. 420-435, H. 235-250, N. 52, L. 24 mm.

UNGE FUGLE: Ligner mest den voksne hun i de første 4 år, men kønnene ligner hinanden temmelig meget.

UDBREDELSE: Østlige Queensland fra Cairns og sydpå, Ny Syd-Wales og tilstødende dele af Syd-Australien, Victoria.

I NATUREN: CAYLEY angiver, at den store Ravnekakadu er udbredt over hele det australske fastland med undtagelse af Cape-York-halvøen og nævner, at den ikke findes på Tasmanien. Den opholder sig i alle fald under mangeartede forhold, men den ses normalt ikke i egentlige flokke. Undertiden observeres nogle få individer sammen, men det drejer sig sandsynligvis om en enkelt endnu sammenholdende familie. Enkelte år synes de dog at have bedre udviklingsmuligheder og i 1910 skal der undtagelsesvis være set flokke på op til ca. 60 individer i august måned.

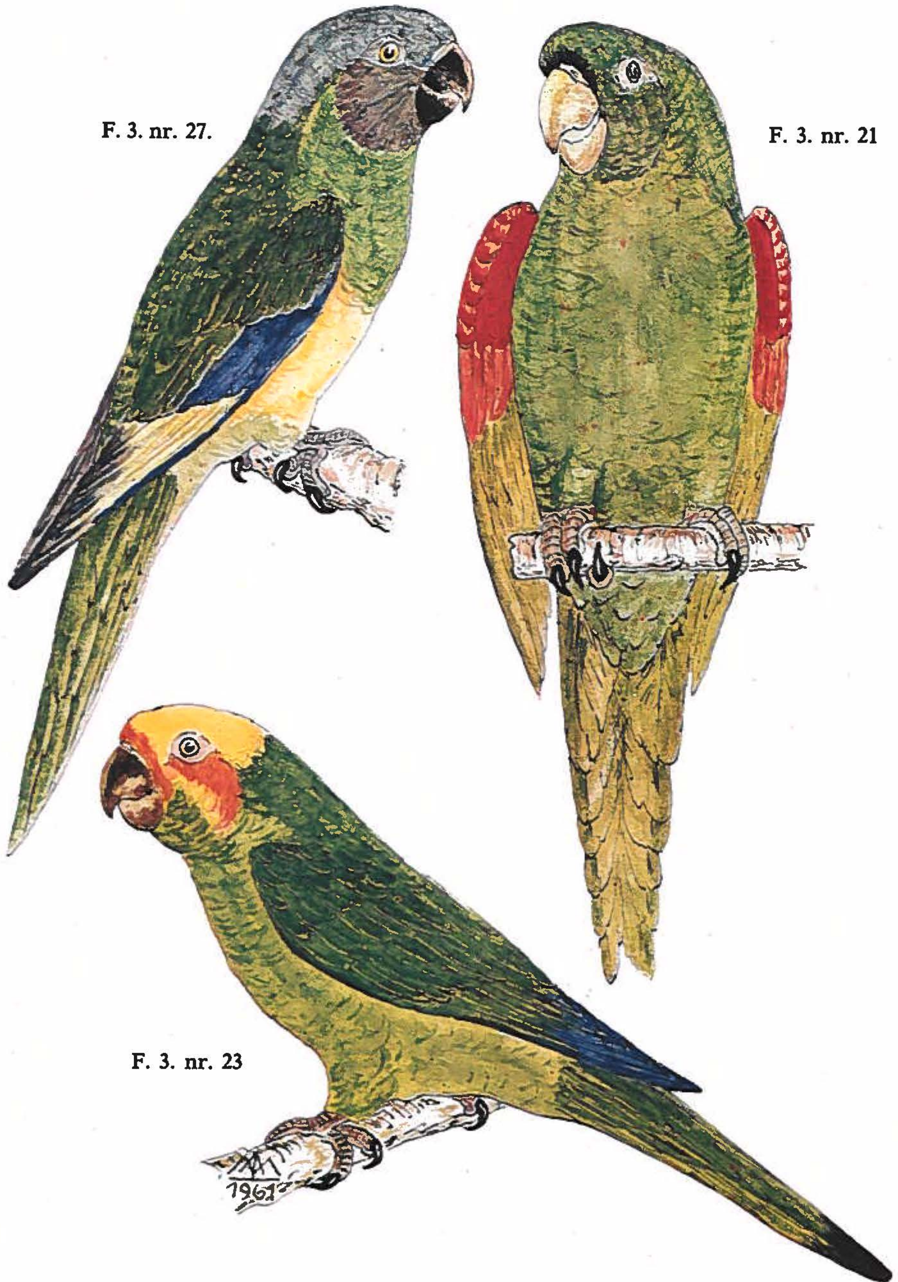
Denne kakadus ernæring består fortrinsvis af frøene af Eucalyptus-, Casuarina-, Banksia- og Akacie-træer, men den tager også mængder af larver, pupper og navnlig er træborende insekter yndet af den, så den anses ikke for at være et skadedyr, men snarere for at have en vis betydning for træernes bevarelse.

Reden anbringes normalt i et højt træ, Munning- eller blodtræet (en art Eucalyptus) synes at være foretrukket og reden findes altid så utilgængeligt som muligt. Disse fugle er normalt temmelig sky, men i yngletiden er de tillige så forsigtige, at det da er uhyre vanskeligt at få en han at se, når den vil besøge sin rede. Hannen lader på lang afstand fra reden et bestemt kaldesignal lyde og det gentages ofte, medens han langsomt nærmer sig. Jo nærmere han kommer reden, des mere forsigtig er han og i dens nærhed er han tavs og forstår at smutte fra eventuelle iagttagere, så selv en meget omhyggelig observatør har meget vanskeligt ved at få øje på, hvor han forsvinder ind i eller kommer ud af reden.

Som redemateriale anvendes udelukkende trøsket træ og det er konstateret, at reden undertiden indeholder op til seks individer, altså forældre og unger fra flere kuld, da kuldet normalt højst er på to æg - nogle forskere hævder endda, at det normale er eet æg.

Ynglesæsonen er som oftest fra maj til juli.

I FANGENSKAB: Stor rødhalet Kakadu er den almindeligste af slægten un-



F. 3. nr. 21.: *Aratinga chloroptera maugei*
F. 3. nr. 23.: *Aratinga auricapillus auricapillus*
F. 3. nr. 27.: *Aratinga weddellii*

der beskyttede forhold og den er næsten altid til stede i zoologiske haver, men ret sjældent hos private liebhavere. Det er en rolig fugl, der klatrer forsigtigt og med langsomme bevægelser. På jorden bevæger den sig ret hurtigt med trippende skridt. Den tåler ret lave temperaturer og bør ernæres med nødder, solsikke, hamp, havre, opblødt majs, insekter, orme, snegle og lignende.

OPDRÆT: Lord Tavistock hævder, at både denne og andre sorte kakaduer er vanskelige at opdrætte og anfører følgende årsager dertil: For det første synes hunnerne ikke at kunne lide mennesker, medens det modsatte er tilfældet med hannerne, der som regel slutter sig til et menneske i så høj grad, at de derved får mindre interesse end ønskeligt for en hun-kakadu. Det skulle måske ret let kunne forhindres, men da nyimporterede fugle ofte vægrer sig ved at æde, må man gøre sig særlig store anstrengelser for at få dem til at tage føde til sig, og derved opstår det fortrolighedsforhold mellem ejer og fugl, som undertiden forhindrer eller i hvert fald let formindsker opdrætsmulighederne.

For det andet er de sorte kakaduer fugle, som kræver meget stor plads både indendørs og navnlig udendørs, så det er ikke hver mands sag at holde disse fugle under forhold, som giver mulighed for opdræt.

For det tredie er de tilbøjelige til at ville overnatte ude, men kan ikke altid tåle klimaet med de store og hurtigt vekslende forandringer mellem kold og varm, fugtig luft, så blot en enkelt særlig kold, regn- eller endog snevejrsnat kan bevirke, at de bliver alvorligt syge og går til. Edw. J. Boosey - som har haft et par af denne fugl - hævder, at de også let får tuberkulose i det europæiske klima og at de derfor her må betragtes som ret sarte.

Mr. Gorman hos Lord Tavistock har berettet om det første opdræt i England i 1939. Arten er også opdrættet i Australien.

Den var første gang i Londons Zoo i 1862.

C. banksii northi (se nomenklaturen), der af MATHEWS opstilledes som underart udelukkende på grund af dens mindre størrelse (vinge: 400 mm), betegnedes som en nordlig race (Northern Banksian Cockatoo), men betragtes af PETERS som værende identisk med Stor rødhalet Ravnekakadu.

E. 2.b nr. 5.: *Calyptorhynchus lathami* (TEMMINCK) 1807
LILLE RAVNEKAKADU — Tavle 26

Lathami = opkaldt efter *Dr. John Latham* (1740-1837), vel den mest berømte britiske ornitolog i det attende århundrede; han fik endog betegnelsen »den australske ornitologis bedstefader«. Hans berømte værk: »A General Synopsis of Birds«, påbegyndt i 1781 og fuldført i 1785 efterfulgtes af to supplerende bind i 1787 og 1801 og indeholder 142 håndkolorerede kobberstik, der alle var udført af Latham selv. I »Index Ornitologicus«, et 2 binds værk, der udkom i 1790 og efterfulgtes af et supplement i 1801, benævnte han alle de i »Gen. Syn. Bds.« omtalte fugle og gav dem deres latinske betegnelser. I årene fra 1821-1824 udgav han »A General History of Birds«, et værk, hvis mage i sin art næppe er set, der omfattede et overvældende antal australske fugle, som deri er beskrevet for første gang. Det var ligeledes illustreret af Latham selv med ikke mindre end 193 håndkolorerede kobberstik. Latham dominerede faktisk ornitologien i omkring 50 år og opnåede utallige ærestitler. Lesson opkaldte slægten Lathamus (Svalelorien, C. 15) til ære for Latham.

NOMENKLATUR: *Psittacus Lathami* TEMMINCK, Cat. Syst. Cab. d'Orn. et Quadrum., 1807, p. 21. (Botany Bay, New South Wales, ex Latham). *Psittacus banksii, var. b.* LATH. 1790. *Psittacus banksii, var. y.* LATH. 1790. *Banksian Cockatoo, var. A.* LATH. 1802. *Banksian Cockatoo, second var.* LATH. 1802. *Cacatua viridis* VIEILL. 1817. *Psittacus cookii (part)* TEMM. 1819. *Psittacus solandri* TEMM. 1819. *Psittacus temminckii* KUHL 1820. *Solanders Cockatoo* LATH. 1822. *Cook's Cockatoo* LATH. 1822. *Calyptorhynchus cooki (part)* VIG. & HORSF. 1826. *Calyptorhynchus solandri* VIG. & HORSF. 1826. *Calyptorhynchus temminckii* STEPH. 1826. *Banksianus australis, part.* LESS. 1831. *Calyptorhynchus stellatus* SELBY 1836. *Plyctolophus solandri* SW. 1837. *Plyctolophus cookii* SW. 1837. *Banksianus temminckii* LESS. 1837. *Calyptorhynchus banksii* BOURJ. 1837-38. *Calyptorhyn-*

chus leachii GOULD 1842. *Cacatua leachii* SCHLEG. 1861. *Calyptorhynchus solandri* GIEB. 1872. *Calyptorhynchus viridis* SALVAD. 1891. *Calyptorhynchus viridis halmaturius* MATHEWS 1912.

Engelsk: Glossy Black Cockatoo, Leachs Black Cockatoo, Solanders Cockatoo. Tysk: Braunköpfiger Rabenkakadu, Braunkopfkakadu, Solanders Kakadu. Fransk: Cacatois à téte brune, Cacatois de Solander.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden af kroppen inklusive ryg, vinger og midterste halefjer sorte med grønlig glans. Hele hovedet, fjertoppen og struben rødfarvet brune, dog er fjerenes midte noget mørkere. Undersiden af kroppen, undervinge- og underhaledækfjerene sorte med et røgfarvet skær, bugen mørkest. Alle halefjer med undtagelse af det midterste par har et zinnoberrødt tværbånd omtrent på midterste trediedel, den røde farve når dog ikke kanten af fjerenes yderfane, der - ligesom resten af fjerene - er glinsende sort, yderfanen på den yderste fjer i begge sider af halen er helt sort. Iris mørk brun, øjenringen sort. Næb bleggråt til gråligsort. Fødder sortagtige.

L. 500-560, V. 325-350, H. 230-255, N. 46, L. 19 mm.

♀: Afviger fra hannen ved at have halefjerenes røde tværbånd krydset med sorte streger og halefjerenes inderfane sømmet med gult. Halefjerenes underside viser mere gult end oversiden og hos nogle eksemplarer findes gule fjer spredt på strube, hoved- og halssider. Hunnens mål er normalt en ubetydelighed større end hannens.

UNGE FUGLE: Ligner den voksne hun, men har overalt mattere farver. Har ligeledes spredte gule fjer, navnlig blandt øredækfjerene og på brystet; også ungernes røde haletværbånd har sorte tværstriber.

UDBREDELSE: Østlige Australien fra Cape York til Victoria, østlige dele af Syd-Australien og Kænguru-øen (på hvilken den dog er meget sjældent forekommende). Kort, se E. 2.b nr. 4.

Denne siden omkring 1790 bekendte fugl har voldt forskerne umådeligt besvær og er blevet forsynet med så mange benævnelser og blevet så forskelligt beskrevet, at det ofte har været næsten umuligt at finde ud af, om de virkelig har set og beskrevet den samme art. Som GOULD bemærker, skyldes dette dog antagelig i nogen grad de mere eller mindre fremtrædende gule fjer på kinder eller andre dele af fuglens hoved, tillige med de ret store farvevariationer i hunnens hale. Den af MATHEWS opstillede underart *C. viridis halmaturius*, på engelsk kaldt Kangaroo Island Glossy Cockatoo, afviger således iflg. beskrivelsen kun ved at have mere gult i hovedet. GOULD tegnede og beskrev denne form under navnet *C. leachii*, en betegnelse der endnu er almindelig brugt, og CAYLEY benytter i »Australian Parrots« betegnelsen *Harrisornis lathami* - se iøvrigt nomenklaturen.

Efter MATHEWS' opfattelse bør slægten *Calyptorhynchus* opdeles således:

A. Calyptorhynchus (Zanda) baudini
   Calyptorhynchus (Zanda) funereus
B. Calyptorhynchus (Calyptorhynchus) magnificus macrorhynchus
   Calyptorhynchus (Calyptorhynchus) magnificus naso
   Calyptorhynchus (Calyptorhynchus) magnificus samueli
   Calyptorhynchus (Calyptorhynchus) magnificus magnificus
C. Calyptorhynchus (Harrisornis) lathami

I NATUREN: Tidligere talrigt forekommende i mange egne, navnlig dog i Sydøst-Australien, hvor den var almindelig så nær Sydney som i Nationalparken der. Den er dog blevet mere og mere sjælden og ses nu for det meste kun parvis eller i små familieflokke i tæt bevoksede bjerglandskaber. Den foretrækker Casuarina-træerne fremfor alle andre og kan på utrolig kort tid fuldstændig tømme et træ for dets frugter, åbne de hårde skaller på disse, fortære kærnerne og efterlade jorden under træet overstrøet med skaller, blade og grene. Nedlagte fugles mave viste sig konstant at værre fyldt med disse kærner.

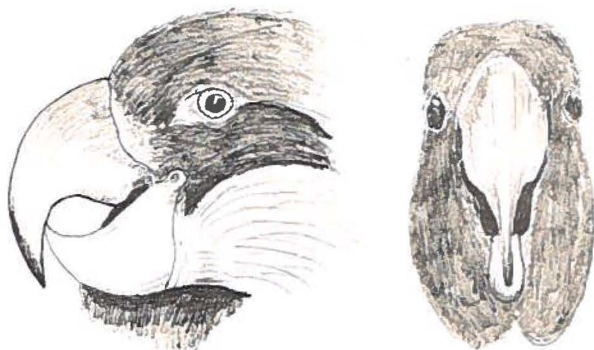
En medvirkende grund til artens decimering er iøvrigt, at en anskudt fugl omringes af artsfæller, som let kan skydes, da de ikke fortrækker, så længe jægeren er i sigte. Nogle forskere oplyser, at Lille Ravnekakadu ofte gnaver barken af en bestemt art nåletræer, kaldet »Wattle seed« (Acacia pycnantha). Det er ligeledes observeret, at disse fugle ved solnedgang trækker til dale og søbredder for at drikke, inden de går i natkvarter. Man hører dem sjældent skrige særlig højt.

Som mange af dens slægtninge foretrækker også denne art et højt, udgået træ til sin rede, oftest et Eucalyptustræ, og undertiden har man fundet redens indgangsåbning i op til 14-15

meters højde. Reden er ofte mere end 1½ meter dyb, bundlaget er trøsket træ. Kuldet er sjældent på mere end et æg, så også dens langsomme formering bidrager til, at den bliver sjælden.

Lille Ravnekakadu er meget sjældent indført og vides ikke at være opdrættet. I 1878 havde Karl Hagenbeck, Hamburg, den til salg.

Til støtte for at dele *Calyptorhynchus* i 3 grupper har MATHEWS anført forskellige afvigelser, der bedst ses ved sammenligning af hosstående skitser:



A. ZANDA

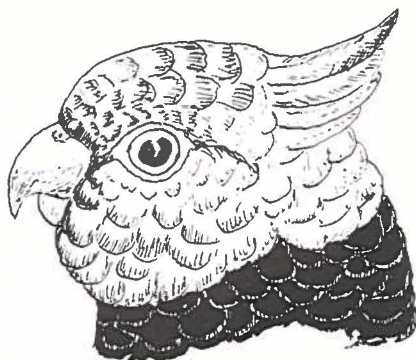


B. CALYPTORHYNCHUS



C HARRISORNIS

3.
SLÆGT:
Callocephalon



HJELMKAKADU

Rødtoppet Kakadu (også kendt under navnet Gang-gang-kakadu) er en såre sjældent forekommende fugl.

Den 31. marts 1801 skød hr. Barreillier det første eksemplar af denne slægt. Fuglen fik samtidigt to navne, idet Forster kaldte den *Psittacus galeatus,* og J. Grant gav den navnet *Psittacus fimbriatus,* og dette navn sejrede.

Langt senere, i 1917, bestemte Mathews et andet eksemplar som en underart på grund af dets blegere farver og kaldte underarten *C. f. superior.*

I slutningen af forrige århundrede var Hjelmkakaduen almindelig i Øst-Australien og flokke på 30-40 individer blev ofte iagttaget, i dag er den meget sjælden og ses kun i enkelte eksemplarer.

På mange måder afviger den fra de øvrige kakaduer. Kun hannen er rødtoppet, hunnen er ensfarvet skifergrå. Dens næb er højere, end det er langt, vokshuden er befjeret. Vingerne er forholdsvis lange og afrundede; halen er afrundet og kun godt halvt så lang som vingen.

Fuglen trækker over store afstande, således at dens opholdsområde er ret ubestemmeligt.

Dens føde består hovedsageligt af træfrugter, navnlig af Eucalyptus og Akacier, ofte lugter især unge fugle stærkt af Eucalyptus.

Dens yngleæson er månederne oktober-januar.

E. 3. nr. 1.: *Callocephalon fimbriatum superior* (MATHEWS) 1917
LYS HJELMKAKADU

Superior = øvre.

NOMENKLATUR: *Callocorydon fimbriatus superior* MATHEWS, Bds. Austr., *6,* 1917, p. 158. (Blue Mountains, New South Wales). (Træder i stedet for *Psittacus galeatus* LATHAM 1790, men ikke den af FORSTER navngivne fra 1781).

Engelsk: Blue Mountains Gang-gang Cockatoo.



FARVEBESKRIVELSE:
Denne, den eneste anerkendte underart af Hjelmkakaduen, afviger fra denne, *C. f. fimbriatum,* E. 3. nr. 2, ved sine mere dæmpede og blege farver, især på hovedet inklusive dettes røde fjertop.
L. 340-350, V. 230-250, H. 125 mm.
UDBREDELSE: Ny-Syd-Wales.
Om denne form skriver MATHEWS, at medens arterne fra Victoria, King Island og Tasmanien alle er mørkt farvede fugle og så ensartede, at de ikke kan sammenlignes med Ny-Syd-Wales eksemplarerne, er disse meget lysere farvet, hvorfor der i 1917 måtte dannes en ny underart, der benævntes *C. f. superior, subsp. nov.*
Typen er fundet den 6. februar i de »Blå Bjerge« i Ny-Syd-Wales på et meget begrænset område. Der fandtes kun et eksemplar af en han i MATHEWS' samling.

E. 3. nr. 1: *C. f. superior* //
E. 3. nr. 2: *C. f. fimbriatum* =

E. 3. nr. 2.: *Callocephalon fimbriatum fimbriatum* (GRANT) 1803
HJELMKAKADU — Tavle 25 ♂ og ♀

Fimbriatum = frynset.
NOMENKLATUR: *Psittacus fimbriatus* J. GRANT, Narr. Voy. Disc. New South Wales, 1803, pl. opp. p. 135. (New South Wales, *i. e.* Bass River, Victoria). *Red-crowned Parrot* LATH. 1802. *Psittacus galeatus* LATH. 1811. *Psittacus phoenicocephalus* Mus. Paris fide KUHL, l. c. *Cacatua galeata* VIEILL. 1817. *Calyptorhynchus galeatus* VIG. & HORSF. 1826. *Banksinaus galeatus* LESS. 1831. *Corydon galeatus* WAGL. 1832. *Plyctolophus galeatus* SW. 1837. *Callocephalon australe* LESS. 1837. *Kakadoe rubrogaleatus* BOURJ. 1837-38. *Callocephalon galeatum* G. R. GRAY 1841. *Psittacus fimbriatus* GRANT, *fide* G. R. GRAY 1859. *Callicephalus galeatus* BREHM 1865. *Callocephalus galeatus* SALVAD. 1882. *Callocephalon galeatum* SALVAD. 1891. *Callocephalon galeatum tasmanicum* MATHEWS 1915.
Engelsk: Ganga Cockatoo, Gang-gang Cockatoo, Red-headed Cockatoo, Red-crowned Cockatoo. Tysk: Helmkakadu, Gangakakadu, Rotkopfkakadu. Fransk: Banksien a tète rouge.
FARVEBESKRIVELSE:
♂: Hoved, nakke, kinder og de bagudrettede, men i spidsen opad krummede og optrevlede topfjer er skarlagenrøde, fjerene på disse steder er lyserøde til lysegule ved roden. Hele den øvrige del af fuglens fjerdragt er generelt mørk skifersort, fjerene på kroppens over- og underside har lyse, grålighvide kantsømme. Håndsvingfjerene er mørkskifersorte med smalle, grålighvide sømme på yderfanen. Armsvingfjerene har brede, grønlige sømme på yderfanen. Alle svingfjerene er sortgrå på undersiden. Armdækfjerenes yderfane har mørkgrøn søm og hvidlig spids. Både de store og små undervingedækfjer er mørkgrå. Fjerene på nedre del af bryst, bug og flanker, samt underhaledækfjerene har grumset røde aftegninger med et grønligt skær. Halefjerenes underside er ensfarvet sortgrå. Næbbet kan være horngråt eller gråguligt til mørkt voksgult og er som regel grålighvidt ved roden af overnæbbet, vokshuden og næseborene er skjult af de mindste af de røde hovedfjer. Iris sort- til mørkbrun, den nøgne, smalle øjenring er brunlig. Ben og fødder mørkt grå til blåsorte.
L. 300-350, V. 235-250, H. 125-150, N. 31-33, L. 18 mm.
♀: Hoved og fjertop mørkbrunliggrå, hele den øvrige overside brunligskifergrå, hver fjer med en grumset hvidliggrå kantsøm og smalle, hvidlige tværstriber. Armsving- og dækfjer har tydeligere grågrøn kantsøm på yderfanen og smalle, grønlighvide tværstriber eller streger på oversiden. Halefjerene har matte, lyse tværbånd ved roden. Hele kroppens underside brunligskifergrå, hver fjer har både ved roden og midtpå hvidlige tværbånd og en smal - undertiden dog ret bred - grumset skarlagenfarvet søm rundt om fjerspidsen, fjerene på nedre del af brystet har dog en næsten gul spidskantsøm. Disse spidskantsømme giver fuglens underside et tværstribet udseende. Underhaledækfjerene er grå med blegt gullige tværstriber og med små, grå, nærmest fregnelignende pletter.
UNGE FUGLE: Ligner hunnen, men har ikke lyse tværstriber på rygfjerene. De grumset

skarlagenrøde kantsømme på kroppens underside er lysere, og nogle af pandens fjer har svagt mørk skarlagenrød spids, medens topfjerene er mørkt skarlagenrøde med grå roddel.

UDBREDELSE: Victoria, Kings-øen, Tasmanien. Kort, se E. 3. nr. 1.

Hannen af denne art er vel en af de smukkeste af de sorte kakaduer. Dens skarlagenrøde hoved og top, der er ret fyldig og giver den et muntert udseende, er vel desværre også en af årsagerne til, at den er blevet efterstræbt, så den nu er en sjælden fugl i sit hjemland.

I NATUREN: I opførsel afviger den noget fra de øvrige kakaduer, bl. a. ved, at en families medlemmer ofte i toppen af et højt træ omtrent som aber »afluser« hinanden. En fugl lægger sig på en gren med udspredte vinger og en anden fugl gennemsøger da systematisk dens fjerdragt. Disse aktioner, ligesom de fleste andre ting, som disse fugle foretager sig, er ledsaget af lyde, der nærmest ligner en pusten. Det er ofte observeret, at fuglene i små flokke foretager legende flyveøvelser fra deres høje stade, idet de udfører skarpe drejninger, små cirkler, spiraler og allehånde flyvekunster i luften, hvorefter de gang på gang vender tilbage til samme gren for at pudse sig eller fouragere, som om intet var hændt. Under flugten, eller når de forstyrres medens de æder, giver de også en mærkelig brummende eller knurrende lyd fra sig.

Deres føde består hovedsageligt af forskellige træfrugter, Eucalyptus- og Akacietræernes er de foretrukne, men det berettes, at de fortrinsvis æder de umodne frøkærner, muligvis fordi frøskallerne da ikke er så hårde. Nyfangede fugle lugter som regel meget stærkt af Eucalyptusolie.

REDEN benyttes ofte flere år efter hinanden. Den findes højt - ofte 60-70 fod - over jorden i en svær gren eller stamme i et udgået træ, helst ved en stejl kløft eller hældende ud over en dyb slugt.

Kuldet angives at bestå af 2-3 hvide æg - MATHEWS siger 4 æg - og ynglesæsonen strækker sig fra oktober til ind i januar. Ungerne opholder sig i reden i cirka 11 uger, men allerede når de er omkring 6 uger gamle, begynder de røde topfjer at vise sig. Først når ungerne er et år gamle, er de i fuld pragt.

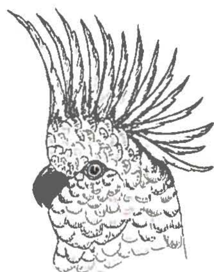
I FANGENSKAB: Selv om Hjelmkakaduen er en af de almindeligste af de sorte arter, ses den dog sjældent hos private liebhavere, hvorimod den i et enkelt eksemplar ofte er til stede i zoologiske haver. I Zoo, London, indførtes den første gang i 1859, som det første sted i Europa, den forsvandt hurtigt igen, men kom atter i denne have i 1862. Den er - efter akklimatiseringen - ret hårdfør og tåler temmelig lave temperaturer, hvis den også får god plads at udfolde sig på, er det en meget attråværdig fugl. Et par af disse fugle er ganske uimodståelige og kan i deres opførsel minde om et muntert gammeldags ægtepar, som holder sammen i tykt og tyndt samtidig med at de på en både komisk og indsmigrende måde underholder deres omgivelser.

Bortset fra individuelle forskelligheder kan unge fugle af denne art blive meget fortrolige og enkelte kan lære at sige nogle ord. Eksemplarer, der beskrives som vrantne og angrebslystne, er antagelig ikke indfanget som unge. Det bør bemærkes, at de har et meget kraftigt bid, og hvis de mener sig i fare, forsvarer de sig kraftigt. Hjelmkakaduen er en slem gnaver og kan på forbavsende kort tid ødelægge alt træværk, som kommer indenfor dens rækkevidde, navnlig går det ud over deres siddepinde. Forskrækkes eller ophidses de, spreder og rejser de hoved- og topfjerene.

På jorden kan de løbe ret hurtigt med små trippende skridt, på grene opfører de ofte dansende bevægelser, men de klatrer langsomt og forsigtigt.

De ernæres med havre, opblødt majs, nødder, kanariefrø, hirse, frugt, grønt og de bør have friske grene, levende foder og helst også en frisk græstørv, hvori de vil finde mange ting, der af dem betragtes som lækkerier. Lord Tavistock advarer mod at give Hjelmkakaduen hamp og solsikke, som efter hans mening kan fremkalde leversygdom, men andre er uenige med ham heri og anbefaler endda solsikkefrø som hovedfoder.

4.
SLÆGT:
A *Kakatoe* CUVIER (forhen *Cacatua* VIEILLOT)



Med indledningen af dette afsnit står vi midt i forvirringen om kakaduernes slægtsinddeling, hvorom de lærde er uenige.

Det skal straks indrømmes, at de 18 medlemmer af denne slægt er højst forskellige, så meget taler for en bedre opdeling - men hvilken?

Boettiger inddelte arterne efter næbfarven, hvorved Moluk-kakaduen og Hvidtoppet kakadu kom i gruppe med de gultoppede, medens disse kom i forskellige grupper.

Heller ikke *Vane's* system synes overbevisende og *Salvin* ligesom *Ogilvie-Grant* opdelte arterne i 5 grupper, nemlig:

A - Cacatoes
B - Lophochroa
C - Ducorpsius
D - Licmetis
E - Eolophus

Men arternes store forskelligheder kommer vi i intet af systemerne udenom, så det er i virkeligheden umuligt at give en typekarateristik, der dækker alle de arter, som *Peters* har ladet denne gruppe omfatte.

De første 15 arter har en forholdsvis spids top, i hvilken de enkelte fjer er gulligt farvede, stærkt hvælvede og med fremadbøjet spids. Nr. 16 og 17 har en løs top, hvis enkelte fjer er brede, afrundede i spidsen, svagt hvælvede og bagudbøjet. Nr. 18 har en lille kompakt top med afrundede fjerspidser og de enkelte fjer er svagt hvælvede.

I størrelse varierer arterne fra 280 til 500 mm.

Næbbet er kraftigt sammentrykt fra siderne og er højere end længden. Over-næbbet har stor udskæring hos de fleste arter, og næseborene ligger i den ubefjerede vokshud og er aflange.

Vingerne er kompakte og ret lange (undtagen nr. 18).

Halen har afrundede fjer, der alle er næsten lige lange, de yderste er dog kortest.

Hunnen er i regelen lidt mindre end hannen og har, når det drejer sig om udvoksede fugle, oftest lysere iris end hannen.

Mange af disse arter færdes i uhyre store flokke, undertiden i tusindvis, derfor er den skade de forvolder, meget stor, og deres skrig er uudholdeligt, kun mangel på føde og redepladser kan splitte flokkene, ellers forbliver ungerne i

flokken, i hvilken de er udruget. På sådanne flokke er der ofte foretaget meningsløse myrderier, ikke mindst fordi flokken nødigt forlader syge eller sårede kammerater, så nedskydning af mange fugle er meget let.

Parrene holder sammen hele livet; man har eksempler på, at den tilbageblevne i et rigtigt par, hvoraf den ene døde, har nægtet at tage føde til sig, så den fulgte sin mage i døden af sorg og underernæring.

Der lægges 2-3 æg, men der klækkes sjældent mere end 2 unger. Rugetiden er cirka en måned, ungerne forbliver i reden op til 2½ måned, rugningen og opmadningen foretages af begge køn. Man har flere eksempler på, at hunner skal være over 10 år gamle, før de lægger æg, men ofte er de langt ældre, når det sker første gang.

I yngletiden bliver ellers tamme og meget fortrolige fugle agressive, endog overfor deres sædvanlige plejer.

Ordet »kakadu«, dets oprindelse og betydning er undertiden forsøgt motiveret med, at det skulle være afledt af et malajisk ord, der betyder »gamle far«, med hentydning til den høje alder, disse fugle kan opnå. Selv om enkelte eksemplarer siges at være blevet meget gamle, må 60-70 år nok betegnes som oldingealder for kakaduer.

E. 4.a nr. 1.: *Kakatoe galerita macrolophus* (ROSENBERG) 1861
MISOL TRITON-KAKADU

Macrolophus, af macro = lang, stor, og lophus (græsk lophos) = kam, hanekam, hjelmdusk.

NOMENKLATUR: *Plyctolophus macrolophus* ROSENBERG, Natuurk. Tijdschr. Nederl. Indie, 23, 1861, p. 45. (Misol and Salawati, restricted to Misol by Berlepsch, Abh. Senckenb. Naturf. Ges., 34, 1911, p. 79). *Cacatua macrolopha* WALLACE 1864.

Engelsk: Rosenberg's Triton Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

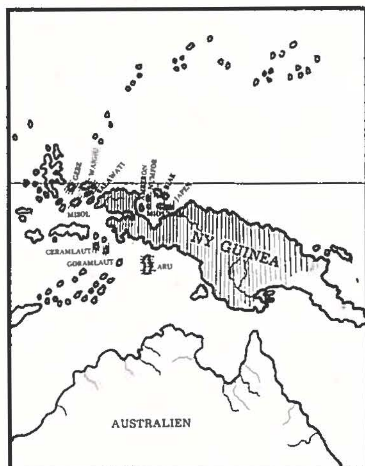
En nøjagtig kopi af *K. g. galerita* (E. 4.a nr. 8.) i formindsket målestok. Farven er ren hvid, fjerene på hoved og hals med skjult lysegullig basis, der dog hos nogle eksemplarer giver et næppe synligt gulligt skær. De store sving- og halefjers inderfane er svovlgul, hvilket på vingens underside danner et bredt gult bånd, som i fuglens hvilestilling ikke er synligt på vingens overside. Topfjerenes spids er svovlgul og krummer opad. Iris mørkbrun. Næb og fødder blålig askegrå.

L. 380-400, V. ca. 275, topfjerene 120, toppens udækkede del 60 mm.

UDBREDELSE: Øerne Gebe, Waigiu, Salawati og Misol.

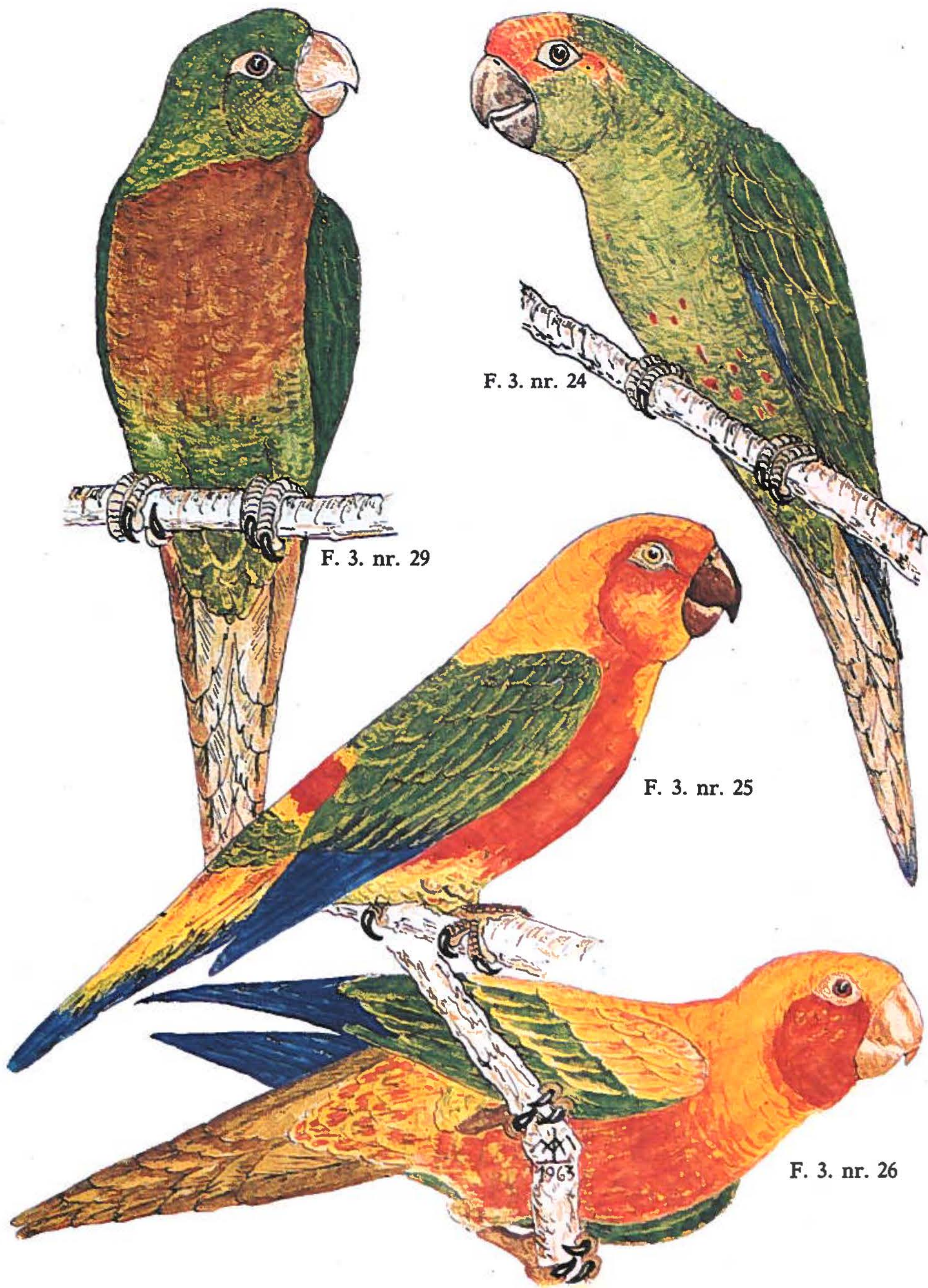
Denne underart, har foruden de nævnte forskelligheder fra *K. g. galerita*, også mindre kraftigt næb end *K. g. triton* (E. 4.a nr. 3.), med hvilken den er nært beslægtet. Nogle eksemplarer blev omkring århundredskiftet nedlagt på Aru-øerne, men arten menes nu ikke at forekomme der mere. Nogle levende eksemplarer er rapporteret at have rød iris.

I NATUREN: I sine hjemegne er denne fugl en af de hyppigst forekommende papegøjer, der oftest ses i småflokke. Under vedvarende høje skrig trækker 10-20 individer rundt i skovene, men også enkelt- eller parvis hører man dem på lang afstand. De bliver sjældent fanget, da de er sky og forsigtige og man må forholde sig ganske stille og urørlig, hvis man vil have lejlighed til at få dem at se under frie forhold.



E. 4a nr. 1: *K. g. macrolophus* //
E. 4a nr. 2: *K. g. aruensis* =
E. 4a nr. 3: *K. g. triton* ||

TAVLE 51



F. 3. nr. 24.: *Aratinga auricapillus aurifrons* F. 3. nr. 25.: *Aratinga jandaya*
F. 3. nr. 26.: *Aratinga solstitialis* F. 3. nr. 29.: *Aratinga astec astec*

E. 4.a nr. 2.: *Kakatoe galerita aruensis* MATHEWS 1917
ARU-TRITON KAKADU

Aruensis = fra Aru-øerne.

NOMENKLATUR: *Kakatoe galerita aruensis* MATHEWS, Bds. Austr., 6, 1917, p. 187. (Aru-Islands, ex van Oort, Nova Guinea, 9, p. 71).

Mathews oplyser i sin meddelelse om opdagelsen af *K. g. aruensis* blot, at det er indlysende, at denne form må udskilles som en selvstændig underart, da den er mindre end *K. g. microlophus* (E. 4.a nr. 1.) og geografisk ikke kan forenes med denne. Endvidere skriver Mathews, at van Oort's række af eksemplarer bekræfter dens afvigelse fra *K. g. macrolophus* og at den kræver anerkendelse som selvstændig form.

L. 365, V. 250, H. 55 mm.

UDBREDELSE: Aru-øerne. Kort, se E. 4.a nr. 1.

E. 4.a nr. 3.: *Kakatoe galerita triton* (TEMMINCK) 1849
TRITON-KAKADU — Tavle 27

Triton = navnet på en græsk halvgud med fiskehale, søn af Neptun, hentyder til fuglens top, der bevæger sig for vinden (vejrhanen). Fuglen opdaget ved Triton-bugten.

NOMENKLATUR: *Cacatua triton* TEMMINCK, Coup. d'Oeil Gen. Poss. Neerl., l'Inde Archip., 3, 1849, p. 405 note. (New Guinea = Aiduma Island, near Triton Bay). *Psittacus galeritus, part.* LESS. 1828. *Psittacus sulphureus* LESS. 1828. *Plyctolophus sulphureus* BP. 1850. *Plyctolophus luteocristatus* BP. 1850. *Plyctolophus triton* BP. 1854. *Cacatua cyanopsis* BLYTH 1856. *Cacatua triton* SCLAT. 1858. *Cacatua aequatorialis* GRAY 1861. *Plyctolophus macrolophus* ROSENB. 1861. *Plyctolophus aequatorialis* ROSENB. 1862. *Plyctolophus triton* ROSENB. 1862. *Cacatua eleonora* FINSCH 1863. *Cacatua macrolopha* WALL. 1864. *Cacatua galericulata* ROSENB. 1867. *Plictolophus triton* FINSCH 1867. *Plissolophus triton* RCHNW. 1881. *Cacatua galerita* RAMSAY 1879. *Cacatua trobriandi* FINSCH 1888.

Engelsk: Triton Cockatoo, Sulphur-crested Cockatoo. Tysk: Tritonkakadu. Fransk: Cacatois-triton. Native: »Nagaras« (Ny-Guineas nordkyst), »Jalla« (nordøstkysten), »Mannabef« (Mysol og Salawati), »Gurie« (Aru-øerne), »Upuet« (Arfak-bjergene), »Warijia« (vestkysten) og »Mannabef« hos handlende.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *K. g. galerita* (E. 4.a nr. 8.) meget, men afviger ved, at den nøgne øjenring er større og blå til blågrå, samt ved at være mindre. Fjerdragten er hvid, de forreste topfjer hvide, bageste topfjer gule. Øredækfjerene, undertiden også fjerene på bageste del af hovedets sider, gule. Kroppens underside kan også forekomme med gulligt skær. Vinge- og halefjerenes underside gul. Iris mørkbrun til rødbrun. Næb sort, vokshuden grå.

L. ca. 450, V. 300-330, H. ca. 160, N. ca. 45, L. 28 mm.

♀: Som regel noget mindre og med lidt smallere og kortere næb, ligner *K. g. galerita*-hunnen meget.

UDBREDELSE: Ny-Guinea med undtagelse af Huon-halvøen og baglandet til Huon-bugten; øer i Geelvink-bugten, samt Ceramlaut og Goramlaut (hvortil den menes indført).
Kort, se E. 4.a nr. 1.

I NATUREN: Da denne art første gang blev fundet på Ny-Guinea, var den til stede i meget stort antal og sværme på mange hundrede eksemplarer observeredes ikke sjældent i begyndelsen af 1860'erne. Så sent som i begyndelsen af dette århundrede var flokke på op til et par hundrede individer endnu forekommende, men af beretninger fra omkring 1950 fremgår, at den - skønt endnu den almindligste hvide kakadu af middelstørrelse - nu kun forekommer i ringe antal gennem hele Mangrove-skovbæltet, samt at individerne nu er så sky, at de skrigende flygter, så snart mennesker nærmer sig. Nu observeres disse fugle oftest enkelt- eller parvis og for det meste siddende på de øverste tynde grene i store mangrove-træer, eller i de tidlige morgen- eller sidste eftermiddagstimer trækkende til eller fra deres drikkesteder og foderpladser. De flyver højt - 900-1000 m - men man bliver alligevel opmærksom på dem på grund af deres ubehagelige skraldende skrig.

Tilbagegangen i antal skyldes, at fuglen har været en stor handelsvare blandt den indfødte befolkning, der fangede ungerne, tæmmede og solgte dem levende, men også i høj grad gjorde jagt på forældrefuglene for at anvende deres fjer til pynt.

Artens levevis og øvrige forhold nærmest som *K. g. galerita* (E. 4.a nr. 8.).

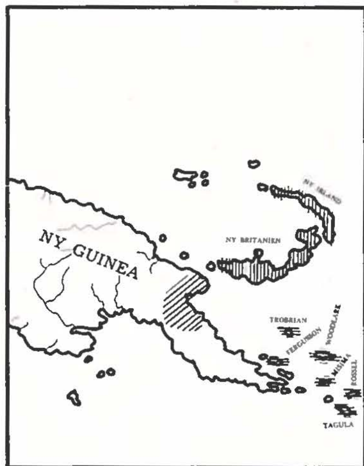
I 1860 første gang importeret til Londons Zoo, senere ikke ualmindelig i zoologiske haver.

E. 4.a nr. 4.: *Kakatoe galerita kwalamkwalam* (STRESEMANN) 1923
HUON-TRITON KAKADU

Kwalam-kwalam = »den hvide« på Jabinsproget, fuglen kaldes således af de indfødte.

NOMENKLATUR: *Cacatoes galerita kwalamkwalam* STRESEMANN, Arch. f. Naturg., 89, Abth. A, 1923, Heft 8, p. 55. (Kai Peninsula, New Guinea).

Engelsk: Kwalam-kwalam Cockatoo.



E. 4a nr. 4: *K. g. kwalamkwalam* //
E. 4a nr. 5: *K. g. trobriandi* =
E. 4a nr. 6: *K.g. opthalmica* ||

FARVEBESKRIVELSE:
Uden at angive nogen beskrivelse af *K. g. kwalamkwalam*, gør Stresemann opmærksom på, at denne race kun afviger fra de øvrige gultoppede kakaduer på Ny-Guinea ved sin størrelse og især ved sit relativt større næb. Den er den største race og er først fundet på Huon-halvøen.

Dens vingemål angives således:
♂ 318-338 mm
♀ 320-321 mm

UDBREDELSE: Huon-halvøen og indlandsområdet ved Huon-bugten.

Streseman bemærker iøvrigt, at de gultoppede kakaduer på Ny-Guinea har stor tilbøjelighed til at udvikle lokalracer, der dog kun afviger ved deres størrelse og især ved størrelsen af deres næb.

En tydeligt mindre race end *K. g. kwalamkwalam* findes omkring Astrolabe-bugten og er udbredt til Toricelli-bjergenes forland. Denne races vingemål er ♂ 300-315, ♀ 302 mm, enkelte hanner havde dog vinger på 320 mm længde og Stresemann udskilte derfor ikke disse som en særskilt lokalrace.

Fugle fra egnene omkring Mamberano-flodens munding havde kun en vingelængde på 285-291 mm for hannernes og omkring 275 mm for hunnernes vedkommende, men heller ikke disse navngav Stresemann som en særlig lokalrace.

E. 4.a nr. 5.: *Kakatoe galerita trobriandi* (FINSCH) 1888
TROBRIAND-TRITON KAKADU

Trobriandi = fra Trobriand-øerne.

NOMENKLATUR: *Cacatua Trobriandi* FINSCH, Samoafahrten, 1888, p. 208 (Trobriand Island).

Engelsk: Trobriand Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:
Finsch har aldrig offentliggjort nogen egentlig beskrivelse af denne art, men blot oplyst, at en indfødt har bragt ham et eksemplar, hvorefter han gav fuglen navn. Rothschild & Hartert modtog imidlertid så mange eksemplarer i Tring-museet fra de nedennævnte øer, at de gik ind for at udskille disse i en underart under navnet *C. trobriandi*.

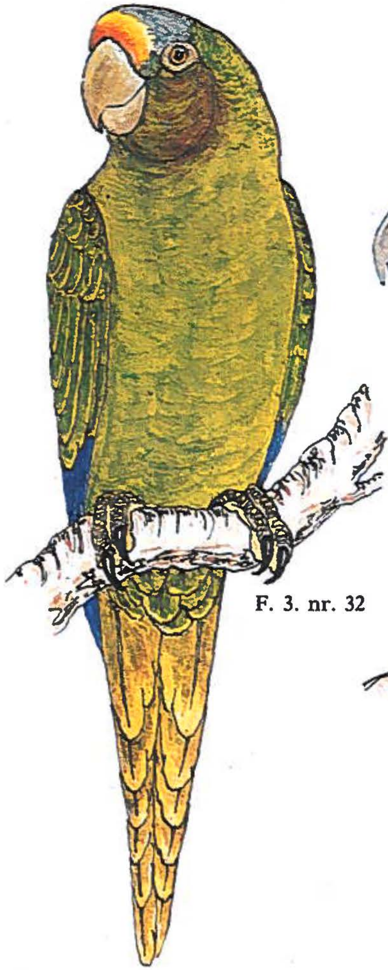
Denne underart ligner *K. g. triton* (E. 4.a nr. 3.), men er mindre, vingemålene opgives til 263-267 mm mod *tritons* 300-330 mm, halen til ca. 150 mod 160 mm og næbbet til 34-35 mod 45 mm.

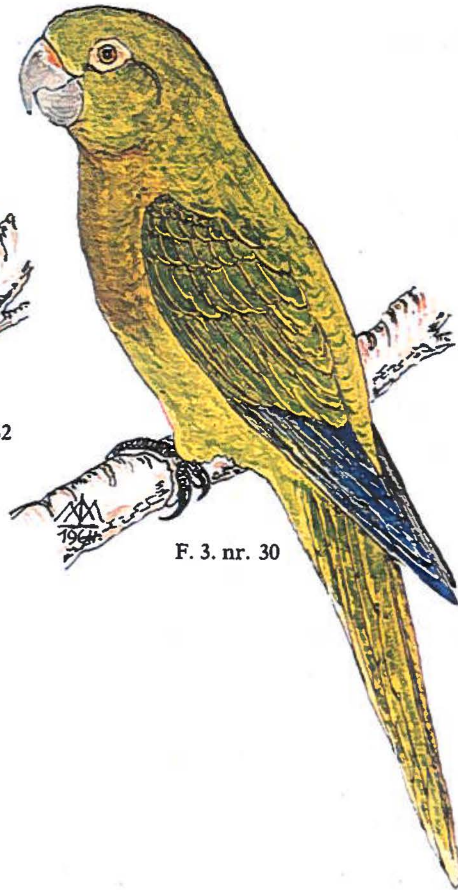
UDBREDELSE: Øerne sydøst for Ny-Guinea: Trobriand, Fergusson, Murua (Woodlark), Misima (St. Aignan), Tagula (Sudest) og Rossel-øen. Kort, se E. 4.a nr. 4.

Det synes utvivlsomt, at Triton-kakaduen har udviklet sig i forskellig, men ret konstant, størrelse på de forskellige øgrupper omkring Ny-Guinea, samt en derfra afvigende størrelse på selve Ny-Guineas fastland.

Ny-Guinea-fuglene er de største, fuglene fra de vestlige papua-øer er mindre og alle triton-fugle fra de sydøstlige for Ny-Guinea liggende øer er konstant endnu mindre. Om årsagerne til denne udvikling foreligger intet bestemt, man må formode, at forskellige naturforhold gennem en lang tidsperiode har givet fuglene forskellige leveforhold.

TAVLE 52





F. 3. nr. 30.: *Aratinga nana*
F. 3. nr. 32.: *Aratinga canicularis canicularis*

E. 4.a nr. 6.: *Kakatoe galerita opthalmica* (SCLATER) 1864
BRILLEKAKADU — Tavle 29
Opthalmica = god for svage øjne (briller).
NOMENKLATUR: *Cacatua opthalmica* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1864, p. 188. (Type an aviary specimen thought to have come from the Solomon Islands = New Britain). *Cacatua ducorpsii* SCLAT. 1862. *Cacatua triton, part.* SCHLEG. 1866. *Plictolophus opthalmicus* FINSCH 1867. *Plissolophus opthalmicus* RCHNW. 1881.
Engelsk: Blue-eyed Cockatoo, New Britain Cockatoo. Tysk: Brillenkakadu, Gelbköpfiger Kakadu, Breithauben Kakadu. Fransk Cacatois à lunettes.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hvid. De lange inderste topfjer gullige. Svingfjerenes inderfane gullig. Halefjerenes inderfane med svovlgult skær ved roden. Iris mørkebrun, den store nøgne øjenring blå. Næb og vokshud sort. Fødder mørkegrå til sortagtige.
L. 475-480, V. 300-310, H. 175, N. 41, L. 28 mm.

Lord Tavistock bemærker, at hunnen måske har en lidt mere bleg iris.

UDBREDELSE: Ny-Britanien og Ny-Irland-øerne. Kort, se E. 4.a nr. 4.

Dr. Otto Finsch omtaler fuglen med den bagud hængende top bestående af skønne, gule, men ligesom slidte fjer, der fortil er dækket af hvide, som let kendelig og efter toppens form at dømme beslægtet med Moluk-kakaduen (E. 4.a nr. 17.), skønt - som han skriver - Dr. Sclater først forvekslede den med *K. ducorps* (E. 4.c nr. 1.), men senere indså, at det var en selvstændig art.

I NATUREN: Om dens liv i naturen er praktisk taget intet meddelt ud over, at Dr. Heinroth har set en af disse fugle æde frugter af en busk i cirka 1½ meters højde. Den ligner dog Stor Gultoppet Kakadu (E. 4.a nr. 8.) så meget (bortset fra den blå øjenring) og er så nært beslægtet med denne, at det kan antages, at den ikke adskiller sig væsentligt fra denne i levevis.

IMPORT: Første gang indført til Europa i 1865, da Zoo, London, modtog to eksemplarer og Zoo, Hamburg, også modtog to eksemplarer som gave fra kaptajn A. Höpfner. I årene derefter ankom enkelte eksemplarer og frk. Hagenbeck udstillede i 1879 3 stk. på de store Berlin-udstillinger.

I FANGENSKAB: I 1880'erne betegnede Dr. Russ Brillekakaduen som »ikke hørende til de allersjældneste kakaduer«, men senere er den almindeligt anset for at være en meget sjælden fugl. Den skal være blid af væsen og næsten lige så talebegavet som Moluk-kakaduen. Den synes temmelig ømfindtlig overfor lave temperaturer.

Redeungerne har de samme farver som de gamle fugle, og længe før halefjerene er fuldt udvoksede, har det gule i ungernes top ganske samme farvestyrke som forældrenes.



E. 4.a nr. 7.: *Kakatoe galerita fitzroyi* (MATHEWS) 1912
HVIDØRET BRILLEKAKADU
Fitzroyi = fra Fitzroy-floden.

NOMENKLATUR: *Cacatoes galerita fitzroyi* MATHEWS, Nov. Zool., 18, 31. jan. 1912, p. 264, no. 428. (Fitzroy River, northwestern Australia). *Cacatoes galerita queenslandica* MATHEWS, Nov. Zool., 18, 1912, p. 264, no. 429. (Coocktown, northern Queensland). *Cacatoes galerita melvillensis* MATHEWS, Austr. Av. Rec., 1, 2. april 1912, p. 36. (Melville Island, Australia).



Engelsk: North-western White Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

K. g. fitzroyi afviger fra *K. g. galerita* (E. 4.a nr. 8.) ved at mangle den gule farve på øredækfjerene, ved at have blålig øjenring og ved at have et meget mere kraftigt og massivt næb.

UDBREDELSE: Australiens nordlige områder.

E. 4a nr. 7: *K. g. fitzroyi* //
E. 4a nr. 8: *K. g. galerita* =
E. 4a nr. 9: *K. g. rosinae* ||

E. 4.a nr. 8.: *Kakatoe galerita galerita* (LATHAM) 1790
STOR GULTOPPET KAKADU — Tavle 27
Galerita = dækket af en galerus, d. v. s. en art paryk.

NOMEKLATUR: *Psittacus galeritus* LATHAM, Ind. Orn., 1, 1790, p. 109. (New South Wales). *The crested Cockatoo* WHITE 1790. *Cacatua galerita* VIEILL. 1817. *Plyctolophus galeritus* VIG. & HORSF. 1826. *Cacatua chrysolophus, part.* LESS. 1831. *Cacatoes galeritus* GUER. 1829-44. *Kakadoe sulfureus major vel australensis* BOURJ. 1837-38. *Plyctolophus licmetorhynchus* BP. 1850. *Cacatua licmetorhyncha* G. R. GRAY 1859. *Cacatua galeritus* FINSCH 1867. *Plictolophus galerita* RAMSAY 1878. *Plissolophus galeritus* RCHNW. 1881. *Kakatoe galerita interjecta* MATHEWS 1917.

Engelsk: Greater Yellow-crested Cockatoo, Greater Sulphur-crested Cockatoo, White Cockatoo. Tysk: Gelbhaubenkakadu, Grosser Gelbhaubenkakadu. Fransk: Cacatois à crete jaune. Native: »Ka-ka-du«. Ny-Syd-Wales: Karawang.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hvid. Fjerene på hals og kroområde lyst gule på rodhalvdelen, pandefjerene hvide ligesom forreste del af issens og de forreste af toppens fjer, hvilke dog er gule ved basis, de øvrige lange, kraftige, op og bagud krummede og fint tilspidsede eller udspaltede topfjer er svovlgule. Kindpletten svagt gullighvid, fjerene dog livligt lysegule på rodhalvdelen. Svingfjerene hvide på yderfanen, rodhalvdelen af inderfanens overside lysegule, hele inderfanens underside lysegul. Halefjerenes overside hvid, undersiden på de yderste 3-4 fjers inderfane lysegul på rodhalvdelen. Næb sort, den smalle vokshud hvid til grå. Øjet mørkt til rødbrunt, den smalle nøgne øjenring hvid. Fødder sortgrå med sorte skæl, kløerne sorte.

L. 450-508, V. 337-380, H. 188-216, N. 44-52, L. 28½-30 mm.

Af kønskendetegn nævnes mange forskellige: hunnen lidt mindre end hannen, næbbet mindre og med kortere spids, overnæb afrundet og mindre kantet, kroppen mere sammentrængt, hovedet mere rundt, øjnene mindre fremtrædende eller iris lysere o. s. v., men disse kendetegn er langtfra sikre.

UDBREDELSE: Sydlige Queensland, Ny-Syd-Wales og Victoria samt Tasmanien.
Kort, se E. 4.a nr. 7.

I NATUREN: Stor Gultoppet Kakadu har siden den blev opdaget været en af Australiens mest almindelige og talrigest forekommende kakaduer. Tidligt berettes om uhyre sværme og så sent som i 1910 oplyses, at flokke på mange tusinde besøger øde landstrækninger i Ny-Syd-Wales i juni og juli for at søge myrepupper. Ikke mindre flokke siges at angribe hvedemarker og senere på året berettes om så kæmpestore sværme, at deres skrig gør egnen omkring Blackall umulig at opholde sig i, når fuglene om aftenen samler sig på bestemte steder i tykningerne. Senere har både farmerne og lystjægere fuldkommen udryddet denne fugl i store områder og nu omtales den som en sky og forsigtig fugl, som det er vanskeligt at komme på nært hold. I årene op til anden verdenskrig var den dog endnu så talrigt forekommende i visse egne og på bestemte årstider, at farmerne klagede over, at flokke på mange hundrede ødelagde nyplantninger og plyndrede hvedemarker på forbavsende kort tid. Det var umuligt at komme deres pludselige angreb til livs, fuglene udsatte vagtposter, som undertiden benyttede de opstillede fugleskræmsler som udkigsposter og flokkene var forsvundet, inden farmerne kunne foretage sig noget effektivt mod dem; fuglene kunne tydeligt kende forskel på en stok og en bøsse hos farmernes vagtmandskab. Det er en udpræget flokfugl (også i rugetiden).

Foruden af korn ernærer denne kakadu sig af alle mulige slags frø, rod- og træfrugter, løg- og andre urteagtige planter, også planterødder og rodknolde forstår de at få fat på, da de en stor del af dagen opholder sig på jorden. Undersøgelser af nedlagte fugles maveindhold viser tillige, at de også fortærer insekter og disses larver og pupper.

Det bør nævnes, at der i 1955 fandtes flere store kolonier af Stor Gultoppet Kakadu på Ny-Zealand. Her er det fra fangenskab undvegne fugle, som siden 1920 har fundet så gunstige leveforhold, at de også der optræder i store mængder og volder store skader på markafgrøderne. Fuglene er der om muligt endnu mere sky og flygter, så snart noget for dem mistænkeligt synes at nærme sig. Det berettes udtrykkeligt, at det kun er lykkedes at nedlægge få eksemplarer, men det er interessant at konstatere, at disse alle har vinger på ca. 370 mm, hale på 250 mm, næb på ca. 49 mm og at deres ben er ca. 26 mm, medens deres midtertå var ca. 60 mm lang. Disse fugleflokke er kun iagttaget søgende føde på jorden.

Straks om morgenen hører man disse fugle hilse dagens komme med høje skrig, og de ses da - ligesom så mange andre kakadu-arter - ofte i toppen af høje træer, i hvilke de både søger føde, hviler sig og sover. Navnlig ynder de Eucalyptus- og Akacie-træer, som de iøvrigt også kan beskadige stærkt, idet de afgnaver eller afriver lange barkstrimler og bider både disse og de mindre grene i ganske små stykker.

De indfødte finder frem til fuglenes reder ved hjælp af disse mængder af »Co'tura«, som de kalder disse bark- og grenstumper. Fuglene afbider nemlig disse af træer i den nærmeste kreds af træer omkring det, i hvilket de har deres rede, men ikke af selve redetræet. De indfødte finder papegøjernes kød godt til suppe, men holder også fuglene som husdyr og tæmmer dem for senere at sælge dem, når de er taget som unger. Lykkes tæmningen ikke, må man formode, at fuglene havner i suppegryden.

Reden findes oftest i svære trøskede grene, men ikke helt sjældent er den også fundet i klippespalter eller små klippehuler. Den er altid anbragt i nærheden af vand og som regel bygger flere par meget nær hverandre, idet denne art er lige så selskabelig i som udenfor yngletiden. Reden er som regel rummelig og man har fundet reder med en indgangsåbning på over 1½ m. Kuldet er på 2 æg (ca. 35 × 28 mm) og bundlaget i reden er trøsket eller itubidt træsmuld. Begge forældre ruger og mader.

IMPORT: En af de oftest importerede kakaduer, skønt vel næppe så ofte indført som Lille Gultoppet Kakadu (E. 4.a nr. 10.).

I FANGENSKAB: Et udmærket eksempel på en arts individuelle forskelligheder har man i beretningerne om denne fugl, der af nogle betegnes som det blideste, mest fortrolige og tamme dyr, man kan tænke sig, men af andre liebhavere omtales som falsk, arrig og ondskabsfuld, så den endog bider sin herre. Formodentlig er der tale om henholdsvis fugle indfanget i ung eller lidt ældre alder, idet unge fugle utvivlsomt kan opdrages, så de bliver endogså meget fortrolige, medens fugle, der indfanges som gamle, kun meget sjældent kan gøres fortrolige endsige tamme.

Normalt må Stor Gultoppet Kakadu dog betragtes som en endog særdeles attråværdig fugl under beskyttede forhold, udholdende - man har sikre eksempler på, at de er blevet over 100 år. En Gultoppet Kakadu i Canterbury, Australien, opnåede en kontrolleret alder på 120 år. De sidste 20 år var den

aldeles fjerløs, men forsøgte alligevel at flyve. Den skreg da: »I'll fly!! I'll fly by God!« (Jeg vil flyve, ved Gud, jeg *vil* flyve) - hengivne overfor deres ejer, og når de er behandlet rigtigt, ikke uvenlige overfor fremmede; undertiden skriger de dog meget ubehageligt, hvilket siges at fortage sig noget med tiltagende fortrolighed. Deres næbs kraft gør anvendelse af egnet modstandsdygtigt materiale til deres indelukke nødvendigt, men de er ikke sarte overfor lave temperaturer og kan holdes ude under normale forhold. Det må frarådes at holde denne art sammen med andre papegøjer, selv under gode pladsforhold, og den kræver meget god plads i forhold til sin størrelse.

Dens ernæring kan foruden det i indledningen omtalte foder bestå af havre, uafskallet ris, æggebrød, gulerødder, kål, radiser med blade, frugt og bær efter årstiden (brombær frarådes), figen, nødder, druer, appelsiner og bananer, men det er ikke sikkert, at alle eksemplarer af denne kakadu sætter pris på ret megen frugt. Friske æble-, pile- eller hasselgrene til afbarkning og delvis fortæring eller blot til at gnave i, bør derimod aldrig mangle, men vær meget forsigtig med at give grene, der blot kan mistænkes for at have været i nærheden af giftsprøjtede arealer.

OPDRÆT: Stor Gultoppet Kakadu er allerede i 1879 opdrættet ved Algier, da et par fik een unge og året efter to unger. Ejerinden, madame Delaitre, flyttede til Nice, og her fik hendes par atter en unge i 1881. I 1883 fik et par to unger hos E. Dulitz nær Berlin og i 1890 atter en unge, i 1891 en og i 1892 to unger. I England har denne kakadu været opdrættet flere gange både som fritflyvende og som volierefugl og i U. S. A. og Australien er der også forekommet opdræt.

Om det tyske opdræt er berettet, at ungerne i reden var ubefjerede med undtagelse af pande og top, som da kunne rejses. Næbbet var sart kødfarvet, men udfarvedes i løbet af nogle uger til sortgråt, begyndende fra spidsen. Rugetiden var ca. 1 måned og 10 uger gamle forlod ungerne reden, de var da fuldt befjerede og kunne 11 uger gamle æde selv, men madedes endnu i nogen tid af begge forældrene. Da ungerne madedes i reden, lød deres stemme som lyden af en korkprop, der blev gnedet mod en flaske, og da de fløj ud, lignede deres fjerdragt fuldstændig forældrenes, men de var noget mindre.

Forældrene, der ellers var meget tamme og fortrolige fugle, var i yngletiden meget arrige og vrede på deres plejer som overfor alle andre, der kom i deres nærhed.

I 1906 udstillede N. P. Nielsen, Møllegade, København, en kakadu af denne art på »Duevennen«s udstilling i København, og i 1931 udstillede O. Hirthe, Park Hotel, en Stor Gultoppet Kakadu på »Foreningen for Fuglevenner«s udstilling i Industriforeningen i København.

E. 4.a nr. 9.: *Kakatoe galerita rosinae* (MATHEWS) 1912

KORTVINGET STOR GULTOPPET KAKADU

Rosinae = opkaldt af Mathews efter Mrs. Ethel *Rosina* White (1876-1926), der ledsagede sin mand, kapt. Samuel Albert White, på hans mange ornitologiske ekspeditioner til det indre af Australien. På en af disse - i årene fra 1906-1926 foretog de ialt 27 store rejser - opnåede Mrs. White en næppe overgået rekord, idet hun tilbagelagde over 1600 miles på kamelryg gennem for det meste vilde og vandløse landskaber. Slægterne Ethelornis og Rosina og 14 arter, ethelae, rosinae og whiteae er opkaldt efter Mrs. White.

NOMENKLATUR: *Cacatoes galerita rosinæ* MATHEWS, Austr. Av. Rec., 1, 1912, p. 36. (Kangaroo Island, Australia).

Engelsk: Southern White Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:
K. g. rosinae afviger fra *K. g. galerita* (E. 4.a nr. 8.) ved at have mindre vinger (297 mm) og et mindre næb.

UDBREDELSE: Syd-Australien og Kænguru-øen. Kort, se E. 4.a nr. 7.

E. 4.a nr. 10.: *Kakatoe sulphurea sulphurea* (GMELIN) 1788
LILLE GULTOPPET KAKADU — Tavle 27

Sulphurea, af sulphur = svovl, sulphurea = svovlgul.

NOMENKLATUR: *Psittacus sulphureus* GMELIN, Syst. Nat., 1, pt. 1, 1788, p. 330. (Moluccas, i. e. Celebes). *Avis Kakatoeha* SEBA 1734. *Psittacus albus galeritus* FRISCH 1743. *Cacatua luteo-cristata* BRISS. 1760. *Lesser White Cockatoo* EDW. 1764. *Cacatua sulphurea* VIEILL. 1817. *Plyctolophus sulphureus* LEAR 1832. *Psittacus sulphureus minor vel moluccensis* BOURJ. 1837-38. *Cacatua æquatorialis* TEMM. 1849. *Plyctolophus æquatorialis* BP. 1850. ?*Cacatua sulphurata* G. R. GRAY 1860. *Plyctolophus sulfureus* ROSENBERG 1862. *Cacatua luteocristatus* FINSCH 1863. *Plictolophus sulphureus* FINSCH 1867. *Plissolophus cristatus* RCHNW. 1881.

Engelsk: Lesser Sulphur-Cockatoo, White or Sulphur-crested Cockatoo. Tysk: Gelbwangenkakadu, Kleiner Gelbhaubenkakadu. Fransk: Cacatois à huppe jaune, Petit Cacatoe blanc à huppe jaune. Native: Gatalle puti (Malay), Katella (Celebes). Fuglehandlernavn: Small Java Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner *K. s. parvula* (E. 4.a nr. 15.) både i størrelse og farver. Hvid, men alle fjer har et ret tydeligt gulligt skær. Top og øreomgivelser svovlgule og pletten er dybere gul og tydeligere end hos parvula. Undersiden af vinger og hale gul. Øjet rødbrunt til sort, øjenhuden grålig sort, den nøgne øjenring lys blågrå. Næb sort. Fødder mørkegrå til sortagtige, kløer sortagtige.
L. 325-350, V. 237-240, H. 110, N. 40, L. 20 mm.
♀: Normalt mindre end hannen og altid med kortere og smallere næb, næbspidsen kortere. Øjet lysere end hannens, nærmest lyst rødbrunt.

UDBREDELSE: Celebes og Buton.
K. s. sulphurea afviger konstant fra *K. s. parvula* (E. 4.a nr. 15.) ved sine dybere gule øredækfjer, hvorimod næbbet hos de to former er af samme størrelse, størst hos hannerne og konstant mindre hos hunnerne hos begge arter. *K. s. sulphurea* afviger derimod fra *K. s. djampeana* (E. 4.a nr. 11.) fra Djampea, Tukangbesi-øerne o. s. v. ved sit konstant større næb.



E. 4a nr. 10: *K. s. sulphurea* //

I NATUREN: I lighed med de fleste hvide kakaduer opholder denne art sig meget i toppen af høje træer, men den søger også meget af sin føde på jorden. Den ernærer sig såvel af træfrugter, kokos- og andre nødder, bananer o. s. v., som af kornafgrøder, især måske majs på de opdyrkede områder og den er derfor udsat for en del forfølgelse. Dog er den på grund af sin lærevillighed også yndet som burfugl i sine hjemegne.

IMPORT: Tidligt importeret til Europa, men dog sjældnere indført end stor gultoppet kakadu, selv om den almindeligvis er i handelen. En ♀, der nu findes på Zool. Museum, har været i Zoologisk Have i mange år.

I FANGENSKAB: Naturligvis forekommer der også modstridende meddelelser om denne arts adfærd under beskyttede forhold, antagelig mest fordi de senere som underarter udskilte former oprindelig blev betragtet som en og samme art. Snart betegnes fuglen som blid, meget fortrolig, lærevillig, intelligent, utrolig kælen og aldrig falsk eller bidsk, men undertiden også som ikke bide-sikker eller sjældent bidsk. Normalt er dens gode egenskaber dog absolut

fremherskende og den er en meget yndet stuefugl. Nogle eksemplarer er utvivlsomt også mere intelligente og lærevillige end Grå Jako og amazonpapegøjer, men - som Lord Tavistock bl. a. bemærker - egner den sig ikke til at holdes i bur, men er en hårdfør og udholdende volierefugl.

Dens ernæring bør være som den store gultoppede kakadu's, men den ynder meget grønne ærter og grøn hvede.

OPDRÆT: Først i 1920'erne opdrættet hos M. T. Allen i England, 1930 i U. S. A. og senere adskillige gange.

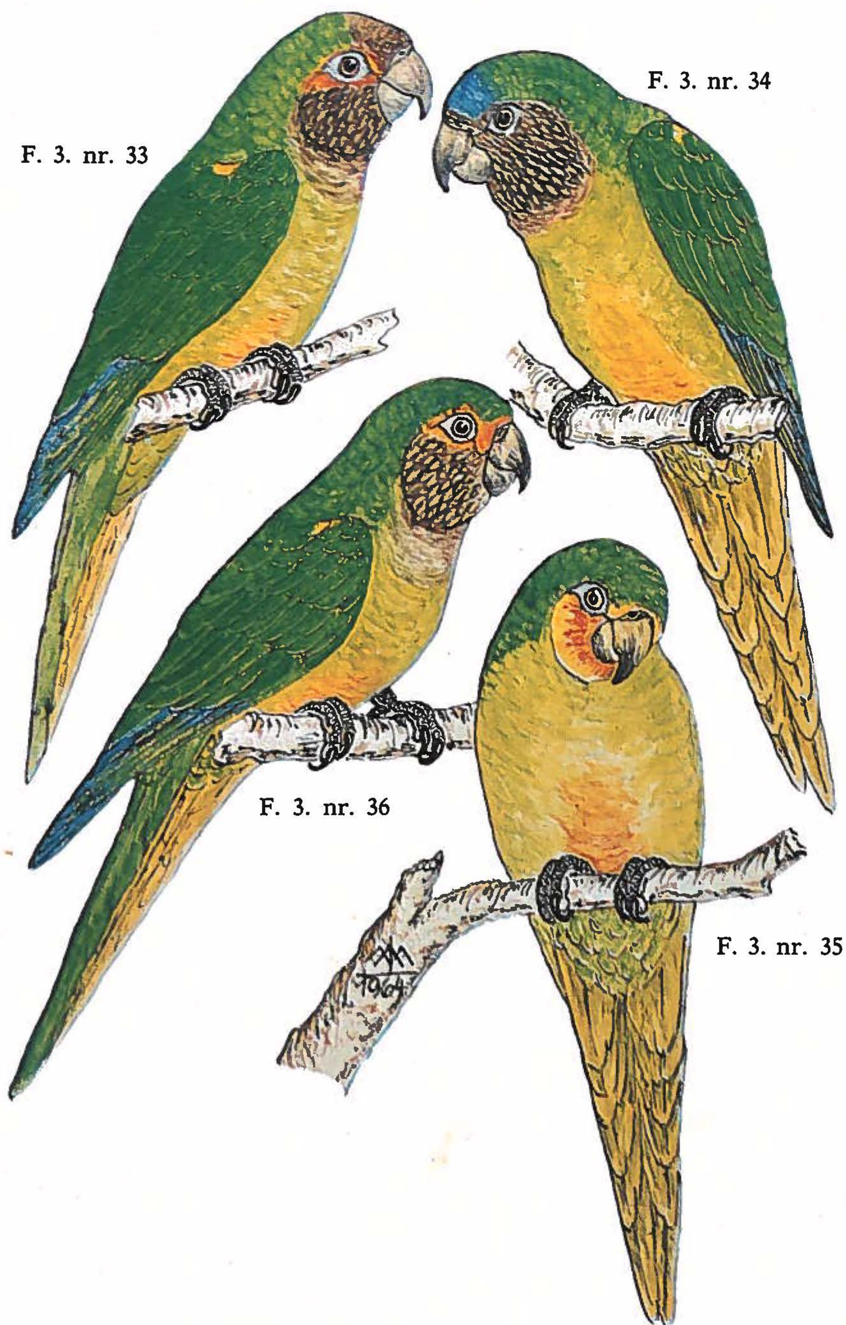
Der lægges normalt 2 æg (41 × 28 mm) og det hævdes, at hannen ruger fuldt så meget som hunnen.

I Tyskland lagde en hun ubefrugtede æg, fordi en han ikke kunne skaffes, i tiden fra 27. juni 1912 - 24. marts 1913 ialt 12 æg og i tiden fra 13. maj - 17. november 1913 ikke mindre end 13 æg.

Det berettes, at Emil Hansen i Nykøbing Falster havde et eksemplar af Lille Gultoppet Kakadu, der fungerede som pladshund hos ham. På kommando fløj den på hvem som helst, men var ellers - som hans øvrige papegøjer - tam og omgængelig. I 1899 udstillede Emil Hansen på fjerkræudstillingen i Frederiksborg Slotshave 12 store papegøjer på standere. (Hyacinth-, Gulbrystet-, Højrød-, Lyserød og Soldater-Ara, Brille-, Lille Gultoppet- og Inka-Kakadu, Stor- og Lille Vasa-papegøje, Grå Jako og Sortkappet Lori). På denne udstilling gik en stor bondekarl og drillede de store fugle, trak dem i halen o. s. v. og en tid gik det uforstyrret, men ejeren så det og tænkte: ja, vent du bare. Da karlen kom til den Lille Gultoppede Kakadu, så denne på Emil Hansen, og på hans vink røg den på karlen og bed ham eftertrykkeligt i hånden, så blodet flød. Undertiden kunne man ønske, at også andre udstillinger havde en sådan fugl. I 1900 udstillede Emil Hansen de samme fugle i Københavns Tivoli tillige med pragtlorier og sjældne amazonpapegøjer.

På udstillingen »Papegøjer i haven« 1964 udstillede Jørgen Ulriksfeldt en meget smuk Lille Gultoppet Kakadu, som havde været i hans eje i 7 år. Se nedenstående foto.



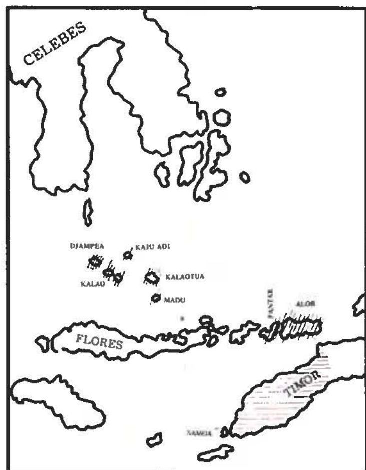


F. 3. nr. 33. *Aratinga pertinax ocularis* F. 3. nr. 34. *Aratinga pertinax aerugenia*
F. 3. nr. 35. *Aratinga pertinax tortugensis* F. 3. nr. 36. *Aratinga p. margaritensis*

E. 4.a nr. 11.: *Kakatoe sulphurea djampeana* (HARTERT) 1897
KORTNÆBBET GULTOPPET KAKADU

Djampeana = fra Djampea-øerne.

NOMENKLATUR: *Cacatua sulphurea djampeana* HARTERT, Nov. Zool., 4, 1897, p. 164. (Djampea).



E. 4.a nr. 11: *K. s. djampeana* //
E. 4.a nr. 15: *K. s. parvula* =

Engelsk: Djampea Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:
Farverne er ganske som hos *K. sulphurea sulphurea* (E. 4.a nr. 10), men fuglene er konstant mindre (vinge 223-230 mm) og deres næb er også forholdsvis mindre, det er kun ca. 24 mm i lige linie fra vokshuden, hvor over- og undernæb mødes, til næbspidsen og næbbet er meget slankere. Hos de største djampea-hunner er næbbet 3-4 mm smallere ved roden end det er hos de mindste Celebes-hunner *(K. s. sulphurea)*. Hannens iris angives som karmoisin-lakfarvet, øjenhuden som gråligsort, fødderne som mørkgrå og kløerne som sortagtige.

UDBREDELSE: Tukangbesi-øerne, Djampea, Kalao, Kalaotua, Madu, Kaju adi, Pantar og Alor.

Forskellighederne mellem nærværende form og *K. s. parvula* består både i, at parvula (E. 4.a nr. 15.) er større - den svarer i størrelse til *K. s. sulphurea* (E. 4.a nr. 10.) - og at parvula har lysere øredækfjer.

Allerede i 1896 fandt E. HARTERT 2 hunner fra Djampea, som havde meget små næb, nemlig 24 mm og 23,5 mm og året efter konstaterede han, at *K. s. sulphurea* (E. 4.a nr. 10.) altid havde større næb end Djampea-fuglene, som derfor blev bestemt som en lokalrace.

E. 4.a nr. 12.: *Kakatoe sulphurea abbotti* OBERHOLSER 1917
ABBOTTS LILLE GULTOPPET KAKADU

Abbotti = opkaldt efter Dr. med. William Louis Abbott (1860-1936), en af U. S. A.s betydeligste ornitologer, fugle- og pattedyr-samlere, der besøgte store dele af verden og skænkede enorme samlinger af fugle og pattedyr til de amerikanske universiteters og museers studiesamlinger. En lang række dyr, som han har opdaget, er opkaldt efter ham.

NOMENKLATUR: *Kakatoe parvulus abbotti* OBERHOLSER, Proc. U. S. Nat. Mus., 54, 1917, p. 181. (Solombo Besar Island).

Engelsk: Abbott's Sulphur-crested Cockatoo.



FARVEBESKRIVELSE:
Ligner fuldstændigt *K. s. sulphurea* (E. 4.a nr. 10) hvad form og farver angår, kun størrelsen på de to former er forskellig, idet abotti er meget mindre. Dens længde er kun 280 mm mod sulphureas 325-350 mm.

UDBREDELSE: Den lille ø Solombo Besar i Javahavet.

E. 4.a nr. 12: *K. s. abbotti* //
E. 4.a nr. 13: *K. s. occidentalis* =
E. 4.a nr. 14: *K. s. citrino-cristata* ||

E. 4.a nr. 13.: *Kakatoe sulphurea occidentalis* (HARTERT) 1898
LOMBOK GULTOPPET KAKADU

Occidentalis = vestlig, fra vestlige egne.

NOMENKLATUR: *Cacatua parvula occidentalis* HARTERT, Nov. Zool., 5, 1898, p. 120. (Lombok).

Engelsk: Western Sulphur-crested Cockatoo, Sumbawa Sulphur-crested Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne art ligner også i høj grad *K. s. sulphurea* (E. 4.a nr. 10.), men er mindre (Vinge 223-230 mod 237-240 mm), derimod synes næbbet at være mindst lige så kraftigt, hos hannerne normalt nogle få mm længere og en anelse bredere. Øredækfjerene er lysere, mere rent gule. Vingernes og halens underside gul. Iris mørkbrun til rødbrun, den nøgne øjenring lyseblågrå.

L. ca. 322, V. 223-230, H. ca. 105 mm, hunnen er lidt mindre.

UDBREDELSE: Øerne Lombok, Sumbawa og Flores. Kort, se E. 4.a nr. 12.

Typen på denne underart er en voksen han fra Lombok fra juli 1896 (A. Everetts coll.). Den blev nedlagt i bjergene og sammen med endnu en han og 3 hunner, som alle fandtes i fra cirka 350 til 1600 meters højde, sendt til Tring-museet, hvor det hævdedes, at hannens iris er mørk, medens hunnens er brun.

E. 4.a nr. 14.: *Kakatoe sulphurea citrino-cristata* (FRASER) 1844
GULKINDET KAKADU — Tavle 27

Citrino, af citrus = citrongul, cristata, af crista = kam, hanekam, kamlignende.

NOMENKLATUR: *Plyctolophus citrino-cristatus* FRASER, Proc. Zool. Soc. London, 1844, p. 38. (Aviary specimen without locality = Sumba). *Cacatois à huppe orangée* HOMBR. & JACQ. 1845. *Cacatua citrino-cristata* G. R. GRAY 1845. *Psittacus chrysolophus* TEMM. 1850. *Plyctolophus croceus* HOMEYER 1860. *Cacatua chrysolopha* SCHLEG. 1861. *Plyctolophus chrysolophus* ROSENB. 1862. *Plictolophus citrino-cristatus* FINSCH 1867. *Plictolophus citrinocapillus (errore)* FINSCH 1868. *Plissolophus citrinocristatus* RCHNW. 1881. *Plictolophus aurantio-cristatus* FINSCH 1867.

Engelsk: Lemon-crested Cockatoo, Citron-crested Cockatoo. Tysk: Goldwangenkakadu, Kleiner orangehäubiger Kakadu. Fransk: Cacatois à huppe orangée.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner meget *K. s. sulphurea* (E. 4.a nr. 10.) med den undtagelse, at hele oversiden er hvid, men ørepletten er mørkere. De forreste fjer i toppen på hovedet er hvide, de næste er hvide på yderste halvdel, nederste halvdel gul, de øvrige kraftigt citrongule. Hele kroppens underside har tydeligere gult anstrøg end de beslægtede arters, bugen er undertiden endog livligt hvidgul. Vinger og hale lyst gule på undersiden. Næb sort, vokshuden hvid, øjenlåg svagt blålige. Øjet mørkt til sort. Fødder gråsorte, skæl og kløer sorte.

L. 320-350, V. 235-240, H. 205 mm.

♀: Som hos de beslægtede arter normalt mindre end hannen og med lysere iris, der som regel er rødlig til mørkbrun med rødligt skær.

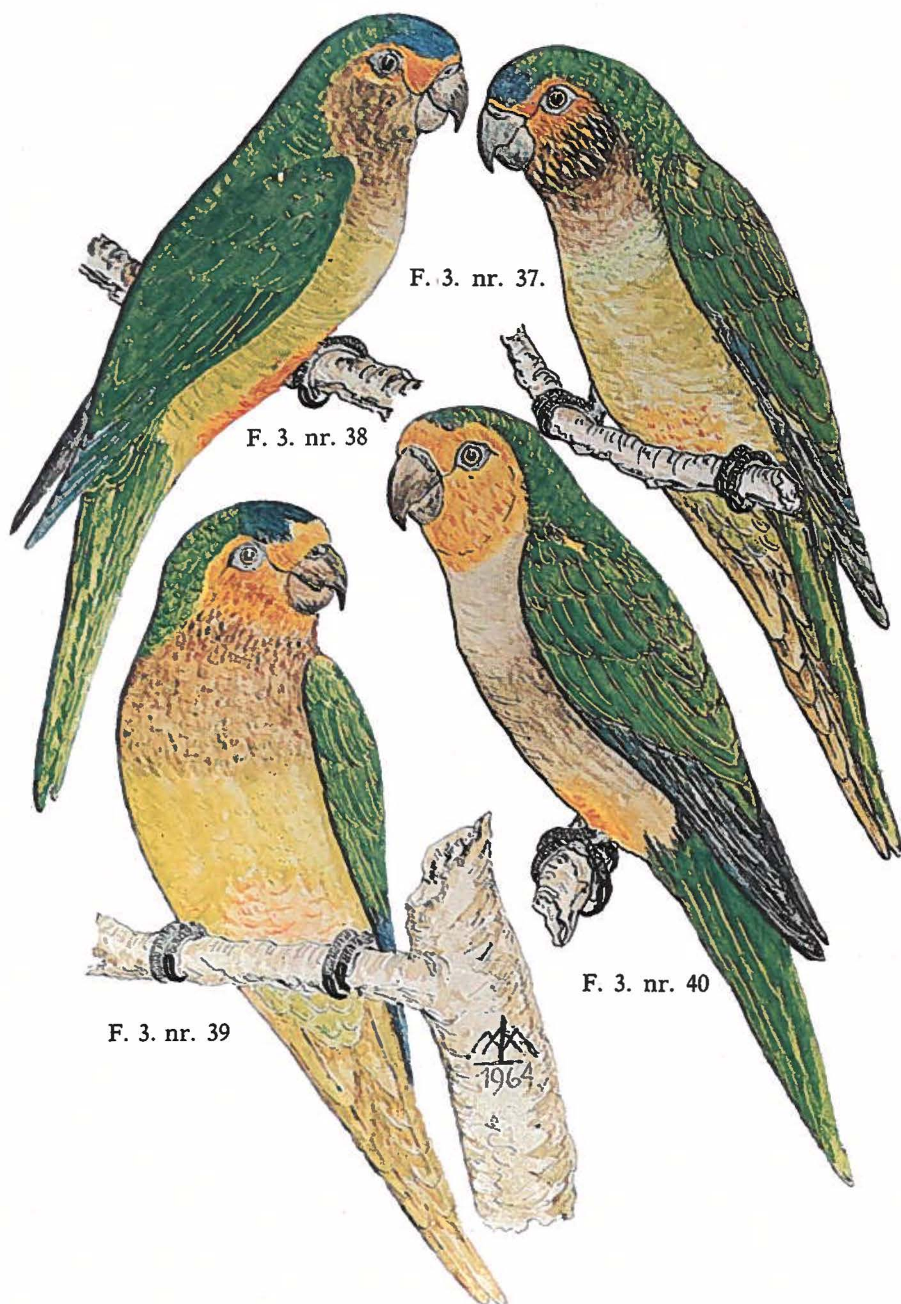
UDBREDELSE: Sumba. Kort, se E. 4.a nr. 12.

Adskillige af denne underarts farver beskrives forskelligt, således nævner lord Tavistock og Edw. J. Boosey, at *hannen* har sort iris, medens rejsende forskere har mærket nedlagte eksemplarer: »Iris mørk brun« eller »Iris karmoisinrød«. Nogle kalder topfjerene orange og ørepletten citrongul, andre det modsatte, nemlig topfjerene citrongule, men ørepletten næsten orange, og Boosey hævder, at fuglen skulle hedde orangetoppet. Iøvrigt hævder Boosey også, at det er let at skelne han og hun, idet hannens øjne er så sorte som støvleknapper, medens hunnens har en rødlig kastaniebrun farve, samt at hunnen er lidt slankere omkring hoved og hals.

I NATUREN: Synes aldrig at være forekommet i stort antal og der er intet nævneværdigt berettet om dens liv i naturen ud over, at den forholder sig som de beslægtede arter.

IMPORT: Kun sjældent importeret, men har dog i perioder været repræsenteret i de fleste større zoologiske haver.

I FANGENSKAB: Sjælden i fangenskab og de enkelte liebhavere, som har haft den, har kun skrevet lidet om denne fugl. Edw. J. Bosey har dog meddelt noget om sine tre eksemplarer, hvoraf en flere år ejet han sammen med en



F. 3. nr. 37. *Aratinga pertinax chrysophrys* F. 3. nr. 38. *Aratinga pertinax arubensis*
F. 3. nr. 39. *Aratinga pertinax pertinax* F. 3. nr. 40. *Aratinga pertinax xanthogenia*

lånt hun har dannet det ene og hans 2 andre fugle det andet af de to par, han omtaler. I det ene tilfælde var hunnen, da hun blev sat ind til hannen, meget afvekslende i sin opførsel overfor ham, snart opmuntrede hun hans tilnærmelsesforsøg og snart afviste hun dem med foragt og jagede ham over hele volieren. Hos det andet par var det kærlighed ved første blik og få minutter efter, at de var sat sammen, sad de tæt op til hinanden og pillede hinanden i top- og rygfjerene, »det bedste tegn på sympati mellem kakaduer«. Vi har dog ikke erfaret, om et opdrætsresultat nåedes. Boosey anbefaler, at de fodres med en blanding af solsikke, kanarie, jordnødder, lidt hamp og majs. De har fået æble og grønt, men har ikke interesseret sig for disse ting.

E. 4.a nr. 15.: *Kakatoe sulphurea parvula* (BONAPARTE) 1850
BUFFONS KAKADU

Parvula, af parvus = lille, parvula = meget lille.

NOMENKLATUR: *Plyctolophus parvulus* BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, 30, 1850, p. 139. (No locality = Samoa). *Petit Kakatoes à hupe jaune* D'AUBERT. *Le Kakatoes à huppe jaune* BUFF. 1779. *?Psittacus sulphureus* RANZ. 1821. *Plyctolophus parvus* BP. 1854. *Cacatua parvula* G. R. GRAY 1859. *Cacatua æquatorialis* SCLAT. 1860. *Plyctolophus citrinus* ROSENBERG 1862. *Cacatua sulphurea* WALL. 1863. *Cacatua sulphureus* FINSCH 1863. *Plictolophus buffoni* FINSCH 1867. *Plyctolophus (?) timorensis* SOUANCE 1870. *Plissolophus buffoni* RCHNW. 1881.

Engelsk: Buffon's Cockatoo. Tysk: Buffons Kakadu. Fransk: Petit Cacatois à huppe jaune.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *K. g. triton* (E. 4.a nr. 3.), men er mindre. Hvid, fjerene på hals og hoved med gullig basis, topfjerene svovlgule. Gul øreplet altid til stede, men den er lysere end hos *K. g. triton*, nøgen øjenring hvidliggrå til lyseblågrå, iris mørk rødbrun. Næb og fødder sortagtige, fødderne ser ud, som var de gråpudrede.

L. 310-317, V. 225-228, H. 107-109, N. 31-32, L. 18 mm.

♀: Som hannen, men øredækfjerene med svagt gulligt skær.

UDBREDELSE: Timor og Samoa. Kort, se E. 4.a nr. 11.

Det er gentagne gange konstateret, at fuglene fra Timor og Samoa har et tydeligt kortere, slankere og mindre kraftigt næb, end fuglene af samme slægt fra de ikke fjerntliggende øer Flores og Lombok.

I NATUREN: I levevis ganske som de beslægtede arter og kan bedst sammenlignes med Lille Gultoppet Kakadu (E. 4.a nr. 10.) med hvilken den også ofte er blevet forvekslet.

IMPORT: Sjældent importeret, men er sikkert heller ikke altid erkendt som underart.

I FANGENSKAB: Kun få eksemplarer er omtalt som levende under beskyttede forhold. Lord Tavistock nævner, at et eksemplar i 1928 levede i Mr. Whitleys samling og i 1915 havde en hr. Kaforke et eksemplar, som han havde fundet siddende snavset og uden hale i en mindre fuglehandel. Fuglen var indført af en sømand, som havde haft den med hjem fra Ostindien og under rejsen havde den måttet opholde sig i skibets kulbunkers. Denne fugl blev ret tam og lærte at sige nogle ord, men den skreg så meget, at den til sidst måtte aflives i Berlins Zoo. Det menes dog at være en undtagelse og den skal kunne blive sin ejer meget hengiven.

E. 4.a nr. 16.: *Kakatoe alba* (P. L. S. MÜLLER) 1776
HVIDTOPPET KAKADU — Tavle 29

Alba, af albus = hvid.

NOMENKLATUR: *Psittacus albus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 76, (Moluccan Islands). *Psittacus albus cristatus* ALDROW 1646. *Cacatua* BRISS. 1760. *Psittacus cristatus* LINNE 1766. *Kakatoes des Moluques* D'AUBENT. Pl. Enl. 263. *Kakatoes à huppe blanc* BUFF. 1779. *Great White Cockatoo* LATH. 1781. *Cacatua cristata* VIEILL. 1817. *Cacatua leucolophus* LESS. 1831. *Plyctolophus cristatus* BENN. 1834. *Kakadoe cristatus*

BOURJ. 1837-38. *Psittacus albo-cristatus* BOURJ. 1837-38. *Psittacus orientalis* TEMM. 1839. *Plyctolophus leucolophus* BP. 1850. *Cacatua albocristata* FINSCH 1863. *Cacatua sp.* SCLAT. 1864. *Cacatua cristatella* WALL. 1864. *Plictolophus leucolophus* FINSCH 1867. *Cacatua alba* G. R. GRAY 1870. *Plissolophus albus* RCHNW. 1881.

Engelsk: White-crested Cockatoo, Greater White-crested Cockatoo. Tysk: Weisshaubenkakadu. Fransk: Cacatois à huppe blanc.



FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hvid, fjertoppen også helt hvid. Sving- og halefjer svovlgule ved roden af inderfanen. Iris mørk, mørkbrun, rødlig eller mørkoliven, den nøgne øjenring blålighvid. Næb, vokshud og fødder sorte.
L. 450-457, V. 310-315, H. 185-188, N. 45-46, L. 28 mm.

UDBREDELSE: Øerne i den nordlige og centrale del af Molukkerne: Halmahera, Ternate, Tidore, Batjan og Obi.

I NATUREN: Om dens levevis er meget lidt bekendt, men det berettes, at den synes at forholde sig som Triton-kakaduen i naturen (E. 4.a nr. 3.)

IMPORT: Næsten lige så ofte indført som Molukkakaduen.

E. 4.a nr. 16: *K. alba* //
E. 4.a nr. 17: *K. moluccensis* =
E. 4.a nr. 18: *K. haematuropygia* ||

I FANGENSKAB: Denne skønne fugl bør under beskyttede forhold i enhver henseende behandles og forplejes som Moluk-kakaduen (E. 4.a nr. 17.), med hvilken den også er meget nært beslægtet. Den hvidtoppede regnes for at være roligere og af mange som en af de mest intelligente af kakaduerne. Den skriger sjældent og dens stemme er entonig og ofte ligesom klagende, men man har beviselige eksempler på, at den er blevet over 100 år i fangenskab. Dens dyder og fejl er de samme som Moluk-kakaduens og til forhindring af tilbøjeligheder til fjerplukning, bør den stadig have friske grene at beskæftige sig med. Den vides ikke at være opdrættet, men et tilfælde af bastardering med Inka-kakadu (E. 4·b nr. 3.) er kendt i udlandet. Her i landet har der de senere år været enkelte par; en fugleven i Hjørring måtte afstå et par, som ødelagde alt træværk i voliererne.

1965 havde *Gunnar Clausen*, Bandholm, et særdeles fint par, som vi i april ved et besøg tipsede til yngel og i juni lagde hunnen 2 æg, der begge var befrugtede. Den første unge kom i juli, da var det andet æg spräet; den første unge måtte håndmades, men levede kun kort tid.



E. 4.a nr. 17.: *Kakatoe moluccensis* (GMELIN) 1788
MOLUK-KAKADU — Tavle 30
Moluccensis = fra Molukkerne.

NOMENKLATUR: *Psittacus moluccensis* GMELIN Syst. Nat., 1, pt. 1, 1788, p. 331. (Moluccas). *Greater Cockatoo* EDW. 1751. *Cacatua rubrocristata* BRISS. 1760. *Kakatoes à huppe rouge* D'AUBENT. 1779. *Great red-crested Cockatoo* LATH. 1781. *Psittacus rosaceus* LATH. 1790. *Psittacus cristatus* SHAW 1811. *Cacatua rosacea* VIEILL. 1817. *Psittacus malacensis* VOIGT 1831. *Cacatua erythrolophus* LESS. 1831. *Cacatua moluccensis* WAGL. 1832. *Plyctolophus rosaceus* LEAR 1832. *Plyctolophus moluccensis* SELBY 1836. *Kakadoe rubrocristatus* BOURJ. 1837-38. *Cacatua rubrocristatus* BP. 1854. *Cacatua malaccensis* SOUANCE 1856. *Cacatua rubrocristata* FINSCH 1863. *Plictolophus moluccensis* FINSCH 1867 *Plictolophus rosaceus* GULLIVER 1875. *Plissolophus moloccensis* RCHNW. 1881.

Engelsk: Rose-crested Cockatoo, Salmon-crested Cockatoo. Tysk: Molukkenkakadu, Rothaubenkakadu. Fransk: Cacatois à huppe rouge. Native: »Catalla«, malayisk: »Golabi«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hvid med rosa- til laksfarvet skær på en del af fjerdragten. Pande, hoved- og halssider helt hvide ligesom de forreste topfjer. De følgende topfjer røde på yder- og hvide på inderfanen og i spidsen, de øvrige topfjer mørkt røde på yder- og lidt lysere røde på inderfanen, men alle er hvide i spidsen. Kroppens over- og underside hvid med fra gulligt til svagt rosa-laksfarvet skær. Svingfjerene gullige på inderfanen og fjerenes underside. Halens overside helt hvid på den synlige del af fjerene, men disses inderfane og underside lyst orangegule. Bug og underliv mere eller mindre med rosarødt skær. Næb sort, vokshud mørkblåliggrå. Iris sort, den nøgne øjenring blålighvid til blåliggrå. Fødder mørkt blåliggrå, de små skæl sorte, kløerne sorte.

L. op til 500, V. 300-310, H. 170-175, N. ca. 45, L. 28 mm.

Hunnen forekommer undertiden med svagere rosarødt skær og har som regel mere brunagtig mørk iris.

UDBREDELSE: Øerne Ceram, Saparua og Haruku. Kort, se E. 4.a nr. 16.

I NATUREN: Tidligere var Moluk-kakaduen talrigt forekommende på de nævnte øer, men blev mærkeligt nok betegnet som strejffugl på den nære ø Amboina. Nu er den aftaget stærkt i antal, men kan næppe betegnes som sjælden. Den opholder sig mest i skovene, men retter også ødelæggende angreb på de for mennesker nyttige træer, især på kokospalmerne, men også på de unge cacao-træer. Den hårde og sejge skal om frugterne gennembides af fuglene, som både fortærer frugtkødet og frugternes flydende indhold og den forvoldte skade er ofte meget stor, da fuglene ødelægger meget mere, end de fortærer, hvorfor de forfølges stærkt. De indfødte driver dog også ivrig jagt på ungerne, der røves fra rederne og opmades, så de kan sælges som tamme fugle.

Moluk-kakaduen betegnes nu som meget sky og kun i de mest utilgængelige skovdistrikter er det muligt at nyde det pragtfulde syn af disse fugle flyvende i små flokke, der i ret hørbar flugt tumler sig over og i de højeste træers kroner. Dens levevis beskrives blot som lig de beslægtede arters, hvorom der også er berettet meget mindre, end man kunne ønske at vide.

IMPORT: En af de tidligst importerede hvide kakaduer og som regel i handelen.

I FANGENSKAB: Under beskyttede forhold vel den mest almindelige af de store hvide kakaduer, som også udenfor de zoologiske haver i ret høj grad har været hos liebhavere. Den er - som de øvrige bredtoppede - langt blidere end de spidstoppede kakaduer, og når den som ung kommer under god pleje og forstandig og venlig opdragelse, bliver den et af de mest fortrolige, hengivne og nemmeste dyr at have for fugleinteresserede. Mange eksemplarer kan lære at eftersige ord med forbløffende efterlignelsesevne, men dette afhænger i allerhøjeste grad af dens læremester. Især er Molukken dog lærenem m. h. t. at fløjte korte melodier og den kan let lære forskellige kunststykker. Den er meget vagtsom og kan som fortrolig overfor sin ejer erstatte en vagthund.

Er man så heldig at kunne skaffe sig et par, skulle det ikke være umuligt at få opdræt, den har ruget i en kalifornisk voliere, men æggene blev ødelagt ved et uheld. Dens kraftige næb og uafvendelige lyst til at gnave i alt træværk,

gør det dog nødvendigt at dens indelukke fremstilles af de mest modstandsdygtige materialer og den må have stor plads og desuden rigeligt af grene, dels til dens beskæftigelse og dels for at undgå tilbøjeligheder til fjerplukning, men iøvrigt har barksaft også for den - som for alle gnavende fugle - stor betydning for dens velbefindende.

Moluk-kakaduen har en morsom, ligesom højtidelig måde at bevæge sig på og er ret langsom i sine bevægelser. Den er hårdfør og udholdende i fangenskab, kan være ude i vort klima en stor del af året, og man har bevis for, at enkelte eksemplarer er blevet over 100 år.

Til dens mindre gode egenskaber hører, at den er temmelig angrebslysten overfor andre fugle, dens enorme og skrækkelige stemme (dens skrigen aftager dog meget med tiltagende fortrolighed og kan næsten helt ophøre, når man beskæftiger sig med den og har tid til at opdrage den, samt gør det med venlighed), samt at den let kan komme til at forvolde ikke ubetydelig skade ved sit bid, hvis den kommer ud for en pludselig forskrækkelse.

Til dens fornødenheder hører jordnødder, kanarie, hirse, hvede og havre, lidt hamp og solsikke, samt frugt og grønt. Som lækkerier kan man give andre slags nødder, hassel- og valnødder, kokosnød, ærter o. s. v., men man bør ikke give den kartofler og aldrig persille. Bademuligheder sætter den stor pris på og adgang til både solskin og skygge, frisk luft uden træk, samt ikke for pludselige temperaturforandringer, vil gavne dens velbefindende.

Det kan anføres, at det normale kuld er på 3 æg og at æggenes størrelse er 51 × 33 mm.

På Foreningen for Fuglevenner's udstilling »Papegøjer i haven« 1964 udstillede E. Boklund et godt eksemplar af denne art, det var dog en noget sky og uvan fugl. Den ejes nu af købmand Bjørn i Næstved, og her er den ved forstandig omgang i løbet af få måneder blevet en dejlig tam, hengiven og fortrolig fugl.

E. 4.a nr. 18.: *Kakatoe haematuropygia* (P. L. S. MÜLLER) 1776
PHILIPPINSK KAKADU — Tavle 28

Haematuropygia, af haemato (gr. haima) = blodrød, og uropygia = underhale.

NOMENKLATUR: *Psittacus haematuropygius* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 77. (Philippine Islands). *Cacatua minor* BRISS. 1760. *Petit Kakatoes des Philippines* D'AUBENT. Pl. Enl. 191. *Red-vented Cockatoo* BROWN 1776. *Le petit Kakatoes à bec couleur de chair* BUFF. 1779. *Psittacus philippinarum* GMEL. 1788. *Cacatua philippinarum* VIEILL. 1817. *Plyctolophus philippinarum* STEPH. 1826. *Kakadoe philippinarum* BOURJ. 1837-38. *Eolophus philippinarum* SOUANCE 1856. *Lophochroa minor* FINSCH 1863. *Plictolophus philippinarum* FINSCH 1861. *Cacatua haematuropygia* G. R. GRAY 1870. *Camptolophus philippinarum* SUNDEV. 1872. *Plissolophus philippinarum* RCHNW. 1881.

Engelsk: Red-vented Cockatoo, Philippine Cockatoo. Tysk: Rotsteisskakadu, Philippinenkakadu. Fransk: Cacatois des Philippines. Native: Catala.

FARVEBESKRIVELSE:

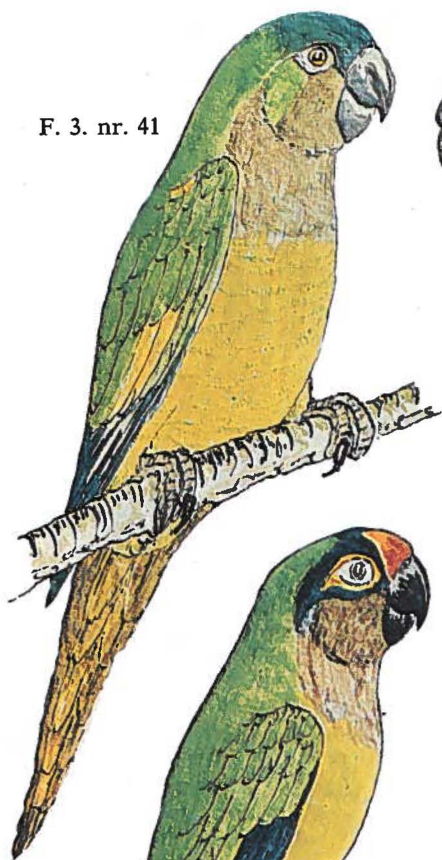
♂ og ♀: Hvid; topfjerene med hvidgult, undertiden rødligt skær på fjerenes underside. Pande, kinder og hovedsider med rosafarvet skær, øredækfjerene svagt rosafarvede. Svingfjerene med lys gul søm på inderfanen og hele inderfanens underside lys gul. Halefjerenes inderfane lys gul både på over- og undersiden, hele oversiden dog med svagt gulligt skær. Underhaledækfjerene livligt zinnoberrøde, men med en hvid søm i spidsen. Iris sort til mørk brun eller mørk karmin, stor nøgen øjenring hvid. Næb blålighvidt, spidsen gullig. Vokshuden og næseborene er dækket af fjer. Fødder mørkt brunliggrå, skæl og kløer sorte.

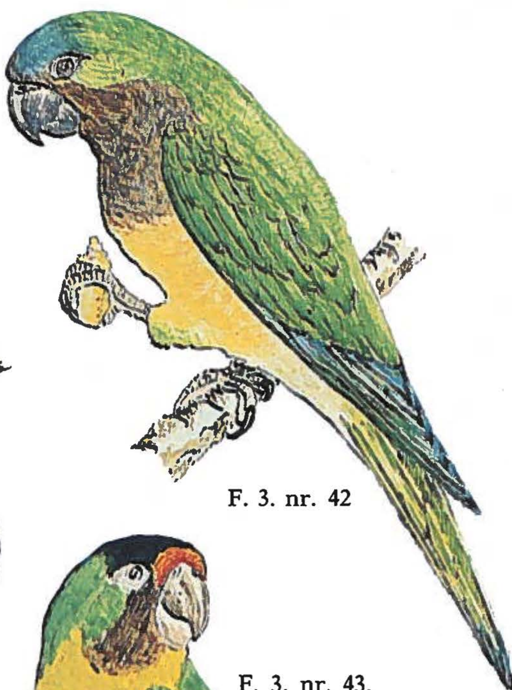
L. 320-355, V. 205-225, H. 115-117, N. 25-27, L. 22 mm.

UDBREDELSE: Philippinerne og Palawan. Kort, se E. 4.a nr. 16.

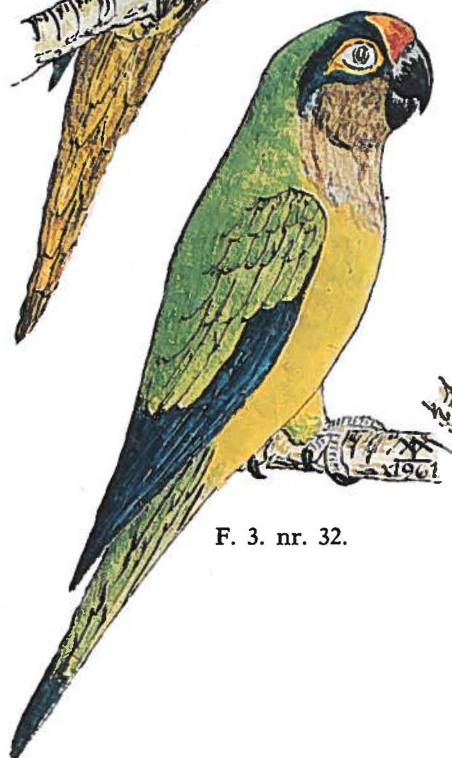
Denne art, der er en af de mindste kakaduer, er fundet på mere end 25 småøer i den store philippiner-øgruppe foruden på Palawan. Ved sammenligning og nøjagtige målinger

F. 3. nr. 41





F. 3. nr. 42



F. 3. nr. 32.



F. 3. nr. 43.

F. 3. nr. 32. *Aratinga c. canicularis* F. 3. nr. 41. *Aratinga cactorum caixana*
F. 3. nr. 42. *Aratinga c. cactorum* F. 3. nr. 43. *Aratinga aurea aurea*

af fuglene fra de forskellige øer har man konstateret, at fuglenes størrelse står i omvendt forhold til størrelsen af de øer, hvor de lever, undtagelser forekommer naturligvis, men på Mindanao har man fanget eksemplarer med et vingemål på 205 og på den lille ø Siquijor fugle med et vingemål på 225 mm. De øvrige variationer i fuglenes udseende har dog ikke været så store, at man har anerkendt underarter, skønt *K. h. mcgregoria* er beskrevet som en sådan af HACHISUKA i 1930, men efter et eneste eksemplar fra en lille gruppe små øer ved navn Polillo.

I NATUREN: Philippinsk Kakadu er ikke nogen bjergfugl, som oftest er den set i højder på mellem 100 til 400 meter såvel på sletter som i skove, skovenes udkanter og i underskov, men den kommer også ofte i småflokke på op til 15 fugle på besøg i opdyrkede områder, navnlig kornmarker, hvor den forvolder nogen skade. Iøvrigt som beslægtede arter.

IMPORT: I 1865 fik Londons Zoo den først kendte import, der bestod af 3 eksemplarer, senere meget sjældent og kun enkeltvis indført. Zool. Have i København har haft en ♂, der nu er skindlagt i Zool. Museums samling.

I FANGENSKAB: Kun få eksemplarer vides at have været hos private liebhavere og intet af betydning er berettet om den af disse. Den siges at kunne blive meget tam, men skal være mere tilbøjelig til at skrige end til at tale. Om et eksemplar berettes, at fuglen var meget jaloux, når dens herre beskæftigede sig med andre hvide kakaduer i dens påsyn. Den bør forplejes som Nøgenøjet Kakadu (E. 4.c nr. 3.)

1963 blev der her til landet importeret en ret stor flok af disse små morsomme kakaduer, men desværre er de fleste gået til, kun enkelte eksemplarer vides i dag, kun to år efter, at leve. Fuglene var meget nervøse og nok indfanget som voksne, så kan der let blive vanskeligheder med fodertilvænning.



E. 4.b
INKA-KAKADU

Efter den udførlige redegørelse for slægten E. 4.a, som blev givet i indledningen til det foregående afsnit og hvoraf en stor del også gælder den her omtalte slægt, skal kun kort anføres:

Fuglene er af middel størrelse, 350-400 mm.

De har ret lange vinger, der næsten når spidsen af halen; løb og tæer er korte.

Toppen har lange, smalle, svagt fremad krummede fjer, hvoraf cirka 15 er kulørte og kan rejses, desuden omfatter toppen 3-4 rent hvide, eller svagt rødlige fjer og den sidedækkes af hvide fjer ved basis.

Næbroden og panden er rødligt farvet.

Tøjler og pande er befjerede, men fuglene har nøgen øjenring.

1. vingefjer er længere end 6., men kortere end 5., der igen er kortere end 2. og 3.; 4. vingefjer er længst.

Halefjerene er lange og brede, de har omkring halv vingelængde.

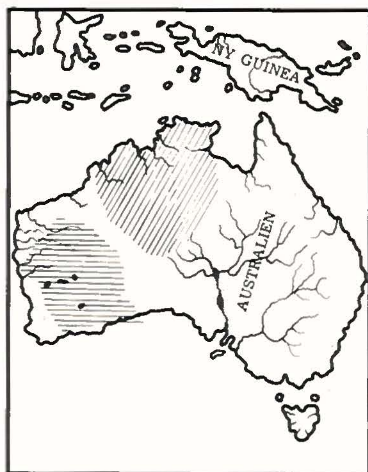
Som nyindførte er disse fugle nervøse og frygtsomme og kun den meget tålmodige og forstandige plejer vil kunne opnå at få dem tamme.

Denne slægts medlemmer gnaver meget og må stadig have friske grene at gnave i, kun beskæftigelse kan afholde dem fra at skrige. Husk, at der ikke kan udvises for stor forsigtighed, når der kan være risiko for giftsprøjtning af grenene.

E. 4.b nr. 1.: *Kakatoe leadbeateri mungi* (MATHEWS) 1912
LILLE INKA-KAKADU
Mungi = fra Mungi i Nordvest-Australien.

NOMENKLATUR: *Cacatoes leadbeateri mungi* MATHEWS, Nov. Zool., 18, 31. jan. 1912, p. 264. (Mungi, northwestern Australia). *Cacatua leadbeateri abberrans* SÖDERBERG 1912.

Engelsk: Pallid Pink Cockatoo.



FARVEBESKRIVELSE:
Afviger fra Inka-kakaduen (E. 4.b nr. 3.) ved sin mindre størrelse og sine blegere farver.

UDBREDELSE: Nordvest-Australien og Nord-territoriet.

E. 4.b nr. 1.: *K. l. mungi* //
E. 4.b nr. 2.: *K. l. mollis* =

E. 4.b nr. 2.: *Kakatoe leadbeateri mollis* (MATHEWS) 1912
RØDTOPPET INKA-KAKADU
Mollis = blød, behagelig at føle på.

NOMENKLATUR: *Cacatoes leadbeateri molllis* MATHEWS, Nov. Zool., 18, 1912, p. 265. (West Australia, type said to be from Carnamah, southwestern Australia).

Engelsk: Western Pink Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger fra *K. l. leadbeateri* (E. 4.b nr. 3.) ved at mangle den gule farve i fjertoppen på hovedet, så denne kun har rødt tværbånd, samt ved sin dybere røde farve på kroppens underside ligesom håndsvingfjerenes inderfane er dybere rød.

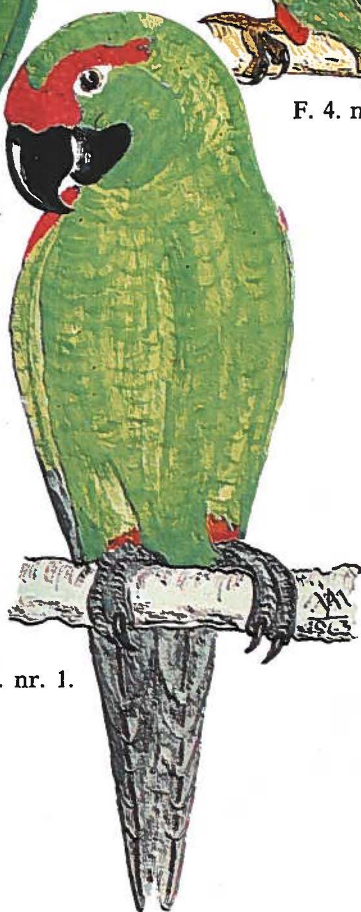
UDBREDELSE: Sydvest-Australien. Kort, se E. 4.b nr. 1.

E. 4.b nr. 3.: *Kakatoe leadbeateri leadbeateri* (VIGORS) 1831
INKA-KAKADU — Tavle 30.
Leadbeateri = opkaldt efter en bekendt londonsk fuglehandler, Benjamin Leadbeater, som startede sin forretning omkring år 1800 og fra hvis samling Inka-kakaduen som en da ukendt fugl første gang blev forevist for »det zoologiske selskabs komité for videnskab og korrespondance« på et møde den 26. april 1831.

TAVLE 56







F. 4. nr. 1. *Nandayus nenday* F. 6. nr. 1. *Conuropsis c. carolinensis*
F. 7. nr. 1. *Rhyncopsitta pachyrhyncha*

NOMENKLATUR: *Plyctolophus leadbeateri* VIGORS, Proc. Comm. Zool. Soc. London, 1831, p. 61. (New South Wales). *Cacatua leadbeateri* WAGL. 1832. *Plyctolophus erythropterus* SW. 1837. *Kakadoe crista tricolorata* BOURJ. 1837-38. *Leadbeater's Cockatoo* ELSEY 1857. *Lophochroa leadbeateri* BP. 1857. *Plictolophus leadbeateri* FINSCH 1867. *Plissolophus leadbeateri* RCHNW. 1881.

Engelsk: Leadbeater's Cockatoo, Pink Cockatoo, »Major Mitchell«, Wee Juggler. Tysk: Inkakakadu. Fransk: Cacatois de Leadbeater, Cacatois a huppe tricolore. Native: Jak-kul-yak-kul (Vest-Australien).



E. 4.b nr. 3.: *K. l. leadbeateri* //
E. 4.b nr. 4.: *K. l. superflua* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Generelt rosarødlig, hele ryggen ,vingerne og halen dog hvid, sidehalefjerene dog rosafarvede med hvid spids og det midterste par helt hvide. Forreste hovedtopfjer hvide i spidsen, lyserøde ved basis, topfjerene på baghoved karmoisinrøde fra basis til et stykke over halvdelen af længden og med en gul plet på midten, hvide i spidsen. Baghals, hovedets sider og kroppens underside laksfarvet-lysrød. Håndsvingfjerenes inderfane, armsvingfjerene rosafarvede med hvid spids. Iris rødbrun til sort, den smalle nøgne øjenring gullighvid. Næb gulligt hornfarvet, vokshuden er ved roden dækket af små rosarøde fjer. Ben og fødder brunliggrå med sortagtige skæl, kløer sorte.

L. 380-406, V. 260-275, H. 150-157, N. 33, L. 23 mm.

♀: Hunnen normalt lidt mindre end hannen, mere mat i farverne og som regel med lysere, mere rødlig iris.

UNGE FUGLE siges at ligne de voksne fugle, så det er vanskeligt at skelne dem.

UDBREDELSE: Ny-Syd-Wales og Victoria.

I NATUREN: Tidligere en talrigt forekommende fugl i store dele af det sydlige australske kontinent. Nu er dens antal foruroligende lille og dersom der ikke indføres strenge fredningbsestemmelser, vil den snart være udryddet. Den har aldrig opholdt sig i kystdistrikterne, men foretrækker de temmelig udstrakte bælter af Eucalyptustræer og kratskove, som findes langs flodbredderne i landets indre. Endnu kan man ved dens tilbageværende ynglepladser ved Gawler i Syd-Australien se små flokke bestående af forældre og unger, men de er dels forfulgt på grund af den skade, de forvolder og dels indfanget for at blive eksporteret. Deres føde består af forskellige slags frø fra urteagtige planter, men især fra en lille melon-art, samt træfrugter af enhver art. Det er ofte observeret, at især hannerne afbider alle kviste og grene af træer og buske, når de har stillet deres sult. De river også barken af større grene og stammer og denne strøen om sig med grene og barkstumper foregår mærkværdigvis i nærheden af deres yngleplads, så deres fjender let kommer på spor af, hvor de har reden. Tusindvis er også fanget i net og snarer på deres daglige ture til og fra drikkepladserne, som besøges både morgen og aften. Iøvrigt tilbringer den også en stor del af sin tid på jorden, hvor den bl. a. også optager rødder og forskellige slags løg.

Reden findes i højder fra ca. 4-20 meter, fortrinsvis i store Eucalyptus, men også i andre, bl. a. i buksbom-træer. Åbningen er temmelig stor, og reden meget rummelig, som regel er den godt udforet med blade. Kuldet er på 3 eller 4 æg og ynglesæsonen er fra september til december.

IMPORT: Tidligere næsten altid på markedet, dog aldrig i stort antal, nu betydeligt sjældnere.

I FANGENSKAB: Nyimporterede næsten altid sky og vilde. De er temmelig vanskelige at få fortrolige og skal det lykkes, sker det kun med unge fugle og med stor tålmodighed. Lykkes det, bliver mange eksemplarer dog meget hengivne, men deres evner står sjældent mål med deres smukke udseende og kun få lærer at eftersige ord eller at fløjte melodier. De kan skrige vederstyggeligt og vedvarende og bliver fuglen vred eller forskrækkes den, skriger den med en så hæslig lyd, at det for de fleste mennesker er ganske uudholdeligt.

Iøvrigt er den overmåde hårdfør, ruger helst udendørs og tåler for det meste let at overvintres ude; blot bør den selvfølgelig have adgang til et indendørs rum, så den selv kan afgøre, om den vil være ude eller inde. Den vænnes bedst til at overnatte indendørs ved først at blive anbragt i dens fremtidige indendørs rum, og når den senere også får adgang til den tilhørende udendørs voliere, da alligevel kun at få alt sit foder i det beskyttede rum.

Overfor andre fugle er Inka-kakaduen angrebslysten og den ødelægger alt tilgængeligt træværk, dens opholdsrum må derfor være fremstillet således, at den ikke kan gnave sig ud. Derimod bør dens udendørs rum ikke være tæt overdækket overalt, den ynder nemlig i høj grad sommerregn og bør kunne nyde denne i en del af volieren. At den store fugl også bør have rigeligt af flyveplads, er også et af de krav, man bør opfylde såvel til gavn for fuglen som til glæde for dens ejer, da dens flugt er et overmåde skønt syn. Artens medlemmer synes selv at være klar over deres skønhed og bruger megen tid til »at vise sig« for hinanden. Man kan undres over, hvor langt fremad de kan strække topfjerene, disse kan næsten berøre næbbet, når topfjerene samtidig spredes.

Solsikke, jordnødder, kanariefrø, havre eller havregryn, hvede og lidt hamp - det sidste dog helst ikke hver dag, undtagen til opmadning - bør være grundfoderet, men desuden kan gives grønt, frugt og opblødt brød eller sandkage samt friske grene af æble-, pile- eller andre, ikke giftsprøjtede træer, pære, bøg, birk for eksempel, eller hasselgrene, vil blive modtaget og afbarket med synlig tilfredshed og være til gavn.

En redekasse på mindst 30-35 cm i kvadrat og 125-150 cm dyb med et lag trøsket træ (10-15 cm tykt) i bunden vil være passende, men det vil være klogt at beklæde den udvendigt med en zinkplade på forsiden og fastgøre pladen, så fuglen ikke kan få fat i dens kanter, heller ikke ved redens flyvehul.

Kuldet er på 2-3 æg, sjældnere på 4, rugetiden ca. 4 uger.

Først kendte opdræt skete i 1901 i England. I Danmark er Inka-kakaduen opdrættet af Alfred Husted i Skodsborg i 1961 efter et forgæves forsøg året før. En unge forlod reden efter ca. 7 ugers forløb fra æggets klækning og efter godt en måneds forløb var den næsten selvstændig. (Se STUEFUGLENE, 36. årg. p. 227). Husted fortæller også, at når hunnen ruger, bader den mere end sædvanligt, den sætter sig ligefrem i badekarret.



Husteds fugle

E. 4.b nr. 4.: *Kakatoe leadbeateri superflua* (MATHEWS) 1917
KORTVINGET INKA-KAKADU
Superflua = overflødig.
NOMENKLATUR: *Lophochroa leadbeateri superflua* MATHEWS, Bds. Austr., 6, 1917, p. 196. (Gawler Ranges, Australia).
Engelsk: Southern Pink Cockatoo.
FARVEBESKRIVELSE:
Som Inka-kakaduen, *K. l. leadbeateri* (E. 4.b nr. 3.), men med kortere vinger og med så små farvevariationer, at de kun kan skelnes ved direkte sammenligning af de to former.
UDBREDELSE: Syd-Australien. Kort, se E. 4.b nr. 3.

Zool. Have i København angives at have haft både en ♂ og en ♀, der nu beror på Zool. Museum.



E. 4.c
NØGENØJET KAKADU

Det ejendommelige for denne gruppes medlemmer er deres nøgne og blåligt farvede øjenområde og deres karakteristiske lille fjertop.

I vingerne er 1. vingefjer længere end 5., 2. og 4., der er lige lange, 3. vingefjer er længst.

Halen er afrundet, inderfanen på de enkelte fjer er gullig nærmest basis.

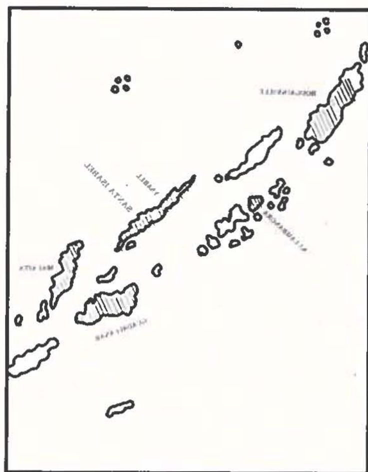
Fuglenes totallængde er fra 350-400 mm.

Den nøgenøjede kakadu kan lære at sige enkelte ord og den vil gerne have selskab, men den gnaver en del og kan undertiden skrige fælt.

E. 4.c nr. 1: *Kakatoe ducrops* (BONAPARTE) 1850
DUCORPS's KAKADU — Tavle 29.
Ducrops = af Charles Lucien Bonaparte opkaldt efter søofficeren *M. Ducorps* på korvetten Astrolabe, der sammen med korvetten Zélée under kommandør Dumont d'Urville foretog det berømte togt i årene 1837-1840.
NOMENKLATUR: *Plyctolophus DuCrops* »Hombr. et Jacq.« BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, 30, 1850, p. 138, ex Voy. Pole Sud, Atlas, Ois., pl. 26, fig. 1. (Solomon Islands). *Cacatoes Ducorps* HOMBR. & JACQ. 1845. *Cacatua ducorpsii* JACQ & PUCHER. 1853. *Cacatua ducrops* BP. 1856. *Ducorpsius typus* BP. 1857. *Cacatua ducropsii* G. R. GRAY

1859. *Lophochroa learii* FINSCH 1863. *Cacatua sanguinea, part.* SCHLEG. 1864. *Cacatua triton, part.* SCHLEG. 1866. *Plictolophus ducropsii* FINSCH 1867. *Cacatua goffini* SCLAT. 1869. *Ducorpsius ducorpsii* G. R. GRAY 1870. *Plissolophus ducorpsi* RCHNW. 1881. *Cacatua ducorpsi* SALVAD. 1891.

Engelsk: Ducorp's Cockatoo. Tysk: Ducorps' Kakadu.



E. 4.c nr. 1.: *Kakatoe ducrops* //

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hvid, undertiden dog med et svagt gulligt skær, men for det meste helt hvid. Kort, lidt afrundet top, hvis fjer er gule ved roden og på undersiden, undertiden svagt rosarødgule, topfjerene kan rejses til lodret stilling. Svingfjerene lysegule på over- og undersiden af inderfanen. Halefjerene med svovlgul kant på inderfanen og blegt gult skær på undersiden. Iris sort til mørk rød, stor nøgen øjenring blålighvid. Næb gråhvidt til gråligt hornfarvet, vokshud og næsebor skjult af små fjer. Fødder grålighvide til grå, skæl og kløer sorte.

L. 330-340, V. 254-278, H. 115, N. 38, L. 19 mm.

♀: Hunnen lidt mindre end hannen, næbbet mindre og slankere og iris brun.

UDBREDELSE: Salomons-øerne: Bougainville, Ysabel, Malaita, Guadalcanar og Kulambangra.

Ducorps kakadu ligner meget Philippinsk kakadu (E. 4.a nr. 18.), men afviger fra denne ved at mangle de røde underhaledækfjer. Den står også Goffins kakadu (E. 4.c nr. 2.) meget nær, men har en kortere top og intet rødt ved basis af hoved-, hals- og brystfjerene. Ligner også Nøgenøjet kakadu, som den er nært beslægtet med, men har lysere blå øjenring og mangler det fyrigt røde i topfjerene og de røde stænk på hovedets og halsens fjer.

I NATUREN: Om denne arts liv i den fri natur er ikke berettet andet, end at den opholder sig i lavlandsegne, at den undertiden er set i små flokke, der antages at bestå af forældre og unger og at den er meget støjende i sin færd. Den får skyld for at gøre nogen skade i haver, både på frugt og på selve træerne, så dens levevis kan antages at svare til de beslægtede arters.

IMPORT: Meget sjældent importeret.

I FANGENSKAB: Forskellige zoologiske haver har haft denne art i forrige århundrede, således Londons Zoo 1864, men enkelte liebhavere har også haft nogle eksemplarer. Det vides dog, at en hr. Fiedler i Tyskland har haft hele fire eksemplarer, der mærkværdigvis alle viste sig at være hunner, medens en han ikke var til at fremskaffe. De pågældende hunner var alle ynglevillige og lagde 2-3 æg hvert år.

Forplejes som Nøgenøjet kakadu (E. 4.c nr. 3.)

E. 4.c nr. 2.: *Kakatoe sanguinea goffini* (FINSCH) 1863

GOFFINS KAKADU — Tavle 28.

Goffini = *A. Goffin*, medarbejder ved katalogiseringen af Næsehornsfugle i Rijksmuseum van Naturlijke Historie 1862 i Holland. Finsch opkaldte fuglen efter Goffin »som et bevis på vort venskab«.

NOMENKLATUR: *Lophochroa Goffini* FINSCH, Nederl. Tijdschr. Dierk., 1, 1863, Berigten, p. XXIII. (Aviary specimen without locality = Tenimber Islands). *Cacatua goffini* SCHLEG. 1864. *Cacatua sanguinea* SCHLEG. 1864. *Plictolophus goffini* FINSCH 1867. *Licmetis (?) goffini* G. R. GRAY 1870. *?Cacatua ducorpsii* SCLAT. 1871. *Plissolophus goffini* RCHNW. 1881.

Engelsk: Goffin's Cockatoo. Tysk: Goffins Kakadu. Fransk: Cacatois de Goffin.



E. 4.c nr. 2. *K. s. goffini* //
E. 4.c nr. 3. *K. s. sanguinea* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner meget *K. s. sanguinea* (E. 4.c nr. 3.), er hvid, men hver fjer på hoved, hals og bryst har rosafarvet dun. Tøjler og pande er hvide. Topfjerene er rosa ved roden og deres underside er lysegul, de er brede, lige og afrundede. Svingfjerenes og halefjerenes inderfane har svovlgul kant, deres inderfanes underside er næsten helt svovlgul. Iris sortbrun til mørkbrun med kirsebærrødlig tone; den ret brede, cirkelrunde, nøgne øjenring blåliggrå til blålighvid. Næb horngrålighvidt, overnæbbet mere gråligt ved roden, vokshuden og næseborene er dækket af små fjer. Fødderne er sortagtigt grå, de små skæl og kløerne sorte.

L. 317-350, V. 225-260, H. 105-120, N. 28-32, L. 20-21 mm.

Hunnen er normalt lidt mindre end hannen og har et lidt mere slankt næb.

Denne underart skelnes let fra *K. s. sanguinea* - Nøgenøjet Kakadu (E. 4.c nr. 3.) - ved sin mindre størrelse, ved sin mangel på rødt ved tøjler og næb og ved det rosafarvede dun ved hver fjers basis på hoved, hals og bryst. Fra *K. ducorps* (E. 4.c nr. 1.) skelnes den ved de rosafarvede dun, som ikke findes hos Ducorps Kakaduen.

UDBREDELSE: Tenimber-øerne.

I NATUREN: Så sent som i 1881, da *Karl Russ* udgav sin »Fremdländische Stubenvögel« 3. bind, Die Papageien, kendte man endnu ikke med sikkerhed Goffins Kakadus egentlige hjemsted. Tring-museets rejsende forskere konstaterede dette, men nedlagde også enkelte eksemplarer på de omliggende øer, som f. eks. Larat, Lille Key og endda så fjernt som på øen Kisar, men noterede, at fuglene ikke var hjemmehørende der, men antagelig undvegne fra forbisejlende skibe. Der vides meget lidt om fuglens naturliv, men adskillige levende eksemplarer er af indfødte blevet fanget og solgt også til europæere. Typen findes på Leyden-museet.

IMPORT: Af og til indført til Europa og har været i zoologiske haver i Amsterdam, Rotterdam, Hamburg m. fl.

I FANGENSKAB: Ret få liebhavere har haft Goffins kakadu, men et eksemplar i M. Delacours samling siges at have skiftet farve fra hvid til lyserød i løbet af få dage, fordi den blev holdt i fri luft. Den betegnes af Lord Tavistock som støjende ligesom alle hvide kakaduer, men det tilføjes, at den skal kunne blive meget hengiven og en meget dygtig »taler«. Af andre betegnes den som blid, fredelig, elskværdig; den skal let kunne lære at efterligne fløjtende toner og andre lyde, men skal kunne blive en meget slem »skriger«, dersom den opdrages forkert.

I 1929 hjemførte Mr. Goodfellow nogle eksemplarer til England.

E. 4.c nr. 3.: *Kakatoe sanguinea sanguinea* (GOULD) 1842
NØGENØJET KAKADU — Tavle 28.

Sanguinea, af sanguis = blod, blodrød.

NOMENKLATUR: *Cacatua sanguinea* GOULD. Proc. Zool. Soc. London, 1842 (1843), p. 138. (North coast of Australia = Port Essington, Northern Territory). *Plyctolophus sanguineus* BP. 1850. *Eolophus sanguineus* BP. 1857. *Lophochroa sanguinea* FINSCH 1863. *Plictolophus sanguineus* FINSCH 1867. *Plictolophus rhodolorus* FINSCH 1867. *Plissolophus sanguineus* RCHNW. 1881. *Cacatua sanguinea distincta* MATHEWS 1912. *Cacatoes sanguinea apsleyi* MATHEWS 1912. *Ducorpsius sanguineus normantoni* MATHEWS 1917.
Engelsk: Bloodstained Cockatoo, Bar-eyed Cockatoo, Little Corella. Tysk: Nacktaugenkakadu, Rotzügelkakadu. Fransk: Cacatois à lunettes rouges. Native: Lamba Chuneh (Calcutta).

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hvid, fjerene på hoved og hals rosafarvede ved roden, tøjlerne lidt kraftigere rosa, ansigtets sider får derved det udseende, der har givet fuglen den engelske betegnelse: Blodplettet Kakadu. De inderste topfjer mere røde, øredækfjerene med gulligt skær. Inderfanerne på hånd- og armsvingfjerene gullige ved basis på oversiden, medens hele inderfanens underside er gullig. Halefjerenes inderfane gulllig. Næbbet er hornblålighvidligt, vokshuden er delvis dækket med små fjer ved basis. Fødderne er grålige, med små sorte skæl og kløer. Øjet er meget mørkt brunt, den ret brede og forneden udvidede øjenring er blågrå. L. 350-400, V. 255-280, H. 125-128, N. 30, L. 24 mm.

Både han og hun har en smukt afrundet, middellang top af ret brede fjer, hunnen er normalt lidt mindre end hannen.

UDBREDELSE: Nord-Territoriet og nordlige Queensland. Kort, se E. 4.c nr. 2.

I NATUREN: Tidligere var Nøgenøjet Kakadu en af Australiens almindeligste fugle, men selv da forekom den ikke i de sydøstlige egne og faktisk kun i kontinentets indre. Efterhånden som større strækninger er blevet kultiveret, er den blevet væsentligt sjældnere og ses kun i mindre flokke eller parvis. Dette skyldes dog mere, at denne art er mere sky end mange af dens slægtninge, den har nemlig ikke været udsat for nær så megen forfølgelse, men har af farmerne været betragtet som en nyttig fugl. Årsagen hertil er, at den ynder både ukrudtsplanten »paddymelon«, der kan forårsage lammelser og blindhed hos heste, når de æder den, og en anden ukrudtsplante, der går under navnet »double-gees«, hvis frø kan give lammelser hos fårene. Endvidere har Nøgenøjet Kakadu ry for at forjage Rosa-kakaduen fra dens rede for selv at tage denne i besiddelse og Rosa-kakaduen betragter farmerne som et skadedyr. Ganske vist siges det også, at Nøgenøjet Kakadu ruger både sine egne og de i reden værende Rosa-kakadu-æg ud, men det ser farmerne åbenbart stort på.

Nøgenøjet Kakadu foretrækker græsrige, med buske, krat og ikke for tæt stående træer bevoksede landskaber, hvor den i morgen- og mørkningstimerne søger sin føde på jorden, medens den i dagtimerne opholder sig i træerne, hvor den æder blade, skud og gnaver barken af, ikke sjældent i så store mængder, at træerne går ud af den grund. Den ses ofte i selskab med Stor Gultoppet Kakadu (E. 4.a nr. 8.), men er mere sky og vagtsom end denne, når fuglene om aftenen søger sovepladser i de højeste træer nær floder eller på sumpet terræn.

Foruden de nævnte ukrudtsplanter og deres frø fortærer Nøgenøjet Kakadu mange andre slags urtefrø, men også rodstængler, rødder, løg og andre rodknolde, man har også iagttaget, at de f. eks. fortærer orchideknolde. Nedlagte fugles maveindhold har ofte også indeholdt grit. Fuglen skal være en udholdende flyver og alle udsagn går ud på, at man aldrig er i tvivl om, at denne fugl er i nærheden, grundet på dens øresønderrivende skrig. Reden er kun fundet i høje træer, ynglesæsonen er august-oktober, i de nordlige egne dog februar-maj.

IMPORT: Ikke almindeligt indført, første gang i 1865 til Zoo, London.

I FANGENSKAB: Overfor sin ejer kan fuglen blive meget hengiven, men alle andre står sig bedst ved ikke at forsøge at komme i for nær kontakt med den. Også overfor fugle af egen art er den kamplysten og ondskabsfuld og den kan ikke holdes sammen med papegøjer. Den er ret hårdfør og kan overvintres ude, men bør have et beskyttet rum, der ikke behøver at være opvarmet, når det blot er frostfrit.

Nøgenøjet kakadu er en skriger, men skrigeriet aftager med tiltagende fortrolighed og kan man beskæftige sig meget med fuglen, hører man kun sjældent dens skrig. Den er lærevillig og de fleste eksemplarer kan lære at eftersige ord.

Kanariefrø, hirse, jord- og andre nødder, frugt og grønt bør være dens hovedfoder, solsikkefrø kan gives som tilskud, men adskillige opdrættere fraråder, at man giver den hampefrø og den bør sikkert ikke have ret meget af dette. Friske grene med bark er derimod gavnligt for den både til beskæftigelse og fordi barksaften er yndet af fuglen, hvilket er tilfældet for de fleste kakaduers og papegøjers vedkommende. Frø i aks af græs og korn, navnlig havre i alle modningsgrader, er den meget glad for og alle friske vegetabilier som grønkål, hvidkål, mælkebøtte o. s. v., men ikke persille og ikke kartofler, kan man roligt give den.

OPDRÆT: Nøgenøjet kakadu har været opdrættet i London Zoo i 1907, i Zoo i Rom 1923 og 1924, i Holland hos en liebhaver i 1926 og flere gange senere, den er også opdrættet flere gange i U. S. A., i Australien og Ny-Zealand, men desværre er denne fugl ofte holdt i bur og enkeltvis. Den bør have en voliere - fremstillet af materiale, som kan modstå dens næb - med rigelig plads og hvis man kan skaffe en partner af modsat køn, er det absolut ikke umuligt at få opdræt af den. Også den nødvendige store redekasse må beskyttes mod dens ødelæggende næb.

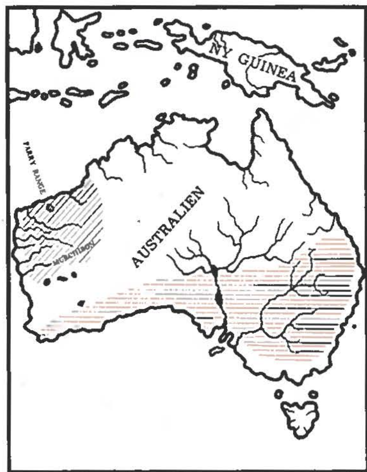
Bogtrykker Aage Poulsen, Skibby, har siden 1954 haft et eksemplar af Nøgenøjet Kakadu, en formodet han (hvilket dog i 1961 viste sig at være fejlagtigt). Det har været forsøgt at skaffe en partner til den, men forgæves, da de mulige partnere sandsynligvis har været af samme køn. Denne fugl har oftest gået i volierer, en kort overgang fritflyvende, men gnaver alt itu, - den er mere nysgerrig end ondskabsfuld - og den er meget hengiven overfor Poulsen. Desværre er den også ret slem til at skrige. Dens hovedfoder består af kanariefrø, diverse hirsearter, solsikkefrø og forskellig blødfrugt.

E. 4.c nr. 4.: *Kakatoe sanguinea subdistincta* (MATHEWS) 1912
MURCHISON NØGENØJET KAKADU

Subdistincta, af sub = næsten (lidt, -agtig), og distincta = adskilt (skelnelig)

NOMENKLATUR: *Cacatoes sanguinea subdistincta* MATHEWS, Nov. Zool., 18, 1912 p. 265. (Parry's Creek, northwestern Australia). *Ducorpsius sanguineus westralenis* MATHEWS, Bds. Austr., 6, 1917, p. 211. (Murchison, mid-west Australia).

Engelsk: North-Western Bare-eyed Cockatoo.



FARVEBESKRIVELSE:

Denne af MATHEWS udskilte underart er beskrevet således:

Afviger fra *C. s. distincta* (afvist af PETERS som selvstændig race, men nævnt i Nomenklaturen for E. 4.c nr. 3.) ved sin mindre størrelse, men er dog absolut større end *C. s. sanguinea* (E. 4.c nr. 3.).

Subdistincta-hannens vingemål angives som: 292 mm, hunnens som: 269-278 mm, medens MATHEWS angiver K. s. sanguinea-hannens vingemål som: 264-265 mm og hunnens som 252-254 mm.

PETERS har altså slået de to racer sammen under *K. s. sanguinea,* for hvilken hannens vingemål angives som: 255-280 mm.

I alle forhold med undtagelse af størrelsen er *K. s. subdistincta* overensstemmende med *K. s. sanguinea.*

UDBREDELSE: Central- og Nordvest-Australien.

E. 4.c nr. 4. *K. s. subdistincta* //
E. 4.c nr. 5. *K. s. ashbyi* =

E. 4.c nr. 5.: *Kakatoe sanguinea ashbyi* (MATHEWS) 1912
ASHBYS NØGENØJET KAKADU — Tavle 28.

Ashbyi = opkaldt efter *Edwin Ashby,* engelsk ornitolog og botaniker (1861-1941), hvis videnskabelige værker gjorde ham kendt over det meste af jorden.

NOMENKLATUR: *Cacatoes sanguinea ashbyi* MATHEWS, Austr. Av. Rec., *1,* 1912, p. 36. (New South Wales, type said to be from Yanco).

Engelsk: Southern Blood-stained or Bare-eyed Cockatoo, Southern Little Corella. Tysk: Südlicher Nacktaugen Kakadu, Südlicher Rotzügelkakadu.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hvid, pandebånd og tøjler lyst røde; hoved-, nakke- og bugfjer blegt rosa ved roden. Det brede, nøgne øjenområde hvidligt til blågråt. Svingfjerenes og halefjerenes inderfaner har svagt gult anstrøg, som fortoner sig i det hvide. Undertiden er øreområdet også svagt gulligt. Næbbet blegt blygråt.

UDBREDELSE: Sydlige Queensland, Ny-Syd-Wales, Syd-Australien og Sydvest-Australien. Kort, se E. 4.c nr. 4.

MATHEWS gav ikke nogen detailleret beskrivelse af fuglen, da han navngav den, men oplyste, at denne form afviger fra *K. s. sanguinea* (E. 4.c nr. 3.) ved at have mindre næb, kortere vinger og et meget mindre nøgent område omkring øjet, end Nøgenøjet Kakadu.

Cayley betegner blot denne form som en mindre race.



Aage Poulsen med »Jacob«

UNDERSLÆGT:
D. *Licmetis*

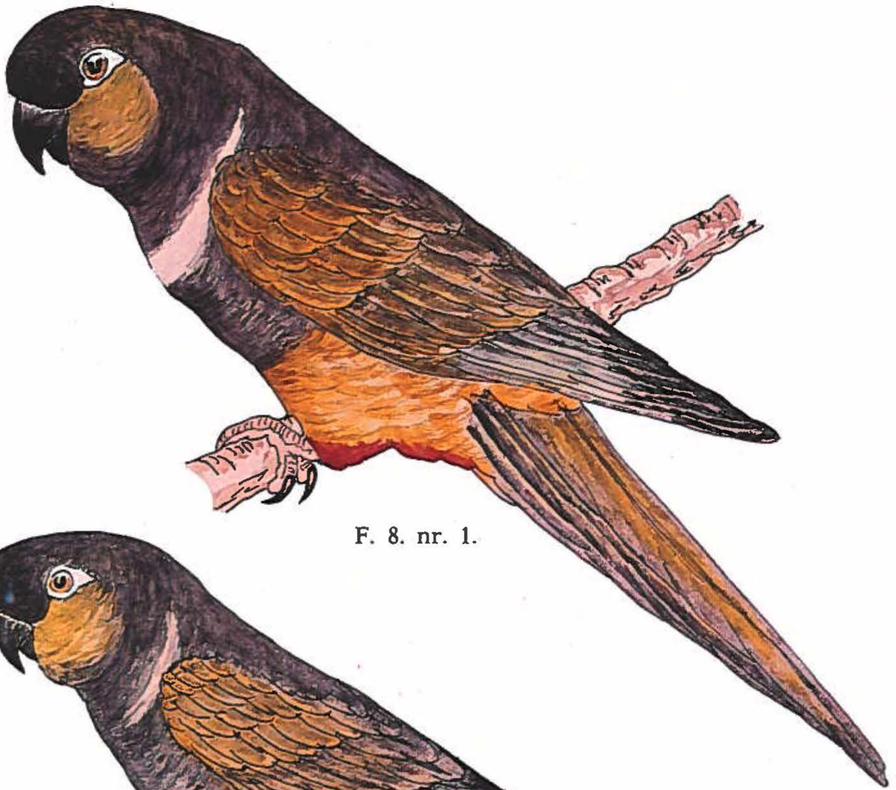


De til denne gruppe hørende arter er ejendommelige ved deres meget lange og meget slanke, seglformede overnæb, som giver fuglene et noget kakadufremmed udseende. Men næbbet er særdeles formålstjenligt som graveredskab for fuglene, der væsentligt ernærer sig af knolde, løg og rødder. Fuglen kan som ingen anden kakadu bevæge sit næb i alle retninger og ingen anden art har en sådan smidighed og bøjelighed i begge kæbeled som Næsekakaduen.

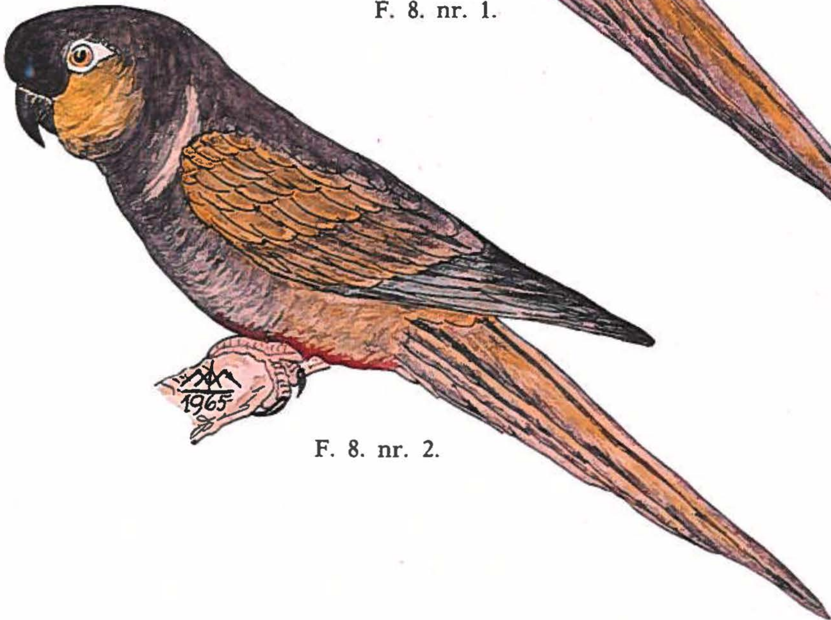
Fjertoppen er orangerød og kan helt dækkes af de forreste hvide fjer, men samtlige fjer i kindernes omgivelser kan rejses.

Vingespidserne når helt udenfor halespidsen.

Foruden den blålige, nøgne øjenring har fuglen fra denne og hen til næbroden et rødt felt og undertiden er der tillige bag øjenringen en lille rød plet.



F. 8. nr. 1.



F. 8. nr. 2.

F. 8. nr. 1. *Cyanoliseus patagonus byroni*
F. 8. nr. 2. *Cyanoliseus patagonus audinus*

I naturen ødelægger fuglen ved sin mani for at rode i jorden ofte kultiverede områder, idet den opgraver rodfrugter og korn og nedtramper det, som lige er kommet op på de tilsåede arealer. De tidligere forekommende store flokke kunne totalt nedtrampe et stykke sæd (et foto fra 1911 i »Ibis« viser dette), derfor blev Næsekakaduen hadet og efterhånden stærkt decimeret.

Reden bygges i meget høje gummitræer nær vandløb, der lægges som regel 2 hvide æg - sjældent flere - der er mere ovale eller tilspidsede end papegøjeæg ellers er. Yngletiden varer fra august til november.

Mathews hævdede i 1916, at der findes en tredie art: *K. t. derbyi* fra nordvest Australien, men den anerkendes ikke af PETERS!

Næsekakaduen er nu i 1964 meget søgt som husfugl, fordi den både er morsom og udholdende under beskyttede forhold. De fleste eksemplarer kan lære at sige enkelte ord eller sætninger!

Fuglens ejendommelige foderkrav må iagttages og den må absolut gå i en voliere, så den kan komme til at rode i jorden. Man gør klogt i at dække en del af dens foder med jord, så den selv kan grave det op (frugt, gulerødder, jordnødder etc.), for det er lige så nødvendigt for denne art, at den kan komme til at rode i jord, som det er for de øvrige papegøjer, at de kan få lejlighed til at gnave barken af grene.

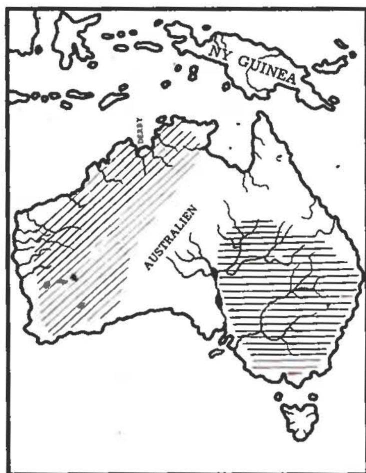
E. 4.d nr. 1.: *Kakatoe tenuirostris pastinator* (GOULD) 1840

STOR NÆSEKAKADU

Pastinator, af pastio (lat.) = græsgang, d. v. s. færdes på græsgang.

NOMENKLATUR: *Licmetis pastinator* GOULD, Proc. Zool. Soc. London, 1840 (1841), p. 175. (Western Australia). *Licmetis tenuirostris derbyi* MATHEWS 1916. *Psittacus piscinator* THIENEM. 1846. *Plictolophus pastinator* FINSCH 1867. *Licmetis pastinator* TRISTRAM 1889.

Engelsk: Dampire Cockatoo, Western Corella, Western Slender-billed Cockatoo. Tysk: Wühlerkakadu, Grosser Nasenkakadu. Fransk: Grand Cacatois nasique ou Grand Nasiterne.



E. 4.d nr. 1. *K. t. pastinator* //
E. 4.d nr. 2. *K. t. tenuirostris* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hvid; pande-, tøjle-, hoved- og halsfjer har lysrød basis. Sving- og halefjer med svovlgult skær på undersiden. Øje lyst brunt til mørkbrunt, den nøgne øjenring nærmest blåligt blyfarvet, vokshuden dækket af små rødlige fjer. Fødderne blågrå. L. cirka 410 mm.

I sammenligning med *K. t. tenuirostris* (E. 4.d nr. 2.) har pastinator større krop og noget længere vinger. De rødlige dunfjer ved hage og strube er altid ret fremtrædende hos tenuirostris, men kan næppe ses hos pastinator. Pandestriben, som hos tenuirostris er næsten skarlagenrød, er hos pastinator smallere og blegt rosarød. Kun hoved- halsfjerene er hos pastinator rødlige ved basis og dens baghalsfjer er gullige.

Iøvrigt skal de to arter være ret fjendtligt indstillet overfor hinanden.

UDBREDELSE: Vest-Australien.

I NATUREN: Stor Næsekakadu bebor hovedsageligt det indre af Vest-Australien og opholder sig ikke i nærheden af kysterne. I begyndelsen af dette århundrede kunne ret store flokke af disse fugle iagttages, når de i middagstimerne samlede sig i toppen af høje skovtræer for at hvile, og i aftentimerne for at søge natkvarter, men nu er den mere sjældent forekommende.

Om dagen bevæger den sig mest på jorden, hvor den hopper ret langsomt rundt for at søge føde. Derimod er dens flugt charmerende hurtig og elegant, den er en langt bedre flyver end de fleste andre kakadu-arter.

Foruden en del frø og korn fortærer den en stor mængde rødder, knolde og stængler, som den med sit dertil fortrinligt egnede næb graver op af jorden og den foretrækker især orkideernes rødder, men den æder også disse planters luftknolde, samt løg af forskellige planter.

Det berettes, at flokke af Stor Næsekakadu undertiden fra fastlandet søger ud på forskellige vest-australske øer for at yngle. De er der observeret rugende i klippehuler og spalter i nærheden af ferskvand, men fuglen yngler også i hulheder i Mangrove- og Eucalyptustræer på fastlandet. Kuldet siges at bestå af 3 æg.

I FANGENSKAB: Der foreligger ikke beretninger om, at Stor Næsekakadu har været hos private liebhavere, men muligvis er de importerede fugle af denne art ikke erkendt i alle tilfælde. I 1854 var den første gang i Londons zoologiske have og i 1871 havde haven hele 5 eksemplarer og der var da også en enkelt fugl af samme art i Hamborgs Zoo.

Indtil juli 1920 havde Zoologisk Have i København et eksemplar, en gammel han, der nu findes på Zoologisk Museum i København.

E. 4.d nr. 2.: *Kakatoe tenuirostris tenuirostris* (KUHL) 1820
NÆSEKAKADU eller LANGNÆBBET KAKADU — Tavle 31

Tenuirostris, af tenuis = fin, tynd, og rostris (rostrum) = næb.

NOMENKLATUR: *Psittacus tenuirostris* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10,* 1820, p. 88. (New Holland = vicinity of Port Philip Bay, Victoria). *Psittacus nasicus* TEMM. 1819. *Long-nosed Cockatoo* LATH. 1822. *Plyctolophus tenuirostris* STEPH. 1826. *Cacatua nasicus* LESS. 1828. *Cacatua nasica* LESS. 1831. *Licmetis tenuirostris* WAGL. 1832. *Cacatua nasutus* LESS. 1838. *Kakadoe tenuirostris* BOURJ. 1837-38. *Licmetis nasicus* GOULD 1847. *Cacatua tenuirostris* SCHLEGEL 1864. *Plictolophus nasica* FINSCH 1867. *Licmetis nasica* RAMSAY 1877. *Licmetus nasicus* TRISTRAM 1889

Engelsk: Slender-billed Cockatoo, Corella, Long-billed White Cockatoo. Tysk: Nasenkakadu, Langschnäbeliger Kakadu. Fransk: Cacatois nasique. Fuglehandlernavn: Nasicus Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hvid; tøjler og smalt pandebånd røde, bag øjet orangegul. Fjerene på hoved, hals og bryst skarlagenfarvede ved basis, hvilket ses gennem det hvide navnligt på brystet. Vingernes underside med blegt svovlgult skær. Halens underside ligeså, men farven er her mere klar og lysere i tonen. Iris brun, den store nøgne øjenring lys blå. Næbbet hvidt til lysgråt. Fødder grumset olivengrå.

Den nøgne øjenring er smallere og lysere end hos *K. t. pastinator* (E. 4.d nr. 1.)

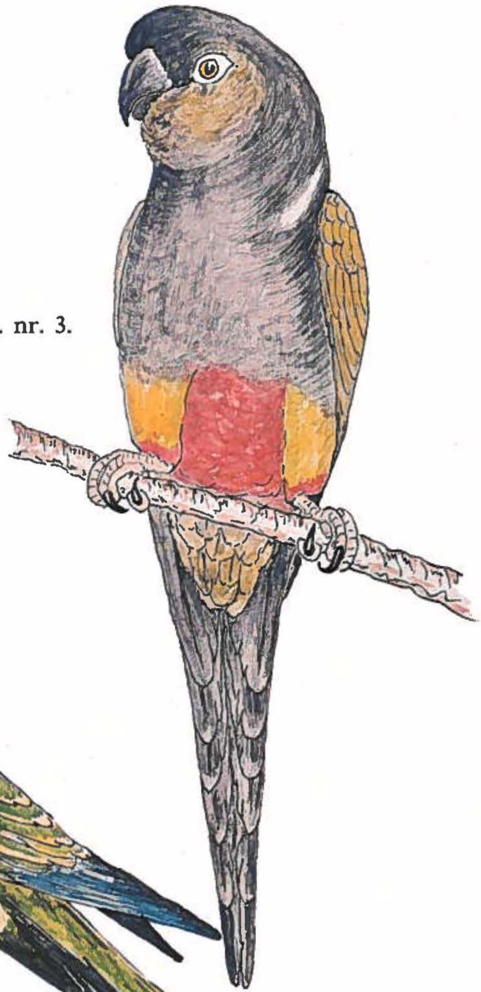
L. 375-400, V. 264-270, H. 116-120, N. 50 mm.

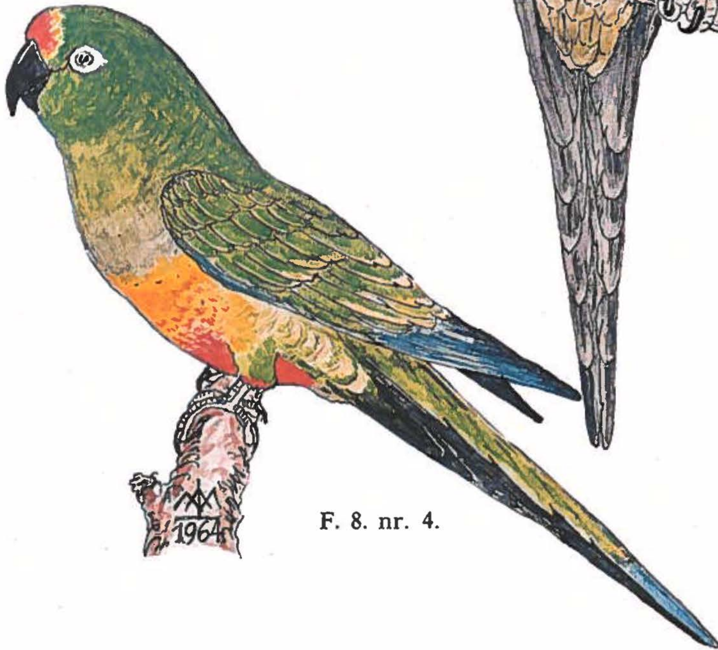
UDBREDELSE: Ny-Syd-Wales, Victoria og Syd-Australien. Kort, se E. 4.d nr. 1.

I NATUREN: Næsekakaduen - eller Corellaen, som denne art oftest benævnes i de engelsktalende lande - træffes nu i sine opholdsområder kun parvis eller i ganske små flokke, der altid opholder sig i nærheden af vand, som ikke tørrer ud. Tidligere var den langt talrigere i Australiens centrale egne, men store dele af dens daværende områder benyttes nu til kvæghold, så dens ernæringsmuligheder er stærkt indskrænkede og den er blevet en sjælden fugl. Den søger hovedsagelig sin føde i jorden, idet den med sit dertil velegnede næb graver rødder, knolde af orchideer og løg op, men den fortærer også mange forskellige slags frø og den forårsager stadig skade på kornmarker, selv om dens aftagende antal gør disse skader langt mindre end forhen. Den æder kornets kærner, nedtramper meget mere, end den æder og graver kornplanterne op, så når disse skader tidligere blev begået af store flokke, var ødelæggelserne for farmerne ikke ubetydelige. Fuglen blev derfor jaget og udryddet i så høj grad som muligt. Da dens yndest som burfugl også var stor og stadig har været tiltagende, er den desuden blevet fanget levende i store mængder og da såvel ældre fugle som ungerne altid har kunnet finde aftagere, har dette ligeledes bidraget til artens decimering.

Næsekakaduen er en fortrinlig flyver, navnlig i hurtighed, men også i udholdenhed søger den sin lige blandt sine slægtninge. På jorden bevæger den sig i raske spring og den sætter af med begge fødder, kun sjældent ses den gående og da bevæger den sig langsomt, selv om dens bevægelser er kvikkere end de øvrige kakaduers. Den overnatter i høje træer

TAVLE 58





F. 8. nr. 3. *Cyanoliseus patagonus patagonus*
F. 8. nr. 4. *Cyanoliseus whitley*

og den yngler undertiden i kolonier. Reden er fundet i svære Eucalyptustræer ved flodbredder, men altid anbragt så utilgængeligt som muligt. Kuldet skal bestå af 2-4 æg, som regel dog kun to, og de er altid mere ovale eller tilspidsede, end normalt for papegøjeæg. Ynglesæsonen varer fra i august til november.

IMPORT: 1840 hjemførte GOULD levende eksemplarer af de to tenuirostris-arter. De blev forevist i det zoologiske selskab i London og deres forskelligheder, som var langt tydeligere på de levende eksemplarer end på udstoppede, blev fastslået. Londons Zoo fik de første eksemplarer i 1847 og igen nogle i 1866. I 1870'erne blev arten ret ofte indført til Europa, men den har aldrig været almindelig i handelen og nu må den betegnes som meget sjælden.

I FANGENSKAB: *Lord Tavistock* siger om denne fugl, at den erstatter noget af sin groteske skikkelse og sin meget umusikalske stemme med en usandsynlig elskværdighed, når den tæmmes og at den sandsynligvis kan yngle i en voliere i det fri, hvis den får de nødvendige muligheder. Han har aldrig set en hun med lys iris og tror, at det er en af de kakaduer, hvis øjenfarve ikke kan bruges som kønsskelnemærke.

Iøvrigt er meningerne om dens egenskaber afvigende. Nogle eksemplarer berettes at have været helt utilnærmelige, slemme skrigere og umulige at få fortrolige, andre derimod synes at have været meget fortrolige og hengivne; nogle har haft overordentlig gode evner for at tale, men andre har ikke kunnet præstere noget i den retning. Formentlig drejer det sig om henholdsvis ældre og yngre fugle på indfangningstidspunktet for fortrolighedens vedkommende og sjældent bliver vel også en ældre fugl i stand til at efterligne den menneskelige stemme så godt, som det undertiden er muligt for en ung fugl.

Vedrørende foder henvises til indledingen for denne slægt og til dens liv i naturen, det skal dog her bemærkes, at den ikke må savne friskt animalsk foder og helst også altid skal have mulighed for at grave i jorden og der kunne finde f. eks. rå kartofler, gulerødder, jordnødder o. s. v.

OPDRÆT: Opdræt skal første gang have fundet sted i fangenskab i Italien i 1854, men det er ikke konstateret med sikkerhed. I 1944 var der et bastardopdræt i Adelaide Zoo med Rosa-kakadu; i 1950 med Stor Gultoppet Kakadu i Ny-Syd-Wales. Men i 1959 fik man i San Diego Zoo, Californien, en unge på pinden. Parret havde været i haven i 8 år og havde lagt det første æg i en trækasse godt 3½ m over jorden, redematerialet bestod af savsmuld og jord. Efter 29 dages forløb klækkede ungen og opmadningen foregik med solsikke, hel hvede, æbler, gulerødder, batater (Batatos edulis), en knoldbærende slyngplante, som herhjemme kun dyrkes til pryd og hvis knolde først efter 3 års forløb opnår deres søde smag, endvidere fik fuglene julesalat, majskolber, forskellige nødder og jordnødder suppleret med havesnegle, melorme og som kalkstof til æglægningen sepiaskaller.

Den af MATHEWS i 1916 opstillede underart *K. t. derbyi* anerkender PETERS ikke, den er opført i nomenklaturen under *K. t. pastinator* (E. 4.d nr. 1).

UNDERSLÆGT:
E. *Eolophus*



Rosakakaduen ses nu og da her i landet, men den er ofte meget sky, fordi den gennem indfangningen i naturen har lært menneskets grumhed at kende. Disse fugle fanges med store net og der går lang tid, før de glemmer dette.

Andre eksemplarer fanges som unger og udtages af rederne. De opmades af indbyggerne i hjemlandet og får man fat i en sådan fugl, vil man ved forstandig pleje af den få en meget hengiven ven for resten af livet.

Dens taleevne er ret begrænset, men det er en morsom fugl, der kan blive meget tam. Den er særdeles lege- og lærevillig og kan udføre fremragende akrobatik - når det passer den. Flere steder har en sådan fugl været holdt fritflyvende.

Dens længde er omkring 350-375 mm og den har en lille, koket rosarød fjertop med fremadvendte fjerspidser; på ryggen er den perlegrå og på bryst og bug er den sart rosa.

Øjenringen er grålig, iris er hos hannen mørkbrun, hos hunnen er den perlegrå.

Rosakakaduerne er i naturen ret frugtbare og lægger indtil 7 æg pr. kuld. Reden bygges i Eucalyptustræer nær vandløb og i modsætning til de øvrige kakaduer udforer den sin rede med friske, afbidte blade af gummitræet.

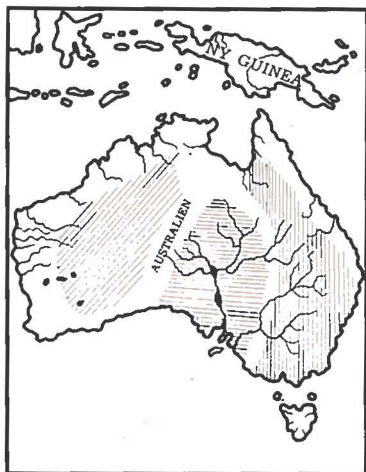
Yngletiden er i Syd-Australien september og oktober måneder, i Nord-Australien februar og marts.

I fangenskab er den ret hårdfør.

E. 4.e nr. 1.: *Kakatoe roseicapilla kuhli* (MATHEWS) 1912
NORDVESTAUSTRALSK ROSA (eller rosenbrystet) KAKADU

Kuhli, Mathews mindedes ved at give fuglen dette navn en dygtig ung tysk ornitolog, *Heinrich Kühl* (1797-1821), som sammen med J. C. van Hasselt indsamlede store kollektioner af fugle og fisk på Java, før de begge uheldigvis døde under denne rejse. Kühl skrev under et ophold i England den første papegøje-monografi, »Conspectus Psittacorum«, som dannede grundlaget for alle senere sådanne, men han skrev desuden flere andre ornitologiske værker.

NOMENKLATUR: *Cacatoes roseicapilla kuhli* MATHEWS, Nov. Zool., *18*, 1912, p. 366, no. 438. (Northern Territory, type said to be from South Alligator River). *Cacatoes roseicapilla assimilis* MATHEWS 1912. *Cacatoes roseicapilla derbyana* MATHEWS 1912.



E. 4.e nr. 1. *K. r. kuhli* //
E. 4.e nr. 2. *K. r. howei* =
E. 4.e nr. 3. *K. r. roseicapilla* | |

Engelsk: Northern Rose-breasted Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

Mathews beskrev denne underart af den rosenbrystede kakadu således:

Afviger fra *K. r. roseicapilla* (E. 4.e nr. 3.) ved sin mindre størrelse og sine blegere farver på over- og undersiden af kroppen. Vinge: 255 mm. Udbredelsesområde: Nord-territoriet.

UDBREDELSE: Vest-Australien og Nord-territoriet.

De i nomenklaturen yderligere nævnte 2 underarter er af PETERS henført under *K. r. kuhli*, men er af Mathews beskrevet således:

K. r. assimilis - West Australian Rose-breasted Cockatoo - afviger fra *K. r. roseicapilla* (E. 4.e nr. 3.) ved sin blegere farvning på kroppens over- og underside, men er større end *K. r. kuhli*. Vinger 262 mm. (Type: Laverton, West Australia). Udbredelsesområde: Midt-Australien.

K. r. derbyana - Pallid Rose-breasted Cockatoo - afviger ved sine meget lyse grå farver på kroppens overside og sine blege, svagt lysrøde farver på kroppens underside. En meget distinkt form. (Type: Nordvest-Australien, Derby). Udbredelsesområde: Nordvest-Australien.

Naturligvis kunne Mathews, der var en af de bedste kendere af Australiens fauna, og som havde en samling på over 45.000 skind og udstoppede fugle fra Australien, selv udskille konstant forskellige lokalracer, men hans beskrevne afvigelser har ikke altid været så store, at andre ornitologer har villet anerkende dem som tilstrækkelige til opstilling af lokalracer. For liebhavere vil det ofte være ganske umuligt at skelne disse lokalracer, da sammenligningsmateriale mangler. Det vil derfor også være ganske særligt vanskeligt at holde ovenstående lokalracer rene i opdræt, selv om det var muligt at komme i besiddelse af et stort antal fugle, især da krydsninger antageligt også forekommer i naturen. PETERS anerkender da også de nævnte 3 lokalracer som kun een underart.

E. 4.e nr. 2.: *Kakatoe roseicapilla howei* (MATHEWS) 1917 CENTRALAUSTRALSK ROSENBRYSTET KAKADU

Howei = opkaldt efter *Frank Ernest Howe*, født 27. februar 1878 i Syd-Melbourne, forfatter af nogle fortrinlige monografier af små grupper af fugle. I en periode var han præsident for Bird Observer's Club of Victoria.

NOMENKLATUR: *Eolophus roseicapilla howei* MATHEWS, Bds. Austr., *6*, 1917, p. 234 (Between Claraville and Ruby Gay, Central Australia). *Kakatoe roseicapilla howei* PETERS 1937.

Engelsk: Central Australian Rose-breasted Cockatoo.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *K. r. roseicapilla* (E. 4.e nr. 3.), men afviger fra de typiske mørke eksemplarer af denne art fra Ny-Syd-Wales ved at have meget lysere farver og ved at have et blåligt skær over den grå farve på fuglens overside. Undersiden er ligeledes lysere og endnu lysere end hos *K. r. kuhli* (E. 4.e nr. 1.).

UDBREDELSE: Central- og Syd-Australien og Mallee-området i Victoria. Kort, se E. 4.e nr. 1.

Type-eksemplaret er en hun samlet af kaptajn S. A. White den 12. september 1913. Det fandtes i Mathews' samling, men Mathews oplyser, at han har modtaget mange eksemplarer fra forskellige områder og derved konstateret, at fuglene fra Mallee-området i Victoria, samt fra Syd- og Central-Australien konstant afviger så meget, at udskillelsen af underarten, som han benævnte *Eolophus roseicapilla howei*, er berettiget og nødvendig.

Mathews nævner tillige, at fugle fra det vestligere liggende område omkring Brunette Downs, disse fugle blev af Barnard rapporteret under navnet *Cacatua derbyana*, hører til *K. r. kuhli* (E. 4.e nr. 1.).

E. 4.e nr. 3.: *Kakatoe roseicapilla roseicapilla* (VIEILL.) 1817

ROSAKAKADU — Tavle 31

Roseicapilla = med rosenrøde hår.

NOMENKLATUR: *Cacatua roseicapilla* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *17*, 1817, p. 12. (In the Indies = New South Wales). *Psitt. eos* KUHL 1820. *Rose-coloured Cockatoo* LATH. 1822. *Plyct. Eos* VIG. & HORSF. 1826. *Cac. eos* LESS. 1831. *Kakadoe rosea* BOURJ. Perr, t. 74. *Eolophus roseus* BP. 1854. *Eolophus roseicapilla* BP. 1857. *Cac. roseicapilla* G. R, GRAY 1859. *Plictolophus roseicapillus* FINSCH 1867.

Engelsk: Rose-breasted Cockatoo, Roseate Cockatoo, Galah. Tysk: Rosakakadu. Fransk: Cacatois Rosalbin.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hovedets overside og fjertoppen hvidligrosarød, øvrige overside grå, bagtil dog hvidlig. Hovedsiderne og underkroppen rosarød. Underhaledækfjer og lår grå. Vinger grå, svingfjer og hale grå, mod spidsen dog mørkgråbrune. Øje sort, mørkbrunt eller dybrosarødt, den nøgne øjenring hvidlig. Næb hvidligt, vokshuden dækket af rosarøde fjer. Fødder grå til brunligt kødfarvede med sortagtige skæl og kløer.

L. 356, V. 246-264, H. 132, N. 38, L. 21 mm.

♀: Ligner hannen, men har en dybere rødlig og måske også normalt mere udbredt farve i fjertoppen. Skal have perlegrå iris (?).

UNGER: I den første fjerdragt er ungernes lysrøde bryst mere blegt og har et ret stærkt gråligt skær. Den udfarvede fjerdragt opnås efter første komplette fældning, der f. eks. hos engelsk opdrættede fugle som regel begynder i forårstiden året efter ungens fødsel.

Lord Tavistock oplyser, at rødlig eller nøddebrun iris er et tidligt kendetegn på, at fuglen er en hun, dog mener han ikke, at dette kendetegn kan bruges for under et år gamle fugle.

Gould bekræfter, at fuglene fra Ny-Syd-Wales (Queensland og Victoria) afviger fra racerne fra de nordlige kyster, idet de er større, deres nøgne øjenring er større, den røde farve på brystet og den grå farve på ryggen har en mørkere farvetone.

UDBREDELSE: Queensland, Ny-Syd-Wales og det østlige Victoria. Kort, se E. 4.e nr. 1.

I NATUREN: Rosakakaduen har tidligere været langt mere talrigt forekommende i Australien, end tilfældet er nu. Den var ikke særligt sky, ansås for et skadedyr og fik bl. a. skyld for at bide barken af træerne, foruden for at forårsage stor skade på markafgrøderne, så derfor er den blevet forfulgt og decimeret. Endnu er den dog en af de almindeligste kakaduer på det australske fastland og ses undertiden i flokke i efterårstiden, men ellers næsten kun parvis. Den færdes mest i åbne landskaber med buske og bælter af træer og opholder sig meget på jorden. Dens flugt er yndefuld og den kan udføre utroligt smidige svingninger og volter i luften, så det er et betagende syn at iagttage en flok af disse fugle flyvende, idet de da viser deres rosarøde underside.

Rosakakaduens appetit er meget stor, den fortærer mængder af græsfrø og frø af mange forskellige ukrudtsplanter, samt urter og træfrugter, men desuden løg og rodknolde tillige med en masse skadedyr i form af larver, biller og forskellige insekter, så faktisk gør den måske lige så megen gavn i naturen, som den gør skade.

Dens yngleSæson er i Øst-Australien fra september til november, i Nordvest-Australien månederne februar og marts. Reden findes i træernes hulheder, i stammen eller i tykke grene, der er beklædt med tæt bladhang og i modsætning til de fleste andre kakaduer udforer den sin rede med friske Eucalyptusblade; reden er næsten altid placeret i Eucalyptustræer. Fuglen afbider virkeligt barken på store dele af dens redetræ og man mener, at den derved forsøger at gøre træet så glat, at leguaner derved forhindres i at komme op og plyndre reden for æg, som disse dyr efterstræber stærkt. Kuldet er på 4, undertiden 5 æg af varierende form fra ovale til tyk-ovale og som regel med lidt glinsende skal.

På Tasmanien observeredes 1910 en ret stor flok Rosakakaduer for første gang i løbet af 30 år; et sjældent bevis på, at mere end enkelte fugle kommer igen efter så lang tids forløb.

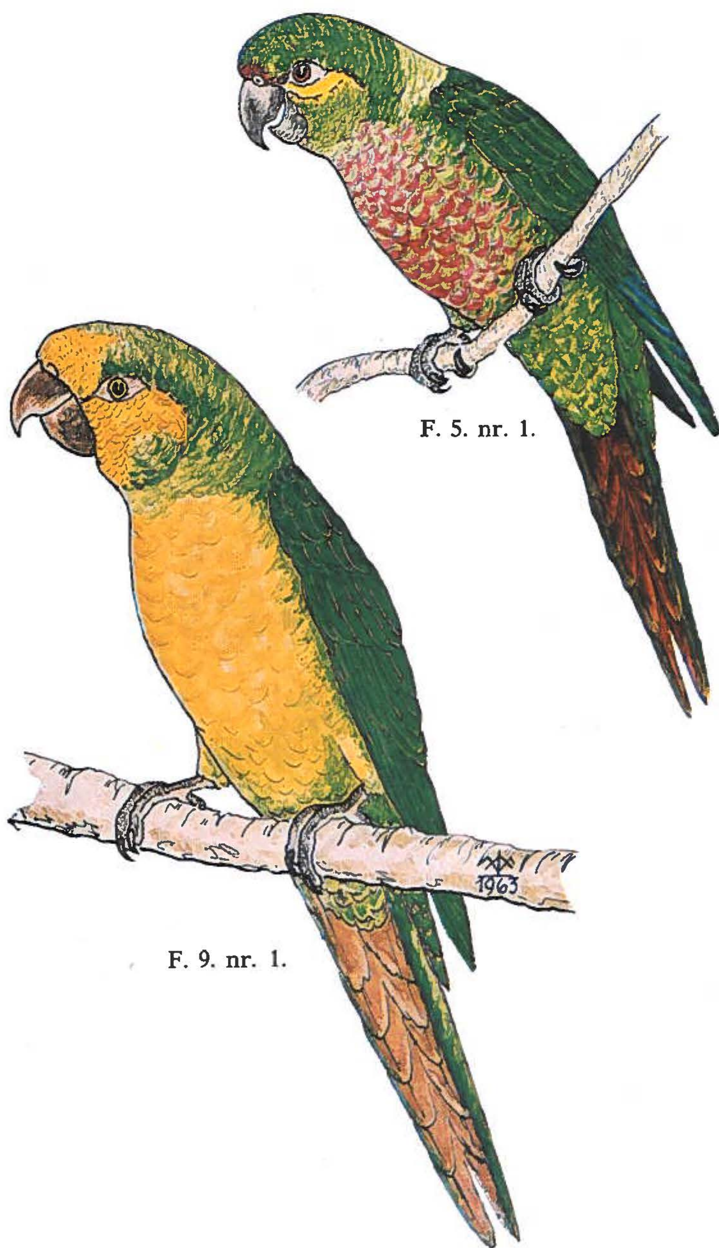
En del af disse fugle blev nedlagt, deres mål var:

L. 317-354, V. 258-263, H. 134-138, N. 28-31, L. 21-23 mm.

IMPORT: Londons Zoo modtog det første eksemplar allerede i 1843 og fra 1859 blev den almindeligt indført til Europa. Den er også nu en af de almindeligste kakaduer på markedet.

I FANGENSKAB: En så eminent flyver som Rosakakaduen har brug for en voliere, men denne skal være solid, da den eneste træsort, som en Rosakakadu ikke kan bide til spåner, synes at være teaktræ. Endvidere bør der være noget

TAVLE 59



F. 5. nr. 1. *Leptosittaca branickii*
F. 9. nr. 1. *Ognorhynchus icterotis*

i volieren, som fuglen kan bide itu og beskæftige sig med, f. eks. træstykker med bark, en stor trækugle, garnruller eller bræddestumper, og man må være forberedt på, at disse ting skal fornyes temmelig ofte.

Er man så heldig at kunne få en Rosakakadu, der som ung er taget på reden af indfødte fangere, og som ikke senere er blevet drillet eller behandlet forkert, eller endnu bedre, en Rosakakadu i grå ungedragt, så skal man aldrig lade et sådant tilbud gå fra sig - hvis man da vil og kan beskæftige sig med en sådan fugl. Den kan blive et unikum af hengivenhed og vil - når den først har sluttet sig til sin ejer, hvilket dog ikke altid sker, dersom den har mulighed for at vælge andre - da sætte mere pris på at blive kærtegnet af ham, end på den mest udsøgte lækkerbidsken. Men pas på ikke at forskrække fuglen, så den tror sig angrebet. Da vil den nemlig bide fra sig og i skyndingen kan den ikke altid skelne, hvem det går ud over, så selv dens herre såvel som enhver fremmed vil næppe glemme følgerne. Det vil fuglen næppe heller, og det kan tage lang tid, inden fortroligheden bliver genoprettet. Denne art er som ung normalt ikke vanskelig at få tam, men en ældre indfanget fugl vil man kun sjældent få fornøjelse af. Dens stemme er ikke særlig behagelig, men med tiltagende fortrolighed vil dens skrigeri blive sjældnere. At den skriger morgen og aften, er simpelthen et tegn på, at den er i god kondition og den er meget vagtsom, så den skal nok gøre opmærksom på alt usædvanligt, så man kan høre det.

Rosakakaduen ynder regn i ikke for koldt vejr og bør have lejlighed til at nyde det. Om vinteren eller i kuldeperioder bør den duches med tempereret vand indendørs.

Den bør også have mulighed for at færdes på jord og rode i den efter rødder og løg og at kunne finde græs, spinat, kål o. s. v. og den vil være lykkelig for blomstrende kløver, hyrdetaske, vejbred, mælkebøtter og fuglegræs. Desuden bør den naturligvis have jordnødder, solsikke, kanariefrø, forskellige slags hirse og lidt hamp. Hvis den vil tage det, kan man også give den lidt æble og bær efter årstiden, dog synes den ikke at ville æde hyldebær, som de fleste andre kakaduer ellers er glade for, og brombær må man aldrig give nogen papegøje.

Rosakakaduer opmader deres unger med de fleste af de nævnte foderemner og tager i yngleperioden betydeligt mere hamp end ellers, men de bør tillige til opmadning have tørt brød opblødt i sødet mælk, eller sandkage, der blot kan opblødes i vand og derfor ikke let bliver surt i en varm periode.

Som redemuligheder kan benyttes en aflang trækasse, en udhulet træstamme, en lille tønde eller lignende. Fuglen synes ikke at være kræsen i den henseende, blot bør reden ikke anbringes altfor åbenlyst.

Hunnen ruger mest, men hannen afløser hende, når hun i korte perioder kommer ud for at fouragere eller gøre sig ren. Kuldet er i fangenskab oftest på 3 æg og rugetiden er omkring 4 uger, men ungerne opholder sig lang tid i reden. Forældrene mader dem med opgylpet føde, idet de holder ungens næb fast og fordeler føden med stødvise, hurtige bevægelser, der er ganske anderledes end madende parakitters, og - som de fleste papegøjer - mader forældrene ungerne i nogle uger efter udflyvningen. Ungerne kan gå sammen med forældrene, indtil disse viser tegn på at være trætte af dem, så må ungerne tages fra, ellers ødelægger forældrene dem fuldkomment. Ungerne har iøvrigt en kritisk periode i deres første vinter. De bør derfor i tide bringes under tag og gradvis vænnes til et rum, som kan tempereres eller opvarmes i den kolde

årstid. Det vil under danske forhold også være tvivlsomt, om især hunnen bør holdes ude vinteren igennem, bedst vil det dog være, at også forældreparret har en voliere med adgang til et tempereret rum.

Rosakakaduen er opdrættet mange gange i fangenskab og den er også krydset med flere andre arter.

Denne fugls familieliv er nok værd at betragte. De to partnere er hinanden meget hengivne og holder trofast sammen hele livet, men skulle et dødsfald skille dem, er den tilbageblevne ikke helt utrøstelig og mere tilbøjelig til at antage en ny partner, end mange andre arter er.

På udstillingen i Tivoli i København, den 2.-12. september 1909, udstillede fru C. Krag et par meget smukke Rosakakaduer.

I efteråret 1919 traf en jæger på Klapperne (de små holme vest for Amager) over en flok skovduer, der havde kurs mod Kongelunden. De fleste af fuglene opdagede jægeren og vendte brat om, men een af dem holdt sin oprindelige kurs. Jægeren skød til den, traf den og den faldt. Han sendte sin hund efter den, men hunden kom ikke tilbage skønt det var en fin jagthund. Jægeren forstod sin hund og løb derhen og så da, at det var en Rosakakadu, der lå vingeskudt og skreg af smerte (derfor er jeg ikke jæger og har aldrig løsnet et skud til en fugl, men desværre set mange skamskudte fugle). Jægeren tog fuglen med hjem, den kom sig, blev tam og levede hos ham i mange år.

Zoologisk Museum i København har flere eksemplarer, bl. a. et, som har levet i Københavns zoologiske have indtil 1919.

Vedrørende *kakaduernes talefærdighed og hukommelse* skriver direktør *Heck* fra München i Gef. W. 1949 pag. 13, at han i en fuglehandel købte en samling papegøjer, som givetvis havde været i privat eje fra før krigen 39-45, og altså mindst 15 år gamle, en alder, som dog for papegøjer ikke er særlig betydelig.

En morgen, kort efter at de var blevet installeret i fuglehuset, da han gik sin morgenrunde, blev han til alles forundring mødt med et muntert: »Heil Hitler, kammerat«. Det var en Nøgenøjet Kakadu (se side 229), som altså mindst fire år efter krigens afslutning brugte den gamle hilsen, som nu efter systemskiftet var mindre populær - og for ikke at skabe unødige politiske konflikter - blev fuglen fjernet og gemt.

Man håbede så på i løbet af vinteren at bringe den på andre tanker, men ved årsskiftet ville en avis omtale zoo, dens bestand og besøgende. Tilfældigt hørte han den talende kakadu, og det var bladmad; han indflettede i artiklen en notits om, at zoo havde en kakadu, der råbte »Heil Hitler«. Den amerikanske radio fik fat i sensationen og den fløj kloden rundt, nu fulgte en stak breve fra ind- og udland og telefonen var blokeret; en dame sad stadig og svarede: Nej, vi har ikke slået kakaduen ihjel - nej, den er ikke blevet opereret - nej, vi har ikke skåret tungen af kakaduen.

Der var en stadig strøm af mennesker, som ville se og høre fuglen, og det var interessant at se de forskellige menneskers ulige reaktioner til episoden, som var blevet aftrykt i flere blade.

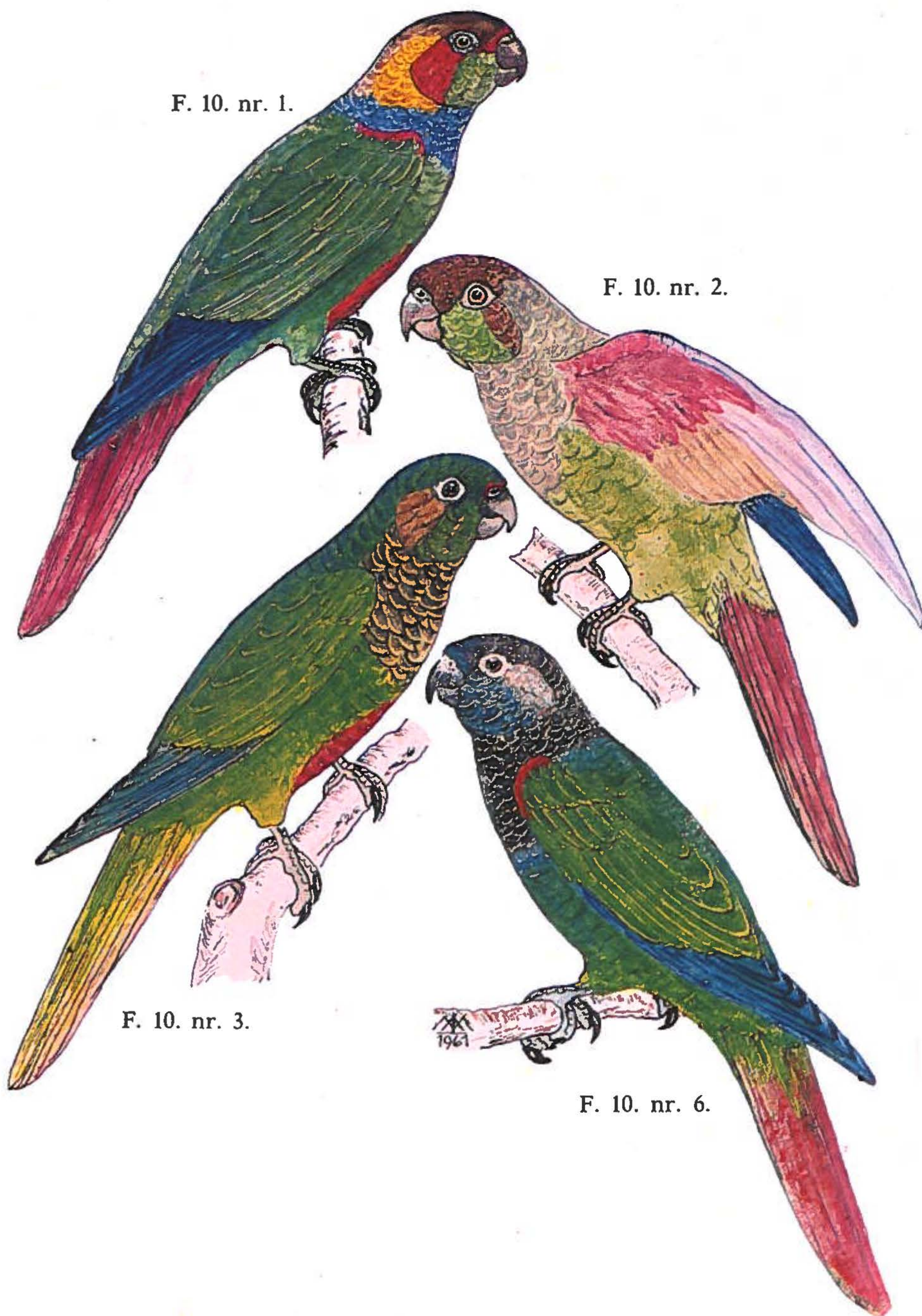
En dag indfandt sig en repræsentant for den amerikanske militærregering, der forelagde den forordning, »som forbød alt, der kunne minde om det tidligere naziregime«.

Han så dog så fornuftigt på sagen, at han godt kunne se det latterlige i at gøre tildragelsen med en fugl til en sag; han føjede til: »Trøst De Dem ved, at fuglen har været en stor reklame for Deres have. Selv om det måske ikke er den bedste reklame, så kan De jo ikke gøre noget ved sagen«.

Og dermed var det hele taget med godt humør, på en menneskelig måde afsluttet uden andre konsekvenser, end den stadige brevstrøm og telefonstormen med adskillige tilbud fra ind- og udland med pensionstilbud og tilbud om at lære fuglen et andet ordforråd.

Ja, sådan sluttede den lærerige historie om den uheldige zoo-direktør.

TAVLE 60



F. 10. nr. 1. *Pyrrhura cruenta* F. 10. nr. 2. *Pyrrhura devillei*
F. 10. nr. 3. *Pyrrhura frontalis frontalis* F. 10. nr. 6. *Pyrrhura perlata perlata*





Moluk-kakaduen, som omtales side 222, efter rigtig behandling i ca. 4 måneder

5.
SLÆGT:
Nymphicus



NYMFEKAKADU

Nymfekakaduen eller, som den også kaldes, Nymfeparakitten, frister en skæbne omtrent som flagermusen, der ikke anerkendes af fuglene, fordi den mangler fjer, og ikke af pattedyrene, fordi den kan flyve.

Nymfekakaduen har været flyttet fra kakaduerne til de egentlige papegøjer og tilbage igen og selv om den nok er i den rigtige bås blandt kakaduerne, så er der endnu langt fra ro om dens placering. Boettiger benægter f. eks. stadig (1959) dens slægtsskab med kakaduerne.

I type minder den om fladhaleparakitterne, men det er mere dens fjertop, som den kan rejse, og det kakadueagtige hoved, der placerer den hos kakaduerne. I modsætning til alle de egentlige papegøjer ruger hos nymfekakaduen begge køn, hannen som regel om dagen og hunnen om natten, og dertil kommer den ydre farvemæssige forskel på kønnene.

Nymfekakaduen er også den eneste langhalede kakadu, hvis hale er længe-

re end vingerne og halen er delvis aftrappet således, at de to midterste halefjer er betydeligt længere end de næste og 3., 4. og 5. par er næsten lige lange. Med hale måler fuglen ca. 300 mm.

Næbbet har en lille indskæring og er forsynet med kransformede næsebor i den båndagtige vokshud, under hvilken befjeringen trænger frem.

Nymfekakaduerne er hårdføre og kan overvintre i frostfrie fuglehuse, er lette at få til at yngle, men tåler i yngletiden ikke forstyrrelser, da de så forlader æg eller unger. Er der fornøden ro, kan de give flere kuld unger hvert år.

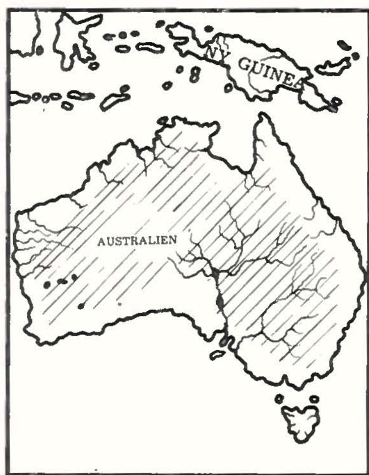
I naturen har de rugetid på varierende tidspunkter, formentlig afhængigt af de skiftende tørkeperioder og den bygger i gummitræer nær vandløb. Der lægges 4-7 æg og rugetiden er 21 dage. Ungerne mades fortrinsvis af hannen og de forbliver i reden i 4-5 uger, men mades efter udflyvningen stadigt nogen tid af hannen.

Nymfekakaduen kan for nogle individers vedkommende lære at sige enkelte ord, men udtaler dem dog oftest noget utydeligt, derimod kan de fleste fløjte eller synge ret flinkt.

E. 5. nr. 1.: *Nymphicus hollandicus* (KERR) 1792
NYMFEKAKADU — Tavle 32

Nymphicus af nympha = en kvindelig guddom, eller en brud, hollandicus = fra Holland (her menes Ny-Holland = Australien).

NOMENKLATUR: *Psittacus hollandicus* KERR, Anim. Kingd., *1*, pt. 2, 1792, p. 580. (New Holland). *Crested Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus novæ hollandiæ* GMEL. 1788. *Nymphicus hollandiæ* WAGL. 1832. *Calopsitta guy* LESS. 1832. *Leptolophus auricomis* SW. 1832. *Platycercus novæ hollandiæ* VIG. 1833. *Palæornis novæ hollandiæ* LEAR 1832. *Calopsitta novæ hollandiæ* LESS. 1837. *Cacatua novæ hollandiæ* SCHLEG. 1861. *Callipsittacus novæ hollandiæ* FINSCH 1867. *Calopsittacus novæ hollandiæ* RAMSAY 1878. *Calopsitta greyi (errore)* RCHNW. 1881. *Calopsittacus novæ hollandiæ* SALVAD. 1891. *Leptolophus auricomis auricomis* MATHEWS 1912. *Leptolophus auricomis pallescens* MATHEWS 1912. *Leptolophus auricomis intermedius* MATHEWS 1912. *Leptolophus auricomis obscurus* MATHEWS 1912. Engelsk: Cockatiel, Cockatoo Parrot, Quarrian. Tysk: Nymfenkakadu, Nymfensittich, Keilschwanzkakadu. Fransk: Perruche Callopsitte. Australien: Quarrian.



E. 5. nr. 1. *Nymphicus hollandicus* //

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved med fjertop lyst citrongult, gulrød øreplet. Oversiden brunligaskegrå, bagtil lys askegrå. Undersiden lys brunligaskegrå, underhaledækfjerene renere grå. De små vingedækfjer mørkgrå, de øvrige og forreste armsvingfjer hvide. Indre armsvingfjer askegrå; håndsvingfjer og sidehalefjer mørkt skifergrå, de første med lysere sømme. Det midterste par halefjer lyst askegrå, halens underside sortagtig. Iris brun. Næb og fødder blågrå.

L. 300-330, V. 157-166, H. 140-165, N. 16, L. 15 mm.

♀: Overhoved og fjertop grågul, pandepletten renere gul, ørepletten dyster orange. Overhaledækfjer og midterste halefjer grå med hvidlige, bølgeformede tværstriber. De yderste underhaledækfjer og undersiden af halefjerene med brune tværbånd. Vingepletten gullighvid. Størrelsen som hannens.

UNGE FUGLE: Ligner hunnen.

MATHEWS opstillede 3 underarter, som han beskrev således:

Leptolophus auricomis pallescens - Pale Cockatoo Parrot - (Lys Nymfekakadu) afviger ved sin blegere farve på både over- og underside. Vest-Australien.

Leptolophus auricomis intermedius - Medium Cockatoo Parrot - (Mellem-nymfekakadu) afviger ved sine meget blegere farver på undersiden, men ikke meget blegere farver på oversiden, skønt mørkere end hos *L. a. pallescens.* Nordvest-Australien.
Leptolophus auricomis obscurus - Northern Cockatoo Parrot - (Nordlig Nymfekakadu) afviger ved sine mørkere farver på oversiden, specielt på hals og ryg. Nord-Territoriet.
UDBREDELSE: Indre Australien.

Foruden den i indledningen til denne art nævnte uenighed om nymfekakaduens slægtsskabsforhold, har der også været uenighed om dens navn. *Latham* og *Gmelin* benyttede et navn, som omfattede to arter, *Swainson* foreslog et nyt slægtsnavn, men man havde overset, at *Kerr* allerede i 1792 havde opdaget og korrigeret dobbeltbetegnelsen, hvilket *Mathews* gjorde opmærksom på i 1917 og derefter blev betegnelsen *Nymphicus hollandicus* almindeligt anerkendt.

I NATUREN: GOULD har givet den første beskrivelse af denne fugls liv i naturen og siger herom bl. a., at den synes at være mere talrigt forekommende i den østlige end i den vestlige del af Australien. Han så undertiden jorden fuldstændigt dækket af nymfekakaduer, som søgte føde og fortæller, at det ikke var sjældent at se hundreder af dem på samme gren i et udgået gummitræ i nærheden af vand. *Gould* betegnede fuglen som en nomade i det indre af landet og hævdede, at den kun sjældent kom ud til kystegnene og da kun på grund af tørke i indlandet. Endvidere bemærkede han, at nymfekakaduen opholder sig meget på jorden, hvor den fortrinsvis fortærer frø af græsser og ukrudtsplanter, selv om den også besøger hvedemarkerne, den var dog ikke opført på skadedyrsfortegnelsen.

Fra anden side berettes, at nymfekakaduerne selv efter lange tørkeperioder har en forbavsende evne til at finde områder, som efter regn har fået frisk plantevækst igen. Dog sker det, at tørke over udstrakte områder bliver skyld i, at myriader af disse fugle sulter og tørster ihjel, fordi der ikke findes føde til deres store antal.

Denne hårdføre fugl er dog stadig talrigt forekommende og synes ikke at kunne udryddes, skønt mange også er blevet dræbt, fordi dens kød yndes i mange egne af dens hjemland. I gode år formerer den sig hurtigt og da er kuld på 8 æg ikke usædvanlige, men normalt er kuldene i naturen på 4-5 æg. Reden findes i træerne, sjældent i større højde end 3-4 meter. Ynglesæsonen angives forskelligt. *Gould* nævner Australiens sommermåneder februar og marts, *Cayley* siger, at den varer fra august til december.

IMPORT: I forrige århundrede importeredes meget store mængder af denne fugl. Nu indføres næppe ret mange til noget land, da indenlandsk opdræt er i stand til at dække efterspørgslen.

I FANGENSKAB: Nymfekakaduen er vel næst efter undulaten og måske dværgpapegøjerne nu den mest almindeligt holdte papegøje hos private liebhavere, hvis fuglesamling består af forskellige fuglearter, altså ikke specielt af papegøjer. I en fuglestue er den for det meste fredelig, men den kan ikke gå sammen med fladhaleparakitter, som vil bekæmpe den. Om dette skyldes, at den ligner dem, men alligevel ikke er en af deres egne, får stå hen, men sammen med småfugle, kan den normalt holdes under gode pladsforhold; individuelle forskelligheder må dog her - som under alle forhold - tages i betragtning. I bur er denne fugl for det meste temmelig sky, den egner sig ikke for så indskrænkede pladsforhold og iøvrigt er det absolut forkasteligt at hindre en af verdens bedste flyvere i at kunne bruge sine vinger efter deres bestemmelse. Den bør have så megen flyveplads, som man formår at give den og i et meget stort rum, eller i en lang voliere, er det et pragtfuldt syn at se et par »nymfer« med deres 4-5-6 unger flyve hurtigt og elegant fra den ene ende til den anden, selv om rummet - hvor stort det end er - alligevel i alle tilfælde er knapt tilmålt i forhold til det, som deres slægtninge i den fri natur har til rådighed - hele Australiens fastland.

Fuglens stemme kan undertiden virke ubehagelig, når dens entonige, høje og ret skarpe skrig gentages i det uendelige, men en fortrolig fugls mange forskellige lyde kan være yderst indtagende og nogle eksemplarer kan lære at sige ord og korte sætninger, der dog sjældent udtales helt tydeligt. Derimod kan mange Nymfekakaduer fløjte og synge ganske fortræffeligt.

En håndopmadet unge eller en normalt opdrættet fugl, der altid må være fuldt selvstændig, før den tages fra forældrene, vil kunne blive meget tam og blive sin ejer utroligt hengiven, når han beskæftiger sig meget med den, men undgå altid at lade fuglen indstille sig for meget på et menneske - lad den f. eks. aldrig tage føde af et menneskes mund, hvilket - bortset fra, at det er noget griseri - kan medvirke til, at fuglen senere vanskeligt kan indstille sig på et for den naturligt liv med en partner af modsat køn.

En Nymfekakadu bør være mindst et år gammel, før man lader den yngle og kan man give den mulighed for selv at vælge sin partner, giver dette utvivlsomt de bedste opdrætsresultater. Under beskyttede forhold kan denne fugl næsten yngle på alle årstider. Giv den en redekasse med en let uddrejet fordybning i bunden, så æggene kan holdes samlet En aflang kasse - ikke gerne mindre end 25 × 35 cm i bunden og 25 cm høj, dersom kassen anbringes vandret, eller med 25 × 25 cm bundflade og 35 cm høj, når den ophænges lodret - med lidt savsmuld som bundlag, et aftageligt låg, som muliggør kontrol af indholdet og et flyvehul på 7 cm i diameter, vil være passende. Anbring kassen, så lys ikke falder direkte ind i den og så højt, at fuglene kan sidde ovenpå kassen uden at generes af volierens eller rummets loft.

Til opmadning gives foruden fuglens hovedfoder, som består af de forskellige hirsearter, kanariefrø, græsfrø, afskallet havre og hvede og lidt solsikkefrø, evt. hirsekolber, samt grønt og friske grene af æbletræer, hasselbuske m. m. (endelig ikke giftsprøjtede), også spiret frø af uafskallet havre eller spirede hirsekolber. Naturligvis kan også spiret hvid eller gul hirse eller kanariefrø anvendes og tillige vil opblødt sandkage hurtigt blive yndet af fuglene.

Sluttelig skal bemærkes, at fortrolige fugle, der har haft den tilstrækkelige og nødvendige tid til at komme i ynglekondition og til at vænne sig til forholdene, hvor de er anbragt og hvor de ikke udsættes for unormale forstyrrelser, har de største chancer for deres normale livsudfoldelse: at formere sig.

Vedrørende de mørkere farvede fugle skal sluttelig bemærkes, at nogle af disse tilsyneladende i fangenskab bliver lysere efter fældning. I andre tilfælde er det konstateret, at et par mørke fugle har fået lyse unger og i nogle tilfælde har en mørk han og en lys hun fået lyse unger, medens to lyse fugle har fået både lyse og mørke unger i samme kuld.

Sandsynligvis er arveanlæggene for mørk eller lys farve blevet blandet både i naturen og vel især i fangenskab hos Nymfekakaduen gennem så mange generationer, at det vil kræve et stort og langvarigt arbejde at få en ønsket mørkfarvet race fremavlet.